



حزینہ
الاکبر
احمد

الکتاب
الکبر

SİRLAR
HAZİNESİ

الکتاب
الکبر



SİRLAR HAZİNESİ

SEYYİD MUHAMMED
HAKKI HAZRETLERİ

MÜTERCİM : CELÂL YILDIRIM

DEMİR
KİTÂBEVİ

NAZİLLİLİ SEYYİD MUHAMMED HAKKI HAZRETLERİ



Hazînetü'l - Esrâr

Tercemesi

ÜÇÜNCÜ BASKI

Arapça aslından çeviren :
Celâl Yıldırım

Satış ve dağıtım yeri :

DEMİR KİTABEVİ
Beyazsaray No : 4
Beyazıt/İSTANBUL
Tel. : 26 84 71

«Hazînetü'l-Esrâr - Celîletü'l-Ezkâr» kitabının terceme
ve yayın hakları Demir Kitabevi'ne aittir.

Eser	:	<i>Hazînetü'l-Esrâr - Celîletü'l-Ezkâr</i>
Te'lif	:	<i>Seyyid Muhammed Hakkı</i>
Terceme	:	<i>Celâl Yıldırım</i>
Tashîh, tanzim	:	<i>İsmail Demir</i>
Sayfa tertibi	:	<i>İhsan Baktaal</i>
Neşir	:	<i>Süleyman Demir</i>
Tarih	:	<i>Nisan 1981</i>

Resam	:	<i>Haşim Vatandaş</i>
Hattatlar	:	<i>İhsan Bulgur - Ali Selçuk Erkurt - Yusuf Tavaslı</i>
Operatörler	:	<i>Ali Sümbül - Hüseyin Talaz</i>
Makinistler	:	<i>Cevat Başaran - Haşim Sümbül</i>

Dizgi	:	YAYLACIK MATBAASI
Cilt	:	Kahraman Cilt Sanayi
Klişeler	:	SERDAR KLİŞE
Baskı,	:	Bayrak Yayıncılık - Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
	:	Tel : 528 39 53 — İstanbul/1990

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Eser ve Müellif Hakkında Birkaç Söz

Osmanlı İmparatorluğu'nun hızlı adımlarla gerilemeye yüz tuttuğu, yükseldiği cihan hâkimiyeti zirvesinden kademe kademe aşağıya doğru indiği on dokuzuncu asrın başlarında medreselerde de bir gerileme göze çarpıyordu. Artık ne yüzlerce eser yazan âlimler, ne de ilim ve medeniyete geniş kapı açan yüksek dehâlar yetişiyordu. Avrupa ortaçağın derin uykusundan uyanıp hayata hızlı adımlarla atılmış ve müslümanların asırlarca hazırlayıp temelini attıkları ilim ve fenne sarılarak bu mirasa sâhip çıkmasını becermişti. İslâm Âlemi eski güç ve kudretini yitirmiş, duraklama bir yana, her geçen gün biraz daha geriye doğru kendini itiyor, dede ve babalarından intikal eden ilim ve medeniyet mirasına bile sâhip çıkamıyordu.

İşte bu yürekler acısı devirde kendini ilme-irfana veren hevesliler eksik değildi. Osmanlı topraklarında dinî ilimlerde kendini tatmin edemiyenler Mısır'a, Medine'ye kadar uzanıyor ve böylece dinî tahsilini ikmâle çalışıyordu. Elinizdeki kitabın müellifi de bu heveslilerden biri idi. Türkiye'de eski özelliğini kaybeden medreselerde yedi-sekiz yıl tahsil gördükten sonra boşluğunu doldurmak ve memlekete daha çok yararlı olmak maksadiyle bu zât-ı muhterem soluğu Mısır'da almış ve kısa zamanda kendisini ilim çevresine sevdirmişti.

Diyebiliriz ki eserin yazarı Seyyid Muhammed Hakkı Efendi islâmi ilimlere sarılmış, yıllarca Mısır'da Câmîü'l-Ezher'de tahsil hayatını sürdürmüştü. Memleket hasretine rağmen ilme olan aşkı ona her şeyi unutturmuş, Mısır'a kadar gelme imkânını elde ettiği için sık sık Cenâb-ı Hakk'a şükretmiştir.

Müellif çevredeki ilim adamlarından her vesileyle yararlanmasını bilmiş, ilimde şöhret yapan zevât-ı kirâmı ziyâret ederek çöze-

mediği mes'eleleri onlara arz etmiştir. Zâhiri ilimlerde iyice geliştikten ve Câmîü'l-Ezher hatibinin iltifatına mazhar olduktan sonra kendisini bir taraftan da tasavvufa vermiş, böylece ruhen arınmak ve tehzib-i ahlâk yapmanın, tezkiye-i nefis ile insân-ı kâmil olmanın yollarını araştırmıştır.

Müellif tasavvuf erbabından hayli zatlarla tanışma imkânı elde etmiş, çoğundan kendi konusunda icâzet alma basiretini göstermiş ve böylece yavaş yavaş zâhiri ve bâtını ilimlerde söz sâhibi olabilmıştır. İşte bu arada önce tercemesini yaptığımız HAZİNETÜ'L-ESRÂR — CELİLETÜ'L-EZKÂR adlı kitabını hazırlamış, bunu hicri 1284 yılında ilmiyle, irfaniyle, hüsn-ü ahlâkıyla isim yapmış el-Ezher hatibine takdim etmişti. El-Ezher hatibi kitabı büyük bir dikkatle okuyup tedkik ettikten sonra şu cümleleri kullanmıştı:

«Hazinetü'l-Esrâr kitabını araştıracı gözüyle okudum. Bu kıymetli eseri, eşine az rastlanan kadri yüce imam, Allah'ın tevfiğine mazhar olan muhakkik müdekkik Seyyid Muhammed Hakkı derleyip toplamış, halkın istifadesine sunulacak duruma getirmiştir. Evet, bu kitabı meyveleri gelişmiş bir bahçe, oldukça geniş bir bağ olarak buldum. Nasıl böyle olmasın ki Kur'ân-ı Kerim'in itibarını arttırmak için bir nice sahîh ve hasen hadisler toplamış, bu kitab-ı mübine itina edilmesini sağlamış ve gereğince amel edilmesine kapı açmıştır.»

el-Ezher hatibi İbrâhim Saka'nın takrizini yukarıda özetlerken müellifin himmet ve gayretine bir atıf yapmak istiyoruz: Seyyid Muhammed Hakkı, altı yıl sonra yine Mısır'da ikinci eserini yazmış; cihadın, mücahidlerin faziletlerini rivâyet yollarıyla toplayıp izaha çalışmış ve böylece İslâm'da cihadın önemini, lâıyk olduğu değeri ifâde etmiştir. Bu ikinci eserinde de birçok esrar ve havass'dan bahsetmiş, cihadın kudsiyyetini esrarının kudsiyyetiyle meczetmeye gayret etmiştir.

Ancak ne var ki müellifin bu ikinci eseri birincisi kadar meşhur olmamış ve halk tarafından o nisbette rağbet görmemiştir. Belki eserin bir defa basılması ve mevcudunun azalması, mahdud ellerde kalması buna sebep olmuş olabilir. Dileriz ki aynı yayınevi bu büyük Türk âliminin adı geçen ikinci eserini de terceme ettirip kültür hayatımıza bir katkıda daha bulunsun.

Müellif Seyyid Muhammed Hakkı özbeöz Anadolu çocuğudur. Nazilli'nin GÜZELHİSAR köyündendir. Eskiden bu isim Aydın livası için de ikinci bir isim olarak kullanılırdı. İşte Nazillili olan Seyyid Muhammed Hakkı bu iki eserinden başka birkaç Arapça eser daha yazmış ve bu suretle İslâm kütüphanelerini kendi ilmiyle, kalemiyle zenginleştirmesini bilmiştir.

Bursalı Muhammed Tahir Efendi, Osmanlı Müellifleri adlı kıymetli eserinin AYDIN vilâyetine mensup meşâyih, şuarâ, müverrihin ve etibbânın terâcim-i ahvâli bölümünde Muhammed Hakkı Efendi'den şu cümlelerle bahsetmektedir:

«Nakşibendi tarikatı ulemâ ve meşâyihından zâhid ve müttaki bir zât olup NAZİLLİ'dendir. Nakşibendi ileri gelenlerinden Abdah Dehlevî Hazretleri'nin en has halifelerinden olup 1267'de Mekke-i Mükerrreme'de vefat eden Hindî Muhammed CAN Efendi'nin müstahliflerinden, 1285 tarihlerinde memleketi olan ÖDEMİŞ'te vefat eden Hacı Halil Hilmi Efendi'den müstahliftir. Yâni ondan halifelik almıştır. Bu zât ise 1215 tarihlerinde Mekke-i Mükerrreme'de rahmet-i Yezdan'a mukarin oldu.»

İşte bu zâtlara halef olan Nazillili Seyyid Muhammed Hakkı'nın HAZİNETÜ'L-ESRÂR VE CELİLETÜ'L-EZKÂR isminde Arapça yazılan matbu bir eseri vardır. Bu eserin nihayetinde matbaacı hatası olarak ŞEYHÜ'L-EKBER MUHYİDDİN ARABİ Hazretleri'nin RİSÂLETÜ'L-ENVÂR ismindeki eserleri, adı geçen kıymetli eserlerinden olan TEDBİRAT-İ İLÂHİYYE'si ismi verilerek ilâve edilmiştir.

NUSRETÜ'L-CÜNÜD UMDETÜ'S-ŞÜHÜD, MİFRAU'L-HALÂİK, SÜNUHÂT-İ MEKKİYE, TİBBÜ'L-KUR'ÂN HUBBÜ'R-RAHMÂN, TEFHİMÜ'L-İHVÂN Fİ TECVİDİ'L-KUR'ÂN, AHKÂMÜ'L-MEZÂHİB Fİ ETVARİ'L-LİHÂ VE'S-ŞEVÂRİB isimlerinde Arapça yazılı eserleri de bir arada basılmıştır.»

Böylece müellifin ikisi büyük hacimde olmak üzere yedi eser yazdığı ve bunların beşinin bir arada basıldığı, ikisinin de müstakil halde yazılıp basıldığı anlaşılmış ve başka eserlerinin bulunduğu dair başka bir kayda ya da tesbite rastlanmamıştır.

Tercemesini gerçekleştirdiğimiz HAZİNETÜ'L-ESRÂR adlı eseri memleketimizde hem çok tanınan, hem de çok rağbet bulan klâsikler arasında bulunuyor. Müellif bu eserinde Kur'ân-ı Kerim'e geniş yer ayırmış, Kitabullah'ın esrar ve havassı üzerinde durmuş, konuyla ilgili birçok hadis nakletmiştir. Ancak gerek hadisleri toplayıp naklederken, gerekse birtakım görüş ve nakillere yer verirken bazen zayıf haberleri nakletmekten kendini alamamış ve hattâ bazen aslı olmayan rivâyetlere de yer vermiştir. Bunu müellifin samimiyetine hamlediyor, daha çok sahîh rivâyetlere yer ayırdığı için eserini takdirle karşılıyoruz.

Manevî tedavide Kur'ân sûre ve âyetlerinin te'sirlerini büyük bir ustalıkla işlemiş, tarihi misallerle bunu değerlendirmeye çalışmış, asr-ı saadetten, sahabe ve tâbiin devrinden kapılar açmak suretiyle mevzuun daha iyi anlaşılmasına imkân sağlamıştır. Mütercim ola-

rak biz, maddi ve mânevî tedavinin birlikte yürütülmesine dikkatleri çektiğimiz ve böylece İslâm'ın bu konudaki görüşünün daha iyi anlaşılmasına yardımcı olduk. Yer yer müellifin görüşlerini dipnotlarımızla tavrîh ve tefsir etmeğe çalıştık, tenkid edilecek yerlere bilhas-sa parmak bastık.

Müellif geniş bilgisine ve Arapçaya olan vukufuna rağmen as-len Türk olduğu için akıcı bir ifade kullanmakta zorluk çekmiştir. Biz tercemesini yaparken ona akıcılık vermeye gayret ettik ve daha kolay bir ifade kullanarak orta tabakaya hitâb etmeğe çalıştık.

Tekrar belirtelim ki kitapta manevî tedâviyle ilgili âyet ve sù-relerden yardım beklerken maddi tedâvi yollarını unutmamak ge-rektir. Hazret-i Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in hayatında bunun birkaç örneğine rastlamak mümkün.

Müellif Nakşibendi tarikatına sülûk ettiği ve bu vadide halifelik pâyesine eriştiği için, eserini daha çok tasavvuf havası içinde işle-miş ve bu suretle, suretten ziyâde mânâya, bedenden ziyâde ruha hitâp etmiştir. Bunun içindir ki meşâyih-i kirâmın görüşlerine geniş yer vermiş, onların nâil oldukları ilhamları nakletmiş, görüşlerini değerlendirmiştir.

Eserinde çeşni olsun diye bazen ibâdetle kapı açmış, farz ve sün-netlerden bahsetmiş, ibâdetin ruhlar üzerindeki geniş te'sirini mi-sallerle ifade etmiş, esrar ve hikmetine atıflar yapmıştır. Bu arada daha çok Medine-i Münevvere'de kaldığı süre içinde İslâm âlemin-den oraya ziyâret için gelen birçok meşâyih ve ulemâ ile tanışma imkânı elde etmiş, Kur'ân'ın esrarı hakkında, duâlarının te'sirleri konusunda geniş bilgi almış ve hemen her konuda görüştüğü yetkili zattan icâzet almayı ihmâl etmemiştir.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in aşkıyla tutuşan kalbini sık sık harekete geçirmek suretiyle şefâat-i Resûlullah'a nâil olma yollarını araştırmış, O'na olan sevgi ve aşkının bir tezâhürü olarak birçok defalar mânâda Resûlullah'a mülâki olmuş, füyûzât-ı Muhammedi-yeye erişmiştir. Okuyucularına yapmış olduğu tavsiyeler her türlü takdirin üstündedir.

Müellife gönül dolusu şükran ve minnet duygularımızı arzeder-ken ruhunun ebediyyen şâd olmasını, eserinin tercemesinde koy-muş olduğum dipnotlarımdan dolayı beni afvetmesini dilerim.

DEMİR KİTÂBEVİ'nin ısrarı üzerine işbu nefis eserin terceme-sini Allah'ın izniyle 30 Ramazan 1397 (14 Eylül 1977) tarihinde bi-tirmiş bulunuyorum. Cenâb-ı Hak işbu gayretimizi kendi rızasına uygun kılarken günahlarımızın bağışlanmasına vesile eylesin!

Celâl YILDIRIM
İZMİR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hamd o Allah'a ki, Kur'ân'ı öğretti, insanı yarattı, ona açık konuşmayı belletti. Habîbi Muhammed'i, kendisine Kur'ân'ı indirmek suretiyle diğer peygamberlerden üstün kıldı.. Onun ümmetini, Kur'ân okumaları sebebiyle diğer ümmetle-re karşı saygıdeğer mevki'e yükseltti..

Salât u selâm, Efendimiz Muhammed'e (S.A.V.) ve Onun hânedan ve yârânına olsun, Kur'ân'ın esrarı sayısınca..

Kur'ân-ı Kerim hiç şüphe yok ki fesâhat ve belâğatin en son tabakasında, en yüksek derecesinde bulunuyor. Bu husus Cenâb-ı Hak'ın şu beyânlarıyla sübut bulmuş oluyor :

a) «Kur'ân'ı durup düşünmüyorlar mı? Eğer o Allah'tan başkasından gelseydi, onda bir nice aykırılıklar bulurlardı.»¹

b) «De ki: İnsanlar ve cinler birbirine yardımcı olarak bu Kur'ân'ın bir benzerini ortaya koymak için bir araya gelseler, and olsun ki, yine de benzerini ortaya koyamazlar.»²

c) «And olsun ki, bu Kur'ân'da insanlar için her türlü mi-sâli vermişizdir.»³

d) «Biz bu misalleri insanlara veriyoruz, onları ancak ilim sâhipleri akledebilir.»⁴

Böylece Kur'ân-ı Kerim en yüksek seviyede ve en büyük yarar düzeyinde ve en güzel incelikler dizisinde, en mükemmel

(1) Nisâ sûresi, âyet: 82
(2) İsra sûresi, âyet: 88

(3) Rûm sûresi, âyet: 58
(4) Ankebût sûresi, âyet: 43

kapalılık biçiminde, en üstün özelliklerde, en çok menfaat bahşetmede ve en gönül çekici meziyetler doruğunda bulunuyor. Hiç bir kimse Onun hayret dolu esrarının künhüne ve çok anlamlı kelime kalıplarına, çokca yararlarına ve büyük faziletlerine erişemez, bunun sonucuna varamaz.. Nitekim Cenâb-ı Hak buyuruyor ki :

«De ki: Rabbimin sözlerini yazmak için denizler mürekkep olsa ve bir o kadarını da katsak, Rabbimin sözleri tükenmeden denizler tükenirdi.»⁵

«Eğer yeryüzündeki ağaçlar kalem olsa, denizler mürekkep olsa —ve yedi misli deniz de yedekte bulunup yazılsa— yine de Allah'ın sözleri bitmezdi.. Doğrusu Allah çok güçlüdür ve sonsuz hikmet sahibidir..»⁶

Sözüne güvenilir ilim adamlarının icmâiyle, Kur'ân sûreleri sayısı 114'dür.. Bazılarına göre 113 sûredir. Bunlar En-fâl sûresi ile Berâat sûresini tek sûre olarak kabul edenlerdir. Sûrelerin en üstünü ve en kadri yüce olanı: Fâtiha ve İhlâs sûreleridir. Bu, tahkik ehli ile tanınmış imamlara göredir. (Allah hepsini de en yüce makamlara eriştirsün ve onları Cennetin en yüce makamlarında eğleştirsin!)

Fâtiha ve İhlâs sûrelerinin daha üstün olduğu Cenâb-ı Hakk'ın şu beyânıyla de sübût bulmuştur :

«And olsun ki, sana daima tekrarlanan yedi âyetli Fâtiha'yı ve Kur'ân-ı Azîm'i verdik.»⁷

Bu hususta Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ise şöyle buyuruyor :

«Canımı kudret elinde bulunduran Cenâb-ı Hakk'a and olsun ki, Allahü Teâlâ ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebûr'da, ne de Kur'ân'da Fâtiha'nın bir benzerini indirmemiştir. Fâtiha tekrarlanan yedi âyettir ve Kur'ân-ı Azîm'dir ki o bana verilmiştir.»⁸

(5) Kehf sûresi, âyet: 109

(6) Lukman sûresi, âyet: 37

(7) Hicr sûresi, âyet: 87

(8) Kütüb-ı Sitt'e'den

Bir adam Peygamber Efendimiz'e gelerek sordu :

— Kur'ân'da hangi sûre daha büyüktür?

— Kul hüvallahü ehad... sûresi, diye cevap verdi.

Sorra devam etti :

— Kur'ân'da hangi âyet daha büyüktür?

— Âyetü'l-Kürsî (Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm...)

Diye cevap verdiler.

Meşhûr olan tesbîte göre Kur'ân'daki âyet sayısı: 6660'dır. Bu âyetlerin en üstünü, en şerefli ve en büyüğü, ÂYETÜ'L-KÜRSİ'dir. Az ileride bu husustaki hadis-i şeriflere yer verilecektir, inşâallah...

Araştırma neticesinde Fâtiha'nın, Âyetü'l-Kürsî'nin ve İhlâs sûresinin daha büyük, daha yüce, daha üstün, yararlarının daha çok, sırlarının daha hayret uyandırıcı, özelliklerinin daha şerefli, bereketlerinin daha fazla olduğunu, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den vârid olan sahîh hadislerle tesbit ettim ve bunları okuyanlar için büyük müjdeler bulunduğunu Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in haberlerinde buldum. (En olgun salât ve en kâmil selâm ve saygı O'na olsun!) Ayrıca, Yâ-sîn, Fetih, Vâkıa, Mülk, Nebe', Duhâ, Elem Neşrah, Kadir, Lem Yekûn, İzâ Zülzilet, Kevser, Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn, İzâ Câe, Muavvazeteyn sûreleri ve Âmene'r-Resûl, En'âm sûresinin ilk üç âyeti, Berâat sûresinin son iki âyeti, Haşir sûresinin son âyeti ve Kur'ân âyetlerinden bir çok âyetler hakkında bir nice fezâili tesbit ettim. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in sabah, akşam, geceleri ve gündüzleri bunların faziletleri, esrarı üzerinde devam ettiğini, bunları öğrenmeyi ve öğretmeyi emrettiğini, erkek ve kadınlara, çocuk ve komşulara duyurulmasını tavsiyede bulunduğunu, bunlara çokca devam etmelerini söylediğini; Peygamber'den (S.A.V.) sonra ashâb ve âlimlerin bunları okumayı kendilerine gerekli bulduklarını, gece gündüz devam ettiklerini ve bunları okumanın keyfiyetini açıkladıklarını, kaçır def'a okunacaklarını, hangi vakitlerde nasıl okunma-

sı gerektiğini, yararlarını ve çoluk çocuklarıyla din kardeşlerini bu sûre ve âyetleri çokça okumaları için tahrik ve teşvikte bulunduklarını araştırıp haberlerden çıkardım. Bu nedenle imkân nisbetinde bunlara yönelmem vâcib oldu.. Bu hususta vârid olan hadis-i şerifleri toplayabilmem için Allah'a yönelip istiharede bulundum.. Her ne kadar bu konuya ehil değilsem de, istekli olanlara bir kolaylık sağlamak için mevcut tefsir ve hadis kitaplarından ve İLM-İ HAVVÂS'da imam olanların sözlerinden derleyip bir kitap meydana getirmeyi uygun buldum. Tâ ki istekli olanlar bu konuda iki dünya yararı elde etsinler, büyük sevaplara erişsinler ve ilâhî gufrâna nâil olmak gibi en üstün feyze ulaşsınlar. Şüphesiz ki, insanı en çok ilâhî mağfi- rete mazhar kılan ve Cennete ulaştıran şey, Allah'ın kitabını okumaktır. O kitap ki, en belirgin kanıtları içinde taşımaktadır o Arapçadır, içinde hiç bir eğrilik yoktur.

Evet, Kur'an okumak, zikirlerin kirvesi, hayırlı kişilerin en üstün ibâdetidir. İşte böylece Allah'ın bana kolaylaştırdığı şeyleri şu sahifelerde topladım ve ismine HAZİNETÜ'L-ESRÂR CELİLETÜ'L-EZKÂR dedim. En yüksek hilm sâhibi olan ve kusurları çokça gizleyen Allah'ın tevfiğiyle ve O'nun Habîbi, yaratılmışların efendisi Hazret-i Muhammed'in (S.A.V.) himmetiyle bu kitabı meydana getirdim. Halbuki hem sermayem az idi, hem fesahat ve san'atım da bu hususta yok idi.. Kalbim de böyle bir tertibde bulunmaktan beni men'ediyordu.. Çünkü zamanın kınamasından, ayıplamasından korkuyordu.. Ama bunca fazilet ve esrarı kardeşlerime ulaştırmak için beni ileriye iten bir güç vardı: «İşlerimi düzenleyip yoluna koymakta Allah benimle beraberdir» dedim. Çünkü kim Allah için ise, Allah da onun içindir..

Yanılma ve hatamda beni ma'zur gören kimseden bağışlanma ve düzeltme rica ediyorum; kim de afveder ve düzeltirse onun mükâfatı Allah'a aittir. Hem Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz :

«Alçak adam kusurları arayıp rüsvay eder; şahsiyetli kim-

se ise kusur ve ayıpları düzeltir!» buyurmamış mı? Çünkü insan hata ve yanılmanın vasatıdır.

Bu hususta da benim muvaffakiyetim ancak Allah ile dir. Ancak O'na dayanır ve sadece O'na yönelirim..

Bilmiş ol ki kardeşim, (Allah beni de, seni de basiret nuruyla aydınlatsın!) bir çok din kardeşlerimi Arap ve Rûm ülkelerinde gördüm, Kur'an okumayı terketmişler, şeyhlerin tertipledikleri birtakım virdler üzerine kapanıp kalmışlar ki bu tertipler, terbiye ve sülûk başka idi.. Onlardan bir kısmı o tertibin müellifinin kerâmetlerine itimad ederek okuyor; bir kısmı zamanın şeyhlerinin tenbihlerine kulak ve gönül vererek ona devam ediyor; bir kısmı da Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in rû'ya hakkındaki haberini dikkate alarak o tertiplerin müellifinin rû'yasına bağlanarak okuyor. Bunlar, yakutlar arasında boncuğu seçip alanlara benzerler..

Azamet sâhibi Allah'a hamdolsun ki zamanımızda Kur'an garip kalmıştır. Şeyhlerin tertipledikleri virdlerin fazileti hakkında ne Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den bir hadis vârid olmuştur, ne de bu hususta bir icma' vâki' olmuştur.. Rû'ya da Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'i görüp O'ndan bir şeyler nakledenlerin bu husustaki haberi ne bu konuya, ne de başkasına delil ve hüccet olamaz. Hem okunan tertiplerin mânası bilinmedikçe bir sevab da ifâde etmez.. Nitekim Hâ'iz İbn Hacer de aynı görüştedir.

Kur'an okumanın sevâbına gelince: Onun mânasını bile- ne de, bilmeyene de sevâb ve mükâfat vardır. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in lâfzını okumak da bir ibâdetir. Diğer şeyler (zikirler, duâlar) böyle değildir; az da olsa mânasını bilen sevâba erer, bilmeyen ise değil. İlim adamlarının çoğu bu görüştedir. Bazı- sına göre, bu mes'ele üzerinde durmak gerek.. Ama bize gere- ken en üstün, en büyük ve en şerefli vird olan Kur'an'ı oku- maktır.. Çünkü Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz :

«Allah kelâmının diğer kelâmlar (sözler) üzerine olan üs-
Hazînetü'l-Esrâr - Celîletü'l-Ezkâr — F. : 2

tünlüğü Allah'ın yaratıkları üzerine olan üstünlüğü gibidir.»⁹ buyurmuştur.

Diğer hadislerinde de :

«Allah ile konuşmak isteyen kimse, Kur'ân okusun!»¹⁰

«Sizden kim Rabbisiyle konuşmak istiyorsa, Kur'ân okusun!»¹¹

«Eğer Allah'ın (Andolsun ki biz Kur'ân'ı düşünmek için kolaylaştırmışızdır. O halde bir düşünen var mı?) meâlindeki beyânı olmamış olsaydı, diller Kur'ân'ı okumaya güç gettirmezdi

Çünkü onun azâmet ve mahabbeti oldukça yüksektir..»¹²

«Kur'ân okuyan kimse benimle dudak dudağa konuşmuş gibi olur.»¹³

«Bütün namazların sevâbı toplanacak olursa, Kur'ân'dan bir harfin sevâbına karşılık olamaz!»¹⁴

«Kur'ân okuyan kimse peygamberliği (onun nurunu) iki yanı arasına yerleştirmiş olur; ancak ne var ki kendisine vahiy inmez»¹⁵ buyurmuşlardır.

Bu husustaki âyetler :

«Ona levhalarda herşeyden bir öğüt yazdık ve her şeyi uzun uzadıya açıkladık; onlara sıkıca sarıl, milletine de emret, en güzel şekilde tutsunlar.»¹⁶

«Size ansızın, farkına varmadan azâb gelmeden önce Rabbinizden size indirilen en güzel söze, Kur'ân'a uyun!»¹⁷

«Dinleyip de en güzel söze uyan kullarımı müjdele.. İş-

(9) Deyleml: İbnî Abbas'dan (R.A.)

(10) İbn Kestr.

(11) Deyleml, Müsned-i Fırdevs'te.

(12) Hâkim Müstedrekte.. Deyleml.

(13) Deyleml

(14) Deyleml

(15) Hâkim

(16) A'raf sûresi, âyet: 145

(17) Zümer sûresi, âyet: 55

te Allah'ın doğru yola erdirdiği onlardır. İşte onlar akıl sâhipleri'dir.»¹⁸

Şüphesiz ki bu âyetler ve hadisler, Kur'ân'ın esrarı ile ilgili beyânlardır; tahrik ve teşviklerdir; uyarma ve ta'lîmlerdir. Onun kırâetine devam eden herkese.. İkazdır, gafillere.. Kınadır, azardır, ondan başka şeyle meşgûl olanlara..

Bu konuda İmam Dînurî, Keşfü'l-Künûz adlı eserinde diyor ki :

«— Ey akıl ve zekâ sâhipleri ve ey düşünebilen insanlar! Zamanımızda halkın daha çok meşgûl olduğu zikirlerle ve virdlere bakın.. Bunlar şeyhlerin tertipledikleri birtakım sözlerdir. Bunlara devam edenleri Kur'ân okumaya tahrik ve teşvik ettiğinde, virdlerimi zamanında yerine getirmekten fazla vaktim kalmıyor ki Kur'ân okuyabilelim, diye cevap verirler. Onların vird ve zikirlerinin fazileti, Kur'ân'ın fazileti karşılığında ne olabilir? Eğer şeyhlerin bu tertipleri, Peygamberlik devrinde mevcut olsaydı veya hilâfet çağında bulunsaydı, herhalde onları yakar ya da suya atarlardı. Çünkü belirtilen tertipler, Kur'ân'ın faziletlerini bilmeyen kimselerin gönlünü süslemiştir. onları Kur'ân okumaktan alıkoymuş, bir nev'i hapsetmiştir.»

İmam Dînurî'nin bu iddiası hakkın şahidi ve müşahididir, insafı olanlar bunu böyle kabul eder. Çünkü o sözleriyle Kur'ân'ın şu beyânına işâret etmek istemiştir :

«Kendilerine okunan bir Kitab'ı sana indirmiş olmamız onlara yetmiyor mu? Bunda, inanan topluluk için rahmet ve ibret vardır.»¹⁹

Adamın biri İmam Şibli (Rahmetü'llahi aleyh) Hazretleri'ne geldi ve bana tavsiyede bulun, dedi.

İmam ona şu tavsiyeyi yaptı :

«— Allah'ın Kelâmına (Kur'ân) sarıl, gerekli ol, ondan başkasını terket!. Kur'ân'la beraber ol, diğerleri bırak!. Bırak da kendi sapıklıkları içinde bocalayıp dursunlar..»

(18) Zümer sûresi, âyet: 18

(19) Ankebût sûresi, âyet: 51

eş-Şihab adlı kitapta da bu husus belirtilen şekilde anlatılmıştır..

Bunun için denilmiş ki :

«— Mürid, Kur'ân'da arzuladığı her şeyi bulmadıkça mürid olamaz.. Kur'ân ölçüsüyle noksanı artıktan fark edip bilmeli; Allah sözüyle doymalı, başka sözleri terketmeli, böylece gerçek mürid olmalıdır.»²⁰

Hârun bin Ma'rûf diyor ki :

«— Hadis ile meşgul oldum, Kur'ân okumayı terkettim. Bir gece rü'yamda bir şahıs gördüm, şöyle diyordu: Kim Kur'ân okur ve fakat hadisi Kur'ân'a tercih ederse, azâba uğrar.. Nitekim çok geçmeden gözümü kaybettim..»

Yahya bin Muâz da diyor ki :

«— Kendisinde üç haslet bulunmayan kimse Allah dostu değildir: 1. Allah Kelâmını başka sözlere, 2. O'na kavuşmayı başkasına kavuşmaya, 3. O'na ibâdeti başkasına hizmete tercih eder.»²¹

Büyük sahabî İbni Mes'ud (R.A.) diyor ki :

«— Bir şey okumak istediğinizde, Kur'ân'ı tercih edin!. Çünkü onda önce gelenlerle sonra gelenlerin ilmi mevcuttur.»

Meşâyih-i kirâmdan bâzısı diyor ki :

«— Virdini, Kıtâb ve Sünnette geçen virdlerden başkası yapma ki âlimlerden ve ediplerden olasın! Çünkü öyle yaptığın zaman yani Kur'ân ve Sünnet'e uyduğun zaman zikirle tilâvet arasını birleştirmiş, ikisini bir arada yapmış olursun; böylece sana hem tilâvet edenin, hem zikredenın sevâbı verilmiş olur.»

«Kitab ve Sünneti terketmek, insanın arzuladığı bir mer-tebe olmasa gerek; dünya ve âhlret hayrını uman kimse için ancak bu ikisine uymak gerek.. Kim Sünnette vârid olmayan bir virdi fakirlerin önüne koyarsa, Allah ve Resûlullah'a karşı edebini bozmuş olur.»²²

(20) İhyâü Ulûm'd-Dîn: Âdâbu't-Tilâve...

(21) İhyâü Ulûm'd-Dîn: Muhabbetullah bahsi..

(22) Rûhu'l-Beyân: Hadid sûresi tefsiri..

Nitekim meşâyihden bir kısmı demiş ki :

«— Kim içerdeki yaygı üzerinde edebini bozarsa, kapıya sürülür. Kapıda edebini bozan ahıra kovulur.»

Mânevî alanda ilerledikten ve artırdıktan sonra gerilemek ve noksanlaşmaktan Allah'a sığınırız.²³

Ben fakir de diyorum ki: (Kudreti yüce Allah ona yardımcı olsun!) «Allah kelâmından başka bir vird arzu eden kimse, kıymetli yakut dururken boynuna boncuk takan kadına benzer...»

NİYETLERİ TASHİH ETMENİN FAZİLETLERİ HAKKINDA SAHİH HADİSLER VE İMAMLARIN SÖZLERİ

Bilmiş ol ki ibâdet iki kısma ayrılır: Bir kısmı katıksız bir yakınlık ifâde eder ki onda aslâ vesîle mânası yoktur; namaz, zekât, hacc, Kur'ân, oruç, tehlîl ve benzeri ibâdetler gibi.. Bir kısımlarda, sıhhatli olabilmeleri için niyet şarttır; âlimlerin bu hususta ittifakı vardır. O kadar ki niyet olmazsa, o da sahîh olmaz.. Bunlardan niyetsiz yapılan farzları, vâcibleri kazâ etmek vâcibdir.

Bir kısmı da içinde vesîle mânası vardır; abdest, gusül, ikamet, ezân, Kur'ân öğretmek ve benzeri ibâdetler gibi. Bu kısım hakkında Hanefilerle Şâfiîler arasında görüş farkı vardır: Hanefilere göre niyet şart değildir, yani sıhhatinin şartı değildir, belki sevâbı gerektiren bir ibâdet olduğu için şarttır. Çünkü niyetsiz ibâdet vasfının kalkması, vesîlenin kalkmasını gerektirmez. Zirâ bu vasfın niyete ihtiyacı yoktur. Ama birinci kısım böyle değildir; onda ancak ibâdet vasfı vardır; bu vasf niyet olmayınca kalktığı zaman, aslında hükümsüz olur. Çünkü bu ibâdet, sadece Allah'a yaklaşmak için şeriatte konulmuştur. Şâfiîlere göre, niyet bu kısımda sıhhat için de şarttır, birinci kısımda olduğu gibi.. Nitekim Peygamber

(23) Vâsiya'l-Kudsi

(S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Ameller ancak niyetlere göredir.»²⁴

Hazret-i Ömer'in (R.A.) yapmış olduğu sahîh rivâyete göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki:

«Ameller ancak niyetlere göredir; herkese ancak niyet ettiği vardır: Kimin hicretî Allah ve Resûlullah'a ise, şüphesiz onun hicretî Allah ve Resûlünedir. Kimin de hicretî bir şey elde etmek için dünyaya ise veya evleneceği bir kadına ise, onun da hicretî, hicret ettiği şeydir..»

O halde Kur'ân okuyana, okutana ve alâkalı diğer kimselere gereken, bu fiilleriyle Allah rızası kasdetmektir. Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:

«Halbuki onlar, doğruya yönelerek, dini yalnız Allah'a has kılarak O'na kulluk etmek, namazı kılmak ve zekâtı vermekle emrolunmuşlardı..»²⁵

Yukarıda meâlini yazdığımız âyetle hadîs, İslâm'ın temel prensibidir.

İbni Abbas (R.A.) diyor ki:

«Kişi niyetli oranında korunmuş olur.»

Başkası ise: «İnsanlara niyetleri ölçüsünde verilir» diyerek mânalandırmıştır. Nitekim aynı hususu İmam Nevevî «Kur'ân'ı ezberleyenlerin âdâbı» bahsinde belirtmiştir.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz amel ile ilgili hadîslerini şu sözleriyle açıklayarak buyurmuştur ki:

«Allah bir sözü ancak amel ile kabul eder ve hiç bir sözü ve ameli de niyetsiz kabul etmez.»²⁶

«Niyetli olmayanın hiç bir sevâbı (mükâfatı) da yoktur.»²⁷

Ebû Hüreyre (R.A.) bu hadîslerin ışığı altında diyor ki:

«İnsanlar kıyâmet günü niyetlerine göre haşrolunacaklardır..»

(24) Sahih-i Buhârî, Sahih-i Müslim..

(25) Beyyine sûret, âyet: 5

(26) Taberânî: İbni Ömer'den (R.A.)

(27) İbnü'l-Mübarek - Müsned-i Fırdevs..

Diyebiliriz ki: İşlenen her amel dört şeye muhtaçtır:

1. Başlanmadan önce o hususta bilgiye.

Aksi halde bozduğu düzelttiğinden çok fazla olur.

2. Başlarken niyete.

Aksi halde sevap elde edemez. Nitekim Peygamber (S.A.V.)

Efendimiz buyurdu ki: «Niyeti olmayana hiç bir ecir yoktur.»²⁸

3. Başladıktan sonra sabretmeye.

Aksi halde hürmet edeceği yerde hürmetsizlik etmiş olur..

4. İhlâsa...

Amelini Allah'a teslim ederken, onu yalnız O'nun rızası için yaptığını düşünecek. Aksi halde işlediği amel geri çevrilir de kendisinden kabul olunmaz..

Nitekim Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz kudsi hadiste buyurdular ki:

«İhlâs (gösterişsiz amel) benim sırlarımdan bir sırdır ki onu kullarımdan sevdiğim kimsenin kalbine emanet olarak bırakırım.»²⁹

Seyyid Ali'de de böyle belirtilmiştir.

İmam Süyûtî İTKAN adlı eserinde diyor ki:

«Kur'ân okumak sair zikir ve virdler gibi niyete muhtaç değildir. Ancak namaz dışında bunu adayacak olursa, o takdirde adadığı şeye niyet getirmesi gerekir. Sadece zaman tayin eder de niyetli terkederse, kâfi gelmez.»

Kutu'l-Kulûb'da deniliyor ki:

«Kur'ân-ı Kerim'i aşikâr okumakta yedi âdâb vardır:

a) Emredildiği şekilde dane dane ve âlâkeli okumak.

b) Sesi güzelleştirmek.

Böyle yapmak menduptur. Nitekim Peygamber (S.A.V.)

Efendimiz buyurdular ki: «Kur'ân'ı seslerinizle süsleyin!..» Di-

(28) Müsned-i Fırdevs

(29) Taberânî

ğer bir hadîsde de: «Kur'ân'ı güzel sesle makam üzere okumayan bizden değildir!»³⁰

c) Kulaklarına duyurmak ve kalbiyle öğüt almak.

Bu da Kelâmullah üzerinde derinden derine düşünmek ve mânasını anlamaya çalışmakla olur. Bütün bunlar ancak aşikâr okunurken mümkünleşir.

d) Sesini yükseltmek suretiyle uykuyu kaçırmak

e) Allah'ı anmasını sağlamak için uykuda olanı uyandırmak.

Böyle yapmak, o adamı ihyâ etmeye sebep olur.

f) Tembel oturanı, gaflet içinde bulunanı harekete geçirmek, hevesini getirmek ve böylece Rabbin hizmetine kalkmasını sağlamak.

Böylece onun iyilik yapmasına ve takvâya yönelmesine yardımcı olmuş olur.

g) Aşikâr okumakla Kur'ân'ı çok okumaya yol açmak ve bunu âdet haline getirip devam etmek.

Böyle yapmakta çokca amelde bulunmak vardır.

İşte Kur'ân 'okuyan kimse bu niyetler üzere bulunursa, aşikâr okuması efdâldir. Çünkü bunda bir çok ameller mevcuttur. Ameller ise niyetin çokluğuyla üstün değer taşır. Nitekim ashâb-ı kirâm (Allah hepsinden razı olsun!) bir yerde toplandıklarında aralarından birine, Kur'ân'dan bir sûre okuması için emrederlerdi.»³¹

Akabe bin Âmir'den (R.A.) yapılan rivâyette, Resûlüllah (S.A.V.) buyurdu ki: «Kur'ân'ı aşikâr okuyan, aşikâr sadaka veren gibidir. Kur'ân'ı gizli okuyan, sadakayı gizli veren gibidir.»³²

İmam Rabbânî (K.S.) Hazretleri diyor ki :

«Kim Kur'ân okumanın veya namazın veya sadakanın se-

(30) Buhârî: Ebdü Hüreyre'den (R.A.) Ahmed bin Hanbel - Ebdü Dâvud - İbn-i Hibbân..

(31) Rûhu'l-Beyân -

(32) Mesâbih

vâbını ölülerinden bir şahsın ruhuna bağışlamayı niyet eder ve diğer mü'minlerden de buna ortak olmayı kasederse, Allah her birinin ruhuna kâmil sevâp verir, o şahsın sevâbından da hiç bir şey eksilmemiş olur.» Çünkü Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: «Şüphesiz Rabbin mağfiretin çok genişdir..»

ALLAH'I ZİKRETMENİN SÜNNETLERİ

Kalb huzuru ve hâlis bir niyetle yapmak.. Aynı zamanda mümkün olduğu nisbette gizli zikretmek.. Çünkü gizli yapılan zikrin âşikâr yapılan zikir üzerine yetmiş derece üstünlüğü vardır. Nitekim Cenâb-ı Hak (C.C.) buyuruyor ki :

«Rabbimize gönülden ve gizlice yalvarın. Doğrusu O aşırı gidenleri sevmez.»³³

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz de: «Zikrin hayırlısı, gizli olanıdır» buyurmuştur.

Çünkü gizli yapılan zikir, Allah için gösteriştense uzaktır, yararı da o nisbette çoktur. Bu tecrübeyle sâbit olmuştur.³⁴

Ebû Musâ el-Eş'arî (R.A.) diyor ki :

«Bir seferde idik, yani Hayber savaşından dönerken, bir vadiye geldik, ashâb-ı kirâmdan bir çoğu tekbir getirerek seslerini yükselttiler. Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) Efendimiz onlara dedi ki: «Ey insanlar! Kendinize gelin, yavaş olun; çünkü siz ne sağıra, ne de gâibe sesleniyorsunuz; her şeyi işiten ve çok yakın olan Rabbimize duâ ediyorsunuz.. O hep sizinledir..»

Bu ve benzeri hadîsler zikri gizli yapmanın müstehab olduğuna delâlet etmektedir.

Ama Keşşâf Şârihi, bunun zaman ve zemine göre değişebileceğini söylüyor. İrşad makamında olan şeyh, bazen mübtedi olan müridine sesini yükseltmesini emreder. Tâ ki böyle yapmakla onun gönlündeki düşünceler kalkmış olsun.³⁵

Müzhir kitabında yazılan husus da buna uygun düşmek-

(33) A'raf sûresi. Âyet: 55

(34) Hadâiku'l-Ahdâr

(35) Serhü'l-Mezârik

tedir. Şöyle ki. Sesi yükselterek zikretmek câizdir, belki müstehabdır. Şu kadar ki böyle yapmakta riya bulunmasın.. Çünkü böyle yapmakla din halk arasında güçlenmiş olur ve zikrin bereketinin dinleyenlerin evlerde, dükkânlarda gönlüne ulaşmasını sağlar.

Aynı zamanda aşikâr okumakla, dinleyenleri kıyâmet günü kendi lehine şahit tutmuş olur. Onun sesini işiten yaş kuru ne varsa hepsi onun için şehadette bulunurlar.

Meşâyihtan bir kısmı zikri gizli yapmayı ihtiyâr etmiştir. Çünkü böyle yapmak gösterişten çok uzaktır. Ancak ne var ki bu kişinin niyetine bağlıdır: Niyeti doğru ise, sesini zikir ve kırâet ile yükseltmesi daha iyidir. Gösteriş yaparım endişesi taşıyan kimsenin ise gizli okuması daha iyidir

KALBÎ ZİKİR

Bilmiş ol ki, kalbî zikir, içinde dilin payı bulunmayan zikirdir. O sadece zevke dayalı bir mânâdır, onu açıklamak mümkün değildir; kalem onu ifade edemez, dil onu anlatamaz

Alimler, kalbî zikrin melekler tarafından tesbit edilip yazıldığı hakkında görüş ayrılığı izhar etmişlerdir: Bazısına göre melekler onu yazar, bu tarz zikrin melekler tarafından bilinmesi için Allah ona bir alâmet koyar; güzel koku gibi. Bazısına göre melekler onu yazmaz. Çünkü Allah'tan başkası ona muttali olamaz. Birincilerin görüşünün daha sahîh olduğu söylenir. Şerhü'l-Meşârik'de de böyle denilmektedir. Mesâbih şârihi diyor ki: Tehlil, tesbih ve benzeri zikirlerin mücerred kalb ile yapılması veya dil ile anılması arasında görüş farkı doğmuştur. Hangisinin efdâl olduğu üzerinde ihtilâf vardır. Birinci görüşü tercih edenler şunu hüccet olarak göstermektedirler: Kalbin ameli, dilin amelinden daha üstündür. Çünkü onda gösteriş yoktur. İkinci görüşü tercih edenler ise şunu hüccet olarak göstermektedirler: Dil ile yapılan amel daha çoktur, bu bakımdan fazla sevap kazandırır. Sahîh olan, ikincilerin görüşüdür

Nitekim İmam Nevevî Hazretleri bu hususu Müslim'in şerhinde belirtmiştir.

Sofî tâifesinin efendisi Cüneyd-i Bağdâdi (K.S.) diyor ki: «Ey fakirler cemaati! Sizler Allah ile tanınıyor ve O'nun için ikram olunuyorsunuz.. Yalnız kaldığınızda Allah ile nasıl bulduğunuza dikkat ediniz: Kulun bütün vakitleri ilâhî tâate çevrilebilir. İsterse yemek ve içmek anında olsun, isterse yataкта bulunsun, isterse karısıyla cinsî yaklaşıma halinde olsun.. Konuşurken, bazı hareketlerde bulunurken de durum aynıdır. Çünkü ameller niyetlere göre değer kazanır. Yemek yerken bununla ibâdete güç kazanmayı yardım görmeyi niyet eder, bir şey içerken de aynı şeyi düşünür, lezzet almayı bir tarafa iter, uyurken yorgunluğu, bitkinliği, üzüntüyü atıp daha neşeli ibâdete hazırlanmayı hatırlıdan geçirirse bunların hepsi sevâp kazandıran birer ibâdet olur. Karısıyla yataırken onun hakkını ödemeyi, münasebette bulunurken şehvetini teskin etmeyi düşünür, günaha düşmemek için böyle niyet eder. Allah'a ibâdet eden bir evlâd dünyaya getirir fıkri içinde hareket eder, sadece lezzet almak için bu işe başlamaz; el attığı her iş ve sanna helâl lokma kazanmayı ve onunla ibâdet ve tâate güç ve yardım bulmayı tasarlarsa, bunların hepsi iyi niyetlerle olduğu için ibâdete dönüşmüş olur, âdet olmaktan çıkmış bulunur. Kişi bunları işlediğinden dolayı me'cur olur. Terazisi ağır gelir. kıyâmet günü iyilikleri çoğalmış olur.

Belirtilen bu âdetlerde adâba riâyet edilir de sunnet vasfına uygun düşer ve ilim ile takvâyı gerektiren mütabaatı sağlarsa hepsi de nura boyanmış olur ve bu nur ibâdet-i tâat nuruna ızafe edilerek kemâl vasfı üzere gerçekleşmiş olur. Bu durumda kalb nurlanır, salâha kavuşur, böylece kalbin nuru nefse sirayet eder, nefis tezkiye edilmiş olur, ahlâkî rüsvaylık ve rezaletler yavaş yavaş nefisten ayrılmış olur ve sonra tertemiz tezkiye olunmuş nefsin bu nuru tabiata sirayet eder de beşeri karanlıklar zâil olmuş olur. Böylece durmadan kalb nuru atmaya başlar, nefse doğru akış yapar, oradan da tabiata yö-

nelir. O kadar ki beşer tabiatı melek tabiatı gibi olur. Bu tabiatıyla tâatten başka bir şey sevmez, günah ve isyandan sakınır ve bütünüyle tabiat kalb gibi olur. Kalbiyle Allah'ı sevdiği gibi tabiatıyla da sever.

Allahü Teâlâ buyuruyor ki :

«Allah imân edenlerin dostudur, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır; inkâr edenlerin ise dostları azgın putlardır. Onları aydınlıktan karanlıklara sürüklerler. İşte onlar cehennemliklerdir.»³⁶

«Allâh doğru yolda olanların doğruluğunu artırır. Bâki kalacak yararlı işler, Rabbinin katında sevâb olarak da daha iyidir, sonuç olarak da daha iyidir.»³⁷

Aynı husus Vasâya'l-Kudsi'de de belirtilmiştir.

PEYGAMBER (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN «DİN NASIHATTIR» SÖZLERİNİN AÇIKLANMASI

Yapılan sahih rivâyete göre Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Din, Allah'a, O'nun Kitabına, Peygamberine ve Müslüman İmamlarına, Müslümanların hepsine NASIHATTIR.»³⁸

Bunun gibi künyesi Ebû Rakabe olan Temîm-i Dâri (R.A.) Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den şu hadîsi rivâyet ediyor Peygamber (S.A.V.) «Din nasihattır..» buyurdu. Biz ona: «Kimler için nasihattır?» diye sorduk. Buyurdu ki: «Allah'a, Kitabına, Peygamberine, Müslüman İmamlarına ve umum Müslümanlara...»

Hattabî bu hadîsi tefsir ederek diyor ki :

Allah'a Nasihat : -

O'na imân etmek, eş ve ortaklığı O'ndan nefyetmek, sıfatlarında ilhad'ı (inkâr etmeyi) terketmek, isimlerinde inkâr

(36) Bakara sûresi, Âyet: 257

(37) Meryem sûresi, Âyet: 76

(38) Ahmed bin Hanbel, Müslim, Nesâî, Tirmizî

ve inada sapmamak, O'nu Kemâl ve Celâlin bütün sıfatlarıyla vasfetmek O'nu bütün noksanlıklardan, beşerî sıfatlardan tenzih etmek, ibâdetiyle kaim olmak, günah saydığı şeylerden kaçınmak, O'nun için sevmek, O'nun için sevmemek, O'na itâ at edene dost ve yâr olmak, O'na düşman olana düşmanlık etmek, O'nu inkâr edenlerle cihad etmek, nimetlerini itirafla dile getirmek, nimetlerine karşı şükretmek, her işte ihlâs üzere bulunmak, bütün bunlara dâvet etmek, tahrik ve teşvikte bulunmak, insanlara karşı lütufkâr davranmaktır. Bütün bu vasıfların hakikatı kula raci'dir kendi nefsine nasihatta.. Allah ise nasihatçıların nasihatından ganîdir, hiç bir öğüde muhtaç değildir

Allah'ın Kitabına Nasihat :

Hattabî diyor ki: Kur'an'ın Allah Kitabı olduğuna inanmak onun Allah katından indiğine, insan sözlerinden hiç birinin ona benzemeyeceğine ve hiç bir kimsenin onun bir benzerini getirmeye güç bulamayacağına gönülden imân etmek, ona saygılı bulunmak, onu hakkıyla okumak, güzel sesle tilâvet etmek, okurken tam bir gönül alçaklığı içinde olmak, tilâvetinde hatırların yerli yerinde telâffuz etmek, onu değiştirmek isteyenleri men'etmek, içindeki her hükmü tasdik etmek, hükümlerini anlamak, ilme ve ahkâma açılan kapılarını bilmek, misallerine dikkat etmek, öğütlerini ganimet edinmek, hayret uyandırıcı bölümlerinde inceden inceye düşünmek, muhkem âyetleriyle amel etmek, müteşâbih olan âyetlerini aynen kabul ve teslim etmek, onun umum, husus, nâsih ve mensuhundan söz etmek ilmi verilerini yaymak, halkı ona dâvet etmektir.. Bütün bu vasıfların hakikatı kulun kendi nefsine nasihatçı olmasına raci'dir.. Yoksa, Allah'ın Kitabı nasihatçıların nasihatına muhtaç değildir..

Allah'ın Peygamberlerine Nasihat :

O'nur risâletini tasdik etmek, getirmiş olduğu bütün şeylere inanmak, emir ve yasaklarına uymak, sünnetinin korunup yaşanmasında kendisine yardımcı olmak, O'na düşman-

lık edenlere düşman olmak, O'na dost olanları dost kabul etmek, O'nun hakkını saygıdeğer bir düzeye çıkarmak. Kendisine hudutsuz hürmet beslemek, açmış olduğu nurlu yolunu, sünnet-i seniyyesini ihyâ etmek, dâvetini yaymak, Sünnetini neşretmek, her türlü suçlama ve töhmeti O'ndan nefyetmek, ilmini yaygın hale getirmek, ilminin anlamını kavramaya çalışmak, O'nun ilmine, sünnetine başkalarını dâvet etmek, sünnet belirtilerini bilip çok ince davranmak, sünnetinin kadrini yüceltmek, okunduğu zaman tam edep üzere bulunmak, bilmeden sünneti hakkında konuşmamak, sünnetini bilen âlimlere saygı göstermek, onların kadrini yüceltmek, O'nun ahlâkıyla ahlâklanmak, O'nun edebiyatı ile edeplenmek, ehl-i beytini sevmek, ashâbına geniş sevgi beslemek, sünnetindeki bid'atlara yer verenlerden kaçınmak, ashâbına dil uzatanlardan uzaklaşmak ve her hususta O'na bağlı kalmaktır..

Müslüman İmamlarına Nasihat :

Haklı dâvalarında onlara yardımcı olmak, hak ile emrettiklerinde onlara uymak, uyarılarına kulak vermek, yumuşak ve tatlı bir dil ile gerektiğinde onları uyarmak, önemli hususları kendilerine hatırlatmak, gafil bulundukları mes'elelerde onlara yol göstermek, müslümanların haklarıyla ilgili hususlarda unutkanlık içinde bulunurlarsa hatırlatmak, onlara karşı çıkmamak, itâat etmeleri için halkın kalbini te'lif etmektir. Hattabî diyor ki :

«Müslüman imamlarına (lider ve önderlerine) nasihatın bir anlamı da şudur: Arkalarında namaz kılmak, onlarla birlikte cihâda çıkmak, zekâtı seve seve onlara (beytülmâle) vermek adâlet sâhibi oldukları müddetçe belirtilen hususlarda onlara itâat etmektir. Adâletle iş görmedikleri zaman o görevi onlardan alıp ehline ve müstahak olanına vermek gerekir. Ancak bu, mümkün olduğu, kargaşalığa meydan verilmediği zaman böyledir. Onları yalan yere övmemek, sağlam bir düzen getirmeleri için duâcı olmak da bu cümledendir.»

Endülüs'lü İbh-i Ferec diyor ki :

«Müslüman imamlarından maksad halifelerdir ve bir de

müslümanların işleriyle meşgul olan liderlerdir. Meşhur olan da budur. Hattabî de bunu böyle naklediyor ve sonra şunu ilâve ediyor: Bundan bazen din âlimleri kastedilir, yâni böyle de yorumlanır. Onlara nasihat; rivâyet ettiklerini kabul etmek, dinî hükümlerde onları taklîdde tereddüt göstermemek, onlar hakkında iyi zan beslemektir.»

Umum Müslümanlara Nasihat :

Maslahatlarıyla ilgili hususlarda onları irşâd etmek, dünya ve âhiret işlerinde onlara doğru yolu göstermek, söz ve davranışla onlara bu hususlarda yardımcı olmak, kusur ve günahlarını gizlemek, zararlı şeyleri onlardan def'etmek, yararlı şeyleri onlara sevk etmek, iyilikle emretmek, fenalıktan men'etmek, yumuşak ve nezih bir ifâdeyle onları kötülüklerden alıkoymak, iyi olan şeyleri telkine çalışmak, onlara şefkatli davranmak, büyüklerine saygılı, küçüklerine merhametli olmak, onlara güzel öğütlerde bulunmak, kınamaları, hasedde bulunmaları görülünce terketmelerini sağlamak, kendimiz için sevdiğimiz şeyleri onlar için de sevip arzu etmek, hoş görmediğimiz şeyleri onlar için de hoş görmemek, onların malından ırzından el ve eteğimizi çekmek, söz ve davranışlarımızla onların hakkında yan bakmamak, belirtilen bütün bu hususları ahlâk edinmelerini sağlamak, ibâdet ve tâate onları teşvikte bulunmaktır.

Selef-i sâlihinden nasihat hususunda öylesi vardı ki, işi bu dünyasına zarar verecek bir dereceye vardırdı. İbn-i Battal dıvor kı: Şu hadis, nasihatın «din» olduğuna delâlet etmektedir. Aynı zamanda ona İslâm da denilebilir. Nitekim Ziyâü'l-Kulûb şerhi Cilâü'l-Kulûb adlı kitapta da böyle belirtilmiştir.

Bazısına göre, Allah'a, Peygamberine, müslüman imamlarına ve umum müslümanlara nasihatta bulunmak vâcibdir, yâni her müslümana farz-ı ayndır. Bazısı da diyor ki: «Belirtilen nasihat, farz-ı kifâyedir; bir kısmının onu yapmasıyla diğerleri

üzerinden farziyeti kalkmış olur. Nitekim bu hususu Aliyyü'l-Kaari Şifâ Şerhi'nde belirtmişti..

KUR'ÂN'IN ŞEREFİ

Kur'ân'ın şerefine delâlet eden belgelerden biri de, Allah'ın onu elli beş isimle anması ve adlandırmasıdır. Bütün bu isimler delâili ile birlikte Kitabullah'da belirtilmiştir :

Kitâb-ı Mübin, Kur'ân-ı Kerîm, Nur, Hüdâ, Rahmet, Furkan, Şifâ, Mev'ıza, Zikir, Mübârek, Âli, Hikmet, Hakîm, Müheymin, Hâbl, Sırat-ı Müstakîm, Kayyim, Fasil, Nebe-i Azîm, Ahsenü'l-Hadis, Müteşâblı, Mesnî, Tenzil, Ruh, Vahiy, Arab, Basâir, Beyân, İlim, Hak, Hâdî, Acâba, Tezkire, Urvetü'l-Vüska, Sıdk, Adil, Emîr, Münâdî, Büsrâ, Mecîd, Zebur, Beşir, Nezir, Azîz, Belâğ, Kasas. Ve bunlardan başka bir âyette ise onu dört isimle anmıştır: «El suhufin mükerrametın, merfûatin, mu-tahharatın.»³⁹

Bu konuda İmâmı Gazâlî (rahmetullahi aleyh) diyor ki

«Bilmiş ol ki, Allahü Teâlâ Kur'ân'ı kendisine ait on isimle adlandırmıştır ki bunların hepsi de esmâü'l-hüsnâdandır Allah kendini Azîz, Hakîm, Azîm, Nur, Müheymin, Mecîd, Kerîm Hakk, Leyse Kemîslıhı Şey'ün, Küllü Men Aleyha Faan Kul Lev Kâne'l-Bahru Midâden Likelimâti Rabbî... isimlendirirken, muhtelif âyetlerde Kur'ân-ı Kerîm'i de bu isimlerle adlandırmıştır.»⁴⁰

(Bütün bu isim ve sıfatlarla ilgili âyetler Kur'ân-ı Kerîm'de mevcuttur. Arzu eden okuyucularımız Kur'ân fihristine bakmak suretiyle tesbit edebilir ve hangi sûrelerde verildiğini görebilir. Biz kitabı lüzumundan fazla uzatmamak için alâkalı âyetleri buraya nakletmedik..) (Mütercim)

(39) İtkan L's-Süyûti

(40) İhyâ'dan özetlenmiştir

ALLAH İLE PEYGAMBER ARASINDAKİ VAHYİN KEYFİYETİ, KUR'ÂN'IN İNMESİ VE ESRARININ HAKİKATI

Şeyh Şihâbüddin (Rahmetullahi aleyh), tahkik ehli için hazırladığı tefsirlerinde diyor ki: Kur'ân'ın indirilmesi hakkında iki görüş vardır. Birincisine göre Kur'ân'ın tamamı on levh-i mahfuzdan dünya semâsındaki meleğe indirilmiştir. Bu melek, AKL-İ FA'AL'dır. Bu iniş, Kadir gecesinde meydana gelmiştir. İkincisine göre, önce bir defada ihtiyaca göre Levh'ten Akl'e indirilmiştir; şöyle ki: Bir senede ihtiyaç duyulacak nisbette indirilmiş ve her sene bu hal tekrar ederek devam etmiştir.

Birinci görüşe göre, Kur'ân'ın indirilmesi Akıl'dan Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in kalbine yirmi ya da yirmi üç senede devam etmiştir. İkinciye göre, indirme, levh-i mahfuzdan Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in kalbine yirmi veya yirmi üç sene devam etmiştir. Yirmi veya yirmi üç kaydı, as-hâb arasındaki görüş farkından ileri gelmektedir.

Kur'ân'ın Cibril-i Emîn vasıtasıyla Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in kalbine ilka edilmesi ve böylece zuhur etmesi hakkında ise iki yol vardır: Birinci yol, Peygamber'in (S.A.V.) bu durumda beşerî suretten melekîyet suretine intikal edip böylece Kur'ân'ı Cebrâil'den (A.S.) aldığıdır. Bu en zor bir yoldur. İkincisi, melek kendi suretinden sıyrılıp beşer suretine girdikten sonra Resûlullah Efendimiz'e takdim etmesi ve Resûlullah'ın onu (kalbî yolla) almasıdır. Melek bu kudsi görevi yerine getirirken ekseriya Dihyetü'l-Kelbî suretine girerdi; tâ ki veren alan arasında münasebet kurulmuş olsun.. Nitekim bu husus Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat-ı şerife getirme babında belirlenmiştir.

Bazılarına göre ise, Allah kendi kelâmını semâda Cibril-i Emîn'e belletmiş, Cibril de semâdan yere inip bellediğini Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e öğretmiştir. Semâdan maksat,

Cibrîl'e zarf olan âlemdir, yoksa Cenâb-ı Hak her türlü mekândan münezzehtir. Böylece Allah'ın kelâmında asla intikal yoktur.

Bu iki yola, VAHİY MAKAMI denir. Cenâb-ı Peygamber'in ise bu iki makamdan daha yüce olan cezbe ve velâyet makamı ve yolu vardır ki, Resûlüllah bu makama işâret ederek buyurdular ki :

«Benim Allah ile öyle (özel) bir vaktim var ki, o vakte ne mukarrıb bir melek, ne mürsel olan bir peygamber girebilir.»⁽⁴¹⁾

İTİKADÎ BİR MES'ELE

Allah kelâmı olan Kur'ân mahlûk değildir. Kur'ân hakkında bu hüküm verilirken «ALLAH» kelâmı kaydı konulmuştur. Bunun sebebi, ses ve harflerden meydana gelen şeklinin öncesiz olduğu anlaşılmasın dıyedir. Nitekim Hanbelilerden bazı bilgisizler cehil ve inad yollu böyle bir iddiada bulunmuş ve demişlerdir ki: «Kim Allah kelâmı mahlûktur derse, o kâfir olur.» Bununla onun harf ve sesinin de mahlûk olmadığına ifâde etmek istemişlerdir. Böyle bir iddiadan ve küfre düşmekten Allah'a sığınırız.. Bu iddia Mu'tezile görüşüne benzermekte oldukça yakındır. Ve Mu'tezileye daha kuvvetli benzerme, sizin şu hususta görüş birliğine varmanızdır: «Kur'ân, mushafı: iki kapağı arasından bize tevâtüren nakledilen şeyin ismidir». Bu ta'rife göre, Kur'ân'ın mushaflarda yazılı olması, dil ile okunması, kulak ile işitilmesi gerekir. Bunların hepsi sonradan olmanın alâmetidir ve böyle olması zarûridir.

Buna cevap verilerek deniliyor ki: Kur'ân, Allah kelâmı olan Kur'ân, mushaflarımızda yazılıdır, yâni yazı ve ona delâlet eden harf şekilleriyle yazılıdır; kalblerimizde muhayyel lâfızlarla mahfuzdur, telâffuz edilen ve işitilen harflerle dilimiz vasıtasıyla okunmaktadır, yâni kulaklarımız onu işitmek-

(41) Mîskâtü'l-Esnâ, el-İtkân

tedir. Bununla beraber Kur'ân ne mushafa, ne kalblerde ve ne de kulaklarımıza hulûl etmiş değildir. Belki öncesiz olan bir mânadır, Allah'ın zâtıyla kaimdir, bu mânaya delâlet eden nazım ile telâffuz olunur ve işitilir. Muhayyel olan nazımla da korunur, muhafaza edilir. Birtakım nakış, sûret ve mânaya delâlet eden harfler için konulmuş şekillerle yazılır. Nasıl ki, ateş yakıcı bir maddedir, dediğimiz zaman, bunu lâfız ile anıyoruz, kalem ile yazıyoruz. Bununla ateşin hakikatının ses ve harf olduğu gerekmez.

MES'ELENİN TAHKİKİ :

Bir şeyin şüphesiz ki zihin dışında vücudu vardır, zihinlerde de bir vücudu vardır, ibârede de bir vücudu (yâni mevcudiyeti) vardır, vazıda da bir mevcudiyeti vardır.. Yazı ibâreve, ibâre zihinlerde olana, zihinde olan zihin dışında olana delâlet eder. Ne zaman Kur'ân öncesizliğin levazımı ile vâsfe dilirse, ondan maksad, Halik'da olan mevcudiyetin hakikatıdır. Ne zaman da mahlûkatın levazımı ile vâsfedilirse, onunla konuşulan lâfızlar kasdedilmiştir. «Kur'ân'ın yarısını okudum» dememiz gibi. Veya muhayyile olarak, «Kur'ân'ı ezberledim» dememiz gibi. Nakşedilmiş şekil olarak, «Abdestsize Kur'ân'a el dokundurma haramdır» dememiş gibi..⁽⁴²⁾

Bütün bunlardan, Kur'ân için üç zuhurat ve üç nüzulât söz konusudur. Birincisi: Nakşının Levh-i Mahîuz'da İsrâfil' (A.S.)'in yazmasıyla belirmesi. İkincisi: Kıymetli, saygıdeğer, takvâ sâhibi kâtiplerin eliyle Beytül mâ'mur'a inmesi, semâi dünyaya yönelmesi veya dördüncü semâyâya inmesi. Üçüncüsü: Ceste ceste Cebrâil vasıtasıyla Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz'e inmesi...

Bu açıklamamızla, ŞEHRÜ RAMADANELLEZİ ÜNZİLE FİYHİL KUR'ANU âyetiyle, İNNÂ ENZELNÂHU Fİ LEYLETİ'L-KADRİ âyeti arasındaki zıddiyet ve itişme giderilmiş oluyor. Aynı zamanda İNNÂ ENZELNÂHU Fİ LEYLETİ'L-KADRİ

(42) Şerhü'l-Akaid, metniyle birlikte

âyeti ile İNNÂ ENZELNÂHÜ Fİ LEYLETİN MÜBÂREKETİN âyeti arasında —ki çoğu tefsircilere göre mübarek geceden maksad, Şaban'ın on beşinci gecesidir— zıddiyet de kalkmış oluyor. Şöyle ki; inişlerden birinin Ramazan ayında ve Kadir gecesinde meydana geldiğine, diğerinin de Şaban ayının yarısında meydana geldiğine hamletmek uygun olur. Çünkü ilk iki âyet arasını birleştirmek mümkündür. Şöyle ki; Kadir gecesini Ramazan ayında mevcut olmuş oluyor. Zıddiyet itişme ise, Fİ LEYLETİN MÜBÂREKETİN Şaban ayının yarısıyla tefsir edilince meydana gelmiş oluyor. Bu âyet, Kadir gecesiyile tefsir edilecek olursa, o takdirde arada bir zıddiyet kalmıyor.⁴³

Bilmiş ol ki, bu ihtilâf (görüş ve tefsir farkı), Kur'an'ın sadece mânaya isim olması ya da hem nazım, hem de mânaya isim olması halindedir. Kur'an'ın sadece mânaya isim olduğunu söyleyenler Allah'ın şu beyânıyla delil göstermişlerdir: VE İNNEHÜ LEFİ ZÜBÜRİ'L-EVVELİN.. Kur'an öncekilere inen kitaplarda Arap diliyle değildi. O halde Arap diliyle olmayana da Kur'an ismi verilemez. Fakat bu tefsir üzerinde durmak gerekir. Çünkü Allah'ın Musâ Peygamber'e indirdiği Tevrat'a da Kur'an denilmektedir, Tevrat ise Arap diliyle yazılı değildi.. İncil ve Zebur da böyle... Çünkü Kur'an Allah kelâmıdır ve Allah'ın zatıyla kaimdir. Ne tecezzi eder, ne de ondan ayrılabilir. Ancak ne var ki Arap dili üzerine indirildiğinde ona Kur'an denilmiştir. Allah kelâmı Musâ Peygamber'e indirildiğinde ona Tevrat adı verilmiştir. İsa Peygamber'e indirildiğinde ona İncil adı verilmiştir. Dâvud Peygamber'e indirildiğinde ona Zebur adı verilmiştir. İbârelerin çeşitli olması, itibarların farklı olmasındandır.⁴⁴

Başka bir rivâyette Peygamber (S.A.V.) 'Efendimiz'e indirilen Kelâm hakkında üç görüş vardır :

1 — Bu hem lâfız, hem mânadır. Cibrîl-i Emin Kur'an'ı Levh i Mahfuz'dan alıp hafızasına nakşederken her harfi Kaf

(43) El-Med'uzetü'l-Hasene, Seyyid Abdülehad Efendi
(44) Aynü Şerh-i Buğârî

Dağı kadarmış ve her harf altında bir nice mânalar varmış ki onları ancak Cenâb-ı Hakk'ın ilmi kapsayıp kuşatabilivormuş..

2 — Cebrâil (A.S.) özel olarak mâna ile inmiştir; Peygamber (S.A.V.) Efendimiz o mânaları bilip kavramış ve onlara Arap diliyle tabir vermiştir.

Bu görüşü savunan Allah'ın şu beyânına dayanıp delil göstermiştir: «Ey Muhammed! Apaçık Arap diliyle, uyaranlardan olman için Kur'an'ı Cebrâil senin kalbine indirmiştir. O daha öncekilerin kitabında da zikredilmiştir.»⁴⁵

3 — Cebrâil (A.S.) mânayı Hazret-i Muhammed'in (S.A.V.) kalbi üzere ilka etmiş ve buna Arap lûgatiyle tabir verilmiştir. Nitekim aynı görüşü, İbn-i Ebî Hâtim, Süfyân-ı Sevri'den nakletmiştir. Süfyân-ı Sevri diyor ki: «Vahiy ancak Arapça inmiştir. Sonra her peygamber onu Arapçadan kendi kavminin diline terceme etmiştir. Aynı zamanda gök ehli de Kur'an'ı veya vahiy Arapça okurlar ve o ölçüde inmiştir.»

Taberânî'nin Nevvas bin Sem'an'den (R.A.) yapmış olduğu rivâyette deniliyor ki Allah vahiy ile konuşmaya başladığında gök Allah korkusundan şiddetle titremiştir. Gök ehli onun titremesini ve vahyin sesini duyunca secdeye kapanmışlardır. Onlardan ilk başını kaldıran Cebrâil (A.S.) olmuş, Allah vahiy voluyla onunla konuşmuş, irâde ettiği gibi ona Kelâmıyla hitab etmiş, Cebrâil de aldığını uğradığı her semâda meleklerle ulaştırmak istemiş, meleklerden her guruba uğradıkça ona sormuşlar :

— Rabbiniz ne buyurdu?

Cebrâil (A.S.) da :

«Hakkı ve gerçeği buyurdu» diye cevap vermiştir.. Böylece Cebrâil ilâhi vahiy emredildiği yerlere kadar götürmüştür.

..

(45) Şuara sûresi, âyet: 193-195

VAHYİN İNİŞ TÜRLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN HADİSLER

Şüphesiz ki Fahr-i âlem Efendimiz vahyin bütün çeşitleriyle konuşmuş, onların hepsine mazhar olmuştur. Ebû Nuaym'in naklettiği hadiste deniliyor ki :

«Cebrâîl ile Mikâîl, Resûlullah'ın (S.A.V.) mübarek göğsünü yarıp yıkadılar ve sonra Ona: Rabbin adıyla oku! dediler.. Hadise, tarih ve siyer kitaplarında geçtiği gibi anlatılıyor. Durum Varaka bin Nevfel'e intikal ediyor. Bunun üzerine Varaka diyor ki: «Müjdeler sana!. Meryem oğlu İsâ'nın müjdeleyip haber verdiği Peygamberin sen olduğuna şehâdet ederim.. Musâ'ya gelen Namus sana da gelmiştir. Şüphesiz ki sen mürsel bir peygambersin..»

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in göğsünün yarıldığı böylece rivâyet edilmiştir. Tayalisi ile el-Hars kendi müsnedlerinde buna yer vermişlerdir. Bundaki hikmet, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in temizliğin en mükemmel halinde kendisine vahvedileni sağlam bir kalb ile telâkki etmesidir..

Bu konuda İbn-i Kayyim el-Cevzî ve diğer ilim adamları diyorlar ki: Cenâb-ı Hak, Peygamber'i (S.A.V.) vahyin bir nice mertebelerini telâkki etmeye müvekkel kılmıştır.. Meselâ :

a) Sadık rü'ya.

Cenâb-ı Peygamber hiç bir rü'ya görmez ki sabah aydınlığı gibi çıkmasın.

b) Görmeyen meleğin vahyi getirip onun kalbine ilka etmesi Nitekim Efendimiz bu hususta buyurdular ki: «Şüphesiz ki Ruhü'l-kuds kalbime ilka etti ki, hiç bir can rızıkını tasta-mam almadan ölmez. O halde Allah'tan korkunuz, rızık talebinde en güzel ve doğru yolu ve yöntemi seçiniz!»⁽⁴⁶⁾

c) Melek vahiy getirdiğinde bir insan sûretine girerdi de böylece Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e hitab ederdi. Böylece onun ne dediğini anlar, gönlünün kulağına onu verleştirirdi.

(46) İbn-i Ebî Dünyâ, Hâkim

Bazen melek ona Dihyetü'l-Kelbî sûretine girerek gelirdi. Çünkü Dihye güzel yüzlü ve güzel endamlı bir adamdı.⁽⁴⁷⁾

Bu konuda şöyle bir soru soracak olursan: Cebrâîl (A.S.) vahyi Peygamber'e ilka ederken Dihye'nin sûretine giriyordu, o sırada Cibril'in ruhu nerede idi? Eğer ruhu altıyüz kanadı olan cesedinde bulunuyordu denilse, o zaman Peygamber'e gelenin Cibril'in ruhu olmadığı sonucuna varılır. Aynı zamanda cesed de onun cesedi değildir. Eğer Dihye'nin sûretindeki cesedde ise bu büyük cesed ölüyor mu? Yoksa Dihye'nin cesedine benzeyen cesede intikal eden ruhtan boş mu kahyor o büyük cesed?

Buna, Aynı'nin de belirttiği gibi şu cevap verilmiştir: Ruhun büyük cesedden intikali onun ölümüne sebep olmayabilir. Böylece cesed diri olarak kalabilir. Onun maarifinden hiç bir şey de noksan olmayabilir. Cibril'in ruhunun ikinci bir cesede intikali, şehidlerin ruhlarının yeşil kuşların içine intikali gibidir. Ruhların ayrılması sonucu cesedlerin ölmesi aklen vâcib değildir; ancak Allah'ın icra kıldığı bir âdettir. Bu da insanlara mahsustur, başka varlıklarda olmayabilir.

d) Vahiy Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e çingirak sesi gibi bir ses vererek gelirdi. Bu vahyin inişinin en ağır olanı idi. O kadar ki, çok soğuk günde bile bunun ağırlığından Resulullah (S.A.V.) Efendimiz terler, şakaklarından şapır şapır ter dökülürdü. Pâk ve temiz ruhları ilâhî vahye mazhar olurken mübarek cisimleri ağırlaşır vere vapişır gibi olurdu. Bir defasında mübarek dizleri Zeyd bin Sâbit'in dizleri üzerinde bulunurken çingirak sesi gibi ses veren vahyin bu çeşidi indiğinde, Resûlullah (S.A.V.) o kadar ağırlaşır ki neredeyse Zeyd'ın dizleri ve kemikleri kırılacak gibi oluyordu.

Olayı, Taberânî, Ahmed bin Hanbel ve Beyhakî, Zeyd bin Sâbit Hazretleri'nden şöyle naklediyorlar

«Ben, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e inen vahyi yazıyordum. Zaman zaman terler, inci daneleri gibi ter dokerdi. Bazen de ben vahyi yazarken Resûlullah (S.A.V.) bana doğru meyl

(47) Nesâî, İbn-i Ömer'den (R.A.)

ederdi de yazılacak vahyi henüz bitirmeden ayağı kırılır gibi olurdu. Şüphesiz ki bu Kur'an-ı Kerim'in nüzulünde onun mânevî ve kudsi ağırlığı idi. Bazen öyle bir durum olurdu ki, bu ayakla artık bir daha yürüyemem sanırdım.. Mâide sûresi indiğinde kendileri deve üzerinde bulunuyorlardı. Vahyin ağırlığı altında neredeyse devenin bacakları kırılır gibi oldu.»

e) Bazen Peygamber (S.A.V.) Efendimiz vahiy getiren meleği asıl sûretinde göürdü ki üzerinde altı yüz kanadı bulunurdu Melek bu sûrette Allah'ın dilediği kadar vahiy ilka ederdi. Necm sûresinde de belirtildiği gibi vahyin bu şekli ilk defa vâki olmuştur.

f) Göklerin ve madde âleminin fevkında bulunurken, Allah ona namazın farziyeti ve başka hususlarla ilgili vahiyde bulunmuştur

g) Allah kelâmı, Allah'tan Resûlullah'a vasıtasız olarak tecelli etmiştir; Hazret-i Mûsa ile konuştuğu gibi

Bazı âlimler vahyin çeşitleri hakkında sekizinci bir mertebe daha belirtmişlerdir: Allah Peygamberle arada hiç bir hicap olmaksızın yüzyüze konuşmuştur.

Mevâhib'de bir diğer mertebeden fazla olarak bahsedilmiştir; o da, Allah kelâmının uykuda Peygamber'e gelmesidir. Nitekim Zührî'nin rivâyet ettiği hadîste Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hususa işâretle buyurdular ki :

«Rabbim bana en güzel sûrette geldi ve buyurdu ki: Ya Muhammed! Melekü'l-A'lâ'nın ne hakkında dâvacılık (veya kiskançlık) ettiğini biliyor musun?»

Halimî veya Huleymî'nin belirttiğine göre ise, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e vahiy kırkaltı çeşit üzere gelmiştir. Huleymî bunları bir bir anlatmıştır. Ama çoğu —Fethü'l-Bârî'de de belirtildiği gibi— vahyi hamledenin sıfatlarından alınmadır. Ve hepsi de belirttiğimiz türlerin kapsamına girmektedir.

İbn-i Münîr diyor ki :

«Hâl ve durum vahiyde farklı olurdu. İktiza ettiği duruma göre değişirdi; Va'd ve müjde ile indiğinde melek âdem

sûretinde inerti ve hiç bir zorluk olmadan Peygamber'e hitab ederdi. Vaid ve inzâr ile indiğinde, çingirak sesi gibi ses ile gelir ve böylece vahiy inmiş olurdu.»

İbn-i Merdveyh'in İbn-i Mes'ud'dan (R.A.) merfûan yapmış olduğu rivâyete göre: Allah vahiy ile konuştuğunda onun sesini gök ehli çingirak sesi gibi duyar, bir düz kayaya şiddetle çarpan zincir sesi çıkarır ve böylece gök ehli fazlasıyla korkar ve bunun kıyâmetle ilgili bir emir olduğunu bilirler idi.

Buhârî'de de bu hususa temas edilerek deniliyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e bazen vahiy çingirak sesi gibi bir ses vererek gelirdi.

Ahmed bin Hanbel'in Abdullah bin Omer'den (R.A.) yaptığı rivâyette, Hz. Abdullah diyor ki: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e sordum :

— Vahyin indiğini hissediyor musunuz?

— Büyük halkalı zincirin birbirine sürtünmesi ve çarpması neticesinde çıkan ses gibi bir ses alıyorum ve işte o zaman susup bekliyorum. Bir nice defalar bana vahiy geldiğinde onun şiddetinden canımın alınacağını zannettim.

İbn-i Âdil kendi tefsirinde diyor ki :

«Cebrâil (A.S.) Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz üzerine virmiş dört bin defa inmiştir. Âdem Peygamber'e ise on iki defa, İdris Peygamber'e dört defa, Nuh Peygamber'e elli defa, İbrâhim Peygamber'e kırk iki defa, İsâ Peygamber'e on defa inmiştir.»

Taberânî'nin rivâyetine göre :

«Cibril (A.S.) Âdem Peygamber'e on dört defa, Nuh Peygamber'e iki defa küçük yaşında iken, kırk sekiz defa yaşlandıktan sonra olmak üzere elli defa, İsâ Peygamber'e üç defası küçüklüğünde, yedi defası büyüdüğü zaman olmak üzere on defa, Efendimiz Muhammed'e (S.A.V.) küçük yaşta iken yirmi dört defa inmiştir. (Allah daha iyisini bilir).»

Yapılan rivâyetlere göre :

Cebrâil (A.S.) bir gün çölde en güzel surette ve en güzel

kokular yayarak Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e görünüyör ve diyor ki: Ya Muhammed! Allah sana selâm edivor ve bu-
vuruvor ki: Sen, insanlara ve cinlere gönderilen benim pey-
gamberimsin. İnsanları ve cinleri LÂ İLÂHE İLLÂLLAH sö-
züne dâvet et! Sonra Cebrâil ayağını yere vurdu; oradan bir
pınar fişkirdi. Cebrâil (A.S.) o sudan abdest aldı ve Peygam-
ber'e (S.A.V.) de abdest alması için emretti. Sonra Cebrâil
(A.S.) kalkıp namaz kıldı. Peygamber'e de kendisiyle birlikte
namaz kılmasını buyurdu. Böylece Cebrâil (A.S.) Resûlullah
Efendimiz'e abdest ve namazı öğretmiş oldu. Sonra da göğe
doğru çıkıp gitti. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz evine dönmek
üzere yürüdü. Yolda ne kadar bir taş, bir ağaca rastladıysa
hepsi ona, ESSELÂMÜ ALEYKE YA RESÛLELLAH diyerek
selâm verdi. Eve gelince durumu Hazret-i Hadice'ye (R. Anhâ)
haber verdi ve sevincinden yerlere kapanır gibi oldu. Sonra
Hadice'ye abdest almayı öğretti. Cebrâil (A.S.) ile birlikte na-
maz kıldıkları gibi Hz. Hadice ile beraber namaz kıldılar

Namaz bu sırada iki rek'at olarak farz kılınmıştı. Sonra
bu sefere has bir sayı olarak kaldı.

Mukatil diyor ki :

«Namaz ilk farz kılındığında iki rek'at sabahleyin, iki rek'-
at de akşamleyin kılınıyordu. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de bu-
na işâret edilerek buyuruluyor ki: «Rabbini akşam sabah ham-
dederek tesbih et.»¹⁸

Taberânî'nin İbn-i Ömer'den (R.A.) yaptığı rivâyete göre
Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Daha önce hiç bir peygambere inmeyen bir melek gök-
ten bana indi ki, bu melek benden sonra da hiç kimseye in-
meyecektir. O İsrâfil'dir. Bana dedi ki: Ben Rabbin elçisiyim,
sana geldim. Rabbin sana şu hususu haber vermem için bana
emretti: İstersen peygamber olan bir kul olursun, istersen hü-
kümdar olan bir peygamber olursun! Bunun üzerine Cebrâil'e
(A.S.) dönüp baktım. Tevâzu göstermemi işâret etti. Eğer hü-

kümdar olan bir peygamberlik isteseydim, dağların da benim-
le birlikte altın olmasını isterdim.»¹⁹

..

KUR'ÂN SÛRELERİNİN İNİŞ TERTİBİ

İbn-i Abbas (R.A.) Hazretleri diyor ki :

— Bir sûrenin ilk âyetleri Mekke'de inince, o sûreye Mek-
ki deniliyordu. Sonra Cenâb-ı Hak o âyetleri dilediği kadar ar-
tırıyordu. Kur'ân'dan ilk inen âyetler: (İkra' bismi rabbike)
idi. Sonra (Nûn velkalem), sonra (Yâ eyyühel müzzemmilü),
sonra da (Yâ eyyühel müddessirü), sonra da (Tebbet yedâ ebî
lehebin) ve sırasıyla (İzeşşemsü küvviret), (Sebbihisme rabbi-
ke), (Velleyli izâ yağşâ), (Velfecri), (Vedduhâ), (Elem neşrah
leke), (Vel'asri), (Vel âdiyâti), (İnnâ a'taynâke el-kevsere), (El-
hâkümüt-tekâsürü), (Eraeytellezi yükezzibü), (Kul yâ eyyühel
kâfirün), (Elem tere keyfe feale rabbüke), (Kul eüzü birabbil
felâkı), (Kul eüzü birabinnâsi), (Kul hüvallahü ehad), (Ven-
necmi), (Abese vetevellâ), (İnnâ enzelnâhü fi leyletil kadri),
(Veşşemsi), (Vessemâi zâtil bürûci), (Vettinyi), (Lilâfi kurey-
sin), (El karlatü), (Lâ uksimü biyevmil kıyâmeti), (Veylün li-
kulli hümezetin), (Velmürselâti urfen), (Kaaf velkur'ânîl me-
ciyd), (Lâ uksimü bihâzel beledi), (Vessemâi vettârikı), (İkte-
rebetissâa), (Saad), (el-A'raf), (Kul ühiye ileyye), (Yâ-Sîn), (el-
Furkan), (el-Melâike), (Kâf - Hâ - Yâ - Ayn - Sad), (Tâ-Hâ), (el-
Vâkıa), (Tâ-Sîn-Mîm), (eş-Şuarâ), (Tâ-Sîn), (el-Kasas), (Beni İs-
râil) (Yûnus), (Hûd), (Yûsuf), (el-Hicir), (el-En'âm), (es-Sâffât),
(Lukman), (Sebe'), (Zümer), (el-Mü'min), (Hâ-Mîm), (es-Secde),
(Hâ-Mîm-Ayn-Sîn-Kaaf), (Hâ-Mîm), (ez-Zuhruf), (ed-Duhan), (el-
Câsiye), (el-Ahkâf), (ez-Zâriyât), (el-Ğaşiye), (el-Kehf), (en-Nahl),
(İnnâ erselnâ Nûhan), (Sûre-i İbrâhîm), (el-Enbiyâ), (el-Mü'mi-
nün), (Tenzil), (es-Secde), (et-Tûr), (Sûre-i Mülk), (el-Hâkka),
(Seele sâilün), (Amme Yetesâelün), (en-Nâziat), (İzessemâün -
Feterat), (İzessemâün - Şakkat), (er-Rûm), (el-Ankebût), (Veylün

III mutaffifin).. İşte bunlar sırasıyla Mekke'de nâzil olan sûrelerdir

Medine-i Münevvere'de nâzil olan sûreler ise

(el-Bakara), (el-Enfâl), (Âl-i İmrân), (el-Ahzâb), (el-Müm-tahine), (en-Nisâ), (İzâ Zülzilet), (el-Hadîd), (el-Kıtâl), (er-Ra'd), (er-Rahmân), (el-İnsan), (et-Talâk), (Lev yekünillezîne keferû), (el-Haşr), (İzâ câe nasrullah), (en-Nûr), (el-Hacc), (el-Münâfikun), (el-Mücâdele), (el-Hucürât), (et-Tahrîm), (es-Saff), (el-Cum'a), (et-Teğâbün), (el-Feth), (el-Mâlde), (Berâa).

Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki :

Medine'de Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ, Mâlde, Enfâl, Tevbe, Hacc, Nûr, Ahzab, Vellezîne keferû, Feth, Hadîd, Mücâdele, Haşr, Mümteahine, Saff, Teğâbün, Talâk, Tahrîm, Fecir, Leyl, İzâ Yağşâ, Innâ enzelnâhü, Lem yekünillezîne keferû, İzâ zulzilet, İzâ câe nasrullah sûreleri nâzil olmuştur. Bunlardan başka olan sûreler Mekke'de inmiştir.

Katâde diyor ki :

Medine'de Kur'an'dan Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ, Mâlde, Berâe, Ra'd, Nahl, Hacc, Nûr, Ahzab, Muhammed, Fetih, Hucürât, Hadîd, Rahmân, Mücâdele, Haşr, Mümteahine, Saff, Cumua, Münâfikun, Teğâbün, Talâk, Yâ eyyühennebiyyü (onuncu âyetin başına kadar), İzâ zülzilet, İzâ câe nasrullah sûreleri inmiştir. Kur'an'ın geri kalan sûreleri Mekke'de nâzil olmuştur.

Ebû Hasan bin el-Hisar, Nâsih ve Mensûh adlı kitabında diyor ki: Medine'de nâzil olan sûreler, âlimlerin ittifakıyla yirmi tanedir. İhtilâflı olan sûreler ise on ikidir. Geri kalan sûreler ise Mekke'de nâzil olmuştur.⁵⁰



(50) El-İtkan'da da aynı husus belirtilmiştir

PEYGAMBER (S.A.V.) DEVRİNDE KUR'ÂN'IN TE'LİFİ, EBÛBEKİR SİDDİK ZAMANINDA BİR ARAYA GETİRİLMESİ VE HZ. OSMAN DEVRİNDE İSTİNSAH EDİLMESİ

Kur'an-ı Kerim, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz devrinde yazılmıştır. Ebûbekir Sıddik (R.A.) devrinde bir araya getirilip mushaf haline sokulmuştur. Hz. Osman (R.A.) zamanında ise nüshaları çoğaltılmıştır. Resûlullah (S.A.V.) zamanında inen âyet ve sûreler günü gününe tesbit edilip yazılıyor ve bir çok ashâb tarafından ezberleniyordu. Ancak vahyin sonu gelmediği için inen âyet ve sûreleri —yerleri belli olmakla beraber— bir araya getirilmemişti. Yâni henüz mushaf hâline sokulmamıştı. Ebûbekir Sıddik (R.A.) ilk iş olarak yerleri ve tertibi belli olan dağınık âyet ve sûreleri bir araya getirip mushaf haline soktu. Bu bakımdan Kur'an'a ilk (Mushaf) adını veren ve onu ilk toplayıp bir araya getiren Ebûbekir Sıddik'dır (R.A.) Nitekim İbn-i Sa'd ve İbn-i Ebî Şeybe de aynı hususu rivâyetle kaydetmişlerdir.⁵¹

Ebûbekir Sıddik'in (R.A.) hilâfet müddeti iki yıl dört aydır. Hz. Ömer'in (R.A.) hilâfet müddeti on yıl altı aydır. Hz. Osman'ın (R.A.) hilâfet müddeti, on yıldan birkaç gün noksandır. Hz. Ali'nin (R.A.) hilâfet müddeti ise, dört yıl dokuz ay ve birkaç gündür. Bir rivâyete göre altı aydır (Allah hepsinden razı olsun!)⁵²

Buhârî ve Tirmizî'nin Zeyd bin Sâbit'den (R.A.) yaptıkları rivâyete göre: Ebûbekir (R.A.) Yemâme üzerine bir ordu tertipleyip göndermişti. Alınan haberler biraz üzücü mahiyetteydi. O sırada Hz. Ömer (R.A.) Ebûbekir Sıddik'in (R.A.) yanında bulunuyordu. Yalancı peygamber Musevleme'nin tenkidinde bir hayli hafızu'l Kur'anın şehid verilmiş olması Ömer'i derin derin düşündürüyordu. Düşündüklerini şöyle ifade etti

(51) Kastalânî'de de aynı konuya yer verilmiştir

(52) Câmiu'l-Usûl

«Korkarım ki daha çeşitli bir çok yerlerde hâfız-ı Kur'ân olanlardan bir nice kişileri kaybedebiliriz. Böylece Kur'ân ehli azalmaya başlar. Bu sebeble Kur'ân'ın bir araya getirilmesini emretmeniz çok uygun görüyorum.»

Bunun üzerine Ebûbekir Sıddık ona dedi ki :

— Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in yapmadığı bir şey'i biz nasıl yaparız?

Ömer (R.A.) cevap verdi :

— Vallahi böyle yapmakta hayır vardır!.

Ebûbekir Sıddık (R.A.) diyor ki: «Bu konuda Ömer durmadan bana müracaat etti, tâ ki Cenâb-ı Hak, Ömer'in kalbini (fikrini) bu konuya açtığı şeyle benim kalbimi de açtı (anlayışımı bu konuya çevirdi). Ömer'in bu hususta gördüğü hayrı görmeye başladım.»

Râvî Zeyd bin Sâbit devamla diyor ki :

Ebûbekir Sıddık (R.A.) bana yönelerek dedi ki: Sen akıllı bir gençsin. Bugüne kadar kimse seni şüphe altında tutmadı. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz için vahiy kâtipliği yaptın. Kur'ân'ın âyet ve sûrelerini bir bir tâkip edip ezberledin. Şimdi onu toplayıp bir araya getir, mushaf hâline sok!

Bu teklif bana öylesine ağır geldi ki dağlardan birini yüklenip taşımamı bana teklif etselerdi bundan daha kolay gelirdi. Ebûbekir'e (R.A.) dedim ki :

— Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in yapmadığı bir şey'i siz nasıl yapacaksınız?

Bunun üzerine Ebûbekir (R.A.) :

— Vallahi böyle yapmamız hayırlıdır, diye cevap verdi.

Böylece Ebûbekir (R.A.) durmadan bu hususta bana müracaat etti. O kadar ki, Allah onun kalbini, fikrini açtığı gibi benim de kalbimi ve fikrimi bu konuya açtı. Kur'ân'ın âyet ve sûrelerini bir araya getirmeye başladım. Benim ezberimde olanlarla, başkasının yanında bulunan parçaları topladım. Deri, kemik, hurma kabuğu ve benzeri şeyler üzerinde yazılı bulunanla göğüslerde hıfzedilenleri derledim. Tevbe sûresinin

son kısmını da Huzeyme'nin yanında buldum; veya Ebû Huzeymetü'l-Ansârî'nin yanında... Bu kısmı başka hiç bir kimse'nin yanında bulamadım. Böylece hazırladığım mushaf Ebûbekir Sıddık Hazretleri'nin yanında muhafaza edildi. Onun vefatından sonra Ömer (R.A.) onu muhafaza etti. Ömer'in vefatından sonra Hazret-i Hafsa'nın yanında muhafaza edildi. (Allah hepsinden râzı olsun!)

Buhârî'de de buna yakın rivâyetler yer almıştır. Ebû Dâvud'un tesbitine göre ise, Hz. Ömer (R.A.) ayağa kalkıp şöyle seslendi: Kimin yanında Kur'ân'dan bir şey varsa getirsin!.

Çünkü Kur'ân âyet ve sûreleri o gün için deri, kemik, hurma yaprağı ve kabuğu üzerinde yazılıp herkesin evinde muhafaza ediliyordu. Hz. Ömer (R.A.) iki şahid getirmeden hiç kimseyden ne bir âyet ne de bir sûre kabul ediyordu. Bundan da anlaşılıyor ki, Hz. Zeyd kendi kalbinde mahfuz bulunanla yetinmiyor, başkasının göğsünde olanı, evinde bulunanı istiyor ve onları şahidlerle tevsik etmedikçe kabul etmiyordu. Kendisi kuvvetli hâfız bulunmasına rağmen fazla ihtiyatlı davranmak için bu yola başvuruyordu.

Yine Ebû Dâvud'un Hişam bin Urve'nin tarikiyle yapmış olduğu rivâyette deniliyor ki :

— Ebûbekir Sıddık (R.A.) Hz. Ömer ile Zeyd bin Sâbit'e dedi ki: İkiniz Mescid-i Saâdet'in kapısına oturun. Size iki şahidle birlikte Allah'ın kitabından bir şey getirenin (doğruluğuna inanıp) getirdiği âyet veya sûreyi yazın!

Bu hadisin ravilerinin hepsi de güvenilirlerdi. Ancak arada inkıta' vardı. İbn-i Hacer diyor ki; burada iki şahidden maksad, ya ezbere bilmek, ya da yazılı olarak tesbit etmektir. Sahavî diyor ki. Maksad, getirilen âyet veya sûrenin Resûlullah'ın (S.A.V.) huzurunda yazıldığını isbattır. Veya iki şahidin, getirilen âyetin Kur'ân'ın indiği vücuttan olduğuna şahidlik etmektir.

Hepsinin murad ve maksadı, ancak Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in huzurunda yazılanın aynını tesbit edip yazmaktır. «Göğüslerinde hıfzedilenler»den maksad ise, Resûlullah

tı ve endişe ettiği husustan sakinmalarını tenbihte bulundu Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in ashâbı ve tâbiinden bir çok kimseler ona muvafakat ettiler. İbn-i Mes'ud'un arkadaşları, talebesi ona: «Bizi neden inkâr ediyorsun, biz Kur'an'ı İbn-i Mes'ud'dan (R.A.) öğrenmedik mi kı?» dediler. Hz. Huzeyfe ve arkadaşları onların bu sözüne üzüldüler ve dediler ki: «Bâri siz konuşmayın. Çünkü çoğunuz bedevisiniz, gorulur bir hatâ üzerinde bulunuyorsunuz!» Sonra Hazret-i Huzeyfe şunu ilâve etti: Eğer sağ kalırsam Emîre'l-Mu'minin'e giderim, İbn-i Mes'ud ile şu halk arasına bir engel koymasını soylerim

Bunun üzerine İbn-i Mes'ud (R.A.) kırıcı mahivette konuştu ve Huzeyfe Hazretleri'ni üzdü. Kalkıp dağıldılar. Hz. Huzeyfe Medine'ye giderek Hazret-i Osman'la (R.A.) bu durumu görüştü, olup bitenleri haber verdi ve dedi ki

— Ey mu'minlerin emiri! Ben Arapları uvaran bir kimsevim. Bu ümmet henüz Yahudi ve Hristiyanların Tevrat ve İncil'de düştükleri ihtilâfa düşmeden onlara elini uzat, ihtilâfı önle!

Bu sözler Hazret-i Osman'a da çok te'sir etti. O da endişelendi ve derhal Resûlullah'ın (S.A.V.) ashâbını toplavarak durumunu onlara arzetti. Hepsini de bu fikri beğendiler ve Hazret-i Huzeyfe'nin görüşüne katıldıklarını söylediler. Hazret-i Osman zaman kaybetmeden Hazret-i Hafsa'ya, yanındaki Mushafı göndermesini haber saldı. Onu esas kabul edip istinsah yapacaklarını da ilâve etti. Aynı husus Metâli-i Mısriyye'de de nakledilmiştir.

Buhârî, Müslim ve Tirmizi'nin de Enes bin Mâlik'den (R.A.) yaptıkları rivâyette de buna yakın bir ifâdeyle deniliyor ki:

— Kur'an-ı Kerim'i Resûlullah (S.A.V.) devrinde dört kış toplamıştı ki hepsi de ensârdan idi: Übeyy bin Kâ'b, Muaz bin Cebel, Zeyd bin Sâbit ve Ebû Zeyd. Râvî diyor ki Enes bin Mâlik'e sordum: Şu Ebû Zeyd dediğiniz kimdir? Amcarâdelerimden biridir, diye cevap verdi.

Buhârî'nin İbn-i Abbas'dan (R.A.) yapmış olduğu rivâyet-

te İbn-i Abbas diyor ki: «Kur'an'dan muhkem-i mufasssal olan âyetleri ben Resulullah (S.A.V.) Efendimiz zamanında toplamıştım.» Kastalâni de aynı rivâyeti nakletmiştir.

Ahmed bin Hanbel, Tirmizî ve Ebû Dâvud'un İbn-i Abbas'dan (R.A.) yaptıkları rivâyete göre ise, İbn-i Abbas diyor ki Hazret-i Osman'a sordum: Mesâniden olduğu halde Enfâl sûresinin başına besmele koydunuz, minden olduğu halde Tevbe sûresinin başına koymadınız? İkisini âdetâ birleştirdiniz! Tevbe sûresini seb'i tîvâl arasına koydunuz!

Bunun üzerine Hazret-i Osman (R.A.) şu cevabı verdi

Resûlullah (S.A.V.) bulunduğu zaman içinde sûreleri iniyordu, ama tamamen değildi. Âyetler inince kâtipleri çağırıyordu ve onlara «şu âyeti şu sureye koyunuz» diye emrediyordu. Her sure ve âyetin verimi, sayısını o beluliyordu. Enfâl sûresi Medine'de ilk inen suredir. Berâat ise nuzûl bakımından en son inendir. Enfâl'de geçen kıssalar, Tevbe sûresinde geçen kıssalara çok benzer. Resûlullah Efendimiz aramızdan ayrılmıcağa kadar bir şey açıklamadı. Berâat sûresinin Enfâl'den olup olmadığına dair bir şey söylemedi. Bunun için ikisini besmeleyle avırmadık ve bunu seb'i tîvâl arasına soktuk

Aynı konuda İbn-i Ebî Dâvud'un el Mesâhif'de Yahya bin Abdurrahman bin Hâlib'dan yaptığı rivâyette deniliyor ki. Hazret-i Ömer (R.A.) Kur'an'ı bir araya toplamak istiyordu. Her kâimiyâ yâhîd Kur'an'dan bir şey varsa getirmeli. Zaten müslümanlar inen vahvi birtakım sahifeler, levha, kurek kemir, harma yapıyor ve kâimiyâ yâhîd Kur'an'dan bir şey varsa getirmeli. Hz. Ömer, Kur'an'dan bir şey getiren kimseden iki şahid göstermeli. Eğer bir şey kabul etmiyorsa, böylece gelen âyetler Hazret-i Ömer'in yanında toplanıyordu. Bu kâimiyâ yâhîd Kur'an'dan bir şey varsa getirmeli. Râvî diyor ki: Ömer, yanına Kur'an'dan bir şey varsa getirmeli dedi. O da iki şahid göstermeli dedi. Eğer bir şey kabul etmiyorsa, Hazret-i Ömer bin Sâbit (R.A.) Hazret-i Osman'a gelerek dedi ki: Görüyorsunuz iki âyeti terkedip onu Musman'a gelerek dedi ki: Görüyorsunuz iki âyeti terkedip onu Musman'a gelerek dedi ki: «Hangi iki âyet?» diye sorulunca da, şu ce-

vabı verdi: Ben bizzat Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'den Tevbe sûresinin şu iki âyetini telâkki ettim: LEKAD CÂEKÛM RESÛLÜN MİN ENFÛSİKÛM... 'ü sonuna kadar okudu. Bunun üzerine Hz. Osman (R.A.): Ben bu iki âyetin Allah katından indirildiğine şahidlik ederim, dedi ve ilâve etti: Ya Huzeyme! Bu iki âyeti nereye koyalım? Huzeyme dedi ki: Onu en son inen Berâet sûresinin sonuna koyunuz. Böylece Berâet sûresi bu iki âyetle son bulmuş oldu.

Bâzı zayıf rivâyet ve görüşte deniliyor ki: Ebûbekir Sıddık'ın (R.A.) topladığı Mushafta hem mensûh olan âyetler, hem de tevâtür etmeyen kırâetler bulunuyordu. Ve onun topladığı Mushaf'da tehzib ve tertip de yoktu. Hazret-i Osman mensûh olan âyetleri çıkardı, mütevâtir olanlarını bıraktı, kelimelerin yazılış şeklini tahrir etti, sûreleri ve âyetleri Levh-i Mahfuz'dan Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'e indiği tertip üzere tertipledi.. Bunların hal ve makam (hâdis, zaman ve mekân) itibarıyla parça parça inmesi farklı olmuşsa da Levh-i Mahfuz'a uygun tertibe sokulması sağlanmıştır. Bunun için Bakillânî diyor ki: Hz. Osman, Ebûbekir Sıddık gibi sadece nefsi kırâeti kasetmedi, belki Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den mâruf olan kırâet-i tammeye üzere olmasını kasedip topladı; böyle olmayanlarını çıkardı ve içinde takdim ve te'hir bulunmayan bir Mushaf meydana getirdi.

Bütün bu rivâyetleri bir tarafa koyacak olursak, rahatlıkla diyebiliriz ki: Şimdi elimizde bulunan Mushaf içindeki tertip ölçü ve kırâet-i tammesyle Allah kelâmıdır. Mütevâtiren geldiğinde saygı değer ilim adamlarının ittifakı vardır. Artık kim buna bir şey ilâve eder, ya da bir şey ondan noksanlaştırırsa, derhal küfre girer.

Çünkü ilim adamlarımız âyetlerin belirtilen tertibinin tevkifi olduğunda görüş birliğine varmışlardır. Nitekim en son inen VETTEKU YEVMEN TÜRCE'ÛNE FİYHİ İLÂLLAH âyetinin ribâ ile müdayene âyetleri arasına konulmasını Cibril-i Emin bizzat emretmiştir. Bu bakımdan bunun aksine bir tertib haram kılınmıştır. Sûrelerin tertibi ise böyle değildir; onla-

rın tertibinde görüş farkı bulunduğu için aksini yapmanın kerâhet olduğu kabul edilmiştir. Nitekim Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in Nisâ sûresini Âl-i İmran sûresinden önce okuduğu rivâyet edilir. Bu, ya böyle yapmanın câiz olduğunu beyân etmek içindir, ya da bir unutma vardır. Tâ ki böyle bir tertibin de sahih olduğuna işâret edilmiş olsun. Bütün bunlarla beraber sûrelerin de tertibi tevkifidir; ashâbın mushafları bu hususta farklı olsa bile... Kimi iniş tertibine ve sırasına göre tertiplenmiştir, ki Hazret-i Ali'nin mushafı böyledir. Bu mushafın başlangıcı İKRA' BİSMİ RABBİKE ile başlar ve bunu MÜDDESSİR ve NÛN VEL KALEMİ tâkip eder. Sonra da TEBBET YEDÂ ile TEKVİR sûreleri yer alır..

Sûrelerin tertibinin tevkifi olduğuna delâlet eden hususlardan biri: HÂ-MİM'lerin peşpeşe, TÂ-SİN'lerin de peşpeşe sıralanması; müsebbehat'ın ise peşpeşe sıralanmamasıdır. Bunun gibi Mekki ve Medeni olan âyetlerin de sûreler içinde karışık konulması da sûrelerin tevkifi olduğunu göstermektedir."

∴

KADRİ YÜCE MUSHAF İLK NOKTALAMA İŞARETİ VE İ'RAB KOYANLAR

Bilindiği üzere Mushaf-ı Osmaniyye (Hazret-i Osman tarafından istinsah edilip İslâm ülkelerine dağıtılan mushaflar) nokta ve i'rab şekline mucerred idi. Hiçbir kelimede i'rab yoktu. Bunun sebebi ise, —Allah daha iyi bilir— Ashâb-ı kiramın Kur'an'a olan aşinalıkları idi. Yâni onların ne noktalamaya, ne de i'rablamaya ihtivaçları yoktu. Hepsisi de Arapçayı iyi bilen, vanlılık yapmayan kimselerdi. Hem onlar devrinde NAHIV ilmi yoktu. Nahiv ilmini ilk tedvîn edip Kur'an'ı i'rablıyan Ebu Esved ed-Dueli'dir. Kendisi Basralı olup tabii ki kârdandır. Rivâyet edildiğine göre müslümanlardan biri İN-

(53) Aynı hususu Alfiyyü'l-Kaari Şerh-i Mîskât'da nakletmiş ve belirtmiş-

NELLAHE BERÎÜN MINEL MUŞRIKİNE VE RESÛLEHU âyetinde geçen (resûlehû)yu (lâm) harfinin esesiyle okuyor. Ebû Esved bunu işitince nasıl bir hatâ yapıldığını üzülenek anlıyor ve «Allah'ın kendi resûlünden yüz çevirmesi olur şey değil Allah bu mânadan beridir» diyor ve Kur'ân'daki kelimeleri i'rablıyor, tâ ki yanlış okunmasın.

Ebû Esved, noktalama işaretlerini ve i'rabı kırmızı kalemle koyuyor. Fethenin alâmeti, harfin üzerine konulan bir nokta; zammanın alâmeti, harfin önüne konulan bir nokta; esrenin alâmeti harfin altına konulan bir nokta olmuş oluyor. Gennin alâmeti ise, iki nokta olarak belirleniyor. Sonra sarf ve nahiv ilimlerinde üstad sayılan Halil Ahmed bin el-Ferahidi gördüğümüz şedde, medde, alâmet-i sükûn, alâmet-i vaslı koyuyor. I'rablar ise nokta olmaktan çıkarılıp bugün gördüğümüz şekle sokuluyor.

Rivâyetlerden bir kısmına göre; mushafa ilk noktalama işaretini koyan Nasr bin Âsım el-Leysi'dir. Irak emîri Haccac bin Yusuf'un emriyle bunu yapmıştır. Bunun sebebi, halk kırk küsur yıl tâ Abdülmelik bin Mervan zamanına kadar Hazret-i Osman'ın mushafını okuyor, İslâm ülkeleri genişleyip çoğalınca mushaflar da çoğaltılıyor ve etrafa gönderiliyor; böylece Kur'ân'a iyi vâkıf olmayanlar birtakım hatâlar yapıyor, Irak'ta bile bu her gün duyuluyordu. Haccac, birbirine benzeyen kelimelere birtakım alâmetler konulmasını emretti. Bu görevi ise Nasr bin Âsım yerine getirdi. Noktaları tek ve çift olarak koymak suretiyle kelimeler arasındaki farkı belirledi.

(Y) ve (T) harflerine ilk nokta koyan ise, yine bu zat ve arkadaşları olduğu söylenir. Sonra âyetlerin sonuna nokta konuldu. Sonra da her âyetin başına ve sonuna noktalar ihdâs edildi. Ama bunu ilk ele alıp uygulayan Ebû Esved ed-Düeli'dir. Sonra da Nasr bin Âsım'dır. Ondan sonra da Halil bin Ahmed gelir.

Böylece bu noktalama ve i'rablama ile mushaflar hazırlandı. Buna başka hileler arayanlar olduysa da hiçbir netice

alainadılar. Ümmetin ileri gelen büyük din âlimleri bu hususta bütün himmet ve gayretlerini sarfederek harfleri ve kırâetleri topladılar. Sevab olanını açıkladılar, şüpheleri kökünden giderdiler. Allah hepsinden râzı olsun!

Mushaf'a ilk aşirleri koyan ise Abbasi halifelerinden Me'mun'dur. Bazılarına göre bunu da Haccac düşünüp yapmıştır. Aynı zamanda yapılan rivâyete göre, Kur'ân'ı otuz cüz'e ayıran da Haccac'dır. Rûhu'l-Beyân tefsirinde de bu hususa yer verilmiştir.



ARAPÇA HATTI İLK YAZANLAR, KÜFİ HATTINI İLK İCAD EDENLER

Kâ'bü'l-Ahbâr (R.A.) diyor ki: Arapça ve Süryânice yazıyı ilk icad eden ve kitap yazan Âdem (A.S.) olmuştur. Bunu ölümden üçyüz yıl önce yaptığı söylenir. Önce çamur üzerine yazmış, sonra o çamuru ateşte pişirmiştir. İdris (A.S.) onun bu yazdıklarını meydana çıkarmış. En sahîh olan rivâyet de budur. Remil hattını ilk yazanın ise, İdris Peygamber olduğu söylenir. Farsçayı ilk yazan, Pers hükümdarlarının üçüncüsü Tahmurus'dur. Kâğıdı ilk kullanan ise, Hazret-i Yusuf'tur. Arapça hattı ilk icad eden ise, Ya'rab bin Kahtan'dır. Ya'rab'ın hem Arapça, hem Süryânice konuştuğu söylenir. Nesih yazısını ilk yazan, İbn-i Makle (Muktedir Billâh'ın veziri)'dir. Küfî hattını Arapça üslûba nakleden de bu zattır. Sonra İbn-i Bevvab hat ta'ribini ilâve etmiş, İbn-i Makle'nin tarikını tehzibe çalışmış ve ona bir güzellik getirmiştir. Ondan sonra da bu vadede Yakut el-Musta'sımî yürümüş ve böylece hat fennini tamamlamıştır. Sonra Şeyh Hamdullah hattın son şeklini icad etmiş ve ondan sonra buna ilâvede bulunan olmamıştır. Allah hepsinden râzı olsun!

Şâir şu dört mısraıyla bunu ne güzel dile getirmiştir :

«Kışının güzelliği, güzel hattı ile bilinir,
Bu bir âlimde bulunursa daha güzel sayılır.

İnci, kızlardan yana bir tatlılık arzeder,
Ama onlarla birlikte olursa daha da süsler.»

Rûhu'l-Beyân'da da bu konuya ve dört mısraa yer verilmiş. Birtakım izahlar yapılmıştır

∴

HARF VE KELİME ŞEKİLLERİNİN TAHRİRİ, HARFLERİN MAHREÇLERİNİN TARİFİ, SÛRE VE ÂYETLERİN TERTİBİ VE MÜTEVATİR OLAN KİRÂETLER HAKKINDA VÂRİD OLAN HADİSELER İLE İSLÂM BÜYÜKLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Buhârî, Müslim, Tirmizî, Nesâî'nin İbni Abbâs'dan (R.A.) yaptıkları rivâyetlere göre: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz hayır konusunda insanların en cömerdi idi. Ramazan ise O'nun cömertliğine bir sınır yoktu. Cibrîl-i Emin Ramazan ayının her gecesini Peygamber'e iner, karşılıklı Kur'ân okurlardı. Bugünkü tabirle mukabele okurlardı. Böylece Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Ramazan'da esen rûzgârdan daha cömert olurdu

Yine Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, İbni Mâce'nin Ebû Hüreyre'den (R.A.) yaptıkları rivâyette, Cebrâil (A.S.) her sene Kur'ân'ı bir defa Peygamber'e okuyup arzederlerdi. Resûlullah'ın (S.A.V.) vefat ettiği sene Cibrîl-i Emin bu amelîveyi iki defa yapmıştır. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz her yıl on gün rûkât yapardı. Vefat edeceği sene 20 gün yapmıştır

Buhârî'nin Mesrûk'dan, onun da Hazret-i Âişe Validemiz'den onun da Hazret-i Fâtîma'dan (R. Anhâ) yapmış olduğu rivâyete göre Hz. Fâtîma (R. Anhâ) diyor ki «Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bana gizlice, Cebrâil'in (A.S.) Kur'ân'ı mukabele şeklinde arzettiğini, bunu her sene bir defa, bu sene ise iki defa okuduğunu söyledi ve bunu ecelinin yaklaştığına yorumladı.»

Rivâyete göre: Sevgili Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz

Kur'ân-ı Kerim'i Cebrâil'e (A.S.) başından sonuna tecvîd, tashih, mehâric-i hurûfa riâyet ederek okurdu. Tâ ki böyle okumak ümmetine sünnet olsun diye. Nitekim ümmet arasında bu sunnete riâyet edilmektedir. Talebe hocasının huzurunda tecvîde, tashih-i hurûfa ve mehârice riâyet ederek okur. Bu kıraet öğrenmenin yollarından biridir. Diğerisi ise, hocanın okuması, talebenin dikkatle dinlemesidir. İbni Hacer bunu karşılıklı okuyup dinleme şeklinde ifâde etmiştir. Nitekim başka bir rivâyette bu husus şöyle açıklanmıştır: Senin başkası huzurunda bir miktar okuman, sonra o miktarı o başkasının sana okumasıdır. Veya okunan miktardan sonraki âyetleri o nisbette okumasıdır. Böylece her iki yol ve kaide elde edilmiş olur. (Allah daha iyisini bilir)

Fayyibî bu konuda diyor ki: Belirtilen hadis, Kur'ân-ı Kerim'in mukabele şeklinde Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e arzedilmesi hem vefât ettiği yıl, hem de diğer yıllarda vuku' bulduğuna delâlet etmektedir. Rivâyet edildiğine göre Zeyd bin Sâbit (R.A.) Resûlullah'ın (S.A.V.) son tilâvet arzına şahid olmuş ki bu, Fahr-i Âlem Efendimiz'in içinde vefat ettiği sene de meydana gelmiştir. Bu bakımdan Ebûbekir ile Ömer (Allah ikisinden de râzı olsun!) Zeyd bin Sâbit'e Kur'ân'ı toplamasını emretmişlerdir. Çünkü Zeyd (R.A.) son arzedilmeye kemâliyle şahid olmuş bulunuyordu.

Bazılarına göre, belirtilen hadis Kalb'e arzedilme anlamına hamledilir; tâ ki bu rivâyet yukarıdaki hadise uygun düşmüş olsun.

İki hadis arasını birleştirmede en açık yorum şöyledir: Kur'ân'ın okunması Cebrâil (A.S.) ile Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz arasında karşılıklı arzetme ve mudarese yoluyla olmuştur. Bir defa birini okumuş diğeri dinlemiş, bir defa obürü okumuş diğeri dinlemiştir. Bu da iki ihtimal taşımaktadır: Birincisi —ki bu en zâhir olanıdır— Cebrâil (A.S.) önce Kur'ân'dan bir miktar okur, Peygamber (S.A.V.) de onu aynen tekrar ederdi. Böylece ezberlenmesi, hafızada iyi kalması için ihtiyatlı davranılırdı. İkincisi, önce birincisi bir aşır miktarı

okuy, sonra diğeri onu takip eden kısımdan bir aşır miktarı okuyarak Kur'ân'ın tamamını böylece baştan sonuna kadar karşılıklı okumuş olurlardı. Bu şekil, kurrâ'lar arasında bilinen bir müdarese (ders alıp verme) yöntemi idi. Bunu kuvvetlendirir ölçüde bazı rivâyetler vardır ki en-Nihâye'de buna yer verilmiştir: Kur'ân'ı mukabele yollu okurlardı. Buna Arapçada daha çok (Muaraza) tâbiri verilmiştir. (Araztü'l-Kitabi) denildiğinde, «Kitabı kitapla karşılaştırdım» mânası anlaşılır. (Allah daha iyisini bilir.)

Ahmed bin Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî ve Nesâî'nin Abdullah bın Ömer'den (R.A.) yaptıkları rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «İnsanlar makam ve mertebelerine göre cennete yönelip girecekleri sırada Kur'ân'ı göğsünde taşıyana ve onunla amel edene denilecek ki: Oku ve mertebelerine göre düzenle, dane dane telâffuz et. Nasıl ki dünyada iken öyle dane dane okurdun! Çünkü senin makam ve menzilin okuyacağın en son âyetin makam ve derecesindedir.»

Bundan da anlaşılıyor ki mükâfat amellere uygunluk içindedir. Dünyada Kur'ân-ı Kerim'i hakkını vererek kemâl-i edeble okuyan ve onu dane dane telâffuz etmek suretiyle yücelten kimse, âhirette bu yüceliğe erişecektir.⁵⁴

OZETLİYECEK OLURSAK

Harflerin şekillerinin yazılışı, kelimelerin kendine has biçimde düzenlenmesi, harflerin mahreçlerine ve sıfatlarına dikkat edilmesi, sûre ve âyetlerin düzenlenmesi, bir diziye konulması, mütevatir olan kıraet şekilleri hep tevkifidir, değiştirilemez. Çünkü Cibril-i Emin en son mukabelesinde belirtilen bu hükümleri Cenâb-ı Peygamber'e haber verip öğretmiştir; tâ ki ümmet içinde bu alanda yetişen bilginler, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e uvarak Kur'ân'ı okusunlar ve onlardan Kur'ân'ı öğrenenler de dikkat edip peygamberden gelen tertip ve şekilden ayrılmasınlar... Böylece onlara ilâhî feyiz ulaşmış ve Kur'

(54) Şerh-i Mıskât Lâ Ahvâl-i Kâfir

ân'ın esrarına, Fırkan'ın bereketine nâil olmuş olsunlar. Zira Cenâb-ı Hakk, bir üstaddan öğrenmeden kendiliğinden Kur'ân okuyana bir sevâp yazmaz. Bilâkis, açıktan yanlış okur, hatâ vaparsa ona azâb bile eder⁵⁵.

Bilinmeli ki, insan çoğu zaman sadece harflerin mahreçlerini ve bazı eserlerden onların sıfatlarını bilmekle harflerin hakkını ödemiş olmaz. Zaman zaman bundan âciz kalır. Bir üstadın ağzından dinlemedikçe bu vadide geri kalır. Ancak ne var ki, aradan asırlar geçince bir çok üstadlar birbirini takip etmiş ve bir nice hocalar meydana çıkmış, böylece bu konuya hak kıvle vâkıf olanlar Kibrîd-i Ahmer gibi azalmışlardır. Bazı şeyhlerden alınagelen usûllere birtakım tahrifatlar da karışmamış değil... Evet bugün diyebiliriz ki rivâyet ve dirâyet yollarını toplayan, mahreçlerin inteliklerini bilen, harflerin sıfatlarına yeteri kadar vâkıf olanlar, yemekteki tuz gibi azalmıştır. O halde bize gereken her üstada tamamen itimad etmemektir. Âlimlerin kendi kitaplarına koymuş oldukları mes'eleler üzerinde durmak ve onların fevkinde olan üstadların görüş ve mes'elelerine kıyas etmek suretiyle gerçek olanı bulmak, hak olanı tesbit edip almak, gerisini terketmektir.⁵⁶

Bilgisizliğimizin çokluğuna rağmen, fesahat ve belâğatımızın da vokluğunu dikkate alarak nasıl olur da tecvîd ilminde mehir olan ustadlardan Kur'ân'ı öğrenmeye çalışmavız? Çünkü Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz fesahat ve belâğatındaki uzmanlığına ve bu hususta doruğa yükselmesine rağmen Kur'ân'ın tilâvetini, kıraetini Cebrâil'den (A.S.) senelerce, özellikle içinde vefat ettiği sene öğrenmiştir. Halbuki Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Cibril'den daha ustundur. Zamanımızın âlimleri, yüksek mertebede olan bir öğretici bulurlarsa ondan öğrenmeye çalışırlar; alçak mertebede olan ehil kişilerden ise öğrenmeyi gururlarına yediremezler. Nitekim tehzib sâhibi diyor ki:

(55) Râhu'l-Beyân

(56) Saçaklızade el-Beyân'da belirtmiştir

gösterdi ki bu hususta imam oldu. Onun ulaştığı müsbet sonucu gören Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurdu: «Kur'ân'ı en uygun okuyanız Ubeyy'dir!»

Böylece halef seleften bu ölçü ve tertip üzere Kur'ân'ı alıp öğrendi. Tabiinden bir çok zat Kur'ân'ı Ubeyy'den teallüm edip aldı. Başkaları da tabiinden öğrenip aldılar. Ve bu sırı Kur'ân devam edip geldi, günümüze kadar ulaştı.

Tabakatü'l-Kurrâ'da deniliyor ki:

— Ebû Hüreyre, İbni Abbas, Abdullah bin Sâib gibi büyük sahâbiler Ubeyy'den çok şeyler öğrendiler. İbni Abbas ayrıca Hazret-i Zeyd'den de kırâet usûlünü aldı. Ve bunlardan da tabiinlerden bir çok zâtlar öğrenip aldılar.

Bunun için şâir dört mısraında üstaddan öğrenmenin önemine değinerek diyor ki:

«İlmi üstadın ağzından alan kimse,
Kayıp değişikliğe uğramaktan Harem'de olur.
İlmi sahifeden alıp bununla yetinen,
Onun ilmi, ehl-i ilim yanında yok sayılır.»

Buyuk sahâbi Abdullah bin Amr bin Âs rivâyet ediyor «Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den şöyle buyurduğunu işittim: «Kur'ân'ı dört kişiden alın (öğrenin): Abdullah bin Mes'ud, Sâlim, Muaz bin Cebel, Ubeyy bin Kâ'b...» (Allah hepsinden râzı olsun!)

Bu dört zattan ikisi muhâcirlerden, ikisi de ensârdandır. Sâlim, Ma'kal'in oğlu ve Ebû Huzeyfe'nin azâdlı kölesidir. Bu dördü de Kur'ân tecvidinde asr-ı saâdetde temâyüz etmiş zatlardır. Sâlim Yemame savaşında şehid düşmüş, Muaz bin Cebel Hazret-i Ömer'in hilâfet yıllarında vefât etmiş, Ubeyy bin Kâ'b ve İbni Mes'ud da Hazret-i Osman'ın hilâfeti yıllarında vefât etmişlerdir. Zeyd bin Sâbit onlardan sonra baş vurulacak tek mercî' olarak kalmış ve uzun yıllar daha yaşamıştır.⁶⁰

Yapılan sahih rivâyete göre İbni Mes'ud (R.A.) şöyle de-

(60) Buhârî, Abdullah bin Amr'den (R.A.)

miştir: «Kur'ân'ı tecvid üzere okuyun. Çünkü tecvid Kur'ân'ın süsüdür.»

Tecvid: Harflerin hakkını vermek, onların tertip ve sıfatlarını bilmek, harfleri mahreçlerine çevirerek okumaktır. A. lı ise: Konuşmayı inceliğiyle yapmak, israfa kaçmadan, külfete katlanmadan telâffuz edip dane dane kelimeleri telâffuz etmektir. Buna işâretle Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki:

«Kim yarın Kur'ân'ı indirdiği gibi okumak istiyorsa, İbni Mes'ud'un okuduğu gibi okusun!»

Çünkü İbni Mes'ud Hazretleri'ne Kur'ân'ı tecvid üzere okumakta büyük bir pay verilmişti.⁶¹

İmam Bağavî, MEALİMU'T-TENZİL adlı tefsirinin önsozünde diyor ki:

«Bilinmeli ki, din büyükleri Kur'ân'ın mânasını anlamakla yükümlü bulundukları gibi, onun hududunu (cezâi müeyyidelerini) yerine getirmek ve kelimelerini tashih etmek ve Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den nakledile gelen, imamlar tarafından muhafaza edilen harflerinin sıfatlarını ve mahreçlerine uygunluğunu yerine getirmekle de yükümlüdürler. Diğer konularda olduğu gibi bu konuda da Resûlullah'a muhalefet etmek, O'nun koymuş olduğu prensip ve âdâbları aşmak câiz değildir. Halk ise bu mevzuda me'cur olan iyi, gunahkâr olan kötü arasında bulunuyor veya ma'zur sayılıyordu Allah kelâmını dosdoğru Arapçasıyla tashihe güç getirebilen kimse böyle yapmayı da başka bir dil üzerine doner, kendini bu konuda mustağni sayıp görüşünü benimser, ona Kur'ân'ın kırâetini ölçülü öğretecek olan âlime gitmez, bildiklerini düzeltmez ve böyle yapmayı gururuna yediremezse, şüphesiz ki o kusur içindedir ve gunahkârdır. Ama dili bir türlü fasih Arapçaya yatmayan ve kendisini doğruya götürecektir kimse bulamayan ise ma'zur sayılır. Allah ise kişiye ancak gücünün yetebileceğini yukler. Ne var ki onun da bu hususta elinden gelen gayreti sar-

(61) El-İtkan: L's-Seyâll

fetmesi gerekir. Belki Allah ona kolay gelen bir durum meydana getirir.»⁽⁶²⁾

Bazısına göre, ilim malûmata tâbî'dir. O takdirde bu ilmin farz-ı ayn olması gerekiyor. Şöyle ki: Malûmat farz ise ona olan ilim de farzdır, o vâcibse bu da vâcib, o sünnetse bu da sünnet, o müstehabsa bu da müstehab, o mübahsa bu da mübah, o haramsa bu da haramdır... Bu nedenle sihir öğrenmek haram kılınmıştır. Ama haramdan sakınmayı öğreten ilim farzdır. Mekrûhtan insanı kurtaran ilim ise, vâcibdir

Şeyhülislâm Ebû Suud Efendi diyor ki :

«Tecvid ilmini öğrenmek, Kur'ân okuyan herkese farz-ı ayndır.»

Şeyh İmam Ebû Abdillâh Nasr bin Ali bin Muhammed eş-Şirâzî, vücûhu'l-Kur'ân hakkındaki el-Muvazzah adlı kitabında diyor ki :

«Kırâeti güzelce yerine getirmek farzdır. Kur'ân okuyana vâcib olan, Kur'ân'ı hakkını vererek okumak, onu her türlü yanlış ve hatâdan korumaktır.»

Bazısı da diyor ki: Kur'ân okuyan herkese —nasıl olursa olsun— tecvid öğrenmek vâcibdir. Çünkü Kur'ân'ın elfâzını değiştirmeye ruhsat yoktur, zarurî haller müstesnâ.

Allah buyuruyor ki: «O eğriliği olmayan, Arapça bir Kur'ân'dır. Belki sakınırlar.»⁽⁶³⁾

en-Neşrû'l-Kebîr adlı kitapta da bu hususa yer verilmiştir.

Meşâyihtan bir kısmı diyor ki :

— Kur'ân'ın bir bölümünü veya ondaki ilâhî esmâyı vird edinen kimseye gerekir ki, önce harflerin mahreçlerini ve sıfatlarını tashîh ede.. Böyle yapmazsa kırâetinde te'sir görmez ve matlûb olan neticeye ulaşamaz. Çünkü Kur'ân'ın özellikleri ve sırları ancak mânalarının sıhhatiyle oluşur. Mânalar ise ancak kelimelerin sıhhatiyle meydana gelir. Kelimeler ise ancak harflerin sıhhatiyle vücûd bulur. Harfler de ancak mah-

(62) En-Neşrû'l-Kebîr'de de böyle belirtilmiştir.

(63) Zümer sûresi, âyet: 28

reçlerinin sıhhatiyle hâsıl olur, sıfatlarının bilinmesiyle gerçekleşir. Harfler için lüzumlu olan sıfatlar değişince, lûgat değişir. Lûgat değişince ve bu değişme ölçüyü aşınca mânalar değişir, esrar-ı Kur'ân kaybolur. Bu yüzden namaz fâsîd olur Vasayâ-i Kudsi'de de böyle belirtilmiştir.

Bunun içindir ki Muhammed el-Cezerî bir nazmında diyor ki :

«Tecvidi alıp öğrenmek keşnlikle lâzımdır,
Kur'ân'ı tecvid ile okumayan kimse günahkârdır.»

Çünkü Kur'ân Allah'tan tecvid ile inmiş ve bize o ölçüde ulaşmıştır

Cezerî bu mısra'larıyla şunu ifâde etmek istiyor: Tecvid kaidelerine riâyet etmek ve Kur'ân'ı tecvidle öğrenmek farz-ı ayındır ve Kur'ân okuyan herkese lâzımdır. Çünkü Cenâb-ı Hak onu tecvid ile indirmiş ve o Levh-i Mahfuz vasıtasıyla Cebrâîl'e, ondan da Resûlüllah'a, O'ndan da sahâbeye, sahâbeden de sonra gelenlere böyle ulaşmıştır. O halde Kur'ân'ı indiği ölçüde okumayan kimse Allah'a muhalefet etmiş sayılır. Resûlüllah'ı (S.A.V.) bu konuda taklid etmemiş olur. Allah ve Resûlüne muhalefet eden âsi ve günahkâr sayılır. Âsi ve günahkâr kimse ise cezâ görecektir. O halde işlendiğinde sevâb. terkedildiğinde cezâ gerektiren bir fiili terketmek haramdır. Bu takdirde tecvidi terketmek de haramdır.

Hazret-i Ali'den (R.A.) soruldu :

«Ve rettili'l-Kur'âne tertilen...» âyetinin mânası nedir?

İmam Ali (R.A.) şu cevabı verdi :

— Harflerin tecvidi, vakfelerin bilinmesi (ümlelerin sonunda durulması)dır.

Allah peygamberine tecvid ile emretmiştir. Peygamber de (S.A.V.) kendisine indiği gibi Kur'ân'ı okumuştur. Âyetteki hitap her ne kadar Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'eyse de, maksud ve murad onun ümmetidir.⁽⁶⁴⁾

İbni Abbas (R.A.) diyor ki :

(64) Taşköprüzâde Fî Şerh-i Cezeri

— Kur'ân'ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz gibi tertil üzere okuyun! Ben, bir süreyi tertil üzere okumamı, bütün Kur'ân'ı tertilsiz okumama tercih ederim.

İbni Hacer (rahmetullahi aleyh) diyor ki :

— Harflerin mahreçlerine riâyet eden, med ve iddigamı, ihfâ ve izhârı ve diğer tecvîd kaidelerini bilen kurrâ'dan öğrenmek vâcibdir, ona muhalefet etmek ise haramdır."

∴

KUR'ÂN ÖĞRETEN VE ÖĞRENENİN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Allâme Şeyh İbni Cezerî, en-Neşri'l-Kebîr adlı eserinin önsözünde diyor ki: İnsan ancak bildiği nisbette şereflenir ve aklettiği ölçüde üstünlük sağlar, fazilete erişir. Sâhip olduğu şey nisbetinde ve arkadaşlık kurduğu kimse değerinde soylu sayılır. Kur'ân Allah'ın en büyük kitabı olduğu ve indiği peygamberin en üstün peygamber olarak bulunduğu, ümmetinin de en üstün ümmet olduğu ve insanlar arasında insanların hayrına çıkarılmış bir ümmet özelliğini taşıdığı için, Kur'ân'ı kalbinde, dimağında taşıyanlar da bu ümmetin en şerefli ve Kur'ân okuyanlar bu milletin en üstünü sayılır.

Bu konuda Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Sizin hayırlınız Kur'ân'ı öğrenen ve öğreteninizdir.» Diğer bir hadiste ise: «Sizin en üstünüünüz, Kur'ân'ı öğrenen ve öğreteninizdir.»⁶⁶

Yine bu konuyla ilgili diğer bir hadiste şöyle buyuruluyor: «Sizden hanginiz her sabah Bethân veya el-Akîk'a gider de büyük hörgüçlü gelişken iki deve beraberinde getirir, günah işlemeyen merhamet bağlarını kesmeden?»

Bunun üzerine ashâb-ı kirâm :

— Hepimiz bunu arzu ederiz, ya Resûlellah! diye cevap verdiler

(65) Alıyyü'l-Kaari

(66) Buhârî, Ebû Dâvud, Tirmizî: Osman bin Affân'dan (R.A.)

Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz :

— Sizden biriniz sabahleyin kalkıp Mescid'e giderek Kur'ân öğrenmiyor mu veya Allah'ın Kitabından iki âyet okumuyor mu? İşte bu ona üç deveden hayırlıdır. Dört âyet öğrenmesi ya da okuması dört deveden hayırlıdır...⁶⁷ buyurdu.

Abdullah bin Mes'ud'dan (R.A.) yapılan sahîh rivâyette ise Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Sizin hayırlınız, Kur'ân'ı okuyan ve okutandır.»⁶⁸

Ayrıca İbni Düreys ve İbni Merdeveyh'in İbni Mes'ud'dan (R.A.) rivâyet ettikleri hadiste, Resûlullah (S.A.V.) buyurdular ki :

«Sizin en şerefli ve en hayırlılarınız, Kur'ân'ı okuyan ve okutandır.»

Diğer bir hadiste de: «Sizin en hayırlılarınız, Kur'ân'ı öğrenen ve öğreteninizdir.»⁶⁹

Hadislerden çıkan sonuç şudur: Sözlerin en hayırlısı Allah sözüdür. İnsanların hayırlısı, peygamberlerden sonra, Kur'ân'ı öğrenen ve öğreten kimsedir. Kur'ân okumayı diğer şeyleri okumaya tercih edenler hayırlıdır.⁷⁰

Kudsî hadiste ise şöyle buyurulmuştur :

«Kur'ân kimi beni zikretmekten ve benden bir şey istemekten meşgul edip alıkoyarsa, dilekte bulunanlara verilenin en üstünü onlara veririm.»⁷¹

Hâfız İbni Alâ' el-Hemedânî bu hadisin rivâyet yollarını bir araya getirip şu neticeyi çıkarmıştır: «Kur'ân öğrenmek ve öğretmek kimi bana duâ etmekten ve benden bir şey istemekten alıkoyarsa...» Allah onun muradını en güzel şekilde verir, istekte bulunanlara verilenin çok üstünü ona sunar.

O halde Kur'ân ile meşgul olan zannetmesin ki, Allah'tan

(67) El-Mesâbih'de de aynı hadise yer verilmiştir

(68) Taberânî di-İsnâdın ceyyidin

(69) İbni Mâce: Sa'd'den (R.A.): Câmiu's-Sağir

(70) Şerhü'l-Mesâbih

(71) Tirmizî: Ebû Said el-Hudri'den Hadisün hasenün, garîbun

bir şey istemediği zaman kendisine bir şey verilmiyecektir. Bilakis kendisine en mükemmeli verilecektir. Çünkü kim Allah içinse, Allah da onun içindir.⁷²

Ebû Ümâme'nin yapmış olduğu rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) buyurdular ki: «Allah kitabından bir âyet öğrenen kimseyi kıyâmet günü, yüzünde tebessüm olduğu halde ben karşılarım!»⁷³

Ebû Zerr'in (R.A.) yapmış olduğu rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) buyurdular ki: «Sabahlayıp Allah'ın kitabından bir âyet öğrenmen sana yüz rek'ât (nâfile) namaz kılmandan hayırlıdır.»⁷⁴

Konumuzla ilgili diğer hadisleri sıralıyoruz:

«Allah'ın kitabını öğrenen ve sonra Kitab'da olana uyup amel eden kimseyi Allah sapıklıktan kurtarıp doğru yola kavuşturur ve kıyâmet günü onu kötü bir hesaptan korur.»⁷⁵

«Ya Ebâ Hüreyre! Kur'an'ı öğren ve öğret. Ölüm sana gelinceye kadar buna devam et. Bu halde bulunduğunda ölüm sana gelecek olursa, mü'minler Beytullah'ı tavâf ettiği gibi, melekler de senin kabrine haccedeceklerdir.»⁷⁶

«Kur'an'ı yeterli kadar bilen kimse, şerefli saygıdeğer yazıcı meleklerle beraberdir. Kur'an'ı okuyan ve onda zorluk çeken kimseye iki sevâp vardır.»⁷⁷

«Allah'ın insanlardan iki ehli (yakını) vardır!» Soruldu: «Onlar kimlerdir yâ Resûlullah?» Cevap verdi: «Kur'an ehli Allah'ın ehli ve hassesidirler.»⁷⁸

İmam Ebû Abdirrahman es-Sülemî (tabîin-i kirâmdandır) diyor ki: Hazret-i Osman'dan (R.A.) rivâyet edilen «Sizin hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğreten kimsedir» meâlindeki hadisdir ki beni şu bulunduğum yerde oturttu.» Bununla Kûfe'deki

(72) Şerhü'l-Mesâbih

(73) Taberânî: Ebû Ümâme'den

(74) İbn-i Mâce: Ebû Zerr'den

(75) Taberânî, El-İtkan

(76) Şerh-i Şâtibiyye: Ebû Hüreyre'den

(77) Sahih-i Müslim: Ebû Hüreyre'den

(78) İbn-i Mâce: Enes bin Mâlik'den

câmiî gosteriyordu. Orada Kur'an öğretiyor ve saygıdeğer mevkiiyle birlikte Kur'an okuyordu. Ebû Abdirrahman geniş ilmine ve halkın da o ilme olan ihtiyacına rağmen Kur'an ile meşgul oluyordu. Tam kırk yıl Kûfe camiinde bu hizmeti yaptı. Hasan ile Hüseyin (R.A.) ona karşı Kur'an okudular

Evet, şef de böyle idi, hiç bir şeyi Kur'an okumaya denk tutmazlardı.

Şekik bin Ebî Vâil'in yaptığı rivâyete göre, Abdullah bin Mes'ud'a (R.A.) denildi ki:

— Siz az oruç tutuyorsunuz?

Cevap verdi:

— Oruç tuttuğum zaman zayıflıyorum, bu yüzden fazla Kur'an okuyamıyorum; halbuki Kur'an okumak bana daha sevimlidir.

en-Neşrî'l-Kebîr'de de aynı hususa yer verilmiştir.

Bu iki hadîsten anlaşılıyor ki: Kur'an okumak, iyi amellerin en üstünüdür. Çünkü Kur'an öğrenen ve öğreten kimse insanların en üstünü, va da en hayırlısı olduğu buna delâlet etmektedir

Kur'an öğrenmek mi, fıkıh tahsil etmek mi daha üstündür? diye soracak olursanız, şu cevabı veririz: İbni Cevzî bu hususta diyor ki: Kur'an'dan ve fıkıhtan lüzumu kadar öğrenmek farz-ı kifâyedir. Bir kısım müslümanların bunu yerine getirmesiyle diğerlerinden sâkit olur. Lüzumundan fazla öğrenmek ise, ilmi selenler hakkında vacıbdır ve bu okuyup fıkıh bu meşgul olmak, Kur'an okumaktan efaldır. Bu efaldıyyet şüphesiz ki insan ihtiyacına nisbetledir. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz devrinde ise, Kur'an okuyanlar aynı zamanda dinde çok bilgili kimseler idiler. Bu bakımdan Kur'an'ı iyi bilen namazda takdim ediliyordu.⁷⁹

..

(79) Aynı, Şerhü'l-Buhârî

ÇOCUĞUNA KUR'ÂN ÖĞRETEN KİMSENİN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRID OLAN HADİSLER

Abdullah bin Semure'te'den (R.A.) yapılan rivâyete göre bir adam Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e gelerek şunu sordu

— Ya Resûlellah! Çocuğuna Kur'ân öğreten kimsenin sevâp ve mükâfatı nedir?

— Allah Kelâmı, O'nun için bir sınır yoktur.. buyurdu. A/ sonra Cibril-i Emin geldi. Peygamber (S.A.V.) ona sordu

— Ya Cibril! Çocuğuna Kur'ân öğreten kimsenin sevâp ve mükâfatı nedir? Cebrâil şu cevabı verdi :

— Allah Kelâmı, O'nun için bir sınır yoktur

Ve sonra Cibril-i Emin yukarı çıktı, İsrafil'e (A.S.) sordu İsrafil ona şu cevabı verdi: «Ya Cebrâil! Kur'ân Allah Kelâmıdır; O'nun için bir had yoktur..»

Sonra Cibril-i Emin yeryüzüne inerek Resûlüllah Efendi-miz'e geldi ve «Ya Muhammed!» dedi. Rabbin sana selâm ediyor ve buyuruyor ki: Çocuğuna Kur'ân öğreten kimse on bin defa (nâfile) haccetmiş gibi olur. Aynı zamanda on bin ömre yapmış sayılır. On bin köle (Hz. İsmâil soyundan) hürriyetine kavuşturmuş gibi olur. On bin defa savaşa girmiş, gâzilik pâyesine ulaşmış sayılır. On bin aç müslümanı yedirmiş gibi olur. On bin çıplak müslümanı giydirmiş sayılır. Kur'ân onunla birlikte kabirde olur; kalkıncaya kadar onun yakınlığı devam eder. Terazisi ağır gelir, Sırat'ı şimşek hızıyla geçer. Arzu ettiği kerâmetlerin en üstününe erişinceye kadar Kur'ân ondan ayrılmaz.»

Fâtiha-i şerifenin tefsirinde de bu hadîse yer verilmiştir.

Bu konuda diğer hadîsler ise şöyledir :

«Çocuğuna Kur'ân'dan bir âyet öğreten kimseye bu, gecesi namaz, gündüzü oruçla geçirilen bin senelik ibâdetten

(nâfile ibâdetten) hayırlıdır. Fakir ve miskinlere sadaka olarak dağıtacağı bin dinardan da hayırlıdır.⁸⁰

Enes bin Mâlik'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, Peygamber (S.A.V.) buyurdular ki :

«Çocuğuna Kur'ân öğreten kimsenin boynuna Allah öyle nurdan bir gerdanlık takar ki önce gelenlerle sonra gelenler hayretler içinde kalırlar!»

«Kur'ân okuyup onunla amel eden kimsenin ana babasına kıyâmet günü öyle bir taç giydirilir ki, ziyâsı, güneşin dünya evlerine vuran ziyâsından daha güzeldir. Ya bir de onunla amel eden kimse hakkında ne dersiniz?»⁸¹

Bunun için hikmet erbabı demişler ki: Çocuğun babası üzerinde üç hakkı vardır: Doğduğunda ona güzel bir isim koyması, ona Kur'ân ve edep öğretmesi, sünnet etmesi.

Çocuğuna Kur'ân öğretmeyen kimse kıyâmet günü kötü bir cezâ ile karşılaşır

Nitekim sevgili Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Âdem oğullarına babalarından yazıklar olsun! Onlara Kur'ân öğretmezler, edep ve terbiye vermezler; böylece çocuklar câhil olarak yetişir.. Ben böylelerden beriyim (ilgim onlardan kesiktir).»⁸²

«Bir millet ya da topluluk üzerine Allah kesinleşip hükme bağlanmış azâb gönderir de onların çocuklarından biri mektepte «El-Hamdu lillâh! Rabbi'l-âlemin..» okur, Allah onun sesini işitir ve bu sebeple o millet ya da topluluk üzerinden kesinleşen azâbı kırk yıl kaldırır.»⁸³

«İçinde Kur'ân'dan bir şev bulunmayan kimse yıkık ev gibidir.»⁸⁴

et-Tecrid'de de aynı hadis rivâyet edilmiştir.

(80) Yukarıda medlun yazdığımız her iki hadisin sened ve ricalini tesbit etmek mümkün olmamıştır (Mütercim).

(81) Ebû Dâvud - Hâkim: İsnadı sahihtir

(82) Mecâlis-i Misriyye: Hadis zayıftır.

(83) Tefsir-i İbni Âdil: Huzeyfe bin Yemân'dan (R.A.)

(84) Tirmizi: İbni Abbas'dan (R.A.)

**KUR'AN'I AHENKLE VE KAİDEYE UYGUN OLARAK
OKUMAK HAKKINDA VARID OLAN SAHİH HADİSLER
VE İMAMLARIN BU HUSUSTAKİ SÖZLERİ**

Bu konuyla ilgili hadisler

«Kur'an'ı Arap kaidesine ve ses uyumuna göre okuyun. Açıkta günaha sapmış kimselerin ahenk ve kuralından sakının! Kitab ehlinin ahenk ve kaidesinden uzaklaşın! Çünkü benden sonra Kur'an'ı şarkı ve türkü edasıyla, rahbânîvet kaidesiyle sesini yükselterek okuyanlar ortaya çıkacaktır. Ağlar şekilde okumaları gırtlaklarını geçmiyecektir. Kalbleri fitneye uğramış ve onları hayranlıkla dinleyenlerin de kalbleri öyle olmuştur.»¹

Avnı rivâvete el-Ca'berî'de ve Miskatü'l M.
verilmiştir.

«Son zamanda Kur'an okuyanların kendine has birtakım havaları ve âdetleri olacaktır. O zamana vetisen kimse onlardan sakınsın.»²

«Ümmetimden birtakım topluluklar çıkacak, süt içen Kur'an'ı içeceklerdir.»³

«Altı şey gelip çatmadan güzel amelleri işlemekte i ediniz! Beyinsizlerin devlet kademesinde iş başına geçmesi, polis ve bekçilerin çoğalması (hukumdarların, devlet l nın katında sürü halinde ver alması ve halka zulmetmesi) rus vet ile alım satımda bulunulması, kan dökmenin kücümseme si (kisas yapılmaması), akrabalar arasındaki ilginin kopması, Kur'an'ı çalgı âletleriyle (veya ona benzer bir âhenkle) okuyanlar çıkacak, aralarından birini —dini bilgisi hepsinden az bile olsa— öne sürüp Kur'an'ı şarkı-türkü gibi okumasını is teyecekler..»⁴

(1) Tirmazi

(2) İbnü'l-N.

(3) Taberânî

(4) Taberânî

«Benden sonra ümmetimden bir millet Kur'an okurlar, di ni bilgiler edinirler; şeytan onlara gelip der ki: Hukumdara gitseydiniz sizin dünyanızı düzeltirlerdi ve siz de dininizle bir koşeye çekilip (rahat) otururdunuz! Halbuki bu mümkün de gildir. Katad (diken ağacı) dan dikenden başka bir şey toplan mıyacığı gibi hukumdarlara vaklasmaktan da ancak birtakım hatalar devşirilebilir!»⁵

İmam Kastalânî d

Se

sonradan uydurulan

liği hakkında go

Sesi güzelleştirmek hakkında ise —az vuka

ığı gibi— hiç bir ihtilaf olmamıştır

emşler ki, Kur'an'ı sonradan uydurulan âhenk

okumak haramdır. Bazısı da bunun mekruh oldu

nıştır. Bunların sonuncularından biri, Zahirî sa

at Hanefilerdendir. Biri İmam Gazalî'dir ki bu

tendir. Biri Kaadî İvaz'dır ki bu zat Malikîlerden

İbnü'l-Kavl'dir ki bu zat Hanbelilerdendir. Tabî

veut ihtilafın haddi sudur. Harflerin mah

k çıkarılır, sıfatları değiştirilir, fazla uzatılır, ha

vapılır ve bunun neticesi fethaden elif, zamme

kesreden vâ harfı doğar, veva verî olmadığı halde id

vapılırsa o takdirde kerahet vardır. Bu duruma varma

dikea kerahet yoktur

Nevevî divor ki

Belirtilen şekillerde ifrat vapılırsa, haram olur. Bun

da icmâ' vardır. el-Hâvî sâhibi divor ki: Böyle vapımak haram

dir: bu tarz okuyan kimse ise fâsıktır, dinleyen ise günahkar

Çünkü böyle okumakla kaarî', kırâetün en sağlam ve doğ

volundan çıkmış oluyor. Âhenk ve makamla okumak, çat

«Kur'an'ı okuyanlar, sesini yükselterek okuyun. Çünkü benden sonra Kur'an'ı şarkı ve türkü edasıyla, rahbânîvet kaidesiyle sesini yükselterek okuyanlar ortaya çıkacaktır. Ağlar şekilde okumaları gırtlaklarını geçmiyecektir. Kalbleri fitneye uğramış ve onları hayranlıkla dinleyenlerin de kalbleri öyle olmuştur.»¹

«Son zamanda Kur'an okuyanların kendine has birtakım havaları ve âdetleri olacaktır. O zamana vetisen kimse onlardan sakınsın.»²

«Ümmetimden birtakım topluluklar çıkacak, süt içen Kur'an'ı içeceklerdir.»³

«Altı şey gelip çatmadan güzel amelleri işlemekte i ediniz! Beyinsizlerin devlet kademesinde iş başına geçmesi, polis ve bekçilerin çoğalması (hukumdarların, devlet l nın katında sürü halinde ver alması ve halka zulmetmesi) rus vet ile alım satımda bulunulması, kan dökmenin kücümseme si (kisas yapılmaması), akrabalar arasındaki ilginin kopması, Kur'an'ı çalgı âletleriyle (veya ona benzer bir âhenkle) okuyanlar çıkacak, aralarından birini —dini bilgisi hepsinden az bile olsa— öne sürüp Kur'an'ı şarkı-türkü gibi okumasını is teyecekler..»⁴

(5) İbnü'l-Nedî, İbnü'l-Abdâr'dan (R.A.) (Hadis sağıştır.)

ması, engel olamıyorlarsa, meclisi terkedip ayrilmaları ve okuyanın da ta'zîr edilmesi gerekir.

Bezzazî de diyor ki :

— Sonradan icâd edilmiş bir makamla Kur'ân okumak, görüş farkı olmaksızın haramdır

Ebûlberkât Şerh-i Nafi'de diyor ki

— Tegannî bütün dinlerde haramdır

Kastalânî'nin bu husustaki görüşü ve sözü, Buhari'nin şerhinin Tefsîr bölümünün son kısmındadır

Zehirü'd-dîn-i Merğînânî'den yapılan rivâyette, diyor ki :

Zamanımızın Kur'ân okuyanlarına, «güzel okudun!» diyen kimse küfre girer. Çünkü kari'lerin çoğu meclis ve mahfellerde tegannî ile okumaktan geri kalmazlar. Kur'ân'ı böyle bir havaya sokmak elbette ki haramdır. Bunda icnâ' vardı. Bunun içindir ki Zahirî sâhibi ile Hidâye sâhibi demişler ki Böyle olan kari'lerin, yani cemaate tegannî ile Kur'ân okuyanların şahidliği kabul olunmaz. Çünkü onları büyük bir günah üzerinde toplamış oluyorlar. Bundan anlaşılan şudur: Tegannî dinlemek büyük günahdır. Bunun neticesi olarak da, cum'a ve cemaate gelen kimse büyük bir günah irtikâb etmekten kendini kurtaramaz. Çünkü hatiblerin ve kari'lerin, aynı zamanda muezzinlerin çoğu tesliye, terdiye, te'mîn ve intikal tek birlerinde bu günahı işlerler. Onları dinleyenler ve orada hazır bulunanlar da aynı günahı irtikâb etmiş olurlar. Çoğu kimseler bilâkis böyle okuyan hâfızları, kari'leri takdir ederler, nefisleri buna daha çok meyleder ve sünnet ölçüsüne galib gelir de dinin bu husustaki emrine aldırış bile etmezler. Zehirü'd-dîn'e göre böylelerinin küfre düştüğü âşikârdır. Yâni bunlar tekfir edilebilirler!..

Özet olarak divebiliriz ki :

Kur'ân, Allah'ın isimleri, ezan ve ikamet tevkifidir. Fazlalık ve noksanlık kabul etmezler bunlar.. Bu bakımdan dinleyenlerin böyle bir okuyuşu inkâr etmeleri, (reddetmeleri), okuyanın da ta'zîr görmesi gerekir. Mecâlis-i Rumi'de de bu husus belirtilmiştir.

Kur'ân namazda illâhî kelâm ve kelâm-ı ceciz olanlar ile okunursa namaz bozuktur. Eğer bu hatâ med ve lin harflerinde olursa namazı bozmaz. Meğer ki onda da tahîş hatâ işlenmiş ola... Namaz dışında böyle okumak hakkında meşâyih ihtilâf etmiştir. Genel olarak bunu mekrûh görmüşlerdir, aynı zamanda böyle bir kırâeti dinlemenin de mekrûh olduğu sonucuna varılmıştır. Hulâsa kitabında da aynı husus belirtilmiştir. Fetevâ-i Hindîyye'de de buna yer verilmiştir.

Ancak, Firdavs'in İbni Abbas'dan (R.A.) yapmış olduğu rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) buyurdular ki :

«Kur'ân okuyan onu hatalı okur veya uydurma bir makamla tilâvet ederse, (vazifeli) melek onu (tamamlayıp) yazar; indiği gibi muhafaza eder.»

Ebû Leys (Rahmetullahi aleyh) : «Eğer Muhammed, bize karşı, Kur'ân'a bazı sözler katmış olsaydı, biz onu kuvvetle yakalardık, sonra da O'nun şah damarını koparırdık; hiç biriniz de onu koruyamazdınız..»⁹⁰ mealindeki âyeti şöyle mânalandırıyor: Eğer Muhammed (S.A.V.) kendisine vahyedilen (Kelamullah'a) bir tek harf katmış ya da noksan etmiş olsaydı, o insanların en saygı değeri bulunduğu halde yine de ona kötü bir cezâ verirdim.

Bovlece âvet-i kerimede Kur'ân öğretme ve öğrenme hususunda son derece dikkatli olmak, O'nu okurken tecvid kaidelerine riâyet etmek tenbih ediliyor ve riâyet etmeyenlere de tehdid kapısı açılıyor

Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendımız bu hususa işaretle buyurdular ki: «Kim Kur'ân'a bir harf ilâve eder, ya da ondan bir harf eksiltirse, küfre girmiş olur!»⁹¹

Takiratla ilgili eserlerin bazı şerhlerinde deniliyor ki :

— Köylülere, çöldekilere, yaşlı kadınlara, köle ve câriyelere tecvidsiz namaz kılmak câiz değildir, demek, bir çeşit fitnedir; çünkü bunların çoğu tecvid öğrenmeye güç getiremezler de sonra doğrudan doğruya namazı terkederler. Bu husus-

⁹⁰) El Hakka sûresi, âyet 44

⁹¹) Hadîsin senedini tesbit mümkün olmamıştır

ta vâcib olan, nazım ve mânânın sahih olacağı kadar öğrenmek; ihlâs ve kalb huzuruyla namazı edâ etmektir. Nitekim Rûhu'l heyân tefsirinde de bu husus belirtilmiştir. Gucü yettiği halde sırf gevşeklik ve tembellik göstererek Kur'ân öğrenmeyen kimsenin namazı câiz olmaz. Ama ümmî (okur-yazar olmayan) böyle değildir; çünkü o Kur'ân okuyamaz. Nitekim aynı husus Mevâhid-i Ledünniye'de de ifâde edilmiştir

Hadis-i şerifte buyuruluyor ki

«Allahü Teâlâ kıyâmet günü ümmilere açacağı af kapısı nisbetinde âlimlere af kapısı açmayacaktır.»⁹²

«Topluluğa, aralarında en iyi okuyan kimse imamlık eder»⁹³

Aynı hadis Câmiu's-Sağir'de de nakledilmiştir

Kur'ân okumasını bilen ümmî bir kimse (okumasını bilmeyen) arkasında namaz kılınması câiz olmaz. Ancak âlimler, bir harfi başka bir harf ile değiştiren —bu harfler ister mütecanis olsun, ister mütegayir bulunsun— kimsenin namazı (ya da imâmeti) hakkında ihtilâf etmişlerdir. En sahih görüş bunun sıhhatli olmadığıdır. Meselâ: EL-HAMDÜ-LİLLÂHI'nin (H) harfini (AYN) şeklinde, DİN kelimesinin (D) harfini (F) şeklinde, MAGDUB kelimesinin (G) harfini (H) şeklinde, veya (Zİ) şeklinde okumak gibi.. Bunun içindir ki âlimler tecvidsiz bir kırâeti lahn (uydurma bir tilâvet, hatâlı bir okuyuş) olarak saymışlardır. Böyle okuyana da l a h h a n demişler. Nitekim Neşr-i Kebîr'de de böyle denilmektedir

Mes'ele:

Mânayı değiştirmeksizin bir harfi başka bir harf yerine okursa ve bu şekli de Kur'ân'da bulunursa, meselâ: MÜSLİMİN'i MÜSLİMÜN yerine okumak gibi. Bütün âlimlere göre namazı bozmuş olmaz. Ama mâna değişmese bile kullanılan kelimenin misli Kur'ân'da yoksa HAYYİ'L-KAYYUM gibi, yine de namaz fesada gitmiş olmaz. Mâna değişir ve aynı za-

(92) Ebû Nuaym, Hilye de Enes bin Mâlik'den (R A)

(93) Ahmed bin Hanbel, Enes bin Mâlik'den (R A)

manda Kur'ân'da da benzeri bulunmazsa, bütün ilim adamlarına göre fesada gitmiş olur. Mahreçlerin yakınlığına burada itibar edilmez. Ancak mânânın uygunluğuna itibar edilir. Bu imameyne goredir. İmâm-ı A'zam'a göre, benzerlerinin bulunmasına itibar edilir

Mes'ele:

(DAD) yerine (Zİ) okursa, yani dilin ucunu üst on dişlerinin etrafına dokundurarak telâffuz ederse veya (Zİ) yerine (DÂ) okur veya (SİN) yerine ya istif'al sıfatıyla ya da ithak sıfatıyla (SAD) okur, veyahut (ZE) yerine hems sıfatıyla (SİN) okursa namazı bozmuş olur, bütün âlimlere göre.. el-Hulâsa kitabının Zelletü'l Kaari' bahsinde de bu husus belirtilmiştir

Mes'ele:

INNÂ ATAYNÂKEL KEVSERE'de geçen peltek (S) harfini (SİN) şeklinde hems sıfatıyla okur veya peltek (S) yerine efir şeklinde (ısıklık sesine benzer bir şekilde) okursa namaz bozulmuş olur. Nitekim Fetevâ-i Behce'de de bu husus belirtilmiştir

**KUR'ÂN'I HAFİFE ALAN VEYA ONA DİL UZATAN
YA DA ONDAN BİR ŞEY İNKÂR EDEN VEYA ONA
BİR ŞEY FAZLA YAPAN, BİL'İCMÂ KÂFİR OLUR.
HAKKINDAKİ ÂYET VE HADİSLER**

Kur'ân-ı Kerim'i konulduğu esasiyle ya da mânasiyle veya ehliyle vevahut Mushaf olma itibariyle küçümseyen kimse kâfir olur.⁹⁴

Nitekim Emevî halifelerinden Velîd'in Mushaf'a ihânet ettiği için kâfir denildiği belirtilmektedir. Ebu İsa'ya göre Velîd bir gün Mushaf-ı şerifi açmış, gözü şu âyete ilişip kalmış: «Pey-

(94) Çünkü Kur'ân ehlinin, ehliullah ve hassetullah oldukları hakkında vah'h hadis vârid olmuştur.

(MUSHAF) MİM harfinin oturu ve estenyle okunur. Ama oturu ile okunması daha meşhur olanıdır

gamberle. hep fütuhât istediler, (buna kavuştular. Hakk'a karşı alabildiğine) inâd eden her zorba ise (nihâyet) hüsrâna uğradı.»⁹⁵

Bu âyet onun inâd ve kinini artırdı. Derhal emretti, bir Mushaf getirtip karşısına hedef olarak astı ve eline aldığı ok yay ile onu delik deşik etti ve sonra da şu mısra'ları söyledi :

«İnadçı zorbalıkla vâidde mi bulunuyorsun?
İşte ben o inadçı zorbalardan biriyim!..
Haşr günü Rabbine vardığın zaman,
De ki, ya Rabbi! Velid beni yırtıp parçaladı!..»

Adı geçen bu Velid hakkında «Bu ümmetin fir'avni» denilmiştir.

Kur'ân'ı küçümseyenler, onu hafife alanlar hakkında yericî ve azâb ile müjdeleyici mahiyette birçok hadisler vârid olmuştur. Bunun gibi, Kur'ân'dan bir yaprak ya da bir levhayı, va da üzerinde âyet yazılı bir altın ya da gümüşü küçümseyen, ona dil uzatan ya da onu inkâr eden kimse, bütün Kur'ân'ı küçümsemiş ve inkâr etmiş sayılır. Kırâet-i seb'a'da geçen bir harfini inkâr etmek veya onu yalanlamak, tamamını ya da bir kısmını beğenmemek veya âyet ile açıklığa kavuşmuş bir şeyi (hükmü) yalan saymak, onun emir ve nehiyelerinden, haberlerinden birini inkâr etmek, onun nefyettiği bir şeyi isbat etmek, isbat ettiği bir şeyi nefyetmek, hata ve unutmâ olmaksızın onun herhangi bir hüküm ve haberinde şübheye düşmekle insan kâfir olur. Bu kesin olarak ilim ehli yanında böyledir. Küfründe kimse görüş farkı izhar etmemiştir.

Cenâb-ı Hakk, kendi kitabının her türlü noksan ve şüpheden uzak olduğunu beyânla buyuruyor ki :

«Kitab kendilerine gelince, onlar, onu inkâr etmişlerdir. Halbuki O, çok değerli bir Kitab'dır. Geçmişte ve gelecekte onu bâtıl kılacak yoktur. O, son derece hikmet sâhibi ve övülmeğe lâyık olan Allah katmdan indirilmedir.»⁹⁶

(95) İbrahim sûresi, âyet: 15

(96) Fussilet sûresi, âyet: 42

Muttasıl senedle Ebû Hüreyre'den (R.A.) yapılan rivâyette, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kur'ân hakkında itiraz etmek, başkasıyla cedelleşmek kufurdur.»⁹⁷

Diğer bir hadiste ise şöyle buyuruluyo.

«Kur'ân'da itirazcı olup cedelleşmeyin; çünkü bu hususta cedelleşmek küfürdür.»

Biz burada (mirâ') kelimesini cedelleşmek anlamına alıp terceme ettik. Ancak bazı âlimlere göre bu şek ve şüphe mânâsınadır. Cedel de şüphe izhâr edip bir havaya girmektedir ki böylece aynı yoruma doğru kapı açılmış oluyor.

Diğer bir âyette ise mücâdele kelimesiyle bu konuya temas edilerek buyuruluyor ki: «Allah'ın âyetleri üzerinde, inkâr edenlerden başkası tartışmaya girmesin.»⁹⁸

İbnü'l-Esîr bu hususta Herevî'ye uyarak diyor ki: «Mumarat, şek ve şüphe yollu bir mücâdele (çekişme) dir. Bu nedenle bâzen mûnazaraya (mumarat) da denir. Çünkü divalektikt. bulunanlardan her biri karşıdakinin düşüncelerini meydana çıkartıp şüphesini göstermektedir; tıpkı süt sağanın memeden sütü çıkardığı gibi.

Ebû Ubeyd diyor ki: Hadîsin vechesi, bize göre yorumda ihtilâf değil, lâfızda ihtilâftır. Şöyle ki: Biri âyeti bir harf üzere okur, diğeri ona, öyle değildir o, böyledir, der. Her iki şekilde de okunmuş ve o şekillerde indiği de vâki olmuştur. Her birinin diğerinin kırâetini inkâr etmesi, kendisini küfre sokağına inanmaması halinde cereyan eder. Ancak burada Allah'ın Peygamberine indirdiği bir harf vardır. Hadîste (mirâ') kelimesinin nekre getirilmesi, Kur'ân'dan bir şey hakkında birle çekişmenin, şüphe izhâr etmenin küfür olduğunu bildirmek içindir.

Bazı âlimlere göre Hadîste geçen mirâ' (çekişme), kaderle ilgili olan âyetler hakkındadır. Kelâm ehline göre ve onların mezhebinde kader ve ona benzer âyetler üzerindeki tartışmayla ilgili bir husustur. Ahkâm, helâl ve haram ile ilgili

(97) Bakim

(98) Gaaşir (Mû'min) sûresi, âyet: 4

âyetler üzerinde öyle değil... Çünkü bu husustaki görüş farkları ashâb-ı kirâm ve onlardan sonra gelen meşhur ilim adamları arasında cereyan etmiştir. Çünkü bundan maksatları hakkı meydana çıkarmak, hakikata uymayı sağlamaktı, karşıdakini acze düşürmek, ona üstün gelmek için değildi.

İbni Abbas'ın (R.A.) yapmış olduğu rivâyette buyuruluyor ki: «Müslümanlar! Kim Allah'ın kitabından bir âyeti inkâr yolu inkâr ederse, boynunun vurulması helâl olur onun...»⁹⁹

Bunun gibi Tevrat ve İncil'i de tüm olarak inkâr edenlerin de boynu vurulur. Ancak bu iki kitaptan bir âyeti inkâr etmek bu hükmün dışında kalır. Çünkü o âyetin muharrer olma ihtimali mevcuttur veya âyet olmadığı, bilâhare sokulduğu da ihtimal dahilindedir. Çünkü Cenâb-ı Hak buyuruyor ki

«Kendisinden önceki Kitapları tasdik eden Hak Kitab'ı sana indirdi. Önceden insanlara yol gösterici olarak Tevrat ve İncil'i de indirmişti. O, Furkan'ı (doğruyu yanlıştan ayıran) da indirdi.»¹⁰⁰

Burada Zebûr'u da dikkate almak gerek. Çünkü Cenâb-ı Hak, «Dâvud'a da Zebur'u verdik...» buyurmuştur. Zebur, Dâvud'a verilen bir kitap olmakla beraber bazı yerlerde Kur'ân ile de tefsir edilmiştir. Bunların bütününe iman etmek vâcibdir. Bunların tamamını ya da bir kısmını inkâr eden veya bunlara dil uzatan, bunları küçümseyen kimse küfre girmiş olur. Ama Tevrat ve İncil'den bir âyeti inkâr etmekte de tehlike vardır; çünkü inkâr edilen âyetin onlardan olma ihtimali vardır; tahrife uğradıkları için olmama ihtimali de vardır. Bu bakımdan insanı küfre düşürmez. Bunun içindir ki Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kitap ehlini ne tasdik edin, ne de yalanlayın!..»

(99) İbni Mâce, İbni Abbas'dan (R.A.)

(100) Al-i İmrân sûresi, âyet: 4

Kur'ân-ı Kerîm'de de bu hususa işâret edilerek buyuruluyor ki :

«Kitap ehlinen zulmedenler bir yana, onlarla en güzel şekilde mücâdele edin, şöyle deyin: Bize indirilene de, size indirilene de inandık; bizim ilâhımız da, sizin ilâhınız da birdir, biz ona teslim olmuşuzdur...»¹⁰¹ Yâni ona boyun eğmiş ve doğruya uymusuzdur.

Dünyanın bir çok ülkelerinde bulunan müslümanların dilinde okunan Kur'ân, Mushaf'ta müslümanların elleriyle yazılı bulunan ve EL-HAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ L-ÂLEMİN ile başlayan ve KUL EUZÜ Bİ-RABBİ'N-NÂSİ ile son bulan iki kapak arasındaki kitabın Allah kelâmı olduğunda ve vahiy yoluyla Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'e indirildiğinde ve içinde bulunan her şeyin hak olduğunda; ondan kasden bir harf noksanlaştıranın veya ona bir harf ilâve edenin küfre gireceğinde müslümanların icmâ'ı vardır. Ancak bunu yanıltarak ya da unutarak yapacak olursa, o müstesnâ.. Ve bir de şaz (kıyas ve kurala aykırı) olup rivâyet itibariyle sâbit olan ve fakat elimizde bulunan Mushaf'ta yazılmayan değişik harf ve kelimeler de bir vana.. Yâni rivâyet yoluyla sâbit şazlar insanı küfre sokmaz.

Ebû Osman el-Haddad diyor ki: Tevhidle ilgili olan ve itikad edilmesi iddia olunan âyetler ve harfler hakkında âlimlerin şu ittifakı vardır: Bunlardan tenzilden gelen bir harfi inkâr etmek küfürdür. Kıraet imamlarından Ebû'l-Âliye'nin ya da bir maruf olmayan kıraetlerden birini okuduğunda ona «Eğer okuduğın gibi değildir» demez. Ben öyle değil şöyle okuyorum derdi. Bu hususta buvak bir ihtiyat gösterir ve çok dikkatli sez soykerdi. Çünkü Ebû'l-Âliye tekva sahibi bir zattı.

Ebû'l-Âliye'nin bu sözü İbrahim Naha ve ya da İbrahim Temimi'ye ulaştığında, İbrahim dedi ki: «Kim Kur'ân'dan bir harf inkâr ederse, kâfir olur» hukmunu onun duyduğunu sanırım. Çünkü Kur'ân'ın bir kısmını bilerek inkâr tumanu in

(101) Ankedût sûresi, âyet: 46

İbni Mes'ûd (R.A.) diyor ki: Kur'an ayetlerinden birini inkâr eden kimse, tamamını inkâr etmiş olur. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'i inkâr eden kimsenin bütün peygamberleri inkâr etmiş sayılması gibi.. Abdurrezzak'ın Musannef'in de de aynı husus belirtilmiştir.

İbni Ferec el-Misri diyor ki:

«Kur'an'ın bir kısmını yalanlayan, Kur'an'ı inkâr etmiş olur. Kur'an'ı inkâr eden, Allah'ı inkâr etmiş olur. Yâni Allah Kelâmını inkâr etmekle Allah'ı inkâr etmiş sayılır.»

Ebü Muhammed İbni Ebî Zevd diyor ki:

«Peygamberlere indirilen sahifelere lânet eden kimse (onu açık bir ifadeyle yapıyorsa) bi'l-icmâ' öldürülür. Sıhabinın sonunda da bu husus belirtilmiştir. Şerhinde de buna yer verilmiştir.⁽¹⁰²⁾

..

KUR'ÂN EHLİNE İKRAMDAN BULUNMAK HAKKINDA VÂRİD OLAN ÂYET VE HADİSLER

Âyetler:

«İşte böyle; Allah'ın yasaklarına kim saygı gösterirse, bu, Rabbinin katında onun iyiliğinedir..⁽¹⁰³⁾

«İnananları kanatların altına al!⁽¹⁰⁴⁾

«Kim yanılır veya suç işler de sonra onu bir suçsuzun üzerine atarsa, şüphesiz iftira etmiş apaçık bir günah yüklenmiş olur..⁽¹⁰⁵⁾

Hadisler:

«Saçı sakalı ağarmış müslümana, hıyanet ve haksızlık et-

(102) Sahifelerden maksad, Kur'an sahifeleri de olabilir. Müellif bunu belirli bir ölçüyle ifade ettiğinden her ikisini ya da birini kastedmiş olabilir.

(103) Bacc süresi, âyet: 30

(104) Bacc süresi, âyet: 88

(105) Nisâ süresi, âyet: 112

meyen hâmil-i Kur'an'a ve saltanat sâhibine ikrâmda bulunmak, Allah'a olan saygı ve ta'zimden bir bölümdür..»

Aişe Vâlidemiz (R. Anhâ) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, insanları lâyık oldukları mevki ve mertebeye tutmamızla emretti. (Yâni herkese mevki ve mertebeye lâyığı göstermemizi buyurdu).

Hazret-i Cabir (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Uhud'da şehid düşenlerden iki taneyi bir araya getirip soruyordu: «Hangisi daha fazla Kur'an'ı biliyor?» Onlardan birine «Bu..» diye işaret edilince, önce onu defnediyordu.

«Benim dostlarımdan birine kim eziyet ederse, gerçekten ben onunla harp ilân ederim..⁽¹⁰⁶⁾

Sabah namazını kılan kimse, Allah'ın ahd u emanındadır. Allah ise ahd ü emânından dolayı sizden bir şey istemez.»

Kadri vuce iki imâmımız Ebû Hanîfe ile Şâfiî Hazretleri

«Eğer âlimler Allah'ın dostları değilse, Allah'ın baska dostu yoktur, demektir.» Nitekim Nevevi Hazret-i Adâbu Hamileti'l-Kur'an bölümünde

«Kur'an'ı yüklenenler Allah'ın dostlarıdır. Onlara düşmanlık eden, Allah'a düşmanlık etmiştir. Onları dost edinen, Allah'ı dost edinmiştir..⁽¹⁰⁷⁾

«Kur'an'ı taşıyan (kalbinde ve kafasında onu muhafaza eden) İslam sancığını taşıyandır. Ona ikrâmda bulunan Allah'a saygı göstermiş olur; ona ihanet eden, Allah'a ihanet etmiş olur. Allah'ın lâneti böylesine olsun!⁽¹⁰⁸⁾

«Allah'ın insanlarda iki ehli (yakını) vardır!»

(106) Ebû Dâvud' İbni Abbâs'dan (R.A.)

(107) Ebû Dâvud Bezzâr

(108) Kastalânî, Şerh-i Buhârî

(109) Buhârî, Ebû Hureyre'den (R.A.)

(110) Buhârî, Muslim

(111) Buhârî, Firdavs, İbni Abbâs'dan (R.A.)

(112) Firdavs, Ebû Umâme'den (R.A.)

Bunun üzerine soruldu

— Onlar kimlerdir? Ya Resûlallah!..

Cevap verdi :

«Kur'ân ehli, Allah'ın ehli ve hassesidir (yâni Allah'ın vakını ve onun has dostudur).»⁽¹¹³⁾

«Allah rızasını gözetmiyerek ilim öğrenen ve onunla dünyalıktan bir şey elde etmek için tahsil yapan kimse, kıyâmet günü cennet kokusu alamaz!»⁽¹¹⁴⁾

«Beyinsiz sefih kişilerle tartışmak için ilim elde etmeyi arzulayan veya onunla âlimlere karşı büyüksenmek isteyen ya da halkın yüzünü kendine doğru çevirmeyi talep eden kimse cehennemdeki yerine hazırlansın!» Diğer bir rivâyette: «Allah onu cehenneme sokar» denilmektedir.⁽¹¹⁵⁾

Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki :

«Ey Kur'ân'ı (göğsünde) taşıyanlar! Kur'ân ile amel edin! Çünkü âlim ancak bildiğiyle amel edendir. Aynı zamanda ilmi ameline uygun gelendir. İleride bazı milletler (topluluklar) gelecek, ilim sâhibi olacaklar ama ilim onların boğazından aşağı geçmeyecektir. Amelleri ilimlerine uymayacak, içleri dışlarından başka olacak; halk ile beraber oturacaklar ama birbirleriyle övünüp iftihar edecekler. O kadar ki (aklı başında bir) adam onlarla oturmaktan sinirlenecek, başkasıyla oturup onların o meclisteki amelleri Allahü Teâlâ'ya yükselmeyecektir.»

NÂFILE NAMAZLAR, KUR'ÂN OKUMAK, DİL, KALB VE MURAKABE YOLUYLA ZIKIRLERDE BULUNMAK GIBİ İBÂDETLERİN TERTİBİ VE İSTİKAMETİN ANLAMI

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Namazda Kur'ân okumak, başka yerlerde Kur'ân okumaktan (fazilet ve sevâp bakımından) daha üstündür. Namaz

(113) İbnü Mâce, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(114) Ebû Dâvud, Ebû Hureyre'den (R.A.)

(115) Taberânî, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

dışında okunan Kur'ân tekbîr, tesbihten daha üstündür. Tek bir ile tesbih sadakadan üstündür. Sadaka oruçtan üstündür. Oruç ise cehennem ateşine karşı bir kalkandır.»⁽¹¹⁶⁾

«Mi'rac gecesi cehenneme yukardan baktım, çoğu ehlinin fakirler olduğunu gördüm!»

Bunun üzerine soruldu :

— Ya Resûlallah! Mal fakirleri mi?

Cevap verdiler :

«Hayır, ilim fakirleri...»⁽¹¹⁷⁾

Evet, ilim öğrenmeyen ve dinlemeyen, âlimlere, onların meclislerine katılmayan kimse ibâdet hükümlerini elde edemez ve ibâdeti gerektiği şekilde yapamaz.. Bir adam, gökteki meleklerin ibâdeti kadar Allah'a ilimsiz olarak ibâdet etse yine de o zararda kalanlardan sayılır.

İbâdetin tertibine gelince :

Heves ve aşkı olduğu, nefsi istekli bulunduğu müddetçe namaz kılmak, ibâdetlerin en üstünü sayılır. Çünkü namaz mü'minlerin Allah'a yükselmesini sağlayan mânevî bir merdivendir. Nitekim ileride bu hususa geniş yer verilecektir. İnşallahü teâlâ..

Namaz sıkmaya başlayınca onu bırakıp (farz namazlar müstesna, çünkü onlar bırakılmaz) Kur'ân okumak uygun olur. Çünkü mücerred tilâvet nefse daha kolay ve hafif gelir. Kur'ân okumak da sıkınca Allah'ı kalb ve dil ile anmaya başlamak uygun olur. Böyle yapmak Kur'ân okumaktan daha hafiftir. Dil ile zikretmek sıkmaya başlayınca, murakabe yoluyla Allah'ı anmak uygun olur. Çünkü murakabe kalb ilmidir. Bu ilim de kalbde bulunduğu müddetçe Cenâb-ı Hak oraya nazar kılar. Bu da zıkrın tâ kendisi sayılır. Bununla da âcizlik duvarı. Birtakım vesveseler onu sarar ve iç âlemini sıkacak olursa, uykuması uygun olur. Uykuda selâmet vardır. Aksı halde yeni yeni şeyler hatıra getirmesi kalbi katılaştırır; çok konuşmak

(116) Taberânî, Dâire Kutûl, Hz. Âişe'den (Radıyallahü anha)

(117) Taberânî

gibi. Çünkü nefsin yeni yeni şeyler nev'i konuşmaktadır ki bundan kaçınmak ya iç Alemleri murakabe ile bağlamak, ya da uyumak uygun olur. Nasıl ki dış Alemlerimizi amel ile bağlıyoruz, çeşitli zikirlerle tesbih ve tehlillerle onu meşgul ediyoruz. Böylece All-h'a yönelme imkânı bulunmuş olur ki buna devam etmek lazımdır. Kalb ve dil ile de zikre devam etmek suretiyle kalbi ZIKRİ ZAT mertebesine yükseltmiş olur. Ve işte o zaman kalb, Arz mesâbesinde olur. Arz kâinatın kalbidir. Halk ve hikmet âleminde bu böyledir. Kalb de âlemi emirde, kudret alanında durur. Kalb ZIKRİ ZAT'ın nuruyla kendini süsler. Bıyvet nesiminde dalgıç dalga yükselen bir deniz olur. Böyle nefis ahlakına ait ırmaklarda sıfatların safası cereyan etmeye yüz tutar. Ve bu makamda Allah'ın ahlakıyla ahlaklanma irkânı tahakkuk etmiş olur. Nitekim Resulullah (S.A.V.) Efendimiz bu hadislerinde buna işaretlerle buyurdular ki: «Allahın Teâlâ'nın ahlakıyla ahlaklanın ve böylece istikamet elde etmiş olun!»

Kur'ânı Kerim'de bu husus belirtilirken buyruluyor ki:

«Ey Muhammed! Sen, beraberindeki tevhid edenlerle birlikte emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Aşırı gitmevin. Doğrusu Allah yaptıklarınızı görür.»¹¹

Ebû Ali el-Curcânî (rahmetullahı aleyh) bu âyetin tefsiriyle diyor ki: «İstikamete talip ol, kerâmete talip olma!.. Çünkü nefsin seni kerâmet talep etmen için harekete getiriyor ve senden istikamet bekliyor. Asıl kerâmet, Yaradan'ın hizmetinde olmaktır; olağan şeyleri göstermekte değildir...»

Şeyh Şehir (K.S.) NEFÂİSÜ'L MECALİS'te diyor ki:

«İstikamet kolaylaşmaz, şeriat mertebelerinin hakkı verilene getirilmedikçe. Ve yine istikamet elde edilmez, şeriat mertebeleriyle birlikte tarikat, ma'rifet ve hakikat mertebelerinin hakkı ödenmedikçe... Şeriat hakkına riâyet: Hükmîlerde adaletli. Tabiat mertebesinde istikamet ise, şeriate riâyetle olur. Nefs mertebesinde ise, tarikate riâyetle gerçekleşir. Ruh mer-

tebesinde ise, ma'rifete riâyetle mümkündür. Sır mertebesinde ise, ma'rifet ve hakikat mertebelerine riâyetle olur. Şüphesiz ki bütün bu hususlara riâyet etmek oldukça zordur. Bunun içindir ki sevgili Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Hud süresi saçlarını açarttı!» Bu bakımdan insanın kemalî, bu hususlara dosdoğru ve kâmil biçimde riâyetle olur harkulâde şeyleri izhar etmekle değil.»

Rivayete göre, Şeyh Ebu Saîd Hazretleri ne demiş ki:

«Balık adam su üzerinde yürüyor

«Yap vermiş

«Balıkla kurbağa da öyle yapıyor

«Balık adam da havada uçuyormuş

«Kuşlar da öyle yapıyor

«Balık adamın da bir anda doğu ve batıda bulunduğu

soyleniyor

«Seytan da öyle yapıyor

«Peki sizce kemal nedir?

«Ebu Saîd (K.S.) bana da su cevabı vermiş

«Zahide halk ile, bâtinde Hakk ile beraber olmalıdır

«Ebu Saîd (K.S.) bana da su cevabı vermiş

«Zahide halk ile, bâtinde Hakk ile beraber olmalıdır

«Ebu Saîd (K.S.) bana da su cevabı vermiş

Allah'ın koymuş olduğu bütün sınırlarda istikamet, yine O'nun emrettiği şekilde olabilir. Böylece insan boynundaki beşeri tasmayı çıkarmış olur. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bu na işaretlerle buyurdular ki: «Hud süresi saçlarını açarttı!» Şüphesiz ki bu sözün derinliği, kemalî mertebelerle kuvvetlendirilen, sadık âr ile güçlendirilen kâşiler güç getirmiyor. Sonra da Şehir (K.S.) Efendimiz bu sözün derinliğini Hak buyuruyor ki: «Sana şehâd vermemiş olsaydık and olsun ki az da olsa onlara meyledesektin»

Bütün bunlardan sonra müşahede vaktini muhalefe etmek ve hitabta karşı karşıya konuşma vaktini bilmek lazımdır. Eğer bu mukaddimeler olmamış olsaydı, hitab ötesi her şey bozulup dağılırdı. Dikkat et, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz

ümmetine ne buyuruyor: «Müstakim olun, fakat buna güç getiremezsiniz!» Yâni bana emredilen istikamete takatiniz yetmez

Bilmiş ol ki: Nefisler istikamet yolunda zikzak çizmek huyu üzere yaratılmışlardır. Yâni onların yaratılışında bu tür eğriliklere sapma temâyülü vardır. Ancak Allah'ın inâyetine has olmuş kimseler müstesnâ. Ezeli inâyete, ilâhî cezbeye mazhar olanlar, eğri çizmekten kurtulmuş olurlar. Nitekim Rûhu'l-Beyân'da da bu husus belirtilmiştir.

∴

FARZ NAMAZLARIN ESRARI VE Mİ'RAC'DAN ÖNCE NAMAZIN KEYFİYETİ

İmam Mukatil diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Mekke'de iki rek'at sabahleyin, iki rek'at de akşamleyin namaz kıları. Mi'rac olayı ile göklere yükselince beş vakit namazla emrolundu.

Ravzu'l-Ahbar'da deniliyor ki: «Mi'rac gecesi namazın farz kılınmasının sebebi, çünkü o gece vakitlerin en efdali ve hallerin en şerefli idi ve münâcat edilen vakitlerin en azizi olarak bulunuyordu..»

İmândan sonra en üstün ibâdet ve tâat, namazdır. Kulluk görevini yerine getirmede en güzel hey'ettir. (Yâni kulluk görevinde namaz şekli en güzel şekildir.) Avnı zamanda Allah'a yakınlıktır

Namazın farz kılınmasındaki hikmete gelince: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Mi'rac gecesi yolculuk vaparken göklerin melekûtüne şahid oldu ve bütün bunları ardarda görüp geçti. Göklerin sakinlerinin ibâdetlerini müşahade etti. Onlara gıpta'duygusu uyandı. Onların çokca ibâdetine özendi. Bunu ümmet için de arzu etti. Allah böylece bütün meleklerin tüm ibâdetlerini beş vakit namazda topladı. Çünkü meleklerden bir kısmı sadece ayakta durup ibâdet eder, bir kısmı rûkû'da bu-

lunur, bir kısmı sadece secde yapar. Bir kısmı da hamd eder, tesbihte bulunur ve daha benzeri ibâdet şekilleri.. Allah gök ehlinin ibâdetlerinin sevâbını Peygamber Efendimiz'in ummetine verdi. Şu şartla ki, kalkıp beş vakit namazı edâ ettiklerinde..

Namazın iki, üç ve dört rek'at şeklinde olmasındaki hikmet; Mi'rac gecesi Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e verilen kerametlere, ikili, üçlü ve dörtlü kanatlara sâhip melekler şahid olmuşlardı. Cenâb-ı Hak bu sayıları namazların nurlu suretlerinde toplayıp birleştirdi. Melekler ibâdetlerin ruh ve mânasını melekût âlemine doğru yükseltirken her ibâdet nurdan bir heykele temessül ederek yükselir.. Ve sâlih amellerden bir takım melekler yaratılır. Nitekim bu hususta haber vârid olmuştur. Bunun gibi Cenâb-ı Hak meleklerin kanatlarını üç merteye üzere düzenlemiştir. Senin de Allah'a yükseldiğin kanatlarını meleklerin kanatlarına uygun bir düzende tutmuştur. Tâ ki melekler bu ölçüler içinde senin için istiğfar edeler.. Nitekim bu husus Rûhu'l-Beyân'da da belirtilmiştir. «Onlar namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden de (Allah için) harcarlar» meâlindeki âyetin tefsirinde belirtilen konu üzerinde durulmuştur.

Hazret-i Ali'den (R.A.) yapılan rivâyette, şöyle anlatıyor: «Bir ara Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz muhâcirin ve ensâr arasında otururken yahudilerden bir cemâat çıkageldi ve dediler ki: Ya Muhammed! Allah'ın Mûsâ Peygamber'e verdiği, fakat hiç bir peygambere ve mukarrıf bir meleğe vermediği birkaç kelimeden sormak istiyoruz..»

Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) Efendimiz onlara :

«Sorabilirsiniz...» dedi.

Yahudiler :

«Öyle ise, bize Allah'ın senin ümmetine farz kıldığı şu beş vakit namazdan haber ver?»

Peygamber (S.A.V.) onlara şu cevabı verdi :

«Öğle namazı, güneş gök kubbenin ortasından batıya doğru meyledince varlık âleminde bulunan her şey Allah'ı tesbih

eder. İkinci namazı, Âdem Peygamber, o saatte memnu' meyve ağacından yemiştir.. Akşam namazı, Allah bu saatte Âdem Peygamber'in tevbesini kabul buyurmuştur. Yatsı namazı, bütün resûllerin namaz kıldığı bir vakittir.. Sabah namazı, güneş doğunca şeytanın iki boynuzu arasında doğar, Allah'ı inkâr edenler ona secde götürürler..»

Yahudiler bu cevabı alınca :

«Doğru söyledin» dediler ve sonra sormaya devam ettiler:

«Öğle namazını kılanın sevâbı nedir?»

«Öğle vakti cehennemlin iyice kaynadığı saattir. Herhangi bir mü'min o saatte bu namazı kılsa, herhalde Cenâb-ı Hak ona cehennem azâbını haram kılar. İkinci namazı, Âdem Peygamber'in memnu meyve ağacından yediği saattir; herhangi bir mü'min bu saatte bu namazı kılsa, günahlarından, annesinden doğduğu gündeği gibi sıyrılıp çıkar..» buyurdu ve sonra şu âyeti okudu: «NAMAHLARA VE ORTA NAMAHA DEVAM EDİN; GONÜLDEN BOYUN EĞEREK ALLAH İÇİN NAMAHA DURUN..»¹²⁰ Akşam namazı, Âdem Peygamber'in tevbesinin kabul olunduğu saattir; herhangi bir mü'min bu saatte akşam namazını kılar, sevâbını da yalnız Allah'tan bekler ve sonra Allah'tan bir şey isterse, herhalde kendisine verilir. Yatsı namazı; kabir âlemi karanlıktır, kıyâmet günü de karanlıktır; herhangi bir mü'min gece karanlığında yatsı namazına gitmek üzere adım atarsa, herhalde cehennem karanlığı ona haram olur ve Sırat üzerinden geçme nuru kendisine verilir.. Sabah namazı, öyle bir namazdır ki, herhangi bir mü'min kırk gün bu namazı cemaatle kılacak olursa, herhalde Allah ona biri cehennemden, diğeri nifaktan olmak üzere iki beraat (kurtuluş belgesi) verir..»

— Doğru söyledin, dediler ve sonra tekrar sordular.

— Allah niçin sana ve ümmetine otuz gün oruç tutmayı farz kıldı? Diğer ümmetlere ise niçin daha fazla farz kıldı?

(120) Bakara sûresi, ayet 238

Peygamber (S.A.V.) onlara şu cevabı verdi :

— Âdem Peygamber memnu meyve ağacından yediğinde onun midesinde bu meyve otuz gün kalmıştı (meyvenin gıda te'siri bu müddet onun içinde devam etmişti). Bunun için onun zürriyetine otuz gün aç kalmak farz kılındı.. Geceleyin yemeleri Allah'ın ümmetine olan bir lûtfudur.

— Doğru söyledin, dediler ve :

— Ümmetinden otuz gün oruç tutanın sevâbı nedir? Bundan bize haber ver, diye sordular.

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz :

— Herhangi bir kul, sevâbını yalnız Allah'tan bekleyerek Ramazan ayında oruç tutarsa, herhalde Allah ona altı haslet bahşeder :

1 — Cismindeki cüzzam etini ertir.

2 — Onu rahmetine yaklaştırır.

3 — Ona amellerin en hayırlısını verir.

4 — Kıyâmet günü onu açlık ve susuzluk tehlikesinden güven içinde bırakır.

5 — Kabir azâbını ona oldukça kolaylaştırır, önemsiz duruma getirir.

6 — Cennette ona bir nice kerametler ihsân eder.

Yahudiler bu cevabı alınca :

— Doğru söyledin, dediler ve devamla sordular: Senin diğer peygamberler üzerindeki üstünlüğün nedir?

Peygamber (S.A.V.) onlara şu cevabı verdi :

— Her peygamber ümmetinin helâk olması için bedduâda bulunmuştur; ben ise ümmetime şefâatte bulunmayı seçip sakladım.

— Doğru söyledin Ya Resûlallah!. Biz şehâdet ediyoruz ki, Allah'tan başka ibâdete lâyık hiç bir ilâh yoktur ve yine şehâdet ediyoruz ki, sen, Allah'ın hak Resûlusün!.. dediler ve hep birden müslüman oldular.¹²²

(122) Hazret-i Ali'den nakledilen bu kıssanın senedini tesbit edemedik (Mütercim)

Yapılan sahih rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Namaz Allah'ın rızasına, meleklerin sevgisine yol açar. Aynı zamanda namaz, peygamberlerin sünneti, mârifetin nuru, imanın aslı, duânın kabûlü, amellerin hüsnü kabûlüdür. Rızıkta berekettir, düşmana karşı silahtır, şeytanın nefret ettiği bir ibâdettir. Sahibiyle ölüm meleği arasında şefaattir. Kabrinde ona nurdur. Ve altında bir yaygıdır. Münker ve Nekir'in cevabıdır. Kabir âleminde gönül dostudur. Kıyâmet kopuncaya kadar kabirde sahibini ziyaret edicidir. Kıyâmet günü olunca da namaz, sahibinin başı üstünde bir gölgedir, başında bir taçdır. Bedenini örten bir elbisedir. Önünde ısıklık saçan bir nurdur. Sâhibiyle cehennem arasında bir sitredir. Mü'minler için hüccettir, Allah'ın huzurunda onlar için bir delil ve şahiddir. Terazide bir ağırlıktır. Sırat'ı geçmeyi sağlayıcıdır. Cennetin anahtarıdır.»¹²³

Çünkü namaz; tesbih, temcid, takdis midir. Hem amellerin en üstünü, vaktinde

el-Hasen'den yapılan rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kıyâmet günü kulun ilk hesaba çekildiği şey, namazı olacaktır. Namazını tamamlamıyorsa, hesabı oldukça kolay geçecektir. Namazını noksan bırakmıyorsa, Allahü Teâlâ meleklerine der ki, «kulumun nâfile olarak namazı var mıdır? Varsa noksan kalan farzlarını onlarla tamamlayın.» Namaz tamamlanınca diğer amellerin hesabı ona göre cereyan edecektir.»

Hasan Basri Hazretleri'nden muttasıl senedle yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki

«Namaz kılan için üç haslet vardır: Melekler onu ayak seviyesinden gökleri seviyesine kadar çepeçevre kuşatırlar. İvilik ve ihsân gökleri seviyesinden onun tepesine kadar yayılır. Ve

(123) İbn-i Dâvud, Muhammed bin Ahmed el-Hatib el-Şami'den, o da Amr'dan, o da Ahmed bin Hâlid el-Huy'i'den, o da Yakub bin Yusuf'tan, o da Muhammed bin Ma'in'dan, o da Cafer bin Muhammed'den, o da babasından, o da dedesinden rivâyet etmişlerdir

bir melek şöyle seslenir: Eğer namaz kılan kimse kimse münâcat ettiğini bilmiş olsaydı, yerinden ayrılmazdı..»

Diğer bir hadiste de buyuruluyor ki:

«Üzerinde namaz kılınan ya da Allah anılan bir ülke, nihayetine varıncaya kadar yedi katında bunu müjdeliler ve kendi çevresindeki diğer ülkelere bununla iftihar eder. Herhangi bir kul, namaz kılmak için ayaklarını yere bırakacak olursa, mutlaka o yer ona merhaba der.»¹²⁴ Aynı hususu Ebû Leys Tenbihü'l-Gafilin'de belirtmiştir.

BEŞ VAKITTE TERTİPLENEN MUEKKED VE GAYR-İ MUEKKED NÂFILE NAMAZLAR HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER

İksan ve eksik kalan
röketmek uygun olmaz
eler ise elde edilen kâr-

işâretle buyurdular

«Bana yakın olmak isteyenler, üzerlerine farz kıldığım ibâdetleri yerine getirmek gibi hiçbir şeyle daha çok yaklaşmazlar. Kulum durmadan nâfile ibâdetlerle bana yakınlık elde eder, o kadar ki onu sevmeye başlarım, onu sevince de, onun bakan gözü, işiten kulağı olurum. Kulum artık benimle işittir ve benimle görür..»¹²⁵

Başka bir kudsî hadiste ise şöyle buyuruluyor:

Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: «Kulum farz ibâdetlerle benim (azâbımdan) kurtuldu. Nâfile ibâdetlerle bana yaklaşmış oldu..»¹²⁶

(124) Enes bin Mâlik'den (R.A.) Ebû Şeyh rivâyet etmiştir. Câmî's-Sagîr aynı hadisi naklettikten sonra zayıf olduğunu belirtmiştir

(125) Hadis, en sahih kitaplarda nakledilmiştir. Ancak değişik ibâdetlerle rivâyet farklıları vardır. (Mütercim)

(126) Taberânî, Ebû Şeyh

«Nâfile ibâdetinizi güzelleştirin, çünkü ancak farz ibâdetler onlarla tamamlanır..»

Merfu' bir hadîste de buyuruluyor ki :

«Nâfile, mü'minin Rabbine olan hediyesidir. Bu bakımdan hediyenizi güzelleştirin, süsleyip çekici hale getirin. Çünkü hediye mahabbete sebep olur.»

Bu hususu daha açık bir ifâdeyle dile getiren Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Hediyeleşin ki birbirinizi sevmiş olasınız..»⁽¹²⁷⁾

Bilmiş ol ki: Nâfile namazlar, ilgili bulundukları hususlar itibariyle dört kısma ayrılır :

1 — Günlerin ve ayların tekrarlanmasıyla tekrarlananlar. Bunlar sekiz tanedir: Beşi, beş vakit içinde olanlardır. Üçü ise bunların dışındadır: Kuşluk, akşamla yatsı arasını ihyâ ve teheccüd namazı.. Beş vakit namazla birlikte kılınan nâfilelere gelince: Birincisi, sabahın iki rek'at sünnetidir. Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) bu sünnet hakkında buyurdu ki: «Bu iki rek'atı, at sizi atıp tekmelese bile kılın!..»

Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den sordum :

«Geceleyin ve yıldızlar kaybolurken de O'nu tesbîh et!» âyetinden murad nedir?

— Sabah farzından önce kılınan iki rek'at sünnettir. Herhangi bir mü'min sabahleyin bu iki rek'atı kılar, birinci rek'atında bir defa Fâtiha-i Şerife ve bir defa da KUL YÂ EYYÜHE'L-KÂFİRÜN'u, ikinci rek'atında bir defa Fâtiha-i Şerife ve üç defa da KUL HÜVELLAH sûresini okursa, dünya dolusu altın sadaka etmiş gibi olur.»

Diye cevap verdiler.

Öğle sünnetleri bunun ikincisi oluyor. Bunlar, dördü farzdan önce, ikisi sonra olmak üzere altı rek'attir. Diğer bir rivâyette dördü sonra olmak üzere sekiz rek'attir.

(127) Tıberânî Evsâl'de, Askerî, Emsâl'de zikretmiştir. Hadîs sahihtir. Hz. Âişe'den merfûan rivâyet olunmuştur. (Mütercim)

Yapılan rivâyete göre Mekhûl Hazretleri diyor ki :
«Öğle farzından önce dört rek'at sünnet kılıp her rek'atında Fâtiha-i Şerife ile Âyetü'l-Kürsî okuyan kimseyi korumak üzere Allah otuz melek görevlendirir..»⁽¹²⁸⁾

Bu hususta Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki :

«Öğle farzından önce dört, sonra da dört rek'at sünnete devam eden kimseyi Allah cehennem ateşine haram kılar..»⁽¹²⁹⁾

Üçüncüsü, ikindi sünnetidir. Bu, dört rek'attir. Ebû Derdâ'dan (A.S.) yapılan rivâyette, diyor ki: «İkindi farzından önce kim dört rek'at kılar; her rek'atte Fâtiha-i Şerife ve Asr sûresini; diğer bir rivâyette Hz. Muâviye bin Ebî Süfyan diyor ki: Kim ikindi farzından önce dört rek'ate devam eder, birinci rek'atte Fâtiha ve İzâ Zülzile sûresini, ikinci rek'atte Fâtiha ve Ve'l-Âdiyat, üçüncü rek'atte Fâtiha ve el-Karia, dördüncü rek'atte Fâtiha ve Tekâsür sûresini okursa, eti cehenneme haram kılınır..»

Dördüncüsü, akşam farzının iki rek'at sünnetidir. Hz. Âişe (R. Anhâ) Vâlidemiz'den yapılan rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: «Ne güzeldir o iki sûre ki, sabahın iki rek'at sünnetinde ve akşamın iki rek'at sünnetinde okunurlar. Onlar: KUL YÂ EYYÜHE'L-KÂFİRÜN ve KUL HÜVELLAHÜ EHAD sûreleridir.»

Beşincisi, yatsı vaktinin sünnetleri sekiz rek'attir. Bunun altı rek'at olduğunu söyleyenler de var. Dört rek'atı farzdan önce Bunun iki rek'at olduğunu da kabul edenler var. İbni Ömer'den (R.A.) yapılan rivâyette, diyor ki: «Kim son işâ (yatsı) dan sonra dört rek'at kılacak olursa, Allah ona, Kadir gecesi ni ihyâ eden kimsenin sevâbı kadar sevâp verir.» Aynı husus İhyâü Ulûmi'd-Din'de de belirtilmiştir.

Ümmü Habîbe'nin (R. Anhâ) rivâyetine göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Günde on iki rek'at nâfile

(128) İmam Gazâlî aynı hususu İhyâ'da Mekhûl'den naklen kaydetmiştir.
(129) Câmiu's-Sağır, Hâkim, İbni Adî, Ümmü Habîbe'den.

namaz kılan, Allah cennette bir ev yapıp hazırlar.»¹³¹

Tirmizî ve Nesâî, «öğle farzından önce dört, iki rek'ât de farzdan sonra, akşam farzından sonra iki yatsıdan sonra da iki ve sabah namazından önce iki rek'ât» şeklinde bir ibareyi de nakletmişlerdir.

Diğer bir rivâyette ise, Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki:

«Kim sünnet namazdan on iki rek'âte devam ederse, Allah ona cennette bir ev yapıp hazırlar.»

EVİ NÂFILE NAMAZLARLA SÜSLEMEK

İçinde namaz kılınmayan bir ev kabre benzetilmiştir. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bunu beyanla buyuruyor ki

«Namazınızdan bir kısmını eviniz için ayırın! Evlerinizi kabirler gibi (ölgün, ibâdetsiz, tâatsiz) tutmayın..»¹³²

«Evlerinizi zikrullah ile nurlandırın. Kur'ân okumakla aydınlatın. Onları kabirler gibi (ibâdetsiz, tâatsiz, zikirsiz) tutmayın. Nasıl ki yahudi ve hristiyanlar evlerini öyle (ölgün bıraktılar, ibâdetlerini sadece kilise ve havralarda yapmaya koyuldular).»¹³³

Yine nâfile namazlarla ilgili olarak buyuruluyor ki:

«Kim öğle farzından önce dört ve öğle namazından sonra dört rek'ât sünnete devam ederse, Allah onu cehennem ateşine haram kılar.»¹³⁴

«Öğle farzından önce dört rek'ât sünnet kılan kimse, gecenin bir bölümünde teheccüd etmiş gibi olur. Yatsıdan sonra dört rek'ât kılan kimse ise, Kadir gecesinde bir o kadar sünnet kılmış gibi olur.»¹³⁵

El-Mebsut'da deniliyor ki: «Yatsıdan sonra dört rek'ât kılınacak olursa, bu daha iyidir. İbni Ömer'in (R.A.) merfu' ve maktu'an naklettiği hadiste, Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki:

(130) Müslim, Tirmizî, Ebû Dâvud, Nesâî, İbni Mâce

(131) Buhârî, İbni Ömer'den (R.A.)

(132) Taberânî, Abdurrahman bin Sâbit'den, o da babasından

(133) Ebû Dâvud, Nesâî, Tirmizî, İbni Mâce, Ümmü Habîbe'den' (R. Anhâ)

(134) Sâid bin Mansur, Berâ bin Âzib'den (R.A.)

«Yatsı farzından sonra dört rek'ât nâfile kılan kimse, bunun bir mislini Kadir gecesinde kılmış gibi olur.»¹³⁶

Hazret-i Sevbân'ın (R.A.) rivâyetine göre, Resûlullah Efendimiz şu saatlerde namaz kılmayı severdi: Zevâlden sonra Bu saatte göklerin kapısının açıldığını, Allah'ın kullarına rahmetle nazar ettiğini söylerdi. Ve ilâve ederdi: «Bu öyle bir namazdır ki, Âdem, İbrâhîm, Musâ ve İsâ (salât ü selâm hepsine olsun!) buna devam etmişlerdir.»¹³⁷

Abdullah bin Sâib'in (R.A.) naklettiğine göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz öğle farzından önce, güneş batıya doğru meylettiğinde dört rek'ât sünnet kılar ve şöyle buyururdu: «Bu öyle bir saattir ki, göklerin kapısı açılır bu saatte. Böyle bir saatte amelîmin göklere doğru yükselmesini arzu ediyorum..»¹³⁸ Diğer bir rivâyette: «Sâlih amelîn yükselmesini arzu ediyorum» denilmiştir.

«Zevâlden sonra öğle farzından evvel dört rek'ât namaz, bunun bir benzeri seher vaktinde (sevâp ve fazilet bakımından) hesaplanabilir. İşte bu vakitte her şey Allah'ı tesbîh eder» buyurdu ve sonra şu âyeti okudu: «Allah'ın yarattığı şeylerin, gölgeleri sağa sola vurarak, Allah'a boyun eğip secde etmekte olduklarını görmüyorlar mı?»¹³⁹

Bu dört rek'ât, başlıbaşına bir virddir. Sebebi ise, günün ortası, güneşin batıya meyletmesidir. Sır ve hikmeti ise, —Allah daha iyisini bilir— günün ortası, gecenin ortasına karşıdır. Göklerin kapısı güneş batıya hafif meylettiği zaman açılır; gece yarısında ise ilâhî rahmetin dalgalanması hâsıl olur. Böylece bu iki vakit, yakınlık ve rahmettir; birinde göklerin kapısı açılır, birinde Cenâb-ı Hak rahmetiyle tecelli eder, dünya semasına doğru iner. Bu, cismanî bir hareket değildir. Çünkü Cenâb-ı Hak bu tur iniş ve hareketlerden munezzehdir. Nitekim el-Mevahib kitabında da bu husus nakledilmiştir.

(135) Aynî, Şerh-i Buhârî

(136) Bezzâr, Sevbân'dan (R.A.)

(137) Tirmizî

(138) Tirmizî, Abdullah bin Ömer'den (R.A.)

«İkindi farzından önce dört rek'ât kılan kişiye Allah mehamet etsin!..»¹³⁹

Amr bin Âs (R.A.) diyor ki: Geldiğimde Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'i ashâbından bir topluluk arasında oturuyor gördüm. Ömer bin Hattab da (R.A.) oturanlar arasında bulunuyordu. Hadisin son bölümüne yetiştim. Peygamber (S.A.V.) şöyle diyordu: «İkindi farzından önce dört rek'ât namaz kılan kimseye cehennem ateşi dokunmaz.»¹⁴⁰

«İkindi farzından önce dört rek'ât kılan kimseyi Allahü Teâlâ azmedilen bir mağfiretle bağışlar..»¹⁴¹

«İkindi farzından evvel kim dört rek'ât namaza devam ederse, Allah ona cennette bir ev yapıp hazırlar.»¹⁴²

«İkindi farzından önce dört rek'ât namaz kılan kimsenin bedenini Allah cehenneme haram kılar.»¹⁴³

Şeyhimiz diyor ki: Bu rivâyetlerden, ikindi farzından önce dört rek'ât namaz kılmanın müstehab olduğu anlaşılıyor. Gerçek de budur. Müzhib'e göre, ikindiden önce dört rek'ât kılmanın efdâl olduğu ifade edilmiştir. İmam Nevevi kendi Şerh'inde diyor ki: Bu dört rek'ât sünnettir. Görüş farkı, onun mu ekked olup olmadığındadır. Hanefî imamları yanında onun müstehab olduğunda farklı bir görüş yoktur. Aynı'de aynı husus belirtilmiştir.

İŞRAK VE DUHÂ NAMAZLARININ FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN HADİSLER

Hadisler:

«Ey âdemoğlu! Günün evvelinde iki rek'ât namaz kılacağına ve buna devam edeceğine bana söz ver; ben sana günün sonunda kâfi olayım..» (Sana şefaathî olayım..)¹⁴⁴

(139) Ebû Dâvud, İbnî Ömer'den (R.A.) Tirmizî

(140) Taberânî, Amr bin Âs'dan (R.A.)

(141) Ebû Nuaym, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(142) Ebû Ya'îs, Ümmü Hadîde'den (R. Anhâ)

(143) Taberânî, Ümmü Seleme'den (R. Anhâ)

(144) Taberânî, İbnî Ömer'den (R.A.)

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz kudsi hadiste buyuruyor ki:

«Ey âdemoğlu! Günün evvelinde benim için dört rek'at namaz kıl ki, ben de günün sonunda sana yeterli (rahmet ve mağfiretimle nazar kılmış) olayım!..»¹⁴⁵

«Ey âdemoğlu! Günün evvelinde âcizlik gösterip benim için dört rek'at namaz kılmamazlık etme ki, ben de sana günün sonunda (rahmet ve mağfiretimle) yeterli olayım..»¹⁴⁶

«Sabah namazını cemaatle kıldıktan sonra oturup güneş doğuncaya kadar Allah'ı zikreden ve sonra (kerahet vakti çıktığında) iki rek'at (kuşluk) namazı kılan kimseye tastamam bir hac ve ömre sevâbı verilir.»¹⁴⁷

«Sonra oturup»tan maksad, içinde namaz kıldığı mescidde bulunduğu yerden kalkmayıp zikre başlaması demektir. Ancak bu arada tavâf, ilim meclisi için, va'z dinlemek için kalkması, buna aykırı düşmez. Hattâ evine dönüp zikre devam etse bile, yine de bu tavsiyeye uymuş sayılır.

Bu sebeptendir ki iyi edep görmüş sofiler sabah namazından sonra kerahet vakti çıkınca toplanıp kuşluk vaktine kadar zikir ederler. Buna işrak vakti denir ki, DUHÂ namazının evveli demektir.

Nevvas bin Sem'an diyor ki: Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu işittim: Aziz ve Celil olan Allah buyuruyor ki: «Ey âdemoğlu! Günün evvelinde benim için dört rek'at namaz kılmakta âcizlik gösterme ki ben günün sonunda sana (rahmet ve mağfiretimle) yeterli olayım!..»¹⁴⁸

Bu konuda bazı hususlara işaret etmek gerekir:

1 — Duhâ namazının sayısı.

Bu konuda vârid olan hadislerden iki rek'atten on iki rek'ate kadar kılınabileceğini anlıyoruz.

(145) Taberânî, Ebû Ümâme'den (R.A.)

(146) Ebû Dâvud, Nesai

(147) Tirmizî, Taberânî, Ebû Ümâme'den (R.A.)

(148) Taberânî

2 — Duhâ namazı müstehabdır.

Bunun vâcib olduğunu söyleyenler de var. Ancak bu vücûdun sadece Hazret-i Peygamber'e has olduğunu unutmamak gerekir. Hazret-i Âişe Vâlidemiz'den rivâyet edilen şu haber bunu kuvvetlendirmektedir «Hazret-i Peygamber'i (S.A.V.) Duhâ vaktinde yapmış olduğu tesbîh gibi başka zamanda tesbîh eder görmedim.»

Bu vakitte tesbîh ve namaz gibi zikir ve ibâdetle meşgul olmanın Resûlullah'a has olduğunu söyleyenler de var. Hem Allah katında amellerin en sevimsisi (değerlisi) az da olsa sahibinin devam ettiği ameldir

Abdullah bin Omer (R.A.) diyor ki: Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bir bölük askeri bir tarafa gönderdi. Askerler gerekli ganimeti elde edip acele dönüp geldiler. Halk onların gaza ettikleri yerin yakınlığından, elde ettikleri ganimetin çokluğundan ve acele döndüklerinden bahsedip durdu Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki:

«Bundan daha yakın bir gazadan ve daha çok ganimetten ve daha çabuk dönmekten size haber vereyim mi? : Kim abdest aldıktan sonra Duhâ namazı ve tesbîh için mescide çıkarsa, işte o daha yakın bir gaza ve daha çok bir ganimet ve daha sür'atlı bir dönüş sağlamış olur..»⁽¹⁴⁹⁾

3 — Duhâ namazının vakti.

Günün evvelinde güneş doğmakta ilk vakti başlar. (Ancak kerahet vaktini burada dikkatten uzak bulundurmamak gerekir.)

Çünkü kudsî hadîste: «Günün evvelinde benim için dört rek'at namaz kılmakta âcizlik gösterme!» buyurmuştu

Nevevî'nin Ravza'da anlattığına göre, Duhâ vakti, güneşin doğmasıyla girmiş olur. Güneşin yükselmesine kadar te'hlûl müstehab değildir. Şerh-i Muhezzeb'de bu görüşe muhalefet edilmiştir. Mâverî'ye göre: Duhâ'nın muhtar olan vakti, günün dörtte biri geçince, Tahkîk'te bu görüşün daha kesin olduğu belirtilmiştir.

(149) Ahmed bin Handel, Taberânî

Zeyd bin Erkam (R.A.) diyor ki: Resulullah (S.A.V.) Duhâ namazı Kubâ ehline uğramıştı. Onlar da tam bu sırada güneş doğup etrafı aydınlattığı için Duhâ namazı kılıyorlardı. Buyurdu ki «Gonulden Allah'a yönelenlerin namazı» Deve yavruları kumun sıcaklığından çoktuğunda.»

Bu rivâyet Duhâ namazının işrak vaktinde kılınabileceğinin cevâzına delâlet etmektedir. Çünkü Resûlullah (S.A.V.) onları bu vakitte namaz kılmaktan men'etmedi. Ancak «REMEDETİ'L-FİSAL» cümlesiyle bu namazın şiddetli sıcak vaktine geciktirilmesinin evvâbın namazı sayılacağını bildirmiş oldu

Yine kuşluk —duhâ— namazıyla ilgili şu hadislerin rivâyet edildiğini görmekteyiz:

«Munâfık, Duhâ namazını kılmaz ve «Kul yâ cyyühe'l-Kâfirün!..» sûresini okumaz.»⁽¹⁵¹⁾

«Duhâ namazı sekiz rek'attır; onları uzatabildiğin kadar uzat!»

Akabe bin Âmir (R.A.) diyor ki: «Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bize Duhâ namazını VE'Ş-ŞEMSI VE DUHÂHÂ ve VE'D-DUHÂ sûreleriyle kılmamızı emretti.»⁽¹⁵²⁾

«Cennette DUHÂ adında bir kapı vardır. Kıyâmet günü olunca, «Duhâ namazına devam edenler nerede?» diye bir ses gelecek ve onlara: «İşte bu sizin kapınızdır; Allah'ın rahmetiyle buradan içeri giriniz!» denilecek.»⁽¹⁵³⁾

«Duhâ namazını dört rek'at olarak kılan kimse için Allah cennette bir bina (ev) yapar.»⁽¹⁵⁴⁾

Ashâbdan Âiz bin Amr (R.A.) diyor ki: «Resûlullah (S.A.V.)

(150) REMEDETİ'L-FİSAL'den maksad, güneşin hararetinden kumun ıyice ısınmaması ve onun hararetinden deve yavrularının yere çöküp kalmasıdır

(151) El-Firdevs, Abdullah bin Cerad'dan (R.A.)

(152) İbnî Edî Şeybe, Ebû Huzeyfe'den (R.A.)

(153) Hâkim, Akabe bin Âmir'den (R.A.)

(154) Taberânî, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(155) Taberânî, Ebû Müsa'dan (R.A.)

Efendimiz gelip abdest aldı, sonra bize namaz kıldırды.»¹⁵⁶

Utban bin Mâlik (R.A.) diyor ki: «Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz duhâ vaktinde bizim evde bize iki rek'at namaz cemaatle kıldırды.»¹⁵⁷

Ebü Hüreyre (R.A.) diyor ki: «Gönül dostum Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bana üç şeyi tavsiye buyurdular: Her ay üç gün oruç tutmayı, duhânın iki rek'at namazını, uyumadan önce vitir namazını kilmamı.»¹⁵⁸

İbni Ömer'e (R.A.) muttasıl senedle ulaştırılan hadiste, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir bölük asker bir tarafa göndermişti. Giden askerler işlerini çabuk bitirip büyük bir ganimetle hemen döndüler. Bunun üzerine ashâb-ı kirâmdan bir kısmı dediler ki:

— Ya Resûlâllah! Biz bu askerlerden daha çabuk dönen ve daha çok ganimet toplayıp getiren kimse görmedik!?

Resûlullah (S.A.V.) onlara buyurdu ki

«Bundan daha çabuk döneni ve daha çok ganimeti edineni haber vereyim mi?»

— Evet, ya Resûlâllah! dediler.

— Sabah namazını kıldıktan sonra bulundukları yerde oturup güneş doğuncaya kadar Allah'ı zikreden ve sonra iki rek'at namaz kılıp çoluk çocuğuna dönen kimseler yok mu? İşte onlar daha çabuk dönenler ve daha çok ganimet elde edenlerdir..¹⁵⁹

Hadisleri nakletmeye devam edivoruz:

«Sabah namazını cemaatle kılıp bulunduğu yerde Allah'ı güneş doğuncaya kadar zikreden, sonra da iki rek'at (duhâ)

(156) Bu hadisin nakil ve tesbitinde küçük bir hatâ vardır. Belirtilen namazdan maksad duhâ namazıdır, cemaatle kılındığını ifade içindir (Mütercim)

(157) Buhârî. Hadis haber-i vâhidle geldiği için nâfile namazların cemaatle kılınmasının mevrûyetine delil sayılmamıştır (Mütercim)

(158) Muslim, Ebû Hüreyre'den (R.A.) aynı rivâyet Aynî de kendi kitabına almıştır

(159) Ebû Leys, İbni Ömer'den (R.A.)

namazı kılan kimse tastamam bir hac ve ömre sevâbı elde etmiş olur.»¹⁶⁰

Beyhakî'nin yapmış olduğu rivâyette «Allah onu cehenne me haram kılar» kaydı da var. Ahmed bin Hanbel, Ebû Dâvud, Leylâ ve diğer bir hadîşçinin rivâyet ve tesbitine göre «Cennet ona vâcib olur» kaydı vardır.

Taberânî ve Ebû Ya'lâ'nın rivâyetinde ise Hazret-i Âişe'den merfûan, «annesinden doğduğu gündeki gibi günahlarından çıkıp kurtulmuş olur» cümlesi yer almaktadır. Aynı cümleyle et-Tergib ve't-Terhib'de de rastlanmaktadır.

Şeyh Abdurrahman Bestâmi (K.S.) TERVÎHİ'L-KULÛB adlı kitabında diyor ki: «İşrak namazı niyetiyle dört rek'at namaz kılınır. Sünnette vârid olduğu üzere birinci rek'atında Fâtiha'dan sonra VE'Ş-ŞEMSİ sûresi, ikinci rek'atte VE'LEYLİ sûresi, üçüncü rek'atte VE'D-DUHÂ sûresi, dördüncü rek'atte ELEM NEŞRAH LEKE sûresi okunur.

Nitekim aynı rivâyete, Rûhu'l-Beyân tefsirinde (SAD) sûresi tefsirinde yer verilmiştir.

DUHÂ NAMAZI İLE İLGİLİ HADİSLER

«Duhâ'nın iki rek'atına devam eden kimsenin, (kul hakkı ve millet hakkı) müstesnâ, diğer bütün günahları deniz köpüğü kadar bile olsa (pişmanlık duyup bir daha dönmemesiye tevbe ettiği takdirde) bağışlanır.»¹⁶¹

«Cennette DUHÂ denilen bir kapı vardır; kıyâmet günü olunca bir çağrıcı şöyle seslenir: Duhâ namazına devam edenler nerede? İşte bu sizin kapınız, oradan içeri giriniz!»¹⁶²

«Yâ Ebâ Zerr! Duhâ namazını iki rek'at olarak kılacak olursan, muhsinin (iyiler) den yazılırsın. Altı rek'at kılacak olursan o gün için hiç bir günah senin peşine düşmez. Sekiz

(160) Şerhu'l-Mesâbih, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(161) Ahmed bin Hanbel, Tirmizî, İbni Mâce, Ebû Hüreyre'den

(162) Ebû Leys, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

rek'at kılacak olursan, âbidlerden yazılırsın. On ya da on iki rek'at kılacak olursan, Allah senin için cennette bir köşk yapıp hazırlar.»¹⁶³

«İnsanda üçyüz altmış mafsâl (kemik) vardır, her kemik üzerine her gün bir sadaka gerekir.»

Bunun üzerine soruldu :

— Ey Allah'ın Peygamberi, kim buna güç getirebilir ?

Buyurdular ki :

«Duhânın iki rek'atı buna kâfi gelir: Her rek'atında bir Fâtîha ve on «Kul hüvallahü ehad» okuyarak kılınır.»¹⁶⁴

«Güneş doğuncaya kadar bir şey yemiyen ve güneş doğup «kerahet vakti» çıktıktan sonra her rek'atında bir Fâtîha ve bir de Muavvezeteyn'i okuyarak iki rek'at namaz kılan kimse- nin (kul hakkı, millet hakkı hâric) diğer kırk senelik günahları (içten plşmanlık duyup bir daha dönmemesiye tevbe ederse) afvölunur.»¹⁶⁵

Ümmü Seleme (R. Anhâ), Hazret-i Âişe Vâlidemiz'den (R. Anhâ) şöyle dediğini rivâyet ediyor :

«Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Duhâ namazını on iki rek'at olarak kılar, her rek'atında Fâtîha'yı bir defa, Kul Hüvallahü ehad'ı üç defa okur, bitirince uzun bir secde yapar, çokça ağlar. Allah'a senâda bulunurdu...»¹⁶⁶

«Duhâ namazını on iki rek'at kılıp her rek'atında bir defa Fâtîha'yı ve üç defa Kul Hüvallahü sûresini okuyan kimse için, gökten yetmiş bin melek iner de SÛR üfürölünceye kadar onun adına iyilik ve sevâp yazarlar. Kıyâmet günü olunca bu melekler ona gelir ve her birinin yanında bir hülle bulunur, onun kabri üzerinde dururlar ve şöyle seslenirler: Ey kabrin sâhibi, kalk, çünkü sen güvende olanlardansın!..»¹⁶⁷

«Duhâ namazını dört rek'at olarak kılan ve birinci rek'atında on defa Fâtîha, on defa Âyetü'l-Kürsî; ikinci rek'atında on defa Fâtîha, on defa KUL YÂ EYYÜHE'L-KÂFİRÜN; üçün-

(163) 166, kadar medhi nakledilen hadislerden 163-164 numaralı olanlar et-Tergib ve'l-Terhib'de Duhâ Namazı bahsinde mevcuttur. Diğer ikisinin Taberânî'de nakledildiği söylenir.

(167) Amr bin Şuayb. Hadisin kaynağı tesbit edilememiştir. (Mütercim)

cü rek'atında on defa Fâtîha, on defa Muavvezeteyn; dördüncü rek'atında ise, on defa Fâtîha, on defa da Kul Hüvallahü Ehad okuyan ve sonra et-Tehiyât'a oturup selâm veren ve yetmiş defa istiğfarda bulunan; sonra da yetmiş defa: Subhânallâhi ve'l hamdu lillâhi ve lâ ilâhe illâllâhü vallahü ekber velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyü'l-azîm diyen kimseden Cenâb-ı Hakk göklerin ve yer ehlinin şerrini def'eder, yetmiş ihtiyacını yerine getirir (dünya ve âhret ihtiyacından)...»¹⁶⁸

«Duhâ namazını dört rek'at olarak kılan, birinci rek'atında Fâtîha'dan sonra Hadîd sûresinin baş kısmını Âlmün bîza-ti's-Sudûr'a kadar, ikinci rek'atında Haşr sûresinin son üç âyetini; üçüncü rek'atında Ve's-Şems'i ve Duhâhâ'yı; dördüncü rek'atında Ved-Duhâ sûresini okuyan kimse için sayılmıyacak kadar sevâp vardır.»¹⁶⁹

EVVÂBİN NAMAZI VE AKŞAMLA YATSI ARASINI İHYÂ ETMEK HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Evvâbin (gönülden Hakk'a yönelip tâat ü ibâdetle bulunan sâlih kulların) namazının fazileti pek büyüktür. Bu hususta bir çok sahîh haberler rivâyet edilmiştir.

1 — «İçinde cemaatle namaz kılınan mescidde kim akşamla yatsı arasında namaz ve Kur'ân'dan başka hiç bir söz söylemiyerek (ibâdet için) bulunursa, onu cennete sokmak Allah üzerinde (va'd-i sübhânisi gereği) vâcib olur.»

2 — «Akşam namazından sonra altı rek'at namaz kılıp bu arada kötülük ifade eden bir şey konuşmazsa, bu on iki senelik (nâfile) ibâdete denk olur onun için.»

(168) Mu'edhid, İbnî Abbas'dan (R.A.)

(169) Tenzihü, Şerîf adlı kitabında bu haberi daha uzun şekilde naklettiği gibi, Râvileri arasında mecdhul vardır. Mevzu (uydurma) olduğunda da şüpheli olduğu Ebû Nu'aym de bunu naklettiğinden sonra içinde uydurma cümlelerin ve mevzu haberlerin bulunduğunu kaydeder (Mütercim)

(169) İhyâü Ulûm'd-Dîn

(170) Sebân'dan (R.A.) rivâyet edilmiştir.

(171) İbnî Mâce, Tirmizî, İbnî Hüseyme, Ebû Hureyre'den (R.A.)

3 — «Akşam namazından sonra on iki rek'at namaz kılıp her rek'atında bir defa Fâtîha ve üç defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan kimsenin Cenâb-ı Hakk (kul hakkı, millet hakkı hâric) bütün günahlarını bağışlar.»¹⁷²

4 — «Akşamla yatsı arasında yirmi rek'at namaz kılıp her rek'atında bir defa Fâtîha, bir defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan kimsenin ehli, malı, çocuğu, canı ve dîni; dünya ve âhireti; komşusu ve evi; çevresindeki bayındır yerleri korunmuş olur. Allah ölüm sekeratını ona kolaylaştırır, kıyâmet korkusundan güven içinde bırakır, Sırat üzerinden yıldırım gibi geçirir. Sıddıklarla birlikte onu cennete koyar.»¹⁷³

..

TEHECCÜD NAMAZI HAKKINDA VÂRID OLAN ÂYETLER VE SAHİH HADİSLER — TEHECCÜDDE BULUNAN KİMSEYE VÂKİ OLAN TECELLİLERLE İLGİLİ KUDSİ HABERLER

Geceleri uykudan kalkıp herkesin uyuduğu bir sırada Allah'a yönelerek ibâdet etmek, zamanın bir kısmını ihyâ etmeye çalışmak kaçırılmayacak fırsatlardan biridir. Bunun fazileti hakkında âyetler inmiştir :

1 — «Ey Muhammed! Şüphesiz Rabbin, senin ve beraberinde bulunanlardan bir topluluğun gecenin üçte ikisinden biraz az, yarısı ve üçte biri kadar vakit içinde kalktığını bilir.»¹⁷⁴

2 — «Şüphesiz gece kalkışı daha te'sirli ve o zaman okumak daha elverişlidir. Çünkü gündüz seni uzun uzun alıkoyacak işler vardır.»¹⁷⁵

(172) Taberânî rivâyet etmiştir. Hadis garibdir.

(173) Bu hadis az değişik ibareyle Tirmizî ve İbnî Mâce rivâyet etmişlerdir. Rivâyet zincirinde Yakub'un yalancı olduğunu Ahmed bin Hanbel kaydeder. (Mütercim)

(174) Müzzemmil sûresi, âyet: 20

(175) Müzzemmil sûresi, âyet: 6

3 — «Vücutlarını yataklardan uzak tutup korkarak ve umarak Rablerine yalvaranlar ve verdiğimiz rızıklardan sarfedenler âyetlerimize inanırlar.»¹⁷⁶

4 — «Geceleyin secde ederek ve ayakta durarak boyun buken, âhiretten çekinen, Rabbin rahmetini dileyen kimse inkâr eden kimse gibi midir?»¹⁷⁷

5 — «Onlar, gecelerini Rableri için kıyâme durarak ve secdeye vararak geçirirler. Onlar, «Rabbimiz! Bizden cehennem azâbını uzaklaştır; doğrusu onun azâbı sürekli ve acıdır.»¹⁷⁸

6 — «Ey Muhammed! Geceleyin uyanıp, yalnız sana mahsus olarak fazladan namaz kıl. Belki de Rabbin seni övülecek bir makama yükseltir.»¹⁷⁹

Gece namazının Peygamber Efendimiz'e mahsus olmasının mânası nedir? Halbuki bu bütün müslümanlar için fazladan bir namazdır. Bazılarına göre: Buradaki hususiyet, nâfile ibâdetlerin günahlara keffâret oluşudur. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in ise geçmiş ve gelecek günahları bağışlanmıştır. Bu bakımdan O'nun kılacağı nâfileler günahların keffâreti sayılmamaktadır. Böylece derecelerinin yükselmesine vesiledir. Nitekim el-Maalim'de de bu husus böyle yorumlanmıştır. Ama O'nun ümmetinin durumu böyle değildir; onların öyle günahları var ki hepsi de temizlenmek için tâat u ibâdete muhtaçtır. Gerçekte ümmetin kılacağı namaz nâfile (fazla) değildir. Tefsir-i Kebir'de de bu husus belirtilirken aynı yorum yapılmıştır.

Cenâb-ı Hakk'ın, «Ey örtünüp bürünen! Gecenin yarısında, istersen biraz sonra, istersen biraz bir müddet için kalk ve ağır ağır, dane dane Kur'ân oku!» meâlindeki âyetle her örtünüp burunerek yatan kimseyi uyandırıyor gece ibadetine dikkatini çekiyor. Çünkü fiilden müştak olan (türetilen) her isim-

(176) Secde sûresi, âyet: 16

(177) Zümer sûresi, âyet: 9

(178) Fırkan sûresi, âyet: 64

(179) İsrâ sûresi, âyet: 79

de muhatabla birlikte o fiili işleyen herkes ortak olur, o sıfatla vasıflanır

Fethu'r-Rahmân adlı kitapta deniliyor ki: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e has olan hitab —yukarıdaki âyette olduğu gibi— ümmet için genel bir mâna ve hüküm taşır. Meğer ki sadece peygambere has olduğuna dair bir delil bulunmuş olsun. Bu Ahmed bin Hanbel, Hanefî ve Mâlikî imamlarının ve bazı Şâfiîlerin görüşüdür. Çoğu Şâfiîlere göre ise, Peygamber'e has olan hitabı delil olmadıkça ümmet için umumlandırırlmazlar. Hazret-i Peygamber'in (S.A.V.) ümmetinden bir kışıye hitabı, bütün ümmete umumlandırılabilir mi? Şâfiî ve Hanefî imamlarına göre çoğu zaman başkasına şâmil gelmez, hitab edilen şahsa has olarak kalır. Ebülhattab diyor ki: Bir soruya cevap olarak söylenmişse, başkası için de umumlanır böyle değilse, umumlanmaz. Nitekim Rûhu'l-Beyân'da da aynı husus belirtilmiştir.

Ebü Hureyre'nin (R.A.) yaptığı rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Aziz ve Celil olan Rabbimiz her gece vaktin üçte biri kalınca dünya semasına (rahmet ve inâyetiyle) iner de şöyle buyurur: Kim bana duâ ederse ona cevap veririm. Kim benden bir şey isterse veririm. Kim benden bağışlama dilerse, onu afvederim.»¹⁸⁰

Bu husustaki diğer hadislerde ise şöyle buyuruluyor:

«Şüphesiz Cenâb-ı Hak her cuma gecesi gecenin evvelinden sonuna kadar dünya semasına iner, diğer gecelerde ise, gecenin üçte biri kalınca iner ve bir meleğe şöyle seslenmesini emreder: Bir isteyen yok mudur, kendisine vereyim; tevbe eden bir kimse yok mudur, tevbesini kabul edeyim; günahlarının bağışlanmasını dileyen yok mudur onu bağışlayayım?! Ey hayra istekli olan, yönel! Ey şerre istekli olan! Kısıl da kal!»¹⁸¹

(180) Sahih-i Buhârî, Sahih-i Müslim

(181) Ahmed bin Hanbel, Dâre Kutnî

«Cenâb-ı Hak, gecenin son bölümünden üç saat kala, (rahmet ve mağfiretiyle) iner: Birinci saatte kendisinden başkasının bakamadığı Kitab'a (Levh-i Mahfuz) bakar, dilediği şeyi siler, dilediği şeyi tesbit eder. İkinci saatte Cennet-i Adn'e nazar kılar; bu cennette ancak peygamberler, şehidler ve siddikler vardır. Aynı zamanda onda hiç kimsenin görmediği ve hiç bir kalbin düşünmediği, içinden geçirmediği şeyler vardır. Cenâb-ı Hak şöyle buyurur: «Bağışlanmasını isteyen yok mudur, kendisini bağışlayayım?. Bir şey isteyen yok mudur, istediğini vereyim?. Duâ eden yok mudur, kendisine cevap vereyim (duâsını kabul edeyim)?. Bu hal fecir doğuncaya kadar devam eder»

Buna işâretle Kur'ân'da buyuruluyor ki:

«Güneşin batıya yönelmesinden gecenin kararmasına kadar namaz kıl; sabah vakti de namaz kıl, zırrâ sabah namazı meşhûddür.»¹⁸² Yâni Allah ve melekleri bu namaza şahid olurlar

«Gecenin son bölümünün üçte biri olunca, Cenâb-ı Hak (rahmet ve mağfiretiyle) dünya semasına iner. Sonra göklerin kapılarını açar, sonra da (rahmet ve kudret) elini açıp şöyle buyurur: «Bir istekte bulunan yok mu, istediği kendisine verilsin..» Bu hal fecir doğuncaya kadar devam eder.»¹⁸³

İlim adamları «Allah dünya semasına iner» cümlesinin mânası üzerinde görüş farkı izhar etmişlerdir. Bu husus Ebü Hanife'den sorulduğunda, «keyfiyetsiz olarak iner..» diye cevap vermişti. Hammad bin Zeyd diyor ki: O'nun inmesi rahmetiyle yönelmesidir. Çünkü nüzûl, yukarıdan aşağıya doğru bir cismin inmesi demektir. Allah ise bu mânada olan inişten müteessib değildir. Nazulle ilgili vârid olan haberlerin hepsi müteessibi içerir. Alimler bu hususta ikave ayrılmıştır. Birinci kısma dahil olan âhimler, bunun te'vilini (yorumunu) Allah'a bırakıp tefsirinden kaçmışlardır. Aynı zamanda Allah'ın noksan sıfat-

(182) Taberânî, Ebû Derdâ'dan (R.A.)

(183) İsra sûresi, âyet: 78

(184) İmam Ahmed bin Hanbel, İbnî Mes'ud'dan (R.A.)

lardan munezzeh olduğunu kesinlikle ifade etmişlerdir. İkinci kısma dahil olanlar, Allah'a lâyık olduğu ölçüde yorumunu yapmışlardır. Bu da duruma göre değişir. Allah dünya semâsına iner¹i, emrinin ve meleklerinin inmesiyle te'vil etmişlerdir. Bunda bir istiare vardır; mânası ise, duâ edenlerin duâlarının kabul olunacağına lütufkâr bir iltifattır.

Hattabî diyor ki: Bu hadîs, sıfat hadîslerindendir. Selef mezhebine göre, buna imân etmek vâcibdir; zâhiri üzere bırakıp keyfiyeti nefyetmek gerektir. Çünkü Allah'ın benzeri yoktur. O her türlü noksan sıfatlardan, beşerî niteliklerden munezzehdir. O, her şeyi hakkıyla işitir ve her şeyi gereği gibi bilip görür.

Gecenin son bölümünün üçte birinin tahsis edilmesindeki hikmet nedir? Aynı zamanda bir cemaat bu rivâyeti diğerleri üzerine tercih etmişlerdir. Cevap olarak diyebiliriz ki: Burada ki tahsisten maksad, Allahü Teâlâ'nın rahmet nefhalarının arz-ı endâm ettiği vakittir. İhlâs ehlinin ibâdet ettiği vakit çoğu zaman bu kesime tesadüf eder.

Bazı rivâyetlere göre: Gecenin son bölümü, duâ ve istiğfar için en üstün vakittir. Nitekim İbni Mes'ud (R.A.) diyor ki: «Yâkub Peygamber (A.S.) oğlu hakkında yapacağı duâyı seher vaktine bırakmış ve şu sözüyle bunu ifâde etmiştir: Sonra sizin için istiğfar edeceğim.»

Rivâyete göre, Dâvud Peygamber (A.S.), Cebrâil'e (A.S.) sordu :

— Hangi gece daha duyarlıdır?

— Bilmiyorum, ancak Arş-ı A'lâ seher vaktinde titrer.

Diye cevap vermiştir.

Sonra bilmiş ol ki: Teheccüd namazı hakkında âlimlerin görüşleri farklıdır :

a) Bu namaz mendûptur.

b) Vâcibdir.

c) Yalnız Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e tarzıdır. Bu nusus İbni Abbas'dan (R.A.) rivâyet edilmiştir. Hasan el-Basrî ve İbni Sirîn (R.A.) Hazretleri ise bu namazın her müslüma

na farz olduğunu söylemişlerdir. Bu farz bir süt sağma müddeti içinde bile olsa yerine getirilmelidir. Çünkü Cenâb-ı Hak, «Kur'ân'dan size kolay gelenini okuyun!» buyurmuştur. Nitekim aynı husus el-Aynî'de de belirtilmiştir.

Büyük sahâbi Muğire bin Şu'be (R.A.) diyor ki :

«Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in ayakları, çok namaz kılmaktan ve fazlaca namazda ayakta durmaktan dolayı şişmişti. Ashâbdan biri ona dedi ki: «Ya Resûlâllah! Sizin geçmiş ve gelecek günahlarınız bağışlanmıştır. Bununla beraber kendinize bu kadar sıkıntı neden veriyorsunuz?» Bunun üzerine Efendimiz (S.A.V.) o adama dedi ki: «Şükreden bir kul olmayayım mı?»

Gaalib el-Kattan anlatıyor :

— Ticârî bir gaye için Kûfe'ye gittim. A'meş Hazretleri'ne yakın bir yerde konakladım. Fırsat buldukça ona gider, sohbetine iştirak ederdim. Bir gece yine onun meclisinde bulunurken Basra'ya dönmeyi arzuladım. O gece A'meş Hazretleri kalkıp teheccüd namazı kıldı ve sonra şu âyeti okudu: «Allah, melekler ve adâleti yerine getiren ilim sâhipleri, O'ndan başka ilâh olmadığına şahidlik etmişlerdir. O'ndan başka ilâh yoktur. O, güçlüdür, yegâne hikmet sâhibidir. Allah katında din, şüphesiz İslâmiyet'tir.»¹⁸⁵

Ve sonra şöyle dedi: «Allah'ın kendi nefesine şahidlik ettiği seyle ben de şahidlik ediyorum ve bu şahidliği Allah'a emanet ediyorum. Bu benim için Allah katında bir emanettir!..» Dikkatle dinledim, bu sözü birkaç defa tekrar etti. Sonra onunla birlikte namaz kıldık ve kendisine Allah'a ısmarladık derken şunu da söylemeyi ihmal etmedim :

— Yukarıdaki âyeti birkaç defa tekrar ettiğinizi işittim.

Bu hususta size gelen bir haber mi vardır?

Bu sorum üzerine A'meş Hazretleri dedi ki :

— Vallahi bu hususu sana bir seneye kadar anlatmayacağım!

Bunun üzerine onun kapısı önünde yüzükoyun yerlere ka-

dar kapandım ve bir sene oradan ayrılmadım. İkamet müd. Jetim olan bir sene dolunca hazretin huzuruna çıktım ve :

— Yâ Ebâ Muhammed! Andolsun ki bir sene geçti.
Benim ne demek istediğimi anladı ve şu cevabı verdi :

— Ebû Vâil bana haber verdi. O da Abdullah'tan rivâyet etmişti. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Kıyâmet günü bu âyetle okuyanı ile birlikte getirirler. Cenâb-ı Hak şöyle hitab eder: Benim şu kulumun nezdimde bir emaneti vardır ve benim ona vermiş olduğum bir va'dim mevcuttur. Ben ise ahdini yerine getirenlerin en önde olanıyım ve en haklı bulunaniyim; şu kulumu cennete koyun!» el-Maalim kitabında da bu husus aynen nakledilmiştir.¹⁸⁶

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, Cenâb-ı Rabbü'l-Âlemîn'den naklen kudsi hadiste buyurdu ki: «Azîz ve Celîl olan Allah buyuruyor: Kendimi kendi nefsişme şahid edindim ki, benden başka hakiki hiç bir ilâh yoktur. Bir'im, eşim ortağım yoktur. Muhammed benim kulum ve Resûlümdür. Kim benim hükmüme (kaza ve kaderime) razı olmazsa, verdiğim belâya sabretmez ve nimetlerime şükretmezse, Ben'den başka bir rabbe kulluk etsin...»¹⁸⁷

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şükrün fazîleti hakkında da derin bilgisi vardı. Bu bakımdan şükür hususunda bir hayli ileri gitmiş ve lâıık olanını yapmaya çalışmıştı. Yapılan rivâyetlere göre, gece kalkıp ibâdetde bulunduğu için ayakları şişip yürüyemez hale gelince, Hazret-i Âişe Vâlidemiz buna dayanamayarak O'na dedi ki :

— Ey Allah'ın Peygambert! Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamadı mı? (Bu kadar sıkıntı niye?)

Cevaben buyurdular ki :

— Şükreden bir kul olmayayım mı? Yâni Rabbime bolca şükretmeyeyim mi?

Bu haberde, gece kalkıp ibâdet etmenin fazîleti ve kemâli

¹⁸⁶ Hadisin kaynağını tesbit edemedim (Mütercim)

¹⁸⁷ Ahmed bin Hanbel'e göre, Gaalib el Katan plâtenile rânuerdendir İbni Muin de aynı görüştedir. Ebu Hâdim - n d gr. 12 sâlih bir kimse olduğunu kaydediyor (Mütercim)

üzerine tenbih vardır. Nitekim Cenâb-ı Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) gece kalkmayı, Allah'ın nîmetine karşı şükür saymış- tır. Açık ki, Allah'ın nîmeti pek büyüktür. O halde O'na karşı şükretmek de o nisbette büyük olmalı değil midir? Pey- gamber (S.A.V.) Efendimiz gece kalkıp ibâdet etmeyi bu bü- yük nîmete şükür sayınca, gece ibâdetinin ne büyük bir ibâ- det olduğu anlaşılmış oluyor.

Bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki :

«Benim şu mescidimde kılınan bir namaz, Mescid-i Haram hâriç diğer mescidlerde kılınan on bin namazdan efdâldir. Mes- cid-i Haram'da kılınan bir namaz, başka mescidlerde kılınan yüz bin namazdan efdâldir.»

Ve sonra devamla buyurdular ki :

«Size bundan daha üstün bir ibâdetten haber vereyim mi?» Ashâb-ı kirâm

— Evet, ya Resûlallah, dediler

Buyurdu ki :

— Gecenin karanlığında kalkıp güzelce abdest alan ve sırf Allah rızasını düşünerek iki rek'at namaz kılan kimsenin ibâ- deti.¹⁸⁸

Âişe Vâlidemiz'den (R. Anhâ) yapılan rivâyette, diyor ki:

— Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz gece kalkıp ibâdet et- meyi kaçırdığı zaman, kuşluk vaktinde onu acele kaza etmeye çalışırdı.

Bunu kaza etmek vâcib değildi; belki ihtiyat yollu bir ka- za idi. Çünkü devam edilegelen vird vaktinde yapılmayınca, onu başka bir vakitte telâfi etmek gerekir; tâ ki ecir ve sevâp kopmayıp devam etmiş olsun. İlâhî feyiz inkitâa uğramasın ve teveccüh sürüp gitsin. İlâhî bahşış devam etsin..

Muttasıl senedle İbni Mes'ud'dan (R.A.) yapılan rivâyette Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Rabbimiz, döşeginden ve yorganından, yatağına ve âile- sine olan sevgisi arasında (sıyrılıp) fırlayarak namaza kalkan

¹⁸⁸ Taberânî, Ahmed bin Hanbel, İbni Huzeyme, Müslim, İbni Mâce, Ne- sâi İbni Ömer'den (R.A.) Tirmizî Ebû Hureyre'den (R.A.)

adama hayret eder (onun bu hareketini üstün tutar) ve meleklerine der ki: «Kuluma bakın, yatak ve yorganından —bunlara ve âilesine olan sevgisine rağmen— sırf benim katımdakine rağbet ederek ve ondan endişe duyarak fırlayıp namaza kalktı!»

Ve Rabbimiz, Allah yolunda savaşıyor, arkadaşları bu savaşta hezimete uğrayan ve o da başına geleceğini bilerek geri dönüp kanı dökülünceye kadar savaşıyor kimseye de hayret etmiş (onun kadrini yüceltmıştır.) Allah meleklerine buyurur ki: Kuluma bakın, benim katımdakine rağbet ederek ve ondan korkarak, kanı dökülünceye kadar savaştı!»¹⁸⁹

Diğer hadislerde ise şöyle buyuruluyor:

«Gece kalkıp ibâdete gerekli olun! Çünkü bu, sâlih kişilerin âdetidir. Allah'ınıza yakınlıktır. Günahları temizleyicidir. Bedendeki hastalığı def'edicidir.. Aynı zamanda insanı günah-tan alıkoyucudur.»¹⁹⁰

«Cennette, içi dışından, dışı içinden görünen köşkler vardır. Cenâb-ı Hak bunları yumuşak söz söyleyen, Allah için muhtaçlara yediren, oruç tutan, halk uyurken gece kalkıp namaz kılan kimselere hazırlamıştır.»¹⁹¹

Aynı hadis el-Maalim kitabında Secde sûresinin tefsirinde nakledilmiştir.

«Gecenin ortalarında iki rek'at namaz, hataları temizler.»¹⁹²

«Âdemoğlunun gecenin ortalarında kıldığı iki rek'at namaz ona dünyadan ve dünyada olan şeylerden hayırlıdır. Ummetime meşakkat olmamış olsaydı, gece kalkıp namaz kılmayı onlara farz kılardım.»¹⁹³

Sa'lebi'nin İbni Abbas'dan (R.A.) yapmış olduğu rivâyette

(189) Ebû Dâvud İbni Mes'ud'dan (R.A.) Eyyûb Kâzî (A.) nakletmiştir. (Mütekemm).

(190) Ebu Umâme el Bahilî'den. Sened-i mütekemm. (A.) nakletmiştir.

(191) Ebû Mâlik el Fârî'den. Sened-i mütekemm. (A.) nakletmiştir.

(192) Deylemî Câbir bin Abdullah'dan (R.A.)

(193) İbni Nadir, Hassan bin Atiyye'den mürşelen rivâyet etmiştir. Câmîu's-Sağır

deniliyor ki: «Gece kalkıp iki rek'at namaz kılan kimse, Allah'a secde edip O'nun huzurunda el bağlayarak yatağına uzanmış olur.»

Yine İbni Abbas'ın (R.A.) yapmış olduğu rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki:

«Gecenin karanlığında iki rek'at namaz kılıp her rek'atında bir defa Fâtiha'l Şerife ve on defa Âyetü'l-Kürsî okuyan, namazı bitirince de, «Ey dâima diri olan, ey kendi nefsiyle kaa'im olup hiç bir şeye muhtaç bulunmayan Allah'ım! Sana sığınıp, Sen'den yardım bekliyorum..» derse, henüz seccade-sinden kalkmadan Allah, onu her türlü şer ve kötülükten koruyacak melekleri görevlendirir.»¹⁹⁴

İlim ve irfan sâhibi bazı zatlar diyorlar ki: Kur'an'ın kalbi Yâsîn'dir. Gecelerin kalbi seher vaktidir ki bu vakit ilâhi tecellilere sahne olur. İnsanın kalbi ise, malûmdur. O halde seher vakti Yâsîn sûresini okuyan kimse —ister bunu namazda okusun, ister namaz dışında— üç kalbi aynı anda bir araya getirmiş olur. Allah onun duâsını kabul eder.

Bunun içindir ki meşâyihtan bir kısmı, müridlerine halvette kaldıkları zaman Yâsîn sûresini okumalarını emretmiş, özellikle bunu seher vaktinde yapmalarını telkin etmişlerdir. Nitekim aynı hususa Münteha'l-Gaayat adlı eserde de yer verilmiştir.

Bu konuda rivâyet edilen diğer hadisler ise şöyledir:

«Gecenin son bölümünde kalkıp iki rek'at namaz kılan kimsenin bu ameli hem dünyadan, hem de dünyada olan her şeyden hayırlıdır.»¹⁹⁵

«(Allah için) yedirin, selâmı yaygınlaştırın, insanlar uyurken geceleyin namaz kılın.»

Bu, hadisin ön kısmıdır ki Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Medine'ye geldiklerinde buyurmuşlardı.¹⁹⁶

(194) İhyâu Ulûm'd-Dîn

(195) İbni Nasr: Hassan bin Atiyye'den mürşel olarak. Câmîu's-

(196) Et-Terğib ve't-Terhib: Ebû Hâreyre'den.

«Geceleri çokca namaz kılanın gündüzleri yüzü çok güzel ve câzîp olur.»¹⁹⁷

«Hayır ve iyiliği, güzel yüzlülerin yanında arayın!»

Meâlindeki hadisi, Ebülkaasım el-Hakim şöyle mânâlandı-
rıyor. Gece kalkıp teheccüd namazı kılanların yanında arayın,
çünkü onlar geceleyin çok namaz kıldıklarından yüzlerinde ay-
rı bir güzellik ve çekicilik vardır.

Biri, Hasan el-Basrî (Rahmetullahi aleyh) Hazretleri'nden
sordu dedi ki:

— Ev Ebâ Saîd, neden gece teheccüd yapanların yüzü da-
ha güzel oluyor?

Hasan Basrî (R.A.) şu cevabı veriyor:

— Çünkü onlar gecenin karanlığında Allah ile başbaşa
kalmışlardır, Allah onları kendi nurundan giydirmiştir. Bu ba-
kımdan yüzleri çok güzel oluyor.

Sevgili Peygamberimiz (S.A.V.) buyuruyor ki:

«Allah şu adama rahmet etsin ki, geceleyin kalkıp namaz
kılar, sonra karısını uyandırır, o da namaz kılar; karısı kalk-
mayacak olursa, yüzüne hafif su serper.. Allah şu kadına da
rahmet etsin ki, geceleyin kalkıp namaz kılar, sonra kocasını
uyandırır, o da namaz kılar; kalkmayacak olursa, yüzüne hafif
su serper.»¹⁹⁸

«Çokca secde etmeye bak! Çünkü Allah'a bir secde edecek
olursan, mutlaka O, senin bir derecenî yükseltir ve bir günah-
ını afveder.»¹⁹⁹

Büyük sahâbî Ebû Bekrete (R.A.) diyor ki: Peygamber
(S.A.V.) Efendimiz kendisini sevindirecek bir haber aldığında
yerlere kapanıp secde eder, şükür borcunu yerine getirirdi.²⁰⁰

Hiz. Âişe Vâlidemiz (R. Anhâ) diyor ki: «Resûlullah (S.A.V.)

(197) İbnî Mâce, Câbir'den (R.A.)

(198) Ahmed bin Hanbel, Ebû Dâvud, Nesâî, İbnî Hibbân, Ebû Hüreyre'-
den (R.A.)

(199) Ahmed bin Hanbel, Müslim, Tirmizî, Nesâî, İbnî Mâce.

(200) Ebû Dâvud, İbnî Mâce, Hâkim, Ebû Bekre'den.

Efendimiz abdest aldıktan sonra iki rek'at namaz kılar, son-
ra Mescid'e giderdi.²⁰¹

«Döşegine geldiğinde geceleyin kalkıp namaz kılmak üze-
re niyet eden kimse, uyku ağır gelir de bu sebeple sabaha ka-
dar uyanmazsa, kendisine niyet ettiği (amelin sevâbı) yazılır
Onun uykusu, Rabbinden kendisine bir sadaka olur.»

Bu mevzuyla ilgili diğer rivâyetler de şöyledir

Sufyân-ı Sevri (Rahmetullahi aleyh) bir akşam yemeğini
doyasıya yemişti. Biraz ağırlık hissedince kendi kendine dedi
ki: «Merkep fazla yem yiyince fazla çalışır.» Ve sonra o gece
fecir doğuncaya kadar uyumadı; namaz, zikir ve duâ ile mes-
gul oldu

el-Hasen (Rahmetullahi aleyh) diyor ki:

«Günah işleyen kişi, bununla kendini gece kalkıp ibâdet
etmekten mahrum bırakmış olur.» Yâni günah, gece uyanıklı-
ğına engel olur

Fudayl bin Iyaz (Rahmetullahi aleyh) diyor ki

«Gece kalkıp namaz kılmaya, gündüzleri de oruç tutmaya
muktedir olmadığın zaman, bil ki sen mahrûmsun; hatâ ve
günahların da çoğalmıştır.»

Ebû Cerîre (Rahmetullahi aleyh) diyor ki:

«Ebû Hanîfe Hazretleri gecenin yarısını (ibâdet ve ilimle)
ihyâ ederdi. Bir gün bir topluluğa uğradığında, onu görenler
dediler ki: «Bu zat bütün geceyi ihyâ eder.» Ebû Hanîfe kendi
hakkında söylenen bu sözleri duyunca üzüldü ve yapmadığım
bir amelle vasıflanıyorum, dedi; sonra da gecenin tamamını
ihyâ etmeye çalıştı.»

Rivâyete göre, Ebû Hanîfe Hazretleri uyumak için kendi-
ne hiç bir zaman bir yatak hazırlamamıştır.

Ali bin Ebî Ebcer'in rivâyetine göre, Yahya Peygamber
(A.S.) bir akşam doyasıya arpa ekmeği yemiş ve o gece sabaha
kadar uyuyakalmış, gece virdini vapamamış Bunun üzerine
Allahü Teâlâ ona şöyle vahyetmiş: «Ya Yahya! Benim evimden

(201) İbnî Mâce, Âişe'den (R. Anhâ)

(202) Tirmizî, İbnî Mâce, Ebû Derdâ'dan (R.A.)

daha hayırlı bir ev mi buldun ve benim komşuluğumdan daha hayırlı bir komşuluk mu elde ettin?»

Yusuf bin Mahrân (Rahmetullahi aleyh) diyor ki:

Bana kadar gelen rivâyetlere göre, Arş'ın altında bir melek vardır. Gecenin üçte biri geçince seslenir: «Gece kalkanlar kalksınlar!» Gecenin yarısı geçince, tekrar seslenir: «Tehecud ibâdeti yapanlar kalksınlar!» Gecenin üçte ikisi geçince tekrar seslenir: «Namaz kılanlar kalksınlar!» Fecir doğunca şöyle seslenir: «Gafil olanlar kalksınlar, günahları kendilerine attır.»

..

ŞEYTANLARIN UYUYAN KIMSENİN KULAĞINI UÇ BAĞLA BAĞLAMASI VE GECENİN SEKİZ MERTEBE ÜZERİNE TAKSİMİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Ebû Hüreyre'nin Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den yapmış olduğu rivâyette Sevgili Peygamberimiz buyurdular ki:

«Sizden biriniz uyuduğu zaman şeytan onun başı üzerine üç düğüm vurur ve her düğümü üzerine de şunu fısıldar: Senin için gerekli olan uzun bir gece.. Artık olduğun yerde uyu-yakal!. O adam gece uyanıp Allah'ı zikrederse o düğümlerden biri çözülür; abdest alacak olursa diğer bir düğüm daha çözülür; namaz kılarırsa diğer düğüm de çözülür de neş'eli, şen ve şatır olarak sabahlar. Aksi halde tembellik ve asap bozukluğu içinde sabahlar.»²⁰³

«Uyuyan her kulun mutlaka başı üzerinde üç düğüm vardır. Gecenin bir bölümünden sıyrılıp (uyanır da) Allah'ı tesbîh ve tahmîd eder, tehlîl ve tekbîr getirecek olursa o düğümlerden biri çözülür. Allah'ı kasdedip kalkar da abdest alır, iki rek'at namaz kılacak olursa, diğer bütün düğümler çözülür. Bunlardan hiçbirini yapmayacak olur da sabah vaktine girecek bulunursa, düğümler olduğu gibi kalır..»²⁰⁴

(203) Sahih-i Buhârî, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(204) İbn-i İyaz el-Askalânî, el-Hasen'den.

Hazret-i Abdullah (R.A.) diyor ki: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in yanında bir adamdan bahsettiler. Sabaha kadar hiç uyanmadan derin bir uyku çektiğini ve böylece sabah namazına kalkmadığını söylediler. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Şeytan onun kulağına işemiştir.»²⁰⁵

Şimdi de sekiz mertebeyi sıralıyalım.²⁰⁶

İlk beş meretebe:

BİRİNCİSİ: Bütün geceleri akşamdan sabaha kadar ihyâ etmek. Bu, ancak kendini Allah'a ibâdete gereğince hazırlamış akvîvânın şanındandır. Bunlar kendilerini ibâdete ayırmış, münâcattan lezzet almış ve bunun onlar için mânevî gıda olduğu kişilerdir. Tabîin-i kirâmdan Ebû Hanîfe, Saîd bin Müseyyeb, Fudavî bin İyaz, Ebû Süleyman-i Darânî, Mâlik bin Dinar, Râbî' bin Haysem ve benzeri kişilerin yolu böyle idi. Bunlar yatışı abdestivle sabah namazını kılarlardı.²⁰⁷

İKİNCİSİ: Gece yarısı kalkmak. Bu tür ibâdete devam eden selef-i sâlihinin sayısı belli değildir. Yâni yapanlar bir hayli çoktur. Bu hususta en güzel yol: Gecenin ilk üçte birini uyku ile geçirdikten sonra kalkıp ibâdet etmek ve son üçte birinde yine uyumaktır. Böylece tam gece yarısı ibâdet yapılmış olur. Efdâl olan ölçü de budur.

ÜÇÜNCÜSÜ: Gecenin üçte birinde kalkmak. İlk yarıda uyumak ve son altıda biri de uyku ile geçirmek en uygun olanıdır.

Her bakımdan diyebiliriz ki: Gecenin son bölümünü uyku ile geçirmek mustahabdır. Çünkü böyle yapmak sabahlevin

(205) Sahih-i Buhârî, Hz. Abdullah'dan (R.A.)

(206) Mânevî haraka beş meretbeden te sekiz de esdâb-ı müyesserden bahseder. Ayrıca bâhîrî dört sebepten bâhîrî de dört sebepten söz edecektir. Biz bunların tümünü «sekiz meretebe» başlığını koyarak özetledik.

(207) Bu zatların fazilet ve takvâsı anlatılırken biraz mabûdâ ed. miştir. Yatışı abdestivle sabah namazını kılmaya tahrik ve teşvik eden bir hadis mevcut değildir. O halde gerektiği zaman abdest tazelemek suretiyle geceyi abdestli olarak geçirdikleri söylenebilir. (Mütercim)

uyuklamayı önler, yüzün sarılığını azaltır, ona ayrı bir güzellik verir. Ve bu vakitte uyumak birtakım keşiflere sebep olur.

DÖRDÜNCÜSÜ: Belli bir ölçü ve zaman kullanmamak. Böyle yapmak Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in ahlâkı ve İbni Ömer gibi azim sâhibi ashâb-ı kirâmın ve tabîînden bir cemaatin yolu idi. Bu büyükler gecenin evvelinde kalkar, uyku basınca uyurlar, tekrar uyanır kalkarlar, yine uykuları gelince uyurlardı. Böylece bunların bir gecede iki uykuları, iki kalkıp ibâdet etmeleri olurdu.

BEŞİNCİSİ: Bu en az olan kalkıştır ki dört ya da iki rek'at miktarı kalkmak, kibleye yönelip zikir ve duâ ile meşgul olmaktır. Böyle yapanlara, bütün geceyi ibâdetle geçirenlerin sevâbı gibi sevâp yazılır ve böylece Allah'ın rahmetiyle ve faziletiyle me'cur olurlar. Nitekim haberde vârid olmuştur ki «Bir koyunu sağacak kadar bir zaman bile olsa gecelevin kalkıp namaz kıl!»

Esbâb-ı müyessereden sekiz mertebenin dördü zâhir, dördü bâtındır. Zâhir olan dört mertebe :

1 — Fazla yiyip içmemek: Çünkü fazla yiyip içmekten dolayı uyku ağırlaşır ve gece kalkıp ibâdet etmek zorlaşır.

2 — Gündüz bedeni fazla yormamak, organları bitâb düşürecek, asab bozacak ağır işlerden kaçınmak. Çünkü böyle yapmak ağır bir uyku getirir.

3 — Gündüzleyin sabahla öğle arasında uyumayı terketmemek. Böylece gece kalkıp ibâdet etmeğe bu uykudan yardım görmek uygun olur.

4 — Gündüzleyin birtakım günahları işlemeyi terketmek. Mâmkûn olduğunda nisbette kalbı kırletmemeye dikkat etmek gerekir. Çünkü gündüz işlenen günahlar kalbı katılaştırır, kalb ile rahmet sebepleri arasında bir perde ve engel olur.

Bâtınî olan dört mertebe :

1 Kalbî kin ve intikam duygusundan selâmette tutmak. Hiç bir muslumana karşı kin ve düşmanlık gutmemek, bid'atlerden kaçınmak, dünyanın lüzumsuz gam ve kederlerinden

gönlü temiz tutmak gerekir. Dünya işlerini yoluna korken birtakım üzüntü ve kederlere kapılmak, gecelevin kalkıp ibâdet etmeye engel olur. Gece kalksa bile, namazını düşünmez, ancak önemli mes'eleleri arasında onu da hatırlayabilir. Böylece kendi vesvese ve kuruntuları içinde dönüp dolaşır. Böylesine denilir ki: Sen uyandığın zaman da yine uykudasın!

2. Dünya ile ilgili arzu ve emeli çok kısa tutmak, kalbi buna alıştırmak lâzımdır. Çünkü insan âhiret korkularını, cehennem çukurlarını düşününce uykusu kaçır. Nitekim Tâvus (Rahmetullahi aleyh) diyor ki: «Cehennem anılınca, âbidlerin uykusu kaçır.»

Gece kalkıp ibâdet etmenin faziletini, kadr u kıymetini âyet ve hadislerle bilmek, bunlara gönül kulağını açık tutmak gerekir. Tâ ki, umut ve şevki bunun sevâbına doğru yönelip perçinleş.

4. Allah'ı gönülden sevmek —ki bu sebeplerin en şerefli-sidir— ve O'na içten bağlanmak gerekir. Kul Allah'ı sevince, onunla kimselerin bulunmadığı zaman başbaşa kalmayı da sever, dostuna münâcatta bulunmaktan büyük bir zevk duyar.

Nitekim İhvâu Ulûmî'd-Din'de de aynı husus belirtilmiştir.

∴

HAFTANIN GÜN VE GECELERİNDE YAPILAN NÂFILE NAMAZLARIN FAZİLETİ VE BUNLARIN SAYISI HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Bilmiş ol ki her geceye mahsus bir namaz vardır. Pazar gecesinin namazı dört rek'attır. Hazret-i Enes'in Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den vâpmuş olduğu rivâvette buvaruluyor ki «Pazar gecesini dört rek'at namaz kılan ve her rek'atında bir defa Fâtiha ve üç defa Kul Hüvallah okuyan namazı bitirdikten sonra da yetmiş defa Allah'a istiğfarda bulunan kimseye Allahü Teâlâ bin melek gönderir; bu melekler Sûr'a üfürülünceye kadar onun için duâ ve istiğfarda bulunurlar; aynı zaman-

da ona bir şehid sevâbı yazılır, günahları silinir. İsterse bu günahlar gökteki yıldızlar sayısında olsun ve denizdeki köpükler kadar bulunsun.»

Pazar gününün namazı da dört rek'attır. Bu da Ebû Hureyre'den (R.A.) rivâyet edilmiştir. Her rek'atında bir defa Fâtiha bir defa ÂMENE'R-RESÛLÜ okunur ve namazdan sonra da on bir defa KUL HÜVALLAH sûresi okunur.

Pazartesi gecesi namazı iki rek'attır. Ebû Umâme'den yapılan rivâyete göre, her rek'atında bir defa Fâtiha, on beş defa ÂYETÜ'L-KÛRSÎ, on beş defa KUL HÜVALLAH ve on beş defa MUAVVAZATEYN okunur. Bunun sevâbının çokluğu hesaplanamaz. Pazartesi gününün namazı da iki rek'attır. Bu, Ömer'den (R.A.) rivâyet edilmiştir. Her rek'atında bir defa Fâtiha bir defa Âyetü'l-Kürsî, bir defa da Kul Hüvallah ve Muavvazateyn okunur. Selâm verildikten sonra on defa Allah'a istiğfarda bulunulur, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e on defa salâvat getirilir. Böylece (kul hakkı, millet hukuku hâriç) diğer bütün günahları bağışlanır.

Salı gecesi namazı altı rek'attır. Bu, Semure bin Cündeb'den (R.A.) rivâyet olunmuştur. Her rek'atında bir defa Fâtiha bir defa İhlâs ve bir defa da Muavvazateyn okunur. Namazdan sonra yetmiş defa: «Lâ ilâhe illâllahü vahdehü lâ şerike leh lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü yuhyî ve yümît ve hüve Hay yün lâ yemût, bi-yedihi'l-hayru ve hüve alâ külli şey'in kadır.»

Salı günü (günduzu) ne ait namaz on rek'attır. Bu, Hazret-i Enes'den (R.A.) rivâyet olunmuştur. Gün yükselince kılınır; her rek'atında bir defa Fâtiha bir defa Âyetü'l-Kürsî üç defa İhlâs okunur.

Çarşamba gecesi namazı dört rek'attır. Bu, Hz. Enes'den (R.A.) rivâyet olunmuştur. Her rek'atında bir defa Fâtiha, kırk defa İhlâs okunur. Namazdan sonra yetmiş defa istiğfar edilir. Çarşamba gününün (günduzu) namazı on iki rek'attır. Gün yükselince kılınır. Bu, Muaz bin Cebel'den (R.A.) rivâyet olunmuştur. Her rek'atında bir defa Fâtiha, bir defa Âyetü'l-Kürsî, üç defa İhlâs ve bir defa Muavvazateyn okunur.

Perşembe gecesi namazı sekiz rek'attır. Hazret-i Enes'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, her rek'atında bir Fâtiha, on ihlâs okunur ve namazdan sonra yüz defa LÂ İLÂHE İLLÂLLAH ME'LİKÜ'L-HAKKÜ'L-MUBÎN denilir. Perşembe gündüzünün namazı ise dört rek'attır. Bu, Muaz bin Cebel'den (R.A.) rivâyet olunmuştur. Her rek'atında bir Fâtiha, elli İZÂ CÂE NASRÜLLAH ve elli İNNÂ A'TAYNÂKE EL-KEVSERE sûreleri okunur. Namaz bittikten sonra da yetmiş def'a Allah'a istiğfar edilir.

Cuma gecesi namazı iki rek'attır. Bu, Enes bin Mâlik (R.A.) Hazretleri'nden rivâyet olunmuştur. Her rek'atında bir Fâtiha, on beş İZÂ ZÜLZİLETİ'L-ERDU sûresi okunur. Cuma gündüzü namazı ise öğle ile ikindi arasında iki rek'attır. Bu, İbni Abbas'dan (R.A.) rivâyet olunmuştur. Birinci rek'atında bir Fâtiha ve bir Âyet-i Kürsî ve on beş KUL EÛZÜ Bİ-RABBİ'L-FELÂKÎ sûresi okunur. İkinci rek'atında bir Fâtiha bir ihlâs ve on beş KUL EÛZÜ Bİ-RABBİ'N-NÂSÎ sûresi okunur. Namazdan sonra elli defa LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ Bİ'LLÂHİ'L-ALİYYİ'L-AZİM denilir.

Cumanın adâbından biri de: Gündüzü ile gecesinde dört rek'at nâfile namazı, EN'AM, KEHF, TÂ-HÂ, YÂ-SÎN sûreleriyle kılmaktır. Buna güç getirilmediği takdirde YÂ-SÎN, SECDE, DUHÂN ve MÛLK sûrelerini cuma gecesi okumak tavsiye olunmuştur.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den yapılan sahih rivâyette, buyuruluyor ki: «Birinci rek'atında YÂ-SÎN, ikinci rek'atında MÛLK sûresini okuyarak iki rek'at namaz kılan kimseye her harf karşılığı bir nur verilir ki bu nur onun önünü aydınlatır. Amel defterini sağ eliyle alır ve kendisine cehennemden kurtulduğuna dair berat verilir; kendi hanedanından yetmiş kişiye şefa'at etme lûtfuna mazhar olur. Haberinizi olsun ki bu böyledir. Kim bu hususta şüphe ederse münâfık olur.»

Cuma günü câmi'e girdiğinde dört rek'at namaz kılması mustehabdır. Her rek'atında bir Fâtiha ve elli İhlâs sûresi okur. Bu hususta vârid olan hadîste buyuruluyor ki: «Kim bu

namazı kılsa Allah onu, malını, çocuğunu, dünya ve âhiretini korur.»

Aynı zamanda cuma gündüzü ve gecesini Peygamber (S.A.V.) Efendimize çokca salâvat getirmek de müstehabdır. Nitekim hadiste buyruluyor ki «Kim cuma gecesini seksen defa salâvat getirirse, Allah onun seksen yıllık günahlarını (kul hakkı, millet hukuku hâric) bağışlar.»

Bunun üzerine soruldu

— Ya Resûlallah! Size nasıl salâvat getirilir?

Buyurdular ki :

— Allahümme salli alâ Muhammed'in abdike ve Resûli-ke'n-Nebiyyi'l-ümmeiyyi ve alâ âlihî ve sellem, deyin..

Meşâyıhtan bir kısmı şöyle söylemesini tavsiye etmişlerdir: «Allahümme sallâ alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammedin bi-adedi külli ma'lûmin leke..»

Bu salâvatın kelimesi az, sayısı çok ve anlamı geniştir. Aklini kullanan kimseye gereken, gece ve gündüz bununla meşgul olmaktır, tâ ki bir çok faziletlere nâil olmuş ola.. Ayrıca cuma gecesini ya da gündüzü KEHF sûresini okumak da müstehabdır. Nitekim Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Cuma gecesini ya da gündüzü KEHF sûresini okuyan kimseyi Allah mağfiret eder, günahlarını bağışlar (kul hakkı müstesnâ).. Bu bağışlama ikinci cumaya kadar devam eder. Yetmiş bin melek onun için istiğfarda bulunur, sabahlayıncaya kadar bu istiğfarlar devam eder. Hastalıktan, zatü'l-cenbden, miskinlikten, cüzamdan ve deccal fitnesinden âfiyet bulup kurtulur.»

Cuma günü TESBİH NAMAZI kılmak da müstehabdır. Bu namaz dört rek'attır. Her rek'atında bir Fâtiha ve yirmi avet miktarında bir zamm-ı sûre, diğer bir rivâyette ise on bir defa KUL HÜVALLAHÜ EHAD sûresi okunur. Kıraatten sonra birinci rek'atte henüz ayakta iken on beş defa SÜBHANALLAHİ VE'L-HAMDÜ LİLLAHİ VE LÂ İLÂHE İLLÂ'LLAHÜ VAL-LAHÜ EKBER der. Aynı tesbihi rükû'da on, rükû'dan kalkıldığında on, secdeye vardığında on, secdeden başını kaldırdığın-

da on, ikinci secdeye on, ikinci secdeden kalkıp oturduğunda on defa söyler. Böylece dört rek'ati kılıp her rek'atte yetmiş beş defa belirtilen tesbih söylenmiş olur.

Şüphesiz ki bu namazda büyük bir fazilet ve sevâp vardır.

Tesbih namazı bittikten sonra hiç konuşmadan FÂTİHA, MUAVVAZETeyn ve KUL HÜVALLAHÜ EHAD sûreleri yedişer defa okunur. Nitekim Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim bunları okursa, o hafta korunmuş olur.»

Cuma namazından sonra yetmiş defa: ALLAHÜMME YA GANİY, YA HAMİD, YA MÜBDİ, YA MUİD, YA RAHİM, YA VEDÜD, AĞNİNİ Bİ HALÂLIKE AN HARAMİKE VE FAZLİKE AMMEN SİVÂKE söylemek de müstehabdır. Bunun anlamı: «Allah'ım!. Ey hiç bir şeye muhtaç olmayan ganiy!. Ey övülme ve lâayık!. Ey her şeyi başlatıp meydana getiren!. Ey her şeyi belli vaktine doğru çeviren!. Ey kıyâmet günü mü'minlere geniş merhamette bulunan!. Ey çok sevmeye lâyık olan ve çok seven!. Beni haramdan kurtar, helâl rızkınla doygün kıl.. Kendi fazl u kereminle beni kendinden başkasıyla meşgul etme!..»

Bunu söyleyen kimse ebediyen fakir düşmez

Cumartesi gecesini namazı altı rek'attır. Bu, Muaz bin Cebel'den (R.A.) rivâyet olunmuştur :

Her rek'atında bir Fâtiha, üç İhlâs okunur. Cumartesi gündüzü namazı dört rek'attır. Bu ise, Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivâyet olunmuştur. Her rek'atında bir Fâtiha, üç Kâfirun sûresi okunur. Namazdan sonra ise bir defa Âyet-i Kürsî okunur.

İşte haftanın gün ve gecelerindeki nâfile namazlar bunlardır.

..

(208) Haftanın gündüz ve gecelerinde nâfile olarak kılınması müstehab görülen ve bu hususta ashâb-ı kirâmdan yapılan rivâyetler, nakledilen hadislerin hepsi İhyâü Nümi'd-Din'den aktarılmıştır. (Mütercim)

AYLARIN MUKADDES GÜN VE GECELERİNDE KILINAN
NÂFILE NAMAZLARIN FAZİLETLERİ VE BUNLARDA
OKUNAN ÂYETLER HAKKINDA VÂRİD OLAN
SAHİH HADİSLER

Bu aylar altı tanedir :

1. MUHARREM. Bu ayın bir çok faziletleri vardır. Aynı zamanda nâfile namazlarının olduğu da bildirilmiştir. Muharrem'in birinci gecesi ya da zilhiccenin son gecesi bunlardan biridir. Bu gecede on rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha, on Âyet-i Kürsî ve on İhlâs okunur. Sonra da eller kaldırılarak kendi nefesine, ana babasına ve bütün erkek kadın mü'minler için istiğfarda bulunulur. Ve sonra da şu duâ yapılır :

«Allah'ım! Bu sene içinde senin men'ettiğin ve hoşnud olmadığın herhangi bir amel işledim ve bunlardan benim unuttuğum, senin ise unutmadığın vardır. Kudretin yettiği halde bana cezâ olarak bir azâb indirmedin, hilminle muamelede bulundun; işte onlardan dolayı sana yönelip istiğfar ediyorum. Ey bağışlaması çok olan! Beni afvet!.. Senin hoşnud olduğun ve sevâp ile va'dettiğin herhangi bir amel işledimse, onu da benden kabul buyur; umudumu kesmel.»

Kim bu duâyı bir defa söylerse, onunla Allah arasında bulunan günahlar bağışlanır, ameli makbul tutulur. Şeytan ise şöyle hayıflanır: Ah yazıklar olsun bize! Bunca yorgunluğumuz zay'oldu, bir senelik uğraşımız boşuna gitti.

2. Muharrem'in birinci günü iki rek'at namaz kılınır. Bunda istediği kadar kırâette bulunabilir. Namazdan sonra eller kaldırılıp duâ okunur :

«Allah'ım! Sen öncesizsin, bu sene ise daha yeni başladı. Bu senenin hayrını bereketini senden istiyorum, şerrinden kötülüğünden sana sığınıyorum. Bu senenin zahmet ve meşgaliyetine karşılık sen bana yetersin. Seninle yetiniyorum, ey celâl ve ikrâm sâhibi!..»

«Allah'ım! Sen sonsuz ve öncesizsin. Bu sene ise daha ye-

nî başladı. Bu sene içinde şeytandan korunmamı istiyorum. Nefs-i emmârenin kötülöklere olan temâyülüne hoyun eğme mem için senden yardım bekliyorum. Beni sana yaklaştıran meşguliyetler, işler ve ameller nasıb eyle. Ey celâl ve ikrâm sâhibi!..»

Bu duâyı okuyana Allah bir melek muvekkel kılar ki şeytanı ondan def'eder, nefesine karşı ona yardımcı olur, ilâhî hoşnudluğa ermesini kolaylaştırır ve bütün işlerinde ona kolaylık sağlar .

3. Âşurâ gecesi yüz rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha, üç ihlâs okunur ve namazdan sonra şu tesbîh yetmiş kere tekrarlanır: SÜBHÂNALLAH VE'L-HAMDÜ LİLLÂH..

Bazılarına göre bu tesbîh sonuna kadar söylenir. Sonra yetmiş kere istiğfar edilir. Bu, Hazret-i Ali'den (R.A.) rivâyet olunmuştur. İbni Mes'ud (R.A.) Hazretleri'nin rivâyetinde ise, iki rek'at namaz kılınır, her rek'atında bir Fâtiha, üç ihlâs okunur ve namazdan sonra şu tesbîh yapılır: SÜBHÂNALLAHİ VE'L-HAMDÜ LİLLÂHİ VELÂ İLÂHE İLLALLAHÜ VALLAHÜ EKBER.. Ve bu yetmiş defa tekrarlanır ve ayrıca yetmiş defa la salâvat-ı şerife getirilir.

4. Âşurâ günü ise sekiz rek'at namaz kılınır. Her rek'atında istenildiği kadar Kur'ân'dan okunur. Böylece Allah katında kendine bir sevap hazırlamış ve çoluk-çocuğunun rızkının geniş tutulmasını talep etmiştir. Hazret-i Âişe (R. Anhâ) Vâlide-miz'den yapılan rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim Âşurâ günü çoluk-çocuğuna geniş imkân tanırsa, Allah o sene içinde ona geniş imkânlar hazırlar..»

Süfyân (rahmetullahi aleyh) diyor ki: «Biz elli seneden beridir bunu deneriz, genişlikten başka bir şey görmedik..»

Âşurâ günü surme çekmek sünnettir. Yahya bin Kesîr diyor ki: «Kim içinde misk bulunan sürmeyi Âşurâ günü gözlerine çekerse, gelecek seneye kadar göz ağrısına yakalanmaz.»

Âşurâ günü kim Âyet-i Kürsî ile İhlâs sûresini yüz defa okur, sonra da ana babasına duâ ederse, Allah onların azâbını —müşrik bile olsalar— hafifletir.

Altı ayın ikincisi RECEB'dir. Bu ayın bir nice faziletleri ve kılınacak nâfile namazları vardır:

a) Receb'in ilk gecesinde on rek'at namaz kılınır; her rek'atında bir Fâtiha, üç İhlâs sûresi okunur. Bu, Selmân-ı Fârisî (R.A.) Hazretleri'nden rivâyet olunmuştur. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hususta şöyle buyurmuşlardır:

«Gecelerin en büyüğü ve saygıdeğeri dördtür: Receb'in ilk gecesi Şaban'ın on beşinci gecesi, Ramazan bayramı gecesi ve Kurban bayramı gecesi..»

Hazret-i Enes (R.A.) bu konuda diyor ki: Receb ayı girince Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle duâ ederdi: «Allah'ım! Receb ve Şaban'da bizi mübarek kıl, üzerimize bereketini indir; ve bizi Ramazana erİştir..»

b) Regâib Namazı.. Bu, on iki rek'attır. Receb'in ilk perşembesi oruç tutulur, yatsı ile gecenin ilk üçte biri arasında on iki rek'at namaz kılınır. Her iki rek'atında bir selâm verilir. Ve bu namazın her rek'atında bir Fâtiha, üç Innâ enzelnâ ve on iki İhlâs sûresi okunur. Namazdan sonra şöyle denilir: «Allah'ım! Senin salât u selâmın ümmî olan peygamberin Muhammed'e ve O'nun hanedân ve yâranına olsun!.. O'nu ve yâranını dünya ve âhiret esenliğine kavuştur!..» Sonra secdeye varılır ve şöyle denilir: «Sübbûhun, Kuddûsün Rabbü'l-melâiketi ve'r-rûh». Bu cümleyi yetmiş defa tekrarlar.. Sonra da başını secdeden kaldırıp şu duâyı okur: «Rabbim! Mağfiret buyur, merhamet eyle, bildiğin (kusurlarımızı) bağışla.. Çünkü sen çok aziz ve çok kerîmsin..»

Bu duâdan sonra tekrar secdeye varır ve secdesinde yine «Sübbûhun, Kuddûsün..»ü sonuna kadar soyler. Sonra Cenâb-ı Hak'dan hâcetini diler. Çunku Allah dilerse, kulunun o anda bütün hâcetlerini karşılar..

c) Receb'in ilk cuması.. Öğle ile ikindi arasında dört rek'at namaz kılınır; her rek'atında bir Fâtiha, yedi Âyet-i Kursî, İhlâs ve Muavvazeteyn de beşer defa okunur. Selâm verdikten sonra yirmi beş defa: LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ BİL-

LÂHİL ALİYYİL AZİM EL KEBİRİ'L-MUTEÂİ der sonra Allah'a istiğfar edip on def'a tevbede bulunur.

d) Receb'in onbeşinci gecesi, yüz rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha, on İhlâs okunur. Namazdan sonra Allah'a bin defa istiğfarda bulunulur.. Receb'in on beşinci gündüze ise, elli rek'at namaz kılınır, her rek'atında Fâtiha ve İhlâs sûreleri okunur.

e) Mi'rac gecesi namazı.. Bu, Receb'in yirmi yedinci gecesine tesadüf eder.. Bu gecede on iki rek'at namaz kılınır ve her rek'atında Fâtiha ve İhlâs sûreleri okunur.. Sonra şu tesbih yüz defa söylenir: SÜBHÂNALLAHİ VE'L-HAMDÜ LİLLÂHİ VELÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VALLAHÜ EKBER.. Yüz defa istiğfar edilir, yüz defa Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat-ı şerife getirilir. Sonra kendisi için dilediği kadar duâ eder.. Ve oruçlu olarak sabahlar.. Yâni gecesini namaz ve duâ ile, gündüzünü de oruçlu geçirir..

Altı aydan üçüncüsü ŞABAN'dır.. Bu ayın bir nice faziletleri vardır. Bu ayda kılınacak nâfile namazlar hakkında haber vârid olmuştur.

1 — Şaban'ın birinci günü.. Hazret-i Enes'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, iki rek'at namaz kılınır, her rek'atında bir Fâtiha ve on Âyet-i Kürsî ve on defa Şehidallahü âyeti okunur. Bu günü ihyâ edene Allah cennette öyle nimetler hazırlar ki hiç bir göz o nimetleri görmemiş, hiç bir kulak onları işitmemiş ve hiç bir kimsenin hatırından öylesi geçmemiştir. Ayrıca Cenâb-ı Hak o kimseyi, dünya hile ve kötülüklerinden korur, rızkını genişletir ve onu en korkunç günün tehlikesinden güven içinde bırakır.

2 — Şaban'ın on beşinci gecesi.. Yüz rek'at namaz kılınır. Mücâhid'in İbni Abbas'dan (R.A.) yaptığı rivâyete göre, bu namazın her rek'atında bir Fâtiha, on İhlâs sûresi okunur. Her iki rek'atında bir selâm verilir.

Hazret-i Enes'den (R.A.) yapılan bir rivâyette ise, bu gece on rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha ve yüz İhlâs okunur.

Selef-i sâlihîn, bu namaza «Hayır Namazı» demişlerdir. Bazen bu namazı cemaatle de kıldıkları olmuştur.²⁰⁹

Tâvus'un Hz. Vâsile bin Eska'dan (R.A.) yapmış olduğu rivâyete göre, bu gece boy abdesti alıp iyice temizlendikten sonra dört rek'at namaz kılınır; her rek'atında bir Fâtiha, on beş İhlâs okunur.

3 — Şaban'ın yirmi yedinci gecesini, dört rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha ve yirmi beş İzâ zülzile sûresi okunur. Veya bir Fâtiha, bir İzâ zülzile ve yirmi beş defa İhlâs sûresi okunur.. Selâm verildikten sonra secdeye varılır ve secdede yedi defa Fâtiha, bir İhlâs ve bir de Muavvazeteyn okunur, yüz defa Allah'a istiğfar edilir ve yüz defa da Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat getirilir. Ve sonra yüz defa: LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ BİLLÂHİL ALİYYİ'L-AZİM denilir..

Altı aydan dördüncüsü, RAMAZAN ayıdır.. Bu ayın bir nice faziletleri vardır. Hazret-i Enes'in (R.A.) Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'den yapmış olduğu rivâyete göre: Fahr-i Kâinat Efendimiz, Ramazan hilâli kendini gösterince kibleye yönelir ve şöyle duâ ederdi :

«Allah'ım, bu hilâli üzerimize emniyet ve uğurla getir. Bunu üzerimizde imân, selâmet, İslâm, âfiyet, güzel rızık, hastalıkları def'edici, namaz kılmaya yardımcı, oruç tutmaya güç verici, Kur'ân okumaya tahrik edici bir âtîfet ile bulundur..»

Ramazân hilâli belirince cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır, şeytanlar bağlanır..

Cenâb-ı Hakk'ın her iftar zamanında cehennemden bir nice inanmışları azâd etmesi vardır. Ramazan'da cuma gecesini olunca ve cuma gündüzü gelince iftar vaktinde azâd edilenlerin bir çok katları sayısınca azâd edilir. Ramazan'ın son gün-

(209) Nâfile namazların cemâatle kılınması mekrûh sayılmıştır. Ancak tahrik, teşvik ve ta'lim için buna bazen cevâz verilmiştir. Selef-i sâlihîn de bu maksatla bazen nâfile namazları, özellikle Şaban'ın on beşinci gecesini kılınan on rek'at nâfile namazı cemâatle kılınmışlardır (Mütercim)

nü gelince, ay'ın başından sonuna kadar cehennemden azâd edilenler sayısınca insan azâd edilir.

Ramazân'da kılınacak nâfile namazlar hakkında da bazı haberler vârid olmuştur.

a) Ramazan'ın ilk gecesinde kim İNNÂ FETAHNÂ sûresini kılacağı nâfile namazda okursa, Allahü Teâlâ onu bu yıl korur. Tabii yardım Allah'tandır.. Nitekim İbni Mes'ud (R.A.) Hazretleri de böyle rivâyet etmiştir.

Ramazân'ın birinci günü dört rek'at namaz kılınır; her rek'atında bir Fâtiha, beş Âyet-i Kürsî okunur. Namazdan sonra da bir defa yine Âyet-i Kürsî okunur. Ebû Saîd el-Hudrî'den (R.A.) yapılan rivâyette ve Ebû Hüreyre'den (R.A.) yapılagelen nakillerde, deniliyor ki: Ramazan'ın ilk gecesinde iki rek'at namaz kılınır; her rek'atında Fâtiha ve İnnâ Fetahnâ sûreleri okunur. Sonra selâm verilir ve on defa İNNÂ ENZELNÂ-HÜ sûresi okunur; on defa da Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat getirilir.

b) Ramazan'ın onuncu gecesinde gece yarısı iki rek'at namaz kılınır; her rek'atında bir Fâtiha, yedi Âyet-i Kürsî, beş İhlâs, beş de Muavvazeteyn okunur. Selâm verdikten sonra yedi defa Âyet-i Kürsî okunur ve yedi defa da Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat-ı şerife getirilir.

Ramazân'ın onuncu gündüzü ise, dört rek'at namaz kılınır; her rek'atında bir Fâtiha, on Kul Yâ Eyyühe'l-K firûn ve on defa da İhlâs sûresi okunur..

c) Ramazan'ın on beşinci gecesini dört rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha, on İhlâs sûresi okunur. Ramazan'ın on beşinci gündüzü ise on iki rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha, bir Âyet-i Kürsî ve üç İnnâ Enzelnâhu sûresi okunur. Namazdan sonra da on defa Âyet-i Kürsî okunur..

d) Ramazan'ın yirminci gecesini, iki rek'at namaz kılınır. Her rek'atte bir Fâtiha, bir Yâ-sin sûresi okunur. Namazdan sonra da üç defa Âyet-i Kürsî okunur ve Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'e üç defa salâvat-ı şerife getirilir. Yirminci gündü-

zû ise iki rek'at namaz kılınır; her rek'atte birer defa Fâtiha, Âyet-i Kursi, Kul Yâ Eyvuh'e'l-Kâfirûn ve İhlâs sûreleri okunur. Namazdan sonra da on İhlâs okunur ve Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e on defa salâvat-ı şerife getirilir..

e) Kadir gecesi namazı.. İbni Abbas'ın (R.A.) Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den yapmış olduğu rivâvette buyruluyor ki: «Kadir gecesi iki rek'at namaz kılan ve her rek'atında bir Fâtiha, yedi İhlâs sûresi okuyan ve selâm verdikten sonra «Es-tagfirullahe ve etûbü İleyh» istiğfarını yetmiş defa söyleyen kimse, henüz yerinden kalkmadan Allah onun ana babasını ve kendisini —kul hakkı hâriç olmak üzere— afveder. Ayrıca onun için ağaçlar dikmek, saraylar yapmak ve nehirler akıtmak üzere bir meleşini cennete gönderir. Bu kimse dünyadan ayrılmadan önce bütün bunları görür.»²¹⁰

İmam Ebû Leys (Rahmetullahi aleyh) diyor ki: Kadir gecesinin en az namazı iki rek'attır. En çoğu ise bin rek'attır. Ortalaması yüz rek'attır. Her rek'atında ortalama olarak Fâtiha'dan sonra bir defa İnnâ enzelnâhü, üç defa İhlâs okunur. Her iki rek'atte bir selâm verilir. Selâmdan sonra Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat getirilir.

Kadir gecesinin namazı hakkında, onun kadr ü kıymetini yüceltir mahiyette olan Allah Kelâmı ve Resûlullah (S.A.V.) sünneti kâfidir..

NÂFİLE NAMAZLARIN CEMAATLE KILINMASI

Nâfile namazların —ezan ve ikaamet— olmadan cemaatle kılınması câizdir. Farz namazlarda ise ezan ve ikaamet okunur. Birçok ilim adamları bu hususu böyle açıklamışlardır. Nikaye Şerhi'nde ve başka eserlerde deniliyor ki: Nâfile namazların cemaatle kılınması —ezan ve ikaametsiz— câizdir. el-Muhîr kitabında deniliyor ki: Nâfile namazlarda imama uymak mutlaka mekruh değildir. Meselâ: Kadir gecesi, Regaib

(210) İhyâü Ulûm'd-Dîn. Bu ve benzeri hadislerin aynı olduğu tesbitt edilmiştir. Mevzu' olduğunu söyleyenler de var.

gecesi, Berat gecesi ve benzeri mübarek gecelerde kılınır. Nâfile namazların cemaatle kılınması bu cumledendir. Çünkü mü'minler bir şeyi güzel görüp kabul ediyorlarsa, Allah da o şeyi güzel görüyor demektir. Mü'minlerin güzel gördüğü mübarek bir şey, Allah katında güzeldir. Artık bu hususta zevk-i selîmi olmayan kimselerin sözüne iltifat etme. Çünkü onlar cinsî iktidarı olmayan kimseler gibidirler; ne munâcatın zevkine ne tâatın tatlılığını, ne de vakitlerin faziletlerini bilirler.

Kudsî hadîste: Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Allah'tan bîka ve ederek buyuruyor ki: «Dostlarım, kaftanımın altındadırlar benden başkası onları tanımaz..»

«Günahkârların iltisâsı benim katında, mukarriblerin tesbihinden daha sevimlidir.»²¹²

f) Ramazan'ın otuzuncu gecesinde on iki rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha, on Âyet-i Kürsî, on İnnâ enzelnâhü ve yirmi beş defa İhlâs sûresi okunur. Namazdan sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e yirmi beş defa salâvat-ı şerife getirilir.

Belirttiğimiz altı ay'ın beşincisi ŞEVVAL'dır.

Bu mübarek ayda iki namaz vardır: Birincisi Fıtır bayramı gecesidir. Bu gecede on rek'at namaz kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha, on İhlâs sûresi okunur. Rükû'da tesbihlerden sonra SÜBHÂNALLAHİ VE'L-HAMDÜ LİLLÂHİ VE LÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VALLAHÜ EKBER tesbîhi on defa söylenir. Namaz bittikten sonra Allah'a bin defa istiğfarda bulunulur. İstiğfar bitince secde edilir ve secdede şu duâ okunur: «Ey Allah! Ey Rahmân! Ey Rahîm! Ey hep diri olan! Ey kendi nefsiyle kaaim olup hiç bir şeye muhtaç olmayan! Ey Celâl ve İkrâm Sâhibi! Günahlarımı bana bağışla, orucumu kabul buyur, namazımı da kabul buyur..»

Bu duâdan sonra Cenâb-ı Hak'tan hâcetinin yerine getirilmesi istenilir..

(211) Rûhu'l-Beyân: Kadir sûresi tefsiri bölümü.

(212) el-Ma'âlim.

İkincisi, bayram gününde bayram namazından sonra dört rek'at namaz kılmasıdır. Birinci rek'atında bir Fâtiha, bir Seb-bih isme Rabbike'lâ'îlâ; ikinci rek'atte bir Fâtiha, bir Ve'd Duha, Şemsi ve Duhâhâ, üçüncü rek'atte bir Fâtiha, bir Ve'd Duha, Şemsi ve Duhâhâ, dördüncü rek'atte bir Fâtiha, yedi İhlâs sûresi okunur. Bayram namazından sonra da şöyle denilir: LÂ İLÂHE İLLALLÂH. HÜ VAHDEHÜ İA ŞİRİKİ LEHÜ LEHÜ'L-MÜLKÜ VE LEHÜ'L-HAMDÜ YUHYİ VE YÜMİT VE HÜVE HAYYUN İA Yİ MÜT BİYEDHİ'L-HAYR VE HÜVE ALA KULLİ ŞE'İN KADİR. Ve bu tehlil ve tesbih dört yüz kere tekrar edilir.

Abdalkadir Geylânî (K.S.) Hazretleri Günye adlı kitabın da senedini Hz. Fes'e ulaştırarak, Resûlullah (SAV) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu naklediyor: «Şevval ayında sekiz rek'at namaz gece ya da gündüz kılan ve her rek'atında bir Fâtiha, yirmi beş İhlâs okuyan ve namazı bitirdikten sonra da yetmiş defa tesbih ve yetmiş defa Peygamber Efendimiz'e salavat getiren kimse için şunu va'dediyorum: Nefsim kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki herhangi bir kul bu namazı kılsa, mutlaka Allah onun kalbinde hikmet pınarları akmaya başlar ve dili bu hikmetlerle konuşur (veya Allah onun dilini bu hikmetlerle konuşturur). Hem dünyayı, hem de onun davasını ona gösterip öğretir. Beni hak ve hakikatle gönderen Allah'a yine yemin ederim ki, bu namazı vâfettiğim şekilde kılan kimse en son secdeden başını kaldırmadan Allah kendisini mağfiret eder. Bu vaziyette ölürse, bağışlanmış bir şehid olarak olmuş olur. Herhangi bir kul bu namazı yolculukta kılsa, mutlaka Allah onun gidiş ve dönüşünü kolaylaştırır ve onu arzu ettiği yere rahatlıkla ulaştırır. Borçlu bulunuyorsa, Allah onun borcunu karşılar (ödeme imkânlarını hazırlar).. Bir ihtiyacı varsa, Allah onu yerine getirir.. Beni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, herhangi bir kul bu namazı kılacak olursa, Allah onun her harfine bedel cennette bağ ve bahçeler verir..»

Peygamber Efendimiz bağ ve bahçe diye tercemesini ver-

diğimiz MAHREFE kelimesini söylediğinde, kendilerine soruldu :

— Mahrefe nedir, ya Resûlallah?!

Buyurdular ki :

— Cennetteki bağ ve bahçelerdir ki bir suvarı onun bir ağacının gölgesinde yüz sene gider de yine onu bitiremez..

Altı aydan altıncısı, ZİLHİCCE'dir.. Bu ayda da iki namaz vardır. Birincisi, Arefe gecesinde kılınır. Bu, yüz rek'attır. Her rek'atında bir Fâtiha ve üç İhlâs sûresi okunur. İkincisi, Arefe günü kılınır. Bu da iki rek'attır. Her rek'atında besmeleyle birlikte ve sonunda ÂMİN denilerek üç Fâtiha okunur. Fâtiha'dan sonra ise üç KÂFİRÜN ve yüz İHLÂS sûresi okunur.

..

ÂRİZ OLAN SEBEPLER MEYDANA GELDİĞİNDE KILINAN NÂFILE NAMAZLAR HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Bu namazlar, cenâze, güneş tutulma, yağmur isteme, tahiyetü'l-mescid, abdestten sonra iki rek'at namaz ve eve girildiğinde, ordan çıkıldığında kılınan namaz, hayır namazı, hacet namazı, fakirlik başa geldiğinde kılınan namaz, anne-babaya iyilikte bulunma namazı, çok tevbe edenlerin namazı, ölüm sekeratı namazı, idrar akıntısının keffâreti olan namaz, diş ağrısı namazı, yağmur yağdığında namaz yola çıkmak isteyen kılınan namaz, tesbih namazı, kazava kalmış namazları kılmak için kılınan namaz, borç ödemek için kılınan namaz gibi namazlardır.

Bunun yirmi kadar olduğu söylenir. Bunlardan beşi fıkıh kitaplarında geçtiği için meşhur olanlarıdır. Cenâze namazı, güneş tutulma namazı, yağmur istek namazı, tahiyetü'l-mescid namazı, istihâre namazı.

Bunun altıncısı, abdestten sonra kılınan iki rek'at namazdır. Bunu kılarken iki rek'at abdest namazı şeklinde niyet edil-

mez, belki nâfile namaz olarak niyet edilir. Bu namaz sünnettir. Bu hususta Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

«Allahü Teâlâ buyurdu ki: Abdestsiz olduktan sonra abdest almıyan kimse bana eziyet etmiş olur. Abdest aldıktan sonra iki rek'at namaz kılmıyan kimse de bana cefâ etmiş olur.»

Bu iki rek'at namazın birinci rek'atında bir Fâtiha ve Âli İmrân sûresinden (VELLEZİNE İZÂ FAALÜ FAHİŞTEN) Ta (VE Nİ'ME ECRÜ'L ÂMİLİN)'e kadar okunur. İkinci rek'atında bir Fâtiha, Nisâ sûresinden de VE MEN YA'MEL SÜ-EN EV YAZLİM NEFSEHÜ YECİDİ'LLÂHE GAFUREN RA-HİMA kısmı okunur. Sonra secde edilerek: «Ey mağfireti çok geniş olan! Beni bağışla. Ey rahmet ellerini açan! Bana merhamet eyle!» Ve sonra dilediği şekilde dilediği kadar duâ edebilir.

Yedincisi, eve girildiğinde kılınan namazdır. Bu da iki rek'attır. Her iki rek'atında de Kur'ân'dan kolay gelen kısımlar okunur. Namazdan sonra şu duâ yapılır: «Beni yaradan, barındıran, rızıklandıran Allah'a hamdolsun. Bütün bunları o yaparken benim hiç bir güç ve katkım olmamıştır..»

Eve girdiğinde ise şu âyet okunur: «RABBÎ ADHİLNİ MUDHALE SIDKİN VE AHRİCNİ MUHRACE SIDKİN VEC'AL Lİ MİN LEDÜNKE SULTANEN NASİRA = Rabbim! Beni dahil edeceğin yere hoşnudluk ve esenlikle dahil et; çıkacağım yerden de hoşnudluk ve esenlikle çıkar. Katından beni destekliyecek bir kuvvet ver!»²¹³

Sonra şu duâ okunur: «Allah'ım! Girilecek yerin hayırlısını senden istiyorum. Çıkılacak yerin de hayırlısını senden istiyorum. Allah'ın ismiyle girdik, Allah'ın ismiyle çıktık Rabbimiz! Ancak Allah'a dayanıyoruz, O'na bağlanıyoruz..»

Sonra çoluk-çocuğuna selâm verir ve Peygamber (S.A.V.)

Efendimiz'e üç defa salâvat getirir. Çıkarken de böyle yapar.²¹⁴

Sekizincisi, hâcet namazıdır. Bu, iki rek'attır; her rek'atında sekiz Fâtiha ve yedi İhlâs okunur. Namazdan sonra secde edilerek şu dua okunur: «Ey izzet ve salvet sahibi! Ey çok bağışlayan! Ey en çok merhamet eden Rabbim! Beni yalnız başıma bırakma! Şüphesiz ki sen vârislerin hayırlısıdır. Diler sen hayırlı vâris ihsân edersin.» Bu duâ sekiz defa tekrarlanır.

Bu duâyı okuyan ve bu namazı kılan kimse ölüm sekera-tının acısını çekmez.

Dokuzuncusu, fakirlik başa geldiği zaman kılınan namazdır. Bu, dört rek'attır. Ali bin Hüseyin'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, Ali kendi oğluna şu tavsiyeyi yapmıştır: «Oğulcağızım! Sana bir belâ dokunduğunda ya da size bir dert ve fakirlik geldiğinde abdest alıp dört rek'at namaz kılın, sonra da şu duâyı okuyun: «Ey bütün şikâyetlerin arz olunacağı tek makam! Ey bütün gizli görüşmeleri ve gönülden geçenleri işiten! Ey her türlü gizli ve kapalı şeyleri bilen! Ey dilediği şeyi meydana çıkaran! Her türlü belâyı keşfedip kaldıran! Ey Musâ'yı, Muhammed Mustafa'yı ve İbrâhim Halil'i kurtaran! Dert ve fakirliği şiddetlenen kimsenin duâsıyla sana yönelip duâ ediyorum.. Kuvveti zayıflayan, çaresi azalan fakirin, fakirlik içinde boğulanın, garip kalanın duâsıyla sana yalvarıyorum.. Bunların başına gelen dert ve fakirliği senden başkası keşfedip kaldıramaz. Ey merhamet edenlerin en çok merhamet eden! Senden başka ilâh yoktur.. Seni her türlü noksanlıktan tenzih ederim. Şüphesiz ki ben kendine zulmedenlerdenim.»

Ali bin Hüseyin (R.A.) devamla diyor ki: Kendisine belâ ve dert dokunan kimse bu duâyı okuyacak olursa, mutlaka Allah onun üzerinden o dert ve belâyı kaldırır.

Onuncusu, anne-babaya iyilikte bulunma namazıdır. Bu, iki rek'attır. Perşembe akşamı, akşamla yatsı arasında kılınır.

Her rek'atında bir Fâtiha, beş Âyet-i Kursî, beş Muavvazateyn okunur. Namazdan sonra Allah'a on beş defa istiğfar edilir; Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e de on beş defa salâvat getirilir. Hâsıl olan sevabı ana-babasına bağışlar.

Ebû Hüreyre (R.A.), Peygamber'in (S.A.V.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor: «Kim bu namazı kılsa, cidden o, ana-babasının hakkını ödemiş olur. Onlara karşı yapacağı iyiliği tamamlamış sayılır.»

On birincisi, çokca tevbe edenlerin namazıdır. Bu, on iki rek'attır. Bu namaz cuma günü öğleyle ikindi arasında kılınır. Her rek'atında bir defa Fâtiha, bir defa Âyet-i Kürsî, bir defa İhlâs ve birer defa da Muavvazateyn sûreleri okunur.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Herhangi bir erkek ya da kadın cehâlet günlerinde namazı terketmiş, sonra pişmanlık duyarak tevbe etmişse; kılmadığı namazları kaza etsin. Artık Cenâb-ı Hak, kıyâmet günü onu bundan dolayı hesaba çekip kınamaz. Ve onun kötülükleri yazılı amel sahifesini iyiliklere çevirir.»²¹⁶

Yine yapılan sahih rivâyete göre, Peygamber Efendimiz buyurdular ki: «Sizden biriniz namazdan uyuyakaldığı ya da gaflete düştüğü zaman (umitsizliğe kapılmasın) onu hatırlayınca hemen kılsın. Çünkü Cenâb-ı Hak, «namazı, beni hatırlamak için kıl!» buyurmuştur.»²¹⁷

Diğer bir rivâyette ise, Hz. Enes bin Mâlik (R.A.), Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

«Bir namazı unutup kılmayan kimse, onu hatırlayınca kılsın. O namazın bundan başka bir keffâreti yoktur.»

Diğer sahih bir hadiste de buyuruluyor ki:

«Kişiyle şirk (Allah'a eş koşma) arasında (en yakın mesafe), namazı terketmektir.»²¹⁸

Tirmizî'nin rivâyetinde ise: «Kişiyle küfür» arasındaki (en

(215) İhyâü Ulûm'id-Dîn / Li'l-İmam'î-Gazâlî.

(216) Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Nesâî, İbnî Ömer'den (R.A.)

(217) Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Cabir'den (R.A.)

yakın mesafe), ya da «Küfürle imân» arasındaki (en yakın mesafe), şeklinde belirtilmiştir.

Ebû Dâvud'un tesbit ettiği ibârede ise, «Kul ile küfür» arasında (en yakın mesafe)... şeklindedir.

Hazret-i Büreyde'nin (R.A.) yapmış olduğu sahih rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Bizimle müşrikler arasındaki ahid, namazdır. Onu terkeden derin bir inkâra sapmış olur.»²¹⁹

Sahiî bir rivâyette, Ebû Mulayh (R.A.) diyor ki: Bir kut-sal savaşta Hazret-i Büreyde ile birlikte bulunuyorduk. Hava kapalı idi. Hz. Büreyde bizlere dönerek dedi ki: İkinci namazını geciktirmeden hemen kılın! Çünkü Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «İkinci namazını terkeden kimsenin ameli boşa çıkar.»²²⁰

Büyük sahâbi İbni Mes'ud (R.A.) diyor ki: Hendek savaşı günü müşrikler, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'i dört vakit namazını kılmaktan meşgul ettiler, (Resûlullah o gün dört vakit namazını kılmaya fırsat bulamadı). Gecedden epey vakit geçmişti ki, Resûlullah (S.A.V.), Bilâl'e ezan okuması için emretti. Sonra Peygamber (S.A.V.) ikamet getirerek öğle namazını kıldı. Sonra tekrar ikamet getirerek ikindi namazını kıldı. Sonra yine ikamet getirerek akşam namazını kıldı. Sonra da ikamet getirip yatsı namazını kıldı. el-Maalim kitabında da böyle nakledilmiştir.²²¹

Yine yapılan sahih rivâyete göre, Resûlullah'ın (S.A.V.) şöyle buyurduğu tesbit edilmiştir: «Çocuk yedi yaşına girince namaz ile kendisine emredin!. On yaşına girince, (kılmadığı takdirde) onu dövün!»²²²

Tirmizî'den yapılan diğer bir rivâyette ise, «Çocuk yedi yaşına girince ona namaz kılmayı öğretin!. On yaşına girince (kılmıyorsa) dövün!..» buyurulmuştur.

(218) Tirmizî, Nesâî, Büreyde'den (R.A.)

(219) Buhârî, Nesâî, İbnî Mes'ud'dan (R.A.)

(220) Tirmizî, Nesâî.

(221) Tirmizî, Ebû Dâvud, Sebure'den (R.A.)

Ebû Dâvud'un yapmış olduğu bir başka rivâyette: «Çocuklarınız yedi yaşına girdiğinde onlara namaz kılmaları için emredin!. On yaşına girdiklerinde (kılmaktan kaçındıkları takdirde) dövün!. Ve bu yaştaki çocukların yatağını birbirinden ayırın..» buyurulmuştur.

Ebû Dâvud'un yapmış olduğu rivâyette ise: «Çocuk sağını solundan ayırd edecek duruma geldiğinde ona namaz ile emredin!..» buyurulmuştur. et-Tecrid kitabında da aynı husus nakledilmiştir.

Ebû Hüreyre'den (R.A.) yapılan rivâyette Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Âdemoğlu secde âyetini okuyup secdeye vardığında şeytan ondan uzaklaşıp ağlar ve şöyle der: Yazıklar olsun bana! Âdemoğlu secde ile emrolundu; emre uyup secde yaptığı için ona cennet vardır. Ben secde ile emrolundum; bu emre uymadığım için bana cehennem vardır.»²²² Aynı hadise Tefsir-i Kebir'de de yer verilmiştir.

el-Müdmerrat kitabında belirtildiğine göre: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, kızı Hz. Fâtıma'ya (R. Anhâ) şöyle demiştir: «Herhangi bir mü'min erkek ya da kadın vitir namazından sonra üç defa SÜBBÜHÜN KUDDÜSÜN RABBÜNÂ VE RABBÜ'L-MELÂİKETİ VE'R-RÜH der, sonra secdeye varır ve secdede iken beş aynı şeyi söyledikten sonra başını kaldırıp bir defa Âyet-i Kürsi'yi okur ve beş defa yine aynı şeyi söylerse, canını kudret elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki, o henüz bulunduğu yerden kalkmadan Allah onu bağışlar ve kendisine yüz hacc, yüz umre sevâbı ile şehidler sevâbı verir ve ona bin melek gönderir de hepsi onun iyiliklerini yazar. Böylece o kimse bin kole azâd etmiş gibi olur. Allah onun duasını kabul buyurur. Kıyâmet günü cehennem ehlinin yetmiş kişiye şefâatte bulunma musaadesi kendisine verilir, bu durumda ölecek olursa, şehid olarak ölmüş olur.»²²³

(222) Sahih-i Müslim, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(223) Bu hadıs Tatarhanıyye'de nakledilmişse de zayıftır. Arada kib ve istihdam edilen râviler vardır. Aynı zamanda, hadisin mânâsını işlerken «Kul hakkı millet hukuku müstesnâ» kaydını unutmamak gerekir. (Mütercim)

On ikincisi: Ölüm sekerat namazıdır. Bu, iki rek'attir. Akşamla yatsı arasında kılınır. Her rek'atında bir Fâtiha, üç İhlâs okunur. Bu namazı kılan kimseye Allah ölüm sekeratını kolaylaştırır.

On üçüncüsü: İdrar dokunma keffâreti namazıdır. Bu, iki rek'attir. Kuşluk namazından sonra kılınır. Birinci rek'atında bir Fâtiha ve yedi Kevser sûresi okunur. İkinci rek'atında bir Fâtiha, yedi İhlâs okunur.

İdrar dokunmasına keffâret niyetiyle bu namazı kılan kimşenin Allah bedenine, elbisesine dokunan idrardan dolayı günahlarını bağışlar.

On dördüncüsü: Diş ağrıları için kılınan namazdır. Bu da iki rek'attir. Akşamla yatsı arasında kılınır. Her rek'atında birer defa Fâtiha, Kâfirûn, İzâ câe nasrullah, İhlâs ve muavvazeteyn sûreleri okunur. Bu namazı kılan kimse diş ağrısı görmez. Bu, Ebû Zer'den (R.A.) rivâyet olunmuştur.²²⁴ Kendileri diş ağrısından Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e şikâyetinde bulunduğunda Resûlullah (S.A.V.) ona bu namazı öğretmiş ve: «Bu namazı her gece kıldığın takdirde bir daha diş ağrısından şikâyetin olmaz» buyurmuş; o da böyle yapınca, bir daha diş ağrısı görmediğini söylemiştir.

On beşincisi: Yağmur yağdığında kılınan namazdır. Bu da iki rek'attir. Ebû Ümâme'nin (R.A.) Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den yapmış olduğu rivâyette buyuruluyor ki: «Kim yağmur indiğini görür de o sırada iki rek'at namaz kılar, bunun rükû ve secdelerini lâıykıyla yapar, tam bir huşû içinde yerine getirirse, Allah ona her katra için on sevap verir ve bu yağmurdan yeşeren her yaprak başına ona on sevap bahşeder.»

On altıncısı: Yola çıkmak isteyen (sefer yapmak üzere bulunan) kimşenin kıldığı namazdır. Seferin âdâbından biri de, yola çıkmadan önce istihâre (hayır umma) namazı kılmak ve yola çıkarken de dört rek'at namaz kılmaktır. Her rek'atında bir Fâtiha ve bir İhlâs okunur. Sonra şu duâ yapılır: «Allah'.

(224) Hadıs zayıftır. Mevzu' olduğuna söyleniler var.

im! Bu namazla sana yaklaşmak istiyorum. Bu namazları benim çoluk çocuğuma ve malıma halef yap (ben dönünceye kadar çoluk çocuğum ve malım bu namazlar hürmetine korunmuş olsun) »

Böylece bu namaz sefere çıkan adamın yerine onun çoluk çocuğına ve malına vekil olarak koruyucu olur.

On yedincisi: Tesbîh namazıdır. Bu, yukarıdaki bahiste geçti. Cuma günü kılınır.

On sekizincisi: Kazaya kalmış namazlar için kılınan namazdır. Rivâyete göre, akşam namazından sonra iki rek'at namaz kılan ve her rek'atında bir Fâtiha, bir Âyet-i Kürsî ve üç İhlâs okuyan kimsenin kırk yıllık kazaya kalmış namazı yerine getirilmişçesine kendisinden kabul olunur.²²⁵

On dokuzuncusu: Borç ödemek için kılınan namazdır. İbni Ömer'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, bir adam Hazret-i Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e gelerek —ki bu adamın Üveys adında bir bedevî olduğu söylenir— «Yâ Resûlâllah! dedi, üzerimde bir hayli borç vardır.» Bunun üzerine Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurdu ona: «Dört rek'at namaz kıl, birinci rek'atte bir Fâtiha, on Felâk sûresi oku. İkinci rek'atte bir Fâtiha, on Kâfirûn sûresi oku. Bu iki rek'ati bitirince selâmdan sonra otur ve su tesbihi yap :

«Sübhâne'llahi'l-ebediyyi'l-ebed, el vâhidi'l-ehad, Sübhâne'llahi'l-ferdi's-samed, ellezî refaas-samed bi-ğayri amed, el-müteferridi bilâ sâhibetin ve lâ veled..»

Bu duâdan sonra kalk, iki rek'at daha namaz kıl, birinci rek'atında bir Fâtiha, üç Elhâkümü't-tekâsür, üç ve'l-asri, üç İzâ zülzile ve üç de İhlâs sûresini oku.. Namazı bitirince selâmdan sonra secdeye var ve yedi defa şu duâyı oku :

«Allah'ım, her zor işte senden kolaylık istiyorum. Çünkü

(225) Bu, kırk yıllık kaza namazı kılınmış sayılır şeklinde bir anlam taşımamaktadır Çünkü kazaya kalmış namazlar ancak kaza edilmekle kılınmış sayılır Yukarıdaki rivâyete, namazını kazaya bırakıp da bunun uzuntusunu duyanlara bir teselli mahiyetindedir (Mâtercim)

her zor işte kolaylık meydana getirmek senin için çok kolaydır!»

Sonra secdeden kalkıp otur ve on defa şunu oku: «Göklerin, yerin ve bütün âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. Büyüklük ve yücelik göklerde de, yeryüzünde de ancak O'na mahsustur. O çok güçlü ve yegâne hikmet sâhibidir.»

İşte bunu yerine getirecek olursan Allahü Teâlâ borcunu ödeme imkânlarını sana lûtfeder.

Yirmincisi: Uyumaya hazırlanırken kılınan namazdır. Bu da iki rek'attır. Birinci rek'atında bir Fâtiha, bir Âmene'r-Resûlü ve on İhlâs okunur. İkinci rek'atında aynı sûrelere devam edilir. Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim bu namazı kılsa şüphesiz ki ona bin altın Allah yolunda harcamaktan daha hayırlı olur. Aynı zamanda bin çıplağı giydirmekten de daha sevaplıdır.»²²⁶

..

KUŞLUK VE TEHECCÜD NAMAZI, KUR'ÂN OKUMAK VE BENZERİ İTİYAD EDİNİLEN VİRDLER HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE İMAMLARIN BU HUSUSTAKİ SÖZLERİ

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«İnsan hastalanınca ya da bir yolculuğa çıkınca, sıhhatli iken evinde amel ettiğinin bir benzeri (sevâb olarak) kendisine yazılır.»²²⁷

«Hizblal okumadan uyuyan kimse, onu fecirle öğle namazı arasında okursa, gece okumuş gibi kendisine (sevâbı) yazılır.»²²⁸

Muhammed bin Fadl —diğer bazı nüshalarda ise Muhammed bin Fudayl— diyor ki: Başkasını görmesin diye ameli

(226) İhyâü Ulâmi'd-Dîn.

(227) Buhârî, Ebû Mûsa el-Eş'arî'den (R.A.) rivâyet etmiştir.

(228) Müslim, Ömer bin Hattâb'dan (R.A.) rivâyet etmiştir.

terketmek de riyâdır. İnsanlar görsün diye bir amelde bulunmak ise şirktir. O halde her amelde, ihlâsa, evet ihlâsa gerekli ol! Gösterişten kendini uzak tut. Kim Hakk'ı isteyerek ibâdet etmezse, halka ister istemez ibâdet eder. Böylece Hakk'ın hizmetinden kendini çekip alır, halkın hizmetine vermiş olur.

İşte bu mânâyla deniliyor ki: Kim Allah'a ibâdette bulunmaya azmeder de onu halk görmesin diye terkederse, o riyâ kârdır. Çünkü ameli Allah için olduktan geri halkın onu görmesi bir zarar vermez. Halk görsün diye amel eden kimse ise, Allah'a kullukta başkasını O'na eş-ortak koşmuş sayılır.

Ancak bu konudan bir mes'eleyi ayırmak uygun olur. Şöyle ki: Halkın bulunduğu yerde ne zaman Allah'a ibâdet ederse kendisine eziyet edilir veya gıybeti yapılır; o takdirde ameli halk görmesin diye terketmek riyâ sayılmaz. Bilâkis insanlara karşı bir şefkat ve merhamet sayılır.²²⁹

Tarikat-ı Muhammediyye'nin şerhinde deniliyor ki:

«Şeytanın hilelerinden biri de şudur: Bir şahıs belli vird sâhibi olur, kuşluk namazı, teheccüd namazı, Kur'ân okumak ve me'sur olan duâları okumak gibi, bunu, bu tür amellerde bulunmayan bir topluluk arasına katılınca, riyâ olmasın diye terkeder. Şüphesiz ki böyle yapmak fahiş bir hatâdır. Çünkü virdine devam etmesi ihlâsın delilidir. Ancak riyâ fikrinin kalbinde doğması, elde olmayarak bunun içinden geçmesi bir zarar vermez. Riyâ olur endişesiyle virdi bu durumda terketmek şeytana uymak olur, onun maksadını gerçekleştirmek gibi bir durum meydana getirir. Yalnız ne var ki burada virdini yaparken mutad olanından fazlasını yapmamaya dikkat eder. Kendisine mürâî denilmesin diye virdini terkediyeceği ve halk arasında itibarı sarsılmasın diye yapmıyorsa, böyle yapmasında da muslumanlar hakkında sû'î zan beslemiş oluyor. Halkın yermesinden kurtulmak için değil de onları gıybette korumak için terketmeyi düşünüyorsa, bu da halk hakkında kötü zan beslemek demektir. Çünkü başkasını günaha düşmekten

(229) Fethü'l-Karib

korumak ancak mübah olan şeyleri terketmekte değil, mustehabları terketmekte değil.²³⁰

Nitekim Kur'ân'ı Kerim'de buyuruluyor ki

«Rabbine kavuşmayı uman kimse yararlı iş işlesin ve Rabbine kullukta hiç bir ortak koşmasın!..»²³¹

Âyette geçen ve yararlı iş ile terceme edilen «amel-i sâlih» riyâdan uzak olanıdır. Bazısına göre, amel-i sâlih, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e uymak ve O'nun sünnetiyle zâhiren ve bâtinen amel etmektir. Sünnetin bâtınıyla amel, kalbi bütünüyle Allah'a çevirmek, O'ndan başkasından ilgiyi kesmektir. Kur'ân'da bu hususta şöyle buyuruluyor: «Ve lâ yüşrik bi-ibâdeti rabbihî ehadâ..»

Ibni Abbas'dan (R.A.) yapılan rivâyette deniliyor ki: «Ve lâ yüşrik bihi» denilmemiş de «Ve lâ yüşrik bi-ibâdeti» buyurulmuştur. Çünkü bununla, yaptığı amel karşılığında övülme hususu belirtiliyor. El-Hasen (R.A.) diyor ki: Bu, yapmış olduğu bir amelle hem Allah'ı, hem de halkın övgüsünü arzulayan kimse hakkındadır. Nitekim Cündeb bin Züheyr'den (R.A.) yapılan rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e dedim ki: Yâ Resûlallah! Ben Allah için yararlı bir iş işliyorum. Bu sırada biri benim bu amelimi görececek olursa, beni sevindirmiş oluyor.. Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) buyurdu ki: «Allah kendisine ortak koşulan bir ameli kabul etmez.» Ve sonra Peygamber'in (S.A.V.) bu sözünü doğrulamak maksadiyle yukarıdaki âyet indi.

Diğer bir rivâyette, Cündeb'e şöyle de buyurulmuştu: «Biri gizli diğeri âşikâr olmak üzere sana iki sevâp vardır.»

Evet, şüphesiz ki bu, kişinin niyetine göredir. Kendisine uyulsun diye âşikâr amel etmesi —ki bu kâmil, muhlis olup Allah'dan başkasından ilgisini kesen kişilerin yolu ve meşrebidir— veya kendisinden kötü zannın kalkması niyetini taşıyorsa ve bu amel de vâcib olan umurdan ise, ona iki sevâp vardır. Ama bu ameliyle sadece halkın övgüsüne mazhar olma-

(230) Râhu'l-Beyân: Hûd sûresinin tefsiri bölümü.

(231) Kehf sûresi, âyet: 110

yı, isminin yayılmasını, nâminin yâd edilmesini düşünüyorsa, bu riyânın tâ kendisidir, içinde şirk (Allah'a ortak koşma) kusu vardır. Bu bakımdan, virdine ilk başlayan kimse, ameli fesada uğramasın diye onu gizler. Ona uyan kimsenin ise, diğer kimselerin de kendisine uymasını kasdederek amelini veya virdini açık şekilde yapması câiz olur. Tabii ki bu durumda kendisini fitneye uğramaktan güven içinde hissediyorsa.. Aksi halde gizli yapması daha iyi olur.

Bahru'l-Ulûm adlı kitapta deniliyor ki: Riyânın mânası nedir? Bu soruya şu cevabı veriyor: Aşağıdaki hadîsin delâletiy-le derim ki, riyâ, Allah'tan başkası için amel etmektir.

«Ümmetim hakkında en çok korktuğum husus, Allah'a eş —ortak— koşmalarıdır. Ama ben onların güneşe veya ay'a ya da ağaç ve putlara ibâdet edeceklerini söylemiyorum; ancak Allah'tan başkası için amel edeceklerini anlatmak istiyorum..»

el-Eşbah kitabında, riyânın oruca girmeyeceği belirtiliyor. Ancak yüzünde açlığın eseri belirgin hale gelsin diye veya bu durumda olduğunu halka söyleyip arzetsin diye oruç tutuyorsa, bu riyâ sayılır. Nitekim Ubâde bin Sâmî'ten (R.A.) yapılan rivâyette, Ubâde diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den duydum, buyurdular ki :

«Kim gösteriş olsun diye namaz kılarsa, gerçekten o Allah'a eş koşmuştur. Bunun gibi gösteriş olsun diye oruç tutarsa, o da Allah'a eş koşmuştur.» Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz böyle buyurduktan sonra şu âyeti okumuşlardır: «Rabbine kavuşmayı uman kimse yararlı iş işlesin ve Rabbine kullukta hiç bir ortak koşmasın..»

Aynı hususa el-Haddadi'de de yer verilmiştir. Artık sen haccı, sadaka vermeyi ve diğer hayırlı işleri buna kıvas et.

Hadîs-i şerifte buyuruluyor ki: «Allah şüphesiz cenneti her mürâie haram kılmıştır. Gerçek iyilik elbise güzelliğinde değil, bilâkis gönül yatışıklığı ve ağırbaşlılıktadır.»

Diğer bir hadîste ise şöyle buyuruluyor: «Allah kıyâmet günü önce gelenlerle sonra gelenleri bir araya topladığında, bir çağırıcı şöyle seslenecektir: Kim Allah için işlediği bir amel-

de başkasını ona ortak koşmuşsa, amelinin sevâbını Allah'tan başkasından talep etsin. Çünkü Cenâb ı Hak, ortaklık konusunda ortaklardan doygundur, hiç bir ortağa muhtaç değildir.»

Ve bu konuyla ilgili diğer hadîsler :

«Cehennemde bir vâdi vardır ki cehennem o vâdiden her gün yüz defa (Allah'a) sığınır; bu vâdi mürâilere (amelini gösteriş için yapanlara) hazırlanmıştır.»

«Küçük şirk (ortak koşmaklık)tan sakının!»

Bunun üzerine soruldu :

— Küçük şirk nedir?

Buyurdular ki :

— Riyâdır.

«Ümmetim hakkında en çok korktuğum şey, gizli şirktir. Şirkten sakının; çünkü şirk, gece zifiri karanlıkla kaygan düz bir kaya üzerinde yürüyen karıncanın ayak sesinden daha gizlidir.»

Bu beyânın taşıdığı mâna ashâba ağır geldi. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz devamla buyurdular ki: «Şirkin küçüğünü de büyüğünü de gideren şeyden haber vereyim mi?»

Ashâb: Evet, dediler.

Peygamber: «Allah'ım, sana bir şeyi ortak koşmaktan yine sana sığınırım. Bildiğim böyle bir ortak koşmamdan sana iltica ederim. Bilmediğim bir ortak koşmamdan dolayı sana istiğfar ederim» deyin..

Diye buyurdu.

Ali bin Ebû Tâlib (R.A.) diyor ki: «Şirki daha çok riyâ kapsamına al!. Abdeste de Allah'dan yardım dile!. (Ameline tâ ki riyâ karışmasın)..»

Cündeb'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: «Kim başkasını işitsin diye amel ederse, Allah ona (dünyada bunun) karşılığını verir. Kim de gösteriş için yaparsa, Allah ona da dünyada bunun karşılığını verir. (Âhirette onun için bir nasib yoktur).»

Bu hadîsi tefsîr edenlerden bir kısmı da şöyle mâna ver-

mektedirler. Kim halk işitsin diye amel ederse, Allah kıyâmet günü onun bu fâsid niyetini meydana çıkarır ve onu bir nice şahıdların (hafaza meleklerinin) huzurunda rezil ve rüsvay eder.²³²

Ahmed bin Hanbel'in Neff'den, onun da bir sahâbiden yapmış olduğu rivâyete göre, başkasını alaya alanlardan biri Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e sordu.

— Yarın için kurtuluş yolu nedir?

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz cevap verdi:

— Allah'a karşı hilekâr davranma!

— Allah'a nasıl hile yapabiliriz?

— Allah'ın sana emrettiği şeyi yaparken Allah'tan başkasını arzular, gösterişte bulunursan, hile yapmış olursun. Riyâdan sakının. Çünkü riyâ Allah'a bir çeşit ortak koşmaktır. Hem riyâkâr kimse kıyâmet günü mahşer ehlinin gözleri önünde dört isimle çağrılır: Ey kâfır!. Ey fâcır!. Ey zararda kalan!. Ey sözünü yerine getirmeyen!.

Ve sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şu âyeti okudular:

«Rabbine kavuşmayı uman kimse yararlı iş işlesin ve Rabbine kullukta hiç bir ortak koşmasın!..»²³³

«Doğrusu münâfıklar Allah'ı aldatmağa çalışırlar. Oysa O, onlara aldatmanın ne olduğunu gösterecektir.»²³⁴

Bu husus ayrıca İmam Süyûtî'nin ed-Dürri'l-Mensûr adlı kitabında da belirtilmiştir.

SIVAK'IN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE İMAMLARIN BU HUSUSTAKİ GÖRÜŞ FARKLARI

İlim adamları SIVAK hakkında birtakım farklı görüşler meydana koymuşlardır. Bazısına göre sivak, dinî sunnetlerden biridir. Bazısına göre ise, namaz ve orucun sunnetlerinin

(232) Bâhu'l-Beyân Tefsiri, Kehf sûresi bölümü

(233) Kehf sûresi, âyet 110

(234) Nisâ sûresi, âyet: 142

dendir. Dinî sunnetlerdendir diyenlerin görüşü daha kâfi'dir. Nitekim bunun böyle olduğu İmam Ebû Hanife der P A I rivayet edilmiştir. Ayrıca buna delâlet eden bir nice hadîsler de vardır. Bunlardan bir kısmını naklediyoruz:

«Dört husus var ki peygamberlerin sunnetlerindendir Sunnet olmak, sivak kullanmak, güzel koku sürünmek ve evlenmek.»²³⁵

«On husus doğuştan insana lüzumludur..» Bu hadîsi rivâyet eden Hazret-i Âişe (R. Anhâ) bu on şey arasında sivak'ı de zikretti.²³⁶

«Temizlik dörttür: Bıyıkları (ağız içine girmiycek) şekilde kesmek, koltuk altlarını traş etmek, tırnakları kesmek, sivak kullanmak.»²³⁷

Buhârî'nin kendi tarihinde Muğayre el-Asbahi'den (R.A.) yapmış olduğu rivâyette, Hz. Muğayre diyor ki: Öncü ya da keşif kolu arasında bulunuyordum, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bize sivak takdim ederek buyurdu ki: Bununla dişlerinizi temizleyin!

«Ne güzeldir zeytin ağacından olan sivak! Çünkü o mübarek bir ağaçtır; ağzın kokusunu güzelleştirir, kötü kokuyu giderir. O hem benim, hem de benden önceki peygamberlerin sivakıdır.»²³⁸

«Sizden biriniz gece kalktığında sivak kullansın. Çünkü gece kalkıp namaz kılmak istediğinde bir melek ona gelip ağzını onun ağzına dayar, onun ağzından ne çıkarsa mutlaka melekğin ağzına girer.»²³⁹

Evzaî (R.A.) diyor ki: Sivak, abdestin yarısıdır. Onun en çok arzulandığı zaman namaza kalkılmak istenildiğindedir. Abdeste kalkılırken de durum yine böyledir. Kur'an okurken, uykudan kalkarken de sivake ihtiyaç vardır.

(235) İmam Ahmed bin Hanbel, Tirmizî, Taberânî, Ubeyy bin Ka'b ve İbnî Abbâs'dan (R.A.) rivâyet etmişlerdir.

(236) Sahih-i Müslim.

(237) Bezzâr, Ebû Hureyre'den (R.A.)

(238) Taberânî, Muaz bin Cebel'den (R.A.)

(239) Ebû Nuaym, Câbir'den (R.A.)

Muhit sâhibi ve başka ilim adamları, sivakin vaktinin, abdest alınacak vakit olduğunu söylemişlerdir. Çünkü Ebû Hüreyre'den (R.A.) nakledildiğine göre Sivak dının sunneti olarak belirlenmiştir. Bu bakımdan sivak kullanmak için her vakit ona uygun ve eşittir. Kifâyetü'l-Müntehî'de, abdestten önce sivak yapılması belirtilmiştir. İmam Şâfiî'ye göre, namaza kalkındığında, abdest alındığında ve ağız tadının değiştiği halde sivak kullanmak sunnettir.

Buhârî'nin Ebu Hüreyre'den (R.A.) vaptığı rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki «Ummetime zorluk ve sıkıntı getirmemiş olsaydı, sivak ile emrederdim..» bu ger bir rivâyette. Her namaz için sivak ile emrederdim.. bu vurulmuştur. Nesâî'nin yapmış olduğu rivâyette ise, «Her abdest alınırken sivak ile emrederdim..» buyurulmuştur. Aynı rivâyeti el-Hâkim ve İbni Huzeyme de yapmışlardır.

Ebû Huzeyfe'nin (R.A.) anlattığına göre; Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz gece ibâdete kalkınca ağzını iyice yıkardı.

Kuşeyrî'nin Ebû Derdâ (R.A.) Hazretleri'ne isnad ederek naklettiği hadiste ise şöyle buyuruluyor :

«Sivak'e gerekli olun! Çünkü sivak'te yirmi dört hasiet vardır; bu hasletlerin en üstünü Allah'ı hoşnud etmek ve namazın faziletini yetmiş kat artırmaktır.»

Diğer bir hadiste şöyle buyuruluyor :

«Sivak ile kılınan namaz, sivaksız kılınan namazdan yetmiş kat üstündür.»⁽²⁴⁰⁾

İmam Nesâî, sivakin oruçluya zeval vaktinden sonra müstehab olduğuna şu hadisin umum ifâde eden mânasıyla istidlâl etmiştir: «Ummetime zahmet, sıkıntı olmamış olsaydı, her namaz için sivak ile emrederdim.» Her namazdan maksad, farz, vâcib ve nâfile olan bütün namazlardır. Aynî'de de aynı hususa yer verilmiştir. Hidâye sâhibi diyor ki: Sivak müstehabdır. Şeyh Kemalüddin bin Hümam sivakin müstehab olduğuna, sünnet olmadığına, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in buna ab-

(240) Ahmed bin Hanbel, İbni Huzeyme, Hâkim, Ebû Nuaym, Uru'den (R.A.)

destte devam ettiğine dair bir hadisin vârid olmadığını delil getirmiştir. Buhârî'de bunu ta'likan zikretmiş ve sivakin abdest alırken müstehab olduğu görüşünü daha hak bulduğunu söylemiştir.

Diyebilirim ki: Sivakin vücûbuna mani', meşakkattir. O halde bu husus onun sunnet olduğuna bir işaret sayılır. Nitekim Hazret-i Âişe Vâlidemiz (R. Anhâ) diyor ki. Biz Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in sivakini, abdestini, temizliğini sayar dururduk. Allah dilediğini ona gönderir, o da sivak kullanır abdest alırdı. Sonra namaz kılardı. Bu da belirtilen hususların Resûlullah'ın âdetlerinden olduğunu gösterir. Ancak denilebilir ki: Bu O'nun uykudan uyandığındaki âdetidir, her abdest aldığındaki âdeti değildir. Bütün bu görüşlerle beraber konuyu işleyenler bunu âdâbdan saymışlardır ki bunda tesamüh vardır. Meğer ki bu âdâbdan müstehabbı içine alan bir mâna kastedilmiş olsun. Nitekim Şerh-i Kebîr'de de bu husus böyle belirtilmiştir.

Hanefi imamlarına göre zevâlden sonra oruçluya sivak mekruhtur. Ama daha sahîh olan tesbite göre İmâm-ı A'zam yanında mekrûh olmadığıdır. İmam Mâlik'e göre de böyledir. Nitekim Şir'a adlı kitapta da bu husus belirtilmiştir. İmam Ahmed ve Taberânî'nin naklettiklerine göre, üç şey Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e vâcib iken O'nun ümmetine tetavvu' olmuştur: Vitir namazı, sabahın iki rek'at sünneti ve iki rek'at kuşluk namazı. Ayrıca Resûlullah'a has olan hususlardan biri gece namazı, diğeri sivak idi. Gece namazı hakkında Kur'an-ı Kerim'de buyuruluyor ki: «Ey Muhammed! Geceleyin uyanıp, yalnız sana mahsus olarak fazladan namaz kıl. Belki de Rabbin seni övülecek bir makama yükseltir.»⁽²⁴¹⁾

Şöyle ki bu namaz ya farz namazlar üzerine bir fazlalık, ya da vâcib olarak bir fazilettir. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e..

Sivake gelince: Âlimler, bunun için Ebû Dâvud'un Abdul-

(241) İsrâ sûresi, âyet: 79

lah bin Ebî Hanzele'den rivâyet ettiği şu hadisle istidlâl etmişlerdir. «Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz her namaz için —abdestli bulunsun bulunmasın— bir abdest almayı emretti. Bu külfetli olunca, her namaz için sıvak kullanmayı emretti...» Sıvakın Peygamber Efendimiz'e vacib olmadığını iddia edenler ise İbni Mâce'nin Ebû Ümâme'den (R.A.) rivâyet ettiği şu hadisle istidlâl etmişlerdir: «Cebrâil (A.S.) ne kadar bana geldiysen mutlaka sıvak ile tavsiyede bulundu. O kadar ki hem bana, hem de ümmetime farz kılınmasından endişe ettim...»

Ahmed bin Hanbel'in Vâsile bin Aska'dan (R.A.) yapmış olduğu rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki:

«Sıvak ile emrolundum. O kadar ki üzerime farz kılınacağından endişe ettim!..»

Bu hadisin isnadı hasendir. Aynı husus Mevâhib-i Ledünniyye'de de nakledilmiştir.



NAMAZIN DAHA ÖNCE MEKKE'DE FARZ KILINMASI İLE ABDESTİN DAHA SONRA MEDİNE'DE FARZ KILINMASI HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BU KONUDAKİ BAZI SORU VE CEVAPLAR

Kur'ân-ı Kerim'de buyuruluyor ki: «Ey İmân edenler! Namaza kalkmayı dilediğinizde yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi, —başlarınızı meshedip— topuk kemiklerine kadar ayaklarınızı yıkayın.»²⁴²

Denilebilir ki, bu âyetin Medine'de nâzil olduğu icmâ' ile sabit olmuştur. Namaz ise Mekke'de farz kılınmıştır. Bundan anlaşılıyor ki namaz abdestsiz olarak farz kılınmış ve bu hal abdest âyeti ininceye kadar devam etmiştir. Buna cevap olarak diyebiliriz ki: Bunun böyle olması gerekmez, abdestin met-

(242) Maide sûresi, âyet 6

lûv olmayan vahiy yoluyla sâbit olunabileceği düşünülebilir. Şöyle ki daha önceki şeriatlara uyulmuş ve onlarla bu hususta amel edilmiştir. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şu hadisleri bu hususa delâlet etmektedir:

Efendimiz (S.A.V.) abdest aldıklarında üçer defa azâsını yıkarken, «Bu benim ve benden önceki peygamberlerin abdestidir!» buyurmuşlardır.

Denilebilir ki, abdestin farziyeti bu yolla sâbit olduğunda daha sonra ilgili âyetin inmesindeki fayda ne olabilir? Bu soruya şu cevabı verebiliriz: Bu âyetin abdest emrini takrir ve tesbit için olması mümkündür. Abdest başlıbaşına bir ibâdet olmayıp namaza bağlı bulunduğu cihetle ümmetin bu hususta şüpheyeye düşmemesi ve bir gaflet ve ihmal göstermemeleri, şartlarında ve rükünlerinde bir yanlışlığa meydan vermemeleri için daha sonra âyet inmesi gerekmiştir. Çünkü asr-ı saâdet çok gerilerde kalmış, hadisleri nakledenler günden güne azalmış ve böylece sarîh bir nasla beyân edilmeyen farzların unutulma tehlikesi başgöstermiş olabilirdi. Ama mütevatir bir nasla sâbit olan farzlar böyle değildir. Onlar her zaman herkesin dilinde varlığını hissettirir. Nitekim aynı husus Halebi'nin Şerh-i Kebir'inde de belirtilmiştir.

Yine denilebilir ki: Bu husustaki delil Medine'de inmiştir. Bunda görüş birliği vardır. Namaz ise Mekke'de farz kılınmıştır. Ahlâkların ittîfakıyla Peygamber'in (S.A.V.) abdestsiz namaz kılmadığı sâbit olmuştur ki o zaman henüz abdest hakkındaki âyet inmemiştir. Buna cevap olarak diyebiliriz ki: Abdestin daha önce farz kılındığını kabul etmek mümkün değildir. Nitekim İbni Cehm diyor ki: İslâm'dan önceki devirlerde sünnet idi. Sonra farziyeti vahiy yoluyla inmiştir. Bunun aksi kabul edilecek olursa, o zaman hukmu deliline takdim etmek gerekir. Cuma âyetinde olduğu gibi. O halde abdestin farziyetinin daha önce metlûv olmayan vahiyle sâbit olduğu ken- dilüğinden sübût bulmuş oluyor. Meselâ: Cebrâil'in (A.S.) bu- nu Hazret-i Peygamber'e öğretmesi olabilir. Nitekim İbni Re- nu Hazret-i Peygamber'e öğretilmesi olabilir. Nitekim İbni Re- nu'nun Esved'den mürsel olarak yaptığı rivâyet —ki bu Ah-

med bin Hanbel'in İbnî Ebî Lehiâ tarikiyle tesbitiyle sağlanmıştır— abdestin âyetle farz kılınmadan önce şeriatlardan alınarak işlendiğini göstermektedir. Sahih hadiste Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in abdest alıp üçer defa azâsını yıkarken «Bu hem benden, hem de benden önceki peygamberlerin abdestidir» buyurduğu kesinlik kazanmıştır. Bu rivâyet, İmam Nevvî'nin «Abdest bu ümmetin hasasındendir» sözünün zayıf olduğunu meydana koymaktadır. Nitekim aynı hususa Mülteka Şerhi el-İzmirî'de de yer verilmiştir.

Abdestle ilgili diğer hadisler :

«Müslüman bir kimse abdest aldığı anda günahları kulağından, gözünden, ellerinden ve ayaklarından çıkar; oturacak olursa mağfirete erişmiş olarak oturmuş olur.»⁽²⁴³⁾

«Abdestli bulunduğun halde ölüm meleği sana gelecek olursa, kelime-i şehâdeti kaçırmış olmazsın. Çünkü abdest imânın yarısı, namazın anahtarı, bedenî temizleyicisidir günahlardan.»⁽²⁴⁴⁾ Nitekim el-Bostan adlı kitapta da bu rivâyete yer verilmiştir.

«Sizden herhangi biriniz abdest alır, abdestini fazlasıyla ya da tastamam yapar, sonra «Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlühû» derse, kendisine herhalde sekiz cennet kapısı açılır; hangisinden arzu ederse oradan içeri girebilir.»⁽²⁴⁵⁾

«Kim abdest aldıktan sonra İnnâ enzelnâhü sûresini bir defa okursa, gecesini namazla, gündüzü oruçla geçirilen elli sene sevâbı kendisine verilir. Kim iki defa okursa, Allahü Teâlâ İbrâhim ve Musâ peygamberlere verdiğini ona verir. Kim üç defa okursa, Allahü Teâlâ ona sekiz cennet kapısı açar, hiçbir hesap vermeden, bir azâba tâbi tutulmadan istediği kapıdan girebilir.»⁽²⁴⁶⁾

Diğer bir rivâyette: «Kim bu sûreyi bir defa okursa, Al-

(243) Ebû Umâme, el-Bahillî'den (R.A.)

(244) Enes bîn Mâlik'den (R.A.)

(245) Sahih-i Müslim, İbni Ömer'den (R.A.)

(246) Kul hakkı, millet hakkı hariç. Bunlar ancak ölmekten önce ödenmekle afrolunur.

lah onu siddiklerden yazar. İki kere okuyanı şehidlerden yazar. Üç defa okuyanı Allah peygamber zümresinde haşreder.»⁽²⁴⁷⁾

«Kim abdest alır, abdestini güzelleştirir, sonra şu duâyı okursa, cennetin sekiz kapısı kendisine açılır, hangisinden dilerse girebilir.»

DUA: Eşhedü en lâ ilâhe illâllahü vahdehü lâ şerike leh ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlühü. Allahüm mee'alni mine'l-mutatahhirin vec'alni mine't-tevvâbin..»

MANASI: Allah'tan başka ilâh olmadığına, O'nun tek olduğuna, eşi ortağı bulunmadığına ve Muhammed'in de (S.A.V.) Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna şehâdet ederim. Allah'ım! Beni çokca tevbe edenlerden ve çokca temizlenenlerden evle!

«Kim abdest aldıktan sonra: Sübhâneke allahümme ve bi-hamdike, eşhedü en lâ ilâhe illâ ente estagfiruke ve etûbü ileyk, derse, Allah bu duâyı öyle bir mühürle mühürler ki artık bir daha kırılmaz ve kıyâmet gününe kadar Arş'in altına kaldırılıp (korunur).»⁽²⁴⁸⁾

Diğer bir hadiste ise şöyle buyruluyor:

«Kul abdest alıp temizliğini bitirince, Sübhâneke allahümme ve bi-hamdike, eşhedü en lâ ilâhe illâ ente estagfiruke ve etûbü ileyke derse, o hayırlı bir mühürle mühürlenip Arş'in altına konulur. Bu duânın mührü, kıyâmet günü sâhibine verinceye kadar kırılmaz.»⁽²⁴⁹⁾

∴

(247) Mışkâtü'l-Envâr

(248) Tirmizî, Ömer'den (R.A.)

(249) Tirmizî, Ömer'den (R.A.)

(249) Nesâî, Ebû Sâid el-Hudrî'den (R.A.)

(250) Tenbihü'l-Gaafilîn, Ebû Leyâ Semerkandî

**ABDESTİN SÜNNET NAMAZI VE ABDEST İLE GUSULDE
KULLANILACAK SU MİKTARI HAKKINDA VÂRİD
OLAN SAHİH HADİSLER VE BU HUSUSTA
İMAMLARIN GÖRÜŞLERİ**

Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) sabah namazı esnasında Bilâl Hazretleri'ne şöyle buyurdu :

«Ya Bilâl! İslâmiyette işlediğin en umut verici amelinden bana haber ver. Çünkü ben senin ayakkabılarının tıkırdısını Cennette hemen önümde duydum..»

Bunun üzerine Hz. Bilâl dedi ki :

«Ben ister gece, ister gündüz ne kadar abdest aldım, mutlaka o abdestle namaz kıldım ki, o namaz bana farz kılınmamıştır. Kanaatımca en umut verici amelim bu olsa gerek.»²⁵¹

Başka bir rivâyette ise :

«Ya Bilâl! Cennette hangi amelikle önüme geçmiş oldun? Çünkü ben geçen gece Cennete girdiğimde senin ayak tıkırdısını önümde duydum..»²⁵²

İmam Ahmed ve Tirmizî'nin rivâyetlerinde ise, son cümle şöyledir: «Çünkü ben senin ayakkabılarının tıkırdısını işittim.»

Diğer bir rivâyette bu hadis şöyle ifâde edilmiştir :

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz sabahlayınca, Bilâl'i çağırtmış ve «Ya Bilâl! Cennette ne ile benim önüme geçmiş oldun?»

Diye sormuş ve şunu ilâve etmişti: «Çünkü ben ne kadar Cennete girdimse, mutlaka senin ayak seslerini önümde işittim. Geçen gece de Cennete girdiğimde yine senin ayak patırdını önümde duydum ve sonra kare şeklinde bir saraya geldim, sarayın tarasası altından indi. Bu saray kime aittir? diye

(251) Buhârî, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(252) Buhârî, Müslim

sorduğumda, Araplardan bir kişiye aittir, diye cevap verdiler. Bunun üzerine tekrar sordum :

- Ben de Arabım, bu saray kime aittir?
- Kureys'ten bir kişiye..
- Ben de Kureysliyim. Bu kime aittir?
- Muhammed ümmetinden bir kişiye.
- Ben Muhammed'im, kime aittir bu?
- Hattab'ın oğlu Ömer'e...

Bunun üzerine Hz. Bilâl (R.A.) dedi ki :

— Ya Resûlâllah! Ne kadar ezan okudumsa, mutlaka ezanı müteâkip iki rek'at namaz kıldım. Bana ne kadar abdestsizlik ârız oluyorsa, mutlaka hemen abdest aldım ve bildim ki bundan dolayı Allah'ın benim üzerimde iki rek'at namaz (tavsiyesi) vardır.

Hazret-i Peygamber (S.A.V.) ona :

— İşte bu iki amelinden dolayı Cennette önüme geçmiş bulunuyorsun!..²⁵³

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in bu beyânı temsili mahiyettedir ki rü'yasında kendisine gösterilmiştir. Bundan, Bilâl'in hakikaten Cennette Resûlüllah'ın önüne geçtiği hükmü çıkarılamaz.

Bazısına göre, Bilâl'in Cennete girmesi ve bu menkıbenin onun hakkında meydana gelmesi, sırf abdesti bozulduğunda vakit kaybetmeden abdest alması ve her abdestten sonra iki rek'at namaz kılması sebebiyledir. Bilindiği gibi sahîh rivâyetlerde, hiç kimsenin kendi ameliyle Cennete giremeyeceği bildirilmiştir.

Biz buna cevap olarak deriz ki :

Cennete girmek Allah'ın rahmetiyle olur. Fazlalık derecelerde, farklılık amellerin durumuna göre olur. Nitekim Cenâb-ı Hakk'ın: «İşlediğiniz (iyi) ameller karşılığında Cennete giriniz!» meâlindeki beyânın tefsîrinde de bu husus belirttiğimiz şekilde açıklanmıştır.

(253) Tirmizî, Abdullah bin Büreyde'den (R.A.)

İmam Nevevî (R.A.) diyor ki: Abdest aldıktan sonra iki rek'at namaz kılabilmek için kerahet vakitlerinden biri girmiş olmalıdır. Aksi halde kılınmaz. Meşhur olan görüş de budur. Hanefî imamlarından bir kısmına göre, kerahet vakti bile olsa iki rek'at namaz kılınır. Özellikle ihram giyen kimsenin kerahet vakti bile olsa iki rek'at namaz kılması uygun olur. Çünkü bu namazın sebebi ihram giymeyi arzu etmektir. O vakitte bu arzu tahakkuk edince, namaz da kılınır. Cami'e saygı namazı, abdest sünneti namazı da kerahet vakitlerinde böyledir.²⁵⁴

Evet, tetavvu' namazlar kerahet vaktinde câiz de olabilir, mekrûh da olabilir.²⁵⁵

İmamın arkasında Fâtiha ya da zamm-ı sûre okumak, İmam Ebû Yusuf ve İmam A'zam'a göre mekrûhtur.²⁵⁶

Fecir doğduktan sonra hayırlı bir söz müstesna, konuşmak da mekrûhtur.²⁵⁷

Fakih olan kimse kendisi Kur'ân okuyorsa, efdâl olanı kendi kıraetiyle namaz kılması, başkasına uymasıdır.²⁵⁸

İmam A'zam diyor ki: Öne geçip namaz kıldırmak isteyen imam yanlış Kur'ân okuyorsa, o camii terkedip başka bir cami'e gidip namaz kılmakta bir beis yoktur. Bunun gibi diğer cami'lerdeki imamlar o cami'deki imamdan daha hafif kıldırıyor ve sesi daha güzel bulunuyorsa, camii terkedip diğer cami'lere gitmekte bir vebâl görülmemiştir.²⁵⁹

Ashâb-ı kirâmdan Amr bin Anbes'e'nin (R.A.) naklettiğine göre, Amr diyor ki: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e :

— Ya Resûlallah! Abdestten bana haber ver, dedim.

Buyurdular ki :

«Sizden herhangi biriniz Allah için abdest almaya başlar, ağzını çalkalar, sonra burnuna su verir ve sümkürürse; mut-

(254) el-Aynî, Şerh-ı Buhârî

(255) el-Kâfî, Şerh-ı Tahavî

(256) el-Hidâye

(257) Muht-ı Sarâhî

(258) Fetevâ-ı Kâdîhan

(259) el-Muht, Fetevâ-ı Hindîyye

laka hataları ağzından ve burnundan akan su ile çıkar. Yüzünü, Allah'ın emrettiği şekilde yıkarsa, mutlaka yüzündeki hatalar su ile birlikte çıkıp gider. Sonra ellerini ve kollarını Allah'ın emrettiği şekilde dirseklerine kadar yıkarsa, mutlaka hataları parmak uçlarından akan su ile birlikte çıkıp gider. Başını Allah'ın emrettiği şekilde meshedince, mutlaka hataları başından çıkar. Sonra iki ayağını Allah'ın emrettiği şekilde topuklarına kadar yıkayınca, mutlaka hataları ayaklarının etrafından çıkıp gider. Sonra kalkıp lââyık olduğu şekilde Allah'a hamdedip O'na senâda bulunur, sonra da iki rek'at namaz kılacak olursa, mutlaka anasından doğduğu gündeki gibi günâhlardan temizlenmiş olur (kul hakkı, millet hukuku müstesna)...²⁶⁰

Muttasıl bir senedle Ebû Hüreyde'den yapılan rivâyette Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Allah'ın ne ile hataları sildiğini, dereceleri yükselttiğini size haber vereyim mi?

Ashâb-ı kirâm :

— Evet, ya Resûlallah, dediler

Buyurdular ki :

— Soğuk günlerde tastamam abdest almak, kötülöklere karşı sabretmek, mescidlere çokca adım atmak, bir namazdan sonra diğer bir namazı (dört gözle) beklemek İşte bunlar ribattır, yâni düşmana karşı koruyucu kaledir (veya Allah yolunda nöbet tutup gözetleme yapmanın sevâbidir).»

Abdurrahman bin Selâm, kendisinden yapılan muttasıl bir senedle diyor ki Allah'ın indirdiği bazı kitaplarda rastladım. Kim her abdestsizlik vâki olduktan sonra abdest alır, bu arada kadınların yanına çokca girip çıkmaz, haksız yere mal edinmezse; kendisine hesapsız şekilde dünyalıktan rızık verilir.

Bu konuyla ilgili diğer hadislerle gelince :

«Kim abdestli, tertemiz olarak temiz bir elbise içinde yatağına uzanır da yatarsa, mutlaka onun o temiz elbisesi içinde

(260) Sened-ı muttasıl ile Ebû Umâme el-Bahilî'den.

bir melek de geceler. Gecenin hangi saatinde uyanırsa, o melek onun için şöyle istiğfarda bulunur: «Allah'ım, bu kulunu bağışla; çünkü o tertemiz olarak geceledi.»²⁶¹

«Dosdoğru olun, (amellerinizi) sayıp dökmeyin! Bilmiş olun ki, amellerinizin en hayırlısı namazdır. Abdestli de ancak mü'min olan muhafaza eder.» (Abdestli bozulunca vakit kaybetmeden abdest alır).²⁶²

O halde mü'mine yakışan, bütün gündüz abdestli olmaktır. Akşamleyin de abdestli olarak yatağına uzanmaktır. Kul böyle yapınca Allah onu sever. Melekler ona değer verip koruyucu olurlar. Devamlı olarak da o kul Allah'ın himayesinde bulunur. Abdestli iken bir şey yiyecek ya da içecek olursa, yemek ve içmek onun midesinde zikreder. Ve onun midesinde bulundukları sürece onun için istiğfar ederler.²⁶³

Hazret-i Osman (R.A.) abdest alırken azâsını üçer defa yıkadıktan sonra şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu işittim: «Kim benim bu abdestim gibi abdest alırsa, mutlaka hataları, yüzünden, ellerinden ve ayaklarından çıkıp gider.»²⁶⁴

Konuyla ilgili diğer hadisler :

«Herhangi bir kişi abdest alır, güzel bir abdestte bulunur, sonra namaz kılarsa, mutlaka Cenâb-ı Hak onu o namazla ondan sonra kılacağı namaz arasında bağışlar.»²⁶⁵

«Abdestli bulunduğu halde abdest alan kimseye Cenâb-ı Hak on iyilik yazar.»²⁶⁶

Hazret-i Enes bin Mâlik'den (R.A.) yapılan sahih rivâyete göre: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir sâ' (3334 gr.) su ile ve bundan biraz fazlası ile gusleder; bir avuç su ile de abdest

(261) Ebû Hüreyre'den (R.A.), Taberânî.

(262) Taberânî, Sevbân'dan (R.A.), Ahmed bin Hanbel.

(263) Tenbîhü'l-Gafilîn.

(264) Buhârî, Müslim; Osman bin Afvan'dan (R.A.)

(265) Ahmed bin Hanbel.

(266) Ebû Dâvud, Tirmizî, İbnî Mâce; İbnî Ömer'den (R.A.)

alırdı. Diğer bir rivâyette ise beş mekkûk ile gusleder, bir mekkûk ile abdest alırdı.²⁶⁷

Hazret-i Âişe (R. Anhâ) vâlidemizden yapılan rivâyette, deniliyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz sâ' ile gusleder, bir avuç su ile de abdest alırdı.

∴

NAMAZDA AYAKTA DURMAYI UZATMAK, KIRÂETLE ÇOK RUKÛ' VE SECDE YAPMAK HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Abdullah bin Ömer (R.A.) diyor ki: «Bir gece Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'le birlikte namaz kıldım. O kadar ayakta durdu ki kötü bir şey yapmayı tasarlardım.»²⁶⁸

Bunun üzerine kendisine soruldu :

— Ne gibi kötü bir şey?

— Bir ara oturmaya ve Peygamber'i bulunduğu hal üzere terketmeyi..

Diye cevap verdi

İbni Battal diyor ki: Bu rivâyette, gece namazında ayakta fazla durmak hakkında delil vardır. Ancak âlimler tetavvu' (nâfile) namazlarda daha üstün sevaplı olan, ayakta durmayı uzatmak mıdır, yoksa az oturup rükû' ve secdeleri uzatmak mıdır?.. hususunda görüş farkı izhâr etmişlerdir. Bazısına göre rükû' ile secdeleri çoğaltmak daha sevâplıdır. Onlar bu hususta Müslim'in Hazret-i Sevbân'dan (R.A.) yaptığı şu rivâyeti delil olarak göstermişlerdir: Rabia bin Kâ'b —ki bu zat Cennette Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e refik olacaktır— Peygamber Efendimiz'den soruyor: Amellerin hangisi daha üstündür? Peygamber (S.A.V.) ona şu cevabı veriyor: «Fazla secde yapmakla bu hususta kendine yardımcı ol!» Ayrıca

(267) Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud. Bir mekkûk, bir buçuk sâ'dır, bazılarına göre bin beyyûz altmış dirhemdir.

(268) Buhârî, Abdullah bin Ömer'den (R.A.)

onlar şu hadis ile de istidlâl etmişlerdir: «Herhangi bir kul Allah'a secde bulunursa Allah mutlaka o secde ile onun bir günahını siler, bir sevap yazar, bir derecesini yükseltir.. O halde siz secdelerinizi çoğaltın!»²⁶⁹

Ebû Fâtıma (R.A.) bir gün Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den soruyor :

— Bana bir amelden haber ver ki o amel üzerine doğrulayım ve onu işleyeyim?

Peygamber (S.A.V.) ona şu cevabı veriyor :

«Secde etmeğe gerekli ol! Çünkü sen ne kadar Allah'a bir secde yaparsan, O mutlaka onunla senin bir derecenı yükseltir, bir günahını siler.»²⁷⁰

Bu konuyla ilgili diğer rivâyetler de şöyledir :

Tahavî'nin rivâyetine göre, Ebû İshâk bin Muharik diyor ki: Haccetmek üzere yola çıkmıştık. Rebze denilen bölgeye vardığımızda orada büyük sahâbî Ebû Zer el-Gıffârî Hazretleri'yle karşılaştık —ki bu sahâbînin asıl adı, Cündeb bin Cenâde'dir ve Rebze'de medfundur— namaz kılıyordu. Ayakta durmayı uzatmıyor, fakat rükû ve secdeleri çoğaltıyordu. Kendisine bunun sebebini sorduğumda şu cevabı verdi: Daha güzel (bir ibâdet) yapmak için kusur işlememeye çalıştım. Çünkü Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den duydum, buyurdular ki: «Kim bir rükû ve bir secde yaparsa, mutlaka Allah onun bir derecesini yükseltir ve bir günahını da siler.»²⁷¹

Yine Tahavî'nin Abdullah bin Ömer'den (R.A.) yapmış olduğu rivâyetinde, İbni Ömer namaz kılan bir gence rastlıyor ki bu genç namazını hayli uzatıyor.. Namazını bitirip selâm verince, İbni Ömer bu genci tanıyanınız var mı? diye soruyor. Adamın biri ayağa kalkıp, ben tanıyorum, diyor. Bunun üzerine İbni Ömer (A.S.) o adama diyor ki: «Eğer onu tanıyorsan, kendisine rükû ve secdeleri uzatmasını söyle. Çünkü ben Re-

(269) İbni Mâce, Übâde bin Sâmî'den (R.A.)

(270) İbni Mâce, Kestî bin Merre'den.

(271) Ahmed bin Hanbel, Beyhaki, Muharik'den (R.A.)

salullah (S.A.V.) Efendimiz'den işittim; buyurdular ki: «Kul namaz kılmak üzere ayağa kalkınca, günahları ona getirilir de başı üzerine konulur. Ne kadar rükû ve secdeye varırsa, o günahlar üzerinden dökülür..»

Beyhaki aynı rivâyeti tesbit ettikten sonra Evzai, Şâfiî, Ahmed bin Hanbel ve Muhammed bin Hasen'in de aynı görüşte olduklarını ilâve etmiştir.

Diğer bazısına göre, namazda (gece kılınan nâfile namazlarda) ayakta durmayı uzatmanın daha sevaplı olduğu belirlenmiştir. Tabîin-i kirâmın cumhuru da aynı görüştedir. İbrahim Nehai, Hasan Basrî, Ebû Hanîfe de bu görüşü tasvip edenlerdendir. Ebû Yûsuf, Şâfiî ve Ahmed bin Hanbel'in de böyle söyledikleri rivâyet olunur.²⁷²

el-Eşheb diyor ki: Ayakta durmayı uzatmak, daha sevaplıdır. Çünkü böyle yapmakla fazla Kur'ân okunmuş olur. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den sorulmuş :

— Ya Resûlâllah! Hangi namaz efdâldır?

— Kunûtu uzun olan..

Diye cevap vermiştir. Bununla, ayakta durmaklığı uzun olan nâfile namazı kasdetmişlerdir.²⁷³

Diğer bir rivâyette aynı husus belirtilerek buyuruluyor ki: «Kıyâmı uzun olan (gece nâfile) namaz efdâldır..» Bu, hangi namaz efdâldır? sorusuna cevap olarak Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz tarafından verilmiştir.²⁷⁴

Belirtilen hadîsten elde edilen sonuç şudur: Bu konuda da büyük imamların görüşüne katılmak gerekir. Çünkü onlara muhalefet hiç de iyi bir yol sayılmaz. Cenâb-ı Hak buyuruyor ki «Onun emrine aykırı hareket edenler, başlarına bir be-

(272) Beyhaki.

(273) Sahih-i Müslim, Câbir'den (R.A.)

(274) Ebû Dâvud; Abdullah bin Habesh el-Haşamî'den.

lânın gelmesinden veva can yakıcı bir azâba uğramaktan sakınsınlar!..»²⁷⁵

SECĐENİN FAZİLETİ VE SECDEDEKİ TESBİHİN FAYDALARI HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Secde, lûgatta tevâzu ile eğilmektir. Şeriatte ise, ibâdet kasdiyle alın yere koymaktır. Aynı husus, Ebû Suûd Efendi'nin tefsirinde Bakara sûresinin baş kısımlarında ifade edilmiştir.

Bu secdenin şartları, tahrim müstesnâ, namazın şartlarının kendisidir. Rükû, alın veya onun yerine geçebileni (rükû' umâ' gibi) yere koymaktır. Nitekim hasta olan baş işâretiyle, hayvan üzerinde namaz kılan da kezâ baş işâretiyle secdesini yapar. Ancak hayvan üstünde seferî olan kimse hakkındadır bu cevâz.. Yere yapılması vâcib olan secdeyi hayvan üzerinde yapmak câiz olmaz. Ama hayvan üzerinde yapılması vâcib olan secdeyi yere yapmak câiz olur.²⁷⁶

Rükû veya secdede secde âyetini okuyacak olursa, tilâvet secdesi gerekmez. Bahr-i Râik sâhibi diyor ki: Bu bana vâcibdir; ama yapılan rükû ve secde ile edâ edilmiş oluyor. Fetevâ-i Hindiye'de de aynı husus belirtilmiştir.

Konuyla ilgili hadisler :

«Yedi kemik üzerine secde etmekle emrolunduk: Alın, (böyle derken eliyle burnunun üzerine işâret etti), iki el, iki diz, ayaklarının kenarları.. Elbisemizi ve saçımızı da (namazda) toplamayız.» Yâni bununla da emrolunduk.²⁷⁷

Ma'da İbni Ebî Talha diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efen-

(275) Nûr sûresi, âyet 63. Bu âyet büyük imamlara muhalefetin sakıncalarını değil, Resûlullah'ın emrine aykırı hareket etmenin mahzurlarını beyân ediyor. (C.Y.)

(276) Bahr-i Râik.

(277) Sahih-i Buhârî, İbni Abdâs'dan (R.A.)

dımız'ın azâdlı kolesi Sevbân Hazretleri'ne rastladım; ona dedim ki

— Bana öyle bir amelden haber ver ki onu işlediğimde Allah beni o amel sebebiyle cennete soksun?

Sevbân Hazretleri sustu, cevap vermedi. Sonra aynı soruyu ikinci ve üçüncü defa sordum. Yine susup cevap vermediyse de ısrar edeceğimi anlayınca dedi ki :

— Allah'a çokca secde et!. Çünkü Allah'a bir secde edecek olursan, mutlaka O senin bir derecenı yükseltir ve bir günahını da bağışlar.

Ma'dan Hazretleri devamla diyor ki: Sevbân'dan (R.A.) ayrıldım. Bu defa Ebû Derdâ Hazretleri'yle karşılaştım. Aynı soruyu ondan da sordum. Sevbân Hazretleri'nin dediğini avnen o da söyledi. (Allah hepsinden razı olsun!)

Âişe (R. Anhâ) Vâlidemiz anlatıyor: Bir gece Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i yatağında bulamadım; aradım, el yordamıyla etrafı taradım. Derken elim O'nun ayaklarının alt kısmına dokunuverdi. Dikkat ettim, secdede bulunuyorlardı. Ayaklarının ikisi de dikili vaziyette kibleye dönük idi. Secdesinde şöyle diyordu: «Allah'ım! Gazabından hoşnudluğuna sığınırım. Azâbından afvına iltica ederim. Senden yine sana sığınırım. Sana gerektiği ölçü ve sayıda senâ (övgü) da bulunmıyorum. Sen kendini övdüğün gibisin.»²⁷⁸

Ebû Hüreyre'nin (R.A.) yapmış olduğu rivâyette ise şöyle anlatılıyor: «Âdemoğlu secdeyi okuyup secdeye vardığında şeytan ondan uzaklaşıp ağlar ve der ki: (Bana yazıklar olsun ki âdemoğlu secde ile emrolundu; secde etti, ona cennet verildi; ben secde ile emrolundum; yapmadım, cehennem yerim oldu.»²⁷⁹

«Haberiniz olsun ki, rükû' ve secdelerde Kur'ân okumaktan men'olundum. Rükû'a gelince, onda Rabbinize ta'zimde bulunun. Secdeye gelince, onda duâ etmeye gayret edin ki sec-

(278) Sahih-i Müslim, Âişe Vâlidemiz'den (R. Anhâ)

(279) Sahih-i Müslim, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

deden kalktığınızda duânız kabul olunmuş bulunsun.»²⁸⁰

«Kul namaza kalkınca, hayır ve iyilik başına saçılır. Rukû'a gidinceye kadar devam eder. Rukû'a varınca ilâhî rahmet onun üzerinden yükselip durur. Bu hal secdeye varıncaya kadar devam eder. Secde eden kimse ise ancak Allah'ın rahmet kademi üzerine secde etmiş olur. Artık bu durumda istesin ve Rabbine râğbet eylesin!»²⁸¹

«Cenâb-ı Hak cehennem ehlinde kimne merhamet etmeyi murad ederse, meleklerine emreder de Allah'a ibâdet edenleri çıkarırlar. Cehennemden çıkan bu kimseler alınlarındaki secde izleriyle tanınırlar. Cenâb-ı Hak secde izlerinin bulunduğu kısmı cehennem ateşine haram kıldığı için ateş o kısımları yiyemez. Böylece o kimseler ateşten çıkarılırlar. Âdemoğlunun her tarafını cehennem ateşi yer, ancak secde izlerinin bulunduğu yer değil.»²⁸²

Ozetlediğimiz bu hadîsten de anlaşılıyor ki, amellerin en üstünü namazdır; çünkü namazda secde vardır. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kulun Rabbine en yakın olduğu hal, secdede bulunduğu zamandır.» Diğer bir rivâyette ise: «Kulun Rabbine en yakın bulunduğu zaman secde ettiği zamandır.»

Bu rivâyetten, secdenin diğer ibâdetler üzerinde bir üstünlüğü olduğunu anlıyoruz.

Tilâvet secdesi hakkında istidlâl edilen hadislerden, rukûun secde yerine geçmiyeceği sonucu çıkarılmıştır. İmam Mâlik, İmam Şâfiî, İmam Ahmed bin Hanbel aynı görüştedirler. İmam Ebû Hanîfe ise, rukûun secde yerine geçeceğini söylemiştir. Bunda istihsan yapmıştır. Kur'ân-ı Kerîm'de de şöyle buyruluyor: «Dâvud, kendisini denediğimizi sanmıştı da Rabbinden mağfiret dileyerek eğilip secdeye kapanmış, tevbe etmiş, Allah'a yönelmişti.»²⁸³

(280) Muslim, Ahmed bin Hanbel, İbnî Abbâs'dan (R.A.)

(281) Câmiu's-Sağîr, Sa'd bin Mensûr'dan (R.A.)

(282) Sahih-i Buhârî, Ebû Hureyre'den (R.A.)

(283) Sâd sûresi, âyet: 24

Bütün bu görüşlerle beraber tilâvet secdesinin secdede edâ edilmesi efdâldır. Aynı şerhinde de bu husus belirtilmiştir. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz secde halini överken buyurdular ki:

«Kulun Allah katındaki en sevimli hali, secdede görüldüğü ve yüzünü toprağa buladığı haldir.»²⁸⁴

«Kul, secdesinden daha üstün bir şeyle Allah'a yaklaşmaz (veya yaklaşılamaz).»²⁸⁵ İbni Mubârek bu hadisi Dübre bin Habib'den rivâyet etmiştir.

Ayakta durduktan sonra secdeye varmanın sır ve hikmeti şu olsa gerek: Boyle yapmakta fazla ölçüde tevazu' ve küçülme vardır. Secde yapılırken meydana gelen deruni zevkten daha belirgin ne olabilir? Akıl bu zevki idrâkten âcizdir. İşte bu mânaya işâretle Kur'ân'da buyuruluyor ki: «Secdeye var, (Rabbine) yaklaş!»²⁸⁶

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz de bu hususa işâretle buyuruyor ki: «Secde eden, Allah'ın kademi üzerine secde eder.»

Açıklama:

Allah'tan başkasına secde etmek câiz değildir. Nitekim İmam Ahmed bin Hanbel ve Tirmizî'nin yapmış oldukları rivâvette Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Eğer bir kimsenin başka bir kimseye secde etmesini emretmiş olsaydım, herhalde kadının kocasına secde etmesini emrederdim.»

SECDEDE YAPILAN TESBİHİN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE İMAMLARIN BU HUSUSTAKİ SÖZLERİ

Rivâyete göre, «Sebbih isme Rabbike'l-Azîm» âyeti indiğinde Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Bunu rukûunuzda yapın!» Sonra da «Sebbih isme Rabbike'l-A'la» âyeti min

(284) Taberânî, Ebû Hureyre'den (R.A.)

(285) Câmiu's-Sağîr

(286) Aîk sûresi, âyet: 19.

(287) Ahmed bin Hanbel, Tirmizî, Ebû Hureyre'den (R.A.)

ce, Resûlullah (S.A.V.) «Bunu secdenizde söyleyin!» buyurdu. Nitekim Peygamber (S.A.V.) rukûunda «Sübhâne Rabbiye'l-Azîm», secdelerinde «Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ» derdi. Azîm sıfatının rukû'da, A'lâ sıfatının secde de söylenmesinin sır ve hikmeti şudur: Birincisi hayvaniyet mertebesine işarettir. İkinci si nebatiyet mertebesine işarettir.

İmamlar namazda yapılagelen bu tesbîhler hakkında görüş farkı izhar etmişlerdir. Ahmed bin Hanbel'e göre vâcibdir. Kasden terkedildiği takdirde namaz hükümsüz kalır. Unutularak terkedildiği takdirde, yanlış secde (secde-i sehiv) gerekir. Bir defa söylenmesi vâcibdir. Kemâl mertebesinin en aşağısı üç defadır. İmam Şâfi'ye göre sünnettir. İmam Mâlik'e göre bunu lüzumlu görmek mekrûhtur. Çünkü bu durumda vâcib farz sayılabilir.²⁸⁸

İmamlar rukû'da «Allahümme leke reka'tu» secde de «Allahümme leke secedtü» derlerdi. (Ancak sünnet olan yukarıda belirtilen tesbîhin yapılmasıdır.)

İlk «Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ» diyen Mikâil (A.S.) olmuştur. Şöyle ki: Mikâil'in (A.S.) gönlüne Rabbinin azameti dolunca «Yâ Rab demiş, bana öyle bir güç ver ki onunla senin azametine bakabileyim, saltanatına nazar kılayım. Bunun üzerine Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemîn ona gök ehlinin kuvvetini vermiş. O da beşbin sene bu kuvvetle uçmuş. O kadar ki kanadı Arş'ın nurundan yanmış. Sonra Cenâb-ı Hak ona bunun kat kat kuvvetini vermiş. O da bu kuvvetle on bin sene uçmuş. O kadar ki kanatları yanmış ve bir kuş yavrusu haline dönmüş. İşte bundan sonra hicab ve Arş'ı görmeğe başlamış ve bu hal üzere secdeye kapanmış «Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ» demiş ve Rabbinden, yine eski yerine döndürülmesini istemiş, ilk haline dönmelerini dilemiş.²⁸⁹

Rivâyete göre, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bir gün Cibril-i Emin'e :

— Ya Cibril! Namaz kılarken «Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ»

(288) Tefsir-i Râhu'l-Beyân. Vâkıa sûresi açıklaması.
(289) Ebû Leyl kendi tefsirinde bu hususu belirtmiştir.

diyen kimsenin elde edeceği sevâbdan bize haber verir misin? diye sorduğunda, Cibril (A.S.) ona :

— Ya Muhammed! Herhangi bir mü'min (erkek olsun kadın olsun) secdesinde ya da secde dışında bu tesbîhi söylerse, mutlaka onun terazisinin (sevap kefesini) Arş'tan, Kürsî'den ve dünyadaki dağlardan ağır olur. Cenâb-ı Hak, «Kulum doğru söyledi, ben en yüceyim, benim üstümde hiç bir şey yoktur. Ey meleklerim, sizler şahid olun ki, ben o kulumu bağışladım ve onu cennetime lâyık gördüm» buyurur. O kul vefat edince Mikâil (A.S.) onun kabrini ziyâret eder ve bu ziyâreti her gün sürdürür. Kıyâmet günü olunca, Mikâil (A.S.) onu kanadının üstünde taşır da Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna yükseltip bırakır ve sonra şu dilekte bulunur: «Ya Rabbi! Bu kuluna şefâat etmem için bana müsaade et...» Bunun üzerine Cenâb-ı Hak ona, «Kuluma şefâat etmen için sana izin veriyorum» buyurur ve «Onu al cennete götür» diye emreder.²⁹⁰

∴

NAMAZ RUKÛ' VE SECDELERİNDE HIRSIZLIK YAPAN KİMSE HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Henüz içki, zinâ ve hırsızlık hakkında âyet inmemiştir. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir gün ashâbına şöyle sordu :

— İçki içen, zinâ eden ve hırsızlık yapan kimse hakkın da ne gibi bir hüküm düşünüyorsunuz?

Ashâb-ı kirâm :

— Allah ve Peygamberi daha iyi bilir, bunlar birtakım hayâsızlıklardır, diye cevap verdiler.

Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki :

— Evet, bunlar birtakım hayâsızlıklardır ve bunlar hak-

(290) Tefsir-i Râhu'l-Beyân, A'lâ sûresinin açıklaması bölümü

kında cezâ ve azâb vardır. Ama hırsızlığın en kötüsü, namazda yapılanıdır.

Ashâb-ı kirâm sordu :

— Bu nasıl olur, namazda nasıl hırsızlık yapılır?

Buyurdular ki :

— Rükû' ve secdelerini tastamam yapmayan kimsenin bu halî bir çeşit hırsızlıktır, namazda.⁽²⁹¹⁾

Diğer bir hadîste ise şöyle buyuruluyor :

«İnsanların hırsızlıkta en kötüsü, namazında hırsızlık yapandır!..»

Bunun üzerine Ashâb-ı kirâm sordu :

— Ey Allah'ın Resûlü! Namazda nasıl hırsızlık yapılır?

Buyurdular ki :

— Rükû' ve secdelerini tastamam yapamayan kimse, namazında hırsızlık yapar.⁽²⁹²⁾

Diğer bir rivâyette ise bunun cevabı şöyle belirtilmiştir «Çünkü o kimse Allah'ın hakkını, kendi hakkını çalmış, kendini sevâptan mahrum bırakmış, onu azâba çevirmiştir.»⁽²⁹³⁾

Sahih rivâyete göre: Bir gün Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz Mescid-i Saâdet'e girdi. Hemen sonra bir adam da girip namaz kıldı ve sonra Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e gelip selâm verdi. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz onun selâmını alıp karşılık verdikten sonra buyurdu ki :

«Dön yeniden namaz kıl; çünkü sen namaz kılmadın!..»

Bunun üzerine adam dönüp yeniden namaz kıldı ve tekrar Peygamber Efendimiz'e geldi, Peygamber (S.A.V.) ona yine,

«Dön namaz kıl, çünkü sen namaz kılmadın!..» diye uyardı da bulundu. Adam dönüp namaz kıldı ve huzura geldi. Peygamber (S.A.V.) yine ona :

«Dön namaz kıl, çünkü sen namaz kılmadın!..» buyurdu

(291) İmam Mâlik, Ahmed bin Hanbel, Dâremî; Nu'mân bin Mürre'den

(292) İmam Ahmed, Ebî Katâde'den

(293) Taberânî, Hâkim, İbnî Huzeyme; Ebû Katâde'den

Bunun üzerine o adam mahcup bir edâ ile dedi ki :

— Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a andolsun ki bundan daha iyisini bilemiyorum.. Siz bana öğretin ey Allah'ın Resûlü!

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz ona şöyle buyurdu :

— Namaza kalktığın zaman önce tekbir getir, sonra Kur'ân'dan sana kolay gelen kısmı oku, sonra rükû' yap. O kadar ki her azân sükûnet buluncaya kadar rükû'da kal; sonra başını kaldır, dimdik dur. Sonra azân sükûnet bulacak şekilde secde yap. Sonra başını kaldır; yine azân sükûnet buluncaya kadar iki secde arasında dur. Sonra yine secdeye var; azân sükûnet buluncaya kadar secdede kal ve sonra bunu namazın her rek'atinde yerine getir.⁽²⁹⁴⁾

Diğer hadisler :

«Ey müslüman cemaati! Rükû ve secdelerde belini doğrultmayan namazı, (namaz) değildir.»⁽²⁹⁵⁾

Zeyd bin Vehb'den yapılan rivâyete göre: Hz. Huzeyfe (R.A.) rükû ve secdelerini dosdoğru yapmayan bir adama rastlıyor. Üzülüyor ve ona şu uyarıyı yapıyor: «Aslında sen namaz kılmadın. Eğer bu hal üzere devam edip ölecek olursan, fitrat üzere ölmüş olmazsın. O fitrat ki Allah, Muhammed peygamberi o fitrat üzere göndermiştir.»⁽²⁹⁶⁾

Teymî, bunu açıklarken diyor ki: «Yani sen kâmil bir namaz kılmadın.»

Bu takdirde, nehiy, kemâle râci' olmuş oluyor; namazın hakikatine değil... Nitekim İmam Ebû Hanîfe ile İmam Muhammed de aynı görüştedirler. Çünkü onlara göre, rükû ve secdelerde tuma'nine (azânın sükûnet bulmasını sağlamak) farz değildir, sadece vâciblerdendir. Ebû Yûsuf ile İmam Şâfiî'ye göre, farzdır.

«Bu hal üzere ölecek olursan, fitrat üzere ölmüş olmaz»

(294) Buhârî, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(295) Ebû Dâvud, Ali bin Şeybân'dan. (Câmiu's-Sağir'in dipnotu.)

(296) Buhârî, Zeyd bin Vehb'den (R.A.)

sin» cumlesinin açıklamasını vapan Hattabi diyor ki Burada ki fitrattan maksad, Cenâb-ı Peygamber (S A V.) böyle buyurmakla o adamı kötü fiiline karşılık kinamıştır, tâ ki ileride namazını bu kabil ölçsuzluklerden kurtarmış ola Buna benzer Peygamber (S A V.) buyurdular ki «Namazını terkeden küfre düşer..» Bu, sadece kinamadır, böyle vapanı huy ve alışkanlıktan vazgeçirmeye çalışmaktır ve küfre düşmemesi için uyarıdır. Yoksa dinden çıktığını ifâde etmek değildir.²⁹⁷

AMELLERİN YEDİ MERTEBE ÜZERE OLDUĞUNA DAİR İNEN ÂYETLER VE VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Şüphesiz ki bizim dinimiz, Muhammedî olan dindir. Ne fis bir cevher olarak Allah tarafından gönderilmiştir. Diyebiliriz ki dinimiz Allah'ın esrarında büyük bir sır, O'nun çok değerli hediyesidir. Allah'ın şerefiyle şereflenen bir incidir. O'nun tevfiğiyle tecelli eden ilâhî ihsânıdır. Ne yerde ne de göklerde hiçbir şey bu dine denk olamaz. Allah ona inanmış kullarının kalbine yerleştirmiştir; tâ ki kulları o dinle şereflesinler, beden ve ruhları onunla olgunlaşsın.. Sonra Cenâb-ı Hak bu nefis cevherin çevresinde imanı bir kale olarak inşa etti; tâ ki düşmanlar ona el uzatmasın, âfetler ona erişmesin.. Şüphesiz bu kal'a, farzları yerine getirmektir. Cenâb-ı Hak ikinci bir kale daha inşa etti; bu da vâcibleri yerine getirmektir. Sonra üçüncü bir kale inşa etti; bu da haram nesneleri terketmektir. Sonra dördüncü bir kale inşa etti; bu da sünnetleri yerine getirmektir.. Bunun çevresinde beşinci bir kale inşa etti; bu da müstehab olan şeyleri yerine getirmektir. Bunun da çevresinde altıncı bir kale inşa etti, bu da mendub olan şeyleri yerine getirmektir. Bunun çevresinde yedinci bir kale inşa etti, bu da mekrûh olan şeyleri terketmektir... Böylece imânı koruyan tek mil koruyucu kaleler yedi tanedir; buna amellerin yedi mertebesi diyoruz.

(297) el-Aynî, Şerh-i Buhârî.

Şeytan'ın ilk arzu ettiği şey, bu nefis cevheri imandan vup almaktır. Ömrün sonunun kötüye gitmesinden ve şeytanın şerrinden Allah'a sığınırız. Tâ ki şeytan bizi rüsvaylık içinde cehennem çukurunda bırakma imkânını bulamamış olsun. Sevâp konusunda nasibimizi noksanlaştıramasın. İlâhî vergilerden ve cennet derecelerinden nasibimizi kesemesin. Mekrûh şeyleri bize hoş göstermek için vesveselerinde başarılı olamasın. Mendûpları terketme umursamazlığını içimize yerleştirmesin. Müstehab, sünnet ve vâcibleri terketme bedbahtlığına bizi düşüremesin. Haramları irtikâb etme basîretsizliğine bizi sevkedemesin. Farzları terketme felâketine uğratmasın. Bunların hepsini yerli yerince edâ etmekten bizi gafil bırakmasın. Vakit girmeden önce ya da vakit girdikten sonra ta'cil ve te'hîr yapma, sünnet çerçevesi içinde yapmaktan alıkoyma, ya da gevşeklik ve gaflet içinde bunları yerine getirmemeyi telkinde bulunma vesvesesinde başarılı olamasın. Gösteriş için bunları yapma budalalığına düşürmesin. Tam bir tevâzu ve gönül ürpertisi içinde yerine getirmemizi önleyemesin. Dünya işlerini hatırımızdan geçirerek ibâdeti hedefinden saptırmamıza güç bulamasın.

Allah'tan kendim için ve sizin için bizi ihlâs üzere amel eden kullarından eylemesini dileriz. Cenâb-ı Hak, şeytandan hikâye ederek onun inanmışları nasıl aldatmaya, saptırmaya azimli bulunduğunu beyân ediyor: «İblîs; Rabbim! Beni saptırdığın için, and olsun ki yeryüzünde fenâlıkları onlara güzel göstereceğim; Ihlâs üzere bulunan kulların bir yana, onların hepsini saptıracağım, dedi..»²⁹⁸

Cenâb-ı Hak bir diğer âyette de şeytanın açıktan açığa bir düşman olduğunu bildirerek kullarını şöyle uyarıyor: «Şeytan şüphesiz sizin düşmanınızdır; siz de onu düşman tutun. O kendi taraftarlarını çılgın alevli cehennem yârânı olmaya çağırır..»²⁹⁹

«Ey imân edenler! şeytana ayak uydurmayın. Kim şey-

(298) Hicr sûresi, âyet: 298.

(299) Fâtır sûresi, âyet: 6.

tanın ardına takılırsa, bilsin ki o, hayâsızlığı ve fenalığı emreder.³⁰⁰

Şüphesiz ki şeytan ve onun yandaşları, yârânları, hizmetçileri bizimle devamlı surette savaş halindedirler. İbâdeti terketmemiz, dinimizin yasakladığı şeyleri işlememiz için aralıksız bizimle mücadele etmekte ve bizi sapıtmaya çalışmaktadırlar. Bu savaş, kâfirlerle yapılan savaştan daha büyük ve daha üstündür. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Cihadın en üstünü, kişnin kendi nefsiyle mücadele etmesidir.»³⁰¹

Bu hususta da Allah'tan başarı ve bizi korumasını istiyoruz.

Bilmiş ol ki, bizim bahsettiğimiz bu yedi mertebeli ibâdet amelî konuda Muhammed'in (S.A.V.) getirmiş olduğu dinin usulüdür. Kadın erkek her mü'min bu ibâdetlerden her birini yerine getirmeğe gayret eder. Her ibâdeti fakihlerin belirttiği vakitlerde edâ etmeğe çalışır. Çünkü her makam için ayrı bir söz vardır. Her ibâdet için de bir kemâl. Meşrû' olan her şey için birtakım fiiller, her nîmet için bir soru vardır. Cenâb-ı Hak buna işaretle buyuruyor ki:

«Siz boşuna yarattığımızı ve bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?»³⁰²

Özellikle şeriat-ı Muhammediyye'de; hiç kimse bu şeriat-ten bir şeyi ta'yin edildiği yerden başka bir yerde kullanmaya, yapma yetkisine sâhip değildir. Ne ileri alabilir, ne geri. Ve ne de bundan daha kuvvetli bir şeriat düşünülebilir.. Çünkü bu dinde ve şeriatte her amelin fazileti olan bir yeri vardır. Başka yer ondan daha kuvvetli olsa bile. Meselâ, abdestin adâbına riâyet etmek. Yanıbaşında adâb terkedilmez. Bunun gibi sünnet kılmakta olan bir kimse, farza yetişmek, farzı edâ etmek için sünnetin adâbını terketmez. Diğer ibâdetler de böyledir. Nitekim bu husus fıkıh kitaplarında, Şihab'da, Şifâ şerhinde, el-Hısn adlı kitabın şerhinde belirlenmiştir. O halde bu ibâdet-

(300) Nûr sûresi, âyet: 21.

(301) Buhârî, Ebû Zerr-i Gıffarî'den (R.A.)

(302) Mû'minûn sûresi, âyet: 115.

leri yerli yerince edâ etmek, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in sunnetine kemâliyle uymak olur. Ümmet olma durumundakilerde de yakışan budur. Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:

«De ki: Allah'ı seviyorsanız bana uyun. Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.»³⁰³

«Peygambere itaat eden, Allah'a itaat etmiş olur.»³⁰⁴

«Peygamber size ne verirse onu alın, sizi neden men'ederse ondan geri durun. Allah'tan korkun; doğrusu Allah'ın cezalandırması çetindir.»³⁰⁵

Ashâbdan Vâsile bin Eska' (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i Mescid-i Hayf'de gördüm. Onun ashâbı bana hitapla «Senden bize yana..» Yâni Resûlullah'ın (S.A.V.) yüzüne karşı durmuş, görmemize engel oluyorsun, biraz uzaklaş, demek istediler. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) onlara buyurdu ki: «Bırakın onu, çünkü o bir şey sormak için gelmiştir.

Ben, Yâ Resûlallah! Bize fetvâ vermek durumunda bulunuyorsunuz. Emir buyur, söylediklerinizi alıp kabul edelim. Helâl ve haram hakkındaki beyânlarınızı söyleyin, yerine getirelim..

Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) buyurdu ki:

«Senin nefsin sana elbette fetvâ verir.»

«Bu nasıl olabilir?» dedim.

«Seni şüpheyi düşüren şeyi terket, şüpheyi düşürmeyen şeye yönel!» (Her ne kadar müftiler sana fetvâ verse de bir de o fetvâyı vicdanından sor.)

Bu husustaki diğer hadisler:

«Müftiler sana fetvâ verse de bir de sen fetvâyı kalbinden al!» Bu hadisi rivâyet eden sahâbî diyor ki: Bunun mânâsını kavrayamadım, sordum:

— Kalbinden nasıl fetvâ alabilirim?

«Elini kalbının üzerine koy.. Çünkü helâl ile sükûnet bu-

(303) Âl-i İmrân sûresi, âyet: 31.

(304) Nisâ sûresi, âyet: 80.

(305) Haşr sûresi, âyet: 7.

lur, haram ile kararsız olur. Müslümanın haram ve şüpheli şeylerden sakınması, büyük günahlara düşerim endişesiyle küçük günahları terketmesiyle gerçekleşir.»

Diyerek cevap verdiler:

«Kişi, mahzurlu şeye düşerim endişesiyle mahzurlu olmayan şeyleri terketmedikçe müttakiler seviyesine erişemez.»³⁰⁶ İslâm büyükleri demişler ki:

«İslâm, çevresi yedi hisarla çevrili olan ve içi cevher ve vakıtlarla dolu bulunan bir şehre benzer. Birinci hisar altından, ikincisi gümüşten, üçüncüsü bakırdan, dördüncüsü demirden, beşincisi taştan, altıncısı tuğladan, yedincisi kerpic tendir. Hisar ehli sözleşip hisarı korudukları müddetçe düşman onları kasdetmez. Ama sözlerini bozup hisarı korumadıkları takdirde birinci hisar yıkılacak olursa, düşmanlar ikinci hisara göz dikerler. İkinci hisar yıkılınca, üçüncü hisara göz dikerler. Sırasıyla dördüncü hisar, derken hisarların hepsi yıkılır ve böylece şehrin içindeki mücevheratın hepsi alınıp yağma edilir. İşte imân ve İslâm da böyledir; bunların da çevresinde yedi kale vardır: Birincisi yakîn (şüpheden uzak inanç ve itikad), sonra ihlâs, sonra farzların yerine getirilmesi, sonra haram nesneleri terketmek, sonra vâcibleri yerine getirmek, sonra sünnetleri. Sonra da adâbı muhafaza etmektir. Kul adâbı muhafaza ettiği müddetçe, şeytan ona göz dikmez. Adâbı terkettiği gün şeytan sünnetlere göz diker, sırasıyla vâciblere haram nesneleri irtikâb etmeğe, farzları terketmeğe, sonra da ihlâs ve yakîni bırakmaya göz diker ve böylece kulun imânsız kalmasını sağlayıncaya kadar şeytanın arzu ve tasallutu devam eder. Şeytanın şerrinden Allah'a sığınırız. Ömrümüzün sonunun kötüve gitmesinden de Allah'a iltica eder, merhametine dayanırız.

İmân: Allah'ı bilmek, O'nun Resûlünü tasdik etmektir. Bu bakımdan imân nefis bir cevherdir; mü'min olan kişi onunla en yüksek derecelere erişir. Cennetin doruğuna yükselir, böy-

(306) Tirmizî, Hâkim, İbnî Mâce, İbnî Mes'ud'dan (R.A.)

lece Allah'ın cemâlini görür. Bizim ve sizin için imân... hat etmeği Allah'tan dileriz

Büyük âlimler, seçkin veliler diyorlar ki:

Âdâbı terketme hastalığına mübtelâ olan kimse, sünnetleri terketme ibtilâsına uğrar. Sünnetleri terketme ibtilâsına uğrayan kimse, vâcibleri terketme ibtilâsına düşer. Vâcibleri terketme ibtilâsına uğrayan kimse haramları irtikâb etme ibtilâsına düşer. Haramları irtikâb etme ibtilâsına uğrayan kimse, farzları terketme ibtilâsına düşer. Farzları terketme ibtilâsına uğrayan kimse, şeriatî küçümseme hastalığına yakalanır; bu hastalığa yakalanan kimse küfre düşer. (Pundan da Allah'a sığınırız)

O halde insana yaraşan, âdâbı muhafaza etmektir. Her işte ve her yerde ona riâyette kusur etmemektir. Gücü ve imkânı yettiği nisbette âdâba bağlı kalmaktır. İmam Şâfiî diyor ki: «Resûlullah'ın (S.A.V.) sünnetinde sadece ona uymaklık vardır.» Mü'min kimsenin Resûlullah'a olan sevgisinin belirtisi, ahlâkında, fiillerinde, davranışlarında, yeme ve içmesinde Resûlullah'a uymasındır. Helâl yemekte, uykuda, ayakta dururken, susarken, konuşurken hep Resûlullah'a uymaya çalışmaktır. Nitekim aynı husus Büstânü'l-Ârifin'de de anlatılmıştır

İKİ NAMAZI BİR ARADA KILMAK HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER VE BU HUSUSU İŞLEYEN ASHÂB VE TABİİNİN GÖRÜŞLERİ

Seferî olan kimsenin iki namazı birleştirip aynı vakitte kılması hakkında sahîh rivâyetler vardır. Nitekim büyük sahâbî Hazret-i Enes (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz seferde öğle ile ikindi, akşam ile yatsı namazlarını birleştirip bir arada kılardı.³⁰⁷

Sâlim bîn Abdullah (R.A.) diyor ki: Hazret-i Ömer'den (R.A.) yapılan sahîh rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz:

(307) İmam Ahmed bîn Hanbel, Buhârî, Enes'den (R.A.)
Hazînetü'l-Esrâr - Celiletü'l-Ezkr - F. : 12

in akşam ile yatsı namazları arasını birleştirip aynı vakitte kıldığı; fakat bunu ciddi bir yolculuk yaptığı zaman uyguladığı tesbit edilmiştir.³⁰⁸

Hazret-i Ali (R.A.) sefere çıkmak istediği zaman, güneş battıktan sonra çıkar, ortalık iyice karardıktan sonra inip önce akşam namazını kılar, yemek yer ve sonra yatsı namazını kılar ve şöyle derdi: «Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in böyle yaptığını gördüm.»³⁰⁹

Yine Hazret-i Ali'den (R.A.) yapılan rivâyette deniliyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz güneş batıya doğru yönelirken yolculuğa çıkınca öğle ile ikindi namazlarını birleştirirdi. Yolculuk ciddi bir durum alınca, öğle namazını geciktirir, ikindi namazını acele edâ eder, böylece iki namazı birleştirirdi.³¹⁰

İbni Abbas (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Tebuk gazasında yapmış olduğu yolculukta iki namazı birleştirip aynı vakitte edâ etmişlerdi. Aynı yolculukta öğle ile ikindi, akşam ile yatsı namazlarını birleştirip kılmışlardı.³¹¹

Tirmizî de bu hadislerin bir kısmını alıp rivâyet etmiştir. Ayrıca bu konuda bir çok hadisler vardır. Ancak bütün bu rivâyetler karşısında mezhep imamlarının görüşleri farklıdır.

a) Bir kısmı bu hadislerin ve rivâyetlerin zâhirini dikkate alarak iki namaz arasını birleştirmeğe (öğle ile ikindi, yatsı ile akşam namazlarının arasını birleştirip aynı vakitte kılmaya) seferde cevâz vermişlerdir. İmam Şâfiî, Ahmed bin Hanbel ve İshak bu görüştedirler.

b) İbni Battal diyor ki: Cumhura göre, öğle ile ikindi, akşam ile yatsı namazlarının arasını birleştirip iki namazı bir vakitte kılmaya mutlaka cevâz vermiştir.

(308) Buhârî, Müslim

(309) Ebû Dâvud

(310) Bu rivâyetleri İmam Şâfiî sened olarak almış ve seferde iki namazı bir arada kılmaya cevâz vermiştir. Hanefî imamları ise buna cevâz vermemişlerdir. Sadece hacda, Arafat'da ve Müzdelife'ye varıldığında bunun meşrû olduğuna kanaat olmuşlardır.

(311) Müslim İbni Abbas'dan (R.A.)

Şeyhimiz Zeynüddin Hazretleri bu mes'eleda altı görüş bulunduğunu söylemiştir :

1. İbni Battal'ın dediği gibi iki namaz arasını birleştirmenin câiz olduğu.

Bunu, içlerinde Ali bin Ebî Tâlib, Saîd bin Ebî Vakkas, Said bin Zeyd, Usâme bin Zeyd, Muaz bin Cebel, Ebû Musâ, İbni Ömer ve İbni Abbas gibi büyük zatların bulunduğu bir sahâbe topluluğu kabul etmişlerdir. Tabiinden de içlerinde Atâ' bin Ebî Rebbah, Tâvus, Mucâhid, İkrime, Câbir ve Zeyd, Rabî'a, Ebû Zennad, Muhammed bin Münkedir ve Safvân bin Selîm bulunduğu halde bir cemaat bu görüşü desteklemiştir. İmamlardan da Süfyân-ı Sevrî, Şâfiî, Ahmed bin Hanbel, İshak, Ebû Sevr ve İbni Münzir bu görüşe dayanmışlardır. Mâlikîlerden Eşheb de aynı görüştedir. İbni Kudame Mâlik'den de bu görüşe uygun bir görüş rivâyet etmiştir. Ama İmam Mâlik'den meşhur olan rivâyet, iki namaz arasını birleştirmeyi ciddi bir yolculuğa tahsisle belirlemiştir.

2. İki namaz arasını birleştirmek ancak, yolculuk ciddiyet kesbeder, yolcu bunun ağırlığını hissederse câiz olur. Bu, Usâme bin Zeyd, İbni Ömer'den (R.A.) rivâyet olunmuştur. İmam Mâlik'den meşhur rivâyet bu yoldadır.

3. Yolu bitirmeyi arzu ettiği zaman iki namaz arasını birleştirmek câiz olur. Bu, Mâlikîlerden Habîb'in görüşüdür. İbni Arabî diyor ki. Habîb'in bu görüşü, Şâfiî'nin görüşünün tâkididir. Çünkü yolculuk bizzat yolu bitirmek, arzulanan konağa erişmek içindir.

4. İki namaz arasını birleştirmek mekrûhtur. Bu, Mısırlıların İmam Mâlik'den yapmış oldukları rivâyettir.

5. Geciktirmek suretiyle iki namaz arasını birleştirmek câizdir. Öne almak suretiyle câiz değildir (Fıkhi tabir olarak: Cem'i te'hîr câizdir, cem-i takdîm câiz değildir) Bu İbni Hazm'in beğendiği bir görüştür.

6. Sefer sebebiyle iki namaz arasını birleştirmek mutlaka câiz değildir; ancak Arafat ile Müzdelife'de câizdir. Bu, el-Hâsen'in, İbni Sirîn, İbrâhim Nahaf, Esved, Ebû Hanîfe ve arkas-

daşlarının görüşleridir. İbni Kasım'dan da böyle bir rivâyet yapılmıştır. Telvîh kitabında bu görüş beğenilmiştir. Ebû H. nife ile arkadaşları Arafat ile Müzdelife'den başka yerlerde iki namaz arasını birleştirmeyi men'etmişlerdir. Bu, İbni Mes'ud Saîd bin Ebî Vakkas'ın kavlıdır. Nitekim bunu İbni Şeddâd Delâilü'l-Ahkâm adlı kitabında anlatmıştır. Ebû Dâvud'un, İbni Sirîn, Câbir bin Zeyd ve Mekhûl'ün, Amr bin Dînar, Sevrî ve Esved'in, Ömer bin Abdülâziz, Sâlim Leys bin Sa'd'in, İbni Ömer'den yaptıkları rivâyet de bu ölçüdedir.

İbni Ebî Şeybe Musannef'inde Ebû Musâ el-Eş'arî'den yapmış olduğu rivâyette, Ebû Musâ'nın şöyle dediğini anlatıyor. «Özürsüz iki namaz arasını birleştirmek büyük gunahlardandır.»

Bu konuda Telvîh sâhibi şöyle diyor :

Nevevî'nin, Ebû Yûsuf ile Muhammed'in İmam A'zam'a bu mevzuda muhalefet ettikleri ve bu ikisinin görüşü, Şâfiî ile İmam Ahmed'in görüşü düzeyinde bulunduğu hakkındaki sözünü el-Gaye sâhibi Hidâye şerhinde reddediyor ve bunun aslının olmadığını ilâve ediyor.

Buna göre de el-Gaye sâhibinin bu tesbiti yerindedir. Çünkü bizim fıkıh ekolündeki arkadaşlarımız üç imamın durumunu daha iyi bilirler. Arkadaşlarımız bu konuda Buharî ve Müslim'in rivâyet ettikleri Abdullah bin Mes'ud haberiyle istidlâl etmişlerdir. İbni Mes'ud (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in vakit dışında ne kadar namaz kıldığını gordumse, mutlaka cem' yaptığını, yani iki namazı birleştirip kıldığını müşâhede ettim. Akşamla yatsı namazını cem' ettiler.

Müslim'in Katâde'den rivâyet ettiğine göre Peygamber (S.A.V.) buyurdular ki: «Uykuda tefrît yoktur; ancak uyanıklık halindedir ki başka bir vakit girinceye kadar namazı geciktirmektir.» el-Aynî'de de aynı husus belirtilmiştir.

Bız Hanefilere göre, iki namazı bir vakitte cem' etmek câiz değildir. Ancak öğle ile ikindi namazını Arafat'ta, akşam ile

yatsı namazını Müzdelife'de cem' etmek müstesnâ.. Diğer üç mezhep imamına göre ise, sefer ya da yağmur sebebiyle öğle ile ikindi, akşam ile yatsı namazını cem' etmek, takdim ya da te'hîr yoluyla câizdir. Şöyle ki: İkinci namazını öğle namazı vaktine takdim edip iki namazı öğle vaktinde, ya da öğle namazını ikindi vaktine te'hîr edip iki namazı ikindi vaktinde kılmak.. Bu husus Halebî-i Sağır kitabında yeteri kadar açıklanmıştır; orava bakabilirsiniz..

TİLÂVETİN ÂDÂBİ VE EN FAZİLETLİ VAKTİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BU KONUDAKİ MES'ELELER

İlim adamlarından bir kısmı diyor ki: Kur'ân okumak Allah'ın Âdemoğullarına ikram ettiği bir kerâmettir. Meleklerle böyle bir ikramda bulunmadığı vârid olmuştur. Aynı zamanda meleklerin insanlardan Kur'ân dinlemeğe çok hevesli bulundukları da bilinmektedir.

İmam Nevevî (R.A.) diyor ki: Kur'ân okumaya en elverişli ve en faziletli vakitler, namazda okunanıdır. Beyhaki'nin eş-Şa'b kitabında Kâ'b'den (R.A.) tesbit ettiğine göre: Allah bel-delerden seçip beğendi; O'na en sevimli belde Beledü'l-Haram'dır. Zamanların en sevimlisi ise, haram aylarıdır. Ayların en sevimlisi, Zilhicce'dir. Zilhicce'nin en sevimli bölümü ise, ilk on gündür. Allah günlerden de seçip beğendi, O'na en sevimli gün cuma'dır. Gecelerin en sevimlisi ise Kadın gecesidir. Allah gece ve gündüzün bölümlerinden de seçip beğendi, bölümlerin en sevimlisi farz namazların vakitleridir. Allah sözlerden de seçip beğendi; sözlerin en sevimlisi O'nun katında LÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VALLAHÜ EKBER VE SÜBHÂNALLAHİ VE'L HAMDÜ LİLLÂH'dır. Nitekim Durru'l-Mensûr adlı kitabın Be raat sûresi tefsiri bölümünde bu konu açıklanmıştır.

Namaz vakitlerinden sonra Kur'ân okumaya en elverişli ve en faziletli vakit, gecenin bir bölümüdür. Nitekim Kur'ân-ı

Kerim'de bu hususa işâret edilerek buyuruluyor ki: «Kitab ehlinin hepsi bir değildir: Onlardan geceleri secdeye kapanarak Allah'ın âyetlerini okuyup duranlar vardır; bunlar Allah'a ve âhiret gününe inanır, kötülükten men'eder, iyiliklere koşarlar. İşte onlar iyilerdendir.»³¹²

Çünkü gece, kalbi daha toplayıcı, meşguliyetlerden daha uzak tutucu, gösterişten daha güven içinde bulundurucudur. Gecenin faziletine delâlet eden haberler vardır. Gecenin son yarısı duâların kabul olduğu zamandır. Bu bakımdan ilk yarı sından hayırlıdır ve daha sevimlidir. Akşam ile yatsı arasında da Kur'ân okumak sevimli sayılmıştır.

Sabah vaktinden sonra gündüzün en faziletli vakti, fecir doğduktan sonraki vakittir. Belirtilen vakitlerden hiç birinde Kur'ân okumak mekrûh değildir. İbni Ebî Dâvud'un Muaz bin Rıfâa'den, onun da şeyhlerinden yapmış olduğu rivâyet makbul tutulmamıştır. Mezkûr rivâyet şöyledir: «İkindi ve sabah namazlarından sonra Kur'ân okumak mekrûhtur.» Bunun sebebi de şöyle açıklamışlardır: Çünkü bu vakitlerde Yahudiler kendi kitaplarını okuturlar. Gerek bu rivâyetin, gerekse belirtilen sebebinin aslı yoktur..

Günlerden, Arefe günü, sonra cuma, sonra pazartesi, sonra da perşembe günü seçilmiştir. On günlerden ise, ramazanın son on günü ile zilhiccenin ilk on günü seçilmiştir. Aylardan ramazan seçilmiştir. Ayların en faziletli başlangıcı, cuma gecesi, en faziletli sonucu perşembe gecesidir. Yapılan rivâyete göre Hazret-i Osman (R.A.) ay'ın böyle bir başlangıcı ve böyle bir sonucuna önem vermiştir.

Hatimlerin en faziletlisi, günün evvelinde yapılanıdır. Gecenin evvelinde yapılan hatim bundan sonra gelir. Nitekim Sa'd bin Ebî Vakkas (R.A.) demiştir ki: «Kur'ân'ın hatmı gecenin evveline rastlarsa, hatmeden sabahlayınca kadar melekler kendisi için istiğfar eder. Gecenin sonuna rastlıyacak olursa, akşamlayınca kadar melekler kendisi için istiğfar eder. Nitekim aynı rivâyeti, Ebû Nuaym, Peygamber (S.A.V.)

(312) Al-i İmrân sûresi, âyet: 113

Efendimiz'den tesbit etmiştir. el-İtkan'da da bu husus belirtilmiştir.

Bu konuda İmam Gazâlî, İhyâ adlı kitabında diyor ki:

«Hatim gündüzün başlangıcında sabah sünnetinde ve gecenin başlangıcında akşamın iki rek'at sünnetinde olur.» İbni Mübârek'den ise şöyle dediği rivâyet olunmuştur: «Kış mevsiminde gecenin başlangıcında, yaz mevsiminde ise gündüzün başlangıcında hatim yapmak müstehabdır.»

Hatim yapılan gün oruç tutmanın müstehab olduğunu İbni Ebî Dâvud, tabiinden bir cemaatten rivâyet etmiştir. Bezâr'ın Ebû Huzeyfe'den (R.A.) yapmış olduğu rivâyette Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim hatmını oruçla (değerlendirirse) cennete girer.»

Hatim yapılırken çoluk çocuğun, dost ve yakınların hazır bulunması müstehabdır. Taberânî'nin yapmış olduğu rivâyete göre, Hazret-i Enes (R.A.) Kur'ân-ı Kerim'i hatmederken çoluk çocuğunu toplar ve öylece duâsını yapardı.

Kur'ân hatmedilirken yapılan duâ kabul olunur

Yapılan rivâyete göre, Mücâhid (R.A.) diyor ki: Selef-i sâlihîn Kur'ân hatmedilirken toplanırlardı. Çünkü o anda rahmet iner.

Kur'ân okurken ya da onu dinlerken, önce abdest almak müstehabdır. Çünkü Kur'ân okumak ya da dinlemek en faziletli zıktır. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, abdestsiz Allah'ı zikretmeyi pek hoş karşılamazdı. Bu hususta İmam-ı Haremeyn den sahîh hadis sâbit olmuştur. Ancak abdestsiz kimsenin Kur'ân okuması (el dokundurmadığı takdirde) mekrûh değildir. Çünkü Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in abdestsiz Kur'ân okuduğu rivâyet voluyla subût bulmuştur. Hazret-i Ali'den (R.A.) yapılan rivâyette, deniliyor ki: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz belâdan çıkınca Kur'ân okurdu ve bizimle birlikte et yedi. Cünüplükten başka hiçbir şey onu Kur'ân okumaktan alıkoyamazdı.

• Muhezebe Şerhi'nde deniliyor ki: Kur'ân okurken yellen-

mek âriz olursa, okumayı keser, yellenme tamamlanıncaya kadar beklerdi.

Aybaşı halinde bulunan kadın ve cünüp kimsenin Kur'ân okuması haramdır. Ancak Kur'ân'a bakmaları ve onu kalblerinden (hafızalarından) geçirmeleri câizdir. Ağzı necis olanın (içkili kimse gibi) de Kur'ân okuması mekrûhtur. Bazısına göre, haramdır; necaset bulaşık olan elle mushafa dokunmak gibi ..

Cünüp kimsenin zikir ve tesbihte bulunması, duâ yapması, Peygamber Efendimiz'e salâvat getirmesi câizdir. Aybaşı halinde bulunan, loğusa olan kadın bu konuda cünüp gibidir. Nitekim bu hususlar Rûhu'l-Beyân tefsirinde «LÂ YEMESSÜHÜ İLLÂ'L-MUTAHHARÜN» âyetinin açıklamasında belirtilmiştir.

Temiz bir yerde Kur'ân okumak :

Kur'ân-ı Kerim'i temiz bir yerde okumak sünnettir. En faziletli yer ise mescidlerdir. İlim adamlarından bir cemaat, hamamda, yolda Kur'ân okumanın mekrûh olduğunu söylemişlerdir. İmam Nevevî diyor ki, bizim mezhebimize göre bu iki yerde Kur'ân okumak mekrûh değildir.

Fetvâ kitaplarından bir kısmında, yaya yürüyenin ve sanatiyle meşgul olanın Kur'ân okuması câizdir. Ancak sanatı veya yürümesi onu fazla meşgul ediyorsa, o takdirde okuması uygun olur. Sokak ve çarşılarda, bir soruya cevapta, temiz olmayan yerde Kur'ân okunmaz. Nitekim Halebî kitabında bu husus belirtilmiştir. Helâda ve çalışır halde olan değirmende okumanın mekrûh olduğunu Şa'bî söylemiş ve bunun mezheplerinin iktizası olduğunu ilâve etmiştir.

Kur'ân okurken kibleye yönelmek, kalbi tevâzu ile toplamak, sekinet ve vakar içinde bulunmak, başı hafif one eğmek mustehabdır. Bu arada misvak kullanmak da saygı ve ta'zim vonunden mustehabdır. Aynı zamanda ağzı temiz tutmak için uygun bir davranıştır. Nitekim bir hadîs-i şerifte buyuru-

luyor ki: «Ağzılarınız şüphesiz ki Kur'ân yoludur. O halde onları misvak kullanarak güzelleştirip temiz tutun!»³¹³

Kur'ân okurken bir ara okumayı keser ve az sonra tekrar okumak isterse, EÜZÜ çekmesi müstehab olduğu gibi, buna iktizâen sivak kullanmak da müstehab olur.

Kur'ân'ı geçim vasıtası yapmak :

Kur'ân-ı Kerim'i geçim vasıtası olarak okumak mekrûhtur. Bir hadîs-i şerifte bu hususa temas edilerek buyuruluyor ki: «Kim Kur'ân okursa, (bunun karşılığını) Allah'tan istesin; çünkü gelecekte bir millet ortaya çıkacak, Kur'ân okuyup halktan bir şeyler isteyecekler.»³¹⁴

Bize kadar gelen rivâyetlerde, Hazret-i Ömer'in (R.A.) şöyle dediği tesbit edilmiştir: «Ey Kur'ân okuyanlar! Başlarınızı kaldırın! Çünkü yol size açıklanmıştır. Hayırlı işlerde yarışın. İnsanlara yük olmayın.»

Bir hadîste de buyuruluyor ki: «Kim yükselmek için bir zâlimin yanında Kur'ân okursa, onun her harfine karşılık on lânet ile lânetlenir.»³¹⁵

Diğer bir hadîs-i şerifte de :

«Kim, insanları (soyup) yemek için Kur'ân okursa, kıyamet günü yuzu, üstünde hiç et bulunmayan bir kemik halinde gelir.»³¹⁶

Birisiyle konuşmak için Kur'ân okumayı kesmek :

Kur'ân okunurken konuşmak mekrûhtur. Birisiyle konuşmak için okumayı kesmek de böyledir. Halîmî divor ki: Başkasının sözünü Allah sözüne tercih etmek hiç de uygun değildir. Bunun için, Kur'ân okurken —babası ve hocası mustenâ— bir başka kimsenin onunden kalkmak mekrûh sayılmıştır. Hulâsa kitabında deniliyor ki: «Mushaftan okuyan bir cemaat veya bir tek kimse, bu vaziyette iken eşraftan bir kimse

(313) İbnü'l-Mâce, Hz. Ali'den (R.A.), Bezzâr ise merfûan.

(314) Acurl, İmran bin Hasin'den merfûan rivâyet etmiştir.

(315) Hâkim, sened-i sâlih ile.

(316) Beyhâkî, Büreyde'den (R.A.)

İçeri girer, o da veya onlar ayağa kalkarsa, kerahet işlemiş olur ya da olurlar. Ancak içeriye bir âlim veya okuyanın babası ya da hocası girerse, o takdirde ayağa kalkması câiz olur. Beyhakî'nin sahîh senedle tesbitine göre: İbni Ömer (R.A.) Kur'ân okurken, bitirinceye kadar konuşmazdı.

Bunun gibi, Kur'ân okurken gülmek, oynamak, okumayı engelliyecek ölçüde başka şeylere bakmak da mekrûhtur.

Mushaftan okumak :

Kur'ân'ı mushaftan okumak daha faziletlidir. Çünkü mushafa bakarak okumak matlûb bir ibâdettir. Hadîs-i şerifte buyruluyor ki: «Kişinin mushafa bakmadan Kur'ân okumasında bin derece (sevap) vardır; mushafa bakarak okumasında ise bu sevap kat kat olur, iki bine yükselir.»³¹⁷

Bir başka hadiste ise :

«Mushafa bakarak okuman, bakmadan okumandan (sevap bakımından) kat kat üstündür. Farz namazın nâfile namaz üzerine olan üstünlüğü gibidir.»³¹⁸

Kur'ân-ı Kerim'i dane dane ve âhenkli okumak :

Kur'ân-ı Kerim'i dane dane ve âhenkli bir ölçüde okumak sunnettir. Nitekim Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: «Kur'ân'ı dane dane ve âhenkli oku!»³¹⁹

Neşr-i Kebîr kitabında bu konuya temas edilerek deniliyor ki: Dane dane ve âhenkli okuyup az tilâvet mi, yoksa sür'atli okuyup çok tilâvet mi daha faziletlidir? Bu hususta görüş farkı vardır. Bizim imamlarımızdan bir kısmı, dane dane ve âhenkli okumak elbette ki üstün bir kıymet ifade eder; ama çok okumanın da sevabı o nisbette fazladır, diyerek en güzel yolu seçmişlerdir. Çünkü Kur'ân'ın her harfine on sevap verilir.

Kur'ân'ı düşünerek, anlayarak okumak sünnettir. Çünkü Allah kelâmını okumakta en büyük maksad ve en önemli arzu

(317) Taberânî, Beyhakî, Evs es-Sakafî'den. Merfûan.

(318) İbni Merduveyh, Amr bin Evs'den (R.A.)

(319) Müzzemmil sûresi, âyet: 4.

budur. Böyle okumakla gönüller inşirâh duyar, kalbler aydınlanır. Nitekim Cenâb-ı Hak bu hususa işaretle buyuruyor ki: «Sana indirdiğimiz bu Kitap mübârek'tir; âyetlerini düşünsünler, akli olanlar da öğüt alsınlar.»³²⁰

Diğer bir âyet-i kerimede de buyuruluyor ki :

«Kur'ân'ı derinden derine düşünmüyorlar mı? Eğer o, Allah'tan başkasından gelmiş olsaydı, onda çok ayrılıklar, farklılıklar bulurlardı.»³²¹

Kur'ân okurken derinden düşünmenin niteliği, okunan kelime ve cümleler üzerinde ayrı ayrı durup mânasını anlamaya çalışmak ve kalbi bununla meşgul etmektir. Geçen emir ve nehiylerin maksad ve hedefini ta'yine çalışmak ve hepsine de gönülden inanıp itikad etmek gerekir.

Kur'ân okunurken ağlamak, ağlaşmak müstehabdır. Özellikle okumaya kudreti yetmiyen, ya da mânasının anlamaya tahsili müsait olmayanların üzülmeleri ve tam bir gönül mahviyeti içinde dinlemesi... Kur'ân'da bu hususa işaretle buyuruluyor ki: «Kendilerine Rablerinin âyetleri hatırlatıldığı zaman, onlara karşı kör ve sağır davranmazlar.»³²²

«Kur'ân'ı, insanlara ağır ağır okuman için, bölüm bölüm indirdik ve onu gerektikçe indirdik. De ki: «Kur'ân'a ister inanın ister inanmayın. O'ndan önceki bilginlere o okunduğu zaman ister inanmayın. O'ndan önceki bilginlere o okunduğu zaman, yuzleri üzerine secdeye varırlar ve: «Rabbimiz münezzeh'tir. Rabbimizin sözü şüphesiz yerine gelecektir» derler..»³²³

«Kur'ân okunduğu zaman ağlayarak yüz üstü yere kapanırlar. Bu onların gönüllerindeki saygıyı artırır.»³²⁴

Hadîs-i şerifte bu konuya temas edilerek buyuruluyor ki:

(320) Sâd sûresi, âyet: 29

(321) Nisâ sûresi, âyet: 82.

(322) Fûrkan sûresi, âyet: 73.

(323) İsra sûresi, âyet: 106-107.

(324) İsra sûresi, âyet: 109.

«Şüphesiz ki bu Kur'ân hüzünle inmiştir; onu okuduğunuz zaman ağlayın, eğer ağlayamıyorsanız, ağlaşın!..»¹²⁵

Abdûlmelik bin Umeyr'in mürselen rivâyet ettiği diğer bir hadîste ise şöyle buyuruluyor :

«Size bir sûre okuyorum. Kim onu dinlerken ağlarsa, kendisine cennet verilecektir. Eğer ağlamıyorsanız, ağlaşın!..»¹²⁶

Muhazzeb şerhinde ağlamanın yolu şöyle belirtiliyor: «Kur'ân'dan okuduğu tehdid, şiddetli vâid, verilen sözde durmak gibi âyetlerin üzerinde düşünecek ve sonra bu konularda kusurlu bulunduğunu içinden geçirecek; bu arada üzüntü ve ağlamak hususunda duygulanmıyorsa, bu duygusuzluğuna ağlayacak ve bunu kendisi için bir musibet sayacaktır. İbni Mes'ud (R.A.) diyor ki: «Kur'ân okuyana yaraşan şu olmalıdır. İnsanlar uykuda iken o gecesini bilmeli; insanlar iftar ederken o gündüzünü idrâk etmeli, (bu vakitleri fırsat saymalı) insanlar gülerken o ağlamalı, insanlar ileri geri konuşurken o susmalı, insanlar pervasızca davrandığında o gönül ürpertisi içinde Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda eğilmeli, insanlar sevinç içinde eğlenirken o mahzun olmalı ve bütün bu belirtilenleri en uygun şekilde bilmelidir. Aynı husus Kurtubî tefsirinde de belirtilmiştir.

Bir âyeti tekrarlamak, dönüp tekrar tekrar okumakta bir sakınca yoktur. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in gece kalkıp bir âyeti tekrar tekrar okuduğu ve buna fecir doğuncaya kadar devam ettiği bilinmektedir.¹²⁷ Sahih rivâyete göre, Resûlullah Efendimiz'in tekrarladığı âyet şudur: «Onlara azâb edersen, doğrusu onlar senin kullarıdır; onları bağışlasan, güçlü olan, hakim olan şüphesiz ancak sensin.»¹²⁸

(125) Beyhaki, Said bin Mâlik'den merfûan rivâyet etmiştir.

(126) Abdûlmelik bin Umeyr, mürselen rivâyet etmiştir.

(127) Nesâî, Ebû Zerr el-Gıffârî'den (R.A.)

(128) Maide sûresi, âyet: 118

Kur'ân'ın sevâbının ölümlere ulaşması :

Uç mezhep imamı (Ebû Hanife, İmam Ahmed bin Hanbel, İmam Mâlik) Kur'ân okumaktan elde edilen sevâp, bağışlandığı takdirde ölümlere ulaşır, görüşündediler. İmam Şâfiî bu hususta onlara muhalefet etmiştir. Çünkü ona göre, insan için ancak kendi sa'y u gayretinin karşılığı vardır. Bu konuya İt-kan adlı kitapta geniş yer verilmiştir.

Kur'ân okurken nasıl bir vaziyet alınır?

Kur'ân abdest ile okunur; kıbleye yönelinir; bu ya ayakta, ya da oturarak yerine getirilebilir. Bağdaş kurmaksızın, bir yere yaslanmaksızın tam bir edep üzere oturmalı, hocasının huzurunda edep ve terbiyeyle oturduğu gibi kendisini kontrol etmelidir. Bununla beraber abdestsiz olarak veya uzanarak okuyacak olursa, yine de kendisine bir fazilet ve sevâp vardır. Ne var ki yukarıda belirtilen edep üzere okunandan hâsıl olan sevâbın altındadır.

Bu hususta en faziletli durum, namazda ayakta iken okumaktır. Bunun mescidde olması daha faziletlidir. Bunu en üstün amel olarak niteleyenler de vardır. Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki: «Kim namazda ayakta iken Kur'ân okursa, kendisine her harf karşılığında elli sevâp vardır. Namazın dışında abdestli olarak okuyan kimseye her harf karşılığı yirmi beş sevâp vardır. Abdestsiz bir vaziyette okuyan kimseye her harf karşılığı on beş sevâp vardır. Nitekim bu mevzu İhvâ kitabında da veteri kadar açıklanmıştır. (Oraya müracaat tavsiye olunur).

İmam Nevevî (R.A.) diyor ki: «Fâtiha'dan başka diğer âyet ve sûrelerden ezberlemek nâfile ibâdetten hayırlıdır. Çünkü bu farz-ı kifâvedir. Muteahhirinden bir kısmı, Kur'ân ezberlemekle meşgul olmak farz-ı kifâve olan ılımleri ezberlemekten ve onlarla meşgul olmaktan efdâldir, farz-ı ayn olanlardan efdâl değildir, demişlerdir.

Meşhur hadîste buyuruluyor ki «Ümmet'in günahları arzolandu; kendisine bir âyet verilip onu ezberledikten sonra

unutan kimsenin günahından daha büyük bir günah görmemişimdir.⁽³²⁹⁾

Kur'an'ı unutmak, bizim Hanefî fukahasına göre, artık yüzünden de okuyamayacak kadar unutmuş olmak anlamında tefsir edilmiştir. Bu hususta hafız olanla olmayan arasında fark yoktur. Allah daha iyisini bilir. Fukaha bunu şu âyetten istidlâl edip çıkarmışlardır: «Allah, böyledir, âyetlerimiz sana gelmişti de sen onları unutmuştun, bugün de öylece unutulur.»⁽³³⁰⁾

Nitekim bu mevzuu, Aliyyü'l-Kaari Şerh-i Mışkât'de belirtmiştir.

Kur'an okurken Peygamber Efendimiz'in ismi geçtiğinde O'na salât u selâm vermesi gerekmez. Çünkü Kur'an'ı bulunduğu nazım üzere okumak, Peygamber Efendimiz'e salâvat getirmekten efdâldir. Ancak okuması bitince salât u selâm getirecek olursa, iyi olur. Getirmeyecek olursa bir şey gerekmez. Kaadihan'da da aynı husus belirtilmiştir.

«ÜÇ GECEDEDEN AZ BİR ZAMANDA KUR'ÂN'I HATMEDEN, ONDAN TASTAMAMEN ANLAYAMAMIŞTIR» MEÂLİNDEKİ HADİSLE İLGİLİ GÖRÜŞLER VE MES'ELELER

Abdullah bin Ömer (R.A.), Resûlüllah (S.A.V.) Efendimizin şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: «Üç gecedен az bir zamanda hatmeden kimse, Kur'an'ı tastamam anlayamamıştır.»

İbni Hacer bunu açıklarken ya da yorumunu yaparken diyor ki, «Günlerden bir şey anlayamamıştır..» Ancak bu konu üzerinde durmak gerekir. Üç gecedен az bir zamanda okuyan kimse, gerektiği şekilde düşünememiş ve mânânın derinliğine inememiştir, demektir. Çünkü acele okuması buna engel olmuştur. Seleften bir cemaat ise, Kur'an'ı üç günde ya da üç gecede hatmetmişler, bundan az bir zamanda hatmedilmesini

(329) Ede Davud, Tirmizî, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(330) Tâ-Hâ sûresi, âyet: 126.

mekrûh saymışlardır. Diğer bir cemaat bu görüşe katılmamış sayı mefhûmunun bu konuda hüccet olamayacağını iddia etmişlerdir. Usûlciler vanında da en sahihi olan budur. Bu bakımdan başka bir cemaat bir hatmi bir gün bir gecede, bir başkası da iki hatmi bir gün bir gecede yapmışlardır. Başka bir cemaat de aynı zaman içinde üç hatim yapmıştır. Bir rek'atte bir hatim yapanların sayısı ise havli kabarıktır. Başka bir cemaat ise belirtilen zaman içinde üçten fazla hatim yapmışlardır. Başka bir cemaat iki ayda bir hatim yapmış, bir başkası da ayda bir hatim yapmıştır. Başka bir cemaatin ise on günde bir, bir başkasının haftada bir hatim yaptığı bilinmektedir. Haftada bir yapılmasında çoğu sahâbî ve başka ilim adamları birleşmişlerdir. Onlardan Osman bin Afvan (R.A.), Zevd bin Sâbit, İbni Mes'ud ve Ubey bin Kâ'b Hazretleri'ni gösterebiliriz.. (Allah hepsinden razı olsun!) Bu zatlar cuma günü Kur'an'ın başından okuyup En'âm sûresine kadar tilâvette bulundurlardı. Cumartesi günü ise En'âm'dan Yûnus'a kadar; pazar günü Yûnus sûresinden Tâ-Hâ sûresine kadar; pazartesi günü Tâ-Hâ sûresinden Ankebût sûresine kadar; salı günü Ankebût sûresinden Zümer sûresine kadar; çarşamba günü Zümer sûresinden Vâkıa sûresine kadar; perşembe günü Vâkıa sûresinden sonuna kadar okur ve böylece bir haftada bir hatim yapmış olurlardı. Hatim duasını yapar, hâsıl olan sevâbı taleb edilen verilere bağışlardı.

Yapılan bir rivâyette Hazret-i Ali (R.A.) demiş ki: «Femü bi-sevk..» Bununla şunu kastedtiği söylenir: (F) harfiyle Fâtiha —ki buna cuma günü başlanılır—, (Mîm) harfiyle Mâide, (Y) harfiyle Yûnus, (B) harfiyle Benî İsrâil, (Şîn) harfiyle Şuarâ, (Vav) harfiyle Ve's-Saffat, (Kaf) harfiyle Kur'an'ın sonuna kadar olan kısım...

Böylece yedi günde bir hatim yaptığını, ağzının bununla şevk ve heyecan duyduğunu anlatmak istemiştir.

Sahih rivâyete göre, Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz, Abdullah bin Amr'e (R.A.) buyurdu ki: «Kur'an'ı yedi günde okuyup hatmet; bunun üzerine bir fazlalık yapma (yâni daha az

günde hatmetmeye çalışma ya da daha çok günlerde uzatma..) Buna hatm-i ahzab, yani hizibler hatmi denir. İmam Nevevi diyor ki: «Bu hususta muhtar olan, hatmin farklı zamanlarda olması şahısların farklılığıyla ilgilidir. Kim ince düşünmekle Kur'an'ın letâifine mazhar olur, maarifine kapı açarsa, o okuduğunun mânasını bu ölçüde kavrayacak şekilde kendisine bir zaman seçsin. İlim ve irfan yaymakla meşgul olan ya da hükmet işleriyle uğraşan veya buna benzer konularla ilgili bulunan kimse, işine engel olmayacak şekilde hatim için kendisine bir zaman ölçüsü seçmelidir. Bu durumda olmayan kimse ise mümkün olduğu nisbette hatimleri çoğaltsın, kendisine bıkıcılık vermiyecek şekilde zaman ölçüsü kullansın.. Ve bütün bunları yaparken fazla sür'atli okumamaya dikkat etsin!..»

İmam Nevevi (R.A.) diyor ki: Seyyid Celil İbn Kâtip Sofî gündüzleyin dört hatim, geceleyin de dört hatim yapardı. Bunu, tayy-i lisan ve bast-i zaman lûtfuna hamletmek gerekir. Yoksa bu kadar kısa zamanda dört hatim yapmak mümkün değildir. Yâni dil, âyet ve sûreleri katlayıp sür'at göstermiş, zaman da o nisbette uzamış, zaman içinde zaman yaratılmış.

Ebû Medyen el-Mağribî Hazretleri'nin ashâbından Şeyh Mûsâ es-Sederânî Hazretleri bir gün ve bir gecede yetmiş bin hatim yapardı. Kendisinden yapılan rivâyete göre hacda Hacer-i Esved'i öpüp Kâbe'nin kapısına varıncaya kadar bir hatim indirdiği bilinmektedir. O kadar ki onun dost ve yârânı yapmış olduğu bu hatmi harf harf işitmişlerdi. Aynı rivâyeti Gazâlî İhyâ'da, Aliyyü'l-Kaari Şerh-i Mişkât'de nakletmişlerdir.

Amr bin Şuayb'in kendi babasından yapmış olduğu sahîh rivâyete göre, Resûlüllah (S.A.V.) buyurdular ki: «Kul, Kur'an'ı hatmedince bu esnada altmış bin melek onun için istiğfarda bulunur.»⁽³³¹⁾

Ebû Leys, el-Bostan adlı kitabında diyor ki: «Kur'an oku-

(331) Firdavs, Câmî's-Sağır, Amr bin Şuayb'den

vana varışan, bir senede iki hatim indirmektir. Bu, daha fazla hatim yapmaya kudreti yetmediğine göredir. Hasan bin Zeyd'in Ebu Hanîfe Hazretleri'nden yapmış olduğu rivâyete göre, İmam demiş ki: «Kim Kur'an'ı bir yılda iki defa hatmederse, şüphesiz ki onun hakkını ödemiş olur. Çünkü Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz, vefat ettiği yılda Kur'an'ı iki defa Cibril'e (A.S.) arz etmişti.» Bazısına göre bir hatmi kırk günden fazla geciktirmek —özürsüz— mekrûhtur. İmam Ahmed bunu kesinliğe kavuşturmuştur. Çünkü Abdullah bin Amr (R.A.), Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den sormuştu:

— Ya Resûlâllah! Ne kadar zamanda Kur'an'ı hatmedeyim?

Peygamber (S.A.V.) ona:

— Kırk günde, diye cevap vermişti.⁽³³²⁾

KİRÂETİN HADDİ HAKKINDA İMAMLARIN GÖRÜŞÜ VE KİRÂETİN NİSBETİ

Bilinmiş olsun ki, kırâet, harfleri dil ile tesbih etmektir. Öyle ki, okuduğu zaman kendisi duymuş olacak. Bu bakımdan kendisi duymayacak kadar harfleri tashih ederek okursa, bu kırâet olmaz. Hendevânî ve Fazlî'nin seçtikleri görüş budur. Çünkü onlara göre, sadece dilin hareket etmesi —ses işitilmedikçe— kırâet sayılmaz. Çünkü söz, mânası olup işitilen şeydir.

Bazı âlimlere göre, kendisi işitmese bile harfleri tashih ederek okuyorsa, bu câizdir ve kırâet sayılabilir. Kerhî bu görüşü seçmiştir. Çünkü ona göre kırâet, dilin fiilidir; bu da harflerin verli yerince tashih edilmesiyle gerçekleşir. İşitmek şart değildir. Çünkü işitmek işitenin fiilidir, okuyanın değil. El-Muhit kitabında deniliyor ki: «Bu konuda en sahîh olan görüş, iki şeyhin, yani Hendevânî ile Fazlî'nin görüşüdür. Halebi'de de ve onun Şerh-i Kebîr'inde de aynı husus belirtilmiştir.

(332) Ebû Dâvud, el-İtkan.

Diğer bazı âlimlere göre, bu konuda daha uygun olan cihet şudur: Önemli olan, kırâette, mânalarını meydana çıkarmak için harf ve kelime dizisini tashih etmektir. Mâna meydana çıkınca da onunla amel etme imkânını bulmaktır.. Rûhu'l-Beyân tefsirinde de bu hususa yer verilmiştir.

BAŞKASININ OKUDUĞU KUR'ÂN'I DİNLEMEK HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE NAMAZDA DİNLEMENİN FARZİYETİNİ AÇIKLAMAK

Sahih rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, Ubeyy bin Kâ'b'e buyurdu ki: «Lem yekünillezîne keferû... âyetini size okumamı emretti!..»

Bunun üzerine Ubeyy Hazretleri sordu :

— Ya Resûlâllah! Allah mı benim adımı size andı?

— Evet...

Bunun üzerine Ubeyy :

— Demek ben Rabbim katında anıldım?

— Evet, öyle

Bu göntülleri fetheden cevap üzerine Hazret-i Ubeyy'in gözleri yaşardı. Hem seviniyor, hem ferahlık duyuyor, hem de tevazu' ve korkusu artıyordu. Bu nîmetin şükrünü yerine getiremem diye endişeleniyordu.³³³

Bazı zamanlar Kur'ân'ı başkasından dinlemek sünnettir :

Kur'ân'ı başkasından dinlemek de sünnettir. Abdullah bin Mes'ud (R.A.) divor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz minber üzerinde bulunuyordu. Bir ara bana döndü ve :

— Karşımda Kur'ân oku! diye emretti.

— Size indirilen Kur'ân'ı size karşı mı okuyayım?

Dedim.. Buyurdu ki :

— Başkasından Kur'ân dinlemeyi seviyorum

Bunun üzerine Nisâ sûresini okudum. «Her ümmete bir şahid getirdiğimiz ve ey Muhammed, seni de bunlara şahid getirdiğimiz vakit durumları nasıl olacak?!»³³⁴

(333) Buhârî, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(334) Nisâ sûresi, âyet. 41

Bu âyete gelince, «artık bu yeter» buyurdu. Dönüp baktığında gözlerinden yaş boşalıyordu.

Hazret-i Ömer de (R.A.) Ebû Mûsâ el-Eş'ari'ye: Rabbimizi bize hatırlat!» diyerek Kur'ân okumasını istemişti. Ebû Mûsâ okumaya başladı; namaz vaktinin yarısı geçmiş oldu. Bunun üzerine Ebû Mûsâ, kırâeti keserek: «Ey mü'minlerin emiri! Namaz..» diye hatırlatmak zorunda kaldı. Hazret-i Ömer (R.A.) ona: «Ben namazda bulunuyorum..» diye cevap verdi

Nitekim bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki :

«Kim Allah kitabından bir âyet dinlerse, kıyâmet günü mutlaka o âyet ona nur olacaktır.»³³⁵

Diğer bir hadiste ise şöyle buyuruluyor :

«Duâ edenle âmin diyen, Kur'ân okuyanla onu dinleyen sevapta ortaklardır... Talebeyle hoca da mükâfatta ortaklardır.»³³⁶

Bundan da anlaşılıyor ki, bazı hallerde ve vakitlerde başkasının okuduğu Kur'ân'ı dinlemek sünnettir.

Ancak Kur'ân dinlemek, yani tilâvet edilen kısmı dinlemek farz mıdır, değil midir?

Kur'ân okundukça onu dinlemek farz mıdır? Çünkü Kur'ân'da buyruluyor ki: «Kur'ân okunduğunda onu dinleyin ve susun ki merhamet olunasınız..»

Namazda âşikâr okunan Kur'ân'ı dinlemek farzdır. Namaz dışında okunanı dinlemek ise, bütün âlimlere göre müstehabdır

Bilmiş ol ki; Kur'ân'ın indirilmesinden maksad, içindeki hakikatleri anlamak, taşıdığı hükümlerle amel etmek içindir. Bu bakımdan namazda okunan Kur'ân'ı dinlemek meşru kılınmıştır. Namaz dışında ise onu dinlemek mendûp sayılmıştır. Okuyana bir sevâp dinlevene iki sevâp vardır. Çünkü o hem dinliyor, hem susuyor. Okuyan ise sadece diliyle okuyor. Böylece dinleyen farzı yerine getirmiş oluyor. Bu sebep-

(335) Ahmed bin Hanbel, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(336) Deylemi, İbnî Abbas'dan (R.A.)

le de, Kur'ân'ı dinlemek onu okumaktan daha sevâplıdır. Ni tekim aynı husus Rûhu'l-Beyân tefsirinde LEM YEKÛN ile MÜZZEMMİL sûrelerinin tefsirinde belirtilmiştir

Kur'ân'ı hatalı okuyan, onda birtakım yanlışlar yapan, tecvidsiz tilâvette bulunan kimseyi okumaktan men'etmek uygun olur. Men'etmeye ve daha düzgün okumaya yönelmek mümkün olmadığı ve müdahale etmekle bir te'sir meydana getirilemediği takdirde oradan kalkıp gitmek, yâni zaruret yoksa o meclisi terketmek uygun olur. «Âyetlerimizi çekişmeye dâlanları görürnce, başka bir bahse geçmelerine kadar onlardan yüz çevir. Şeytan sana unutturursa hatırladıktan sonra artık zulmedenlerle beraber oturma.»³³⁷

Aynı mevzu'a Tarikat-ı Muhammediyye'de de yer verilmiştir.

∴

ALLAH KELÂMININ İNSAN KELÂMI ÜZERİNDEKİ ÜSTÜNLÜĞÜ HAKKINDA VÂRID OLAN ÂYET VE SAHÎH HADİSLER

Kudsi hadiste buyuruluyor ki :

«Aziz ve Celil olan Allah buyuruyor: Kur'ân ve beni anmak kimi benden bir şey istemekten alıksa, ona, dileyenlere verilenlerin en üstününü veririm. Allah sözünün diğer sözler üzerindeki üstünlüğü, Allah'ın mahlûkatı üzerindeki üstünlüğü gibidir.»³³⁸

el-İtikan kitabında da aynı konuya yer verilmiştir

Diğer hadis-i şerifler :

«Kur'ân'ın diğer sözler üzerine olan fazileti, Rahmân olan Allah'ın mahlûkatı üzerindeki üstünlüğü gibidir.»³³⁹

«Sizden biriniz Rabbisyle konuşmak istediğinde, Kur'ân okusun.»³⁴⁰

(337) En'âm sûresi, âyet: 68

(338) el-Mesâbil, Tirmizî, Daremi, Ebû Saîd el-Hudrî'den (R.A.)

(339) Ebû Ya'lâ, Taberânî, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(340) Deylemî, Hatim, Enes'den (R.A.)

«Sözün hayırlısı, Allahü Teâlâ'nın kitabıdır.»³⁴¹

Mursel bir hadîste Hazret-i Ali'den (R.A.) yapılan rivâyet te buyuruluyor ki: «Kur'ân, Allah'tan başka her şeyden daha üstündür. O halde kim Kur'ân'ın kıymetini bilip saygı gösterirse; şüphesiz ki o, Allah'a saygı göstermiş olur. Kur'ân'ın kıymetini bilmeyen, ona saygı göstermeyen kimse ise, Allahü Teâlâ'nın hakkını küçümsemiş olur. Allah katında Kur'ân'ın saygıdeğerliği, babanın evlâdı üzerinde olan saygıdeğerliği gibidir. Kur'ân şüphesiz ki şefaate edicidir, şefaati umulur; çetin bir mücadeledir; her yönüyle tasdik olunur. Kur'ân kime şefaate ederse, o cidden şefaate mazhar olmuş olur; Kur'ân kimi hasın görüp mücadele ederse tasdik olunur. Kim de onu arkasına atarsa, Kur'ân onu cehenneme sevk edip götürür. Hamele-i Kur'ân, Allah'ın rahmetiyle çevrilip örtünmüşler, Allah'ın nurunu giyinmişler; Allah kelâmına saygı göstermişlerdir. Kim onlara düşmanlık ederse, şüphesiz ki Allah'a düşmanlık etmiş olur. Kim onları dost ve yâr edinirse, şüphesiz ki Allah'ı dost ve yâr edinmiş olur.. Ey Kur'ân'ı kalbinde, dimağında taşıyanlar! Kitabına saygı göstermekle Allah'ın buyruklarına bovin eğip «evet» deyin ki Allah size olan sevgisini artırsın ve sizi halka sevdirmiş olsun.. Kur'ân'a kulak verip dinleyenden dünya kötülüğünü itip uzaklaştırsın. Onu okuyandan da âhiret belâlarını gidermiş olsun. Allah kitabından bir âyet dinleyen kimse için bu, bir küme altından hayırlıdır. Kur'ân'dan bir âyet okuyan kimse için bu, gök kubbe altındaki her şeyden hayırlıdır. Kur'ân'da şüphesiz bir sûre, büyük bir sûre vardır ki Allah katında o sûrenin kadri pek yücedir; kıyâmet günü sâhibine (kendisini okuyup amel edene) Allah katında şefaate edecek ve onun şefaatine mazhar olanlar Rabi'â. «Mudar kabillerinden daha çok olacaktır. O sûre YÂSİN sûresidir.»³⁴²

Bilmis ol ki; Allah kelâmı olan Kur'ân kadim (öncesiz)-

(341) Müslim, Câbir'den (R.A.)

(342) Tefsir-i Kurtubî, Şerhü'l-Mışkât, Hazret-i Ali'den (R.A.) rivâyet etmiştir.

dir, okunur, hafızalarda tutulur, kâğıt üzerine yazılır ve yazılır.

Cenâb-ı Hak kendi kitabı hakkında, yine kendi kitabında buyuruyor ki :

«Putâ tapanlardan biri sana sığınır, onu himayene al; tâ ki Allah'ın sözünü dinlesin.. Sonra da onu güven içinde olacağı yere ulaştır..»³⁴³

«Ey Muhammed! Doğrusu sana vahyedilen bu Kitâb, Levh-i Mahfuz'da bulunan şanlı bir Kur'ân'dır.»³⁴⁴

«Doğrusu bu Kitâb, sâdece arınmış olanların dokunabileceği, saklı bir Kitâb'da mevcudken âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiş olan Kur'ân-ı Kerim'dir..»³⁴⁵

Bu âyetlerin tefsirinde Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır :

«Aybaşı hâli olanla cünûp kimse Kur'ân'ı okumasınlar. (Yazılı) Kur'ân'la birlikte düşman ülkesine yolculuk yapmayın!»

Her ne kadar Allah kelâmı zâtı itibariyle birse de Kur'ân'ın şerefi diğer indirilen kitaplara karşı ahkâm ve sevâbının çokluğuyladır. Nitekim Cenâb-ı Hak onun bu şerefine işâretle buyuruyor ki :

«Allah, âyetleri birbirine benzeyen ve yer yer tekrar eden Kitâb'ı sözlerin en güzeli olarak indirmiştir. Rablerinden korkanların bu Kitâb'dan tüyleri ürperir. Sonra hem derileri ve hem de kaibleri Allah'ın zikrine yumuşar ve yatıştır.»³⁴⁶

Sonra bilmiş ol ki: Kur'ân-ı Kerim'in güzelliğine bir son ve sınır yoktur. Onun kelime ve cümle dizisinin üstünlüğüne ve anlamının gönül alıcılığına bir had yoktur. Muhakkak ki Kur'ân, bütün enbiyâ ve mürsellere indirilenin en güzeli ve en mükemmelidir. Diğer semavî kitaplara nisbetle ahkâmî âyetleri daha çok olan bir Kitâb'dır. Çok açık ve seçik olduğu

(343) Teybe surası, âyet: 6

(344) Bûrûc sûresi, âyet: 23

(345) Vâkıa sûresi, âyet: 79

(346) Zümer sûresi, âyet: 23

az kelimeyle çok mâna ifade ettiği ve bir benzerinin getirilmesinde herkesi acze düşürdüğü için de sözlerin en güzelidir. Hem Allah Kelâmı kadim (öncesiz) dir. Başkasının sözü ise mahlûktur ve sonradan meydana çıkmadır. «HALBUKİ O, DEĞERLİ BİR KİTAP'DIR. GEÇMİŞTE VE GELECEKTE ONU BÂTIL KILACAK YOKTUR.» Yâni bu Kitab'ın yararları çoktur ve O'nun bir benzeri de yoktur. Geçmişte haber verilen ile gelecekte verilen haber O'nu bâtil (hükümsüz) kılamaz. Diğer bir tefsirle âyette geçen BÂTIL'dan maksad, şeytan'dır. Şöyle ki, şeytan o Kitab'ı değiştirmeye güç getiremez; ona bir kelime ilâve ya da ondan bir kelime noksan edemez. Diğer bir mânayla: Dahâ önce indirilen Kitaplardan Kur'ân'ı yalanlayan bir haber gelmiyeceği gibi ondan sonra da yazılan hiç bir kitap onu hükümsüz edemez veya yerine başka bir şey getiremez. Evet işte bu Kitab, HÂKİM VE ÖVÜLMEĞE LÂYİK OLAN ALLAH KATINDAN İNDİRİLMEDİR.³⁴⁷ Allah onu dilediği şekilde hikmetiyle indirir ve onu dilediği kuluna verir. Cenâb-ı Hak Kur'ân'daki ahkâmıyla ve kendi ef'aliyle övülmeğe lâyıktır. Çünkü her şey O'nun hizmetiyle meydana gelir.

Hazret-i Ali'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, o Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu duymuş :

«Haberiniz olsun ki ileride bir fitne olacak!» Bunun üzerine ben kendisinden sordum :

— O fitneden çıkış yolu nedir? Ey Allah'ın Resulu!

«Allah'ın Kitabı'dır. Çünkü o Kitab'da sizden öncekilerin haberi ve sizden sonrakilerin ahvâli, aranızda meydana gelecek olan mes'elelerin hükmü vardır. Kur'ân, hakkı bâtilden kesin olarak ayırandır. Onda gayr-ı ciddi hiç bir şey yoktur. Kim onu bir zalimden korkarak terkederse, Allah onu kırıp helâk eder. Kim Kur'ân'dan başka bir şey ile doğru yolu ararsa, Allah onu saptırır. Şüphesiz ki Kur'ân Allah'ın sapa sağlam bir urganıdır.» Yâni Kur'ân Allah'ın ahdi ve azâbdan koruyucu olan emânetidir. Bir tefsirciye göre, Kur'ân Allah'ın hidâyet nurudur. Nitekim bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki :

(347) Fussilet sûresi, âyet: 42-43.

«Allah'ın Kitab'ı olan Kur'an, gökten yere uzanan bir urgandır.» Bunun mâna ve yorumu: Kur'an gökten yere uzanan bir nurdur. Diğer bir tefsirciye göre, Kur'an sağlam bir sebeptir, kendisine güvenenler için vuslattır. Aldatıcı bir ülkeden, gönül açıcı (âhiret) yurduna yönelen ve böylece kalbini dünyadan çekip âhirete gönül veren kimse için gökten yere uzanan bir ışıktır.

Kur'an, hadisin beyânına göre, sağlam, kopmaz bir urgandır. İnsanı rahmete ulaştıran sağlam bir yoldur. O, ZİKİR'dir. Üzerinde düşünülecek ve öğüt alınacak bir Kitab'dır. Kur'an HAKİM'dir. Âyetleri muhkemdir; sağlam ve sâbittir; kıyâmete kadar hükümleri değiştirilemez. Diğer bir mânayla, Kur'an hikmet sâhibidir; konuların bir araya getirilip tertiblenmesinde mutlak hikmet mevcuttur.

Kur'an, DOSDOĞRU YOLDUR. Nefsi arzularının peşinde koşanlar ona sarıldığı takdirde sapıtmazlar; cadde-i haktan meyketmezler. BAŞKA DİLLER ONA KARIŞIP ŞÜPHELİ BİR DURUM MEYDANA GELMEZ. Ona karışan başka bir ifâde derhal anlaşılır. Hiç bir söz, Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemin'in sözüne benzemez. ÂLİMLER ONU OKUMAKTAN DOYMAZ. İlim adamlarının bilgisi Kur'an'ı içine alıp kapsayamaz. Hiç kimse onun kühüne inemez. Her araştırma ve düşüncelerinde yepyeni mânalar karşılarına çıkar. Gizli perde arkasında kalmış nice bilgiler ortaya dökülür. KUR'ÂN çok okunup tekrar edilmekle eskimez. Onu okuyanların dillerinde, dinleyenlerin kulaklarında, düşünenlerin zihinlerinde ne kadar tekrar ederse etsin, yine de tazeliğini muhafaza eder. Her okuyuş ve dinleyişte bir öncekinden daha çok lezzet verir. İnsan kafasından ve elinden çıkan sözler ve yazılar böyle değildir. KUR'ÂN'IN ACÂİPLERİ BİTMEZ. Hiç bir kimse onun mânalarının kühüne varamaz. Çünkü onun mânaları çok hayret uyandırıcıdır. Faydaları da alabildiğine çoktur. O ÖYLE BİR KİTAPDIR Kİ CİNLER ONU İŞİTİNCE OLDUKLARI YERDEN AYRILAMAMIŞLAR. O kadar ki, «biz hayret uyandıran bir Kur'an dinledik!» demişler ve ilâve etmişler: «O Kur'an doğruya irşad edi-

yor. Biz ona inandık.» Yâni o Kur'an imâna ve hayra dâ'î ediyor. Bu bakımdan onu tasdik ediyoruz.

KİM BU KİTAP İLE HÜKME DERSE DOĞRU YA FERMİS OLUR. KİM ONUNLA AMEL EDERSE DOĞRU YU BULMUŞ OLUR. Onunla hukmeden adalet yapmış olur. Başkasını ondan dâvet eden, dosdoğru yola çağırmış olur.⁽³⁴⁸⁾

Cenâb-ı Hak: «TOPTAN ALLAH'IN İPİNİ SARI İN AYRI MAYIN» buyuruyor.⁽³⁴⁹⁾ Katâde ve Suddi bunun tefsirinde diyorlar ki:

«İp'ten maksad, Kur'an'dır.» İbni Mes'ud'un (R.A.) Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den yapmış olduğu rivâyette buyruluyor ki:

«Şüphesiz ki bu Kur'an, Allahü Teâlâ'nın ipidir. Bu ip apaçık bir nurdur. Fayda sağlayan bir şifâdır. Kendisine sarılıp bağlanana korur. Kendisine dyanı kurtarır.»

Mukaatil ve İbni Hibbân, «Allah'ın ip'i»nin tefsirinde diyorlar ki: «Allah'ın emrine sarılın. O'na tâatte bulunmaktan geri kalmayın.»⁽³⁵⁰⁾

İbni Cerîr'in Ebû Said el-Hudrî'den (R.A.) yapmış olduğu rivâyete göre, Sevgili Peygamberimiz (S.A.V.) buyurdular ki: «Herhangi bir topluluk Allah'ın evlerinden bir evde toplanır da Kitabullah'ı okur ve kendi aralarında onu ders konusu yapıp çalışırlarsa, mutlaka melekler onları çepeçevre kuşatır, rahmet onları her yönden kapsayıp içine alır ve Cenâb-ı Hak onları kendi katındakilere anıp hatırlatır (melekler gibi). Onu okuyana bıkkınlık gelmez.» Bu son cümle şuna işarettir: Her tekrar edilen şey insana bıkkınlık verir; ancak Kur'an değil... Çünkü Kur'an sözlerin en güzeli. Onu tekrar tekrar okuyan kimse, her defasında anlayış ve sevâb artırmış olur. O tekrar edildikçe daha tatlı mânaları meydana çıkar. İşte bu husus, Kur'an'ın i'câzından (insanları acze düşüren özelliklerinden) biridir.

(348) el-Mesabih ve Râhu'l-Beyân

(349) Âl-i İmrân sûresi, âyet: 103

(350) Maatim-i Tenzil

Güzel yazıp güzel konuşanlardan bir kısmı demiş ki: «Kur'ân, hakkı meydana koyan, onu bâtıldan avıran ve etrafa ışık saçan bir nürdür. Doğruluk ifâde eden bir dildir, hayra delildir. Cennetin anahtarıdır.. Kısa anlatınca yeterlidir, açıklanınca şifâ vericidir. Tekrar edilince hatırlatıcıdır. Hükmedince engelleri aşar. O, ilimlerin denizi, hükümlerin divanı, sözlerin cevheri, hastalıkların şifâsıdır.»

Ebû Ya'lâ ile Taberânî'nin Ebû Hüreyre'den (R.A.) yaptıkları rivâyete göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu: lar ki:

«Kur'ân öyle bir zenginliktir ki ondan öteye fakirlik olmaz ve ondan öteye zenginlik de bulunmaz.»

Diğeri bir rivâyette ise: «Kur'ân öyle bir zenginliktir ki onunla beraber fakirlik bulunmaz ve ondan öte zenginlik de olmaz.»

«Kur'ân ile doymun olmayan, onunla doymayan kimse bizden değildir.»

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hadisi, Sa'd'ın yanına girdiğinde söylemişti ki o sırada Sa'd'ın önünde iyice eskimiş fersudeleşmiş pılı-pırtı bulunuyordu.³⁵¹

Bu konuda büyük müctehid Ahmed bin Hanbel (rahmetullahi aleyh) diyor ki: «Rabbimi doksan dokuz defa rü'yamda gördüm. Kendi kendime fısıldadım; eğer yüzüncü defa görürsem kendisine yaklaşanları en üstün mânada yaklaştıran şeyin ne olduğunu elbette soracağım, dedim. Ve gördüm, dedim ki: Yâ Rab! Sana yaklaşanları en üstün mânada yaklaştıran şey nedir? Rabbim cevap verdi: «Yâ Ahmed! Kelâmımı okumaktır.» Bunun üzerine dedim ki: Anlayarak mı, yoksa anlamadan okumak mı? Buyurdular ki: «Anlayarak da, anlamayarak da...»

Kur'ân en hayırlı sohbet arkadaşı olunca onunla birlikte hallerin en güzel ve en üstünü ile oturmak gerekir. Tâ ki bu oturuş bir zarar vermeye... Nitekim hadis-i şerifte bu hususa işâretle buyuruluyor ki: «Nice Kur'ân okuyanlar var ki Kur'ân onlara lânet eder!..»

(351) el-İtkan

Katâde Hazretleri diyor ki: «Kur'ân ile oturan kimse mutlaka ya bir fazlalık ya da bir noksanlık ile kalkar!»³⁵²

..

KUR'ÂN-I KERİM'E GECE VE GÜNDÜZ DEVAM ETMEK HAKKINDA PEYGAMBER (S.A.V.) EFENDİMİZ'DEN RİVÂYET EDİLEN HADİSLER VE BİR GECE İLE BİR GÜNÜMÜZDE İKİYÜZ ÂYET OKUMAYANDAN ALLAH DÂVACI OLUR, HAKKINDAKİ HABERLER

Hazret-i Ömer (R.A.) diyor ki: Bir ara Hişam bin Hakim'in Furkan sûresini okuduğunu işittim. Ancak Peygamber'in (S.A.V.) bana okuduğu gibi okumadığını gördüm. Kendisini hemen ikaz etmek istedimse de biraz sabrettim; okumasını bıraktı. Yaklaştım, üstlüğünün bir ucunu tutup kendisini Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e götürdüm. Ya Resûlâllah! dedim, bu adamın Furkan sûresini, sizin bana okuyup öğrettiğinizin başka şekliyle okuduğunu duydum. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bana: «Onu bırak ya Ömer!» buyurdu ve Hişam'a da «Ya Hişam! Oku...» diye emretti. Hişam da ilk kendisinden duyduğum şekilde okudu. Sonra Peygamber (S.A.V.) Efendimiz, «İşte böylece bu indirilmişti» dedi ve ilâve etti: Suphesiz ki bu Kur'ân'ın tamamı) yedi harf üzerine inmiştir. Size kolay gelenini okuyun!» Yâni Kur'an yedi kıraat üzere inmiştir. Bunlardan size hangisi kolay geliyorsa, o kıraat üzere okuyun.³⁵³

O halde Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den tevâtür yoluyla sâbit olan kıraetlerden biriyle okumak câizdir.

Beyhâkî'nin Ubeide bin Mülevke hadisini merfuan ve mevkufen çıkardığı üzere Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu buyurdular ki: «Ey Kur'ân ehli! Kur'ân'ı yastık edinmeyin, onu hakkıyla okuyun, gece ve gündüz tilâvetini devam ettirin.. Onu

(352) Şerh-i Şâtibi

(353) Buhari, Müslim, Ömer bin Hattab'dan (R.A.)

yavgın hale getirin, okurken de sesinizi güzelleştirip ölçülü okuyun. Okuduğunuz âyetler üzerinde derinden derine düşünün. Ola ki korktuğunuzdan kurtulup umduğunuza kavuşasınız. Onun sevâbını hemen acele (elde etmeye) çalışmayın; çünkü onun için sevâb vardır (er-geç ona kavuşacaksınız).»⁽³⁵⁴⁾

Muaz bin Cebel (R.A.) diyor ki: Bir yolculukta Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ile beraber bulunuyordum. Bir ara, ya Resûlallah! Bize bir hadis söyle ki ondan yararlanalım. Bunun üzerine Efendimiz şöyle buyurdular: «Siz saadetli kişilerin hayatı gibi bir hayat, şehîdlerin ölümü gibi bir ölüm, haşir günü kurtulmak, şiddetli sıcak günde bir gölge, sapıklıktan kurtulup doğru yola erişmek istiyorsanız Kur'ân okumaya devam ediniz. Çünkü Kur'ân Rahmân'ın kelâmıdır ve şeytandan korunmak için sağlam bir kaledir; terazinin ağır gelmesini sağlar..»

Nu'mân bin Beşir (R.A.), Resûlullah'ın (S.A.V.) şöyle buyurduğunu söylemiştir: «Ümmetimin yapacağı ibâdetin en üstünü, Kur'ân okumaktır. (Farz ibâdetler hariç).»⁽³⁵⁵⁾

Âişe Vâlidemiz (R. Anhâ), Peygamber'in (S.A.V.) şöyle buyurduğunu söylemiştir: «Namazda Kur'ân okumak, namaz dışında okunan Kur'ân'dan hayırlıdır. Namaz dışında Kur'ân okumak, tekbir, tesbîh getirmekten daha üstündür. Tesbîh ve tekbir getirmek sadakadan daha üstündür. Sadaka vermek, oruçtan daha üstündür. Oruç ise ateşe karşı bir kalkandır.»⁽³⁵⁶⁾

Ebû Hüreyre (R.A.), Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: «Sizden biriniz evine döndüğünde üç gelişmiş besilli deve görmek istemez mi?» Evet, isteriz, ya Resûlallah! dedik. Bunun üzerine buyurdu ki: «Sizden birinizin namazda üç âyet okuması bu üç deveden daha hayırlıdır.»⁽³⁵⁷⁾

(354) Beyhaki, Ubeyde bin Muleyke'den

(355) Beyhaki, Nu'mân bin Beşir'den (R.A.) el-İtkan

(356) Taberânî, Dâre Kutûl, Câmiu's-Sağîr

(357) el-Mesâbih, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

Ebû Ümâme (R.A.), Resûlullah'ın (S.A.V.) şöyle buyurduğunu haber veriyor: «Kur'ân okuyun. Şu asılı duran mushaf lar sizi aldatmasın. Çünkü Cenâb-ı Hak Kur'ân ezberleyen bir kalbe azâb etmez.»

Muâviye'nin (R.A.) Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den yapmış olduğu rivâyette buyuruluyor ki: «Dünyada üç şey gariptir: Zalimin hafızasındaki Kur'ân, kötü bir topluluk içinde bulunan iyi bir insan, okunmayan evdeki Mushaf.»⁽³⁵⁸⁾

Diğer bir hadiste ise şöyle buyuruluyor: «Kim Kur'ân'ı öğrenir de onu duvara asar, ona olan ahdini yerine getirmez ve (dönüp) onu okumazsa, kıyâmet günü Kur'ân ona asılı bulunduğu halde gelir ve der ki: Yâ Rab! Senin bu kulun beni terk edilmiş bıraktı, benimle onun arasında sen hükmet..»⁽³⁵⁹⁾

Yapılan rivâyete göre, Hazret-i Ömer (R.A.) demiş ki: Kul gece kalkar misvak kullanır, namaz için abdest alır, tekbir getirip Kur'ân okursa, melek ağzını onun ağzı üzerine kor ve şöyle fısıldar: Oku, oku.. Cidden hoş oldun ve sana hoş oldu. Haberin olsun ki Kur'ân okumak, namazda kıraeti yerine getirmek cennet hazinelerinden bir hazinedir, konuların hayırlısidir. Onu çokça okuyun, gücünüz yettiği kadar okumasını artırın. Çünkü namaz nûrdur, zekât burhan (kesin delil) dir, sabır ışıktır, oruç kalkandır, Kur'ân lehinizde ve aleyhinizde hüccettir. O halde Kur'ân'a ikram ediniz, ona ihanet etmeyiniz. Çünkü Allah, Kur'ân'a ikram edene ikramda bulunur, ona ihânet edene ihânet eder (ihânetini başına çevirir). Bilmiş olunuz ki, kim Kur'ân okur ve onu ezberler, onurla amel eder, içindeki hükümlere uyarsa, kıyâmet günü onun Allah katında kadeki şâyan bir duâsı olacaktır. Allah dilerse onu acele olarak dünyada da verebilir. Dilerse onu âhirete de bırakabilir. Bilmiş olunuz ki, Allah katında olan daha hayırlı ve daha bakıdır. Bu,

(358) Ebû Leys.

(359) Kaadî Beyzaî.

imân edip Rabine tevekkül edenler için böyledir.

Bir hadîs-i şerifte de deniliyor ki: «Kur'ân okuyun ve onun garip yönlerini araştırıp bulunuz.» Yâni Kur'ân her çağa ve her çağdaki ilimlere ışık tutar. Onları araştırıp bulunuz.⁽³⁶¹⁾

Ebü Umâme (R.A.), Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den şöyle duyduğunu rivâyet etmiştir: «Kur'ân okuyunuz. Çünkü o kıyâmet günü kendi dost ve yâranına şefaathçi olarak gelir.»⁽³⁶²⁾

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu konuda bir başka hadîslerinde şöyle buyuruyorlar:

«Kıyâmet günü Allah katında hiç bir şefaathçi, peygamber olsun, melek olsun, başkası olsun, hiç biri Kur'ân'dan daha üstün değildir. Kur'ân tek bir harf, dünyadan hayırlıdır.»⁽³⁶³⁾

«Kim Allah yolunda Kur'ân okursa o siddiklerden, şehidlerden, sâlihlerden yazılır. Arkadaş olarak bunlar ne güzel arkadaş!»⁽³⁶⁴⁾

Muttaşıl senedle Enes bin Mâlik'e yapılan isnadda deniliyor ki: «Kim her gece veya her gündüz elli âyet okursa, gafillerden yazılmaz. Kim yüz âyet okursa, Allah'a dosdoğru ümid bağlayanlardan yazılır. Kim ikiyüz âyet okursa, Kur'ân onunla münakaşacı olmaz. Kim beşyüz âyet okursa, ona bir kantar sevap yazılır.» Diğer bir rivâyette: «Kim beşyüzden bine kadar âyet okursa, sabahlar da kendisine bir kantar sevap yazılır.» Kantarın ne kadar olduğu sorulduğunda, buyurdular ki: On iki bindir.⁽³⁶⁵⁾

Tayyibî diyor ki: Hadîste «Kur'ân onunla münakaşacı olmaz» cümlesinden, Kur'ân okumanın lüzumlu olduğunu anlıyoruz. Bu her inanmış müslüman için böyledir. Yâni her müs-

(360) Havass-ı Kur'ân

(361) Tefsîr-i Fâtîha

(362) Sahîh-i Müslim, Ebû Umâme'den (R.A.)

(363) Mecâlis-i Mısır

(364) Ahmed bin Hanbel, Muaz bin Enes'den (R.A.) el-İtkan

(365) Maalim-i Tenzil, Enes bin Mâlik'den (R.A.) Şeyhzâde.

lûmana vâcibdir. Kur'ân okumadığı zaman Allah onunla dâvacı olur ve kesin delillerle ona galib gelir. O halde münakaşa ve dâvacı olmaklığın Kur'ân'a isnadı, mecâzdır. Bu sözden anlaşılan: Bir gündüz ya da bir gecede ikiyüz âyet okumak vâcibdir. Bu miktarı okuduğu zaman Kur'ân'ın ondan dâvacı olmasından kurtulmuş olur, kıyâmet günü.. Burada iki yüz âyeti; âyetin tekrar okunması anlamına da hamledebiliriz.⁽³⁶⁶⁾

Enes bin Mâlik (R.A.) Hazretleri'nin Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den yapmış olduğu rivâyette buyuruluyor ki: «Evlerinizle namaz kılmak ve Kur'ân okumakla nurlandırınız.»⁽³⁶⁷⁾

Semure bin Cündeb'in (R.A.) rivâyetinde yine Resûlullah (S.A.V.) buyurdular ki: «Her sofraya hazırlayan kimse sofrasına gelinmesini ister. Allah'ın (mânevi) sofrası ise Kur'ân'dır. O halde bu sofrayı terketmeyin.»⁽³⁶⁸⁾

Diğer bir hadîste de konumuzla ilgili olarak şöyle buyuruyor: «Kim Kur'ân okur da başkasına verilen şeyin kendisine verilen (Kur'ân nimetinden) daha üstün olduğunu görürse, şüphesiz ki o küçük şeyi büyütmüş, büyük şeyi de küçültmüş olur.»⁽³⁶⁹⁾

∴

HAZRET-İ PEYGAMBER (S.A.V.) EFENDİMİZ'İN «HENÜZ KALKMADAN ÖNCE KUR'ÂN'I OKUYUNUZ» SÖZLERİ VE KUR'ÂN KALKTIKTAN SONRA İMÂN EHLİNİN DURUMU HAKKINDA

Abdullah bin Mes'ud (R.A.) Hazretleri'nin rivâyetine göre Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: «Henüz kalkmadan önce Kur'ân'ı okuyun. Çünkü Kur'ân göğe ref' olunmadıkça kıyâmet kopmaz!..»

(366) Râhu'l-Beyân, Aliyyu'l-Kaart

(367) Beyhâkı, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(368) Beyhâkı, Semure bin Cündeb'den (R.A.)

(369) el-Ca'berî

Bunun üzerine soruldu :

— Şu bildiğimiz mushaflar (göğe) ref'olur, ama insanların kalbinde muhafaza edilen âyetler nasıl olur?

Buna cevapla buyurdular ki :

«Uzerlerinden bir gece geçer de göğüslerde muhafaza edilen âyet ve sûreler ref'olunur. Onlar sabahladıklarında hiç bir şey Kur'an'dan hafızalarında kalmadığını, mushaflarda da hiç bir yazının olmadığını görürler; sonra şiir söylemeye başlarlar.»³⁷⁰

Konumuzla ilgili diğer hadislerle ve rivâyetlere gelince :

«Kur'an indiği yere dönmedikçe kıyâmet kopmaz. O gün Kur'an'ın bal arısının uğultusu gibi bir sesli olacak, Arş'ın etrafında bulunacak. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak ona :

— Sana ne oluyor öyle? diye soracak. O şu cevabı verecek :

— Yâ Rab! Okunuyorum, ama amel edilmiyorum.»

Yâni o devirde Kur'an okuyanlar bulunacak, fakat onlarla amel edenler pek az olacak.³⁷¹

«Kur'an'a gerekli olun, onu kendinize İmam (önder-rehber ve baş vurulacak merci') edinin. Çünkü Kur'an Allah kelâmıdır. O'ndan gelmiş, yine O'na dönecektir. Onun müteşabih olan âyetlerine inanın, getirdiği misallerden ibret alın.»³⁷²

«Kâbe'nin rüknü (veya kendisi) ve Kur'an kalkmadıkça (göğe ref'olmadıkça) kıyâmet kopmaz.»³⁷³

«Elbisenin rengi solup eskidiği gibi İslâm da solup eskiyecek. O kadar ki orucun, namazın, haccın ve sadakanın ne olduğu bilinmiyecek. Allah'ın kitabı üzerinden bir gece geçecek de yeryüzünde ondan tek bir âyet bile kalmıyacak! İnsanlardan kalıp yaşayan yaşlı erkek ve yaşlı kadınlar şöyle diyecekler: Babalarımızın LÂ İLÂHE İLLÂLLAH kelimesini dediklerine ye-

(370) İbnî Ebi Dünyâ

(371) el-Maalim, İsrâ suresi tefsiri

(372) İbnî Merduveyh, Hazret-i Ali'den (R.A.)

(373) Câmilü's-Sâdir, İbnî Ömer'den (R.A.)

tiştik, (yâni buna şahid olduk); biz de bu sebeple bu kelimeyi söylüyoruz.»

Resûlullah (S.A.V.) hadisi buraya kadar beyân ettikten sonra muhatabına dedi ki: «LÂ İLÂHE İLLÂLLAH onlara yeterli olmıyacaktır. Çünkü onlar namaz nedir, oruç nedir, hac nedir, sadaka nedir? bilmezler.»

Bunun üzerine Hazret-i Huzeyfe (üzüntüsünden) yüzünü başka tarafa döndürdü ve sonra aynı sözleri Resûlullah üç defa tekrarladi. Her defasında Huzeyfe (yine üzüntüsünden) yüzünü başka tarafa döndürdü ve en sonunda Hz. Huzeyfe (R.A.) yüzünü Resûlullah'a çevirerek şöyle istirhamda bulundu :

— Ey Allah'ın Resûlü! Onları cehennem ateşinden kurtar! Ve bu istirhamını üç defa tekrarladi.³⁷⁴

Yapılan sahîh rivâyete göre Hazret-i Ali (R.A.) şöyle denmiştir: «İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecek ki İslâm'ın ancak ismi, Kur'an'ın ancak resmi kalacak! Onların o gün için mescidleri (câmi'leri) bayındırdır, fakat hîdâyet (ışığı yansıma) yıkıktır. Onların o gün yaşamakta olan âlimleri en şerli âlimlerdir. Gök kubbe altında ilim adına onlardan daha şer vaktır. Fitne onlardan çıkacak ve yine onlara dönecektir.»³⁷⁵

Bilinmiş olsun ki: Kur'an, Allah'ın EL-HÂDÎ ismine mazhardır. Kur'an Allah'ın sözgötürmez katıksız kitabıdır. Allah'ın Peygamberi (S.A.V.) ise bu Kitab'ı diliyle ifâde edendir. On dan sonra da O'nun kâmil varisleri bu görevi yerine getirmektedirler. Şüphesiz ki delâlet ve işâret, Kur'an'da bulunanla amel eden mu'minlere fayda verir. Çünkü Kur'an din ve dünya işlerinden hiç bir şeyi bırakmıyıp hepsini ya icmâlen ya da tafsilen açıklamıştır.

İbnî Mes'ud (R.A.) diyor ki. «Bir şey okumak istediğiniz zaman Kur'an okumayı tercih ediniz. Çünkü onda önce gelenlerle sonra gelenlerin ilmi toplanmıştır.»

(374) Tezkire-i Kurtubi.

(375) Ebû Leys, Mücâhid'den, o da babasından, o da Hz. Ali'den (R.A.) rivâyet etmiştir.

Bu bakımdan Efendimiz (S.A.V.) buyurdular ki: «Kim Kur'an'ın hatmesine şahid olur vâni hatme yapılırken orada hazır bulunursa, ganimet malı taksim olunurken orada hazır bulunan kimse gibidir. Kim de Kur'an Fâtiha sûresinden okunmaya başlanınca orada hazır bulunursa, Allah yolunda bir yerin fethine hazır olan kimse gibi sayılır. İşte Kur'an'a başlar-ken ve O'nu hatmederken bu iki fazilete erişmek vardır. Aynı zamanda bu iki durumda şeytan hor ve hakir duruma düşürül-müş olur.

Bize kadar gelen haberlerde: Kur'an ehlinde bir zat ölüm dakikalarını sayarken ona «LÂ İLÂHE İLLÂLLAH» söyle denil-diğinde o her defasında BİSMİLİ ÂHİRRAHMÂNİRRAHİM TÂ-HÂ MÂ ENZELNÂ ALEYKE'L-KUR'ÂNE LİTESKA İL-LÂ TEZKİRETEN LİMEN YAĞŞÂ LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVE LEHÜ'L-ESMAÜ'L-HÜSNÂ âyetini okumuş ve ölünceye kadar hep bunu tekrarlayıp durmuş. Böylece insan yaşadığı hal üzere ölür, hikmeti bir kez daha zâhir olmuş.

Esnaf ve sanatkârlardan bir kısmı ot satar, fakat Allah'tan gafil olur. Onlara ölüm geldiğinde, yakınları LÂ İLÂHE İLLÂLLAH demeleri için telkinde bulunmuşlarsa da onlar her defasında «Bir demet ot bir akçeye» demişlerdir.

Ölüm anında İslâm üzere ruhumuzu teslim etmemiz için Cenâb-ı Hak'tan tevfik istiyoruz.

Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R.A.) Hazretleri'nin yapmış olduğu rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kur'an'ı okumaya ve okutmaya devam ediniz. Canımı kudret elinde bulunduran Cenâb-ı Hakk'a yemin ederim ki Kur'an, bağı çözülen deveden daha çok kaçıp uzaklaşandır.»³⁷⁶ Yâni ona devam edilmediği takdirde sabucak untulur ve hafızalardan silinir

..

(376) Buhari, Müslim, Ahmed bin Hanbel

KUR'ÂN OKUYAN VE ONU HAFIZASINDA TAŞIYAN KİMSENİN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Cenâb-ı Hak kendi kelâmında bunun faziletini açıklayarak buyuruyor ki: «Allah kitabını (devamlı) okuyanlar, namazı kıranlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve açık sarfedenler, tükenmiyecek bir kazanç umabilirler.»³⁷⁷

Burada «Allah'ın kitabını okuyanlar» cümlesinden maksad hem okuyup hem amel edenlerdir. Çünkü amelsiz okumak (fazla) bir yarar sağlamaz. Âyette, «tilâvet» tâbiri kullanılmıştır. Bu dirâset gibi ardarda okumak anlamına gelir. Devam edilen evrâd da böyledir. Ancak ne var ki, kırâet, tilâvetten daha umumîdir. Kur'an'ı heceleme ve çocuklara öğretmek, kırâet sayılmaz. Bu bakımdan cünüp, aybaşı hali ve loğusanın Kur'an'ı hecelemesi mekrûh değildir. Çünkü bu durumda ona «kaari» denilmez. Bunun gibi çocuklara Kur'an'ı harf harf, kelime kelime belletmek de mekrûh değildir. Ancak her iki kelimenin arasını kesmek şartıyla bu böyledir.

Şüphesiz ki Allah Kur'an'dan hakikatını bildirmiş, onu okuyan ve amel edenlere birçok va'dlerde bulunmuştur. Üm-mi olan (okur yazar olmayan) kimseye tilâvet sevâbı hasıl ol-maz. Çünkü o tilâvette bulunamaz. Okumasını bilen kimse için de böyledir. Çünkü onu hakıyla öğrenmek ve onunla bütün vakitlerde meşgul olmak gerekir.

Cenâb-ı Peygamber buna işâretle buyurdular ki:

«Saadetli kişilerin hayatı gibi bir hayat, şehidlerin ölümü gibi bir ölüm, mahşer günü kurtuluş, çok sıcak günde gölge, sapıtılan günde dosdoğru yol istiyorsanız, Kur'an okuyun ve onu okutun. Çünkü O, Rahmân kelâmı (sözü) dir, şeytandan koruyucudur. Terazıyı ağır basandır.»³⁷⁸

(377) Fâtır sûresi, âyet: 29.

(378) Râhu'l-Beyân tefsiri

Konumuzla ilgili diğer hadis-i şerifler ve kısmen açıklamaları :

«Kur'ân okuyan mü'min, ağaç kavununa (veya portakala) benzer; hem kokusu güzeldir, hem de tadı... Kur'ân okumayan mü'min ise, hurmaya benzer; kokusu yoktur, fakat tadı tatlıdır. Kur'ân okuyan münâfık fesleğene benzer, kokusu güzeldir, fakat tadı acıdır. Kur'ân okumayan münâfık ise, karga dülegine benzer; hiç kokusu yoktur, tadı da acıdır.»³⁷⁹

Diğer bir rivâyette ise «münâfık» yerine «fâcir» tâbiri kullanılmıştır. Ebû Dâvud'un fazla olarak yaptığı rivâyette ise şöyle denilmektedir: «Sâlih kişinin yanında oturmak, misk satanın yanında oturmak gibidir; ondan sana bir şey dokunmasa bile kokusu ulaşır. Kötü kimsenin yanında oturan, demirci dükkânında körük çekenin yanında oturan gibidir; onun kıvılcımlarından sana bir şey dokunmasa bile, dumanı dokunur.» Kur'ân ise yanında oturulacak en hayırlı bir dosttur

«Ben kullarıma azâb etmek isterim; ama câmlî'leri yapanlara ve Kur'ân ile oturanlara ve İslâmiyette yetişip gelişen çocuklara bakarım da gazabım sakinleşir.»³⁸⁰

«Kim Kur'ân okumayı öğrenir, sonra da onunla amel ederse, o içi misk ile dolu bir torbaya benzer; kokusu her yere yayılıp saçılır. Kim de Kur'ân okumayı öğrenir, ama onunla uyur kalır da Kur'ân onun içinde kapalı durursa, o, içi misk dolu, fakat ağzı sınıksız bağlı bir torbaya benzer.»³⁸¹

«Kim Kur'ân okur ve gece gündüz onunla yaşar, helâhını helâl, haramını haram sayarsa, Cenâb-ı Allah onun etini, kanını cehenneme haram kılar ve onu tertemiz, iyilikle dolu, amel yazan meleklerle beraber eyler. Kıyâmet günü olunca da Al-

(379) Ahmed bin Hanbel Buhari Muslim Ebû Dâvud Tirmizi İbnî Mâce ve Nesâî, Ebû Mûsâ el Eş'arî'den
(380) el-Ca'berî Kudsi hadis
(381) Taberânî.

lah ona Kur'ân'ı hüccet kılar, Kur'ân onun lehinde şehâdette bulunur.»³⁸²

«Kur'ân şefaattçidir, şefaati makbuldür. Çetin bir mücadelecidir (kendisiyle amel etmiyenlere karşı). (Her hükmünde ve dâvasında) doğrulanır. Kim onu önünde bulundurursa, onu ceunete rehberlik edip götürür. Kim onu arkasına atarsa, o onu cehenneme sevk edip götürür.»³⁸³

«Eğer Kur'ân bir ham deri içinde olmuş olsaydı, ateş yine de onu yiyemiyecaktı.»³⁸⁴

Ebû Ubeyd (Rahmetullahi aleyh) diyor ki: Hadiste geçen İHAB: Ham deri'den maksad, mü'minin kalbi ve göğsüdür içinde Kur'ân bulunan bir kalbi elbette ki ateş yakamaz

Ama bununla beraber Kur'ân'ı içinde toplayıp (onunla amel etmiyen ve ona saygılı olmayan) kimse bu vaziyette cehenneme girecek olursa, o domuzdan daha kotüdür.

«Üç sınıf insan vardır ki hesap onları üzmez. İsrâfil'in sûra üfürmesi onları korkutmaz ve en korkunç zamanda meydana gelen dehşet onları mahzun etmez: Kur'ân'ı kalbinde ve hafızasında taşıyıp onu Allah için okuyan ve okutan kimse. O, Rabhine izzet ve şerefle gider de peygamberlere arkadaş olur. Yedi yıl müezzinlik edip buna karşılık bir nesne almıyan... Kölelik kaydını altında bulunup buna rağmen hem Allah'ın hakkını, hem de efendilerinin hakkını ödeyen kul...»³⁸⁵

«Ümmetimin en şereflipleri, Kur'ân'ı kalbinde, hafızasında taşıyanlardır.»³⁸⁶

Diğer bir rivâyette, ki bunu Dahhâk yapmıştır: «Ümmetimin en şereflipleri ve ileri gelenleri, Kur'ân'ı kalbinde, hafızasında taşıyanlardır.» Arapçada bu cümlemin karşılığında «Hamele-i Kur'ân» tâbiri kullanılmıştır ki, gece ve gündüz (fırsat

(382) Taberânî, Enes'den (R.A.)

(383) Ebû Ubeyd, Enes bin Mâlik'den (R.A.) İbnî Hibbân.

(384) Ahmed bin Hanbel; Akabe bin Amr'den (R.A.)

(385) Beyhâkî, İbnî Abbas'dan (R.A.) el-İtkan.

(386) Sened-i muttasıl ile İbnî Abbas'dan (R.A.)

buldukça) Kur'ân'a sarılıp okuyan ve ona mülâzemet edenler kasedilmiş oluyor. Çünkü Kur'ân'a sarılıp onu gece gündüz okumak ve amel etmek nimetlerin en büyüğü ve bütün saadetlerin dayanağıdır. Aynı yorum, en-Neşr kitabında da yapılmıştır.

«Kur'ân'ı kalbinde, hafızasında taşıyanlar, Allah'ın sunduğu gölgeden başka hiç bir gölgenin bulunmadığı günde Allah'ın gölgesindedirler.»³⁸⁷

«Kur'ân'ı kalbinde, hafızasında taşıyan, Islâm'ın sancağını taşıyandır. Kim ona ikramda bulunursa, gerçekten o Allah'a ikramda bulunmuş olur. Kim ona ihânet ederse, Allah'ın lâneti üzerine olsun!»³⁸⁸

«Kur'ân'ı kalbinde, hafızasında taşıyanlar Allah'ın dostlarıdır. Kim onlara düşmanlık ederse, gerçekten Allah'a düşmanlık etmiş olur. Kim de onları dost ve arkadaş edinirse, hakikatte Allah'ı dost edinmiş olur.»³⁸⁹

«Kur'ân'ı kalbinde, hafızasında taşıyanlar, kıyâmet günü Cennet ehlinin başı ve ileri gelenleridir.»³⁹⁰

«Kur'ân'ı kalbinde, hafızasında taşıyan kimsenin fazileti, onu kalbinde, hafızasında taşımayan kimse üzerine, Allah'ın mahlûkatı üzerine olan fazileti gibidir.»³⁹¹

«Kim Kur'ân'a dosdoğru uyarsa, Kur'ân onu sapıklıktan kurtarıp doğru yola eriştirir ve kıyâmet günü onu kötü bir hesaptan korur.»³⁹²

«Kim Allah'ın Kitabından bir âyeti dinlemek isterse kendisine bundan dolayı bir iyilik yazılır kat kat olarak. Kim de Allah Kitabından bir âyet okursa, o ona kıyâmet günü bir nur olur.»³⁹³

«Kıyâmet günü olunca nurdan minberler konulur ki bun-

(387) Deylemi, Hz. Ali'den (R.A.)

(388) Firdavs Ebu Umâme'den (R.A.)

(389) Buhârî ve Firdavs İbnî Ömer'den (R.A.)

(390) Taberânî Huseyn bin Ali'den (R.A.)

(391) Firdavs İbnî Abbas'dan (R.A.)

(392) Taberânî İbnî Abbas'dan (R.A.)

(393) Ahmed bin Hanbel Ebu Hureyre'den (R.A.)

ların üzerine nur takılmış, nur ile süslenmiştir. Her minberin yanında Cennet develerinden bir deve (ya da bir yıldız) bulunur. Bir seslenici şöyle seslenir: Allah Kitabını kalbinde, hafızasında taşıyanlar nerede? Şu minberler üzerine oturun! Artık size ne bir korku, ne de bir üzüntü var!.. Bu durum, Allah ile kulları arasında (tecelli eden adalet ve hesap) bitinceye kadar devam eder. Allah halkın hesabını bitirince, hamele-i Kur'ân o develere bindirilip Cennete götürülürler.»³⁹⁴

İbni Abbas'dan (R.A.) yapılan rivâyette, şöyle demiştir:

«Gök yeryüzüne karşı iftihar eder de «Ben senden daha üstünüm» der. «Çünkü bende Arş, Kürsî, Levh, Kalem, Me'vâ Cenneti, Adn Cenneti bulunuyor. Hem bende güneş, ay ve yıldızlar var.. Yaratıkların rızkı benden iner, rahmet bendedir; ameller bana doğru yükselir. Bunun üzerine yeryüzü de göğe şu cevabı verir: Doğru ama sen, peygamberler, veliler bendedir demeye güç getiremezsin. Aynı zamanda Beytü'l-Makdis, mescidler, şehidlerin yattığı yerler bendedir. Ve sonra yeryüzü devamla der ki: Kur'ân'ı kalbinde, hafızasında taşıyanların kaburgaları benim içimde dönüp dolaşmıyor mu?»

Bunun üzerine Cenâb-ı Hak buyurur: «Ey yeryüzü! Doğru söyledin.»

Ve işte yeryüzünün göğe karşı fahredeceği hususlar bunlardır. O halde mükellef olan her mü'mine gerekir ki, Kur'ân öğrenmekle ve onu öğretmekle meşgul ola ve onu okumakla zamanını değerlendire.. Çoluk çocuğuna onu okutmaya gayret ede »³⁹⁵

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz konumuzla ilgili olarak Mi'rac gecesinde gördüğü bir esrarı şöyle ifade ediyorlar: «Cenâb-ı Hak beni gecenin bir bölümünde Mi'rac yolculuğuna çıkardığında bana şöyle buyurdu: «Ya Muhammed! Ümmetine emret de şu üç kimseye saygı gösterip ikrâmda bulunsunlar: Babaya, âlime ve Kur'ân'ı taşıyana. Ey Muhammed! Umme-tini bu üç kimseye kızmaktan sakındır veya bunlara ihânet et

(394) Rûhu'l-Beyân tefsiri

(395) Mecâlis-i Misri.

mekten korkut.. Çünkü benim gazabım bunlara gazab eden kimse üzerine çok şiddetlenir. Ey Muhammed! Kur'an ehli, benim ehlimdir. Onları dünyada sizin yanınıza koydum, kendilerine ikram olsun diye.. Eğer Kur'an onların gönlünde mahfuz olmamış olsaydı, dünyayı ve dünya üzerindeki herşeyi belâk ederdim. Ey Muhammed! Kur'an'ı taşıyanlar azâb görmeyecekler, hesaba da tabi tutulmayacaklar kıyâmet gününde.. Ey Muhammed! Kur'an'ı gönlünde, hafızasında taşıyanlar öldüklerinde onlar üzerine göklerin ve yeryüzüm, meleklerin ağlarlar. Ey Muhammed! Şüphesiz ki Cennet üç kimseve müstaktır: Sana. İki arkadaşın olan Ebûbekir ile Ömer'e ve bir de Kur'an'ı kalbinde, hafızasında taşıyana...»⁽³⁹⁶⁾

«İçinde Kur'an okunan ev, gök ehline pırıl pırıl ışık saçar; nasıl ki yıldızlar yeryüzüne ışık saçarlarsa...»⁽³⁹⁷⁾

«İçinde Kur'an okunan evin hayrı çoğalır. İçinde Kur'an okunmayan evin ise hayrı azalır.»⁽³⁹⁸⁾

«Şüphesiz ki Kur'an Allah katında göklerden, yerden ve bu ikisinde bulunan şeylerden daha sevimlidir.»⁽³⁹⁹⁾

«Ümmetimin sevâpları —kişinin camiden çıkardığı hurma tohumu da olmak üzere— bana arzolundu. Ayrıca ümmetimin günahları da bana arzolundu. Kendisine Kur'an'dan bir sûre veya âyet verildikten ya da onu öğrendikten sonra unutan kimsenin günahından daha büyüğünü göremedim!»⁽⁴⁰⁰⁾

Rivâyete göre sahâbeden İmrân bin Hasîn (R.A.), halka bol bol kıssa anlatan birine rastladı. Kur'an okuyor ve sonra halktan bir şeyler istiyordu. İmrân Hazretleri ona döndü ve «İnnâ lillâh» dedikten sonra şöyle buyurdu: «Ben, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den duydum; diyordu ki: Kim Kur'an okursa, (onun karşılığını) Allah'tan istesin. Çünkü ileride bir ta-

(396) el-Mev'izatü'l-Hasene

(397) Beyhaki, Hz. Âişe'den (R. Anhá)

(398) Bezzâr, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(399) Dâreml, İbnî Ömer'den (R.A.) el-İtkan

(400) Ebû Dâvud, Tirmizî, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

kını kavimler gelecek ki Kur'an okuyup halktan bir şeyler dı-lenecekler.»⁽⁴⁰¹⁾

Yine rivâyete göre, Müslim Saffar adında bir zat şöyle anlatmış. Bir zatın şöyle dediğini duydum: Bir arada denizde seyrederken fırtınaya tutulduk. Dalgalar her taraftan bizi çevirdi. Yolcular korkmaya başladılar. İmdad ve yardım istediler. Onlardan biri Mushafı eline alıp ayağa kalktı. Başını göğe doğru kaldırıp şöyle duâ etti: «Yâ Rab! Yanımızda Kur'an bulunduğunda bizi denizde mi boğmak istiyorsun?...» Onun bu duâsı üzerine deniz birdenbire sâkinleşti. Allah'ın kudretiyle selâmet yolları açıldı.

Bu hikâyede Kur'an'ı kalbinde, hafızasında taşıyan kimse için Allah'ın lûtf u keremiyle korunacağına dair müjde vardır. Aynı hususa İhyâ ulûmi'd-Dîn'de de temas edilmiştir.

Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) yine Kur'an'ı kalbinde taşıyanı okuyan ve okutan hakkında buyuruyor ki: «Herhangi bir kavim (topluluk) Allah'ın evlerinden bir evde toplanır da kendi aralarında Kur'an okur, okutur ve mânası üzerinde durursa, mutlaka üzerlerine rahmet iner, sekînet (gönül yatışkanlığı, kalb huzuru) onları çepeçevre kuşatır. Melekler kânatlarıyla onlara gölge tutar, başka bir konuya geçinceye kadar onlar için istiğfarda bulunurlar.»

«Kim Allah'ın hoşnudluğunu arzulayarak bir yola girip yürüyecek olursa, Allah ona Cennet yolunu kolaylaştırır.»

Hikmet erbabından bazıları demiş ki: «Allah'ın şüphesiz dünyada da bir cenneti vardır. Kim o cennete girerse yaşayışı güzelleşip uygun bir biçim alır.» Bunun üzerine sorulmuş: «Dunya cenneti nedir?» Cevap vermişler: «İlim mehsidir.»

Nitekim bu husus Fâtiha tefsirinde açıklanmıştır.

Konumuzla ilgili diğer hadîs-i şerîfler:

«Kur'an okuyan bunamaz.»⁽⁴⁰²⁾

«Kim Kur'an okur, onu ezberler de Mushafa bakmadan tilâvet eder, aynı zamanda Kur'an'ın helâl kıldığını helâl, haram

(401) Râhu'l-Beyân tefsiri.

(402) el-Mevâzî. İbnî Asâkir, İbnî Abbas'dan (R.A.)

kıldığını haram sayarsa, Allah onu bu sebeple Cennete koyar; onun hanedânından cehennem azâbını hak etmiş on kimseye de şefaatte bulunma yetkisi verir.»⁴⁰³

«Kim Kur'ân'ın üçte birini alıp ezberler ve onunla amel ederse, gerçekten o, peygamberliğin üçte bir emrini tutmuş olur. Kim Kur'ân'ın yarısını alıp ezberler ve onunla amel ederse, hakikat o, peygamberliğin yarı emrini tutmuş olur. Kim de tamamını alıp ezberler ve onunla amel ederse, o da peygamberliğin bütün emrini tutmuş olur.»⁴⁰⁴

KUR'ÂN OKUMAK SEBEBİYLE CENNET DERECELERİNİ, HÜRİ VE VILDÂNLARI ELDE ETMEK VE RAHMÂN OLAN ALLAH'IN CEMÂLİNİ GÖRMEK HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

«Kim Allah'ın kitabından bir harf okursa, onun karşılığında bir sevâp vardır. Her sevâp on mislindedir. Ben, (ELİF-LÂM-MİM) bir harftir, demiyorum. Ama, (ELİF) bir harftir, (LÂM) bir harftir, (MİM) de bir harftir, diyorum.»⁴⁰⁵

«Kur'ân bir milyon yirmi yedi harftir. Kim onu sabırlı bir anlayış içinde okur, sevâbını yalnız Allah'tan beklerse, kendisine her harf karşılığında zevce olarak bir hûri verilecektir.»⁴⁰⁶

«Kim namazda ayakta dururken Kur'ân okursa, ona her harf başına yüz sevâp verilir. Kur'ân'ı namaz dışında abdestli bir vaziyette okursa, ona her harf karşılığında yirmi beş sevâp verilir. Abdestli bir vaziyette okursa, ona on sevâp verilir.»⁴⁰⁷

(403) el-İtkan, Hz. Ali'den (R.A.)

(404) Tefsir-i Kurtubî, sened-i muttasıl ile el-Hasen'den

(405) Tirmizî, İhni Mes'ud'dan (R.A.) merfûan rivâyet eder

(406) Taberânî Ömer bin Haftab'dan (R.A.) merfûan rivâyet etmiştir.

(407) Tezkire-i Kurtubî.

Bu konuda Ebû Hüreyre (R.A.) Hazretleri'ne denildi ki Resûlullah'ın (S.A.V.) şöyle buyurduğunu duydunuz mu? «Şüphesiz ki Allahü Teâlâ bir iyilik üzerine bir milyon sevâpla mükâfatlandırır.» Ebû Hüreyre (R.A.) dedi ki:

- Evet, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den duydum; buyurdu ki: «Şüphesiz Cenâb-ı Hak bir tek iyilik karşılığında iki milyon sevâpla kendi katından bir tefaddül olsun diye mükâfatlandırır.»⁴⁰⁸

«Şüphesiz ki siz Allah'tan gelen (Kur'ân)'dan daha üstün bir şeyle Allah'a dönemezsiniz.»⁴⁰⁹

«Kur'ân'a dost olan kimse kıyâmet günü gelir. Kur'ân (onun için) der ki: Ya Rabbî! Buna (Cennet) hulle (elbise) si giydir. Bunun üzerine ona kerâmet tâc'ı giydirilir. Sonra Kur'ân der ki: Ya Rabbî! Artır.. Bu defa ona kerâmet elbisesi giydirilir. Sonra Kur'ân yine der ki: Ya Rabbî! Bu kulundan râzı ol. Allah ondan râzı olur. Bunun üzerine o kişiye denilir ki: Oku ve yukarı doğru çık.. Kendisine her âyet karşılığı bir iyilik (sevâp) verilir.»⁴¹⁰

«Kur'ân dostuna (onu ezberleyip amel edene) denilir ki: Oku ve yukarı doğru yüksel (çık), onu dane dane âhenkli tilâvet et, nasıl ki onu sen dünyada dane dane ve âhenkli okuyordun. Çünkü senin makam ve derecen okuyacağın son âyetin yanındadır (o dereceye kadar yükseleceksin).»⁴¹¹

«Mü'min cennete girip oranın ilk derecesinde duraklayınca, kendisine denilir ki: Oku ve yukarı derecelere doğru çık. O da dünyada okuduğu gibi okur; eğer yavaş okuyan biri ise o derecelere yavaş yavaş yükselir. Sür'atli okuyan biri ise sür'atle yükselir. Okuduğu veya başkasının amel ettiği her âyet karşılığı bir derece verilir. Tâ sonuna kadar yanında olan Kur'ân (ezherinde bulunan âyet ve sûre)nin sonuna varıncaya kadar devam eder; Kur'ân'ın yarısı, üçte biri, dörtte biri, ne ise bitirir.»

(408) Tezkire-i Kurtubî

(409) Taberânî, Ebû Zerr'den.

(410) Tirmizî, Hâkim, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(411) Sahih-i Buhari, Müslim

tinceye kadar cennete girer (ve yükselir). Bunun üzerine kendisine tekrar şöyle denilir: Sağ elini yum, yumar. Sol elini yum, yumar. Elinde ne var, neyi tutuyorsun, biliyor musun? Hayır bilmiyorum, der. Kendisine denilir ki: Ebediyeti, Cennette ebedi kalmaklığı tutuyorsun.⁽⁴¹²⁾

«Kıyâmet günü Kur'ân ehli olanlar çağrılır. Onlardan her birine bir tâc giydirilir. Her tâc'ın bir köşesi ve her rükünde kırmızı bir yâkut vardır. Günler ve geceleri içine alan uzak mesafelerden ziyâsı görülür. Sonra ona denilir ki :

— Razi oldun mu?

— Evet, der.

Ve sonra onunla beraber bulunan iki melek (Kirâmen Kâ-tibin) şöyle niyâzda bulunurlar: «Yâ Rabbî! Artır buna..» Bunun üzerine Cenâb-ı Hak Kur'ân ehline şöyle buyurur: «Buna kerâmet elbisesini giydiriniz.» Bunun üzerine ona kerâmet elbisesi giydirilir. Sonra kendisine denilir ki: Râzı oldun mu? O da: Evet, der. Yine o iki melek: «Ya Rabbî! Ona artır..» diye niyâzda bulunurlar. Bunun üzerine Kur'ân ehline denilir ki: Sağ elini aç, açınca, içi Allah rızasıyla dolar. Sonra ona: Sol elini aç, denilir. Açar, içi ebediyen cennette kalmaklık dolar. Sonra yine kendisine denilir ki :

— Razi oldun mu?

— Evet, Ya Rabbî, der.

O iki melek yine: Ya Rabbî bu kulunu artır! diye niyâz ederler. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah: «Ben ona rızamı ve ebediyen kalmak üzere cennetimi verdim..» Sonra o kula güneş misali bir nur verilir. Yetmiş bin melek de onu cennete teşyî eder Allah da «Onu alıp Cennete götürün, her harf başına kendisine bir iyilik (sevâp) verin, her iyilik karşılığında da bir derece...» Her iki derece arası yüz yıllık mesafededir. Sonra da Kur'ân dostuna, ehline denilir ki: Bulunduğun cennette oku, derecelere çık, âyetleri dane dane âhenkli bir şekilde dünyada okuduğun gibi oku. Çünkü senin makamın okuyacağın son âyetin yanındadır. O da okur, derecelere çıkıp yükselir.

(412) Ebû Umâme'den (R.A.)

dane dane âhenkli tilâvette bulunur. Tâ ki Kur'ân onunla lü'lü'dan yapılmış bir çardağa varırlar. Bu çardağın altından ma'mul bir kapısı vardır. Meyveleri aşağıya doğru sarkmıştır. İrmakları biteviye akıp gitmektedir. Bu çardak içinde onun sâkinleri, çoluk çocuğu, hizmetçileri bulunur. Ayrıca orada öyle nimetler var ki gözlerin görmediği, hiç bir kulağın duymadığı ve hiç bir beşerin hatırına getiremediği ölçüde, biçimde, renkte ve mânada.. Bu çardağın birinci kapısından onun yanına yetmiş bin melek girer ki her bir melek onlardan daha güzeldir. Onlardan hiç biri daha önce böyle güzel görmüş değildir. Korkusu da daha güzeldir.

Her meleklerle birlikte Allah'ın hediye olarak gönderdiği bir armağan vardır. Melekler ona: «Selâm sana olsun, sabrettiğine karşılık ne güzeldir bu ebediyet yurdu. Bu Rabbin tarafından sana bir armağandır; Rabbin sana selâm ediyor» derler. Sonra ikinci kapıdan yüz kırk bin melek girer; her meleklerle beraber Rabbi Teâlâ'dan gönderilmiş bir hediye vardır. Birinci kapıdan giren meleklerin söylediklerini bunlar da söylerler. Üçüncü kapıdan ikiyüz seksen bin melek girer. Böylece durmadan her kapıdan onun yanına melekler girer. Sıra ile her kapıya göre meleklerin sayısı kat kat artar. Sonra o adamın ana-babasını getirirler. Onların oğluna yaptıkları bunca kerâmetin bir mislini onlara yaparlar; Kur'ân ehline ikrâm olsun diye.. Onun ana-babası bunca kerâmeti görünce şaşırarak ve diyecekler ki :

— Bunca nîmet bize nereden? Biz bu kadarına lâayık değildik.. Onlara cevaben denilecek ki :

— Bunca nîmet ve kerâmet, oğlunuza Kur'ân öğrettiğine ze karşılıktır.⁽⁴¹³⁾

Bilinmiş olsun ki, Cennetin tamamını temenni etmek câizdir. Her ne kadar bu mümkün olmasa bile.. Çünkü Cennet sınırsızdır. Hepsinin bir insana verilmesi muhaldir. Cennet azlık ve çokluk ile vasıflanamaz.⁽⁴¹⁴⁾

(413) Ravzatü'l-Ulema, Muaz bin Cebel'den (R.A.) (Bu haderin senedini ve sıhhatini tesbit edemedim. Mevzu' olduğu kanaatindeyim.) (Mütercim)

(414) Şerhü'l-Meşârik, İbnî Melek.

«Allah'ın iki ehli (yakını, dostu) vardır.» Bunun üzerine soruldu: Ya Resûlallah! Onlar kimlerdir? Buyurdular ki: «Kur'an ehli olanlardır. Çünkü onlar Allah'ın ehli ve has kullarıdır.»⁽⁴¹⁶⁾

Kur'an'da, ezanda ve başka yerlerde TERTİL'e gelince: Onu şöyle mânalandırmak mümkündür: Harfleri peşpeşe sıralamak, onları dane dane, açık seçik telâffuz etmek ve her harfin hakkını vermek tertildir. el-Mağrib kitabında da böyle belirtilmiştir. Hadis-i şerifte vârid olduğuna göre, Resulullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Şüphesiz ki cennetin dereceleri Kur'an âyetleri sayısındadır.»

Diğer bir hadiste de şöyle buyuruluyor

«Kim Kur'an ehlinden ise, onun üstünde başka bir derece yoktur. Kurra'lar bildikleri oranda yükselirler.»

ed-Dânî diyor ki: Kur'an âyetlerinin altı bin olduğunda icmâ' vaki olmuştur. Bundan fazlası üzerine ihtilâf vardır: Kimine göre altı bin ikiyüz, kimine göre altı bin ikiyüz dört, kimine göre altı bin yirmi dört, kimine göre altı bin on dokuz, kimine göre altı bin yirmi beş, kimine göre de altı bin otuz altı...

Deylemî'nin tesbit ettiği hadis-i şerifte buyuruluyor ki

«Cennet dereceleri Kur'an âyetlerine göredir. Her âyet karşılığında bir derece vardır. Kur'an altı bin âyettir, (fazla olarak da) yüz âyettir ve altı âyettir. İki derece arası yerle gok arası kadardır.»

Tayyibî diyor ki: Bazısının görüşüne göre, cennete yükselmek devamlıdır; nasıl ki Kur'an'ı hatmeden tekrar başlıyor ve böyle devam edip gidiyorsa... Kırâet de böyledir; makam ve menzillere yükselmek de böyledir. Bunların sonu ve sınırı yoktur. Bu kırâet, melekler için tesbîh ne ise o anlamdadır; onları hiçbir lezzet alacakları şeyden alıkoymaz. Bununla beraber Kur'an okumak cennette en büyük lezzetlerdendir. Ya da en büyük ve yüksek anlamda lezzettir.

İbnî Hacer (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Hadisten şu

(415) İbnî Mâce, Dâremî, Eneş bin Mâlik'den (R.A.)

mâna çıkarılır: Bu en yüksek sevâba ancak Kur'an'ı ezberleyen erişebilir. Aynı zamanda onu hakkıyla yerine getirmiş, gerektiği şekilde okumuş, lâıyıkı vechile amel etmiş olması gerekir

Denilse ki: Kur'an ehli, Kur'an dostu tâbirinden bu mânâyı çıkarmaya deliliniz nedir? Kur'an okumaya devam eden, anlamını çıkarmak mümkün değil midir? Buna cevapla derim ki: Cennette olan, dünyadakinden hikâye ediliyor. Hadîste (Dünyada okuduğun gibi) sözü çok açıktır yukarıda verdiğimiz mânada. Kur'an'a devam etmek, bakarak onu gece gündüz okumak, anlamını çıkarmak ise uzak bir ihtimaldir. Çünkü öylesine mutlak mânada «SAHİB-İ KUR'ÂN» denilemez. Böyle denilebilmesi için Kur'an'dan hiçbir durumda ayrılması gerekir.

İmam Ahmed bin Hanbel'in tesbit ettiği bir rivâyete göre: «Kur'an ehli Cennete girdiğinde ona şöyle denilir: Oku da yukarı derecelere yüksel. O da okuyup her âyet karşılığı bir derece yükselir. Yanında ezbere hiçbir âyet kalmayınca kadar devam eder.»

Hadîste «yanında bir âyet kalmayınca kadar» cümlesinden Kur'an ehlinden maksadın hafız olması ve Kur'an ile amel etmesi anlaşıyor.

Konumuzla ilgili diğer hadis-i şerifler :

«Kur'an ehli kırâetle gece gündüz uğraşırsa, ezberlediği yerleri hatırlayabilir. Uğraşmıyacak olursa unutulur.»⁽⁴¹⁷⁾

«Kim Kur'an okur, fakat onu ezberlemeden önce ölürse, bir melek ona kabrine gelerek öğretir, böylece Kur'an'ı ezberlemiş bir halde Rabbine kavuşur.»⁽⁴¹⁸⁾

«Kim Kur'an okur (onu ezberlemeye çalışır), fakat Kur'an'dan ezberlediği kısmı unutulur ama buna rağmen onu terketmeyip devam ederse, ona iki ecir vardır. Kim de onu okumaya ve ezberlemeye hırslı olur fakat buna güç getiremez, bu-

(416) Böyle bir hadis tesbit edemedim. Müellif bunu Râmehrmeziy'e isnad ederek nakletmişse de senedini bulmak mümkün olmamıştır. (Mütercim)

(417) Buharî.

nunla beraber terk de etmezse, Allah kıyâmet günü onu Kur'ân'ın en şerefli ehliyle birlikte haşreder.»⁽⁴¹⁸⁾

«Kur'ân okuyan kimse peygamberliği iki yanı arasına yerleştirmiş sayılır. Ne var ki kendisine vahyedilmez. Kur'ân ehline kendilerine karşı kabalık eden kimseye karşılık kabalıkta bulunmak yakışmaz. İçinde Allah kelâmı olduğu halde...»⁽⁴¹⁹⁾

Tayyibi (rahmetullahı alevh) bu konuda diyor ki «Hadis te belirtilen, kulun elde edeceği makam ve kerâmet, onun Kur'ân'ı ezberlediği ve okuduğu nisbettedir. Çünkü az yukarıda da anladığınız gibi dinde aslanan husus, Allah'ın kitabıyla amel eden ve onda derinden derine düşünen kimsenin hafız olanı ve onu yüzünden okuyandan daha üstün olduğudur. Ama hafız olsun, yüzünden okuyan olsun amel de eder ve üzerinde düşünürse, o takdirde ötekisi bundan daha üstündür denilemez. Bilindiği gibi sahâbe-i kirâmdan Kur'ân'ı Ebûbekir Sıddîk'den daha iyi ezberleyenler ve ondan kuvvetli hafızlar vardı. Aynı zamanda ondan daha çok okuyanlar bulunuyordu. Bununla beraber Hazret-i Sıddîk hepsinden daha üstün idi. Çünkü o Allah'ı bilmede, O'nun kitabını anlamada ve âyetler üzerindeki derin düşünmesinde; tek kelimeyle Kur'ân ile amel etmekte hepsinden ileri idi.

O halde bu ikinci yoruma gidecek olursak, daha haklı ve daha tamamlayıcı bir mâna elde etmiş sayılırız. O halde âyetler karşılığında erişilen dereceler, ilim, amel ve derin düşünme ile elde edilen derecelerin başkasıdır. Ve bu takdirde de kıyâmet günü Kur'ân okumak, O'nunla amel etmek nisbetinde takdir edilir. Hiç bir kimse herhangi bir âyeti okuyup o âyetle kendisine vâcib olan ameli yerine getirmeye güç getiremez, diyebiliriz. Bunu kusursuz yapmak ancak Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e mümkün olurdu. Ondan sonra ümmeti bu hususta kendi mertebelerine göre, dindeki anlayışlarına şüpheden uzak bir marifet havasına bürünmelerine göre Kur'

(418) Taberânî, Beyhâkî.

(419) Hâkim ve diğer muhaddisler.

ân'daki vâcibleri yerine getirebilirler. O halde herkes Kur'ân'a bağlandığı, düşüncbildiği ve amel edebildiği nisbette okuyabilir.

Tayyibi'nin bu yorumu ve izahı son derece güzel, açık ve seçiktir. İbni Hacer'in ona bu hususta karşı çıkması ve bu sözlerinin zayıf olduğunu iddia etmesi, hadîsin zâhirine uygunluk göstermediğini, lüzumsuz yere bir tekellüfte bulunduğunu söylemesi pek itibara şayan değildir. Çünkü hadislerden anlaşılan şudur: Kur'ân ile amel eden, onu devamlı okuyan kimse gibidir. Kur'ân ile amel etmiyen, onu devamlı okusa bile okumamış gibidir. Cenâb-ı Allah (C.C.) buna işâretle şöyle buyurmuyor mu?: «Ey Muhammed! Sana indirdiğimiz bu Kitâh mübârek'tir! Âyetlerini düşünsünler, akli olanlar da öğüt alsınlar...»⁽⁴²⁰⁾

Diyebiliriz ki mücerred okumaya ve ezberlemeye, cennet ve yüksek mertebe ve dereceleri gerektirecek şekilde itibar edil-

Ama her hâl ü kârda Kur'ân okumak ve ona devam et-
tiren sevabları, vüce dereceleri kazandıran bir ameldir.

Hak yaşadığımız müddetçe bizi Kur'ân'ın feyiz pınarına kanasıya içen, onun hidâyet güneşiyle aydınlanan sâ-
arından eylesin!. Kur'ân'sız, sünnetsiz bir ömür sür-
mekten bizi ve bütün mü'minleri korusun!. Kıyâmet günü Kur'ân'ın lehimizde şehâdetle bulunmasına yol açsın!. Dün-
âhiretimizi kendi kelâmıyla, Resûlünün sünnet-i seniyyesiyle süslesin! Son nefesimizde Kur'ân ile yüce huzuruna vâkıf selen bahtivar kullarından eylesin!.. Âmin!.. (Mütercim)

420) Sâd sûresi, âyet: 29.

421) Aliyü'l-Kaari, Mışkât Şerhi'nde aynı hususa temas etmiştir.
Hazînetü'l-Esrâr - Celîletü'l-Ezkâr — F. : 15

**KUR'AN'DAN ŞİFA BEKLEMEK, FATİHA'İ ŞERİFE'DEN
DEVÂ TALEP ETMEK, HATIM KARSILIĞI ÜCRET ALMAK
HAKKINDA VARID OLAN SAHİH HADİSİ ŞERİFLER**

Büyük sahâbî Ebû Saîd el-Hudrî (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bizi otuz kişilik atlı bir müfreze ile gönderdi. Araplardan bir kavmin bulunduğu yere gelip dinlenmek üzere atlarımızdan indik. Vakit geç olduğu için bizi misafir edinmelerini kendilerinden rica ettik. Fakat bunu kabul etmediler. Tesadüfen o sırada kavmin reisini (yılan ya da akrep) sokmuştu. Bir çare bulamayınca birkaç kişi bize gelip dediler ki :

- Akrep sokmasına karşı aranızda efsun yapan var mı? Arkadaşlarım arasından ben şöyle cevap verdim :
- Evet, ben yapabilirim. Ancak bir şartla.. Bize biraz yiyecek içecek verirsiniz!..

— İyileştirdiğiniz takdirde size otuz koyun veririz
Dediler. Bunun üzerine kalkıp reislerinin bulunduğu yere gittik. Ben, Fâtiha-i Şerife'yi (şifâ niyetiyle) yedi defa okudum. Allah'ın izniyle iyileşti. Otuz koyun aldık. Ama içimizde bir kuşku olmakla beraber vetecek kadar nefsimize bir şeyler arzettik. Resûlullah Efendimiz'e geldiğimizde durumu O'na arzettik. Buvurdular ki :

«Bunun rukye (efsun) olduğunu, Fâtiha'nın bu yoldan şifâ olduğunu bilmiyor musun? Getirdiğiniz koyunları aranızda taksim edin ve bana da bir hisse avırın!»⁽⁴²²⁾

İbni Abbas (R.A.) diyor ki: Resûlullah'ın (S.A.V.) ashâbından birkaç kişi görevle bir yere giderlerken bir suya uğranışlar ki, o suda yılan ya da akrep tarafından sokulmuş, ya da yaralanmış bir adam bulunuyormuş. O kabilede bir adam ashâba yaklaşarak :

(422) Sahih-i Buhari, Sahih-i Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Nesâî, İbnî Mâce, İbnî Cerir, Ahmed bin Hanbel, Hâkim, Beyhakî

Sizden efsun yapacak bir kimse yok mu? Suda zehirenmiş ya da yaralanmış bir adam var..

Vardır, diye cevap verdikten sonra aralarından bir hâbî ona doğru yaklaşıyor. Birkaç koyuna karşılık Fâtiha-i Şerife'yi okuyor. Allah'ın izniyle o adam şifâ buluyor. Sahâbî de koyunu alıp arkadaşlarının yanına geliyor. Onlar bunu hoş karşılamıyor ve «Sen Allah'ın kitabına karşılık bir ücret mi aldın?» diye kınıyorlar. Bu vaziyet içinde Medine'ye geliyorlar. Yâ Resûlallah! diyorlar, bu arkadaşımız Allah kitabına karşılık ücret aldı, ne buvursunuz?

Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) Efendimiz: «Şüphesiz ki karşılığında en haklı aldığınız ücret, Allah kitabıdır..» diye cevap veriyor.

Kim Kur'an'a karşılık bir ücret alırsa, bu onun Kur'an'dan olan nasibidir.»⁽⁴²³⁾

Üç mezhep imamı, Hanefilerden Ulemâ-i muteahhürin, bu hadisle istidlâl edip Kur'an okumaya karşılık ücret almanın câiz olduğunu söylemişlerdir. Bulûğü'l-İrb Li-Zevî'l-Kurb adlı risâlede Şürûnbilâli diyor ki: «Tâat üzerine ücret almak câiz değildir. Kur'an öğretmek, fıkıh ta'lim etmek, imâmet, ezan, zikir, hacc ve savaş gibi. Yâni bunları ücret karşılığında yapmak câiz değildir. Medine halkına göre, bunlara karşı ücret almak câizdir. İmam Şâfiî bu görüşü benimsemiştir. Aynı zamanda Nasir, Ussam, Ebû Leys gibi değerli ilim adamları da Şâfiî'nin görüşündedirler. el-Hulâsa kitabında da aynı husus belirtilmiştir. Bunun gibi imam, müezzin ve benzeri hizmette bulunanların ücret alması câizdir, denilmiştir. Mushafı satmak, Kur'an'ı satmak demek değildir, onun yapraklarını ve üzerindeki el emeğini satmak demektir

Derler ki: Zamanımızda bazı mes'elelerde cevâbın değişik olması, zamanın değişmesinden dolayıdır. Meselâ: İlim ve dinin elden gitmesi, bu konulara karşı rağbetlerin gevşemesi, bevtü'l-mâlden zevk alınmaması gösterilmiştir. Bunlardan ba-

(423) Sahih-i Buhari, Ahmed bin Hanbel, Beyhakî

(424) Ebû Nuaym, Ebû Hureyre'den (R.A.)

zi örnekler daha verecek olursak: İlim adamları da adamlarının kapılarında dolaşması, mâişetlerini elde için köylere cerre çıkması Kur'an öğretmelerine karşı almalara, ezân okumak, imamlık yapmak için bir karşılık talep etmeleri, hürre olan kadınlardan izinleri olmadığı halde azl (cinsi münasebette bulunurken meniye dışarı akıtmak) etmeleri, içki içenlere selâm vermeleri bu cinstendir. Butun bunlara, daha kötüsüne gidilmesin, düşülmesin diye cevâz yolu fetvâ verilmiştir. Aynı husus Rûhu'l-Beyân tefsirinde de açıklanmıştır. Müfessir, «Velâ teşterû bi-âyâtî semenen kalila âyetinin tefsirinde buna yer vermiştir»

el-Kevâşî kitabında deniliyor ki: «Hatim yapmak üzere ücretle tutulan kimse bir hatime karşılık kırk beş dirhemden az almalıdır. Buradaki dirhemden maksad, şer'i olanıdır. Bu hatim yaparken belli bir ücret üzerinde anlaşma yapılmadığı zaman mümkündür. » Bunun gibi el-Mebsut kitabında deniyor ki: Bir adam, Kur'an okuyana, bana bir hatim oku, diyor ama belli bir ücretten söz etmiyorsa, o takdirde buna karşılık olarak kırkbeş dirhemden az almamalıdır. Çünkü az almak ta nassa muhalefet endişesi vardır. Meğer ki hatim okutan kimse okuyana —kırkbeş dirhem üzerine anlaşma yaptıkları halde— fazla bir şey hibe etmiş olsun veya bu miktarın üstündeki sevâbın nefsine ait olmasını şart koşmuş bulunsun. O takdirde günahkâr olmaz. Buna kıyasla, eğer hatim okuyan kimse, ben senin için hatim okuyorum, arzunuzu yerine getiriyorum, buna karşılık sizin gücünüz ne miktara yeterse onu verirsiniz, der; okutan da daha önce pazarlık yaparken, size 5 dirhem vermeye durumum müsait değil, diye hatırlatırsa; bu takdirde hatim okuyan kimse, onun vereceği paraya göre yarım okur veya üçte birini ya da dörtte birini okursa günahkâr olmaz. Belirttiğimiz bu hususun muhafaza edilmesi gerekmektedir; çünkü avam ve havas böyle bir ibtilâ içinde bulunuyor.

Mahtur olan görüşe göre Kur'an okutmak için ücretle adam tutmanın câiz olduğudur. Kabirler üzerine belli bir müd-

det gidip Kur'an okumak da —ücret karşılığı— câizdir."

Ebû Leys Hazretleri'nin el-Bustan adlı eserinde de Kur'an okutmak üç vecih üzeredir: Birincisi, Allah rızası için okutulur; karşılığında hiç bir ücret alınmaz. İkincisi, ücretle okutmaktır. Üçüncüsü, hiç bir şart ileri sürmeden okutmasıdır. Okuduktan sonra hediye kabilinden bir şey verilir o da kabul eder. Birinci vecih te ecir vardır; peygamberlerin lütuftur. İkincisi ihtilâflı bir konudur; ama daha racih olanı caizdir. Üçüncü vecih ise, hi'l-iemâ câizdir. Nitekim Peygamber (S.A.V.) Efendimiz halka Kur'an'ı ta'lim eder, verilen hediveleri kabul ederdi.

Bazısına göre, Kur'an'ı ücretle okumak mutlaka câiz değildir. Ebû Hanîfe Hazretleri de aynı görüştedir. Dayanakları ise Ebû Davud'un Ubade bin Sâmî (R.A.) Hazretleri'nden gelen şu haberdur: Hazret-i Ubade, Sülle elhinden bir Kur'an öğretiyor; o da ona bir yay hediye ediyor. Resulullah (S.A.V.) bunu duyunca Ubade'ye şöyle diyor: «Eğer bu yay karşılık atesten bir tasma boynuna takılmasını istliyorsan bu hediveyi kabul et!» el-İtkan'da da aynı mes'eleye yer

var. Samit'in amcasından yapmış olduğu rivayete göre amcası bir gün bir kabileye uğramış. O kabilede önceki demisler ki: Sen şu zatın (Resûlullah) yanından hayır ile geliyorsun? Yâni Kur'an ile mi? Allah'ın kelâmıyla bizi neş'elendir, bize acı. Efsun Soara da organlarla bağlı delirmiş bir adamı alıp ona okudu. O da Ümmü'l Kur'an (Fâtîha) ile üç gün sabah ona efsun yapmış. Fâtîha'vı her bitirişinde ağzında tükürümü biriktirip deliye doğru üflemiş. Neticede deli, benden çözülmüş, deve gibi sapa sağlam ayağa kalkmış, normal insan olmuş. Bunun üzerine ona yüz kovun vermişler. Doğru Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e geldiğinde mes'eleyi olduğu gibi anlatmış. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle bu

İçeri el-Mebsut İçeri-i Fâide bahsine bak

vurmuş: «Hayatıma yemin olsun ki, nice insanlar var ki bâtil efsunlar yapıp karşılığında bir şeyler alıp yerler. Ama sen hak bir efsun yapmışsın!» Yâni Allah kelâmını okumuşsun. Buna karşılık almış olduğu şey helâldir. Bâtil elsun ise, yıldızlardan bahsetmek güneşten, ay'dan vâdiden yardım beklemek gibi uydurma sevgilerle karşılık alınan şey helâl değildir. Çünkü yapılmış bir şey helâl değildir.

Kayıtlara göre, Hazret-i Ali'nin sevgili oğlu Zeynel Âbidin'i Abdurrahman dererek Kur'an okumasını arzu ediyordu. Hazretleri bu peygamber torununa önce Fâtihâ'yı Zeynel Âbidin öğrenmiş olduğu Fâtihâ'yı sevn'in huzurunda okuyor. Buna çok meraklı (R.A.). oğlunun hocası Abdurrahman Hazretleri hem, on at, on kat elbise hedive olarak üzerine dostlarından biri Hz. Hüseyin'i

— Oğlunuzun hocası Abdurrahman da bu kadar nimete hak kazanmış oldu?

Hz. Hüseyin (R.A.) ona şu cevabı veriyor:

— Çünkü o benim ogluma Fâtihâ-i Şerife. Bu öyle bir süredir ki, Âdem Peygamber'den (S.A.V.) Efendimiz'e kadar hiç bir peygamberi tır. Dedeme de bundan daha üstün bir süre inmiştir. ona gönderdiğim eşya, onun hak ettiği hizmete karşındır. Daha fazla göndermem gerekirdi. Aynı husus Hakkı'da da yer verilmiştir.

Sahih rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Fâtihâ'nın Câbir bin Abdullah (R.A.) Hazretleri'ne

— Kur'an'da inen en hayırlı süreden sana haber vereyim mi?

Diye soruyor. Hz. Câbir (R.A.) diyor:

— Evet, ya Resûlallah! diyor.

— Fâtihatü'l-Kitab'dır, buyuruyor.

(426) el Mesabih gerhiyle birlikte

Hazret-i Câbir devamla diyor ki: Ben, Resûlullah'ın bu sözümle şunu da ilâve ettiğini hatırlıyor gibi oluyorum: «Fâtihâ'da her derde şifâ vardır!»⁴²⁷

Konumuzla ilgili diğer hadis-i şerifler:

«Fâtihatü'l-Kitab, zehire karşı şifâdır!»

«Fâtihatü'l-Kitab, sâ'm'dan başka her derde şifâdır. Sâ'm ise olumdur.»

Kim Bakara sûresinin başından dört âyet, Âyetü'l-Kürsî'yi, Âyetü'l-Kürsî'den hemen sonra gelen iki âyeti, Bakara sûresinin sonundan üç âyeti okursa, o gün ona ve çocuklarına ne şeytan ne de hoşlanmayacağı bir şey yaklaşmaz. Bunlar bir deli üzerine okunursa kendine gelir, akli dengesi düzelir.

Bu Şevh'in Atâ'dan yapmış olduğu rivâvette, Hz. Ata diyor ki: «Bir hâcetin (önemli bir işin) olduğu zaman Fâtihâ-i Şerife'vi sonuna kadar oku. İnşaallah o işin yerine getirilmiş olur.

Allah'ın kendine hamdettiği (kendini övdüğü) âyetten şifâ arzu edin.. O'nun yaratıkları henüz onu övmeden, o kendi nefisini ovmuştu.»

Bunun üzerine soruldu:

Ev Allah'ın Peygamberi! O hangi âyettir?»

— Fâtihâ-i Şerife ve Kul Hüvallahü Ehad sûreleridir. Kur'an'ın şifâ etmediği kimseye artık Allah şifâ vermez..» bu

iki şifâ (şifâ verici nesne)ye mülâzemet edin: Bal ve Kur'an.

«Devam en hayırlısı, Kur'an'dır.»⁴²⁸

İhmed bin Hanbel Beyhaki
Beyhaki, Ebu Said el-Hudrî'den
Ebu Said el-Hudrî, Ebu Said el-Hudrî'den Abdullah bin Câbir'den (R.A.)
Daremi, Ebu Said el-Hudrî'den
Ebu Şeyh Atâ'dan
İbni Kaant, Ganevî'nin ricâlından naklen
İbni Mâce, İbni Mes'ud'dan (R.A.)
İbni Mâce, Hz. Ali'den (R.A.)

Vasile bin Aska' (R.A.) anlatıyor: Bir adam boğaz ağrısından muhtarip bulunduğunu Hazret-i Peygamber'e (S.A.V.) söyleyerek dert yandı. Bunun üzerine Cenâb-ı Peygamber ona «Kur'ân okumaya mülâzemet et!» buyurdu. ... devamla ...
sunu söyledi. «Kur'ân şifânın tâ kendisidir!»

Ebû Said el-Hudrî (R.A.) divor ki: Bir adam, H. Pevgamber'e (S.A.V.) geldi ve

— Ya Resûlâllah! Ben göğsümden muztaribim, dedi
Resûlüllah (S.A.V.) ona

— Kur'ân oku.. Çünkü Cenâb-ı Hak, «Kur'ân göğüslerde bulunan (maddî ve mânevî) hastalıklara şifâdır» buyuruyor»

«Ümmetim deniz yolculuğuna çıktığında şu âyetler onlar için (okurlarsa) boğulmaktan koruyucudur: BISMILLÂHI MECRAHÂ Vİ MÛRSÂHÂ İNNİ RABBÎ İTÂATÛRUN RA HİM / VEMÂ KADERULLAHE HAKKA KADRIHI

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir gün İbni Mes'ud (R.A. Hazretleri'ne şöyle buyuruyor: «Derde mübtelâ olmuş bir kim senin kulağına EFEHASİBTUM ENNEMA HALAKNAKUM ABESÂ VE ENNEKUM İLEYNA LA TURCEUN âyetini sonuna kadar (sürenin sonuna kadar) okursa (şifâ bulur mutlaka). Ve devamla dedi ki: «Eğer bir adam bu âyet-i tam bir kâğıt içinde bir dağa (üflese) dağ yerinden oynar!..»

KUR'AN ILF YA DA ALİAHİN İSİMLERİNDEN
BİRİYLE ŞİFÂ NİYETİYLE DUÂ ETMEK VEYA RİVAYET
EDİLEN DUÂLARLA DUÂ ETMEK HAKKINDA VÂRİD OLAN
SAHİH HADİSLER VE İMAMLARIN GÖRÜSLERİ

İnanı et-Temimi diyor ki: Cenâb-ı Hakk'ın yüce kitabının hasselerine karşı gevseklik göstermek veya bu husustaki il-

(435) Beyhakt, Vastie bin Asla'dan (K A

(436) İhni Merdevyeh, Ebû Said el-Hudrî eya Hudrî, 'de

(437) Ibnī Sinni, H2. Ali'den (RA)

(438) *Beyhaki, İbni Sınni, Ebû'l-beyd, İbni Mes'ûd'dan* (R A)

Dünya ve ahiret adaleti ve ihmalinden sakın! Sana
gözetim ve kurtuluşta olanlardan olursun! Böyle bir sonuca ulaş-
mak için Allah'a sığınınız. Allah —ki söyleyenlerin en doğru-
sudur— buyuruyor ki: «Kitab'da biz hiçbir şeyi eksik bırak-
madık...»⁴¹⁰ Diğer bir âyetinde de: «Gaybin anahtarı O'nun ka-
tındadır, onları ancak O bilir. Karada ve denizde olanı bilir.
Düser vaprağı, verin karanlıklarında olanı tanıyı, yaşı kuruyor
kı apaçık Kitâb'dadır—, ancak O bilir.»⁴¹⁰ buyuruyor.

Bunun için Resulullah (S A V.) Efendimiz buyurdular ki
 "Emin bir itikad içinde bir adam Kur'ân'ı dağa karşı oku-
 sa, dağ yerinden oynar."

Kur'an'dan diledigini al!..»

Ukbe'den vapılan rivâvette ise şöyle deniliver:

Yüce Kur'an'a karşı gevseklik gösteren ve o hususta kötü zanda bulunan cidden çoktur!.

Resulullah (S A V) Efendimiz bu hususa işaretle Kur'an-ı Kerim'i yücelterek buyuruyor ki: «Şüphesiz ki bu Kur'an bir sebeptir: Bir tarafı Allah'ın elinde, bir tarafı da sizin elinizde bulunuyor. Kur'an'a sımsıkı sarılın. Onunla sapıtmaz ve sarıldıktan sonra da bir daha helâk olmazsınız.»⁴⁴

Cenâb Hak bizi kendi kitabı sayesinde en doğru yollara
dâvilete erdirtsin. O öyle bir kitaptır ki, son derece aziz
herkesi acz içinde bırakır, (her baş kaldıranla) mücadele
eder. Evet o öyle bir kitaptır ki önce gelenlerle sonra gelenleri
loşun kılmış, gönülleri doldurmuştur. Cinler bile onu işitin
ve dâran anıslar kendi kavimleri (toplulukları)
var fakat tem vordip zıtmışlar ve demisler ki: «Dogrusu
biz dogru volda goturen, havrete dusuren bir Kur'an dinledik
de ona inandik. Biz artık Rabbimize hicbir şeyi ortak kosma
vacegiz Dogrusu Rabbimizin vuceligi her vucelikten ustun
dur.

439) En'am süresi. Ayet 39

440) En'âm sûresi, âyet 59

441) İbnî Ebî Şeybe, Ebu Sürayh'den

442) Cin sûresi. dyet

Evet, kim Kur'an'a inanırsa mutlaka başarılı olur. Kim onunla hükmederse doğruyu işlemiş olur. Kim ona sarılırsa doğruyu bulmuş olur. Kim onunla korunursa, elbette o ona kâfidir. Kur'an bir ziyâ ve bir nurdur. Herkes ona muhtaçtır çünkü o devâdır. Göğüslerdeki (madde ve manâ) dentlere şifadır. Kim zâlimlerden korkarak Kur'an'a muhalefet ederse, Allah onu helâk eder. Kim Kur'an ile doyuya çalışırsa Allah onu doygun kılar. Kim Kur'an'dan şifâ beklerse Allah ona şifâ bahşeder. Allah buyuruyor —ki o söylenenlerin en doğru olanıdır—: «**Kur'an'dan inananlara rahmet ve şifâ olan şeyler indiriyoruz. O zâlimlerin ise sadece kaybını artırır.**»⁴⁴

İşte şahid olan sana bu yeter. Hem o, iman edenlere yolun göstericisidir. Bu da doğru yolu bulmak için yeter. O şifâ vericidir. O, Allah'ın sapa sağlam ipidir. O, en sağlam tutamaktır. O, korunulacak şaktır. O, son derece yeterlidir. Onun hayret uyandıran tarafları bitmez ve tükenmez. Seçkin kimseler bile O'nun hasselerinin faydalarını zekâ ve düşünceleriyle kapsayamazlar. Hükûmlerindeki yararları bir sınır içine alamazlar. Ona yönelen niyet sahipleri, maksadlarına ancak sıhhatli bir akideyle erişebilirler. Kur'an'ın yararları hakkında sakın gevşeklik göstermeyin. Onun hükümlerine karşı gâflette bulunmayın. Kur'an'ın faziletler dolu ganimetlerine acele ediniz. Onun nimetlerinin üstünlüklerine sür'atle gidiniz.

Avnı hususlara Havâss-ı Kur'an'da da ver verilmiştir.

Kastalâni, Buhari'nin serhinde diyor ki: «Ruhla ilgili olan tıbbî, cisimle ilgili olan tıbbîden daha güçlüdür. (Yâni daha çok tedavî edicidir). Bu fen izzet ve itibar görünce insanlar bedenle ilgili tıbbîye yönelip ondan meded ummaya başladılar.» (Bu iyi bir anlayış olmakla beraber ruhi ve mânevî tıbbî, tedaviyi ihmal ettikleri için büyük bir hata yaptılar)

Kanaatınca Kastalâni bu sözlerle Resûlullah (S.A.V.) Etendim zamanı sözleri me isâret etmektedirler: «**Eğer sağlam**

itikadlı bir adam Kur'an'ı dağa karşı okursa dağ yerinden oynar!

Bunun içindir ki İmam Kurtubî diyor ki: «Rukye (dua ve efsun) yapmak câizdir, Allah kelâmı ile.. O'nun isimleriyle. Eğer bu hususta rivâyet edilen duâlar varsa onlarla mânevî tedavî yapmak müstehabdır.»

İmam Şâfiî Hazretleri diyor ki: İmam Şâfiî'den rukve (dua ve efsun) sordum; dediler ki: «Allahü Teâlâ'nın kitabıyla rukvet yapmakta bir sakınca yoktur. Aynı zamanda bilinen zikirler yapmakta bir beis görülmemiştir»

İmam Battal diyor ki: «Muavveza'ta (Kul euzu bi-Rabbi'l-Hayy Kul euzu bi-Rabbi'n-Nâsi), başka sûrelerde olmayan bir sûredir. Çünkü bu iki sûre bir çok duâları kendinde toplar ki sihir, hased, şeytan şerri, vesvese ve benzeri mekâmları kapsamaktadır. Bu sebeple Resûlullah (S.A.V.) Efenin ünlü konularda bu iki sûre ile vetinilerdi. Yâni bu sâdeler def'etmek için bu iki sûreyi tavsiye ederlerdi»

İmam Cevzî, Fâtiha ile rukve yapmak hakkında üzerinde durarak diyor ki: Bazı sözlerin hasse ve yararları olduğu sabit olunca, Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemin'in bu hasse ve yararlar bulunduğunu söylemeye uzun müddet gerekmez. Çünkü Kur'an'da ve başka kitaplarda bir benzeri bulunmuş Fâtiha-i Şerife'den birtakım yararlar beklemek doğru ne olabilir? Çünkü Fâtiha, inen kitapların hepsini kapsamaktadır. Allah'ın isimlerini zikretmek usulü alıp göstermektedir. Dönülecek günü (kıyâmeti) isâret etmekte, Cenâb-ı Rabb'e yardım ve hidâyet talebimizde muhtaç bulunduğumuzu ifâde etmektedir. Duâların en üstünü olan «hidâyet (doğru yol) istemek» bu sûrede geçer. Allah'ı kemâl-i mârifetle anlamayı, O'nun birliğini ona ibâdeti emrettiği şekilde yapmayı telkîn eder. Men'î-i şerriyi uzaklaştırmayı ve tam istikamet üzere bulunmayı emreder. Hem Fâtiha-i Şerife mahlukatın evsafını dâle getirir. Hak tan yüz çevirenlerin gazaba uğradıklarını, Hakk'ı bildikten sonra O'ndan yüz çevirenlerin üzerine ilâhî gazâbın ineceğini,

Hakk'ı dosdoğru bilmedikleri için doğru yoldan sapıtanları hatırlatır. Ayrıca Fâtiha geniş anlamı içinde kaderi, şeriatı, ilâhî isimleri, dönüş gününü, tevbeyi, nefsi terbiye etmeyi, kalbi düzeltmeyi, bütün bid'atçıları reddetmeyi ifâdeye çalışır. Bu sadıklarımız Fâtiha sûresinin bir kısım özellikleridir. Her vesilede dert ve hastalıktan dolayı Fâtiha'dan şilâ beklenir.

İmam Nevevî (rahmetullahi aleyh) diyor ki: «Eğer Kur'an bir levha üzerine veya bir kaba yazılıp sonra su ile yıkanır ve ondan elde edilen o su bir hastaya içirilirse, câiz olur mu? Hasan Basrî, Mücâhid, Ebû Kılâbe ve Evzai Hazretleri diyor ki: Bunda bir sakınca yoktur. İmam Nahâf böyle yapmayı mekrûh saymıştır. Nevevî devamla diyor ki: Bizim meşrebimizdeki ictihada göre de böyle yapmakta bir beis yoktur. Nitekim Kaadi Hüseyin ve el-Bağavî ve başka ilim adamları da söylüyorlar ki: Eğer Kur'an helva ya da başka bir yiyecek maddesi üzerine yazılmış olsa, bunu yemekte bir sakınca yoktur, demektir.

Zerkeşî diyor ki: Kaba âyet yazılıp su ile yıkandıktan sonra elde edilen o suyu içmek konusunda açıkca cevâz ve câiz arasında el-Ummad en-Nebehi de vardır. el-Ummad hem bu cevâz verirken üzerine âyet yazılı bulunan bir kâğıt parçasını vutmanın câiz olmadığını tasrih etmiştir. Ama İbni Abdisselâm belirtilen suyun içilmesini de men'etmiştir. Çünkü mide ve indikten sonra necâsetle karşı karşıya gelir, demiştir. Onun bu görüşü üzerinde biraz durmak gerekir. İtkan'da da bu konuya yer verilmiştir.

İmam Ahmed bin Hanbel ve başka ilim adamlarına göre bir hastalığa düçar olmuş kimseye, mübah bir mürekkeple yazılan bir âyet ya da sûreyi su ile yıkayıp içirmek (câiz olur).

Ayet ya da hadis diye belirtmeleri, başka mânası bilinmeyen şeyleri, başka başka dilden olan lügatları yazmaktan ibaret tiraz içindir. Yâni o gibi şeyleri yazmaktan kaçınmak gerekir. Çünkü böyle yapmakta bir ihtimalle küfür olabilir. Mübah kan sözüyle, kan ve benzeri necis şeylerden kaçınmayı kastedmiştir. Çünkü bu konuda necis bir sıvı kullanmak haramdır. Belki küfür de olabilir. Bunun gibi Kur'an harflerini ters çe-

kir, yerlerini değiştirmek de küfürdür. Böyle şeyleri yapmanın Allah'a sığınırız. Aynı husus Rûhu'l-Beyân Tefsiri'nde, Âlâ İmran sûresinin son bölümünün izahında açıklanmıştır.

YAĞMUR SUYU ÜZERİNE OKUNAN SÜRENİN HASSASI HAKKINDA VÂRİD OLAN HADİS-İ ŞERİF

«Kim yağmur suyundan alıp (diğer bir rivâyette nisan yağmurundan) üzerine yetmiş defa Fâtiha, yetmiş defa Âyet-i Kürsî, yetmiş defa KUL HUVALLAHÜ EHAD, yetmiş defa da KUL EÛZÜ Bİ-RABBİ'L-FELÂKİ VE KUL EÛZÜ Bİ-RABBİ'N-NÂSİ sûrelerini okursa, canını kudret elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki, Cebrâil bana geldi, bu hususta şunu söyledi: Kim bu sudan yedi gün sabahları ara vermeden içerse muhakkak Cenâb-ı Hak onun bedeninde bulunan bütün hastalıkları def'eder de kendisine âfiyet lûtfeder. Her türlü derdi onun damarlarından, etinden ve kemiğinden çıkarır.»

Bu rivâyete Fâtiha Tefsiri adlı kitapta da yer verilmiştir.

Diğer bazı rivâyetlerde, «SEBBİH İSME RABBİKE'L-ÂLA Sûresini yetmiş defa, ELEM NEŞRAH LEKE sûresini yetmiş defa, KADİR sûresini yetmiş defa, KUL YÂ EYYÜHE'L-KÂFİ RÛN sûresini yetmiş defa, SÜBHÂNALLAHİ VE'L-HAMDÜ LİL-LÂHİ VE LÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VALLAHÜ EKBER VE'LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ BİLLÂHİL-ALİYYİL-AZİM'i yetmiş defa, ESTAGFİRULLAHE'L-AZİM'i yetmiş defa ve ALLAHUMME SALLİ ALA MUHAMMEDİN VE ALÂ ÂLİHİ VE SAHHİHİ VE ALA CEMİİ ENBIYAI VE'L-MURŞEDİN VE'L-MELAIKELİLMUKARRABİN VE'L-KULİ VE SAİRİ'T-TABİİN'i yetmiş defa okursa...» şeklinde belirtilmiştir."

Ebû Suûd Efendi bu konuya temasla diyor ki: «Bu, içen kimse ve favdalıdır; bütün hastalık ve ağrılara karşı yararlıdır.

Hattâ çocuğu olmayan kimse bundan içerse (bi-iznillâh) çocuğu olur

Bazı nüshalarda ise, şöyle denilmiştir: Belirtilen su üzerine yetmiş defa YÂ-SÎN sûresi, yetmiş defa İNNÂ FETEHNÂ sûresi, yetmiş defa MUHAMMED sûresi, ve FE-TEALÂLLA HÜ'L-MELİKÜ'L-HAKKU LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVE'yi sürenin sonuna kadar yetmiş defa okur. Kim bu sudan birtakım maksad ve arzuların meydana gelmesi niyetiyle içerse arzusu yerine gelir

Avnı konuva Havâss-ı Kur'ân adlı kitapta da ver verilmiş.

11

AKLIN, ZEKÂNIN, ANLAYIŞIN ARTMASI VE HAFIZANIN KUVVETLENMESİ İLE İLGİLİ HASSALAR HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER

Resûlullah (S.V.) Efendimiz bir gün amcası oğlu İbni Abbas (R.A.) Hazretleri'ne şöyle buyuruyor :

— Hafızanın kuvvetlenmesi için sana bir şeyden haber vereyim mi? Veya sana bir şey öğreteyim mi?

— Evet, Ya Resûlallah! diyor

Bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor

«Bir leğen içine za'feranla, Fâtiha sûresini sonuna kadar, Mülk sûresini sonuna kadar, Haşir sûresini sonuna kadar, Vâkıa sûresini sonuna kadar yazar, sonra o leğene zemzem suyundan veya yağmur suyundan ya da deniz suyundan doldurur, seher vaktinde aç karnına içmek üzere üç miskal ağırlığında süt ve on miskal ağırlığında bal, on miskal de şeker katarsın. Bunu böyle yapıp içtikten sonra, her rek'atında elli defa Fâtiha, elli defa da Kul Hüvallahü Ehad okumak üzere iki rek'at namaz kılarsın. Sonra da oruçlu olarak sabahlarsın. Üzerinden kırk gün geçmeden geniş hafıza kuvvetine sâhib olursun.»

İbni Abbas hadîsi rivâyet ettikten sonra dedi ki: Peygamber'in (S.A.V.) buyurduğu gibi yaptım. Netice de yine O'nun

buyurduğu gibi oldu. Ancak bu, yaşı altmıştan aşağı olanlar içindir

İmam Zühri diyor ki: Ben de bu rivâyet uyarınca su hazırlayıp içtim; aynen İbni Abbas (R.A.) Hazretleri'nin dediği gibi netice elde ettim. İmam Zühri ayrıca bunu vazıp kendi çocukları için de hazırlardı

el-Asım (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Bu tavsiyeyi kendim için uyguladım, ki o zaman elli beş yaşında bulunuyordum. Üzerinden bir ay geçmeden kendimde anlatamıyacağım nisbette bir hafıza kuvveti başladı. Ayni rivâyetlere Havâss-ı Kur'ân'da da yer verilmiştir

Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki: «Kur'ân (daha çok) beşer beşer âyet olarak inmiştir. Kim onu bu iniş ölçüsüne göre ezberlerse, unutmaz. Ancak En'âm sûresi böyle inmemiştir.»

Halid bin Dinar diyor ki: Ebu'l-Âlive bize su tavsiye edilince: «Kur'ân-ı Kerim'i beşer âyet şeklinde ezberlevin. Çünkü Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Kur'ân'ı Cibril-i Emin'den beşer âyet şeklinde telâkki ederdi.» Aynı hususu Suyutî El-İtkan adlı kitabında belirtmiştir.

İmam Gazâli, HAVÂSS-I KUR'ÂN adlı kitapta diyor ki:

Kim bütün ilimlerin inceliklerini ve belirgin taraflarını hifzetmek istivorsa, tertemiz bir kap içine RAHMÂN sûresinin 16, 17 ve 18 âyetlerini ve BÜRÛC sûresinin en son iki âyetini yazsın. Sonra da üzerine Zemzem suyu dökerek yazılan yazıları suda eritsin ve böylece onu çocuğuna ya da her duyduğunu hafızasında tutmak isteyen birine içirsin. Bu âyetlerin bereketiyle ne duyar ve ne iştirse onu artık hafızasında tutabilir. Bu, birçok defalar tecrübe edilmiştir.»

İmam Kelbi (rahmetullahi aleyh) anlatıyor :

Benim bir oğlum var idi. Bir türlü Kur'ân-ı Kerim'i ezberliyemiyordu. Ne kadar bir parça ezberlese akabinde onu

(445) Beyhaki, Hz. Ali'den (R.A.)

(446) Beyhaki, Halid bin Dinar'dan

(447) İmam-ı Gazâlî, Havâss-ı Kur'ân

ber (S.A.V). Cennete girmesi için yardımcı olur. Elinden tutup vol gösterir.

Kıssa 1 Enbiyâ'da (salât ve selâm hepsine olsun!) Âdem Peygamber, Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'e kavuşmaya, O'nunla karşılaşmaya muştak olmuş, onda bu duygu Cennette bulunduğu sırada belirmişti. Bunun üzerine Cenab-ı Allah, Âdem Peygamber'e vahyederek buyurdu ki «Ya Adem! Muştak olduğun Muhammed senin sulbundendir, kıyâmete yakın bir zamanda gelecek, ortava çıkacaktır.» Onunla karşılaşmayı arzu ettiğini söyleyince, Allah onun sağ elinin baş parmağı üzerine Hazret-i Muhammed'in (S.A.V.) nurunu koymuş, o nur da tesbîhe başlamıştı.. Bu bakımdan o parmağa MUSABBİHA = Çokca tesbîh eden, denilmiştir.⁴²

Böylece Allah habîbinin cemâlinin safâsını Âdem'in iki baş parmağının tırnakları üzerinde ayna misâli belirgin hale getirdi. Âdem Peygamber bu iki tırnağını öpüp gözlerine sürdü. Böylece bu bir sünnet olarak onun soyuna intikal etti.

Cebrâil (A.S.) bu kıssayı Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'e haber verince, Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurdu: «Benim isimli ezanda işiten kimse iki baş parmağının tırnaklarını öpüp gözlerine sürerse ebediyen kör olmaz.»

İmâm-ı Sahavî Şerhü'l-Yemânî'de diyor ki:

«Baş parmak tırnaklarını öpüp gözlere sürmek mekrûhtur. Çünkü bu hususta (sahîh) bir hadîs vârid olmamıştır. Bazı rivâyetler varsa da hiç biri sahîh görülmemiştir.» Ancak ne var ki amelî konularda zaif hadîs ile amel etmenin sahîh olduğu âlimlerce kabul edilmiştir. Zikredilen hadîsin merfu' olmayışı, onunla amel etmenin terkinin gerektirmez. Kuhustanî'nin böyle yapmanın müstehab olduğunu söylemesinde isabet vardır. Ve bu hususta İmâm-ı Mekki'nin sözü bize yeter. İmam Sühreverdi'nin AVÂRİFÜ'L-MAÂRİF adlı kitabında bu zatın ilminin genişliğini, hafızasının gücünü, hâlinin kuvvetini kabul etmesi ve KUTU'L-KULÛB adlı kitabında yazılı bulunan bütün mes'elelerin kabule şâyan olduğunu söylemesi,

onun, (yâni Ebû Talib el-Mekki'nin) nasıl bir değer olduğunu anlamaya kâfidir sanırım. Allah, İmam Sühreverdi'nin hayrını kendisi için halis kılsın!

Aynı hususu Rûhu'l-Beyân sâhibi Ahzâb sûresinin tefsirinde nakletmiştir.

Yapılan rivayetlere göre, Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurmuşlar ki: «Gözünün zayıflamasını giderip şifâ bulmayı arzu eden kimse, birinci gecesinde, hilâle dikkatle baksın. O gece hava kapalı olursa ikinci gece, yine kapalı olursa üçüncü gece görmeye çalışsın. Görünce de sağ eliyle gözlerini meshetsin ve besmele ile başlamak, sonunda da âmin demek şartıyla on defa Fâtîha-i Şerîfe'yi, sonra üç defa İhlâs sûresini okusun ve şöyle desin: Fâtihatü'l-Kitâb her derde devâdır. Bİ-RAH-METİKE YA ERHAMERRAHİMİN!. cümlesini yedi defa tekrarlar, beş defa YA RABBİ! YA RABBİ!. Gözümü kuvvetlendir. Allah'ım! Şifâ ver! Sen şifâ vericisin.. Allah'ın! Sen yeterli ol; çünkü sen kâfisin.. Allah'ım! Sen âfiyet ver, çünkü sen âfiyet bahşedicisin.. Hasta için de böyledir. Eceli hazır olmamışsa, vararı olur.. Havâss-ı Kur'ân'da da bu husus açıklanmıştır.

Ben fakîr (Allah kadrime tamamlayıp olgunlaştırsın) derim ki: Mekke-i Mükerrreme'de gözümün zayıflaması üzerine başıma bir çok defa hacamat vurdurdumsa da netice alamadım. O kadar ki kitap okuyup mütalâa etmekten âciz kaldım. Gözümün görme keyfiyetini kuvvetlendirecek bir ilâç bulamadım. Neticede durumumu sâlih bir zata anlattım ki bu zat Hind âlimlerinden idi. Çoğu vakitlerini Ravza-ı Mutahhara'da geçirirdi. Bana cuma günleri ilk sunnetle hutbe arasındaki zamanda yuz defa YA BASİR' ismi şerîfini okumamı tavsiye etti. Ben de o tavsiyeye uyarak o zatın dediklerini aynen yaptım, sonra elimi ağzımın ıslaklığına dokundurduktan sonra gözlerimi meshettim ve şu duâyı okudum: «Allah'ım, gözümü kuvvetlendir. BASİR isminin hürmetine görme imkânımı artır!..»

Buna birkaç hafta devam ettim. Gözümün görme zayıflığı kalktı, eski durumunu aldı. Böylece o zat bu hususta bana

icâzet vermiş oldu. Ben de buna devam edenlere yazı ile icâzet verdim. Allah beni de, sizleri de —iyi işlerimizde— başarı kilsin

İbni Amr'ın rivâyetine göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendi, buz buyurdular ki «Müezzin EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDİN RESÛLÜLLAH dediği zaman kim MERHABA Bİ-HABİBİ VE KURRET-İ AYNİ MUHAMMED der de iki baş parmağının turnaklarını öpüp onlarla gözlerini meshederse körlükten, göz ağrısından yaşadığı müddetçe emîn olur.»⁽⁴⁵³⁾

TAŞLAR ÜZERİNE OKUMAKLA YAĞMUR TALEP ETMEK VE EFENDİLER EFENDİSİ MUHAMMED'E (S.A.V.) İSTİĞFAR YA DA SALÂVAT GETİRME HAKKINDAKİ ÂYETLER VE SAHİH HADİSLER

Bilmiş ol ki: Yağmur talep etme namazının meşruiyeti, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in hicrî altıncı yılda Ramazan-ı Şerif'de namazgâha çıkmasıyla sâbit olmuştur. Bu konuda aslolan işte bu fiilî sünnettir.⁽⁴⁵⁴⁾

Hiz. Âişe-i Sıddika (R. Anhâ) Vâlidemiz bu konuda şöyle anlatıyor: Halk, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e yağmur yağmadığından meydana gelen kuraklıktan dert yandı. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) namazgâha bir minber konulmasını emretti. Bir gün ta'yin ederek o günde namazgâha (açık havada bulunan ve çoğu zaman bayram namazları kılınan yer) çıkacağını va'detti. Günü gelince Resûlullah (S.A.V.) va'dettiği yere doğru çıktı ki güneşin bir tarafı doğmuş vaziyette idi. Minber üzerine oturup Allah'a hamdetti; sonra şöyle dedi: «Bölgenizin kurak gitmesi sizi üzmüş oldu ve bu durum hoşunuza gitmedi. Zamanı geldiği halde yağmur yağmadığı için sıkıldınız. Allah (C.C.) size emrediyor. Ona duâ ediniz. Duânızı kabul edeceğini de size va'detmiştir.» Peygamber (S.A.V.) Efendimiz sonra şöyle hamdetti: «Hamd, âlemlerin Rabbi Al-

(453) Fetevâ-ı Sofî.

(454) İbn-i Hibbân.

lah'a mahsustur. O, din (cezá) gününün yegâne sâhibidir. Allah'tan başka tapılacak hakiki ma'bud yoktur. Q. dilediği yapar Allah'ım! Sen (tek) Allah'sın Senden başka hak ilâh yoktur. Sen Ganiy'sin (hiç kimseye muhtaç değilsin; herkes sana muhtaç), bizler ise fakirleriz. Üzerimize yağmur indir İndirdiğini bize kuvvet yap; hayra ulaşmaya vasıta kıl...»

Ve sonra Resûlullah (S.A.V.) iki mübarek ellerini kaldırdı. O kadar ki koltuk altlarının beyazlığı görünüyordu. Sonra arkasını halka çevirdi; hırkasını ters döndürdü. Elleri kalkık vaziyette idi. Sonra da yüzünü halka çevirip minberden indirdi. İki rek'at namaz kıldı. Az sonra Cenâb-ı Hak bir bulut meydana getirdi. Şimşekler çaktı; derken Allah'ın izniyle yağmur yağdı. Resûlullah henüz mescidine gelmeden akan yağmur sel halini aldı. Sahâbe-i kirâmın sür'atle evlerine ve sığınılacak yerlere kaçtıklarını görünce ön dişleri görünecek şekilde güldü ve şöyle buyurdu: «Şehâdet ediyorum ki Allah her şeye kadirdir. Ben de O'nun kulu ve Resûlüyüm.»⁽⁴⁵⁵⁾

Kur'an-ı Kerim'de bu hususa temas edilerek buyuruluyor ki: «Size gökten bol bol yağmur indirsün. Sizi mallar ve oğullarla desteklesün ve sizden içtin bahçeler var etsin, ırmaklar akıtsın.»⁽⁴⁵⁶⁾

Bu sebeble yağmur istek mes'elesinde istiğfarda bulunmak meşrû olmuştur. Kaadî Beydavî'de de aynı husus belirtilmiştir. Rivâyete göre, Ömer bin Hattab (R.A.) istiğfarı yağmur isteğine hasrederken bu âyetle istidlâlde bulunmuştur. El-Kevâkib kitabında da aynı mevzua yer verilmiştir.

TAŞLAR ÜZERİNE KUR'ÂN OKUMAK

Yağmur talep etmek güzel bir emirdir. Tabi'in-i Kirâmdan Hasan el-Basrî, İbni Sirîn'den (rahmetullahi aleyhimâ) rivâyet edilegelmiştir. Bu zatlara göre: Yetmiş bin küçük taş üzerine her biri üzerine bir defa olmak üzere şu âyet okunur:

(455) Aynı, Şerh-ı Buhârî.

(456) Nuh sûresi, âyet: 11.

VEHÜVELLEZİ YUNF7ZİLÜ'L-GAYSE MİN BA'Dİ MA KANA.
TU VE YENŞÜRU RAHMETEHÜ VF HÜVE'İ VELİYYÜ'L
HAMİD: «Umutsuzluğa düşmelerinin ardından yağmuru indiren, rahmetini yayan O'dur. O, övülmeğe lâvık olan dosttur.»

Ve şu duâ da her yüz taşın başında okunur :

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ
أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ أَنْ تَكُنْ لِي فِي كُلِّ شَيْءٍ نَصِيرًا

«Allah'ım! Kulların günahları sebebiyle beldelerini helâk etme Ama şümüllü olan rahmetinle bize çokca su ver. Onunla topraklarımızı dırilt, kullarının susuzluğunu gider. Şüphesiz ki sen her şeye kaadirsin..» Sonra okunan taşlar akan ve durgun bir suya atılır

Bu tarz istek çok meşhurdur

Yine yağmur istek konusunda hayret uyandıran havâss-ı tan ve garip esrardan biri de şudur: Kim şu âyeti erkek atın kuru kafası üzerine yazıp onu bir akara ya da durgun suya atarsa, Allahü Teâlâ rahmet indirir. Yağmur istek ve ihtiyaç nisbetinde yağınca kuru kafa sudan çıkarılır. Ancak ne var ki suya atılan kafa kemiği temiz ve yıkanmış olmalıdır. Bu da bir çok kereler tecrübe edilmiştir. Kuru at kafası üzerine âyeti yazan kimsenin sâlih ve âbid bir kişi olması ve iki rek'at namâz kıldıktan sonra yazması, istiğfarda bulunup insanların efendisi Muhammed'e (S.A.V.) salât ü selâm getirdikten sonra bu işe başlaması tavsiye olunur. İmam Dumeyri Hazretleri bu hususu Havâss-ı Kur'an adlı kitabında nakletmiştir.

Mağrib memleketleri halkı aşağıdaki SALÂT-İ NARİYYE ile yağmur isteğinde bulunurlar :

اللَّهُ صَلَوةً كَامِلَةً وَسَلَامًا مَّا عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ
عَزَّ وَجَلَّ وَفَرَحًا بِكَ تَكْرُوتٍ وَتَقْضَى بِهِ الْحَوَائِجُ وَتُتَلَّى بِهِ الرِّغَائِبُ
وَحُسْنُ الْحَالِ . . . نَسْتَقِي الْقَنَامَ بِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
وَكُلِّ لِحَاجَةٍ وَمِنْ عَدَدِ كُلِّ مَعْنُومٍ لَكَ .

Meali «Efendimiz Muhammed (S.A.V.) azerice kamil salât ve tastamam selâm olsun! O Muhammed ki duğumler O'nunla çözölür; sıkıntı ve üzüntüler O'nunla sevince dönüölür, ihtiyaçlar O'nunla yerine getirilir; arzulanan şeylere O'nunla erişilir; güzel sonuçlar O'nunla elde edilir; O'nun güzel ve çekici yüzüyle bulutlar yağmur verir. Salât ü selâm O'nun hanedan ve yâranları, dost ve ahbabları üzerine, her an olsun, sana ma'lûm olan şeyler sayısınca..»

Böylece Mağrib ölkeleri halkı salâvatı tek mecliste 4444 defa okur, bununla arzu ve isteklerine sebep tutunurlar. Mak sadlarının yerine gelmesi için, arzularının gerçekleşmesi için Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den şefaât dilerler.

Rivâvet edildiğine göre: Resûlullah'ın (S.A.V.) torunu, Hazret-i Hüseyin'in oğlu Zeynel Âbidin Hazretleri, bu salâvatı yüce dedesi Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz üzerine okurdu Biz ileride bu salâvatın havâssını kendi konusunda yeteri kadar açıklayacağız, inşaallahü teâlâ.

BAZI SÜRELERDEKİ ÂYETLERİN HAVÂSSI VE İSTİHARE HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu konuda şöyle buyurmuşlardır: «İstihare eden mahrûm olmaz. İstihare eden pişman olmaz. İktisadî yolları bilip tatbık eden fakir olmaz.»⁽⁴⁵⁸⁾

«Âdemoğlunun saadetli olma belirtilerinden biri de Aziz ve Celil olan Allah'a İSTİHARE etmesidir.»⁽⁴⁵⁹⁾

(458) Taberânî; Ene bin Mâlik'den (R.A.)

(459) İmam Ahmed bin Hanbel, Ede Ya'îd, Bezzar; Sa'd bin Ebi Vakkas'dan (R.A.)

«Sizden biriniz bir iş yapmayı arzu ettiğinde şöyle desin: Allah'ım! Ben seninle havır umuyorum. (Bu işin hayırlı olup olmadığını sen bilirsin. Durumu sana bırakıyorum).»⁽⁴⁶⁰⁾

İbni Mes'ûd (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendi-miz bize İSTİHARE'yi öğretti. Buyurdu ki: «Sizden biriniz bir iş yapmayı arzu ettiğinde şöyle desin: Allah'ım! Ben seninle havır umuyorum.»⁽⁴⁶¹⁾

«Sizden biriniz bir iş yapmayı arzu ettiğinde şöyle duâ et-sin: Allah'ım! Ben seninle, senin ilminle istihare ediyorum. (Bu işin hayırlı olup olmadığını sen bilirsin, ben bilmem.).»⁽⁴⁶²⁾

Büyük sahâbîden İbni Abbas ile İbni Ömer (R.A.) diyor-lar ki: «Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Kur'ân'dan bize süre öğrettiği gibi istihareyi de öğretirdi. Allah'ım! Ben seninle is-tihare ediyorum..» Hadisi sonuna kadar ifâde ettiler.⁽⁴⁶³⁾

Câbir bin Abdullah (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, bütün işlerimizde bize İSTİHARE'yi öğretirdi Kur'ân sûresi öğrettiği gibi.. O, şöyle derdi: «Sizden biriniz bir iş yapmaya azmettiği zaman iki rek'at namaz kıl-sın —ki bu farz namazdan başkasıdır— sonra şu duâyı yapsın:

تَقْدِيرُ هَذَا أَمْرٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
وَأَسْتَغْفِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ
فَضْلِكَ نِعْمَةً وَلَا أَقْدِرُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ
اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا أَمْرٌ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي
أَوْ قَالَ عَاجِلِ أَمْرِي وَآخِرِهِ فَأَقْدِرْهُ لِي وَتَسِّرْهُ لِي تُسْرِعًا بَارِكْ لِي فِيهِ وَإِنْ
كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا أَمْرٌ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي وَآخِرِهِ
فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَصْرِفْهُ عَنْهُ وَقُدِّرْ لِي خَيْرَ حَتَّى كَرَّرْتُ رِصْنِي بِهِ ۝

(460) Taberânî; İbni Mes'ûd'dan (R.A.)

(461) Taberânî; İbni Mes'ûd'dan (R.A.)

(462) Ebû Ya'îd; İbni Abbas'dan (R.A.)

(463) Taberânî; İbni Abbas ve İbni Ömer'aen (R.A.)

Meâli :

«Allah'ım! Ben senin ilminle istihare ediyorum. Senin kudretinle güç bulmak istiyorum. Senin yüce fazl u keremini arzuluyorum. Çünkü senin kudretin yeter, benimki yetmez. Sen bilirsin, ben bilmem. Sen gayıpları çokca bilersin. Allah'ım! Eğer bu işin benim dünyam ve âhiretim, yaşayışım ve son durumum veya (şöyle der) şimdiki durumum ile sonraki durumum için hayırlı olduğunu biliyorsan (ki biliyorsun) onu bana takdir eyle, bana kolaylaştır ve benim hakkımda mübâ-rek eyle!. Ve eğer bu işin ve durumun benim dinim, yaşayı-şım ve son durumum için şer olduğunu biliyorsan (ki biliyor-sun), (veya şöyle der): Şimdiki durumum ile sonraki duru-mum için şer olduğunu biliyorsan (ki biliyorsun), bunu ben-den uzaklaştırıp döndür, beni de ondan döndürüp uzaklaştır. Hayır neredeyse onu bana takdir eyle, sonra da beni onunla râzı et!..»

Râvî devamla diyor ki: Bu duâdan sonra ihtiyaç ve duru-munu belirtir. Yukarıda belirtilen iki ayrı cümleyi birleştirip bir arada söylemek de uygun olur. Bundan sonra da gönlünü açacak, ferahlatacak fiillerde bulunur. Bu duâyı yedi defa tek-rarlaması da uygun olur.

Bir tek iş konusunda istihareyi tekrarlamak müstehabdır. Nitekim hadis-i şerifte İSTİHARE'nin yedi defa tekrarlanma-sı belirlenmiştir. O halde arzu ettiği neticeyi elde edemediği, gönlü açıklık ve ferah duymadığı durumlarda istihareyi tek-rarlamak câizdir.

İbni Sinî'nin Enes den (R.A.) naklettiği hadiste Resûlüh-lah (S.A.V.) buyurdular ki: «Yâ Enes! Bir iş yapmayı tasar-ladığında Rabbine istiharede bulun. Bunu yedi defa tekrarla ve sonra kalbine bak. Bunlardan hangisi senin kalbine sebkâ-t ediyor, (bil ki) hayır ondadır.»

İmam Nevevî (rahmetullahi aleyh) diyor ki :

«İstihare namazında birinci rek'atında Fâtiha'dan sonra KUL YÂ EYYÜHE'L-KÂFİRÛN sûresini, ikinci rek'atte Fâti-ha'dan sonra KUL HÜVALLAHÜ EHAD sûresini okuması müs-

tehabdır. Aynı hususu İmam GAZÂLÎ İhyâ adlı kitabında da belirtmiştir. Aynı de Buharî'nin şerhinde buna yer vermiştir.

UYKU İLE İLGİLİ OLAN İSTİHARE

Uyku ile ilgili olan İSTİHARE de diğeri gibi müstehabdır. Nitekim Resûlullah (S A V) buyuruyor ki: «Mü'minin rü'yası öyle bir sözdür ki kul onunla Rabbine seslenip konuşuyor uy. kusunda..»⁽⁴⁶⁴⁾

Diğer bir hadiste ise şöyle buyuruluyor: «Peygamberlik bitti. Artık benden sonra peygamberlik yoktur. Ancak kişinin gördüğü veya kendisine gösterilen sâlih rü'yalardır ki bunlar birtakım tebşirlerdir.»⁽⁴⁶⁵⁾

«Peygamberlikten bir şey (vahiy) kalmadı (artık kesildi) (Benden sonra artık vahiy inmiyecektir). Ancak mübeşşirat vardır.» Bunun üzerine soruldu: «Mübeşşirat nedir?» Buyurdular ki: «Müslüman kimsenin gördüğü veya kendisine gösterilen sâlih rü'yadır..»⁽⁴⁶⁶⁾

Yine bu konuda Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: «Sâlih bir kişinin gördüğü sâlih bir rü'ya, peygamberliğin kırk altı bölümünden bir bölümüdür.»⁽⁴⁶⁷⁾

Diğer bir hadis-i şerifte de: «Mü'mine olan vahiy, onun gördüğü rü'yadır. Rü'ya uyanıklık halindeki hal ve durumun şahididir.»⁽⁴⁶⁸⁾

İlmin kapısı Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki :

«Kim arzu ettiği şeyin Allah tarafından kendisine uykuda gösterilmesini istiyorsa, uyumadan önce altı rek'at namaz kıl-sın. birinci rek'atında bir defa Fâtiha'yı ve yedi defa VE Ş SEMSİ VE DUHÂHÂ sûresini, ikinci rek'atında bir defa Fâ-

(464) Taberânî; Ubâde bin Sâmî'den (R.A.)

(465) Taberânî, Ebu Hureyre'den (R.A.)

(466) Sahih-i Buharî, Sahih-i Müslim; Enes bin Ebu Hureyre'den (R.A.)

(467) Sahih-i Buharî, Sahih-i Müslim; Enes'den (R.A.)

(468) Hadisin senedini tesbit edemedim. (Müfettişim)

tıha'yı, yedi defa VE'L-LEYLİ İZÂ YAGŞA sûresini okur. Üçün-cü rek'atında bir defa Fâtiha'yı, yedi defa VE'D-DUHÂ sûre-sini, dördüncü rek'atte bir defa Fâtiha'yı, bir defa ELEM NEŞ RAH İ EKE sûresini okur. Beşinci rek'atında bir defa Fâtiha'yı, yedi defa VE'T-TÎNİ sûresini, altıncı rek'atında bir defa Fâtiha'yı, yedi defa İNNÂ ENZELNÂHU sûresini okur. Na-mazı bitirince Allah'a hamd u senâda, Resûlullah'a salât u se-lâmda bulunur, sonra da şu duâyı okur

اللَّهُمَّ رَبِّ مُحَمَّدٍ وَرَبِّ إِبْرَاهِيمَ وَرَبِّ مُوسَى وَرَبِّ إِسْحَاقَ وَرَبِّ يَعْقُوبَ
وَرَبِّ جِبْرَائِيلَ وَرَبِّ مِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَعِزْرَائِيلَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ
مَنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ أَرِنِي فِي مَا بَيْنَ اللَّيْلَةِ
مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي ۝

Meâlî

«Muhammed'in Rabbi, İbrâhim'in Rabbi, Musâ'nın Rab-bı, İshak'ın Rabbi, Yakub'un Rabbi, Cebrâil'in Rabbi Mikâil, İs-râfil ve Azrâil'in (hepsine salât u selâmlar olsun) Rabbi; Tevrat, İncil, Zebur ve Kur'an-ı Azîm'i indiren Allah'ım! Bu gece benden yana bildiğin şeyi uykumda bana göster.»

Böylece o gece veya ikinci ya da üçüncü gece arzu ettiği şeyi görür. Üçüncü gece görmese bile henüz yedinci geceye varmadan bir on ona gelip durumu şöyle şöyle diye haber verir, inşaallah..⁽⁴⁶⁹⁾

Yine çok defalar tecrübe edilmiş İSTİHARE'lerden biri de şudur ki, bunun bir benzeri daha olmamıştır: Durumunun, neticesinin hayır ya da şer olduğunu görüp anlamak isteyen kimse abdestini tazeleyip vatsıdan (yatsı namazından) sonra temiz bir halde yaygısının üzerine otursun. Üç defa Resûlül-lah (S A V) Efendimiz'e salâvat getirsin. On defa Fâtiha-i Şe-rife'yi on defa İhlâs sûresini okusun. Sonra tekrar üç defa salât u selâm getirsin. Sonra da sağ yanı üzere kibleye yönele-

(469) Bahr'u'l-Ma'arif

rek uyusun. Hiç şüphe yok ki durumunun gerektirdiği ne ise onu haber verir ölçüde rü'ya görür. Eğer gördüğü rü'yanın ta birini bilmiyorsa onu herhalde bir bilene yorumlatsın.⁽⁴⁷⁰⁾

..

ÇOK SIKINTILI DOĞUM YAPAN KADIN HAKKINDA ÂYETLER VE VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Yapılan sahih rivâyete göre, Resûlüllah (S.A.V.) Efendi-miz buyurdular ki: «Kadın için doğum yapmak zorlaştığında, tertemiz bir kap alınır; içine şu âyet-i kerîme yazılır: KEEN-NEHÜM YEVME YERAVNE MÂ YÜADÜNE LEM YELBİ-SÜ İLLÂ SÂATEN MİN NAHARİN... İLLEL KAVMÜL FÂSİ-KUN⁽⁴⁷¹⁾

Meâli: «Onlar kendilerine söz verileni gördükleri gün dünyada sadece gündüzün bir müddeti eğlendiklerini sanırlar. Bu bir bildiridir; yoldan çıkmış olanlardan başkası mı yok edilir?»

Ayrıca şu iki âyet de yazılır: KEENNEHÜM YEVME YERAVNEHÂ LEM YELBİSÜ İLLÂ AŞİYYETEN EV DUHÂHÂ LEKAD KÂNE Fİ-KISASİHİM İBRETÜN Lİ ÜLİL ELBÂB.⁽⁴⁷²⁾

Meâlleri. «Kıvâmeti gördükleri gün dünyada ancak bir akşam yahut bir kuşluk vakti kadar kalmış olduklarını sanırlar.»

«Andolsun ki, peygamberlerin kıssalarında, akli olanlar için ibretler vardır.»

Sonra bu âyetler temiz su ile yıkanır ve doğum yapmak üzere bulunan kadına içirilir. Bir kısmı da karnı üzerine serpilir.⁽⁴⁷³⁾

Büyük sahâbî İbni Abbas (R.A.) diyor ki: «Doğum yap-

(470) Kütübü'l-Havâss, Şerh-i Şir'a, Seyyid Ali.

(471) Ahkâf sûresi, âyet: 35.

(472) Nâziat sûresi, âyet: 42. / Yusuî sûresi, âyet: 111.

(473) Tefsir-i Bahr-i Utâm,

mak kadına güçleştiği zaman, şu iki âyet bir sahife üzerine yazılır; sonra su ile yıkanarak o kadına içirilir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ
سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ كَانَتْهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ
مَا يُوعَدُونَ لَا يُلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٍ فَمَنْ يَهْلِكُ أَهْلًا
الْقَوْمُ الْغَاسِقُونَ كَانَتْهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَا يُلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحًيًا

Anlamı:

«Halim ve Kerim olan Allah'tan başka hak ma'bud yoktur. Aliyyü'l-Azim olan Allah'tan başka tapılacak ma'bud yoktur. Yedi göklerin ve büyük yüce Arş'ın Rabbi olan Allah'ı her türlü noksanlıktan ve beşerî sıfatlardan tenzih ederim.»⁽⁴⁷⁴⁾

Ben fakir —yüksek kudret sâhibi Allah ona iyilikte bulunsun!— derim ki: Bir kâse üzerine ÂYETÜ'L-KÜRSÎ'yi, Fâtiha sûresini, İhlâs sûresini, VE NÜNEZZİLÜ MİNE'L-KUR'ÂNİ MA HÜVE ŞİFAÜN VE RAHMETÜN LİL-MÜ'MİNİN ile İ EV ENZELNÂ'vı sonuna kadar ve şu salâvatı: Lâ ilâhe illâlahu muhammedun resûlullahi aliahumme salli ve selâm alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammedin fi kullî lemhatin ve nefsin bi adedi kullî ma'lûmin leke, yazdım —tabii kâse bulamıyan, bir kâğıt üzerine de yazabilir— bir türlü doğum yapamıyan, bu yüzden fazla sıkıntı çeken bir kadına verdim. İcti ve Allah'ın izniyle hemen doğumunu yaptı.

Medine'de yakın komşunun karısı doğum yaparken çocuğun yarısı dışarı çıkıyor, yarısı içerde kalıyor ve bu hal iki gün devam ediyor. Bir çok tıbbî müdahalelere rağmen kadını kurtaramıyorlar. Sonra bize geldiler. Ben o sırada Ravza-i Mutahharamıyordum. Sonra bize geldiler. Ben o sırada Ravza-i Mutahharamıyordum. Vakit de kuşluk idi. Belirttiğim âyet ve hara'da oturuyordum. Vakit de kuşluk idi. Belirttiğim âyet ve duâları bulduğum yerde yazıp kocasına verdim. Kadına sudunu içirdiklerinde Allah'ın izniyle çocuk yere düşüyor. Hiç havunu içirdiklerinde Allah'ın izniyle çocuk yere düşüyor. Hiç ha-

(474) Aynı hususları AYNIL MAANİ adlı kitap sâhibi de belirtmiş ve bu konuda gerekli açıklamayı yapmıştır.

tırımdan çıkmaz, takvim o gün hicrî 1261'i gösteriyordu. Ve o tarihten sonra seksen altı tecrübem daha oldu bu konuda, hep si de Allah'ın yardımıyla, güç ve kudretiyle sıhhat buldu

ASHÂB-I KEHF'İN (MAĞARA ARKADAŞLARI) İSİMLERİNİN HASSELERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE TEFSİRCİLERİN GÖRÜŞLERİ

İmam Nisaburî (rahmetullahi aleyh), İbni Abbas (R.A.) Hazretleri'nin şöyle söylediğini naklediyor: Şüphesiz ki ASHÂB-I KEHF'in isimleri bir şeyi arzulayıp ulaşmaya, bir şeyden kaçıp kurtulmaya, yangını söndürmeye yarar. Yangında (başka çare kalmayınca) onların isimleri bir hırka, bir bez parçası üzerine yazılıp yangının içine atılır. Çocuğun ağlamasını durdurmak için yazılıp beşiğinde baş altına konulur. Ziraatin verimli olması için (bütün maddî tedbirlere baş vurduktan sonra), bir kâğıt üzerine yazılır, bir ağacın ucuna asılarak tarlanın ortasına dikilir. Musibetler, ateşli hastalıklar, zenginlik, makam ve mertebe, hükümdarların yanına girmek gibi hususlarda yararlıdır. Bilhassa hükümdarların yanına girerken sağ baldıra sıkıca bağlanır. Kadın doğum yaparken güçlük çektiğinde yazılıp sol uyluğuna bağlanır. Ayrıca bu isimler malı korumak, denizde güven içinde seyretmek, öldürülmekten kurtulmak için de yazılır. Allah doğru olanını daha iyi bilir ⁴⁷⁵

Ashâb-ı Kehf'in isimleri şunlardır: YEMLİHA, MEKŞELİNÂ, MEŞİLİNÂ, (bu üçü devrin hükümdarlarının sağ yanında yer alırlardı) DAKYANUS, MERNUS, DEBENUS, ŞAZENUS

(475) İmam Nisaburî'nin İbni Abbas'dan (R.A.) yapmış olduğu bu rivâyet üzerinde biraz durmak gerek. İkinci bir husus da, bütün tedbirlere baş vurmada bu gibi şeyleri tatbik etmek mülâzım bir sonuç vermez. Çünkü Cennet-i Hak, beşerin kudretinin yeteceği şeyleri değere bırakmış, onların kudretinin yetmediğini, kendisine yöneldiği takdirde yardım ederek gerçekleştireceğini, ilâhî kanunu gereği olarak bize Meryem sûresinde hatırlatmıştır (Mâtercim)

ise hükümdarın solunda yer alırlardı. Devrin hükümdarı önemli işlerde bunlarla istişare ederdi. Bunların yedincisi ise kendilerine kaçarken tabi' olan çobandır. İsmi, KEFEŞTATAYUŞ'dür. Köpeğin rengi ise esmer ya da sarımsı idi. Biraz kırmızıya yakın olduğu da söylenir. Köpeğin ismi ise KITMİR'dir. Bulundukları beldenin ismi EFSUS'dur. Bu isim câhiliye devrine aittir. İslâmiyet devrinde ise bu isim TARSUS olarak kullanılmıştır. Doğu tarafından Konya'ya yakındır. ⁴⁷⁶

Bir hadîste Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivâyet ediliyor: «Çocuklarınıza Ashâb-ı Kehf'in isimlerini öğretin. Çünkü bu isimler bir evin kapısına yazılacak olsa, o ev yanmaz. Bir elbise üzerine yazılsa çalınmaz. Bir deniz vasıtası üzerine yazılsa batmaz.» ⁴⁷⁷

Ebû Saîd el-Müftî'l-Hâdim (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Rû'yamda ASHÂB-I KEHF'i gördüm. Onlara dedim ki; biz teberrüken sizin ism-i şeriflerinizi bazı işlerimiz ve ahvâlimizde yazıyoruz, fakat hiç de te'sirini göremiyoruz. Onlar bana şöyle dediler: Bizim isimlerimizi daire şeklinde yazınız ve ortasına da Kitmîr ismini yerleştiriniz.

∴

BAŞINDA (KÂF-HÂ-YÂ-AYN-SÂD) VE (HÂ-MİM-AYN-SİN-KAF) BULUNAN BEŞ AYETİN HASSALARI

Bilmiş ol ki, bu beş âyetin bir nice tasarrufları ve bir de sayısız yararları vardır. Özellikle râğbeti artırmakta ve korkutmakta. Bu konuda şeriata uygun olan şeylerden arzu ettiğini talep edebilirsin. Şeriata uymayan şeyleri talep edecek olursan, bunlar sana zarar verir. Gözlerini iyice aç :

(476) Keşşâf Tefsiri, Tefsir-i Kebir, Kurtubi, Tefsir-i Basit

(477) Mecma-i Feyziyye.

(Bu hadîsin de senedini tesbit etmek mümkün olmadı. Ne câmi'lerde, ne de mevzuatla ilgili kitaplarda böyle bir hadîse rastlamak mümkün olmadı. (Mâtercim)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَارُ الْأَرْضِ
فَأَصْبَحَ حَشِيمًا تَذَرُوهُ الرِّيحُ يَا هَفْكَالْزَائِلُ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ يَا حَشَكْيَا بَلْ يَوْمَ الْآزِمَةِ
يَرْفَعُونَ كَذَى الْحَبِّ كَأَنَّمِيزُوا بِالْقَالِبِ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا سَمْعَ طَائِعٍ
يَدْعُوهُ بِلِسَانٍ عَلِيمٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ بِالنَّجْمِ الْجَوَارِ الْكَلْبِ
وَاللَّيْلِ إِذَا عَسَسَ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ يَا وَعْرَهَا بَلْ صِرَ وَالْقُرْآنِ دِي الدِّكْرِ
بِأَيِّ كَعْرَةٍ وَفِي عَمْرَةٍ سَقَائِي دَعْنِي بَلْ تَوَكَّلُوا مَا أَحَدًا مَرَّةً هَذِهِ الْآيَاتُ
وَاللَّهُ اشْتَدَّ مِظْطَرُوتُ تَهْنِئَةٍ عَلَى فُلَانٍ مِنْ فُلَانَةٍ عَلَى مَحْتَوَى وَمَوْدَقِي
تَحْصِلُ لَوْحِ السَّاعَةِ عَلَى مَلِكِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ حَوَالِ الْبَحْرِ
وَاللَّهُ وَبَارَكَ رُوحُ الْقُرْآنِ وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَبِحَقِّ هَذِهِ الْأَنْبِيَاءِ الْأَسْمَاءِ الْكَرَامِ وَبِحَقِّ كَمُظْهِمِهِمْ
وَاللَّهُ وَبَارَكَ سُبْحَانِي وَتَحَرَّكِي فُلَانٍ مِنْ فُلَانَةٍ عَلَى مَحْتَوَى وَمَوْدَقِي
هَذَا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ وَفَتْحِ قَرِيبِهِ

Anlamı :

«Bismi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm: Gökten indirdiğimiz su ile yeryüzünde yetişen bitkiler birbirine karışır. Ama sonunda rüzgârın savuracağı çörçöpe döner. Ey Hefkalzâil! O, görüleni de görülmeyeni de bilen, kendisinden başka ilâh olmayan Allah'tır. O, Rahmân'dır ve Rahîm'dir.. Ya Ceğsekeyaîl! Onları, yüreklerin ağıza geleceği, tasadan yutkunacakları yaklaşan kıyâmet günü ile uyar. Zâlimlerin ne dostu, ne de sözü dinlenecek şefaathçısı olur. Ya Dağzayâil! Gündüz sinip geceleri gözükken gezegenlere and olsun. Kararmaya başlayan geceye and olsun. Ağarmaya başlayan sabaha and olsun.. Bu Kur'ân Arş'ın sâhibi katında değerli, güçlü, sözlü dinlenen ve güvenilen şey

refli bir elçinin getirdiği sözdür. Ya Vağrahaîl! Sâd; öğütten Kur'ân'a and olsun ki, inkâr edenler gurur ve avârlıkta dediler. Ya Değşebaîl! Ey bu âyetlerin huddamı (hizmetçiler) ve ey Seyyid Meytatarun! Falan kadının oğlu falanın kalbini benim sevgi ve mahabbetim üzere heyecana getir. Hemen şimdi, acele olarak; Süleyman bin Dâvud'un (S.A.V.) mülkü saltanatı üzere.. İncil, Tevrat, Zebur ve Furkan hakkı için.. Muhammed Mustafa (S.A.V.) hakkı için.. Ve bu yüce âyetler, saygıdeğer isimler hakkı için.. Kecağzameheyuş hakkı için.. Allah'ım, falan kadının oğlunun kalbini benden yana eğip çevirmeni ve benim sevgim üzerinde harekete geçirmeni istiyorum. Yardım Allah'tandır, fetih de çok yakındır..»

Eğer bunu mahabbet için yapıyorsa, cuma günü namazdan (cuma namazından) önce doksan üç defa okur. Şüphesiz ki bu, kabul olunan bir dâvettir. Tecrübe edilmiştir ve sıhhatlidir. Bunda hiçbir şek ve şüphe yoktur.

Bir adamı arzu ediyorsan, o eğer senin bulunduğun belde de hazır ise veya başka bir yerde bulunuyorsa, yukarıda yazılı âyet ve isimleri altmış defa oku, o adamı bulursun ya da seni ona ulaştıran birine rastlarsın. Bir iş güçleştiği zaman veya birinden talep ettiğin şey mümkün gibi görünmediğinde, yine bunu altmış defa oku. Herhalde Allah muradını yerine getirir İnşâallahü teâlâ

Özetliyecek olursak: Herhangi bir hayra ulaşmayı veya herhangi bir şerden kurtulmayı arzu ettiğin zaman belirtilen âyet ve isimlere belirtilen sayıda devam et. Ancak mahabbet ve sevgi kısmını kendi niyetine göre değiştir. Meselâ: Allah'ım bana şîta ver, gam ve kederimi gider, üzüntümü kaldır. Veya Allah'ım, borcumu ödeme imkanını bana iltisâ ile. Bana belâ! Allah'ım, bir rızık ver. Arzumı kendi lütfi ve keremine gerçekleştir, ey merhamet edenlerin en çok merhamet eden! Veya şöyle soylersin: Allah'ım! Beni belâlardan koru, kazadan dâşmandan, boğulmaktan ve yanmaktan muhafaza et. Bu âyetlerin, hasselerinin sırların hürmetine, Habîbin ve iyilerin etrendisi Muhammed Mustafa (S.A.V.)'nın hürmetine.

hamed hürmetine.. O'nun hânedan ve yâran u dostları hürmetine...

Bilmiş ol ki bu yazdığım ve tavsiye ettiğim husus, Hazret-i Emir Seyyid Buhari'nin (K.S.) evrâdındandır. O zat şöyle diyor: «Kim bu harfleri okur, bu âyetlerle birlikte (tekrarlarsa), düşmana galib gelir, gönüllerde onun için bir kabul hissi uyanır.»⁽⁴⁷⁸⁾

KUR'ÂN'IN BEŞ ÂYETİNİN HASSELERİ HAKKINDA İMAM VE MEŞAYİHİN GÖRÜŞÜ. Kİ HER ÂYETTE ON (KAF) HARFİ VARDIR VE BUNLARIN BİR NİCE CARIP ÖZELLİKLERİ VARDIR

Şeyh Ebül Abbas Ahmed el-Bevnî (K.S.) diyor ki :

«Allah'ın yüce kitabında elli (kaf) harfi vardır ki bunlar beş âyette toplanmışlardır. Kim bunları, başka sözlerden gönünü arındırarak okursa, düşmanları ve nice kabadayılar bütün gece ve gündüzlerden ona baş eğerler. Düşmanın atlarını ve askerlerini gördüğün zaman hemen Bismillâh de ve o beş âyeti ardarda oku, at ve askerler darmadağın olurlar. Belirttiğim bu husus, kılıç, kama ve benzeri âletlerden daha kesicidir. Ama bunu câhillere öğretmekten de sakın!..»

Bu beş âyeti az yukarıda hem metnen, hem de meâlen yazmıştık, oraya tekrar bak...

İşte düşmanları kıran, eşkiyâyı perişan eden bu âyetlerdir. Bazı önemli kişiler bu âyetlerin hassesi hakkında demişler ki: Kim düşmana karşı çıkarken bu âyetleri yazıp beraberinde taşırsa, Allah ona düşmanlarına karşı yardım eder; düşmanın hilesinden, şerrinden ve silâhından hiç bir şey ona zarar vermez. Kim onunla çekişirse mutlaka Allah çekişeni kahreder. Bu adamın heybeti halkın kalbine girer. Hükümdarın ya da büyük devlet adamlarının yanına girecek olsa, onların

(478) Havâss-ı Kur'ân. (Bu tavsiye, bir hadîs-i şerife değil; her harfin ve her kelimenin ayrı bir esrar ve hikmeti vardır, diyen ve bu tür hasselerle uğraşan zâlların görüşüne dayanmaktadır. (Mütercim)

şerrinden, hilesinden güven içinde olur. Bu âyetler, insanlara, cinlere şeytanlara ve bunların kovulmuş, lânetlenmiş teb'asına karşı mânevî bir hicabdır. O halde bu âyetlerin kıymetini bil, bunları okuyabildiğin için Allah'a hamdet, taşıma imkânı bulduğun için Allah'a şükret, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e ve O'nun hânedan ve yâranlarına da salât ü selâm getir.»⁽⁴⁷⁹⁾

Büyük fakih, güçlü veli Ahmed bin Musa bin Acil (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Allah'ın kitabında da beş âyet var ve bu beş âyette elli (Kaf) harfi mevcuttur. Bunları düşmanın yüzüne karşı okuduğun takdirde herhalde ona galib gelir, kahredersin. Şerrinden korktuğun kimsenin yüzüne okuyacak olursan, Allah seni onun şerrinden muhafaza eder, birçok hata ve âfetlerden de korur.

Diğer bazı zatlar demişler ki: Bu beş âyet yazılıp mızrağın ya da silâhın ucuna asılır ve düşmana doğru —savaş halindeyken— çevrilirse, düşmanın hepsi hezimete uğrayıp perişan olurlar. Bu, bir nice defa tecrübe edilmiştir.

Büyük veli Şeyh Necmüddin el-Kübrâ'dan, o da Mâruf el-Kerhî'den, o da Şeyh Nizâmü'l-Evliyâ'dan, o da Şeyh Feridüddin'den, o da Şeyh Hamîdüddin Nâkurfî'den, o da seyyidü'l-meşayih Ahmed Rütâ'den, o da Şeyh Mîrî Sadranî'den, o da Şeyh Seyyid Medven el-Mazribî'den, o da Abdalkâfir Geylânî (K.S.) Hazretleri'nden (Allah hepsinin sırrını takdis eylesin) ve hepsinden bize bir nice menfaatler ulaşmasını saâslasın) o da emîru'l-mu'minin Ali bin Ebû Tâlib'den (K.V. R.A.) o da Peygamberler Sevvîdî (S.A.V.) Efendimiz'den rivâyet ediyor: «Kim bu beş âyet-i kerîmeyi her gün okur —ki her âyette on (KAF) vardır— veya bunları yazar veya harflerinin kesrini

(479) Yukarıda belirtilen beş âyetin hassesi ve te'siri oradaki bütün tedbirleri aldıktan sonra olabilir. Hiç bir tedbire hayırmamış kendini savaşa yeteri kadar hazırlamamış kimse, bu âyetleri tekrar tekrar okusa yine de arzu edilen sonuca erişemez. Çünkü Allah'ın değişmeyen kanunlarından biri de beşerin gücünün yettiğini beşere bırakmak onun gücünün yetmediği yerde kendisi yardımını inanmışlara göndermektir. Aksi halde ölçsüz bir tevekkül tedbirsiz bir umut başlar ki bu da insanı dünya muâmelatının çok perîlerinde bırakır. (Mütercim)

vufkuna yayar ve başında taşır, muhakkak Cenâb-ı Hak ona on iki bin melek gönderir ki ellerinde nurdan harp âletleri bulur, o kimseyi âfetlerden, belâlardan korurlar. Ayrıca Cenâb-ı Hak onun için FİRDEVS Cennetinde kırmızı yakuttan altı yüz saray yapar. Bir hükümdar bunu okuyacak olursa, saltanatı devam eder. Kendisine nusret kapıları açılır. Zafer güneşi üzerinde parıldar. Şevketi kemâl bulur. Heybet ve ihtişamı artar. Allah kendisine altı yüz hükümdara denk gelecek idare imkânı lütfeder. Allah bütün hükümdarları, vezirleri, devlet adamlarını, kadıları ona musahhar eder. Bütün düşmanlara galib gelir. Haşere ve eziyet veren hiç bir şey ona zarar vermez.⁽⁴⁷⁹⁾

Şeyh Mecdüddin-i Kirmânî (K.S.) diyor ki :

«Dünyada gayb ricâinden, büdelâ, evlad ve kutub'dan olmak üzere tasarrufa yetkili dört bin kişi vardır. Onların hepsi de bu beş âyet ile tasarrufta bulunurlar. Kim bunları okumaya devam eder ve bunlar uygun şekilde üzerinde taşır, hem zâhiren, hem bâtınen tasarruf ehli olur. Ulvî ve süflî âlemlerde tasarrufunu yürütebilir. Ayrıca hem Kutub'la, hem de gayb ricâiyle buluşma imkânını elde etmiş olur.»

Sâhib-i Arais tefsirinde deniliyor ki:

«Kim bu beş âyeti okur ve onu uygun şekilde üstünde taşır (veya onlara uygun kendine bir düzen verirse) Allah onu zehirlerden, sihirden, belâ ve eziyetlerden emin eder (güven içinde bırakır). Cinleri onun üzerine müvekkel kılar (yâni cinler onun emrinde olur.) Ve kendisi tasarruf ehlinden olur; bu âyetlerin kerâmetiyle bir nice tasarruflar elde eder. Nitekim Cenâb-ı Hak Kelâm-ı Kadîm'inde de buyuruyor ki :

«Kur'ân okuduğun zaman seninle âhirete inanmayanlar arasına görünmeyen bir perde çekeriz.»⁽⁴⁸⁰⁾

(479) Belirtilen beş âyetin esrarının bu kadar te'siri, kemâl mertebesinde olan sağlam bir iman ve itikattan ve insan kudretinin yettiği bütün sebeplere ve âletlere başvurduktan sonra gerçekleşebilir. Yoksa rastgele kimselerin kuru bir tevekkül içinde okumasında fazla bir te'sir görülemez. (Mütercim)

(480) İmrâ sûresi, âyet: 45

Şeyh ŞÂZELÎ (K.S.) Hazretleri diyor ki :

«Kutbu'l-Aktâb'ı gördüm; bana bu beş âyeti okumaları tavsiyede bulundu. Bunun üzerine bu beş âyetin esrarını kendisine sordum; buyurdular ki: Kim bu beş âyeti okumaya devam ederse, Allah onu düşmanlardan, hasedçilerden, hile ve düzenbazlık yapanlardan koruyup güven içinde bırakır. Bir düşman ona düşmanlıkta devam etse bile yine bir zarar vermeye imkân bulamaz. Gökler ve yer ehli de aynı düşmanlık hissiyle hareket etse yine de ona karşı bir zafer elde edenler. Kendisine nusret ve zafer kapısı her yanda açılır ve (bir gün gelir de) kutup derecesine erişmiş olur.»

Şeyh Cemil el-Yemenî (K.S.) diyor ki :

«Kutbu'l-Aktâb'ı gördüm, kendisiyle konuştum. O bana şu âyeti öğretti ve dedi ki: «Her şeye bu beş âyet bereketiyle kavuştum. Sonra devamla şu tenbihi yaptı: Sakın bunu ehil olmayana öğretme!..»

Şeyh Ebû Yezid Bestâmî (K.S.) Hazretleri'nden rivâyet olunmuştur. O da bu mânada açıklamada bulunmuş, belirtilen beş âyetin esrarından bahsetmiştir. Şeyh Muhyiddin Arabî (K.S.) bu beş âyetin esrarını ta'lim etmiş, sonra da Şeyh Hüsameddin (K.S.) buru ta'lim etmiştir. Şeyh Celâlüddin (K.S.) bu hususta şöyle demiştir :

«Bu beş âyeti öğrendim ve esrarını anladım. Vufk derecesini de tatbik ettim. Bu konuda hocam, Sadrüddin Konevi Hazretleri idi. Sonra da Şeyh Muhyiddin Arabî (K.S.) bunu güneş ve zühre şekli tertibine uygun bir şekilde öğretti bana.»⁽⁴⁸¹⁾

Şeyh Mahmud Gazî diyor ki :

«Şeyh Musâ es-Sedranî Hazretleri bu beş âyet-i kesr-i aded ve best-ı vufk üzere bana öğretti. Seferde ve hazerde nasıl tasarruf edeceğimi ta'lim etti. Savaşlarda nasıl yararlanacağımı da ayrıca tavsiyede bulundu. Bunun üzerine Allah beni de, askerle

(481) Bu büyük zatların belirtilen beş âyetin esrarına mazhar olmaları oâyet tabiidir. Çünkü bunların hepsi de kemâl mertebesinde olan büyük velîlerdir. Allah'ın penç inâyeti, esrar u hikmeti onlara yönelmiştir. (C.Y.)

rimi de mübarek eyledi ve Hind diyarlarını fethetmeyi ve yüz çevirdiğim her yeri zaptetmeyi bana müyesser kıldı. Ne yana döndüysem yardım gördüm, muzaffer oldum.»⁴⁸²

İbni Mes'ud (R.A.) Hazretleri'nden yapılan rivâyete göre, diyor ki. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu beş âyeti hazerde, seferde, savaşlarda okur, kâfirlere, münâfıklara karşı üstünlük sağlardı. Allah da O'na yardım eder, fetihlerde bulunma imkânını bahşederdi.

Hazret-i Âişe-i Sıddika'dan (R. Anhâ) yapılan rivâyete göre Fahr-i Âlem Efendimiz şöyle buyurmuştur: «Kim bu beş âyeti —ki içinde elli KAF harfi vardır— cuma günü yazar da su ile yıkayıp içerse, içine bin şifâ sokmuş, bin sıhhat yerleştirmiş, bin rahmet koymuş, bin şefkat, bin yakîn, bin kuvvet ve yüz bin nur indirmiş olur. Kendisinden her türlü hastalık koparılıp alınır, üzüntü ve kederi kaldırılmış olur.»

Selmân-ı Farisî'den (R.A.) yapılan rivâyete göre; Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e dedim ki:

— Yâ Resûlâllah! Gelip geçen ömrümde nice günah ve isyanlarda bulundum. Ömrümün sonuna yaklaşmış bulunuyorum. Bana, ömrümü uzatacak bir şey öğret ki onu okuyayım; hem günahlarım bağışlanmış olsun, hem de muradım yerine gelsin.

Bunun üzerine Selmân diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bana bu beş âyeti öğretti ve buyurdu ki: «Kim bu beş âyeti okur ve bunun kesr-i bestini taşırsa ömrü uzatılır, günahı bağışlanır, muradı yerine gelmiş olur.»⁴⁸³

Belirtilen bu beş âyetin havâssı ve esrarıyla ilgili bir çok meşayihün rivâyet ve hikâyelerini, garip tesbitlerini, kitabımız fazla uzamasın, hacmi büyümesin diye terkettim.

HAVÂSSI'L-KUR'ÂN adlı kitapta bu yararlı hususa yer verilmiştir; aynen alıyorum: Kur'ân-ı Azîm'de beş sûrede beş

(482) Mahmud Gazî'den nakledilmiştir. Mahmuttur. Çünkü bu kudretli hükümdarın Hindistan üzerinde birçok seferleri olmuş ve Hindistan'a İslâmîyet'i girmesini bu zat sağlamıştır. (Mütercim)

(483) Tefsir-i Arâis, Tefsir-i Kevâşî

âyet vardır ki bunların dördü ardarda gelir: Bakara, Âl-i İm-rân Nisâ ve Mâide sûreleridir. Ve bir âyet de (yani beşinci âyet) Ra'd sûresindedir. Her âyette on tane KAF harfi vardır. Bunların hassesi, harp içindir. Düşmana karşı galib gelmek, hasedçilere karşı üstün olmak da bunun hasseleri arasındadır. Kim bu beş âyeti yazıp başına takarak makam ve mevki sâhiplerinin büyük devlet adamlarının yanına girerse, hepsi de ona saygı gösterir, ayağa kalkar ve onun heybet ve şevketinden korkar olurlar. Bu, kabul içindir. Yine bu beş âyet yazılır ve düşman üzerine gönderilen askerin bayrağı üzerine konulursa o asker ebediyen yenilgiye uğramaz. Her zaman düşmanına karşı üstün gelir; nazardan korunmuş olur. Evet, bu âyetler şüpheden edilmeyecek ve erişilmeyecek bir hazinedir.

Beş âyet şunlardır:

- 1 — Bakara sûresi, âyet: 246. (Elem tera..... bi'z-zâlimin)
- 2 — Âl-i İmran, âyet: 181. (Lekad semiallahu..... li'l-âbid)
- 3 — Nisâ sûresi, âyet: 77. (Elem tera..... fetilâ)
- 4 — Mâide sûresi, âyet: 27. (Vetlu. muttakin)
- 5 — Ra'd sûresi, âyet: 16. (Kul men..... kahhar).

Birinci âyetin sonuna şu cümle ilâve edilir: «Kadîrun ala mâ yürîd..» İkinci âyetin sonuna: «Kaviyyün lâ yehtâcü ilâ muinin..» Üçüncü âyetin sonuna: «Kahharın limen tegâ ve asâ..» Beşinci âyetin sonuna: «Kayyûmun yerzuku men yeşâu'l-kuvvete..» Dördüncü âyetin sonuna: «Kuddûsun yehdî men yeşâu» yazılır.

Bu beş âyetin, tarh ve kesir yapılmadan hepsinin sayısı 56.595'dir.

Bu âyetlerin cetveli:

قَالَ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞
 ۲۹۶۱۶۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵
 وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞
 ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵
 وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞
 ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵
 وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞ وَبِالْحَقِّ ۞
 ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵ ۱۶۹۷۸۵

Bilmiş ol ki: Bu beş âyetten her birini bir defa okuduğun zaman her birinin akabinde belirtilen isimler üç defa tekrar etmiş olur. Meselâ «Kayyûmun yerzuku men yeşâü» üç defa Nitekim Şeyh Süleyman Edirnevî (Hazretleri) bana bunu talim ederken böyle icâzet verdi. Ona da Şeyh Ahmed Sinarî, ona da Şeyh Muhammed Tunusî icâzet vermiştir. (Allah hepsinin esrarını tasdik etsin!)

Düşmanları kahretmek, hasedçileri def'etmek için bu beş âyet sabah ve akşam üçer defa ya da bir defa olsun daha fazla okunur. Te'sîr etmede sebep olarak bu âyetler iksirin kendisidir

ZİNÂ EDEN ERKEK VE KADINI ISLÂH ETMEK HAKKINDAKİ ÂYETLER VE BU HUSUSTA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Cenâb-ı Hak Kelâm-ı Kadim'inde buyuruyor ki :

«Ey imân edenler! Akidleri yerine getirin; İbrâmda iken avlanmayı helâl görmeksizin, size bildirilecek olanlar dışında.

hayvanlar helâl kılındı. Allah dilediği hükmü verir.»¹

Bu âyet-i kerimeyi zinâ eden kadının elbisesinin bir bölümüne ya da zinâ eden erkeğin elbisesinin bir parçasına yazar ve üzerine de yetmiş defa okuduktan sonra şu duâyı okursun :

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ الْآيَةِ الْعَظِيمَةِ أُمِّ الزَّيْنِ وَالزَّيْنِ وَالزَّالِ مِنْ قَلْبِ فُلَانَةٍ
 بِنْتِ فُلَانَةٍ أَوْ مِنْ قَلْبِ فُلَانٍ فُلَانَةٍ وَزَيْنَ ظَاهِرُهُ وَبِأُطْنُهُ بِالْأَخْلَاقِ
 الْحَسَنَةِ وَبِحُرْمَةِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ ذِي الْخَلْقِ الْعَظِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وَبِحُرْمَةِ أَخْلَاقِ أَوْلِيَانَاكَ وَأَصْفِيَانَاكَ أَجْمَعِينَ فَإِنَّكَ فَعَّالٌ لِمَا تُرِيدُ وَأَنْتَ
 أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

Anlamı :

«Allah'ım! Şu yüce âyetin hürmetine falan kızı falânenin kalbinden zinâ, kayma, yanlış yola sapma duygusunu sil.. Falan oğlu falanın da gönlünden aynı duyguları sil... Onun içini de, dışını da ovulmeğe layık ahlâkla süsle, yüce ahlâk sâhibi olan Peygamberimiz Muhammed (S.A.V) hürmetine Dostların, seçkin kulların hepsinin tertemiz güzel ahlâkları hürmetine Çunku sen dilediğini en uygun şekilde vapansın Çunku sen merhamet edenlerin en çok merhamet edicisisin!»

Bu duâ da edildikten sonra üzerine âyet yazılı olan parça, kime ait olduğu bilinmeyen bir kabre gömülür. Defin işi yapılırken de şu duâ okunur :

لَقَدْ أَتَيْتُ فِعْلَ الزَّيْنِ وَخَبَةَ وَالْأَخْلَاقِ الذَّمِيمَةِ مِنْ قَلْبِ فُلَانَةٍ بِنْتِ
 فُلَانَةٍ أَوْ فُلَانٍ فُلَانَةٍ فَإِنْ حُبَّ الزَّيْنِ وَالْأَخْلَاقِ الذَّمِيمَةِ يَذْهَبُ
 مِنْ قَلْبِهِمَا بِعَوْنِ اللَّهِ تَعَالَى وَلَطْفِهِ ۝

Anlamı :

«Allah'ım! Falan kızı falânenin gönlünden zinâ fiilini ve

(484) Mâide sûresi, âyet: 1.

zinâ sevgisini, yerilecek ölçüde olan ahlâkı öldürüp sil. Falan oğlu falanın gönlünden de silip öldür...»

Bu takdirde zinâya karşı olan ilgi, kötü ahlâka karşı olan alâka kalbinden ayrılır, Allah'ın yardım ve lûtfuyla o sevgi gönullerden silinir.⁽⁴⁸⁵⁾

Yine Mâide sûresinden şu âyet cuma günü namazdan sonra bir kâse ya da levha ya da kâğıtlar üzerine yazılır, sonra yağmur suyuyla silinir (saf su ile de olabilir) ve üzerine yine bu üç âyet yetmiş defa okunduktan sonra abdestli bir halde buğday unuyla hamur yapılır, pişirilir (ekmek haline getirilir) ve sonra da içki, kumar, faiz, zinâ, yalan, koğuculuk ve benzeri kötü yollarda bulunan kimseye yedirilir. Ancak bu yedirme işine cumartesi günü başlanır; üç, beş ve daha fazla gün devam edilir. Gerekirse üç cuma bu tekrarlanır. Böylece Allah'ın izniyle o adamın gönlünden belirtilen kötülükler koparılıp alınır.⁽⁴⁸⁶⁾

Üç âyetin meâlini yazıyoruz :

«Ey imân edenler! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir. Bunlardan kaçının ki saâdete eresiniz. Şeytan şüphesiz içki ve kumar yüzünden aranızda düşmanlık ve kın sokmak ve sizi Allah'ı anmaktan, namazdan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçersiniz değil mi? Allah'a itâat edin, Peygambere itâat edin, karşı gelmekten çekinin, eğer yüz çevirirseniz bilin ki, Peygamberimiz'e düşen sadece açıkça tebliğ etmektir.»⁽⁴⁸⁷⁾

AGAÇ KAVUNUN HASSESİ

Zinâya muhtelâ olan bir kimse ağaç kavunundan yerse durumu düzelir. Zinâ yapmaktan kendini kurtarmış olur.⁽⁴⁸⁸⁾

(485) Bahrü'l-Maârif

(486) Havâss-ı Kur'an

(487) Mâide sûresi, âyet: 90-91-92

(488) Ağaç kavunu sedeotugillerden bir meyvedir. Akdeniz kıyılarında yetişir. İri, pütürlü bir limonu andırır. Çiğ olarak yenmez. Pastacılıkta, şekerlikte ve özellikle reçel yapımında kullanılır (Mütercim).

TECRÜBE ADİLEN HASSALARDAN BİRİ

Binbir defa İHLÂS sûresi, üçyüz on üç defa Âyet-i Kürsi, ve bin defa da SALÂT-İ MÜNCİYE, zinâ işleyen, haram şeylere dalan kimsenin gömleğine okunur, sonra o kimseye giydirilir. Böylece Allah o kimsenin durumunu düzeltir, ahlâkını güzelleştirir. Biz bunu nice defa tecrübe ettik, iyi sonuçlar aldık.

İlmiyle amel eden kâmil bir âlimden duydum; aynı hususu bize öğretiler.

ÂYET-İ KÜRSİ'NİN HASSALARI

Şüphesiz ki Âyet-i Kürsi, özellikleri çok, esrarı yüksek bir ayettir. Okuyanı kötü fiillerden korur, fenâ ahlâktan uzaklaştırır. Şeytanını yakar, vesvesesini giderir, damarlarında kan gibi dolaşmasını önler.

Nitekim İbni Abbas (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Bakara sûresinin sonunu ve Âyet-i Kürsi'yi okuduğu zaman tebessüm eder ve buyururdu ki: «Bu ikisi şüphesiz Arş altındaki hazinelerdendir.»

Kötülük işleyen kimse bu âyeti okuduğu zaman kendisine mânevî bir destek bulmuş olur, böylece bu âyetin esrar ve hikmeti onu kötülükten çeker, sakinleştirir.⁽⁴⁸⁹⁾

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz diğer bir hadislerinde :

«Bu âyeti hangi evde okudumsa mutlaka şeytanlar o evi terkedip otuz gün uğramaz oldular. Aynı zamanda o eve sihirbaz girmez, kadın-erkek büyücü kırk gün o eve sokulamaz.»⁽⁴⁹⁰⁾

(489) ed-Dürü'l-Mensûr / İbni Merdeveyh.

(490) Rûhu'l-Beyân tefsiri: Ali bin Ebî Talib'den (R.A.)

Evet, bu çok tecrube edilmiştir. Âyet-i Kursî'yi kime öğrettimse faydası oldu, bir nice kadın ve erkeğin ahlâkî düzeltilmesi. Ben onlara şöyle dedim: Belki kötü fiilleri terketmek için Âyet-i Kursî'ye devam etmeniz size ağır gelir. Ama bu âyete devam edecek olursanız hem dünyada, hem âhirette ünlü bir kişi olursunuz, yuce makamlara erişirsiniz. Aynı zamanda geniş bir servete erişme imkânlarınız da artmış olur. Devam ettikçe her gün biraz daha maddî ve mânevî alanda ilerlediğinizi görürsünüz. Ondan sonra da günahlardan vazgeçer, sukûnet bulursunuz. Böylece yuce bir rutbe, geniş bir imkân üzere yaşamaya, lûlu bulmuş olursunuz.

Meşayihin Âyet-i Kürsî konusunda geniş ve açık sözler görüşleri vardır. Dilerseniz onlara eserlerine muvâfakat ediniz.

ŞEHVETİ TESKİN ETMEK KONUSUNDA BAZI HASSALAR

Şehvet tahrik edip üstünlük sağladığı zaman, yâni irâdeyi alt ettiğinde harama dalma tehlikesi baş gösterince şu dua okunur; tabii her gün on sekiz defa olmak üzere tekrar edilir:

Bismillâhırrahmânırrahıym. Yâ hayyü ve kayyumu birahmetike esteğıysü aslıh li şâni küllehü ve lâ tekilnî ilâ nefsi talfete aynın

Mânası :

«Rahmân ve Rahıym olan Allah adıyla. Ey hep daim olan Ey kendi zatı ile kaim olup hiç bir şeye muhtaç bulunmayan! Rahmetine sığınıp dayanarak senden yardım ve meded bekliyorum.. Benim durumumu düzelt, her halımı (gızana) usulü şekle sok. Bir an olsun beni nefsimi terketme!..»

Şehvet tahrik edip irâdeyi alt etmek istediğinde her gün buna devam edilir. Bu konuda ilmiyle âmil kâmil insan Ahmed Bâhir en-Nazillî, şeyhi Mustafa Nasirî el-Maraşî'den (K.S.) al-

dığı icâzetle bana icâzet vermiş oldu. Cenâb-ı Hak, onların kudrî nefesleriyle bizi yararlandırılsın. Âmin!. Sene: 1266 (Hicrî tarih)

..

SAR'A'YA YAKALANMIŞ KİMBEDEN RUHANİLERİ DEF'ETME HAKKINDAKİ ÂYETLER VE BU HUSUSTA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE HASTAYI ŞIFÂYA KAVUŞTURMAK

Yapılan sahîh rivâyetlere göre, ashâb-ı kirâmdan EBÛ DÜ CÂNE (R.A.) şöyle anlatıyor: Başıma bir dert geldi. Durumu gidip Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e şöyle arzettim: Doşegime uzandığım zaman değirmen sesi gibi gürültülü bir ses bana geldi. Arı uğultusu gibi bir ses duymaya başladım. Bir ara şimşek çakar gibi bir aydınlık oldu. Başımı kaldırdım; bir deniz gövüm, evimin sahanlığında yükselen siyah bir gölge yaklaştım, elimi dokundurdum; kirpinin dikenli derisi gibi bir cisim. Bir anda yüzüme ateş kıvılcımı gibi bir şerare fırlattı..

Benim bu şikâyetim üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Ya Ebâ Dücâne! Evini ma'mur hale getir..» Sonra kalemle kâğıt istedi ve Hazret-i Ali'ye (R.A.) şunu yazmasını emretti:»

(491) Beyhaki Deidil'de, İmam Kurtubî, Tezkire'de, Ebâ Dücâne'den (R.A.) rivâyet etmişlerdir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هَذَا كِتَابٌ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ رَزَقَ الْعَالَمِينَ
إِلَى مَنْ طَرَقَ الدَّارَ مِنَ الْعُسَارِ وَالرُّقَارِ الْأَطَرِ قَاطِرًا بِحَيْرِ الْفَاعِدِ
فَإِنْ لَنَا وَلكُمْ فِي الْحَقِّ سَعَةٌ فَإِنَّكَ عَاشِقًا مُوَلَعًا أَوْ فَاجِرًا مُفْتَحِكًا
أَوْ رَاعِيًا مُنْطَلًا فَهَذَا كِتَابُ اللَّهِ يَنْصِقُ عَلَيْنَا وَعَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنْ كُنَّا
نَسْتَسِيحُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ وَرُسُلَنَا لَدَيْكُمْ يَكُونُ مَا تَكْرَهُونَ
تَرْكُوهُ مَا جَاءَ بِهَذَا وَأَطِيعُوا إِلَى عَدَدِ الْأَضَامِ وَإِلَى مَنْ
رَزَقَهُ اللَّهُ رَافًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ
الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ خَمَلًا يُضْرُونَ خَمْسَقَ تَغْلِبُونَ خَمَ وَ
كَتَبَ نَسِينَ تَفَرَّقَ أَعْدَاءُ اللَّهِ وَبَلَغَتْ حُجَّةُ اللَّهِ وَلَا حَوْلَ
لِلْأُمَةِ إِلَّا بِاللَّهِ فَتَكْفِيكُمْ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ه

Mânası :

«Rahmân ve Rahîm olan Allah adıyla. Bu yazı, âlemlerin Rabbi Allah'ın Resûlü Muhammed'den, evi bavındır etmek ve ziyârette bulunmak üzere kapıyı çalan kimselerdir, meğer ki hayır ile kapıyı çalan ola.. O bu yazının hükmü dışındadır.

Ve sonra bilinmiş olsun ki: Bizim için de, sizin için de hak konusunda bir imkân ve genişlik vardır. Eğer sen fazla hırslı bir âşık veya gözü kara içeriye dalan bir ahlâksız ya da ıbtal edilmiş bir gözetleyici isen, işte bu Allah'ın bir kitabıdır ki bizim ve sizin üzerimize hak ile konuşur. Şüphesiz ki biz sizin yaptıklarınızı istinsah ediyoruz. Bizim elçilerimiz sizin yanınızdadır. Düzenlerinizi hile ve desiselerinizi yazıyorlar. Benim şu mektubumun sâhibini terkedin; puta tapanlara, Allah'dan başka ilâh bulunduğunu iddia edenlere doğru yönelip gıdın Allah'dan başka ilâh yoktur. Her şey helâk olucudur, ancak O'nun vechi (zâtı) değil... Hüküm O'na mahsustur, dönüş ancak O'na olacaktır. HÂ-MÎM-AYN-SÎN-KAF mağlûp olacaklardır.. HÂ-MÎM VE'L-KİTABİ'L-MÜBÎN Allah düşmanları dağılacak, par-

çalanacak Allah'ın hücceti hedefine erişecektir, erişmiştir de. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm.. Onlara karşı Allah sana yetecektir. O, iştir ve bilir.»

Ebû Dücâne (R.A.) diyor ki: Yazılan bu mektubu aldım, sardım ve alıp evime götürdüm. Başımın altına koydum. O gece uyudum, ancak bir bağırmanın çağırmanın sesiyle uyandım; şöyle diyordu: «Ey Ebâ Dücâne! Bu sözlerle bizi yaktın.. Sâhibin (Muhammed) hakkı için bunu bizden kaldır, yoksa bizim için hiç bir kurtuluş yolu yoktur. Bir daha senin evine döneneğimiz yok, komşularına uğrayacağımız da yok ve bu mektubun bulunduğu herhangi bir yere gireceğimiz de yok!..»

Ebû Dücâne (R.A.) devamla diyor ki: Onlara şu cevabı verdim :

— Vallahi ben bunu kaldıramam, Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'den izin almadıkça!..

Gece hayli uzadı. Cinlerin iniltisi, bağırıp çağırması, ağlaması beni uyutmuyordu. Sabah namazını Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'le birlikte kıldıktan sonra durumu kendilerine arzettim. Buyurdular ki :

«Ebû Dücâne! Artık o mektubu onların üzerinden kaldır. Beni hak peygamber olarak gönderen Allah'a andolsun ki, onlar bu azâbın elemi ni kıyâmete kadar duyacaklardır.»⁽⁴⁹²⁾

Kimin yanında veya evinde bu mektup (yazı) bulunursa, cinler ne onun evine, ne de civârına dönerler.

FÂTİHA ŞİFÂDİR

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Fâtiha-i Şerîfe sâmi harîş her şeye şîfâdır. Sâmi ise ölümdür.»⁽⁴⁹³⁾

«Fâtiha'da şüphesiz ki yetmiş derde devâ vardır. Hasta-

(492) el-Fevâid; İmam Keşevî, Dümeyri; Kaf harfî.

(493) el-Balet; Câbir bin Abdullah'dan (R.A.)

lık ve elemeleri iyileştirir, âfiyeti çabuklaştırır. Okunurken de yazıldığında da böyledir.»⁽⁴⁹⁴⁾

Fâtıha-ı Şerife ve Âyet-i Kürsî'yi kim evinde okuyacak olursa, o gün onlara ne bir insan, ne de bir cin dokunur.»⁽⁴⁹⁵⁾

Sahâbeden Zeyd bin Sâbit (R.A.) diyor ki: Yıkık bir duvarla çevrili bir yere girdim. Nâra sesi gibi bir ses duydum. Bu nedir? diye kendi kendime sorduğumda, cinlerden biri bana cevap verdi :

— Bize kıtlık dokundu. Sizin meyvelerinize dokunmak istedik. Onlardan bize yedirir misiniz?

— Evet, dedim. Ancak bana haber verin, bizi sizden koruyan şey nedir?

— Âyetü'l-Kürsî'dir, dedi.

Geniş bilgi için Âyetü'l-Kürsî bahsine bak!. Orada sar'âlinin düşerken açılmaması, çocuklu kadınların durumu, hastanın bu âyetle şifâ bulması gibi hususları yeteri kadar açıklayacağız. Ancak şurada belirtelim ki: Bu âyetin ebced hesabıyla çıkan sayısı ile İsm-i Celâl sayısını kendisiyle çarp. Çıkan 66066'nın etrafına Bismele, Fâtıha, Âyetü'l-Kursi ve İhlâs suresini hurûf-i mukattaa ile yaz. Sonra da salâvat-ı şerifeyi teberriken kelimeleriyle ve hastanın ismini her hâneyle yaz. Sonra yazılan kâğıdı bir muşambaya sar ve onu öylece sar'alının, hastanın koynuna as. Ancak bunu, yanı asma işini, bir defa Fâtıha'yı, üç defa İhlâs'ı okuduktan, Kâinatın Efendisi'ne salâvat getirdikten ve ölümlerin ruhuna duâ ettikten sonra yerine getir.

Bu konuda böylece icâzeti Medine-i Münevvere'de aldık ve birçok hastalar için yazdım; Cenâb-ı Hak kendi lûtf u kere miyle hepsine de şifâ verdi. Şu ana kadar da Allah'ın verdiği güç ve kuvvet ile yazıyorum. Ayrıca bunu kalem ile yazmak isteyenlere de icâzet verdim.

(494) Deylemi

(495) Deylemi; İmrân bin Hâsin'den.



Sar'alı üzerine kelimeleri sayısınca elli defa Âyetü'l-Kürsî okunur. Hasta üzerine de böyle. Veya harfler sayısınca yüz yetmiş defa ya da Resûller sayısınca üçyüz onüç defa okunur ve buna üç, ya da yedi ya da daha fazla gün okunur. Cenâb-ı Hak, bu âyetin bereketiyle sar'alıya veya hastaya şifâ verir. Nitekim Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz bu hususta buyurdular ki :

«Bir kimse bu âyeti herhangi bir hastaya okusa mutlaka şifâ bulur. Bir deli üzerine okusa, mutlaka kendine gelir, yani aklı dengesini bulur.»

İbni Mes'ud (R.A.) diyor ki :

— İnsanlardan bir adam dışarı çıkıyor, cinlerden birine raslıyor. Cin ona diyor ki:

— Benimle güreşebilir misin? Eğer beni yenecek olursan sana öyle bir âyet öğretilir ki evine girerken onu okuyacak olsan hiç bir şeytan o eve giremez.

— Kabul ettim, diyor.

Böylece güreşiyorlar. İnsan cinni yeniyor. Cinni ona diyor ki:

— Âyetü'l-Kürsî'yi oku. Her kim bu âyeti okuyup evine girecek olursa mutlaka evin içindeki şeytan dışarı çıkar.

Bunun üzerine İbni Mes'ud Hazretleri'ne soruluyor :

— Sizin bahsettiğiniz adam Hazret-i Ömer (R.A.) midir?

— Hz. Ömer olması umulur..⁴⁹⁶

TECRÜBE EDİLMİŞ HASSALARDAN BİRİ DE SALÂT-I NÂRIYYE'DİR

Salât-ı nâriyye'yi hasta üzerine okumakta hastalık ve acıları giderme ve dindirme gibi bir ferahlık vardır. Sar'alı ve deli üzerine okunduğunda da aynı te'siri mevcuttur. Cenâb-ı Hak hastayı, sar'alı ve deliyi bu salât-ı nâriyye'nin bereketiyle şifalandırır.

Salât-ı nâriyye :

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَىٰ آلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَلَىٰ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَىٰ آلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
فِي كُلِّ نَحْوَةٍ وَنَفْسٍ بَعْدَ كُلِّ مَعْلُومٍ لَكَ

Mânası :

«Allah'ım! Kâmil bir salât ve tam bir selâm ile Efendimiz Muhammed'e rahmetini indir. O Muhammed (S.A.V.) ki, düğümler onunla çözülür, üzüntü ve sıkıntılar onunla giderilir, ferahlığa kavuşulur, ihtiyaçlar onunla yerine getirilir, arzulanan şeylere onunla ulaşılır, güzel bir sonuca (ömrün nihayetine) onunla erişilir. Bulutlardan O'nun güzel yüzü hürmetine yağmur talep edilir. Salât ü selâm her an ve her nefes sana malûm şeylerin sayısınca O'na da, O'nun hânedan ve yâranlarına da olsun!..»

Bunu ya kendisi veya başkası hastanın üzerine okur; sar'aliya okuyup üfler. Sayı olarak: 4444 defa okunur. İleride bunun hassalarından söz edeceğiz, inşâallahü teâlâ.

(496) Ebû Ubeyd; Daremi, Taberâni, Ebû Nuaym, Beyhaki; İbnü Mes'ûd'dan (R.A.)

GARİP SİRLAR VE BİRÇOK FAYDALAR HAKKINDA BİR ÂYET-İ KERİME

«Onu Allah'tan başka ortaya koyacak yoktur.»⁴⁹⁷

Bir kimse peşinde koştuğu, fakat bir türlü erişemediği şeyin elde edilmesini, korkulan şeyin gitmesini, gam ve kederlerin giderilmesini, zulümden kurtulmasını, düşmana karşı yardım bulmasını, borcunun ödenmesini ve benzeri hususların gerçekleşmesini şeriatın emrettiği ve uygun gördüğü ölçüde ve yöntemde arzu ediyorsa, yukarıdaki âyeti 1153 defa halis bir niyetle, gönlünü Allah'a vererek, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den şefaât dileyerek, meşâyih-ı kirâmın ervahından meded umarak gündüzleri veya geceleri okursa, şeksiz ve şüphesiz arzuladığına kavuşur. Bu bir çok defalar tecrübe edilmiştir.

Yalnız bu âyet-i kerîmeyi okumanın yolu ve yöntemi şöyle olmalıdır: Mümkünse boy abdesti, değilse yeni bir abdest aldıktan, nâfile olarak iki rek'at namaz kıldıktan, istiğfarda bulunup Fâtiha ve İhlâs sûrelerini okuduktan —buna ilâveten YÂ-SÎN sûresini veya başka âyetlerden de okursa daha iyi olur— sonra hâsıl olan sevâbı başta Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e, O'nun hânedan ve yâranlarının ruhlarına, meşâyih-ı kirâmın ve bütün kadın-erkek mü'minlerin ruhlarına hediye eder. Sonra belirtilen âyeti okumaya başlar. Bir defa okuyunca aşağıdaki beyitleri ona ilâveten okur. Ondan sonra âyeti bir üç, beyitleri bir defa okur.

يَا مَنْ إِذَا صَافَ الْقَمَرُ . وَتَرَكَتْ جُلُودَ الْوَاهِي
رَأَيْتَ نَفْسَ الْحَيَاءِ . وَرَأَيْتَ عَيْنَ الْتَّاهِي
تَرَجَّهَ بِدَقِيقَةٍ . مِنْ حُسْنِ لُطْفِكَ يَا إِلَهِي

Mânası :

Çöller, ovalar daraldığı

(497) Necm sûresi, âyet: 58.

Büyük belâlar biriktiği
Sonuçta ümitsizliğe düşüldüğü
Zaman, Sen hüsn ü lûtfunla
İnce ve anlamlı keşfinle
Açıp gıderdin bunları, YÂ İLÂHÎ!

Sonra âyet-i kerîme elli defa, bu beyitler bir defa ve sonra âyetler yüz defa, yine bu beyitler bir defa okunur ve mal-lûb hâsıl oluncaya kadar bu tertip üzere devam edilir.

..

KAYBOLAN, YİTİRİLEN, ÇALINAN VE ELDEN ÇIKAN BİR ŞEYİ GERİ ÇEVİRMEK HAKKINDA ÂYETLER VE SÜRELER

Şeyh Câfer el-Huldî diyor ki: Ziyâretine gittiğim Şeyh Ebül Hasan es-Sofî (K.S.) Hazretleri'ne vedâ ettiğim zaman kendisine şöyle dedim :

— Efendim, bana fayda verecek bir şey ta'lim buyur!

Bunun üzerine Şeyh Efendî şu tavsiyede bulundu :

— Bir şeyin zay'olduğu veya birini gaibden talep ettiğin, kaçan kölenin geri gelmesini arzuladığın, yitirdiğin bir şeyin bulunmasını dilediğin, çalınan eşyanın reddini, mal toplamay, müşterilerin çoğalmasını, ilâhî rızaya uygun ibâdette bulunmayı, duânın kabulünü, ihtiyaçların yerine gelmesini, mushaf ve kitabın temin edilmesini arzuladığın zaman, hususî bir niyet üzere şu âyet-i kerîmeyi oku :

Meâli: «Rabbimiz! Doğrusu geleceği şüphe götürmeyen günde, insanları toplayacak olan sensin. Şüphesiz ki Allah verdiği sözden caymaz.»⁽⁴⁹⁸⁾

Sayı bakımından on beş bin defa, mukerrer olanları hatfedilerek okunur. Başka bir rivâyette otuz altı bin, başka bir rivâyette kırk yedi bin veya daha fazla okunur. Her yüz defanın başında şöyle denilir :

(498) Âl-i İmrân sûresi, âyet: 9

«Allah'ım! Yitiğimi bana çevir, onu benimle bir araya getir» veya «Allah'ım, benimle falan kimseyi bir araya getir» ya da «Benimle mushafı ve kitabı ya da malı ve müşterileri bir araya getir.»

Başka bir rivâyette, fazla olarak şunlar ilâve edilmiştir: Otuz defa istiğfar, otuz defa Peygamber (S.A.V.) Efendî'ye selâm ü selâm getirilir ve otuz defa da DUHÂ sûresi okunur. Yukarıda meâlini yazdığımız Âl-i İmrân sûresinin dokuzuncu âyeti de 3210 defa okunur.

Başka bir rivâyette de, hırsızlık ve evden kaçan kole ya da başka biri hususunda bin bir defa DUHÂ sûresi okunur.

Bunun gibi, hırsızlık ve kaçan birinin geri dönmesi hakkında Âyetü'l-Kürsî 310 defa okunur. Fâtiha sûresi bin bir defa okunur. Bunun gibi, bin bir defa İHLÂS sûresi okunur. Yine YÂ-SİN sûresi kırk bir defa okunur. Bu âyetlerden bahsedilen bölüme bak, orada gerekli açıklama yapılmıştır.

Yapılan sahîh rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim cuma günü, Allah'ım! Beni helâl kıldığın şeylerle doygun kıl, haramdan sakındır. Kendi fazl u kereminle beni senden başkasından da doygun kıl (ancak seninle doygun olmuş olayım).»

Bunu yetmiş defa okursa, iki cuma geçmeden, Cenâb-ı Hak onu gani kılar.⁽⁴⁹⁹⁾

Peygamber (S.A.V.), Hz. Ali'ye (R.A.) şöyle buyurdu :

— Sana birkaç kelime öğreteyim mi? Onları okuyacak olursan üzerinde büyük dağ gibi borç bulursa Allah onu senden vana öder (ödeme imkânını lûtfeder).

«Allah'ım! Beni helâl kıldığın nesnelerle haramdan kurtarıp doygun kıl ve fazl u kereminle beni kendinle başkasından kurtarıp doygun eyle!»⁽⁵⁰⁰⁾

اللَّهُمَّ اغْنِنِي بِحِلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَبِفَضْلِكَ عَنْ سِوَالِكِ

..

(499) Ahmed bin Hanbel, Tirmizî, Deylemî; Enes'den (R.A.)
(500) Taberânî; Hz. Ali'den (R.A.)

BAKARA SÜRESİNİN SON KISMININ FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

İbni Abbas (R.A.) Hazretleri diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz yanında Cibril (A.S.) bulunduğu halde otururken bir gıcırta sesi işitti. Bunun üzerine Cebrâil (A.S.) gözünü göğe çevirip dedi ki: Bu gogun bir kapıdır ki, açıldı, bundan önce hiç açılmamıştır. Oradan bir melek indi. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e geldi ve şöyle dedi: «Getirdiğim iki nûr ile sana müjde! Senden önce hiçbir peygambere bu iki nûr verilmemiştir. Biri Fâtîha-i şerife, öbürü Bakara sûresinin son kısmı olan ÂMENE'R-RESÛLÜ'dür. Kim bunlardan bir harf okuyacak olursa mutlaka kendisine (nûr) verilecektir.»⁽⁵⁰¹⁾

«İki âyet vardır ki onlar Kur'ân'dır. Onlar şifâ verir ve onları Allah çok sever: Bakara sûresinin sonundaki iki âyet...»⁽⁵⁰²⁾

«Allah şüphesiz Bakara sûresinin sonunu iki âyetle bağlamıştır. Bu iki âyet, Arş'ın altındaki hazineden bana verilmiştir. Bu iki âyeti hem öğrenin, hem de kadınlarınıza öğretin. Çünkü bu iki âyet rahmet ve istiğfardır; Allah'a yakınlıktır ve duâdır.»⁽⁵⁰³⁾

Çünkü bu iki âyette zikir, yalvarış, yakarış ve ganiy (başka şeyden doygunluk) vardır. Mişkâtü'l-Mesabîh'de de aynı hadise ve buna benzer açıklamaya yer verilmiştir.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz diğer bir hadislerinde buyuruyor ki: «Göklere gecenin bir bölümünde yolculuk ettirildiğinde Cebrâil (A.S.) yürüdü, Sıdretü'l-MÜNTEHÂ'nın yanındaki HİCÂB-İ EKBER = En büyük perde'ye vardı ve dedi ki: «Yâ Muhammed! Öne geç!» Bunun üzerine ben «Hayır, sen öne

(501) Müslim, Nesâî, İbni Abbas'dan (R.A.). Esrârü'l-Fâtîha ve ŞERH-İ ŞİRA.

(502) Deylemî; Ebû Hureyre'den (R.A.)

(503) Daremî; Cübeyr bin Nefir'den (R.A.)

geç» dedim. «Yok, senden başkasına bu yer geçmek uygun görülmemiştir! Allah katında sen benden çok daha saygıdeğersin.» Bunun üzerine öne geçtim, yürüdüm. Üzerinde ipekli bir cennet döşegi bulunan altından bir divana vardım. Arkamdan Cibril seslendi: «Yâ Muhammed! Rabbin seni övüyor, rahmetiyle anıyor; dinle ve itaat et, bu söz seni korkutmasın» dedi. Bunun üzerine ben de Allah'ı saygı ve ta'zimle 'anmaya başladım ve dedim ki: et-TEHIYYÂTÜ ve's-SALÂVATÜ ve't-TAYYİBÂTÜ LİLLÂHİ... Cenâb-ı Hak buna karşılık şöyle buyurdu: el-SELÂMÜ ALEYKE EYYÜHE'N-NEBİYYÜ VE RAHMETÜ'L-LÂHİ VE BEREKÂTÜHÜ... Ben Rabbinin bu senâsına karşılık dedim ki: es-SELÂMÜ aleynâ VE ALÂ İBADİLLÂHİ'S-SÂLİHİN... Cebrâil (A.S.) da şöyle dedi: EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLÂLLAH VAHDEHÜ LÂ ŞERİKE LEH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHÜ VE RESÛLÜHÜ... Ve sonra da Allah (C.C.) ÂMENE'R-RESÛL'ü sonuna kadar okudu.

Meâlî

«Peygamber ve mü'minler, ona Rabbinden indirilene inandı. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine inandı.. Peygamberleri arasından hiçbirini ayırdetmeyiz. İşittik, itâat ettik. Rabbiniz! Afvını dileriz, dönüş sanadır, dediler. Allah kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükler. Kazandığı iyilik için ettiği kötülük de alevhinedir. Rabbiniz! Bize verilecek veya verilecek olursak bizi sorumlu tutma! Rabbiniz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır yük yükleme. Rabbiniz! Bize gücümüzün yetmeyeceği şeyi taşıtma. Bizi afvet, bizi bağışla, bize merhamet et.. Sen rahlâmızsın, kâfirlere karşı bize yardım et..»

Ve sonra Cenâb-ı Allah bana dedi ki:

- İşte, vereyim!..
- Bağışlamamı istiyorum, dedim ve devam ettim: Rabbiniz! Dönüş sanadır.
- İşte, vereyim!..
- Bağışlamamı istiyorum. Dönüş sanadır..

— Seni bağışladım, ummetini de bağışladım. Kim benim birliğimi kabul eder, senin peygamberliğini tasdikte bulunursa, onları da bağışladım. (Veya) seni de senin ummetinden benim birliğimi, senin peygamberliğini tasdik edeni de bağışladım.

— Rabbimiz! Bizi sorumlu tutma..

— Unuttuğunuz veya yanıldığınız hususlarda sizi sorumlu tutmayacağım. Zorlandığınızda da sizi sorumlu tutmayacağım.

— İşte, vereyim!..

— Bizden öncekilere yüklediğin gibi, bize de ağır yük yükleme.

İsrâiloğulları bir hata işlediklerinde Allah onlara, cezâ olarak en güzel yiyeceği haram kılıyordu. Nitekim Cenâb-ı Hak bu hususa işâret ederek buyuruyor ki :

«Yahudilerin haksızlıklarından, çoklarını Allah yolundan men'etmelerinden, yasak edilmişken fâiz almaları ve insanların mallarını haksızlıkla yemelerinden ötürü kendilerine helâl kılınan temiz şeyleri onlara haram kıldık.»⁵⁰⁴

Rivâyetlere göre, yahudiler geceleyin günah işlediklerinde sabahleyin kalkınca onu kapıları üzerine yazılı bulurlardı. Namaz onlara elli (vakit ya da elli rek'at) olarak farz kılınmıştı. Bu ümmet için hafifletilerek beş vakte indirilmiştir. Bunun için Mi'râc gecesi Cenâb-ı Hak, Resûl-i Zîşân'ına: «İstediğin sana verilmiştir. Arzu ettiğin başka bir şey varsa iste, sana verilsin» buyurmuştu. Bunun üzerine Fahr-i Âlem Efendimiz şu istekte bulunduğunu naklediyor: «Rabbime dedim ki :

— Bizi bağışla, güç getiremeyeceğimiz yükü bize yükleme. Çünkü ümmetim ağır tekliflere güç getiremez.

— İstediğin sana verildi, başka istediğin varsa iste, o da sana verilsin.

— Bizim günahlarımızı afvet, bize merhamette bulun. Sen mevlâmızsın, kâfir milletlere karşı bize yardım et.

(504) Nisâ sûresi, âyet: 160..

— İstediğin sana verildi. Sizden yirmi kişi sabreden olursa, Allah'ın izniyle ikiyüz kişiye galip gelirler »⁵⁰⁵

Rivâyetlere göre, Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz bu duâları yaptığında, kendisine, «istediğini yaptım» denilmiştir. Buna işâretle Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki: «Allah cennet hazinelerinden iki âyet indirmiştir. Bu ikisini de kendi (kudret) elleriyle henüz mahlûkatı yaratmadan iki bin yıl önce yazmıştır. Kim bu iki âyeti son yatsıdan sonra okursa (yani akşam namazından sonra değil, yatsı namazından sonra) tîlâvet ederse, bu onun için bütün geceyi ibâdetle geçirmesinin yerini tutar.»

(Günümüzde bir çok câmilerde imamlar yatsı namazını kıldırdıktan sonra ÂMENE'R-RESÛLÜ'yü okumaya devam etmektedirler.)

Yine Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim Bakara sûresinden (bu) iki âyeti okursa, bütün geceyi (veya gecenin bir kısmını) ibâdetle geçirmiş gibi olur. Ona bedel bu iki âyet kendisine yeter.»

Diğer bir hadiste de bu mânada bir rivâyet gelmiştir; mutlak bırakıldığı için umum ifâde etmesi muhtemeldir. Ebû Süud Efendi'nin tefsirinde de aynı husus belirtilmiştir. Sa'düddin (rahmetullahi aleyh) de buna yakın bir tefsirde bulunmuştur.

Başka bir rivâyete göre, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz: «Şüphesiz ki Allah, henüz gökleri ve yeri yaratmadan iki bin yıl önce bir Kitap (Kur'ân) yazmış, bu kitaptan iki âyet indirmiştir ki Bakara sûresi o iki âyetle nihâyet bulur. Hangi bir evde üç gece okunursa, şeytan o eve yaklaşamaz.»⁵⁰⁶

İbni Abbas'dan (R.A.) yapılan rivâyete göre, Cebrâil (A.S.) bu üç âyet müstesna Kur'ân'ın tamamını Peygamber'e indirmiştir. Çünkü Cenâb-ı Allah bu âyetleri Mi'râc gecesi Resûlul-

(505) Ebû Leyâ es-Semerkindi.

(506) el-Maalim.

lah (S.A.V.) Efendimiz'e vahyetmiştir. el-Hasen, Mücâhid ve İbni Sirîn de aynı şeyi söylemiştir.⁽⁵⁰⁷⁾

Bir adam Peygamber'e gelip dedi ki :

— Allah'ın kitabında hangi âyet daha büyük ve kadri yücedir?

— Âyetü'l-Kürsî: Allahü lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm diye cevap verdi ve sonra devam etti :

— Allah kitabından hangi âyetin (sevâp ve fazîletinin) sana ve ümmetine dokunmasını arzu ediyorsun?

— Bakara sûresinin sonunu. Çünkü o kısım rahmet hazinesidir. Arş'ın altında bulunuyor. Dünya ve âhiretin bütün havırlarını içine alıp kapsamıştır.⁽⁵⁰⁸⁾

«Kim Âyet-i Kürsî'yi ve Bakara sûresinin sonunu kederli ve sıkıntılı zamanlarda okursa, Allah onun imdadına yetişir.» Yâni yardım ve rahmetini ona indirir

el-Hakîm diyor ki: «Kim gece ve gündüz bu iki âyeti okumaya devam ederse, Allah muhafaza hususunda ona yardım eder nefisini ferahlatıp genişletir. Borçlarının ödenmesi için sebepler yaratır. Düşmanlarını helâk eder. Zalimlere karşı ona veter. İvi bir inanç ona nasib eder. Bütün (meşrû) arzularına erişir. Maksadına kavuşur.»

Bunun hassaları hayli çoktur. Yararı son derece umumidir.⁽⁵⁰⁹⁾

EN'AM SÜRESİNİN BAŞINDAKİ UÇ ÂYETLE BERAAT SÜRESİNİN SONUNDAKİ İKİ ÂYETİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BUNLARIN ESRARI

En'am sûresinin tamamı bu defada olmak üzere Mekke'de inmiştir. Büyük sahâbî Hz. Câbir (R.A.) diyor ki: En'am

(507) Vezir Kemal

(508) Daremi; Rabi' bin Abdullah'dan (R.A.)

(509) İbnü'l-Sinnî, ed-Dürü'l-Mensûr

(510) Havass-ı Kur'ân.

sûresi nâzıl olduğunda Peygamber (S.A.V.) Efendimiz tesbih getirdi ve hayreti artıp dedi ki «Melekler bu sûreyi (indiginde öylesine teşyi' ettiler ki ufuku kapattılar (ufuk görünmez oldu).» Kurtubî'nin tesbitine göre yetmiş bin melek bu sûreyi teşyi' etti. Yalnız bir âyetiyle birlikte on iki bin melek bulunuyordu. O da VE İNDEHÜ MEFÂTİHU'L-GAYBÎ LÂ YA'LE-MUHÂ İLLÂ HÜ âyeti idi.⁽⁵¹¹⁾

Avnı tefsîre HISNU'L-HASÎN'de de yer verilmiştir

«En'am sûresi Mekke'de toplu halde bir defada indi. Vakit gece idi. Onunla birlikte yetmiş bin melek bulunuyordu ki yerle gök arasını tutmuşlardı. Hepsi de tesbih, tahmîd ve temcîd ile seslerini yükseltiyorlardı. Neredeyse yeryüzü sallanıp harekete geçecekti. Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) Efendimiz iki defa SÜBHÂNE RABBİYE'L-AZÎM diyerek secdeye kapandı

Merfuan gelen rivâyette buyruluyor ki :

«Kim En'am sûresini okursa, gecesinde ve gündüzünde onun üzerine o yetmiş bin melek salât getirir (onun için istiğarlarda bulunurlar).» Sonra Resulullah (S.A.V.) Efendimiz bir kâtip çağırttı ve bu sûreyi yazmasını emretti. Tabii bu kitâbet işi de o gece oldu.

Yine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den merfuan yapılan rivâyetlere göre buyrulması ki «Kim En'am sûresinin başından sonuna kadar sabahladığında okursa, Allah ona yetmiş bin melek muvekkel kılar onlar o kimseyi korurlar. Aynı zamanda onun için kendi amellerini kıvâmete kadar yazarlardı. Yedinci gökten beraberinde denardan bir tokmak bulunduru halde bir melek iner Şeytan ne kadar o adamın kalbine şerden bir şey atmak istese melek o tokmakla şeytani döver ve şeytanla o adam arasında yetmiş bin hicap meydana getirir. Kıyâmet günü olunca Allahü Teâlâ buyurur ki: «Ey Âdem. «Eli» Benim gölgem altında yürü, cennetin bütün ağaçlarının gölgesinden yararlan, Kevser suyundan iç, Selsebil suyundan yıkan Sen benim kulumsun. Ben de senin Rabbinim Bugün

(511) Hakîm, Tefsîr-ı Kurtubî; Câbir'den (R.A.)

senin aleyhine ne bir hesap olacak, ne de azâb...»⁽⁵¹²⁾

Ubey ibn Kâ'b (R.A.) diyor ki: En son inen bu iki âyet olmuştur. Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den ise şöyle rivâyet edilmiştir: «Kur'ân ancak üzerime âyet âyet indi, harf harf indi. Berat ve İhlâs sûreleri hâric. Çünkü bu iki sûre üzerine indiğinde beraberlerinde saf halinde yetmiş bin melek bulunuyordu. Diğer bir rivâyette yetmiş bin saf melek bulunuyordu.»

Biri LEKAD CÂEKÜM âyeti (sonuna kadar), diğeri FEİN TEVELLEV âyeti sonuna kadar olmak üzere bu iki âyetin fazileti hakkında Ebûbekir bin Mücâhid el-Makrî (rahmetullahi aleyh) şöyle anlatıyor :

— Ebûbekir eş-Şibli Hazretleri yanıma geldi. O sırada mescidde bulunuyordum. Ayağa kalkıp ona saygı gösterdim. Bunun üzerine arkadaşlarım benim bu hareketimi yadırgamışlar. Bana gelip dediler ki :

— Siz Ali bin İsmâ el-Vezîr geldiğinde önünden kalkmadınız da Şibli gelince kalktınız! Neden?

— Resûlullah'ın değer verdiği bir adamın önünden nasıl kalkmıyayım? Rü'yamda Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i gördüm; bana dedi ki: «Ya Ebûbekir! Yarın olunca Cennet ehlinde bir adam sana gelecek. Gelince ona ikramda bulun! Aradan (yani Şibli geldikten) iki gün geçince tekrar Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yamda gördüm; bu kez bana dedi ki: «Yâ Ebûbekir! Sen Cennet ehlinde bir adama ikramda bulunduğun için Allah da sana ikramda bulundu.» Bunun üzerine sordum :

— Yâ Resûlallah! Şibli ne ile bu derece hak kazandı?

— O öyle bir adamdır ki beş vakit namaz kılar; her na-

(512) Kaadî Beyzavî Hâşiyesi Şeyhzâde (Hadis zayıftır. Son kısmındaki cümleleri tefsir ederken (Kul ve millet hakkı hâric) demek gerekir. Çünkü bu haklar ödenmedikçe, sâhibiyle helâllaşmadıkça hiç bir şeyle afvettirilmeleri mümkün değildir) (Mütercim)

Aynı hadis, İmam Vâhidi el-Vesit adlı kitabında almıştır

mazın arkasında zikrini yapar ve LEKAD CÂEKÜM RESÜLÜN âyetini sonuna kadar okur. Onun bu halı seksen yıldan beri devam eder. Boyle amel edene ıkrâmda bulunmayayım mı?» diye cevap verdiler.⁽⁵¹³⁾

Farz namazlardan hemen sonra kim bu iki âyeti yedi defa okumaya devam ederse, zayıf ise kuvvet bulur. Zelil ve hakir ise şeref ve izzet bulur. Mağlûb ise nusret bulur. Fakir ve sıkıntıda ise zengin olup eli genişler. Allah her işinde ona kolaylık lütfeder. Borçlu ise kalkar. Darlıkta ise Allah rızık ve hayırları ona genişletir. Kilit altında ise Allah kilitleri açar. Hapiste ise kırk bir defa okursa hapisten çıkar. Tabii bunlar Allah'ın lûtf u keremi ve bereketiyle ve bu iki âyetin feyziyle gerçekleşir. Her gün bu iki âyeti kırk bir defa okumaya devam eden kimseye birtakım hayret uyandıran esrar kapıları açılır. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yasında görür.⁽⁵¹⁴⁾

Talâk sûresinde: «Varlıklı olan kimse, nafakayı varlığına göre versin. Rızık ancak kendisine yetecek kadar verilmiş olan kimse, Allah'ın kendisine verdiğinden versin. Allah kimseye, verdiği rızık aşan bir yük yüklemez. Allah güçlükten sonra kolaylık verir.»⁽⁵¹⁵⁾

et-Temîmî bu âyetin tefsirinde diyor ki: «Maişeti daralan, rızık azalan kimse cumartesi günü oruç tutsun, cuma gecesi yarısı kalkıp ibâdet etsin, Allah a yüz defa istiğfârda bulunsun, yüz defa da Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat getsin, sonra bu âyeti kerimeyi yüz defa okusun ve sonra uyuşsun. Herhalde bu sıkıntıdan çıkış yolunu görür. Rızık kapıları kendisine açılır. Allah'ın izniyle o durumdan kurtulur.

Yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) buyuruyor ki : «Kim bulunduğu günde Tevbe sûresinin sonundaki iki âyeti okursa, o gün ölmez.» Başka bir rivâyette ise: «O gün öldürülmez.» Diğer bir rivâyette: «O gün ne öldürülür, ne de ma-

(513) İkdû'd-dûrer ve'l-laally.

(514) Havâss-ı Kur'ân.

(515) Talâk sûresi, âyet: 7.

deni bir âletle yaralanır.» Geceleyin de okusa yine böyledir.⁽⁵¹⁶⁾
Sâlihlerden bir kısmı bu hadisi hatırlayarak hastalandıkları veya kendilerini böyle sandıkları zaman okumuşlardır. Yetmiş yaşında bulunurken bu âyetlere devam ettikleri için yüz, yüz yirmi yaş yaşamışlardır. Allah onların ruhunu almak istediğinde, rü'yalarında Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'i görürler Peygamber (S.A.V.) onlara: «Bizden daha ne kadar kaçacaksın?!» diyerek uyarıda bulunur. Bunun üzerine onlar da o iki âveti okumayı terkederler ve böylece ölürler.⁽⁵¹⁷⁾

«LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z-ZÂLİMİN» TESBİHİNİN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BUNUN HASSALARI

«Zinnûn (Yunus)un balık karnında bulunduğu sürece duâsı şu idi: LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z-ZÂLİMİN.»⁽⁵¹⁸⁾

Mânası :

«Senden başka hak ma'bud yoktur. Seni tenzih ederim. Şüphesiz ki ben zâlimlerdenim.»

Müslüman bir adam herhangi (meşrû) bir işinde bununla duâ edecek olursa mutlaka Allah onun bu duâsını kabul buyurur.

«Ben öyle bir söz biliyorum ki sıkıntı ve kedere düşmüş bir kimse onu söyleyecek olursa mutlaka o sıkıntı ve kederden kurtulur. O söz, kardeşim Yunus'un sözüdür. Karanlıklar içinde şöyle sesleniyordu: LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z-ZÂLİMİN..»⁽⁵¹⁹⁾

Yine aynı konu hakkında Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz

(516) Havâss-ı Kur'an.

(517) Havâss-ı Kur'an.

(518) Tirmizî - Hâkim: Sa'd bin Ebî Vakkas'dan (R.A.)

(519) İbnü Sînnî, el-İtkan

buyurdular ki: «Balığın karnında bulunurken Zinnûn'un yaptığı duâ şu idi: LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z-ZÂLİMİN.»⁽⁵²⁰⁾

Hadisin son kısmında şu cümleler ver alıyor :

«Herhangi bir müslüman bir şey hakkında bu duâyı yapacak olursa, mutlaka Allah onun duâsını kabul buyurur.»

Sa'd bin Mâlik (R.A.), Peygamber'den (S.A.V.) şunu işittiğini rivâyet etmiştir: «Aziz ve Celil Allah'ın ismi (öyle bir isimdir ki) onunla duâ edilirse, Allah kabul eder. Onunla bir şey istenilirse Allah verir. O isim, Yunus bin Mettâ'nın yaptığı duâdır.»

Bunun üzerine Hz. Sa'd diyor ki; sordum :

Ey Allah'ın Resûlü! Bu duâ Yunus bin Mettâ'ya mı hastır, yoksa müslüman cemaati de bundan yararlanabilir mi?

— Bu, Yunus bin Mettâ için özel mânada, müslümanlar için genel mânada bir duâdır. Müslümanlar bununla duâ ettiklerinde (menfaat görürler)» buyurdular ve sonra ilâve ettiler: «Allah'ın şu beânını işitmedin mi?: O, karanlıklar içinde seslendi (duâ etti) LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z-ZÂLİMİN.. Biz onun bu duâsını kabul buyurduk da onu gam ve kederden kurtardık. Ve işte böylece mü'minleri de kurtarıyoruz.» Bu, o duâ ile halini arzedenlere Allah'ın bir şartıdır (kabul buyuracağına dair)» buyurdular.

Diğer bir rivâyette buyuruluyor ki :

«Herhangi bir hasta bu duâ ile duâda bulunacak olur da bununla kırk defa halini arzederse, mutlaka kendisine şehid sevâbı verilir. Hastalıktan kurtulacak olursa günahları da bağışlanmış olur.»

Bazı sâlihlerden yapılan rivâyete göre, sâlih bir kişi Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yasında görmüş. Bunu fırsat bularak sormuş :

— Ya Resûlâllah! Benim Allah'ıma karşı bir hâcetim var.

(520) İmam Ahmed bin Hanbel, Tirmizî, Nesâî, Hâkim, Beyhâkî; Sa'd'den (R.A.)

Ne ile ona ulaşabilirim?

Rahmet peygamberi ona şu cevabı vermiş :

«Kimin Allah'a bir hâceti varsa secde etsin ve secdesinde kırk defa parmağıyla da işâret etmek suretiyle LÂ İLÂHE İLLÂ LÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z ZÂLİMİN tesbihini söylesin. Duâsı herhalde kabul olunur.»⁽⁵²¹⁾

Başka bir hadis-i şerifte de :

«Bir şey hakkında muhtar kalan kimse abdest alsın, abdestini güzelleştirsın, iki rek'at namaz kılıp selâm versin ve namazdan sonra secde ederek şunu söylesin: LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z-ZÂLİMİN.. Ve bunu kırk defa tekrarlasın da isteğini arzetsin. Nerede ve ne vakit arzu ederse Allah onun duâsını ona göre kabul buyurur.» Ancak bunu gece yarısı yapmak daha iyidir, daha güzeldir.

el-Hâfız'dan yapılan rivâyette, el-Hâfız (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Bir hükümdarın arşivinde muhafaza içinde üstü mühürlü bir belgeye rastladım. Mührü açtım, belgenin tam üzerinde şu yazıyı gördüm: Bu her türlü gam ve kedere karşı şifâdır: Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm.. deyip kişi geceleyin kalkar, abdest alıp iki rek'at namaz kıldıktan sonra ellerini kaldırıp şu duâyı yapar: Allah'ım! Şüphesiz ki Zinnûn senin kulun ve peygamberin idi. Kendisine dokunan bir zarar ve sıkıntıdan dolayı sana duâ etti ve balığın karnından şöyle seslendi: LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z-ZÂLİMİN.. Sen de ona şu cevabı lûtfettin: Onun duâsını kabul ettik ve onu gam ve kederden kurtardık. İşte böylece mü'minleri de kurtarıyoruz... Şüphesiz ki ben de senin kulunum ve câriyen (falan kadının) oğluyum, nâsiyem (dizginim) senin elinde bulunuyor. Bana dokunan bir kötülük, bir zarardan dolayı sana duâ ediyorum. Derdimi sana arz ediyorum ve Yunus'un (A S) dediğini diyorum: LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNE'Z-ZÂLİMİN.. Duâmı kabul buyur, Yunusun duâsını kabul buyurduğun gibi.. Onu gam ve kederden

(521) El-Durrü'n-Nazim

kurtardığın gibi beni de kurtar. Çünkü senin her şeye gücün yeter ve verdiğin sözden de asla caymazsın.»⁽⁵²²⁾

Ben fakir derim ki :

Nakşî tarikatından bazı şeyhler şu âyetin hassasını bana öğrettiler: «Zinnûn hakkında söylediğimizi de an. O, öfkelenerek giderken, kendisini sıkıntıya sokmayacağımızı sanmıştı. Fakat sonunda karanlıklar içinde: «Senden başka ilâh yoktur Sen münezzehsin, doğrusu ben haksızlık edenlerdenim» diye seslenmişti. Biz de ona cevap verip, onun üzüntüden kurtarmıştık. İnananları işte böyle kurtarıyoruz.»⁽⁵²³⁾

Ve bana dediler ki: «Bir şey hususunda sıkıntıya düşen, onu elde etmekten âciz kalan veya onu def'edemiyen veya bulunduğu makamdan azledilmiş olup tekrar o makama dönmek isteyen kimse belirtilen âyeti kırk bir defa tastamam okusun. Bu sayıyı ne artırsın, ne de eksik tutsun. Ara yere de dünya sözü sokmasın. Ancak bunu her sabah namazından sonra kırk gün okumaya devam etsin. Hiçbir günü kaçırmamaya dikkat etsin Kırk gün dolunca durumun ne olduğuna baksın. Nasıl olduğuna dikkat etsin.»

Şeyhler bu hususta bana icâzet verdiler ve ilâve ettiler: «Bu âyet belirtilen hususların gerçekleşmesinde bir çok defalar tecrübe edilmiştir.»

Bunu yazmak isteyen herkese benden de izin vardır. Tam bir itikadla buna devam etsin!

Havâss ehlinde bazısı diyor ki: «Kim, Lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu mine'z zâlimin her gün bir defa okuyup arzu ettiği makam ve mertebeyi talep ederse mutlaka ona erişir. Allah onun rızkını genişletir, gam ve kederini giderir, bir nice hayırların kapısını ona açar, ona şeytanların ve zalim hükümdarların şerrinden korur. Allah dostlarının yanında sevgili, düşmanları yanında da heybetli olur. Çünkü bunu (bilererek ve sebeplere tevessül ederek) okuyan kimse kendi kusurlarını bilir.»

(522) Tezkire-1 Şa'di.

(523) Enbiyâ sûresi, âyet: 87.

Bilmiş ol ki: Cenâb-ı Allah, bunu okumaya devam edene kurtuluş va'detmiş ve bu va'dini şu âyetiyle beyân buyurmuştur: «İnananları işte böyle kurtarıyoruz.»

Aziz kardeşim! Allah bizi ve sizi bu âyetin esrarını anlamaya muvaffak eylesin. Kurtuluş ile O'nun yapmış olduğu va'd sana yeter.. Allah seni basîret nuruyla nurlandırsın. Bu konuda belirtilen hadislere Havâssı'l-Kur'ân'da bak.

HAŞİR SÜRESİNİN SON KISMI HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Rahmet peygamberi Hazret-i Muhammed (S.A.V.) buyurdu :

«Sabahlayınca üç defa Eûzü billâhi's-semî'l-alîmi mine's şeytani'r-racîm der ve Haşir sûresinin sonundaki Hüvellahu'l-lezî'yi sonuna kadar okursa, Allah ona yetmiş bin melek müvekkel kılar ki hepsi de onun için duâ ve istiğfarda bulunurlar.»⁵²⁴

Diğer bir rivâyette: «Bu yetmiş bin melek onu, akşamlayıncaya kadar korurlar. Okuyan o gün vefat edecek olursa, şehid olarak ölmüş olur. (Yâni şehid sevâbına nâil olur). Kim de bu âyeti akşamlarken okursa, yine aynı makam ve mertebeye erişir.»

Bu konudaki diğer hadisler :

«Kim Haşir sûresinin son kısmını bitinceye kadar (yâni Lev Enzelnâ'dan sonuna kadar) okursa, o gece ölecek olursa, şehid (sevâbına erişerek) ölür.»⁵²⁵

«Kim sabahlayınca Haşir sûresinin sonundaki üç âyeti okursa, Allah ona yetmiş bin melek müvekkel kılar. Hepsî de onun için duâ ve istiğfarda bulunurlar. Bu akşama kadar devam eder. O gün ölecek olursa, şehid olarak ölür. Kim de akşamlayınca bu üç âyeti okursa, aynı mertebeye erişir.»⁵²⁶

(524) İmam el-Bağavî; Ma'kal bin Yessar'dan (R.A.)

(525) Sedîdî; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(526) Tirmizî; Ma'kal bin Yessar'dan (R.A.)

«Kim gece ve gündüzde Haşir sûresinin son kısmını okur da okuduğu gün ya da gece vefat edecek olursa, gerçekten Allah ona cenneti vâcib kılar.»⁵²⁷

Hazret-i Enes (R.A.) diyor ki :

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir adama, yatağına gireceği zaman Haşir sûresini okumayı tavsiye etti ve buyurdu ki: «Eğer o gece ölecek olursan, şehid olarak ölürsün!»⁵²⁸

«Kim Haşir sûresinin son kısmını okur, okuduğu gün veya gecede vefat ederse, cennete hak kazanmış olur.»⁵²⁹

«Kim Haşir sûresini okursa, cennet, cehennem, arş, kürsî, hicab, gökler ve yerler, haşarat, kuşlar, rüzgâr, ağaç, hayvan, dağ, güneş, ay, melekler ne varsa hiç biri geri kalmadan hepsi de onun için duâ ve istiğfar ederler. O gün ya da gece vefat edecek olursa, şehid olarak ölür.»⁵³⁰

..

İSTİĞFARA DEVAM ETMEK HAKKINDA ALLAH VE RESÛLÜNÜN EMİRLERİ VE BU KONUDAKİ HADİSLER

İstiğfar konusunda birçok âyet-i kerîmeler vardır. Bunlardan birkaçını teberrüken yazıyoruz :

«Bil ki, Allah'tan başka (hak) ilâh yoktur. Kendinin, inanmış erkek ve kadınların günahlarının bağışlanmasını dile (istiğfar et). Allah, gezip dolaştığınız ve duracağınız yeri bilir.»⁵³¹

«Rabbini hamdederek tesbih et. O'ndan istiğfarda bulunarak bağışlama dile. Çünkü O, tevbeleri çokca kabul edendir.»⁵³²

«Rabbimiz! Hesap görülecek günde, beni, anamı, babamı ve mü'minleri bağışla.»⁵³³

(527) Beyhaki; Ebû Ümâme'den (R.A.)

(528) İbnî Sînnî; Enes'den (R.A.) / el-İttîhan

(529) Ebû Ümâme'den (R.A.)

(530) Keşf'ü'l-Esrar; İbnî Abdâ'dan (R.A.)

(531) Muhammed sûresi, âyet: 19.

(532) Nasr sûresi.

(533) İbrâhim sûresi, âyet: 41

Konumuzla ilgili hadisler :

«Inanmış erkek ve kadınlar için istiğfar eden, onların bağışlanmasını dileyen kimseye Allah her mü'min erkek ve kadın başına bir iyilik yazar.» Yâni onlar için istiğfar ettiğine karşılık.⁽⁵³⁴⁾

Hısnü'l-Hasin kitabında da bu hadis nakledilmiştir.

İbni Ömer (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurdu: «Her gun sabahlayınca mutlaka yüz defa Allah'a istiğfarda bulun (bağışlanmanı dile).»⁽⁵³⁵⁾

Ebû Hüreyre ile Muzenî (R.A.) diyorlar ki: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz halkı toplayıp onlara şöyle seslendi: «Ey İnsanlar! Allah'a tevbe ediniz. Çünkü ben günde yüz defa tevbe ediyorum.»⁽⁵³⁶⁾

Ebû Seleme'nin yapmış olduğu rivâyette ise şöyle deniliyor: «Doğrusu ben her gün yüz defa Allah'a istiğfarda bulunur, tevbe ederim..»

Diğer bir rivâyette: «Doğrusu ben gece ve gündüzde yüz defa Allah'a istiğfar'da bulunurum» buyuruluyor.

Tefsir-i Hanefî'de deniliyor ki: «Allah'tan bağışlanmamı ve tevbemin kabulünü diliyorum» demektir.

Bil ki: Peygamberlerin istiğfarı, bizim günahlarımız gibi hakiki bir günahdan dolayı değildir. Aklımızın inceliğine ermediği birtakım hususlardan dolayıdır. Çünkü onların yüce makamının zevkini duyacak durumda değiliz. Bu bakımdan onların günahını bizim düşündüğümüz şekle hamletmek câiz değildir.

Cenâb-ı Hakk'ın Kur'ân-ı Kerim'deki: «Allah böylece, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar, sana olan nimetini tamamlar, seni doğru yola erteltir.»⁽⁵³⁷⁾ âyetinde geçen «günahlarını» onun hükme medar olan şeriatına nisbetledir. Ve işte bütün peygamberlerin günahı da bu açıdan düşünülebilir. Bunun içindir ki bazı ilim adamları demişler ki: Âdem Peygamber

(534) Taberânî; Ubâde bin Sâmî'ten (R.A.)

(535) Taberânî; İbni Ömer'den (R.A.)

(536) Sahih i Müslim, İmam Ahmed bin Hanbel, Nesâi

(537) Fetih sûresi, âyet: 2

Allah'a karşı gelmedi. Onun belinde olan zürriyeti isyânda bulundu Kur'ân-ı Kerim'de Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in tapla buyurulan: «Allah böylece, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar» ilâhî beyânda sadece Peygamber (S.A.V.), Efendimiz'i tatmin ciheti vardır. Resûlullah'ın (S.A.V.) şeriatıyla gelen ümmetinin bütün günahlarını, şeriatın hükmü ve rine getirildikten, ilâhî hudud ikame edildikten sonra Cenâb-ı Hak bağışlayacaktır. Yâni dünyada şeriat-i Muhammediye'ye aykırı hareket eden ümmet, yine dünyada o şeriatın hükümlerine göre cezalandırıldıktan sonra Cenâb-ı Hak onların günahlarını bağışlar⁽⁵³⁸⁾

İbni Melek (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Yüz defadan maksad, çokluk ifâde etmek içindir; tahdid için değildir. Yâni mutlaka yüz defa istiğfar ve tevbede bulunmayı sınırlamak için değildir. «İnsanlar» tabirine erkek-kadın hepsi girer. Bundan da anlaşılıyor ki istiğfar ve tevbe virdi hiç bir zaman insandan düşmez. Bu ikisini de hemen yapmak vâcibdir. Çünkü küçük günahlar üzerinde ısrar etmek, insanı büyük günah sâhibi yapar. Küçük günah büyük günaha dönüşmüş olur. Nitekim Fahr-i Âlem Efendimiz buyuruyor ki: «İstiğfar eden kimse (küçük günah üzerinde) ısrar etmiş olmaz; günde yetmiş defa du neklik etse bile!»

İbni Abbas'dan (R.A.) yapılan rivâyette Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki: «İstiğfarla birlikte büyük günah kalmaz. İsrarla birlikte küçük günah kalmaz (büyük günaha dönüşür). Şöyle ki: Sahih bir tevbe ve istiğfar, büyük bile olsa günahları silip temizler. İsrarla yapılan küçük günahlar ısrar neticesi küçük olmaktan çıkıp büyük günah olur.»⁽⁵³⁹⁾

Yapılan sahîh rivâyete göre, Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki: Ebubekir Siddik (R.A.) bana haber verdi: —ki o çok doğru sozludur — Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den şöyle buyurdu: «Herhangi bir kul günâh işler, sonra kalkıp

(538) el-Kıbrîti'l-Ahmer; Abdülvahhab Şa'rânî (K.S.)

(539) Câmiu's-Sağîr, İbni Abbas'dan (R.A.). İzahı: Feyzû'l-Kadir.

güzel bir abdest alır, nâfile olarak iki rek'at namaz kılar da sonra Allah'a istiğfarda bulunursa, mutlaka Allah onu bağışlar.»⁽⁵⁴⁰⁾

Ve sonra Resûlullah (S.A.V.) şu âyeti okumuştur: «Onlar fenâ ve gayr-ı ahlâkî bir şey yaptıklarında veya kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı anarlar, günahlarının bağışlanmasını dilerler. Günahları Allah'tan başka bağışlayan kim vardır? Onlar yaptıklarında bile bile direnmezler.»⁽⁵⁴¹⁾

Âyette, «günahlarının bağışlanmasını dilerler» cümlesinde kulların gönlünü hoş tutmalarına, ferahlık duymalarına, tevbe-ye daha çok rağbet etmelerine, umutsuzluğa kapılmamalarına, ilâhî rahmetten ümitlerinin kırılmamasına açılan bir kapı vardır. Günah ne kadar çok büyük olursa olsun, Allah'ın rahmeti mutlaka ondan çok daha büyüktür. Bağışlaması ise daha üstün bir düzeydedir. Lûtf u keremi ise çok yücedir.»⁽⁵⁴²⁾

Konumuzla ilgili diğer hadisler :

«Direnenlere yazıklar olsun! Onlar ki bile bile yaptıklarında direnirler.» Yâni hem işledikleri şeyin günah olduğunu, hem de bundan dolayı tevbe ve istiğfarda bulundukları takdirde bağışlanacaklarını bildikleri halde, hem günahıta direnirler, hem de istiğfarda bulunmazlar.»⁽⁵⁴³⁾

«İstiğfarda bulunan, günde yetmiş kez (günaha) dönse bile yine ısrar etmemiş sayılır.»⁽⁵⁴⁴⁾

el-Aynî şerhinde de bu hususa yer verilmiştir.

«Allah mü'min kulunun tevbesinden dolayı, kaybetmiş eşyasını bulan kimseden daha çok sevinir.» Hadisin devamında şu cümleler de yer almaktadır: «Suya kanan çok susuzdan, kısır olduğu halde çocuğu olandan daha çok sevinir. Kim de Al-

(540) Muhyî's-Sunne Fî'l-Mesâib; Hz. Ali'den (R.A.). (Kul hakkı, millet hakkı) bu günahların dışında kalır. Onlar ancak ödendiğinde bağışlanabilir (Mutercim)

(541) Al-i İmrân sûresi, âyet: 135

(542) Te'sîr-i Keşşâf.

(543) Ahmed bin Hanbel; Abdullah bin Ömer'den (R.A.)

(544) Tirmizî; Ebûbekir Sıddık'dan (R.A.) merfu

lah'a NASÛH tevbeyle tevbe ederse, Allah hafaza meleklerine, onun yaşadığı topraklara günahlarını, hatâ ve isyanlarını unutturur.»⁽⁵⁴⁵⁾

«Şüphesiz ki Kur'an sizi hem hastalığa, hem de şifasına karşı irşâd ediyor: Sizin illet ve hastalığınız, günahlardır. Şifâ ve ilâcınız da istiğfardır.» Günahların en büyüğü, Allah'a ortak koşmaktır. Bunun ilâcı, TEVHÎD'dir. Tevhîd ise fiiller, sıfatlar ve zatlara göre birtakım mertebelere ayrılır.»⁽⁵⁴⁶⁾

Bir hadîste ise Resûlullah (S.A.V.) buyuruyor ki :

«Demir nasıl paslanırsa, gönüller de öylesine paslanır. Şüphesiz ki gönüllerin cîlâsı, Allah'ı anmak, Kur'an okumaktır.»⁽⁵⁴⁷⁾

Yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu konuyla ilgili bir hadislerinde de şöyle buyurmuşlardır :

«Ne kadar bir âdemoğlu varsa mutlaka her birinin iki sahifesi vardır: Bir sahifeye gündüzleyin (işlediği) amel yazılır. Diğerine ise geceleyin (işlediği) amel yazılır. Sonra bu iki sahife katlanır. İçinde istiğfar —isterse bir defa yapılmış olsun— varsa, sahifeler nur gibi parıldar. İçinde istiğfar yoksa karanlık ve siyah bir vaziyette katlanmış olurlar.»⁽⁵⁴⁸⁾

Bunun içindir ki Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hadîsi açıklama mahiyetinde şöyle buyurmuştur: «Allah'a günde iki defa olsun istiğfar etmeyen kimse kendi nefesine zulmetmiş olur.» Sabah ve akşam bu zulmü işlemiş sayılır.»⁽⁵⁴⁹⁾

∴

(545) Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(546) Senedini tesbit edemedim.

(547) Te'sîr-i Râhu'l-Beyân.

(548) Senedi tesbit edilemedi.

(549) Şîr'atü'l-İslâm.

İSTIAZE (ŞEYTANDAN VE KÖTÜ ŞEYLERDEN ALLAH'A SİĞİNMA) HAKKINDA VÂRİD OLAN ÂYETLER VE SAHİH HADİSLER VE BUNUN HASSALARI

Bil ki, Eûzü billâhi mine's-şeytânî'r-râcîm demekdeki hikmet, izin almak, kapıyı çalmaktır.

Bir hükümdarın kapısına gelen, izin almadıkça nasıl içeri giremezse, bunun gibi Kur'ân-ı Kerîm'i okumak isteyen kimse en samimi dostuyla münacatta bulunmak için içeri girmek arzusundadır. Bu bakımdan dil temizliğine muhtaçtır. Çünkü lüzumsuz konuşmakla, şuna buna yalan, iftira atmakla onu murdar etmiş bulunuyor, TEAVVÜZ ile temizlenmesi gerek.

Ma'nîtet ehli der ki: Bu kelimeler (Eûzu billâhi mine's-şeytânî'r-râcîm) Allah'a yakınlık sağlayanların vasıtası, Allah'tan korkanların dayanağı, helâk olmaya yüz tutanların dönüş umudu, huşû' ehlinin gâmil veygısı ve Rabbü'l-Âlemin'in şu buyruğuna gönülden boyun eğip uymaktır: «Kur'ân okuyacağın zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın. Doğrusu şeytanın, insanlar ve yalnız Rablerine güvenenler üzerinde bir nüfuzu yoktur. Onun nüfuzu sâdece onu dost edinenler ve Allah'a ortak koşanlar üzerindedir.»⁵⁵⁰

Bu konuda beğenilen söz, cumhurun sözüdür: EÛZÜ BİLLÂHİ MİNE'S-ŞEYTÂNİ'R-RACÎM. İstiazevi cumhurun bu tesbitine göre okumak daha sabit ve daha sağlam bir rivâyettir.

Hadîs-i şerifte buyruldu ki: «Cibrîl bunu bana böylece Levh-i Mahfuz'dan getirip okuttu.»

Her ne kadar bu konuda «ESTEÎZU BILLÂH» sözü dirâveten daha uygunsaydı da diğer şerh daha sabit görülmüştür. Bu şekil dirâveten daha uygundur. Çünkü Kur'ân'da emredilen: «Festez billâhi» tekfirî nıvafıktır. Cebrâil'in Peygamber Efendimiz'e ilk indirdiği şey İSTIAZE ve BESMELE'dir. Kur'ân'da «Rabbîn adıyla oku!» emri de buna işârettir. «Eûzü»nün mânası, ilticâ ediyorum, demektir.

(550) Nahl sûresi, âyet: 98-101

Bil ki, İSTIAZE kelimeleri üç kısma ayrılır: Sıfatiye, ef'aliye ve zâtiye... Nitekim Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki:

أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ خَطَايَاكَ وَمِنْ غُيُوبِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْتَ أَى مِنْ عَذَابِكَ

Mânası:

«Senin gazabından rızana sığınırım. Senin vereceğin azâbindan ve elim sonuçtan senin bağışlamana iltica ederim. Senden sana sığınırım.» Yâni azâbından sana sığınırım.⁵⁵¹

İstiaze, kendi türlerinin hepsini kapsasın diye İsm-i Celâl ile ihtiyar edilmiştir. Tefsir-i Kebîr'de deniliyor ki: Şerhler ya itikadî hususlardadır —ki buna bâtil olan bütün mezhepler dahildir. Yetmiş iki sapık fırkanın itikadı da bunun kapsamına girer — ya da bedeni amellerdedir — ki bunlardan bir kısmı dine zarar verir. Mukellefler hakkında men'edilen şeyler bu cümledendir. Bunların hepsini sıralayıp buraya yazmak mümkün değildir. Bir kısmı dine zarar vermez, hastalıklar, marifet, değildir. Bir kısmı dine zarar vermez, hastalıklar, elem ve kederler, varmak, boğulmak, fakırlık, korkuk, ihtiyarlık, bunama ve bunlara benzer belâlar, dertler. Bunların hepsini de sayıp dokmek mümkün değildir. — EÛZÜ BİLLÂHİ bütün bunlardan Allah'a sığınmayı içine almaktadır. O halde akıllı kimseve gereken şudur. İstiaze bulunmak istediğinde bu savdığımız üç cins şerri türleriyle birlikte hatırına getirmesi yeter. Çünkü bunların hepsini kafada sıralayıp yazmak mümkün olmaz. Nitekim Rûhu'l-Bevân tefsirinin baş kısmında bu husus açıklanmıştır. Oraya muracaat edilmesi tavsiye olunur.

İbnü Abbas (R.A.)'ın rivâyet ettiği hadîs-i şerifte buyuruşu ki: «Kur'ân'a saygı ve onun kadrini yüceltmek, EÛZÜ BİLLÂHİ MİNE'S-ŞEYTÂNİ'R-RACÎM'dir. Kur'ân'ın anahtarı, BİSMİLLÂHİ'R-RAHMANİ'R-RAHÎM'dir.»⁵⁵²

(551) Ahmed bin Hanbel, Taberânî

(552) Cevdâir-ı Tefsîr.

«Kur'an'ın kadrini yüceltmek ve ona saygı duymak» cümlesinden şu neticeyi çıkarıyoruz: İSTİAZE, Kur'an'a ait bir sü-purgedir; Kur'an okuyan kimse bu süpürge ile önce gönül ala-nını, beden ve dil sahasını çeşitli menhiyattan, engellerden, nefsin kötü düşüncelerinden ve şeytanın vesvesesinden temiz-ler.

Kur'an'daki «Festaiz» emri vücûb içindir. Yâni Kur'an okumak isteyen kimsenin EÜZÜ çekmesi vâcibdir Nitekim Tefsir-i Şeyh'de de bu husus belirtilmiştir.

El-Maâlim kitabında deniliyor ki: İSTİAZE, Kur'an oku-mak istenilirken sünnettir. Her iki takdirde de mânası şöyle dir, âyetin: «Ey Muhammed! Kur'an okumak istediğinde ES-TEİZÜ BILLÂHİ MİNE'Ş-ŞEYTANİ'R-RACİM de..»

Bu âyetin iniş sebebi: Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz Kur'an okurken tutulup kaldı ve bunun sebebini bir türlü an-layamadı. Bunun üzerine, hem ona, hem ümmetine ta'lim ol-sun diye yukarıdaki âyet indi. Tutulup kalmanın, şeytandan (onun işi) olduğu, bundan kurtulmanın İSTİAZE ile olacağı bildirildi.

el-Kifâye kitabında deniliyor ki: İSTİAZE, «Esteizü bi'l-lâhi mine's şeytani'r-racim» demektir. Hidâye kitabında «Eüzü billâhi mine's şeytani'r-racim» demektir, deniliyor. Boyle de-mek Kur'an'a uygunluk sağlamak içindir. en-Nihâye kitabın-da, fetvâ buna göredir, deniliyor. Bazısına göre, İSTİAZE'nin mânası, «Kovulmuş şeytandan, ya bilfiil işe girişmesiyle veya yardımcılara emretmesiyle çıkan her şeyden Allah'a sığı-nırım» demektir.

el-Hasen'den nakledildiğine göre, diyor ki: Allah'a sığınan kimseyle arasına Allah üçyüz hicab yerleştirir ki bir hicabdan diğerine olan mesafe yerle gök arası kadardır. Artık bu du-rumda şeytan ona yaklaşmaya yol bulamaz. Cenâb-ı Hak bunu destekler mânada buyuruyor ki: «Doğrusu şeytanın, inanan-lar ve yalnız Rablerine güvenenler üzerinde bir nüfuzu yok-tur.»⁵⁵³

(553) Nahl sûresi, âyet: 100

Diğer bir âyet-i kerimede de buyuruluyor ki :

«De ki; Rabbim! Şeytanın kışkırtmalarından sana sığı-nırım. Rabbim (şeytanın ve o yolda olanların) yanımda hazır ol-malarından da sana sığınırım.»⁵⁵⁴

«De ki: İnsanlardan ve cinlerden ve insanların gönülleri-ne gelenin şerrinden, düğümlere nefes eden büyücülerin şer-rinden, hased ettiği zaman hasedçinin şerrinden, tan yerini ağartan Rabbe sığınırım.»⁵⁵⁵

«De ki: İnsanlardan ve cinlerden ve insanların gönüllertine vesvese veren o sinsî vesvesecinin şerrinden, insanların Rabbi-ne, insanların hükümrânına, insanların ilâhına sığınırım.»⁵⁵⁶

İstiâze ile ilgili daha başka âyetlerde de birtakım telkin-ler vardır

Ebü Zerr-i Gıffârî (R.A.), Resûlüllah (S.A.V.)'in şöyle de-diğini rivâyet ediyor: «Cinlerin ve insanların şeytanından Al-lah'a sığınırım.» Bunun üzerine Ebû Zer diyor ki; sordum :

— Yâ Resûlâllah! İnsanların da şeytani var mı?

— Evet, onlar cinlerin şeytanından daha şerdir.

Dive cevap verdiler.

Bu hadiste ise şöyle buyurdular «Mü'min EÜZÜ BILLÂ-Hİ MİNE'Ş-ŞEYTANİ'R-RACİM dediği zaman, şeytan şöyle der: «Belimi kıldı, bende hiç güç kalmadı!...»

Havâss'dan bâzısı diyor ki: İSTİAZE virdi, mü'minlerin sakıt olmayan sunnetidir. Her gün denilmesi uygun olur. İs-tiâze da boyledir. Her gün yirmi bir, kırk bir ya da yetmiş ve ya yüz defa bunlar soylenebilir. Muhakkak ki İSTİAZE'de bir çok faydalar vardır.

..

(554) Mü'minûn sûresi, âyet: 98.

(555) Feldk sûresi.

(556) Nâs sûresi.

BESMELE-İ ŞERİFENİN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

«Cebrâil bana vahyî ile geldiğinde ilk gönlüme ilka ettiği şey, BİSMİLLÂHİRRAHMÂNİRRAHİM oldu.»⁵⁵⁷

Yapılan sahih rivâyete göre, Hazret-i Osman (R.A.), Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den Bismillâhi'r-rahmânî'r-rahim'den sordu. Resûlullah (S.A.V.) ona şu cevabı verdi: «Bismillâh, Allah'ın isimlerinden bir isimdir. Bununla Allah'ın en büyük sımi arasındaki yakınlık, gözün beyazıyla siyahı arasındaki yakınlık gibidir.»⁵⁵⁸

Şa'bi'den yapılan rivâyette buyuruluyor ki: «Allah'ın en büyük ismi, YÂ ALLAH'dır.»⁵⁵⁹

Diğer bir hadis-i şerifte: «Allah'ın en büyük ismi, ALLAH dır. Kur'an-ı Kerim'e de her isimden önce Allah ile başlandı. ğına dikkat etmez misiniz?»⁵⁶⁰ buyuruluyor.

Yine bu konuda Resûlullah (S.A.V.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bismillâhi'r-rahmânî'r-rahim indiği zaman gökteki melekler buna çok sevindiler; Arş titredi. Bismillâh ile birlikte bin melek indi. Bu, meleklerin imânını artırdı. Cinler yüzükoyun yere kapandılar. Felekler bundan dolayı harekete geçti. Melekler Besmele'nin azametinden dolayı baş eğip küçüldüler.»

«Bismi'llâhi'r-rahmânî'r-rahim indiği zaman, dağlar tesbih getirdi. O kadar ki bu tesbihi Mekke ehli ve o bölgede bulunanlar işitti. Bunun üzerine dediler ki: «Muhammed dağları büyüledi.» Cenâb-ı Hak bir duman gönderdi de Mekke ehli üzerinde gölge oldu.

Râvî devamla diyor ki: Resûlullah, (S.A.V.) «Kim Bismillâh'ı gönülden inanarak okursa, onunla birlikte dağlar da tes-

(557) Dâre Kutni; İbni Ömer'den (R.A.)

(558) İbni Ebi Hâtim, Hâkim, Beyhâki, Herevî, Hatîb-i Bağdâdî; İbni Abdâs'dan (R.A.)

(559) İbni Ebi Dünya, İbni Şeybe

(560) Buhârî; Câbir'den (R.A.)

bih getirir. Ancak ne var ki dağların bu tesbih sesi duyulmaz.»⁵⁶¹ buyurdular.

Diğer bir rivâyette ise şöyle deniliyor: «Dağlar ve taşlar tesbih eder. Ancak ne var ki insanlar bunların tesbihlerini işitmezler. (Gönül kulağı açık olanlar belki duyabilir).»

«Bir çıkmaza sürüklenir, sıkıntıya düşersen, Bismillâhi'r-rahmânî'r-rahim ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-alîyyî'l-azîm söyle.. Cenâb-ı Hak bu sebeple bunu söyliyenden belânın bir nice çeşitlerini geri çevirir.»⁵⁶²

Konumuzla ilgili hadis-i şerifler :

«Bismillâhi'r-rahmânî'r-rahim ve lâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-alîyyî'l-azîm diyen kimseden Cenâb-ı Allah belâ, gam, keder ve üzüntüden yetmiş kapıyı çevirip kapatır.»⁵⁶³

«Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Bismillâhi'r-rahmânî'r-rahim el-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemin'i okur, bismillâh'ı bir âyet sayar, Gayri'l-mağdûbi aleyhim'i bir âyet saymazdı.»⁵⁶⁴

«Şeytan'ın insanlardan çalmak istediği Kur'an'dan en büyük âyet, Bismillâhirrahmânirrahim'dir.»⁵⁶⁵

«İnsanların Allah kitabında en çok gaflet ettikleri âyet, Bismillâhi'r-rahmânî'r-rahim'dir. Bu âyet Süleyman bin Dâvud mustesnâ Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz'den başka hiçbir kimseye inmemiştir.»⁵⁶⁶

Büyük sahâbî Bureyde (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bana: «Süleyman Peygamber'den başka bir peygambere inmeyen bir âyetten sana haber vermedikçe camî'den çıkmayacağım. O âyet ancak sana inmiştir. Sonra da sordu :

- Namaza başlarken ne ile Kur'an'a başlarsın?
- Bismillâhi'r-rahmânî'r-rahim ile
- İşte o, işte o!.. Buyurdular.»⁵⁶⁷

(561) Ebû Nuaym, İbni Süleim; Hz. Aişe'den (R. Anhâ)

(562) İbni Sînnî, Deylemî; Hz. Ali'den merfuan.

(563) ed-Dürrü'l-Mensur; İbni Abdâs'dan (R.A.)

(564) Ahmed bin Hanbel, Ebû Dâvud, Hâkim; Ömmü Selmâ'den.

(565) Beyhâki, İbni Huzeyme; Sa'd bin Cübeyr'den (R.A.)

(566) Beyhâki, İbni Merduveyh; İbni Abdâs'dan (R.A.)

(567) Dâre Kutni, Taberânî.

İbni Abbas (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm ininceye kadar sûrelerin bölümünü bilmiyorlardı.

Bezzar buna ilâveten diyor ki: Bismillâh inince, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz sûrenin bununla bittiğini anladı. Böylece başka bir sûreye başlayıp yöneldi.⁽⁵⁶⁸⁾

İbni Abbas yine diyor ki: Daha önceleri müslümanlar bir sûrenin bitiş kısmını bilmiyorlardı. Bismillâh ininceye kadar bu böyle devam etti. Besmele inince, sûrenin nerede bittiğini bilmiş oldular.⁽⁵⁶⁹⁾

Bu konuda İbni Abbas başka bir rivâyetle diyor ki: Ceb-râil gelip Peygamber (S.A.V.) Efendimiz Bismillâh'ı okuyunca, bunun sûre olduğunu (sûre başlangıcı bulunduğunu) anlamış oldu.⁽⁵⁷⁰⁾

İbni Mes'ud (R.A.) Hazretleri diyor ki :

«Bizler, iki sûre arasındaki fasılayı, Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm ininceye kadar bilmiyorduk.»

Ebû Şâimme bu konuda diyor ki: İhtimal ki bu, Cebrâil (A.S.) sûreyi Resûlullah'a okuyup öğrettikten ve Resûlullah (S.A.V.)'in de o sûreyi iyice belledikten sonra Cibril'in TES-MİYE ile emretmesi devresinde olmuştur. Böylece Resûlullah (S.A.V.) sûrenin bittiğini ve başka bir sûreye geçildiğini bilmiş oluyordu.

Resûlullah Efendimiz'in «Besmelenin inmesi» şeklinde tâbir kullanması, onun her sûrenin başında Kur'an'dan (bir âyet) olduğunu bildirmek içindir. Diğer bir ihtimalle, her sûrenin tüm âyetleri, Besmele'nin inişinden önce indiği, sûre tamamı lanınca da Cebrâil Besmele'yle inip sûreyi belli ölçüde arzettiği olabilir. Böylece Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz sûrenin bittiğini anlar ve başka bir âyet oraya ilâve etmezdi.

Yapılan rivâyete göre, İbni Abbas (R.A.) diyor ki :

«Seb'u'l-Mesânî Fâtihatü'l-Kitab'dır.»

(568) Ebû Dâvud, Hâkim, Beyhâkî, Bezzar; İbni Abbas'dan (R.A.)

(569) Hâkim; İbni Abbas'dan (R.A.)

(570) Hâkim; İbni Abbas'dan (R.A.) sahîh isnadla.

Bunun üzerine soruldu :

— Bunun yedinci âyeti nerede?

— Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm'dir, diye cevap verdi.⁽⁵⁷¹⁾

Sahîh rivâyette, Hazret-i Ali (R.A.)'den soruluyor :

— Seb'u'l-Mesânî nedir?

— El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemin'dir, diyor.

— Ama bu altı âyettir!.

— Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm de bir âyettir.⁽⁵⁷²⁾

Vâhidî'nin İbni Ömer (R.A.)'den yaptığı rivâyete göre: «Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm, her sûrede inmiştir.»

(Böylece Bismillâh... her sûrede bir âyet olarak bulunur.)

Rivâyete göre, İbni Ömer (R.A.) namazda Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm'i okur, sûreyi bitirince de okur ve şöyle derdi: «Mushafta ancak okunsun diye yazılmıştır.»⁽⁵⁷³⁾

Ebû Hüreyre'den yapılan rivâyette Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki: «El-hamdü'yü okuduğunuzda Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm'i de okuyun. Doğrusu Fâtîha UMMÜ'L-KUR'ÂN = Kur'an'ın anası ve Kitab'ın anasıdır ve o Seb'u'l-Mesânî'dir. Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm ondan bir âyettir.»⁽⁵⁷⁴⁾

Safvân bin Selim'den yapılan rivâyete göre, Safvân diyor ki: Cinler insanların hem ote berisini, hem elbisesini kullanıyorlar. Sizden biriniz bir elbise aldığında veya çıkarıp bir yere koyduğunda Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm desin. Çünkü Allah ismi mühürleyicidir. (Ona artık cinler vanaşamaz).⁽⁵⁷⁵⁾

Atâ' Hazretleri ise şöyle diyor :

«Geceleyin eşekler anırmaya başlayınca, siz şöyle söyle-

(571) İbni Huzeyme, Beyhâkî; İbni Abbas'dan (R.A.)

(572) Dâre Kutnî; Hz. Ali'den (R.A.)

(573) Beyhâkî; İbni Ömer'den (R.A.)

(574) Dâre Kutnî; Ebû Hüreyre'den (R.A.) el-İtkan

(575) Ebû Şeyh; Safvân bin Selim'den

yin: Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahim, Eûzü billâhi mineşşeytani'r-racim.»⁽⁵⁷⁶⁾

«Öğretmen çocuğa Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahim deyince, hem öğretmen için, hem çocuk için, hem de onun ana-babası için cehennemden kurtulma berati yazılır.»⁽⁵⁷⁷⁾

İbni Abbas (R.A.)'den yapılan diğer bir rivâyette, diyor ki, Resûlullah (S.A.V.)'in şöyle buyurduğunu işittim: «İnsanların hayırlısı ve yeryüzünde yürütenlerin hayırlısı, muallimlerdir. Din ne kadar eskimeye yüz tutarsa onlar onu tazelerler. Onlara veriniz, onlarla çekşmeyiniz ve onları (beldenizden) çıkarmayınız!»⁽⁵⁷⁸⁾

Yapılan rivâyete göre, İbni Mes'ûd (R.A.) demiştir ki:

«Kim on dokuz zebâniden kurtulmak istiyorsa, Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahim'i okusun. Tâ ki Allah bunun her harfine karşılık ona bir cennet lûtfede.»⁽⁵⁷⁹⁾

«Kim Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahim'i okursa, ona her harf başına dört bin iyilik yazılır. Her harf başına dört bin kötülüğü silinir. Dört bin derece yükselir.»⁽⁵⁸⁰⁾

(Bunun tahdid değil de kesretten kinâye olduğu sövlenir. Konumuzla ilgili diğer hadîs-i şerifler.)

«Ağaçlar kalem, denizler de mürekkep olsaydı; cinler ve insanlar toplanıp meleklerle birlikte bir kitap hazırlayıp Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahim'in mânasını yazmaya başlasalar ve buna iki milyon yıl devam etmiş olsalardı onun yüzde birinin mânasını yazmaya güç getiremezlerdi.»⁽⁵⁸¹⁾

«Kul, Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahim deyince, cennet ehli «Lebbeyk ve Sa'deyk = Buyur, seni bekliyoruz, saadette, gel» der ve şunu ilâve eder: «Allah'ım! Falan kulun Bismillâhi'r-

(576) Abdürrezzak, Ebû Nuaym; Atâ'dan.

(577) Deylemi; İbni Abbas'dan (R.A.)

(578) Deylemi.

(579) Vekî ve Sa'lebi; İbni Mes'ud'dan (R.A.)

(580) Deylemi; İbni Mes'ud'dan (R.A.). / Dürre'l-Mensûr.

(581) Risâle-i Besmele. (Hadîsin senedini tesbit mümkün olmadı.) (Mü-tercim)

Rahmâni'r-Rahim dedi. Allah'ım! Onu cehennemden çıkar, cennetine koy.»⁽⁵⁸²⁾

«Kıyâmet günü bir kavim, Bismi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahim diyerek gelir; onların iyilikleri kötülüklerinden daha ağır basar. Diğer ummetler bu kavmin bu durumunu görünce, «iyilikleri bu kavimden ağır basıyor» derler.»⁽⁵⁸³⁾

Cennet-i Ezzat'ın kapı ve soketleri başı Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim'dir. Bu da Allah'ın büyük isimlerindendir. Eğer bu cennet terazinin bir kefesine verler gökler ve içindekiler de diğer kefesine konulsa, Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim ağır gelir. Cenâb-ı Hak Besmele'yi bu ümmet için her türlü belâdan güven yapmış kovulan şeytandan koruyucu kılmış, her türlü hastalığa şifâ yapmış, yere batmaktan, yangından, başka tehlikelerden koruyucu etmiştir. Bütün bunlar Bismillah'ın faziletleriyle sunulmuştur. (584)

Mi'rac'a çıktığım gece, semalara doğru yolculuk yaparken cennetlerin hepsi bana arzolundu. Cennette dört ırmak gördüm: Biri su, biri süt, biri şarap, biri de bal idi. Nitekim Allah bunu beyân ederken buyuruyor ki: «Allah'a karşı gelmekten sakınanlara söz verilen cennet şovledir: Orada temiz ve bozulmayan süt ırmakları, şarap ırmakları ve bal ırmakları vardır. Onlara orada her türlü meyve ve Râbi'ma'nın nâ'fesi vardır.»⁽⁵⁸⁵⁾ Bunun üzerine Cebrâil'e dedim ki: Bu nehirler nereden geliyor ve nereye gidiyor? Cebrâil (A.S.) cevap verdi: Havz-ı Kevser'e doğru akıp gidiyor. Ancak nereden geldiğini bilmiyorum. Siz Allah'tan sorarsanız, bu hususu size ya bildirir veya gösterir. (Veva ben Allah'a dua edip bu hususu size bildirmesini ya da göstermesini dileyeyim). Ve sonra Cibrîl Rabbine duâ etti. Bunun üzerine bir melek gelip Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e selâm verdi ve dedi ki: Yâ Muhammed! Gözlerini yum. Pey-

(582) İbni Ebi Dunyâ

(583) Kaynağı tesbit edilemedi.

(584) Havâssı'l-Kur'ân

(585) Muhammed sûresi, âyet: 15.

gamberimiz bunu ifâdeden sonra şöyle devam etti: Meleğin işâreti üzerine gözlerimi yumdum. Sonra melek bana: Şimdi gözlerini aç, dedi. Açtım, bir de ne göreyim, ben bir ağacın yanında bulunuyorum. Orada inciden bir kubbe vardır. Kapısı yeşil yakuttandı. Kilidi altından idi. Eger dünyadaki bütün insanları ve cinleri o kubbenin üzerine koymuş olsalardı, dağın başına konan bir kuş kadar gözükmelerdi veya denize atılmış bir badem. İşte o dört ırmagın o büyük kubbenin altından çıktığını gördüm. Donmak istedim. Fakat o melek bana dedi ki: Bu kubbenin içine girer misin? Nasıl girebilirim? Üzerinde kilit vardır! Dedim. Hem bu kilidi nasıl açabilirim? Dine ilâve ettim. Melek bana: O kilidi aç, dedi. Nasıl açayım? Diye sordugunda, onun anahtarı senin elinde bulunuyor, dedi. Hani nerede dediğin anahtar? diye sordugunda; onun anahtarı, Bismi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahim'dir, dedi. Bunun üzerine kilide vaklastığımda, Bismillahi'r-Rahmâni'r-Rahim dedim: kilit açılıverdi. Kubbenin içine girdim; gördüm ki o dört ırmak bu kubbenin içindeki dört rükünden akıp çıkıyor. Melek bana, baktınız mı? Dine sordu. Evet, dedim. İkinci kez bak, dedi. Baktığımda, kubbenin dört rükünü üzerinde Bismi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahim yazılı duruyor. Su ırmagı, Besmele'nin MİM'inin deliğinden, süt ırmagı, Allah lâfzının (HÂ) harfinden, şarap ırmagı Rahmân'ın MİM'inden, bal ırmagı da Rahim'in MİM'inden çıkıyordu. O zaman bildim ki bu dört nehir Besmele'den geliyor. Ve sonra Cenâb-ı Allah buyurdu ki: «Yâ Muhammed! Ümmetinden kim beni bu isimle anarsa, halis bir kalb ile Bismi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahim derse ona şu dört ırmaktan içiririm.» (")

Başka bir rivâyette şu ilâve ver verilmiştir: Cumartesi günü su ırmagından, pazar günü bal ırmagından, pazartesi günü süt ırmagından, salı günü şarap ırmagından içilir. Cennet ehli bunlardan içince sarhoş olur ve uçarlar. Bu ucus bin yıl

(586) Dakayku'l Ahbar (Hau
Ruhu'l Beyân Tefsir, aile de bina u
tir)

bu dağın altından çıkar. Ondan da çarşamba günü içerler. Sonra tekrar bin yıl uçarlar; tâki büyük bir saraya gelmiş olurlar. O sarayda vüksekçe sedirler vardır. Üzerine otururlar. Üzerlerine zencebilden bir şarap iner. Ondan da içerler. Bu persembeye gumme rastlar. Sonra (BA') çeşmesinden varatılan beyaz bir buluttan yağmur yağar onların üzerine. Bu yağış, bin yıl hulle (cennet elbiseleri), bin yıl çeşitli cevherler şeklinde bir cevherle bulikte bir Huri bulunur. Sonra bin yıl arar, tâki MAK'AD-İ SİDK denilen mevkî'â varırlar. Orada otururlar. Üzerlerine, sonunda misk kokusu azezi kapalı saf bir içecek iner. Ondan içerler.

Bütün bu kerametler ihlas ile Besmele'yi okuyan, iyi amel bulunan, günah ve kötülüklerden kaçınan kimseler için.

Cennette CEBEL-İ RAHMET adında bir dağ vardır. Üzerinde KASR-İ L-İSÎ ÂM isimli bir saray bulunuyor. Bu sarayın içinde BEYTÜ'L-CFİÂL adında bir ev vardır. Sarayın on iki bin kapı kanadı bulunuyor. Kapının iki eşliği arası beşyüz yıllık mesafedir. Bu kapılar ancak BISMİLLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHİM diye kimseye açılır.»

BAHRÜ'L-ULÛM ADLI KİTAPTA BELİRTİLDİĞİ ÜZERE BESMELE NİN TEFSİRİ

Ebü Hureyre (R.A.)'in rivayetine göre, Resûlullah (S.A. V.) Efendimiz buyurdu ki: «Bismi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahim, Kur'ân'ın anaşırıdır ve o yedi ikilidir.»

Bu da, Besmele'nin Kur'ân'da olan mâna külliyyatını kapsadığı içindir. Çünkü Besmele'den maksad, başlangıç ve sonuçta irşad etmek ve ikisi arasındakiini (yâni dünya ile âhireti ve bu ikisi arasındakiini) teklif yurdunu ve bununla birlikte, Allah'ın zatına, azametine, sıfatına, güzel güzel nimetlerine, çokca ba-

(587) Hayatu'l Kulub (Sinnâ, tesbit edilememiştir) (Mütercim)

ğışlarına kemal derecede olan her yönüyle kudretine övgü ve sesleniş) bildirmek içindir. Şüphesiz ki Besmele'yi vasfetmekte insanları çok noksan kalmışlardır. Onu açıklamakta akıllar durgunluk içinde kalmıştır. Hem kullara şu dünyada ulaşan şeylerden ve âhirette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir beyerin gönlünden geçirmediği nimetlerden en yucesi ve en gonul doldurucusu şüphesiz ki Cenâb-ı Hak'ın vech-i kerimine hakmaktır. Cenâb-ı Hak bizi de sizi de buna lâyık olan kullarından eylesin

Bunu kuvvetlendiren bir husus da şudur: Bazı ilim adamları demişler ki: RAHMÂN'dan anlaşılan, bir çeşit rahmettir. Bu da kulların güçlerinin çok ötesindedir; uhrevî saadete talûk eden bir rahmettir. Çünkü RAHMÂN ismi kullarına karşı çok şefkatli olan zat demektir. Önce bu şefkatiyle onları icad eder, sonra imâna hidâvet buyurur. Saadetin sebeplerini kolaylaştırır. Âhirette ise mutluluğa eriştirir. Kerim yüzünü göstermekle de ziyâde bir nimet sunmuş olur

Bazısına göre RAHMÂN, dünyada (kullarının günah ve kusurlarını) gizlemekle; RAHÎM, âhirette bağışlamakla merhamet eden, demektir

Bazısı da, nimetleriyle RAHMÂN'dır, lûtuף ve ihsanlarıyla RAHÎM'dir, demektir, şeklinde ifâde etmiştir

Bazısı da, cehennemden kurtarmakla RAHMÂN'dır, cennete sokmakla da RAHÎM'dir, demiştir

Bazısı da, Kur'ân-ı Kerim'i öğretmekle RAHMÂN'dır, selâm ve kelâm tefsirini yapmakla RAHÎM'dir, demiştir.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki

«İsa Peygamber'i annesi, Kitab'ı öğrenmek üzere muallime teslim etti. Muallim ona: Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim söyle, dedi. Bunun üzerine Hz. İsa, «Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim nedir? diye sordu. Hocası, bilmiyorum, diye cevap verdi. İsa Peygamber söyle soze başladı: Bismillâh'daki (B) harfi, BAHAULLAH (SIN) harfi SENAUULLAH, (MUM) harfi MULKULLAH'ı, ALLAH lâfzı, ilâhlar ilâhını, RAHMÂN ve RA-

HİM ise, Rahmân dünyadaki merhametini, Rahim âhiretteki rahmetini ilade eder. ()

Âriflerden bir kısmı demişler ki: Daha önceki semavi kitaplarda bulunan şeylerin hepsinin Kur'ân-ı Kerim'de bulunduğu ve Kur'ân'ın tümünün de Fâtiha i Şerile'de mevcut olduğu, Fâtiha'nın da tamamının Besmele'de toplandığı, Besmele'nin de (BE) harfinin altındaki noktada yer aldığı, şüphe götürmez bir hakikattir. Nokta da bir nice hakikatleri, incelikleri kapsamıştı

Belki de bu ârifler, noktadan, TEVHİD NOKTASI'nı kasdetmişlerdir. Çünkü tevhid noktasi, Allah'ın birliğini kabul edip bu yolda sülûk edenlerin tek dayanağıdır.

Bazısına göre, bunların hepsi (BE) harfinin altında gizlenmiştir. Çünkü bütün âlemlerden maksad, kulu Rabbine erişmesidir. Bu (BE) harfi ise İLSAK içindir. Kulu Rabbinin yanına ulaştırıp oraya bağlar. Bu da insanın arzu ettiği kâmil bir maksattir. Nitekim aynı hususu İmam Fahrüddin Razi, İbn-i Nakib kendi tefsirlerinde belirtmişlerdir. Özetle demişlerdir ki

Rivâyetlere göre Allahü Teâlâ Tevrat'ı Musâ Peygamber'e indirdiğinde Tevrat bin sûre ve her sûre de bin âyet buyuklûgünde bulunuyordu. Musâ Peygamber Tevrat'ın hacmini düşünerek

— Ya Rabbi! Kim bu Kitab'ı okumaya ve ezberlemeye güç getirebilir? Diye sormuş. Cenâb-ı Hak ona şu cevabı vermiş

— Doğrusu ben bundan daha büyük bir kitab indireceğim!

— Kime indireceksin Yâ Rabbi!?

— Peygamberlerin sonuncusuna...

(588) Bu haberin sıhhat ve senedi tesbit edilememiştir. Hem az yukarıda. Yukarıda Besmele'nin Süleyman bin Davud (A.S.) müstesna, Peygamber Efendisi'ne indirilmediği belirtilmişti. Muellif nedense bu hususa dikkat etmemiş. Kur'an-ı Kerim'de VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER dediği halde, zayıf ve mevzu' hadisleri de alıp nakletmiştir

— Onun ümmeti o kitab'ı nasıl
vük, hem ömürleri kısıadı

— Ben o kitabı onlara kolayla-
cukları bile okuyabilecek (ve
tir).

— Yâ Rabbi bunu nasıl
Şüphesiz ki ben gökte
avrica bir kitap indirdim
İdris'e, vermişini İbrahim'e
Dâvud'a, İncil'i İsa'ya indirdi-
tim. Ve bütün bu kitapları
indireceğim Kitab'da belirttim. O
Bu sûreleri otuz cüzde d-
rine tertipleddim. Bütün bunların
âvetinde topladım. Fâtiha'nın manası
olan BİSMİLLAH'da topladım. Bunu
ELİF-LÂM-MİM'in (ELİF)'inde topl-
sini actım ve bunun başında ELİF-LÂM-MİM

İste böylece Cenab-ı Allâh
dettiğini Muhammed (S.A.V.)
(Allah lanet etsin onlara) bu kitabın Tevrat'ta Musa'ya
indirilen kitap olduğunu) inkâr ettiler, bilerek katı bir inkâra
saptılar. Bu kitabın başında Besmele yazılmıştır. ÂV
MİM'den sonra «Bu Kitab'ın (Allah tarafından indirildiğin-
de) hiç bir şüphe yoktur» buyuruldu. (100)

BESMELE-İ ŞERİFE İLE İLGİLİ BAZI MES'ELELER

Peygamber (S.A.V.) Elendimiz'den yapılan rivânete go-
re, buyurmuşlar ki: «Kalem'in ilk yazdığı şey, Bismillâhi'r-
Rahmâni'r-Rahim'dir. Siz de bir kitap yazdığınızda başını Bes-
mele'yi yazınız. Besmele gökten inen her kitabın anahtarıdır.

Cebrâil (A.S.) Besmeleyi bana indirdiğinde onu üç defa tek-
rarladı ve dedi ki: Bu sana ve senin ummetinedir. Onlara em-
redip de ki: Hiç bir işlerinde Besmele'yi terketmesinler. Çün-
ku ben onu bir an olsun terketmiş değilim. Benim ona deva-
rum baban Âdem Peygamber'e indirdiğimden beridir. Melek-
ler de ona o zamandan beri devam ederler.» (101)

Mâ'rifet ehlinde bazısı demiş ki: Besmele, hidâyet hazi-
sal bir sozudur. Velâvet hâl'atından ru-
ehli için vakınlık sağlayan bir vuslat-
rahmettir.

Besmele her sûrenin başında bir
Hanife'ye göre, başbaşa bir âvettir; su-
ak için indirilmiştir. Teberriken Kur'an'a
Neml sûresinde geçen Besmele tam bir âvet
ölümüdür. Orada tam bir âvet olmamasının
ifade etmişlerdir: Cünüp, loğusa ve aybaşı
onu okumaktan menedilmeler divedir. Tıpkı
limesi gibi.. Bunlar Kur'an'da bir araya getiril-
cünüp ve loğusa ile aybaşı âdetli ölüm ânında
bilsinler.

Bil ki: Neml sûresindeki Besmele, ittifakla Kur'an'dır.
(Yâni Kur'an'dan bir parçadır). Sûrelerin başında bulunan
Besmele ise; bu konuda meshûr olan görüş, Ebû Hanife'nin
görüşüdür. Ona göre, o besmeleler Kur'an'dan değildir. İmam
Mâlik'in mezhebinde olduğu gibi.. Ama Hanefi mezhebinde
sahih olan husus, Besmele Kur'an'dan tek bir âyettir; sûrele-
rin arasını kırmak için indirilmiş ve başlanmasına teberriük
kılınmıştır. Delil ise, Selef'in hiç birisinin inkâr etmemesi ve
hattı Kur'an ile mushafa yazılmasıdır. Aynı zamanda namazın
onsuz câiz olmadığıdır. Ancak tam bir âyet olup olmadığında
şüphe izhar edilmiştir. İmam Şâfiî, iki kavlinde birinde onun
kendisinden önceki cümleyle birlikte bir âvet olduğunu söyle-
miş ve böylece sûreden tam bir âvet olduğuna hükmetmiştir.
Ancak bu görüş bir şüphe uyandırmış ve bununla maktu' bir

farzın yerine getirilmeyeceği sonucuna varılmış ve cünüp ile aybaşı adeti içinde bulunan kimsenin onu okuyabileceğinin de iz olduğu ifâde edilmiştir. Ancak onlar da bunu teberrük ve uğur kasdiyle okurlar; Kur'ân kasdiyle okumazlarsa cevâz hükmünden yararlanabilirler. Meselâ: Şükür kasdiyle, Elham dü lillâhi Rabbi'l-âlemin derse câiz olur. Tilâvet kasdiyle derse câiz olmaz. Çünkü cünüp ile aybaşı âdeti içinde olan kimse Kur'ân okuyamaz. Böylece, yâni şükür kasdiyle okurlarsa bu katıksız bir duâ olmuş olur. Ancak bu, namaz dışına mahsus bir cevâzdır. Çünkü namaz içinde Fâtiha'yı şükür ve duâ kasdiyle okuyan kimsenin bu tarz okuması farz yerine geçer ve kasdettiği ile amel olunmaz. Çünkü namaz kırâet yeridir, ister istemez okunan âyet, kırâet yerine geçer. Ama namaz böyle değildir; orada neyi kasdederse onunla amel etmiş olur. Şâfi'nin delil olarak nevdara kaydettiği secdeler, Kur'ân'ın tam bir âyet olup olmadığında şüphe edilmesi, Kur'ân kasdiyle onu okumanın cevâzını isbat etmemektedir. Çünkü makam, ihtivat makamıdır. O halde burada ihtivata daha uygun olanı terk edilmesidir. Çünkü delil olarak âyetin okunması tamamen de âdet etmekte ve âyetin okunması kalmamaktadır. Namazda da kâz edilmesi hususunda şüpheli değildir. Çünkü namazda bu duâ ile ihtivata daha uygun olanı içinde şüphe bulunan âyetin okunması terk edilmesidir, her ne kadar delil onun bir âyet olduğuna ve Kur'ân'dan olduğunu inkâr edenin kafrına delâlet etse bile. Çünkü bunu isbat edenlere göre onların delil kayyethi sayılır. Bu hal karşı tarafı ise açıklıktan müşkilâta götürmez. Bu sebeple Taftazânî'nin belirttiği husus vârid sayılmaz.

Denilse ki; Besmele'nin inmesinin tekrarı, onun Kur'âniyetinin tekrarını gerektirir. Nitekim FEBİEYYİ ÂLÂİ RABBİ-KÜMÂ TÜKEZZİBÂN âyetinde durum böyledir. O halde Besmele'yi neden bir tek âyet saymışlar? Buna cevapla deriz ki: Bir âyetin tekrar inmesi Kur'âniyetinin tekrar edilmesini gerektireceğini kabul etmiyoruz. Fâtiha birkaç defa indigi halde, onun Kur'an âyetinin tekrarını iddia eden olmamıştır. Hem

Besmele sûreler arasını ayırmak ve başlama için teberrük olmak için indirildiğinden, yerinin birkaç tane olmasıyla onun birkaç âyet sayılması düşünülemez. Ama tekrar örnek olarak FEBİEYYİ ÂLÂİ RABBİ-KÜMÂ TÜKEZZİBÂN âyetini veriyoruz. Bu onun gibi değildir. Çünkü bu âyet yerinin taaddüdü ile taaddüt etmiştir. ⁽⁵⁹¹⁾

Ebû Hürevre (R.A.)'den vapılan rivâyetlere göre Peğzer her (S.A.V.) Efendimiz buvurdular ki: «Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim ile başlanmayan her şerefli iş noksandır; yarar ve bereketi azdır.» ⁽⁵⁹²⁾

Bu hadis-i şerife davanarak demişler ki: Haram olduğu kesinlik kazanan bir şeye (zinâ etmek, içki içmek gibi) başlarken Bismillâh diyen kimse kâfir olur. Ama o işi bitirdikten sonra ELHAMDÜ LİLLÂH diyecek olursa, küfre düşüp düşmemesinde ihtilâf edilmiştir: Kâfir olmaz divenler, böyle kötü bir şevden avrılıp kurtulduğu için hamdetmiştir, şeklinde yorumlamışlardır.

Bil ki: Bu hadis-i şerif, şerefli bir işe başlarken Bismillâh demenin sünnet olduğuna delâlet etmektedir. Bunun için abdeste başlarken Besmele'yi unutan kimse, abdest ortasında bunu hatırlayıp söylerse sünneti yerine getirmiş sayılmaz. Ama yemek yerken durum böyle değildir. Hatırladığı yerde söylerse yine de sünneti yerine getirmiş olur. Çünkü abdest bir tek ameldir; yemeğin ise her lokması başlıbaşına bir amel. Bir tek ameldir; yemeğin ise her lokması başlıbaşına bir ameldir. Bu konuda Hazretti Aşık (R. Anhâ) müvâzeti bizi işik tutmaktadır. Resulullah (S.A.V.) Efendimiz altı kadar asha bıyla yemek yerken bir bedevî geldi ve Besmele okumadan ilk lokma verdi. Bunun üzerine Resulullah (S.A.V.) Efendimiz: «Bedevî eğer Besmele okursa size de katı gelmiş olur. Sizden biriniz yemek yerken Allah'ın ismini ansın. Bunu başlarken unutursa, hatırladığı yerde BAŞINDA DA SONUNDA DA BİSMİLLÂH desin!» ⁽⁵⁹³⁾

(591) Tefsir-i Besmele.

(592) Ebû Davud, Nesâî, İbni Mâce.

(593) Ebû Davud, İbni Mâce; Aışık (R. Anhâ)'dan

Hadiste Besmele'nin sunnet olarak tanıt-
 yönüne gelince: Resûlullah (S.A.V.) Efendim-
 işi, eli kesik kimseye benzetmiş; oluy-
 betmişe benzetmemiştir. Eger oluy-
 mele'nin vücubuna delalet ederdi
 dı, bu Besmele'nin musta
 insanlığın tahakkuku ruh
 kasdedilen vararları
 çeklesir. Fazileti, gu
 gun biçimdeki durumuyla
 det)in tahakkuku da rukunleriyle
 mertebesi sünnetlerle gerçekleşir. Çünkü sunnetler, farzları
 tamamlamak için mesrû kılınmıştır. Taatlerin faziletleri ve
 sevaplarının çokluğu nâfilelerle meydana gelir. İnsanın elinin
 kesik olması, onun tam olmadığını gösterir. Tam olmayan taat
 buna benzetilmiş ve el mesabesinde sayılmıştır.
 insanın gerçekleşmesinde gerekli değildir.
 El, insanın kemâli için gereklidir. Bunun
 mak da taatin tahakkuku için vâcib değildir.
 lüzumludur. Bu bakımdan anılması sünnet kılınmıştır. Ama
 namazın başında Allah ismini anmanın vücûbu, vâni ALLAH
 EKBER demenin vâcib olması veya bu ölüde bir cümlemin
 kullanılmasının gerekliliği, Allah'ın «VE RABBEKE FEKEB
 BİR» emri cümlesindendir. Havvan boğazlarken aya silâh
 atarak
 Hareketler
 savd petri
 dean. Bu b... olarak Besmele'yi havvan boğazlarken
 terketmek, havvanın haram olmasını gerektirmez et i veni

Bu konuda Ce... Allah'ın
 adının anılmadığı kesilmiş hayvanları yemeyin, bunu yapmak
 Allah'ın yolundan çıkmaktır.» (94)

Cenâb-ı Pevgamber (S.A.V.) Efendimiz'in: «Üzerine Al-
 lah'ın adını anmayan kimsenin abdesti abdest değildir» meâ

ndeki hadisi, abdestin faziletine hamledilmiştir. Çoğu âlimler
 u görüştedir. Zâhirilere göre ise böyle değildir

Yapılan rivâvete göre, Vehb bin Muncbbih (R.A.) divor

bir hükümlerlik vermiştir ki bunu
 vermemiştir. Bu kelimelerle taharet tamam
 zlanan hayvanlar helâl olur sevtanın bir takım dâ-
 ununla men'olunur. Çocuklar onunla yemek ve icme-
 buvurle kimse kalbinin bütün açıklık ve
 BİSMİLLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHİM diverek
 ulmaz. Ateşe girecek olursa yanmaz. Yılan-
 ırasına girecek olursa, ısırılmaz ve sokmazlar.
 inin basucunda okursa, ondan azâb kaldı-
 bunlar Besmele'nin bereketiyle olur.» (95)

âyetlere göre, İsâ Pevgamber bir kabrin yanın-
 leklerinin o kabirdeki kimseye azâb et-
 en döndüğünde o kabre uğradı, na
 a duâ etti. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah ona
 şovie vâcib. «Ya İsâ! Bu kul âsi bir kimse idi. Benim azâ-
 bunda hapis kalmak üzere öldü. Ölürken karısını gebe olarak
 bıraktı. Karısı doğum yaptı; bir erkek çocuk doğurdu. Ço-
 cuk büyüyünce annesi onu muallime teslim etti. Muallim ona
 BİSMİLLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHİM'i öğretti. Bunun üzerine,
 oğlu ver üstünde Bismillâh derken onun babasına kabirde azâb
 etmekten utandım!»

Bazısına göre, BİSMİLLÂHİ'R-MAHMÂNİ'R-RAHİM on
 dokuz harftir. Bunda iki varar vardır: Zebâniler on dokuz
 tanedir. Onların siddeti Bismillâh'ın ondokuz harfiyle def'e-
 dilmiş olur. Diğer i ise Allah bir gün bir geceyi 2 saate bölmüş,
 sonra beş vakit namazı farz kılmış ve bunu beş saate bağla-
 mıştır. Böylece serive kalan on dokuz saatte meydana gelen

(95) Besmele'nin helirtilen hususlarda tesirli olabilmesi, bazı şartlarla
 mümkündür. Dosdogru iman, helâl tokma ihlâs üzere ibâdet, güzel ahlâk, din,
 ahlâk ve fazilete hizmet ve gönülden onun te'sirine inanmak.. (Mütercim)

günahlar. Besmele'nin on dokuz harfiyle temizlenmiş olun (1596)

BESMELE'Yİ OKUMANIN OZELLİKLERİ VE BU OKUMANIN SAYISI

Tefsir-i Kebir'de Ebû Hüreyre (R.A.)'den yapılan rivâvette deniliver ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: «Ya Ebâ Hüreyre! Abdest aldığın zaman BİSMİLLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHÎM de.. Seni koruyan melekler (Hafaza) abdestin bitinceye kadar senin için iyilik ve sevâp yazarlar. Karınla temas etmek istediğinde BİSMİLLÂH söyle. Seni koruyan melekler senin için iyilikler yazarlar. Gusledinceye kadar buna devam ederler. Bu temastan sana bir çocuk olursa, o çocuğun nefesleri sayısınca sana sevâp yazılır. Onun adımları sayısınca ya da ondan türeyip gelenler sayısınca hasenat yazılır. Hiçbir kimse o nesilden kalmayınca kadar bu sevâp yazması sürüp gider.»

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki

«Hiçbir kimse yoktur ki evine girmek istediğinde sevtan da ona tabi olup içeri girmek istemesin. Ama evine girerken BİSMİLLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHÎM derse, sevtan artık ümidini kaybedip şöyle der: Bu eve girmem için bir imkân kalmadı. Evde kalmadıkça bu evden çıkamam. Eğer BİSMİLLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHÎM derse; şeytan artık burada benim için bir yiyecek kalmadı, diye söylenir. Kendisine su ya da şerbet takdim edildiğinde, Besmele çekerse; sevtan burada artık bana bir içecek yoktur der. Yatağa uzanırken de Besmele çekerse, şeytan, benim için artık burada bir vatak kalmadı der. Ama evine girerken Besmele'yi terkedecek olursa, onunla birlikte şeytan da içeri girer. Yemek verken terkedecek olursa, sevtan da onunla birlikte yer. Bir şey içerken terkedecek

olun. A sevtan da onunla birlikte... Besmele'yi terkedecek olursa, şeytan da onunla birlikte temasta bulunur; böylece doğan çocuğun bir kısmı onun (şeytanın) suyunun karışmasıyla oluşur; çocuklardan bir kısmı kör, bir kısmı şaş, bir kısmı topal, bir kısmı Hak yolundan çıkmış, bir kısmı Hakk'ı inkâr etmiş olur. Bu ve benzeri husus hakkında Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:

«(Ey İblis!) Sesinle, gücünün yettiğini yerinden oynat, onlara karşı yaya ve atlılarınla haykırarak yürü, mallarına ve çocuklarına ortak ol, onlara vaadlerde bulun.. — Ama şeytan sadece onları aldatmak için vaadeder. — Doğrusu benim mümin kulların üzerinde senin bir hâkimiyetin olamaz.» (*)

Cafer bin Muhammed diyor ki: «Şeytan, adamın tenasul âleti üzerinde bulunur. Adam Bismillâh demeden karısıyla temasta bulunursa, şeytan da onunla birlikte temas yapar ve onun akıttığını o da akıtır.»

Rivâvete göre, bir adam İbni Abbas (R.A.) Hazretleri'ne gelerek dedi ki.

Karım uykusundan uyandığında tenasul cihazının üzerinde ateş pırıltısına benzer bir pırıltı görmüş; buna ne dersiniz?

O, şeytanın onunla münasebette bulunmasından oluşmuştur. Karınla münasebette bulunurken Bismillâh de

Diye cevap vermiştir.

Yine rivâyete göre, İbni Abbas (R.A.)'ın şöyle buyurduğu nakledilmiştir: «Kim Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim ve Lâ Havle velâ kuvvete illâ billahi'l-Alîyyi'l-Azîm derse, Allahü Teâlâ ondan belâ, gam, keder, üzüntü gibi nâhoş dertlerden yetmiş kapı çevirir.»

Yine İbni Abbas (R.A.)'ın bu konuda şöyle dediğini Ebû Said el Hudri (R.A.) bize rivâyet ediyor: «Her şeyin bir temeli vardır. Kur'ân'ın temeli Fâtiha'dır. Fâtiha'nın da temeli Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim'dir. Bir takım illetlerden şikâyetçi

olduğunda, belirttiğimiz temele mülâzemet et, bu sayede Al
lahın iznile şilâ bulursun

Şeyh Ahmed el-Bunî (ya da Bevnî) diyor ki: Varlık a
Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim'den meydana gelip dal budak
salmıştır. Bütün âlemler Bismillâh ile kaaimdir, onunla ayakta
duruyor. Bu bakımdan kim Besmele'yi çokça anarsa, Allah di-
ğer âlemlere karşı ona bir heybet verir. Yukarıda ve aşağıdaki
âlemler onu muhteşem bir şekilde görmeye başlar. Besmele'de
ne gibi esrar bulundugunu veya ona ne gibi esrar yerleştirildi-
ğini bilip onu vazan kimse ateşte yanmaz.» (")

CENÂB-I HAKK'IN ÜÇ BİN İSMİ

Bil ki Allahü Teâlâ'nın üç bin ismi vardır. Bin ismini sa-
dece meleklerle öğretmiştir, başkasına değil. Bin ismini de val-
nız peygamberlere öğretmiştir. Üçvüz ismi Tevrat'ta, üçvüz is-
mi İncil'de, üçvüz ismi Zebur'da, doksan dokuz ismi de Kur-
ân-ı Kerim'de mevcuttur. Bir ismini de Cenâb-ı Hak kendine se-
çip ayırmıştır. Bahsedilen üç bin isminin mânası şu üç isimde
toplanmıştır: BİSMİLLÂHİR-RAHMÂNİR-RAHÎM. Kim bu
nu öğrenir ve söylerse, Allah'ın bütün isimlerini anmış gibi
olur.

BESMELENİN ÖZELLİKLERİ VE ESRARI

Harf bakımından Besmele ondokuz harftir. Bu da zebani-
lerin sayısına denktir. Zebaniler bilindiği gibi cehennem ka-
pısında görevlendirilmişlerdir. Allah hepimizi onlardan ko-
ruyup kurtarsın! Kim BİSMİLLÂHİR-RAHMÂNİR-RAHÎM'i
söylerse ve bunu çokça anıp vird haline getirirse, Allah onu bu
zebanilerden koruyup kurtarır.

Kim de Besmele'yi herhangi bir ihtiyacı konusunda çokça
anar (söyler)se, özellikle rızıkları celbetmekte, Cenâb-ı Allah
ona rızıkı kolaylaştırır, ummadığı yerden rızık verir. Ayrıca onu
halkın gönlünde heybetli kılar ve onun bu heybetini hem yüce
âlemde, hem de süflî âlemde sağlar

Kim Besmele'yi uyurken yirmi bir defa okursa, o gece ko-
vulmuş şeytanın şerrinden, insan ve cinlerin kötülüğünden,
hırsızlık ve yangından ve ansızın ölümden emin olur (güven
içinde kalır). Ondandır her türlü belâ ve âfet def'edilmiş olur.
(")

BESMELE'Yİ kim kırk bir defa (helâl lokma yemiş bir
ağız ve şüpheden uzak bir kalb ile) delinin veya sar'ava vaka-
lanmışın kulağına ursa, aynı saatte aklı başına gelir

BESMELE'NİN BAZI ÖZELLİKLERİ DAHA

Besmele'yi kim bir zalımın ya da haksızlık ve adaletsiz-
lik yapan hâkimin vuzune karşı elli defa okursa, o zalım ve o
hâkim ona karşı baş eğer ve onun korkusu kalblerine girer;
a bir heybet verir ve onu onların şerrinden güven içi-

nası için hâlis bir niyetle yetmiş bir defa oku-
nerede olursa olsun, (Allah'ın izniyle) yağmur yağar.
Herhangi bir ağrı üzerine ya da sihirlenmiş, büyülenmiş
mese üzerine hiç ara vermeden günde yüz defa okunursa Al-
lah ondan o ağrıyı ve buvüvü giderir

Kim cuma günü hatip minberde iken yüz on üç defa okur
hatiple birlikte duâ eder ve hâcetini talep ederse, (Allah'ın
le) arzusu yerine gelir.

günü güneş doğarken kibleye yönelerek Resûller
ınca (313 defa) okur, yüz defa da Resûlullah (S.A.V.)
lendimiz'e salât u selâm getirirse, Cenâb-ı Allah onu kendi
lazı u keremivle, hiç ummadığı yerden rızıklandırır.

Elced hesabına göre kim Besmele'yi okur (787 defa) ve
bunu hâlis bir niyetle kırâet eder, sadece Allah rızasını göze-
tirse, hâcetinin yerine gelmesi ya da zararın kendisinden def'-
edilmesi, düşmanlardan ve zalimlerden kurtulması ya da tâat
için veya bir şeyi celb etmek için veya bir kâr sağlamak için ni-

9) Tabii ki Besmele'nin bu te'siri, kişinin inancına, takvâna ve Al-
an ourenine bağlıdır. (Mütercim)

dan başka ilâh yoktur. O, hep diridir. O hep kendi nefsiyle kaimdır. Hiçbir varlığa muhtaş değildir. O'nu ne uyuklama, ne uyku tutar. O'nun azameti gökleri ve veri doldurmuştur. Yine senin Bismillâhi'r-Rahmâni'r-rahim isminle istiyorum. O ki, O'ndan başka ilâh yoktur. Yaratıklar O'na boyun eğmiştir. Gözler O'ndan ürpermiş, yere eğilmiştir. Gonuller O'ndan korkmuştur. Gözler O'ndan dolayı yaş akıtmıştır. Allah'ım! Muhammed'e ve O'nun hanedan ve yâranına geniş rahmetini indirmeni ve benim şu şu ihtiyacımı vermeni istiyorum..»

İbni Ömer devamla diyor ki: Bunu ahlâken düşük olan kimselere öğretmeyin ki, bir kısmı bir kısmına bununla beddua etmesin. Sonra yapılan beddua kabul olur da (arzulanmayan olay meydana gelir). Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: «Başında Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahim bulunan dua reddolunmaz..»⁶⁰¹ buyurmuştur.

BESMELE'Yİ YAZIP TAŞIMANIN ÖZELLİKLERİ

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu konuda buyurdular ki: «Kalem'in ilk yazdığı şey, Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim olmuştur. O halde bir kitap yazdığınızda onun başına Besmele'yi yazınız.»

Diğer bir rivâyette ise: «Bir şey yazdığınızda Bismillâhi'r-rahmâni'r-Rahim'i o yazdığınız şeye yazınız. Onu yazarken de dil ile de telâffuz ediniz.»

«Kim Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim'i yazar da onun (mimlerinin gözlerini) kapatmazsa Allah ona bir milyon yıllık yazar, bir milyon kötülüğünü siler.»⁶⁰²

«Kim Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim'i yazar ve onu Allah'a ta'zim olsun diye yazılmasını güzelleştirirse, mağfiret olunur. Kim de üzerinde Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahim yazılı bulunan kâğıdı, Allah'a saygı olsun ve O'nun ismi çiğnenmesin diye kaldırırsa, Allah onu siddiklerden yazar.»

(601) Tefsir-i Fatiha

(602) Hadisin sayısız olduğunu söyleyenler çoğunluktadır

Said bin Sekine'den yapılan rivâyette; deniliyor ki:

Hazret-i Ali (R.A.), Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim yazan bir adama bakıp ona dedi ki: «Besmele'yi güzelce yaz; çünkü onu güzelce yazan bağışlanır.»

Yine Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki: «Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim'i yazmak yüzü güzelleştirir.»

Rivâyete göre: İnnihû min Süleymâne ve innihû Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim âyeti inince, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Onu yazılan mektupların ve defterlerin baş kısmına koyun!»

Bu âyet inmeden önce, yazılan yazıların ve mektupların baş kısmına Bismikellahümme yazılırdı.⁶⁰³

BESMELE'NİN BAZI FAZİLETLERİ

Besmele her sûrenin evvelinde yazılıdır. Onu yazmanın özelliklerinden biri de: Kim Besmele'yi bir kâğıda yirmi bir defa yazıp uykusunda korkan çocuğun boynuna asarsa, o korku ondan giderilmiş olur. Allah'ın izniyle Besmele te'sirli olur. Veya çocukların korunması için yazılırsa onlar bütün âfetlerden korunmuş olurlar.

Kim de Besmele'yi otuz beş defa bir kâğıda yazıp evine asarsa o eve ne şeytan, ne de cin girer. Evde bir bereket artar, malında ve canında bu açık bir şekilde hissedilir. Bir dükkâna asılacak olursa, kâr ve kazanç oldukça artar. Allah onu hâs edçilerin ve zalimlerin kem gözlerinden korur. Bu hususta hayli menfaat görür.

Besmele'yi Muharrem ayı'nın başında bir kâğıda yüz onüç defa yazar ve taşırırsa, ona ne bir kötülük, ne de bir hile ve düzen erişebilir. O ve çoluk çocuğu ömürleri boyunca güvende kalırlar.

Besmele'yi yüz bir defa bir kâğıda yazıp bostan ve bahçeye gömecek olursa meyve ve sebzesi güzel olur; yetişme devresi (bir âfete uğramadan) tamamlanır, âfetlerden emin olur,

(603) Et-Tariku'l-Vâzih fi Esrâr'l-Fâtiha

bereket meydana gelir, Allah'ın izniyle bunlar gerçekleşir.⁶⁰⁴

Kim Besmele'yi beyaz bir kâğıda bin defa yazıp beraberce taşırsa, düşmanların yanında heybetli görünür. Dostlarının yanında da çok sevimli olur. Halk arasında da saygıdeğer ve şerefli bir kimse durumuna gelir. Allah ona hayırların kapısını açar. Devamlı surette emniyet ve âfiyet içinde kalır.⁶⁰⁵

İşte bu saydıklarımız hayret verici sırlar, garip özelliklerdir (Havâss-ı Kur'ân'da da bu konuya yer verilmiştir)

Besmele'yi yetmiş defa kefenine yazan kimseyi Allahü Teâlâ kabir azâbından korur, Münker ve Nekir'in sorularına cevap vermeyi ona kolaylaştırır.

(İlim adamlarından çoğu Besmele ve âyetlerin kefenine yazılmasını mahzurlu görmüşlerdir. Çünkü kabre konulduktan sonra kısa zamanda dağılan cesedin pisliği içinde kalan kefenin üzerine yazılı olan Allah isimlerinin de pisliğe karışması muhakkaktır. Bunun için kefen üzerine yazılmaktansa, belirtilen sayıda kefen üzerine okunması tavsiye edilmiştir.) (Mütercim)

Besmele bir kurşun parçası üzerine üç defa yazılıp bir ipe bağlandıktan sonra balık avlamak için gerekli iğne takılarak denize atılırsa, balıklar her taraftan ona doğru yönelir. Bu kurşun bir ağa bağlanıp atılacak olursa, ağ balıklarla dolar. Böylece balıkçı arzu ettiğinin fazlasını elde etmiş olur.

Sultanlar, hâkimler ve diğer insanlar yanında sevgili, beğenilen ve izzet ile itibar gören bir kimse olmasını arzu eden kimse perşembe günü oruç tutsun, hurma ya da şeker ile orucunu açsın ve akşam namazından sonra 121 defa Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm okusun ve bunu uyku zamanına kadar devam ettirsin. Cuma günü de sabah namazından sonra yine

(604) Gerekli bütün tedbirler alındıktan ve zırat mücadeleye penis yer verildikten sonra yazılıp konulacak Besmele'nin elbette faydası olur. Bereketli bir mahsul elde etmeyi gerçekleştirir. (Mütercim)

(605) Besmele'de yer alan üç isim Allah Rahmân-Rahîm.. Bu üç ismin tesviki anlamıyla amel edip günlük hayatını ona göre tanzim eden bir kimse, şüphesiz ki düşmanlarının gözünde kendisinden yana bir heybet, dostlarının katında daha çok itibar kazanır. (Mütercim)

Besmele'yi 121 defa okusun ve sonra da onu za'feran, misk ve gül suyu ile mukattaa harflerle bir kâğıt üzerine 121 defa yazsın Meselâ:

ب س م و ا ل ه ا ل ر ح م ن ا ل ر ح ي م

Sonra bu kâğıdı buhurla tütsülesin ve kendi üzerinde taşınsın. Bu takdirde onu her gören çok, hem çok sevecektir. (Tabii Besmele'nin delâlet ettiği merhamet ve şefkat duygularını geliştirip insanlara karşı güler yüz, tatlı dil göstermesi ve elinden geldiği kadar yardıma muhtaç olanların elinden tutması gerekir.)

Kim, Lâfza-i Celâl'i (Allah ismini) tertemiz bir kâse üzerine yazar ve sonra o kâseye su doldurup hastaya içirirse, Cenâb-ı Hak, ne hastalığı olursa olsun ona şifâ verir.⁶⁰⁶

Cinleri hapsedmek isteyen kimse lâfza-i Celâl'in harflerini mavi bir parça üzerine yazıp parçanın bir ucunu yakarak onu koklatsın veya bir cinni katletmek istiyorsa ya da konuştur-mayı arzu ediyorsa böyle yapsın, arzusu yerine gelir.⁶⁰⁷

Seleften bazı ilim adamları bu konuda şöyle demişlerdir

«Kim Allah ismini temiz bir kâğıt üzerine sığabildiği nispette yazar ve sar'alı olan kimse üzerine su doldurup dokerse onun şeytanını yakmış olur.»

Yılan va da akrebin soktuğu kimse Besmele'yi mukattaa harflerle yazar (vukarıda gösterildiği gibi) ve sonra SEI ÂMÜN ALA NÜHUN Fİ'L ÂLEMİN âyetini de yine mukattaa olarak yazar. Sonra da o kâğıt su içerse, Cenâb-ı Hak ona şifâ verir. (Tabii gereken bütün tıbbi müdahaleler yapıldıktan sonra veya tıbbi müdahalenin yapılamadığı bir yerde bulunuyorsa, o takdirde belirtilen mânevî yolun te'siri ⁶⁰⁸).

(606) Burada daha çok ruhi hastalıklar kasdediliyor. Tıbbin çare bulamadığı birtakım hastalıklar vardır ki onları mânevî yoldan tedavi etmek gerekir. Allah ismi şifânın başı ve bu hususta nihai çaresidir. (Mütercim)

(607) Bu hususta Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den hiçbir rivayet yapılmamıştır. Bu konuyla uğraşan kişilerin tecrübesine dayanmaktadır. Kuvvetli bir ihtimale cinlerin uzaklaşmasını sağlayabilir. (Mütercim)

Kim de RAHMÂN ismini yazar, sonra da yüz elli defa YA RAHMÂN der ve o yazı üzerine üfledikten sonra onu üzerinde taşırsa sultanın ya da bir zalimin huzuruna girdiği takdirde kendisine bir zarar gelmez. (Çünkü RAHMÂN kalp yufkahı na, merhamet ve şefkate yol açan bir sıfattır.)

RAHİM sıfatını mukattaa olarak 280 defa yazar, sonra da onu üzerinde taşırsa, harp âletleri ona te'sir etmez. Bıçak ve kılıç onu kesmez. Ama bunu en güzel tertip üzere ve iyi zan ile yazmalıdır.⁶⁰⁸

Başı ağrıyan kimse RAHİM ismini mukattaa olarak 21 defa yazar, sonra beraberinde taşırsa, Allah ona şifâ verir (Bu da başka çare bulunmadığı zamanlarda yararlı olur)

Aynı hususa Havâss-ı Besmele adlı kitapta da yer verilmiştir

Rivâyetlere göre Rum meliki Kayser, ikinci halife Hz Ömer'e (R.A.) bir mektup yazarak baş ağrısından şikâyet ediyor ve bir türlü geçmediğini, bütün tabiblerin bu hususta âciz kaldıklarını, bu sebeble bir ilâç gönderilmesini talep ediyordu Hazret-i Ömer (R.A.) ona bir külâh gönderdi. Kayser buna çok hayret etti ve külâhın içini aradı. Üzerinde Bismillâhi'r-Rahmânî'r-Rahîm yazılı olan bir kâğıt buldu.⁶⁰⁹

Yine rivâyete göre, Hazret-i Ömer (R.A.), Amr bin Âs'ı Mısır'a vâli olarak gönderdiğinde, Amr bin Âs (R.A.) o sene Nil nehrinin yükselmediğini gördü. Sebebini sorduğunda Mısırlılar şu cevabı verdi: Her sene Nil'in kabarması, verimli hale gelmesi için âilesinin müsaadesiyle bâkire bir kız kurbanlık olarak Nil'e atılır. Ve ancak o zaman Nil kabarmaya başlar. Amr bin Âs (R.A.) buna engel oldu ve. «Bu ancak cahil ve devrî âdetidir» dedi. Durumu bir mektupla ikinci halife Ömer'e (R.A.) bildirdi. Hz. Ömer (R.A.) ona şu yazıyı hazırlatıp gön-

(608) Bu hususta da hiçbir hadis yoktur. Bir tahminden ibarettir. Harbe giden kimse önce bütün tedbirleri almak ve kendini gerektirdiği şekilde korumak mecburiyetindedir. Tedbirsiz tevekkül olmaz. Savaşa çıkan Peygamber Efendimiz zırh giymiş, kılıç kuşanmış ve gerekli bütün tedbirlere başvurmuştur. O halde RAHİM ismini ancak bu tedbirden sonra yazıp taşıyan kimse fayda görür.

(609) Hulâsatü'l-Beyân Tefsiri.

derdi «Bismillâhi'r-Rahmânî'r-Rahîm. Ey Nil! Eğer sen emir-siz akıp gidiyorsan bizim sana hiçbir ihtiyacımız yoktur. De gelse Allah'ın izniyle akıp yoluna devam et..» Amr bin Âs (R.A.) bu yazılı kâğıdı Nil'e atınca Nil kabardı ve çok verimli bir duruma geldi. Böylece o kötü âdet de kökünden yıkılıp hükümsüz kaldı.⁶¹⁰

Nakledildiğine göre; Firavn henüz ulûhiyyet iddiasında bulunmadan önce bir saray yaptırdı ve bu sarayın üzerine Bismillâhi'r-Rahmânî'r-Rahîm yazılmasını emretti. Bunun üzerine sarayın giriş kapısı üzerine Besmele yazıldı. Ulûhiyyet iddiası başlayınca Hazret-i Mûsâ ona gönderildi ve böylece imâna dâvet edildi. O bu dâveti kabul etmedi. Bunun üzerine Hazret-i Mûsâ: «Yâ Rabbî! Buna neden mühlet verdin? Halbuki ben onda hiçbir hayır alâmeti görmüyorum ve bilmiyorum..» Allah (C.C.), Mûsâ Peygamber'e cevap verdi: «Ya Mûsâ! Sen onun küfrüne bakıp helâk olmasını arzu ediyorsun. Ben ise onun sarayının kapısı üzerindeki yazıya bakıp (onu helâk etmivorum).»

Bunda ,kapısının üzerine Besmele'yi yazan (yâni giriş kapısı üzerine bu ibâreyi nakşeden) kimse helâktan emin olur, kâfir bile olsa..

Kaldı ki ömrünün başlangıcından tâ sonuna kadar bunu kalbinin ortasındaki kara beneke nakşeden kimse dünya ve âhiret helâkından nasıl emin olmaz?..⁶¹¹

Rasûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu konuda şöyle buyurdu lar :

«Allah Kalem'i yarattığında onu yuz boğum (düğüm) yaptı. Her düğüm arasında beşyüz yıllık bir mesafe bulunuyordu. Sonra Cenâb-ı Hak ona heybetle nazar kıldı. Kalem ikiye ayrıldı. Allah ona :

— Kıyâmete kadar olup biten şeyleri LEVH üzerine yaz, diye emretti. Kalem sordu :

— Yâ Rab! Ne ile başlayayım?

(610) Tefsir-i Tacüddîn, Hisnü'l-Muhadara; Celâlüddîn-i Süyûtî.

(611) Mûfessir Fahrüddîn Râzî.

— Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm ile başla

Bunun üzerine Kalem yediyüz senelik bir zaman parçası süresince yazdı. Cenâb-ı Hak şöyle buyurdu: «İzzet ve celâlim hakkı için Muhammed ümmetinden herhangi bir kimse bir defa Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm derse, ben ona yediyüz senelik ibâdetin sevâbını yazarım.»

Diğer bir rivâyette ise, Resûlullah'ın (S.A.V.) şöyle buyurduğu nakledilmektedir. «Allah önce Kalem'i sonra Levh'i yarattı ve Kalem'e Levh'a gelmesi için emretti: Ey Kalem! dedi. O da: Buyur Rabbim, emrine hazır bekliyorum, dedi. Allah bu kez ona: Önce Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm yaz.. Kalem başlayıp (B) harfini yazınca ondan bir nur çıktı, sonra Arş'tan tâ yeryüzüne kadar melekût âleminin nuru çıktı. Bunun üzerine Kalem :

— Yâ Rabbî, bu (B) harfi nedir?

— Bu benim Ümmet-i Muhammed'e olan BİRR'im (karşılıksız iyiliğim ve ihsanım)dır, buyurdu.

Sonra Kalem'e, (SİN) harfini yazmasını emretti. Onu yazınca onun üç dışından birtakım nurlar çıktı. Biri Arş'a doğru uçtu, biri Kürsî'ye doğru, biri de Cennete... Kalem böyle üç nuru görünce sordu :

— Yâ Rabbî! Bu nurlar nedir?

Allah cevap verdi :

— Muhammed ümmetinin nürudur. Arş'a doğru uçan nur, SABİKÎN (ilk bi'set günlerinde Peygamber'e inanıp İslam dairesine giren bahtiyarlar)'ın nürudur. Kürsîye doğru uçan nur, MUKTESİD (orta davranıp ifrat ve tefrîttan kaçınan) lerin nürudur. Cennete uçan nur ise isyân edenlerin ve zulum işleyenlerin nürudur.

Sonra Cenâb-ı Hak, Kalem'e (MİM) harfini yazmasını emretti. Kalem bu harfi yazınca ondan bir nur çıktı ki, daha önceki harflerden çıkan nurlardan daha parlaktı. Arş'tan tâ yeryüzüne kadar her şeyin nuru bu idi. Kalem bin yıl hayretler içinde kaldı. Ve sonra sordu :

— Ya Rabbî! Bu nur nasıl bir nur?

— Bu, benim habîbim, seçkin kulum, resûlüm Muhammed'in nürudur. Muhammed (S.A.V.) nebî ve resûllerin efendisidir. Her şeyi O'nun hatırı için yarattım, diye cevap verdi

Bunun üzerine Kalem, Muhammed'in (S.A.V.) nuruna selâm vermek istedi. Kendisine izin verilince şöyle selâmladı Muhammed'i: «Selâm sana ey Allah'ın resûlü!. Selâm sana ey Allah'ın habîbi!. Selâm sana ey Allah'ın nûru!..»

Cenâb-ı Hak, Kalem'e şöyle seslendi

— Ey Kalem! Sen resûlüm ve habîbime selâm verdin. Şu anda hazır olmuş olsaydı senin selâmını alıp cevaplandırırdı. Hazır olmadığına göre, onun için ben selâmını cevaplandırıyorum: Benden de sana selâm olsun

Sonra Cenâb-ı Hak yine Kalem'e RAHMÂN ve RAHİM isimlerini yazmasını emretti. Bunun üzerine Kalem dedi ki

— Yâ Rab! Sana ait bu isimler nasıl isimlerdir?

Allah ona şöyle cevap verdi :

— Ben Allah'ım, ilk önce inananlara.. Ben Rahmân'ım, otalama bir yol takip edenlere.. Ben Rahim'ım, isyankâr ve zalimlere..

Başka bir rivâyette ise şöyle deniliyor :

Allah Kalem'e Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm yazmasını emretti. Kalem bunu yazınca SİN harfinin dışından bir nur çıktı ve bu nurdan melekler yaratıldı. Her meleğin dört bin başı, her başta dört bin vazu, her vazda dört bin ağız ve her ağızda dört bin dil bulunuyordu. Her meleğin alın da Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm yazılı idi. Ve işte bu melekler kendilerine ait bu dillerle Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm diyorlardı. Her meleklerle birlikte bin saf melek bulunuyordu ki bunlar o meleklerin alınlarına bakıp duruyorlar ve Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm diyorlardı. Sonra da şunu ilâve ediyorlardı: «Allah'ım, bağışla, merhamet et şu kimseve ki her ısı nın başında Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm diyor. Özellikle Muhammed ümmetinden diyenleri...» Bunun üzerine Cenâb-ı Allah onlara: «Ey meleklerim! Buyurdu, sizler şahid olun ki ben

onları bağışladım; onları mübarek kıldım, amellerini bereketlendirdim, iyiliklerini kabul ettim, günahlarından vazgeçtim.»⁽⁶¹²⁾

KUR'ÂN'IN BİR KISMININ DIĞER BİR KISMINDAN ÜSTÜN OLDUĞU HAKKINDA İLİMDE DERİNLEŞMİŞ ÂLİMLERİN İHTİLÂFI

İmam Süyûtî el-İtikan adlı kitabında diyor ki: Kur'ân'ın bir bölümünün diğeri bir bölümünden üstün olduğu hakkında ilim adamları görüş ayrılığı içinde bulunuyorlar. İsim yapımı bazı ilim adamları böyle düşünmenin doğru olmadığını savunarak bunu men'etmişlerdir. Çünkü Kur'ân'ın hepsi de Allah kelâmıdır. Ebû Hasan el-Eş'arî de bu görüştedir. Hem bir kısmını üstün tutmak diğeri kısmını nakz etme vehmini doğurabilir. Bu bakımdan da böyle bir ayırım yapmak doğru olmaz. İmam Mâlik'ten de böyle bir görüş rivâyet olunmuştur.

Yahya bin Yahya ise şöyle diyor :

«Kur'ân'ın bir kısmını diğeri kısmından üstün tutmak hatâdır. Bunun için İmam Mâlik tekrar aynı sûreye dönmeyi veya hep aynı sûrenin tekrar edilip okunmasını mekrûh görmüştür.»

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den rivâyet edildiğine göre, buyurmuşlar ki: «Allahü Teâlâ ne Tevrat'ta, ne de İncil'de Ümmü'l Kur'ân'ın (Fâtîha) bir benzerini indirmemiştir. Şüphesiz yok ki, Cenâb-ı Allah Tevrat ve İncil'in tamamını okuyana vereceği sevâbın bir mislini Fâtîha'yı okuyana verir. Çünkü Cenâb-ı Allah kendi fazl ve keremiyle bu ümmetle diğeri ümmetlerden üstün kılmuştur. Kendi kelâmını okumalarına karşılık, diğeri ümmetlerden Kelâmullah'ı okuyanlara verdiğinden fazlasını bu ümmete bahşeder.»⁽⁶¹³⁾

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in, «en büyük sûre...» ta-

(612) Delâilü'n-Nabuvve.

(613) İbnü'l-Hibbân; Ubey bin Ka'b'dan (R.A.).

birlerinden ecir ve sevâp irâde edilmiştir. Çünkü sevâp yönünden Kur'ân'ın bir kısmı diğeri bir kısmından üstün olabilir.

İlim adamlarından bir kısmı ise, bu üstünlüğü savunmuşlar, delil olarak da bu konudaki hadis-i şeriflerin zahiri anlamını göstermişlerdir. İshak bin Rahaveyh, Ebûbekir bin Arabî ve İmam Gazâlî (rahmetullahi aleyhim) bu görüşte olanlar arasında bulunuyor. İmam Kurtubî, bu görüşün hak olduğunu söylemiş ve bunu âlimlerden sayılan bir cemaatten nakletmiştir. Müttekellimlerden bir cemaat buna kaail olmuştur.

İmam Gazâlî, Cevâhirü'l-Kur'ân adlı eserinde diyor ki :

«Belki sen şöyle söyleyebilirsin: Gazâlî! Sen Kur'ân'ın bir kısmını diğeri bir kısmından üstün tutuyorsun. Halbuki Kur'ân'ın hepsi de Allah kelâmıdır. Bu takdirde nasıl olur da bazı kısmı bazısına üstün tutarsın? Bil ki (Allah seni basiret nuruyla nurlandırsın) Eğer ÂYET-İ KÜRSÎ ile MÜDÂYENE âyeti, İHLÂS sûresiyle TEBBET sûresi arasındaki farka senin basiretin seni irşâd etmiyor ve senin kendi havasında otlayıp duran nefsin itikadına saplanıp kalıyorsun, onun taklid vullu telkinine kulak veriyorsan biz ne diyelim? Ama şunu hatırlatayım ki, eğer bu konuda taklide kapı açıyorsan o halde risâlet sâhibi (Hz. Muhammed'i) taklid et. Çünkü taklid edilmeğe lâyık elbette ki odur. Kur'ân O'na isnâttır ve O şöyle buyurmuştur. «YA-SÎN sûresi Kur'ân'ın kalbidir. Fâtîhatu'l-Kitab, Kur'ân'daki sûrelerin en üstünüdür. ÂYET-İ KÜRSÎ Kur'ân âyetlerinin efendisidir. KUL HÜVELLAHÜ EHAD, Kur'ân'ın uçte birine denk gelir.» Bunun gibi Kur'ân'ın faziletleri hakkında vârid olan haberler, bazı sûrelerin âyetlerinin tahsisî, gerek üstünlük, gerek sevâp yönlerinden, gerekse kırâet yönünden bize kadar nakledilen hadisler sayılmayacak kadar çoktur.»

İbnü'l-HİSAR diyor ki :

«Kur'ân'ın bir kısmının diğeri kısmından üstün olduğuna dair vârid olan kesin beyânlarla beraber hâlâ bu konudaki ihtilâfları sayıp döken kimseye şaşarım!..»

Şeyh İzzuddin bin Abdüsselâm diyor ki :

«Allah hakkındaki kelâmullah, başkası hakkında olan kelâmullahdan daha üstündür. KUL HÜVALLAHÜ FİHAD, TEBBET sûresinden elbette ki daha üstündür. Birincisi Allah hakkında ikincisi başkası hakkında bulunuyor.»

el-HÜYÎ diyor ki :

«Allah sözünün hepsi de insanların sözünden daha düzgün ve daha anlamlı ve tertiplidir. O halde O'nun sözünün bazıları bazısından daha düzgündür denilebilir mi? Bazı ilim adamları kendi görüşlerindeki kusurdan dolayı bunu tecvîz etmişlerdir. Şunu bilmen gerekir ki: «Şu söz şu sözden daha düzgün ve daha anlamlıdır» diyen kimsenin kasdettiği, şu sözün konulduğu yerde güzellik ve inceliği vardır, demektir. Diğerinin de kendi yerinde ayrı bir güzellik ve anlamı vardır, diyebiliriz. O halde şu incelik ve güzellik kendi yerinde iken diğerinden daha mükemmeldir. Bu sebeple, KUL HÜVALLAH sûresi TEBBET sûresinden daha düzenli ve daha anlamlıdır, diyen kimse, bununla Allah'tan bahseden sûrenin, Ebû Leheb'den söz eden sûreden, sırf söz etme bakımından daha üstün ve anlamlı olduğunu ifade etmek istiyor ve bu sebeple birinde TEBBET, diğerinde kâfir karşı Beddua olduğunu delil olarak gösteriyorsa, bu doğru değildir. Belki daha vakısamı şöyle demesidir. TEBBET sûresi Ebû Leheb hakkında hüsrân ile beddua adı. Ama hüsrân ile yapılan hangi beddua bundan daha güzeldir? İşte KUL HÜVALLAH da böyle. Vahdaniyete delalet eden hangi ibâre bundan daha düzgün ve anlamlı olabilir? O halde bir ilim adamı hüsrân ile duâ konusunda TEBBET sûresine ve tevhid konusunda KUL HÜVALLAH'a bakacak olursa, birinin diğerinden daha belîğ ve daha anlamlı olduğunu mümkün değil, söylemez!»

Bir başkasına göre ise, tafdil, vâni bazı sûre ve âyetlerin diğer bazısından üstün olduğunu şöyle tanımlamışlardır. Buradaki üstünlük sevâbın büyüklüğüne râcî'dir. Sevâbın kat kat olması ise nefsin intikalleri, gönül ürpertileri, derin dü-

şünmeleri ve yüce vasıflar vürud ettiğinde tefekkür etmesine göredir.

Bazısına göre, üstünlük lâfza-kelimeye râcî'dir. VE İLÂHUKUM İLÂHUN VAHİD, ÂYET-İ KÜRSÎ, HAŞR sûresinin son kısmı, İHLÂS sûresinin taşıdığı mâna, Allah'ın vahdaniyetine ve sıfatlarına olan delâleti, TEBBET sûresinin ve benzeri âyetlerin delâletinde yoktur. O halde üstünlük hayret uyandıran mânalarda ve çok anlamlardadır.

Halimî'nin Beyhaki'den naklettiğine göre; tafdilin birkaç şeye râcî' olduğu anlaşılmıştır.

a) Bir âyetle amel etmek diğerinden daha yeğ ve halkın daha çok dönüp okuduğu olmalı. Buna göre denilebilir ki emir, nehiy, vâ'd ve vâid âyetleri, kıssavla ilgili olan âyetlerden hayırlıdır. Çünkü kıssa ile ilgili âyetlerden emir, nehiy, inzar ve tebsîr'in tekid üste olunmuştur ki insanların bundan müstağni kalması düşünülemez. Ama kıssa ile alâkalı konulardan bazen müstağni kalabilirler. O halde insanların daha çok başvurduğu ve daha çok yararlandığı asıl meseleler, bu meselelere tabî' olan (kıssa gibi) şeylerden daha hayırlıdır.

b) Allah isimlerini sıralayıp savan, sıfatlarını açıklayan ve azametini delalet eden âyetler daha üstündürler. Şu mâna ile ki bu isim ve sıfatların haber verdikleri şeyler daha çok övgüye lâyık ve kadr ü kıymeti daha çok yücedir.

c) Bir sûre diğer bir sûreden, bir âyet diğer bir âyetten hayırlıdır, denilmesinin mânası şudur: Onu okuyan kimse bu yük sevâptan başka bir de bir faydayı acele olarak arzu etmektedir ki o âyeti okumakla bir ibâdeti yerine getirmiş gibi oluyor. Meselâ, ÂYET-İ KÜRSÎ'yi, İHLÂS ve MUAVVAZATEYN'i okumak. Bunları okuyan kimse korktuğu şeylerden acele olarak sakınmayı ve Allah'a sınıksız sarılmayı arzu etmektedir. Böylece bunlardan birini okumakla Allah için bir ibâdet de yerine getirilmiş oluyor. Çünkü her birinde Allah'ın zikri ve itikad edilmek üzere yüce sıfatları, nefsin sukûnet bulması, o zikrin fazl u bereketiyle yatışması mevcuttur. Ahkâm

ile alakalı âyetler ise; onları okumakla hüküm yerine gelmiş olmuyor, sadece o hususta bilgi edinilmiş oluyor.

Bütün bu görüşlerle beraber, denebilir ki: Kur'ân bütün âyetleriyle hem Tevrat'tan, hem İncil'den, hem de Zebur'dan hayırlıdır. Şu mânayla ki kulluk görevi, ibâdet onu okumak ve amel etmekle yerine gelmiş oluyor, diğerleriyle değil... Sevâp da Kur'ân'ı okumak nisbetinde hâsıl oluyor, diğerlerini okumakla değil. Ya da Kur'ân 'icaz (başkasını acze düşürme) bakımından, Allah tarafından gönderilen Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in hüccetidir. Diğer kitaplar ise mu'cize değildirler. Aynı zamanda diğer peygamberler için birer hüccet de olamazlar. Sadece onların dâveti sayılırlar. Hüccetleri ise bundan başkasıdır.

Bazen de deniliyor ki: Bir sûre diğer bir sûreden daha üstündür. Çünkü Cenâb-ı Hak o sûrenin okunmasına karşılık, diğerine nisbetle kat kat sevâp vermeyi gerekli kılmıştır. Her ne kadar o âyetin bundan yana olan mânası bize göre o nisbette anlaşılmaya bile... Nitekim, bir gün diğer bir günden, bir ay diğer bir ay'dan daha hayırlıdır. Şu mânayla ki, onunla yapılan ibâdet başkasıyla yapılan ibâdetten üstündür. O husustaki günah da başkasındaki günahdan daha büyüktür. Meselâ: Harem (toprakları), hill'den (harem dışındaki topraklardan, yerlerden) daha üstündür. Çünkü Harem'de öyle ibâdetler yerine getiriliyor ki o ibâdetleri Harem dışında yerine getirmek mümkün değildir. Harem'de namaz kılmanın sevâbı başka yerdeki namazdan kat kat fazladır.

İbn-i Tîn, Buhârî'nin hadîsini naklederek, Resûlüllah'ın şöyle buyurduğunu anlatıyor: «Sana bir sûre öğreteceğim ki o sûrelerin en büyüğüdür.» Yâni onun sevâbı diğer sûrelerin sevâbından çok büyüktür. Başka ilim adamlarına göre, o sûre Kur'ân'ın bütün maksad ve gayelerini içinde topladığı için daha büyüktür. Bu sebeple Fâtîha'ya ÜMMÜ'L-KUR'ÂN = Kur'ân'ın anası, aslı denilmiştir.⁽⁶¹⁴⁾

Bazısına göre, Kur'ân'dan maksad, şu dört hususu takrir-

(614) el-İkân / İmam : Süyûtî (rahmetullahi aleyh)

dir: İlâhiyat, Maad (âhiretle ilgili hususlar), Nübüvvet (peygamberlikle alakalı konular), kaza ve kaderi Allah'tan vana ibâdet etmek

Şimdi Fâtîha'yı bu dört maksada göre izah edelim EI HAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMİN ER RAHMÂNİ'R RAHİM İlâhiyata delâlet eder. MÂLİK-İ YEVMİ'D-DİN, maad'a (âhiretle ilgili konulara) delâlet eder. İYYÂKE NA'BÜDÜ VE İYYÂKE NESTÂİN cebir (zorlama)nın nefyine, her şeyin Allah'ın kaza ve kaderiyle meydana geldiğini isbata delâlet eder. İHDİNA'S-SIRATA'L-MÜSTEKİYME..... tâ sonuna kadar yine Allah'ın kazasının isbâtına, kaderinin câri olduğuna ve peygamberlikle ilgili hususlara delâlet eder.⁽⁶¹⁵⁾

PEYGAMBER (S.A.V.) EFENDİMİZ'E KUR'ÂN'DAN İLK İNEN FÂTİHATÜ'L-KİTAB'DIR

Müfessir Zemahşerî'nin Keşşâf adlı tefsirinde İbni Abbas'dan (R.A.) ve Mücâhid'den naklettiğine göre; ilk inen sûrenin İKRA' BİSMİ RABBİKE olduğu belirtiliyor. Birçok müfessirler de ilk inen sûrenin Fâtîha-i Şerife olduğu görüşündedirler.

İbni Hacer el-Askalanî diyor ki: «Ümmetin âlimlerinin benimsediği birinci görüştür. Birçok müfessirlere isnad edilen ikinci görüş ise bu ölçüde değildir, sadece çok az kimsenin görüşüdür. O halde ikinci görüşü destekleyenlere nisbetle birinci görüşü kabul edenler ekseriyeti teşkil ediyor.»⁽⁶¹⁶⁾

İkinci görüş sâhiplerinin delili, Beyhakî ve Vahidî'nin Yunus bin Bukeyr bin Amr tarîkıyla yapmış olduğu rivâettir ki bu rivâyet silsilesinden Amr babasından, o da Meysere'den, o da Amr bin Şürahbil'den rivâyet etmiştir; Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz bir gün Hazret-i Hadice Vâlidemiz'e gelerek şöyle demişti: «Ben yalnız başıma kaldığımda bir ses işittim Doğrusu çok korktum; bunun bir hâdise olacağından endişe duydum!..» Hazret-i Hadice, «Allah korusun, Allah sana böy-

(615) Tefsir-i Kebîr, Tefsir-i İbn-i Adîl
(616) Kastalânî / Şerh-i Buhârî.

le (üzücü) bir şey yapmaz. Allah'a andolsun ki sen emâneti yerne getiriyor, yakın ve uzak akrabana merhamet elini uzatıyor, onlarla ilgi kuruyorsun. Hep doğruyu konuşuyorsun..»

Bu sırada Ebûbekir içeri girince Hazret-i Hadice durumu ona anlattı ve dedi ki: «Muhammed'le birlikte Varaka bin NEVFEL'e gidin.» Bunun üzerine ikisi kalkıp Varaka bin NEVFEL'e gittiler. Olanları olduğu gibi anlattılar. Hz. Muhammed (S.A.V.) devamla şöyle dediler: «Ben bir ara yalnız başıma kalınca arkamdan bir ses işittim: Yâ Muhammed!. Yâ Muhammed!. diyo. du. Bunun üzerine bulunduğum yerden ayrılp kaçtım.» Bu sözü dinleyen Varaka bin NEVFEL şöyle dedi: «Sana bir daha o ses geldiğinde öyle yapma, yerinde dur; tâ ki ne dediğini işitip anlayasın. Sonra da bana gel, duyduklarını anlat.»

Yine Hazret-i Muhammed yalnız başına kalınca bir ses geldi: «Yâ Muhammed! De ki: Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm el Hamdû lillâhi Rabbil-âlemin...» tâ Veleddâllîn'e gelinceye kadar okudu.

Bu hadis mürseldir. Ricâlinin hepsi sıka (güvenilir) dır.

Beyhaki diyor ki. Eğer bu rivâyet mahfuzsa, ALÂK sûresi indikten sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e indiği muhtemeldir. Ve belki MÜDESSİR sûresinden sonra da inmiştir.⁽⁶¹⁷⁾

Yine rivâyetlere göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şehir dışına çıkınca, «Yâ Muhammed!» diye bir ses işitir ve bunu duyunca da o yerden hemen uzaklaşıvordu Varaka bin NEVFEL ona dedi ki: «Bu sesi işittiğin zaman, ne dediğini işite duyabilmen için ayrılma, bekle.» Yine bir gün şehir dışına çıktığında «Yâ Muhammed!» diye bir ses işitti. Bunun üzerine durdu ve «Lebbeyke = Buyur, emrine hazırım!» diyerek cevaplandırdı. Bu kez ses şöyle diyordu: «Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedu enne Muhammeden Resûlâllah» söyle!. Sonra

(617) Süyûtî el-İTKÂN'da nakletmiştir.

aynı ses şöyle dedi: «El-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemin'i (tâ sonuna kadar, okuyarak) oku!»⁽⁶¹⁸⁾

Amr bin Şurahbîl (R.A.) diyor ki: «Kur'an'dan ilk inen şey, El-Hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemin 'dir Sebebine gelince. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, bir gün gizli olarak Hz. Hatice'ye şöyle fısıldadı: «Andolsun ki aklıma bir şey karıştı diye endişelendim!» Bunun üzerine Hz. Hatice:

— Dediğin şey nedir? diye sorduğunda,

— Ben yalnız kaldığımda «Okul.» diye bir ses işittim.

Diye cevap veriyor. Sonra kalkıp Varaka bin NEVFEL'e gitti. durumu ona sordu. Varaka ona şöyle dedi: «O ses sana bir daha geldiğinde olduğun yerde dur, ayrılma.» Bunun üzerine yine bir gün yalnız başına kalınca Cebrâîl geldi ve dedi ki: «Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm.. el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemin..... söyle...»⁽⁶¹⁹⁾

Hazret-i Ali'ye (R.A.) isnad edilerek nakledilen haberde deniliyor ki: «Fâtihatü'l-Kitab Mekke'de inmiştir. O, Arş'ın altındaki hazinelerdendir.»⁽⁶²⁰⁾

Sa'lebî (R.A.) diyor ki: Çoğu âlimler bu rivâyeti benimsemişlerdir. İbn-i Âdil'in tefsirinde de aynı husus belirtilmiştir. Ebû Hureyre'den (R.A.) yapılan rivâvete göre. «Fâtihatü'l-Kitab indiğinde İblis (Aleyhissalâme) inleyip bağırmaya, fer-yad etmeye başladı.»

Ve Fâtîha-i Şerife Medine'de nâzil oldu.⁽⁶²¹⁾

Rivâyetlere göre, Fâtîha sûresi, bir defa Mekke'de, bir defa da Medine'de olmak üzere iki defa inmiştir. Bazısına göre, namaz farz kılındığında Mekke'de inmiştir Medine'de ise, kible değiştirildiği zaman inmiştir. Diğer bazısına göre, sadece Mekke'de namaz farz kılındığında inmiştir. Bezzavî de aynı hususu, yâni ilk defa indiğini kaydetmiştir.

(618) Vâhidî; Meyser'e'den (R.A.).

(619) Sa'lebî; Amr bin Şurahbîl'e isnad ederek rivâyet etmiştir.

(620) Sa'lebî; Hz. Ali'ye (R.A.) isnad ettirmiştir.

(621) İbn-i Edî Şeyde Taberânî, ed-Dürrü'l-Mensûr.

FÂTİHA'NIN İSİMLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Fâtiha'nın otuz ismi olduğu rivâyet edilmiştir. İsimlerin çokluğu şüphesiz ki ismi alan şey'in şerefine delâlet eder.

1. FÂTİHATÜ'L-KİTÂB

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz. «Fâtihatü'l-Kitab, Ümmü'l-Kur'ân = Kur'ân'ın aslı ve anasıdır. O yedi ikilidir.»⁽⁶²²⁾

Fâtiha'ya bu ismin verilmesi, mushaflara onunla başlandığı, Kur'ân okunduğu, öğretildiği ve namaz kılındığı zaman onunla açış yapıldığı içindir.

Bazısına göre, ilk inen sûre olduğu için ona bu isim verilmiştir. Bazısı da LEVH-İ MAHFUZ'a ilk yazılan sûre olduğu için, bu ismi almıştır, diyor. Mersiy diyor ki: Bu sahîh bir nakle muhtaçtır. Bazısı ise, «el-Hamdü, her şeyin açış anahtarı olduğu için ona bu isim verilmiştir» diyor. Bazısı da «Fâtiha, her kitabın anahtarı olduğu için, bu adı almıştır» diyor. Mersiy bunu naklettikten sonra sahîh görmediği için reddetmiştir. Her kitabın açışı EL-HAMDÜ ile yapılmıştır; sûrenin tamamıyla değil, diye ilâve etmiştir. Hem el-KİTAB'dan maksad, zâhir mânaya göre Kur'ân'dır, kitab cinsi değildir. Çünkü onun bir isminin de FÂTİHATÜ'L-KUR'ÂN olduğu rivâyet edilmiştir. O halde Kitab'dan ve Kur'ân'dan aynı şey kasdedilmiş oluyor.

2. FÂTİHATÜ'L-KUR'ÂN

Nitekim Mürsiy buna işâret etmişti. Fâtiha, dünyadaki maksadların anahtarı, cennet kapılarının âhirette miftahı olduğu için ona bu isim verilmiştir. Bazısına göre, Kitab'ın hazinelerinin esrar kapıları bununla açıldığı içindir. Çünkü Fâtiha, kitab letaifinin hazine anahtarıdır. Onun açılıp doğmasıyla Kur'ân'ın tamamı açılmış olur. Tabî bu inkişaf ehl-i beyân içindir. Çünkü Fâtiha'nın mânalarını bilen, onunla müte-

(622) İbn-i Cerir; Ebû Hüreyre'den (R.A.).

şabihat.âyetlerin kilitlerini açmış olur ve onun dişleriyle âyet nurlarını iktibas etmiş bulunur.

3. ÜMMÜ'L-KİTÂB

4. ÜMMÜ'L-KUR'ÂN

Ebû Hüreyre'den (R.A.) yapılan rivâyette ise şöyle buyruluyor. «Elhamdülillâhi'yi okuduğunuzda Bismillâhi'r-Rahmânî'r-Rahîm'i de okuyun. Çünkü Fâtiha, ÜMMÜ'L-KUR'ÂN, ÜMMÜ'L-KİTÂB VE SEBU'L-MESÂNÎ'dir.»⁽⁶²³⁾

Fâtihaya bu ismin verilmesinde bazı görüş ayrılıkları vardır :

a) Mushaflarda önce onunla yazılmaya başlandığı ve namazlarda sûreden önce o okunduğu için.⁽⁶²⁴⁾ Buhârî kendi Sahîh'inde bu görüşü kesinlik ölçüsünde ifade etmiştir.

Ancak buna Fâtihatü'l-Kitab denilmesi münasipse de Ümmü'l-Kitab denilmesi biraz müşkilât arz ediyor, denilmiştir. Buna cevap verenler ise, ümm (ana) tabirinin çocuğun başlangıcı bulunma bakımından düşünülerek, Fâtiha Kitab'ın başlangıcı olduğu için bu ismi almıştır, demişlerdir.

b) Mâverdî diyor ki: Fâtiha'ya bu ismin verilmesinin sebebi şudur: Başkasından önde geldiği ve yine sonra geldiği, böylece diğer sûre ve âyetler ona tabî bulunduğu için ÜMM tabiri verilmiştir. Bu sebeble savaş sancağına «ümm» denilir; ordunun önünde taşındığı için.. İnsanın geçen ömrüne de «ümm» denir; gelip geçtiği için. Mekke'ye «Ümmü'l-Kurâ» denilir; diğer beldelere takaddüm ettiği için.

c) Bir şeyin ümmü (anası) o şeyin aslı demektir. Fâtiha da Kur'ân'ın aslıdır. Çünkü o, Kur'ân'ın bütün mâna ve maksadlarını, ve içinde bulunan bilumum ilim ve hikmetleri kapsamaktadır. Nitekim ileride Fâtiha'nın faziletleri bölümünde bu husus yeteri kadar açıklanacaktır.

d) Sûrelerin en üstünü olduğu için bu isim verilmiştir. Nasıl ki bir kavmin reisine «Ümmü'l-Kavm» (kavmin anası) deniliyorsa.

(623) Dâre Kutûl; Ebû Hüreyre'den (R.A.) merfuuan

(624) Ebû Ubeyde, el-Mecâz adlı eserinde.

e) Fâtiha'nın saygıdeğerliği, Kur'an'ın tamamının saygıdeğerliği gibi olduğu için...

f) İmân ehlinin sığınağı olduğu için. Nitekim sancaga «üm» denilmiştir; askerin sığınağı, başvurduğu yer olduğu için

g) Fâtiha muhkem âyet olduğu için. Çünkü Kur'an'daki muhkem âyetlere «Ümmü'l-Kitab» denilmiştir.

5. EL-KUR'ÂNÜ'L-AZİM

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Andolsun ki Ümmü'l-Kur'an, Kur'an'ın anası ve aslıdır. O, yedi ikilidir. O, Kur'an-ı Azim'dir.»⁶²⁵

Bu ismin ona verilmesi, Kur'ândaki mânaları içine aldığı içindir.

6. SEBUL-MESÂNİ

Bu ismin verilmesi yukarıda geçen hadis ve daha birçok hadislerle belirlenmiştir.

«Sebi» denilmesi, yedi âyet olduğu içindir. Böyle olduğu, Dâre Kutnî'nin Hazret-i Ali'den (R.A.) yaptığı rivâyetten bilinmektedir. Bazısına göre ise, Fâtiha'da yedi âdâb vardır. Her âyet bir edebi ifâde etmektedir. Fakat bu görüş biraz uzak bir ihtimaldir. Bâzısına göre de, Fâtiha'da şu yedi harf bulunmadığı için bu isim verilmiştir: SÂ-CÎM-HÂ-ZE-ŞÎN-ZÂ-FE.

Mersi (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Bu, yukarıdaki görüşlerin en zayıfıdır. Çünkü bir şey, ancak kendinde bulunan bazı hususiyetlerle adlandırılır, bulunmayanlarla değil.

MEÂNİ denilmesi, «senâ = övgü»den müştak olduğu ihtimaline dayanır. Çünkü Fâtiha'da Allah'a karşı senâ mevcuttur. Veya «senyâ» kökünden alınmalıdır. Çünkü Allah bunu bu ümmete döndürüp ayırmıştır. «Tesniye» kökünden olması da muhtemeldir.

Bazısına göre, her rek'atte senâ yollu okunduğu için. Bu

(625) Ede Hureyre'den (R.A.) rivâyet edilmiştir.

manayı, Hazret-i Ömer'den (R.A.) yapılan şu rivâyet kuvvetlendirmektedir: «Fâtiha, Seb'u'l-mesânî'dir, çünkü her rek'atte senâ yollu tekrar edilir.»

Bazısı da, bu sûre iki defa inmiştir der. Bir başkası da: Fâtiha iki kısma ayrılır: Övgü ve duâ.. Bu sebeble ona yedi ikili denilmiştir, der. Başka biri de: Kişi Fâtiha'dan her âyet okudukça Allah onu över. Nitekim bu husus hadis-i şerifle de belirtilmiştir. Bazı ilim adamları ise, söz dizisinin fesahatı, mânânın belâğatı Fâtiha'da toplandığı için ona böyle denilmiştir. Bundan başka sebepler ileri sürenler de var. el-İtkan adlı kitapta bu hususlara geniş yer verilmiştir. İbn-i Âdil tefsirinde ise şöyle deniliyor:

Fâtiha'ya Seb'u'l-mesânî = Yedi ikili, denilmesinin sebebi, o bu özelliğiyle diğer kılâplardan ayrılmış, kendine has bir durum almıştır. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Canımı kudret elinde bulunduran Allah'a andolsun ki, ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebur'da, ne de Kur'an'da bu sürenin bir benzeri inmemiştir. Şüphesiz ki bu sûre yedi ikilidir ve Kur'an-ı Azim'dir.»

Bir ilim adamı da bu konuda demiş ki: «Çünkü Fâtiha yedi âyettir. Her âyeti Kur'an'ın yedide birine denktir. O halde Fâtiha'yı okuyan kimseye Cenâb-ı Hak Kur'an'ı tamamen okumuşcasına sevâp verir.»

Bir diğer ilim adamı da şöyle demiştir: «Çünkü Fâtiha yedi âyettir. Cehennem kapıları da yedidir. Fâtiha'yı okuyan kimseye bu kapılar kapanır. Buna delil olarak şöyle deniliyor: Cebrâil (A.S.), Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e dedi ki: «Ya Muhammed! Senin ümmetine olan azâbdan korkuyordum. Ama Fâtiha sûresi inince korkum kalktı, bu endişem zâil oldu.» Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) Efendimiz sordu:

— Neden ya Cibril!?

— Çünkü Cenâb-ı Hak; «Elbette ki cehennem onların hepsinin va'dedilen yeridir ve oranın yedi kapısı vardır ve her kapının cüz'î maksumü mevcuttur» buyurmuştur. Fâtiha'nın âyetleri ise yedidir. Kim bu sûreyi okursa, her âyeti cehenne-

min bir kapısına kapak olur. Böylece ümmetin cehennem üzerinden salimen geçecektir, diye cevap verdi.

7. EL-VAFİYE

Süfyan bin Uyeyne (rahmetullahi aleyh) Fâtiha'yı bu isimle adlandırır. Çünkü Fâtiha, Kur'an'da bulunan şeylere karşılık yeterlidir. Yâni Kur'an'daki mânaları kapsamaktadır. Aynı hususa Keşşaf'ta da yer verilmiştir. Sa'lebî (rahmetullahi aleyh) de der ki: «Çünkü Fâtiha yarıya bölünmeyi kabul etmez. Çünkü Kur'an'dan her sûrenin yarısı bir rek'atte, yarısı da diğer bir rek'atte okunabilir. Buna cevâz verilmiştir.» Ama Fâtiha böyle değildir. Mersî (veya Müresî) diyor ki: Fâtiha Allah için olanla, kul için olanı kendinde topladığı için bu ismi almıştır.

8. EL-VÂKİYE

Çünkü o, kendisini okuyanları her türlü âfet ve hastalık tan korur. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Fâtihatü'l-KİTAB ve Âyetü'l-KÜRSÎ'yi herhangi bir kul evinde okursa, o gün onlara ne göz, ne insan, ne de cin dokunabilir.»⁽⁶²⁶⁾

İbni Abbas'ın (R.A.) yapmış olduğu rivâyete göre, Hazret-i Ali (R.A.) Efendimiz'in oğlu Hz. Hasan hastalanmıştı. Bu sebeple Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz üzülmüşlerdi. Cenâb-ı Allah ona şöyle vahyetti: «İçinde (F) harflı olmayan sûreyi —çünkü F âyettendir— içinde su bulunan bir kaba kırk defa oku ve su ile çocuğun ellerini, ayaklarını, yüzünü, başını, karnını ve sırtını yıka. Şüphesiz ki Allah ona elem veren şeyleri ondan giderir, inşaallah.»

9. EL-KENZ

Umme'l-KUR'ÂN ismi açıklanırken buna yer verilmiş ve Keşşaf'tan nakil yapılmıştı. Fâtiha'ya bu ismin verilmesi Hazret-i ENES bin MÂLİK'den (R.A.) yapılan şu hadise isnad etmektedir: Allahü Teâlâ buyurdu ki: «Fâtihatü'l-KİTAB, Arş'i-

(626) Deylemi; İmrân bin Hasn'den (R.A.)

min hazinelerinden bir hazinedir.» Aynı zamanda bu konuda Hazret-i Ali (R.A.) de şöyle demiştir: «Fâtihatü'l-KİTAB, Arş'in altındaki hazinelerden biridir.» Yâni Fâtiha, sıfatları, isimleri, ef'al ve maadi, sırat ve cezâyı ve sair ahkâmı bilmek konusunda çok kapsamlı bir maarifet esrarıdır.

İhyâu Ulûmi'd-Dîn'de Hazret-i Ali'nin (R.A.) şöyle dediği rivâyet olunmaktadır: «İstersem Fâtiha'nın tefsirini yetmiş deve taşıyabilecek, yâni yetmiş deve yükü olabilecek ölçüde yapabilirim.»

10. EL-KÂFİYE

Çünkü Fâtiha, namazda başka âyetlere bedel kâfi gelmektedir. Ama başka bir âyet Fâtiha'nın yerini tutmamakta ve vâcibi yerine getirmek için kâfi gelmemektedir. Ubâde bin Sâmî'ten (R.A.) yapılan rivâyete göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Ümmü'l-KUR'ÂN başka sûre ve âyetlere karşılık olur. Ama başkası ona karşılık (yâni ıvaz) olamaz.»⁽⁶²⁷⁾

11. EL-ESAS

Çünkü Fâtiha, Kur'an'ın esasıdır. Aynı zamanda Kur'an'dan ilk sûredir. Rivâyete göre bir adam İbni Ebî Şa'bi'ye gelerek böğrünün çok ağrı yaptığından şikâyetçi oldu. İbni Ebî Şa'bi Hazretleri ona «ESASÜ'L-KUR'ÂN'a mülâzemet et!» diye tavsiyede bulundu. Tabii ki Esasü'l-Kur'an Fâtiha-ı Şerife'dir. Aynı zat bu tavsiyeden sonra şunu ilâve etmiştir: «Ben İbni Abbas (R.A.) Hazretlerinden işittim, şöyle diyordu: «Her şeyin bir esası (temeli) vardır. Kur'an'ın esası ise Fâtiha'dır. Fâtiha'nın esası da Besmele'dir. Durumun değiştiğinde ve biri bu hususta sana başvurduğunda, Fâtiha'ya mülâzemet et. Allah'ın izniyle şifâ bulursun.»

Bu konuda bir başkası diyor ki: Fâtiha, Kur'an'ın ilk sûresi olduğu için, esas gibi olmuş oluyor. Bir başkası da: İmân'dan sonra ibâdetlerin en şerefliisi NAMAZ'dır. Bu sûre ise (Fâ-

(627) Mahmud bin Rabl; Ubâde bin Sâmî'ten (R.A.).

tiha) imân ve namaz konusunda ne varsa hepsini kapsamaktadır. Böylece imân ve namaz ancak Fâtiha ile tamamlanmış olur.⁽⁶²⁹⁾

12. SÛRE-İ NÛR

Enes bin Mâlik (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den «ÜMMÜ'L-KİTAB» nedir diye sordum. Buyurdular ki: «Ey Enes! Sen benden bunu sorduğun gibi ben de aynı şeyi Cibrîl'den sordum. O bana şöyle cevap verdi: Ben de onu Mikâil'den, Mikâil de İsrâfil'den, o da Levh-i Mahfuz'dan ve Kalem'den sordu. Kalem ona şu cevabı verdi: Allah beni Muhammed'in (S.A.V.) nurunun bir parçasından yarattığında, «yaz ya Kalem!» diye emretti. Yâ Rab! Ne yazayım? diye sorduğumda, «El-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemin» yaz, buyurdu. Bunu yazdığım da gözleri kamaştırır şekilde parlak bir nur çıktı böylece artık yazamaz oldum. Hayretler içinde Allah'ın dilediği kadar kaldım. Allah o nuru ikiye böldü, yarısından cenneti, yarısından da melekleri yarattı.. Ve sonra Cenâb-ı Hak meleklerle, Fâtiha'nın Ümmet-i Muhammed için olan sevâbını yazmalarını emretti. Fâtiha'yı okuyana cenneti va'detti; onu tam gönül ihlâsı içinde okuyana bu va'dinin kapısını açık tuttu.. Sonra Kalem'e tekrar emretti: RAHMÂN ve RAHÎM yaz! Kalem bu iki ismi yazınca Arş'in altından bir nûr çıktı. Allah bu nûrdan rahmet denizini yarattı. Sonra Kalem'e MÂLİKİ YEV-MÎ'D-DİN yazmasını emretti. Kalem bunu yazınca Arş'in altından bir nûr daha çıktı. Allah bu nûrdan adalet denizini yarattı (Rahmet ve adalet denizlerinden maksad, ilâhî rahmetin genişliği ve ilâhî adaletin şaşmazlığıdır.) Böylece Allah bir kulunu bağışlamak istediğinde bu adalet denizinden bir damla onun başına damlatır. Sonra Kalem'e, İYYÂKE NA'BÜDÜ VE İYYÂKE NESTEÎN yazmasını emretti. Kalem bunu yazınca Arş'in altından bir nûr daha çıktı. Allah bu nûru ikiye boldu, yarısını, ümmet-i Muhammed'in ibâdetinde başarılı olmalarını sağlamak için TEVFİKÂN Lİ'T-TÂAT yaptı. Geri kalan yarısını

(628) İbn-i Âdu tefsiri.

da Âdem'den Peygamberimiz'e kadar gelip geçen ummetler için TEVFİK-İ TAAT yaptı. Yâni onların da ibâdetinde başarılı olmalarını sağlamak için bu nûr ile onlara TEVFİKİNİN kapısını açtı.

Sonra Kalem'e, İHDİNÂ'S-SIRATA'L-MUSTAKÎM yazmasını emretti. Kalem bunu yazınca Arş'in altından bir nûr daha çıktı. Allah bu nûru özel olarak Muhammed ümmetinin ibâdetlerine hidâyet eyledi. Sonra Kalem'e yine SIRATA'L-LEZİY-NE EN'AMTE ALEYHİM yazmasını emretti. Kalem bunu yazınca Arş'in altından bir nûr daha çıktı. Allah bu nûru topladı ve «bu nûr kullarımın helâl rızkıdır, tâ kıyâmete kadar devam eder.» Sonra Cenâb-ı Hak Kalem'e GAYRÎ'L-MAĞDUBİ ALEYHİM VELÂ'D-DÂLLİN yazmasını emretti. Kalem bunu yazınca Arş'in altından bir nûr daha çıktı ve bu nûrdan bir SUR (boynuz şeklinde bir boru) meydana geldi. İçine hava ile ses verleştirildi ve İsrâfil'e teslim edildi.⁽⁶³⁰⁾

13. SÛRETU'L-HAMD

Çünkü bu sûrenin başında EL-HAMDÜ kelimesi yer almış

(11)

14. SÛRE-İ ŞUKÛR

Çünkü «el-Hamdü lillâh» bir bakıma şükürdür. Bu bakımdan HAMD sûresini okuyan kimse Allah'a şükretmiş olur.

Buna işaretle Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemin dediğin zaman Allah'a cidden şükretmiş olursun..⁽⁶³¹⁾

İbni Abbas'dan (R.A.) yapılan rivâyete göre, şöyle demiştir:

«el-Hamdu lillâh, şukur kelimesidir. Kul, el Hamdu lillâh dediği zaman, Allah, kulum bana şükretti, buyurur.»⁽⁶³²⁾

Konumuzla ilgili diğer hadis-i şerifler:

«Allah bir kuluna nimetini ihsan etmek istediğinde, o kul

(629) ed-Dürrü'l-Mensûr.

(630) İbni Cerir, Hâkim, Deylemî; İbni Umeyr'den (R.A.)

(631) ed-Dürrü'l-Mensûr.

EL HAMDÜ LİLLÂH der. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah: Kulu ma bakın, ben ona pek kıymeti olmayan bir şey verdim. O ise paha biçilmez bir şey bana verdi.⁶³²

«Allah kuluna herhangi bir nimet verir de kul ona karşılık EL-HAMDÜ LİLLÂH derse, herhalde o nimetin şukrunu ödemiş olur. İkinci kez söylerse, Allah onun sevabını yeniler. Üçüncü kez söylerse, günahları bağışlanır. (Küçük günahları kasdediyor)»⁶³³

«Doyasıya yedikten ve kanasıya içtikten sonra kim EL HAMDÜ LİLLÂH cümlesiyle başlayıp beni yediren ve doyuran, içiren ve susuzluğumu gideren Allah'a hamdolsun, derse, anesinden doğduğu günde olduğu gibi günahlarından öylece (temizlenip) çıkar.»⁶³⁴

Bunun içindir ki, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz yemek vedikten sonra şöyle derdi: «Bizi yediren, içiren ve bizi müslümanlardan eyleyen Allah'a hamdolsun.»⁶³⁵

İlim adamları bu konuda diyorlar ki; hamd dili üçtür. İrsanî dil Bu avam içindir. Bunun şükrü, Allah'ın verdiği nimeti anlatmak kalb ile onu tasdik etmek ve böylece şukrunu verine getirmektir. Ruhanî dil. Bu, havassa aittir. Kalb'in, ahvali terbiyede, ef'ali tezkiyede Allah'ın sanatının letaifini anmasıdır Rabbânî dil. Bu, havassın en hassına aittir. Bunlar ârif kişilerdir Maarifin letaifini ve ğaraibin keşfini idrak ettikten sonra Cenâb-ı Hakk'a şükur kasdiyle sırrı harekete geçirmek demektir. Bu husus Kimyâ-i Ğina ve Şerhi Fismâ-i Husnâ adlı kitapta da belirtilmiştir

O halde aklını kullanan kimseye gereken: Allahü Teâlâ'ya sıdk ve ihlâs ile hem gizli, hem açık yerlerde hamdetmektir. Tâ ki, ilk girenlerle birlikte cennete dâvet olunma mazhariyetine erişmiş ola.. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz

(632) Te/str-ı Nisabur

(633) Hâkim Beyhâkî, Câbir bin Abdullah dan (R.A.)

(634) Ebû Ali, Nesâî, Ebû Mûsa el-Es'arî'den

(635) Ahmed bin Handel, Ebû Said el-Hudrî'den (R.A.)

buyuruyor ki: «Kıyâmet günü cennete ilk dâvet olunanlar, geniş ve sıkıntılı günlerde Allah'a hamdedenlerdir.»⁶³⁶

15. İLK HAMD SÜRESİ (Sûre-i Hamd-i Ülä)

16. EN YÜKSEK HAMD SÜRESİ (Sûre-i Hamd-i Kusvâ)

17. SÜRE-İ RUKYE

Çünkü ashâb-ı kirâmdan bir kısmı bu sûreyi yılan ve akrep tarafından ısırılmış, sokulmuş kimselere, ağrı ve sızı duyanlara ve birtakım hastalıklara karşı okumuşlardır. Ebû Sa'id el-Hudrî (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bizi otuz kişilik bir askerî bölükle bir tarafa gönderdi. Hepimiz de süvari idik. Araplardan bir kavmin bulunduğu yere inip konakladık. Bizi misafir edinmeleri için rica ettikse de buna razı olmadılar. Bu sırada o kabilenin reisi yılan ya da akrep tarafından sokulmuştu Bize gelip akrep sokmasına karşılık bir şey okumasını bilenimiz olup olmadığını sordular. Onlara «ben bilivorum» dedim Ama bir şey vermedikçe bunu yapmam Bunun üzerine «otuz koyun veriniz» dediler Kalkıp ıtırıp içinde kıvrılan reislerine gittim ve üzerine vedi defa Fâtîha i Şerife'yi okudum (Allah'ın izniyle derhal iyileşti) Koyunları aldık, ama gönlümüz bir türlü bu karşılığa razı olmadı. Dokunmadık, tâ ki Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e geldik. Durumu O'na arzettik Buyurdular ki: «Fâtîha'nın rukye (tedavide okunan bir sûre) olduğunu bilmiyor musunuz? Aldığınız koyunları aranızda taksim edin ve bana da bir hisse ayırın!»⁶³⁷

18. SÜRE-İ ŞİFÂ

Yapılan sahih rivâyetlere göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Fâtîhatü'l-Kitab zehire karşı şifâdır.»⁶³⁸

Diğer bir hadîs-i şerifte ise. «Fâtîhatü'l-Kitab, SAM'dan

(636) Said bin Câberr; İbnî Abbas'dan (R.A.). / Hısanî'l-Mesâid

(637) Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Nesâî, İbnî Mâce, İbnî Cerir, Hâkim, Beyhâkî; Ebu Said'den (R.A.)

(638) Said bin Mansur Beyhâkî Ebû Said el-Hudrî'den.

başka her şeye şifâdır. Sam ise, ölümdür»⁽⁶³⁹⁾ buyurulmuştur. Mürsel olarak yapılan bir rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Fâtihatü'l-Kıtab, her hastalığa karşı şifâdır.»⁽⁶⁴⁰⁾

Menâvî, hadiste «hastalık» diye terceme ettiğimiz «dâ», kelimesini tefsir ederken diyor ki «Bundan maksad, cehâlet, günah iç ve dış (bedeni ve ruhi) hastalıklardır. Evet Fâtiha böyledir, ama kim için? İnancını bu hususta kuvvetlendiren, kendini şüpheden uzak tutan ve öylece düşünüp deneven mümin için cidden şifâ olur.»

19. SÛRE-İ ŞÂFİYE

Çünkü Fâtiha sûresi, ağrı ve sızıları, elem ve acıları giderir; sür'atle âfiyeti getirir. Bu konuda birçok sahîh haberler ve rivâyetler vârid olmuştur: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz «Fâtîha sûresinde yetmiş (türlü) şifâ vardır» buyurmuştur

20. SÛRE-İ SALÂT = Namaz sûresi

Namazın sıhhati bu sûreye dayanır. Çünkü Fâtiha'sız namaz olmaz. Bir başka ilim adamı diyor ki: Fâtiha'ya bu isim den başka bir de ona doğrudan doğruya «SALÂT = Namaz» deniliyor. Nitekim hadis-i şerifte: «Salât'ı kulumla kendi aramda ikiye böldüm...» Yâni Fâtiha sûresini kendimle kulum arasında paylaştık, demektir, Mursî (ya da Meresî) diyor ki: Fâtiha namazın levazımından olduğu için ona bu isim verilmiştir. Bu, bir şeyi, kendisine lâzım olanla isimlendirme konusuna girer. Bu hususta geçen hadis-i şerif ise şöyledir:

«Kim bir namaz kılar da onda Fâtiha'yı okumazsa, o namaz noksandır.»⁽⁶⁴¹⁾

Bu hadisin râvisi diyor ki: Ebû Hüreyre (R.A.) Hazretleri'ne dedim ki: «Bazı vakitlerde imamın arkasında bulunurum.»

(639) Hulât; Câbir'den (R.A.).

(640) Beyhâkî: Abdülmelik bin Umeyr'den.

(641) Buhârî, Müslim, Muvatta', Ebû Dâvud Tirmizî, Nesâî, İbnî Mâce, İbnî Cerir İbnî Enbârî, Ebû Hüreyre'den (R.A.)

Yâni o zaman Fâtiha okumazsam ne olur? Ebû Hüreyre (R.A.) bileğimi tutup sıktı ve dedi ki: «Ey Fârisî! İmamın arkasında olduğun zaman Fâtiha'yı içinden oku. Çünkü ben Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den şöyle buyurduğunu işittim: Ben namazı kulumla kendim arasında yarıya böldüm: Yarısı benim için, yarısı da kulum içindir. Kuluma istediği verilir.» Ve Resûlullah (S.A.V.) devamla kudsi hadisi naklederek dedi ki: «Okuyun! Kul: El-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemin, der. Allahü Teâlâ: Kulum bana hamdetti, buyurur. Kul: Er-Rahmânî'r-Rahîm der, Allahü Teâlâ: Kulum beni övdü, der. Kul: Mâlikî yevmi'd Dîn, der. Allahü Teâlâ: Kulum bana saygı gösterdi ve yüceliğimi ifâde etti, buyurur. Kul: İyyâke na'büdü ve iyyâke nestâin, der. Allahü Teâlâ: Bu âyet benimle kulum arasındadır ve kulumun istediği kendisine verilecektir, buyurur. Kul: İhdina's-Sirata'l-müstakîme sirata'llezîne en'amte aleyhim gayri'l-mağdûbi aleyhim velâddâllîn, der. Allahü Teâlâ: Bunların hepsi kuluma aittir ve kulumun istediği verilecektir, buyurur.»

İşte bunun için Fâtiha'ya SALÂT = Namaz, denilmiştir.

21 - 22. SÛRE-İ DUÂ - SÛRE-İ TALEB

Fâtiha hem duâdır; hem de birtakım istekleri içine almaktadır İHDİNÂ'S-SIRATA'L-MUSTAKÎM, bunu ifâde eder.

23. SÛRE-İ SUAL

Fâtiha'nın sual anlamını da taşıdığını, yâni Cenâb-ı Hak'tan bazı istekleri kapsadığı için, İmam Fahrüddin-i Râzî, bu ismi de onun isimleri arasında zikretmiştir.

24. TA'LİMÜ'-MESELE

Mursî (ya da Meresî) diyor ki. Cenâb-ı Hak kullarını Fâtiha sûresinde istemenin âdâbını öğretmiştir. Önce senâ ile başlamış, sonra gösterişten uzak bir bağlanmayı telkin etmiş, sonra duâyâ kapı açmıştır.

Ebû Ubeyd'in yapmış olduğu rivâyette, Mekhûl Hazretle-

ri şöyle demiştir: Ümmü'l-Kur'an: Kırâettir, istektir ve duâdır.⁽⁶⁴²⁾

25 SÛRE-İ MÜNACÂT

Çünkü namaz kılan kimse Fâtiha okurken Rabbine münacaat etmiş olur. Cenâb-ı Hak da onun bu münacaatını kabul eder. Nitekim kıyâmet hadisinde bu husus belirtilmiştir

26. SÛRE-İ TEVİZ

Bu sûrede geçen «İYYÂKE NA'BÜDÜ VE İYYÂKE NES. TAİN'in öne alınmasıyla Allah'tan güç ve yardım isteniliyor ve böylece kul kendi durumunu Allah'a ısmarlamış oluyor

27. SÛRE-İ MUKÂFAAT

Mekke-i Mükerrreme'ye tam eşitlik ve beraberlik içinde giren kabileler ve bunların Fâtiha-i Şerife ile olan ilgileri buna delâlet etmektedir. Nitekim bu husus VE LEKAD A'TEYNÂ KE SEB'AN MİNE'L-MESÂNİ VE'L-KUR'ÂNİ'L-HAKİM âyetinin inişi ve Fâtiha-i Şerife'nin faziletleri hakkında açıklanacaktır

28. KUR'ÂN SÛRELERİNİN EN ÜSTÜNÜ

Fâtiha'nın en üstün sûre olduğu Beyhakı'nın ŞA'BÜ'L İMAN bölümünde ve Hâkim'in tesbîit ettiği hadisinde belirtilmiştir. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: «Kur'an sûrelerinin en üstünü, EL-HAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMİN'dir» buyurmuştur

29. KUR'ÂN SÛRELERİNİN EN HAYIRLISI

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hususta buyurdular ki: «Sana Kur'an'da inen en hayırlı sûreyi haber vereyim mi? O, Fâtihatü'l-Kitab'dır.» Râvi devamla diyor ki: Resûlullah'in söyle ilâve ettiğini de zannediyorum «Çünkü Fâtiha'da her derde devâ vardır.»⁽⁶⁴³⁾

(642) ed-Dürrü'l-Mensür.

(643) Ahmed bin Hanbel, Beyhakî, Abdullâh bin Câbir den

30 KUR'ÂN'DA EN BÜYÜK VE EN YÜCE SÛRE

Ebû Saîd bin Muallâ (R.A.) diyor ki: Bir ara namaz kılıyordum Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz beni çağırdı. Namazımı bitirinceye kadar Peygamber'e cevap vermedim. Namaz bitince kalkıp huzurlarına vardım. Beni görünce sordu:

— Bana gelmeni engelleyen şey ne idi?

— Namaz kılıyordum, dedim.

— Peki ama Allah Kur'an-ı Kerim'inde: «Allah ve Resûlu sizi dâvet ettiklerinde onların çağrısına uyun, onlara cevap verin!» buyurmuyor mu? Sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurdu: «Kur'an'daki en büyük ve en yüce sûreyi sana öğreteyim mi? Mescid'den çıkmadan önce bundan haber verelim mi?» buyurdu ve elimi tutarak tam çıkmak üzere bulunuvorken:

— Evet, ya Resûlallah! Öğrettiniz, dedim

Buyurdular ki

«EL-HAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMİN'dir. Bu sûre yedi ikilidir ve Kur'an-ı Azîm'dir ki bana verilmiştir.»⁽⁶⁴⁴⁾

Yine sahîh bir rivâyette ise şöyle deniliyor: «Mustafa (S.A.V.) yemin edip dedi ki: Canımı kudret elinde bulunduran Allah'a andolsun ki. Ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebur'da ve ne de Furkan'da Fâtiha'nın bir benzeri inmemiştir. Şüphesiz ki bu sûre yedi ikilidir ve Kur'an-ı Azîm'dir ki bana verilmiştir.»

Ben Fâtiha tefsirinde bunlardan fazla olarak bir de onun şu isimleri olduğunu buldum SÛRE-İ MİNNE, SÛRE-İ MECZİYYE SÛRE-İ SEKALEYN SÛRE-İ MECMEU'LESMÂ

Evet, Fâtiha-i Şerife'nin isimlerinden elde edebildiğim ve bilgi edinebildiğim bunlardır. Butun bu isimlerin hepsinin bundan başka bir kitapta bir araya getirildiğini sanmıyorum

(644) Buhârî, Ahmed bin Hanbel, Dâremî, Ebû Dâvud, Nesâî, Hasan bin Süfyan, İbnî Cerir, İbnî Hibban, Hâkim, Ebû Nuaym, İbnî Mâdjeh, Beyhakî, Ebû Saîd'den (R.A.).

FÂTİHA'NIN TEFSİRİ HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER VE İLİM ADAMLARININ GÖRÜŞLERİ

İlim adamları, BESMELE'nin Fâtiha'dan bir âyet olup olmadığına ihtilâf etmişlerdir. Bazısına göre, Besmele, Fâtiha'dan bir âyet değildir. Başka sûrelerin başındaki besmeleler de böyle. Bu ancak sûrelerin arasını ayırmak için teberrüken konulmuştur. Ebû Hanîfe bu görüştedir. Ona tabî' olan âlimler de aynı görüşü benimsemişlerdir. Bunun için Hanefî mezhebinde namazda Besmele açıktan okunmaz. Bazı âlimlere göre, Besmele Fâtiha'dan ve her sûreden bir âyettir. İmam Şâfiî ve arkadaşları bu görüştedirler. Bu sebeple onlar namazda Besmele'yi aşikâr okurlar.⁽⁶⁴⁵⁾

BİSMİLLÂH'taki (B) harfî bir mahfuza muteallıktır. Takdiri şöyledir: Allah'ın ismiyle okuyorum (akreu biismillâhi).⁽⁶⁴⁶⁾

Ma'mulün burada öne alınması, Allah'ın zikrine olan ihtimamdan dolayıdır. Aynı zamanda kâfirlerin «Bİ-İSMİ'LLÂT» demelerine karşı bir reddir. Çünkü onlar bir işe başlarken «Lât ve Uzza putunun adıyla» derler.⁽⁶⁴⁷⁾

ALLAH lâfzına gelince :

İmam Halîl diyor ki: Bu bir isimdir ve Allah'a has bir alemdir. Bunun isticakı yoktur. Yâni herhangi bir kökten türetilmemiştir. Başlıbaşına YARADAN'a has bir isimdir.

Diğer bir guruba göre Allah ismi müştaktır; yâni başka bir kökten türetilmedir. Ancak onun bu isticakında görüşler farklıdır. Bazısına göre ELİHE İLÂHETEN veya ELİHE İLÂHETEN alınmadır. Kök mânasıyla «Bir çeşit ibâdetle ibâdetle bulundu.» Bu kökten alınan ALLAH'ın mânası, «İBADETE MÜSTEHAK'tır O, başkası değil»⁽⁶⁴⁸⁾

(645) el-Uyûn adlı kitapta da bu hususa yer verilmiştir.

(646) Tefsir-i Raadî Beyazîd.

(647) el-Uyûn.

(648) el-Maâlim.

ER-RAHMÂN

Bütün halka merhamet eden, onlara rızık ve menfaat ulaştıran, anlamını taşır. ER-RAHÎM: Kıyâmet günü özel olarak mü'minlere merhamet eden, cezâyâ hak kazananların cezasından vazgeçen, onları cennette hayır ve sevâpla ulaştıran, mânasına delâlet etmektedir. İkisi arasındaki fark: RAHMÂN, mâna yönünden umumîdir, lâfız yönünden hususîdir. Bu bakımdan başkası hakkında kullanılamaz. RAHÎM, mâna cihetiyle has, lâfız cihetiyle umumîdir; bu bakımdan başkası hakkında kullanılabilir ve başkası bu ismi alabilir.

EL-HAMD

Bütün övgü ve saygının Allah'a olduğunu ifâde eder. Başındaki (LÂM) ehl-i sünnet ve'l-cemaate göre «istiğrak» içindir. Yâni ne kadar öven varsa hepsinin övgü ve saygısı Allah'adır. Lillâh kelimesi el-Hamd'in haberidir. Böylece Cenâb-ı Hak, hamde lâvık olanın ancak kendisi olduğunu haber vermiş oluyor.⁽⁶⁴⁹⁾

O halde bu cümle, mübtelâ ve haberdur. Mahalli, bir emri naklî ve cümle-i naklîye mahdud bir cümle-i naklîye. Kullarına, nasıl hamde edileceğini öğretmeye matulur. Bu duruma göre cümle nin takdiri şöyle olmuş oluyor: «El hamdü lillâh deyin, el hamdü lî demeyin.»

Ayrıca bu cümlede, yâni hamd'de, şükür ve övgü mânası da var. Ancak ne var ki HAMD, şükürden daha umumî bir anlam taşır. Çünkü Hamd nîmet karşılığında denileceği gibi, başka şey karşılığında da denilebilir. ŞÜKÜR ise ancak nîmet karşılığında söylenir. ŞÜKÜR, kalb, dil ve organlarla olabilir. HAMD ise ancak dil ile olabilir.⁽⁶⁵⁰⁾

EL HAMDÜ LİLLÂH

Diğer bir yoruma göre, baştaki (LÂM), ahd içindir. Yâni kâmil bir hamd, demektir. Bu takdirde Allah'ın kendisine olan

(649) el-Maâlim.

(650) el-Uyûn.

hamdı veva Resûlullah ve kâmil mü'minlerin hamdi, demek oluyor. Veya (LÂM), az yukarıda da işâret edildiği gibi İSTİĞ-
RAK içindir. Bu takdirde bütün hamdler, övgüler aslı itibariyle
hamdedilene aittir. Övgüsü yapılane adalet itibariyle, mâbu-
da da hakikati itibariyle aittir. İster bu hamdler aynı itibariy-
le hamdedilene aittir. Övgüsü yapılane adalet itibariyle, zî iti-
bariyle olsun, hep aynı kapsama girer. Nitekim Cenâb-ı Hak
buna işâretle buyuruyor ki: «Hiçbir şey yoktur ki O'na ham-
diyle tesbîh etmesin.»

Sofilere göre HAMD, hamdedilenin kemâlini izhar etmek
tir. Cenâb-ı Allah'ın kemâli ise sıfatları, ef'ali ve eserleri ile
bilinir. Bunun için Şeyh Davud el-Kayserî diyor ki: «Hamd be-
nim sözüm, fiilim ve halimdir.» Sözümden maksad, dilin ham-
didir. Allah'ın kendini övdüğü ile Allah'ı övmektir. Peygamber-
lerin diliyle bildirdiği övgü ile ona hamdetmektir. Fiilim'den
maksad, Allah rızası gözetilerek bedenlen yapılan ibâdetler, ha-
yır ve hasenattır. Çünkü HAMD, nasıl dil ile insana vâcibse
her organ ile yapılması da öylece vâcibdir. Şükür gibi, o da her
hâl ü kârda yapılması gereklidir. Buna işâretle Rahmet Pey-
gamberi (S.A.V.) Efendimiz: «Her hâl ü kârda Allah'a hamdol-
sun» derlerdi. Bu ancak bütün organları kullanmakla ve ne
için yaratıldığı hususunda kullanmakla mümkün olur. O hal-
de meşrû' bir yolla organları Hakk'ın ibâdetine, ama yaratıldı-
ğı gaye ölçüleri içinde kullanmak hamd'in tâ kendisidir. Bu-
nu sırf O'nun emrine boyun eğerek yapar, kendi nefsanî arzu-
larına ve zevklerine göre yapmaz, sadece Hakk'ın rızasını tah-
sile yöneltirse, o zaman her hâl ü kârda hamd edilmiş sayı-
lır.

Hal ile yapılan hamd ise; bu ruh ve kalb ile olanıdır. İl-
mî ve amelî olan olgunluklarla vasıflanmak, ilâhî ahlâkla ah-
lâklanmak gibi. Çünkü insanlar Allah'ın ahlâkıyla ahlâklan-
makla emrolunmuşlardır. Bu husus peygamberlerin diliyle be-
yân edilmiştir. Tâ ki kemâlât (olgunluklar) onların melekesi
haline gelmiş ola.. Hakikatte ise bu, Hakk'ın kendi nefesine
hamdetmesidir. Ama bu zevâhir ile adlandırılan onun makam-ı

tafsilisidir; kendisine muğayir olmadığı cihetle bu böyledir.
Ama cenâb-ı makamında zatına hamdetmesi, kavli olarak kendi
kitabında soylediğidir. Kendi nefsinin kemâl sıfatlarıyla belin-
lemesi bu cümledendir. Fiilî olarak da, celâl ve cemâl sıfatla-
rının kemâlâtını gayıptan şehadete, bâtınından zâhirine, ilmin-
den aynine sıfatlarının cevelân ettiği, isimlerinin velâyet yerin-
de belirlediği ölçüde izhar etmesidir. Hal cihetine gelince, ilk en
mukaddes feyziyle kendi zâtında tecellilerde bulunması ve
ezelî nurunun zuhurudur. O halde Allah hem cemi' hem taf-
sil yönünden hem hamdedendir, hem de hamdedilendir. Nite-
kim bu hususta ehli şâirlerimizden biri diyor ki:

«Henüz perde açılmadan önce ben bir dehr idim,
Hatırlıyorum ki ben sana şükürle zikrediyordum,
Gece aydınlanıp şahid olarak sabahladığımda,
Gördüm ki zikredilen, zikir ve zikreden hep sensin.»

Böylece sözlü hamdde bulunan her hamdedici, hamdedi-
leni kemâl sıfatlarını ona isnad etmekle tanır. Bu da haliyle
tarifi gerektirir.

HAMD senâ, şükür ve medhi kapsamaktadır. Bunun için
Cenâb-ı Hak kendi kitabını yine kendisine senâ edilsin. Âlem-
lerin Rabbine şükredilsin, Rahmân ve Rahîm olarak övülsün
diye hamd ile başlatmıştır. Ashında kulun bu üç ölçüde Allah'a
hakiki anlamda hamdetmesi mümkün değil, sadece taklidi
olarak mümkündür. Buna mecâzî de diyebiliriz.

Bu üç ölçü SENÂ'dır. Hem senâ, hem de medhi, O'nun
zatına ve sıfatına lââyık şekilde olabilmesi için medhedilenin
kühniyi bilmek gerekir. Halbuki Allah'ın ne zatının, ne de
sıfatlarının kunhu bilinebilir. O halde SENÂ ile MPDİH O'na
yapılırken mecâzî anlamda yapılır. Nitekim Cenâb-ı Allah
kendi kitabında buyuruyor ki: «Onların hiçbirinin ilmi O'nu
kuşatamaz.» «Onlar Allah'ın kadrini gereği gibi değerlendire-
mediler.»⁶⁵¹

İkinci ölçü HAMD'de şudur: Peygamber (S.A.V.) Efendi-
miz Mi'rac gecesi, Allah'a senâ etmekle hitab olunduğunda

(651) Tâ-Hâ sûresi, âyet: 110 / En'âm sûresi, âyet: 91

«Sana lâvık olduğun şekilde senâ edemem Sen kendini senâ ettiğin gibisin..» demişti. Çünkü bu makamda emre imtisal ve ubûdiyeti izhar gereklidir. Bunun için «sen kendini senâ ettiğin gibisin» diyerek hem emre uyduğunu, hem de taklîd yolu senâda bulunduğunu ifâde etmiştir. Bize de taklîd yollu Allah'a hamdetmemizi emretmiştir: «el-Hamdü lillâh de!..» Nasıl ki: «Gücünüzün yettiği kadar Allah'tan korkun!..» buyurulmuştur.⁶⁵²

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir hadislerinde bunun anlamını ta'lim ederek buyurmuşlar ki: «Hamd, şükürün başıdır. Allahü Teâlâ'ya hamdetmeyen O'na şükür de etmez..»

RABBİ'L-ÂLEMİN

el-Hamdü lillâh ile başlayarak zatının isminin her türlü güzel övgülere lâvık olduğunu tenbîh buyurduktan sonra sıfatlarının ismini getirdi ve böylece iki yönden (hem zatı, hem sıfatları yönünden) hamde müstehak bulunduğunu iki cümle halinde bir araya getirdi. RABBİ'L-ÂLEMİN terkibi, O'nun zatı ve sıfatı itibariyle bütün hamdlere lâvık bulunduğuna bir delil ve bürhan gibi gösterildi. Hem dünyada, hem âhirette her türlü övgüye hak kazandığına işâret edilmiş oldu.

RAB, terbiye ve ıslâh anlamındadır. Âlemlerin Rabbi, denilince, onları çeşitli gıdalarla besleyip büyüüttüğü, varlıklarını devam ettirebilmeleri için lüzumlu bütün sebep ve şartlarını hazırladığı mânaları hatıra gelir. İnsanın dış varlığını nimet ile besleyip geliştirir. İç varlığını (ruhunu) rahmet ile terbiye edip olgunlaştırır. Ruhun terbiye edilme mahalli kalblerdir. Cenâb-ı Hak, âbidlerin nefislerini şariat ahkâmıyla, kendisine müştak olanların nefislerini Tarikat-ı Muhammediyye ile, kendisini sevenlerin nefis ve esrarını hakikat nurlarıyla terbiye eder.

Diğer bir tabirle: Allah ki Âlemlerin Rabbidir. O, insanın iç âlemini rahmetle terbiye ederken, insanın tavırlarını bazen envarının feyz-i kavisiyle terbiye edip azâsını bu füyuzata maz-

(652) Te'vîlât-ı Necmiyye.

har kılar. Kemikle işitme, yağla görme, et ile konuşma yete-neğini veren Allah'ı tenzih ederiz. Canlılara gıda tertibini bitkilerde daneler ve meyveler şeklinde yeşerten, hayvanlarda el vağ şeklinde gerçekleştiren, toprakta ağaçlar, ırmaklar bıcıminde vücuda getiren, feleklerde yıldızlar ile bunu yansıtan, zaman içinde canlıların sükûnetini sağlayan, geceleri eziyet veren hareketleri gidermek için bir örtü yapan ve bizi böylece koruyan, gündüzleri kendi fazl u keremiyle ihsanda bulunan Rabbimiz her türlü noksan sıfattan, maddî ölçüden münezzehtir.

İşte seni terbiye edip büyüten ve her şeyi senin için harekete geçiren Rabbin!. Sanki senden başka onun kulu yoktur.. Fakat sen ona lâvık vechile hizmette bulunmuyorsun Sanki senin ondan başka Rabbin var...

ÂLEMİN, âlem kelimesinin çoğuludur. Âlem, mâna yönünden çoğuldur, lâfız yönünden vahidi bulunmaz. Vehb bin Münebbih diyor ki: Cenâb-ı Hakk'ın on sekiz bin âlemi vardır Dünya o âlemlerden biridir. Bu âlemde bayındır olan yer, harab olan yerler içinde, sahradaki bir çadır gibidir.

Dahhâk (rahmetullahi aleyh) diyor ki: «Cenâb-ı Hakk'ın 360 âlemi vardır. Onlar arasında çıplak, yalınayak olanlar vardır ki yaradanlarını bilmezler. Bunlar cehennemden rezil sâkinleridir. Altmış âlem ise elbise giyerler. Onların terbiyecisi Zülkarnevn'dir.»⁶⁵³

Kâ'bül Ahbar diyor ki: «Âlemleri sayı bakımından sınırlamak mümkün değildir. Nitekim Cenâb-ı Hak. «Rabbin ordularının sayısını kendisinden başka kimse bilemez» buyurmuştur.»

Ebû Hüreyre (R.A.) diyor ki:

«Cenâb-ı Hak, yaratıklarını dört sınıf üzere meydana getirmiştir:

Melekler, şeytanlar, cinler ve insanlar.. Bunları sonra on kısma ayırmıştır. Dokuz kısmı meleklerdir. bir kısmı geriye

(653) Bunlar birtakım tahminlerden öteye geçmez. Çünkü bu hususta elimizde sahih bir hadis yoktur.

kalan üç sınıfı teşkil eder. Sonra bu üç sınıfı da «on» bölüme ayırmıştır. Bundan dokuz bölümü şeytanlardır, bir bölümü insanlar ve cinlerdir. Sonra insanları da yüz yirmi beş bölüme ayırmış, bunun yüz bölümünü Hind (Hindistan ve Çin) ülkesinde meydana getirmiştir. (Müellif burada bazı isimlerden ve bu isimler altındaki bazı acaib yaratıklardan bahseder. Bunları terceme etmeye lüzum görmedim. Çünkü bugünkü dünya milletlerinin etnik yapısına uymamaktadır.) (Mütercim) Ancak bu yüz bölümün hepsinin (yâni kahir ekseriyetin) cehennemlik olduğu söylenir.

Bunlardan on iki bölümü Rum ülkelerinde meydana getirmiştir. Bunlar Nesturiye, Melkâniye ve İsrailiye olanlardır. Bu üçünden her biri dört guruba ayrılır. Hepsi de ateşliktir; varacakları yer cehennemdir. Bunlardan altı bölümü ise doğudadır; bunlar Ye'cüc - Me'cüc Türklerdir. Türkler de dört guruba ayrılır. Bunlardan altı bölümü batıdadır. Bunlar da beş altı guruba ayrılır. Arap kâfirleri de bunlara dahildirler (Müellif burada batıda olanları ismen belirtmiştir. Ama biz bugün bu isimlerin çoğunun kullanılmadığı ve bir kısmının tarihen tesbiti mümkün olmadığı için buraya almadık). (Mütercim)

Bu altı bölümün hepsi cehennemliktir. (Müstesna kalanlar varsa bu umumî kaideyi bozmaz).

İnsanlardan, bütün bu saydıklarımız çıktıktan sonra geriye TEVHİD EHLİ = Allah'ın varlığını, birliğini kabul edip gönülden inananlar kaldı. Bunları bir bölüm kabul ediyoruz ve bu bir bölüm de yetmiş üç fırkaya ayrılır. Yetmiş iki fırkası tehlikeli bir yolda bulunuyor ki bunlar bid'at ve dalâlet (sapıklık üzere bulunan ve böylece cadde-i Hak'tan ayrılan) ehli olanlardır. Geriye kalan bir fırka ise FIRKA-İ NÂCİYE'dir. Yâni kurtuluş yolunu bulan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'tır. Bunların hesabı Allah'a aittir. Dilediğini bağışlar, dilediğine azâb eder.

Hadis-i şerifte beyân edildiğine göre: «İsrâil oğulları yet-

miş üç fırkaya ayrılacaktır. Bir fırka hâric diğerlerinin hepsi ateştedir.»

Bunun üzerine soruldu :

— Müstesnâ kalan fırka hangisidir? Onlar kimlerdir?

— Benim ve ashabımın bulunduğu yolda bulunanlardır. Diye cevap verdiler.

Evet, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'le O'nun ashabının bulunduğu yol, hak ve hakikatın kendisidir. Cennete ulaştırıcı olan yoldur. Kurtuluş ve saadet ancak bu yoldadır. Bundan başka bütün yollar bâtıldır; sadece cehenneme götürür. Eğer bu sapık yolda bulunanlar İBÂHİYE tarikatına mensup olanlar ise ebediyen cehennemde kalıcıdır.

Fâtiha sûresinde —Besmele'nin de ondan bir âyet sayılması takdirinde— RAHMÂN ve RAHÎM sıfatlarının tekrar etmesinde birtakım esrar ve yorumlar vardır :

a) Besmele'de olan rahmetimin ikisi de zatîdir. Fâtiha'da olanı ise sıfatîdir. Kemâl sıfatlarından tecelli eden rahmet, demektir.

b) Besmele'nin Fâtiha'dan olmadığını bildirmek içindir. Çünkü eğer Besmele Fâtiha'dan bir âyet olmuş olsaydı, RAHMÂN ve RAHÎM tekrar etmezdi. Çünkü bir şeyi tekrar etmek biraz da olsa faydadan uzak sayılır.

c) Allah'a kulluk daha çok zikirle olur. Çünkü Allah sevgisinin alâmeti, O'nun zikrini sevmektir.

d) Rabbu'l-Âlemin, denildikten sonra, o Rabbin dünyada rızık veren Rahmân olduğu, âhirette günahları bağışlayan Rahim olduğu belirtiliyor. Bu sebeble adı geçen âyetlerden hemen sonra MÂLİKİ YEVMİ'D-DİN cümlesi ilâve ediliyor. Şöyle ki. Rububiyet ya Rahmaniyet iledir ki bu dünya rızık ve rahmetidir. Ya da Rahimiyet iledir ki bu âhirette mağfiret ve âtifettir.

e) Övgü HAMD ile anılmıştır. Rahmete erişilsin diye. Çünkü beşerden Allah'a ilk hamd eden Âdem Peygamber olmuştur. Yaratıldığında ruh genzine ve baş kısmına girince akırmış ve «el-hamdü lillâh» demiş.. Ona hemen cevap verilmiş,

«Yerhamuke'llah» denilmiş ve «işte Rabbin seni bunun için yarattı» diye hatırlatılmış. Böylece Âdem Peygamber HAMD için yaratıldığını ve Allah'ın rahmetine hamd ile erişileceğini anlamış.

f) Buradaki tekrar ta'lil içindir. Çünkü Hamd'ın bu vasıflar üzerine tertibi, me'hazinin illiyetine alâmettir. Bu da Rahmaniyet ve Rahimiyettir. Ve bunların hepsi O'nun kendi in'am ve ihsanında muhtar olduğunu, onu zorlayıcının bulunmadığını göstermektedir.

İşte bunda da Rabbü'l-Âlemin'in zatının feyzinden olan hamde istihkakın sebeplerinin tam kemâl mertebesinde olduğu vardır. Kemâlâtın feyzi ise Rahmân ve Rahîm sıfatlarıdır. Dünyada bu feyzin dışında kalan bir şey yoktur. Sevâp bahşetme feyzi lûtfendir. Cezâ (karşılık) vermesi adaleti gereğidir. âhirette. Böylece bundan üç vasfın tertib üzere gelmesinin vechesi anlaşılmış oluyor. Rahmân ile Rahîm arasındaki fark: Ya Cenâb-ı Hakk'ın birinci sıfatla özel olarak mevsuf bulunmasıdır. Ya da bu sıfatın umumî olmasıdır. Veya açık ve büyük nimetlere kaynak olmasıdır. Birinci mânaya göre Allah Rahmân'dır ve bunun cinsi kullardan sâdir olmaz. Sadece Allah'a has bir sıfattır. Rahîm ise, insanlardan da mevdana gelmesi düşünülebilen bir sıfattır. Bu mânayla kı Zinnûn Mısri Hazretleri'nden şöyle dediği rivâyet olunmuştur «Kalbime bir vellele düştü. Kalkıp Nîl kenarına gittim. Bir akrep bin doğru ilerlediğini gördüm. Onu takip ettim, derken su kenarında bir kurbağa ile karşılaştık. Akrep, kurbağanın sırtına binip Nîl'in öte tarafına geçti. Ben de vakit kaybetmeden bir vasıtayla suyu geçip yine onu takibe koyuldum. Akrep sahile ulaşınca kurbağanın sırtından indi ve bir gölgelikte uyumakta olan bir gence doğru ilerledi. Dikkat ettiğimde dişi bir yılanın genci sokmak istediğini gördüm. Akrep, yılanı hücum etti. İkisi bir müddet boğuşular; derken birbirini ısırıldılar, ikisi de zehirlenip ölünce o genç büyük bir tehlikeden kurtulmuş oldu.»⁶⁵⁴

(654) Tefsir-i Râhu'l-Beyân

Diğer bir yorumla RAHMÂN ve RAHÎM :

Rahmet sâhibi, demektir. Rahmet ise, ehli için hayır dâim etmek ve irâde etmektir. Halkına karşı olan geniş rahmetini te'kid için sıfatlar birbiri ardınca getirilmiş ve tekrar edilmiştir. Çünkü O'nun rahmeti gazabının önüne geçmiştir.

MÂLİKİ YEVMİ'D-DİN

Allah'ın ceberûtunu ve hükmün kendine has bulunduğunu ve hesap gününün yegâne hâkimi olduğunu, hiç kimsenin hükmü verirken O'nunla çekişmeyeceğini, hiç bir kimsenin O'nun mülkünde O'nunla sürtüşmeyeceğini üçüncü bir sıfatıyla beyân etmek içindir. Çünkü sürtüşme ve çekişme ancak dünyada fâniler arasında cereyan eder.

Özetlecek olursak: Allah kıyâmet günü bütün işlerin tek sâhibidir.⁶⁵⁵

Gün'ün Arapçada karşılığı olan ve Fâtiha'da geçen «el YEVM» kelimesi, oritte gânesin doğmasıyla batması arasında geçen zaman demektir. Şemâtte ise ikinci fecrin (fetr-i sâdik) doğmasıyla güneşin batması arasında geçen zamandır. Burada ise el Yevm'den maksad mutlak zamandır. Çünkü âhirette güneş yoktur. Yevm kelimesinin Din kelimesine izâfesi ednâ mulâbese (küçük bir ilgi) içindir. Diğer zamanlar gibi, içinde meydana gelen olaylara izâfe edilirler. YEVMÜ'L-AHZÂB (Ahzab günü), YEVMÜ'L-FETİH (Fetih günü) gibi. Din gününün tahsisî, ya o güne ta'zim içindir, ya o günden korkmak içindir, ya da emr-i ilâhînin yalnız olarak o gün icrâ edileceğini bildirmek ve her türlü mülk u saltanatın o gün son bulacağını, bütün irtibatların bu konuda kesileceğini hatırlatmak içindir. Artık o gün ne bir kadı, ne de bir sultan bulunur. Mâlik ve Melik'in aslı; bağlamak, irtibat kurmak, şiddet ve kuvvet göstermek demektir. Hakikatte ise, Allah'ın kuvvet-i kâmile, velâyet-i nâfizesi ve cari olan hükmü vardır. Kullar hakkın da bu tabir mecazî olarak kullanılır. Çünkü kulların mülk u saltanatının başlangıcı ve sonu vardır. Hem onların mülk u

(655) Celâleyn. el-Uyân.

saltanatı herkese karşı değil, bir kısım insanlara karşıdır. Cismiler üzerinedir; araz üzerine değildir. Nefes üzerinedir; nefis üzerine değildir. Dış görünüş üzerinedir, iç âlem üzerine değildir. Diriler üzerinedir; ölümler üzerine değil. Ama Ma'bûd-ı Bi'l-Hak böyle değildir. Çünkü O'nun mülküne zeval yoktur. Saltanatında da intikal (birinden diğerine geçmeklik) yoktur.

Bu kelimeyi (ELİF) ile (MÂLİK) şeklinde okumak daha sevâplıdır. Çünkü harfin fazlalığı mânânın fazlalığına delâlet eder.

Belh'i Ebû Abdillâh bin Şüccâ'dan (rahmetullahi aleyh) nakledildiğine göre, bu zat diyor ki: «Ben Fâtiha'da geçen ME-LE-KE maddeşini MÂLİK olarak okurdum. Sonra bazı ediplerden işittim ki MELİK okumak daha anlamlı ve daha çok uygundur. Bunun üzerine kendi âdetimi terkedip MELİK okumaya başladım. Derken bir gece rü'yamda bana şöyle bir ses geldi: Sevâbından on derece neden noksanlaştırdın? Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şu sözlerini duymadın mı?: «Kur'ân okuyan kimse için her harf başına on sevâp verilir; on günahı da silinir ve on derecesi de yükseltilir..» Bu rü'yayı gördükten sonra uyandım ve ondan sonra âdetimi bir daha terketmedim. Tâ ki bir gece yine rü'yamda bana denildi ki: «Neden bu âdetini terketmiyorsun? Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in şu sözlerini işitmedin mi?: «Kur'ân'ı azim ve muazzam olarak okuyun!..» Bunun üzerine merak ettim ve lûgat ilminde imam sayılan KUTRUBA'ya uğradım ve MÂLİK ile MELİK arasındaki farkın ne olduğunu bu zattan sordum. O bana şöyle dedi:

— İkisi arasında büyük fark vardır! Mâlik: Dünyadan bir şey elde edip ona sâhip olan, demektir. MELİK ise, hükümdarlara da sâhip bulunan zat demektir.

Tefsîr-i İrşâd'da deniliyor ki:

«Harameyn (Mekke ve Medine) ehli MELİK okurlar. Bu kahredici sultan, apaçık üstünlük kurup istilâyâ gücü olan hükümdar demek olduğu gibi, noksansız bir galibiyet, umum-

la ilgili emir ve nehiy konularında tastamam tasarrufu olan zata da denilir. Bu mânâyla MELİK'in Yevmi'd-Dîn'e izâfeti daha çok uygunluk içindedir.»

Her görüşün kendine göre birtakım tercih yöntemleri vardır. Nitekim tefsîr kitaplarında bu hususa hayli yer verilmiştir. Mütalâa edilmesi tavsiye olunur.

Fâtiha'da beş sıfatın bir dizide getirilmesinin anlamına gelince.. Bunu şöyle izah edebiliriz: Cenâb-ı Hak bununla kullarına şöyle demek istiyor: «Seni yarattım. Şüphesiz ki Ben Allah'ım. Sonra seni nimetlerimle besledim. Şüphesiz ki Ben Rabb'im. Ve sonra sen isyan ettin; Ben ise onları gizledim. Çünkü Ben Rahmân'ım. Sonra pişman olup tevbe ettin; Ben de seni bağışladım. Çünkü Ben Rahîm'im. Bütün bunlarla beraber mutlaka işlenen fiiller —iyi olsun, kötü olsun— bir karşılık görmelidir. Çünkü Ben CEZA GÜNÜNÜN YEGÂNE SAHİBİ'yim.» Tefsîr-i Rûhu'l-Beyân'da da bu hususa geniş yer verilmiştir.

İYYÂKE NA'BUDÜ

Bunun anlamı şudur: Seni ibâdete ve tevhîde has kılıyoruz; başkasını sana ortak koşmuyoruz.

İYYÂKE NESTAİN

Bunun anlamı ise şöyledir: Biz yardım talebimizi ancak sana has kılıyoruz. Başkasından yardım istemiyoruz. Yani ibâdet etmeye ve hayırlı işlerde bulunmaya karşı ancak senden yardım bekliyoruz; başkasından değil.

İYYÂKE lâfızlarının tekrarı, başkasından yardım talep etmek ihtimalini olumsuz kılmak içindir.

İHDİNÂ'S-SIRATA'L-MÜSTAKİM

Bu veniden bir cümleye başlamak ölçüsündedir. Sanki kullara deniliyor ki:

— Size nasıl yardımda bulunayım?

Bu soruya karşılık kullar diyorlar ki:

— Bizi matluba ulaştırıcı olan yolda sâbit eyle, veya bizi bu yola eriştir.

Matlub olan yol, apaçık ve geniş cadde demektir ki, on da eğrilik yoktur. Bu yol İSLÂM ve KUR'ÂN'dır. Aynı zaman da bu ikisinde bulunan âdâb ve ahkâm'dır. Bir başkasına göre bunun mânası şudur: «Yâ Rab! Bizim canımızı hidâyet üzere bulduğumuz halde al!» Çünkü peygamberlerin hepsi de hidâyet üzere bulunuyorlardı.

Yukarıdaki cümleye bedel :

SIRATA'LEZİNE EN'AMTE ALEYHİM buyurulmuştur. Yâni imân ve kendileri üzerine olan minnetinle seçmiş olduğun dostların yoluna bizi eriştir. Onlara ibâdet nîmetiyle minnette bulunmuş, istikamet ve müşahede mazhariyetine eriştir. mişsin ki bu da İHSAN'dan ibârettir.

Hadis-i şerifte NİMETE ERİŞENLERİN peygamberler ve veliler olduğu belirtilmiştir.

ĞAYRİ'L-MAGDÜBİ ALEYHİM

Yukarıdaki cümleye sıfat olduğu için esreyle okunur. Bedel de olabilir. Yâni gazabına uğrama; anların yolu, lânet ve rüsvay etmekliğine çarpmayanların yolu... Şöyle ki: İslâmı terkettikleri, ona iltifat etmedikleri için Allah onlara gazab etti. Bu gazab âsilerle kâfirlerden intikam almaya mâtuf bulunuyor. Onların YAHUDİ oldukları ise Allah'ın şu buyruğundan anlaşılıyor: «Allah katında bundan daha kötü bir karşılığın bulunduğunu size haber vereyim mi? De: Allah kime lânet ve gazab ederse, kimlerden maymunlar, domuzlar ve şeytana kullar kılar, işte onlar, yerl en kötü ve doğru yoldan en çok sapmış olanlardır.»⁽⁶⁵⁸⁾

el-Uyûn kitabında da bu husus belirtilmiştir.

Allah'ın gazabı, âsi olan mü'minlere değil, inkârcı kâfirlere⁽⁶⁵⁹⁾.

VE LEDDÂLLİN

Kendi nefislerine uyup hidâyet caddesinden sapanların yo-

(658) Mâide sûresi, âyet- 60.

(659) el-Maalim.

luna değil.. Bunlar hristiyanlardır. Çünkü onlar Hazret-i Muhammed'in getirmiş olduğu cadde-i hakk'a girmediler, sapıttılar. Kur'an-ı Kerim'de bu sapıklardan bahsedilirken buyruluyor ki: «Ey kitab ehli! Haksız olarak dîninizde taşkınlık etmeyin. Daha önce sapıtan ve doğru yoldan ayrılan bir milletin heveslerine uymayın.»⁽⁶⁶⁰⁾

el-Uyûn kitabında da bu sapıkların hristiyanlar olduğu belirtilmiştir.

ÂMİN

«Kabul buyur» fiiline isim olarak kullanılır. Bu kelime Kur'an'dan değildir. Bunda ittifak vardır. Ancak bir sûreyi bitirirken sonunda ÂMİN demek sünnettir. Çünkü Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hususta şöyle buyuruyor: «Fâtıha sûresini okuyup bitirdiğinde Cebrâil (A.S.) bana «âmin» dememi öğretti.»

ÂMİN, kitabı bitirip hatmetmek demektir. Bu mânada Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki: «Âmin, Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemin'in hatmidir ki onunla kullarının duâsını hatmeder.»⁽⁶⁶¹⁾

Böylece «âmin» denilen ilâhî mühürle âfetler def'edilir. Kitabı tamamlayıp hatmeden kimse gibi, kitabı fesaddan men'etmiş olur.

Yapılan sahîh rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: İmam, ĞAYRİ'L-MAGDÜBİ ALEYHİM VELÂDDÂLLİN dediğinde siz ÂMİN deyin.. Çünkü melekler de (bu durumda) âmin derler. İmam da âmin der.. Kimin âmin demesi meleklerin ÂMİN demesine uygun düşerse, (kul hakkı, millet hakkı ve büyük günahlar hariç) geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır.»⁽⁶⁶²⁾

(658) Mâide sûresi, âyet: 77.

(659) Kaadı Beyazvî tefsiri.

(660) Tefsir-i Haazin - Tefsir-i İbn Kâfir.

ALLAH'IN KENDİNE HAMDETTİĞİ VE KENDİNİ ÖVDÜĞÜ HALDE BİZLERE «KENDİNİZİ TEZKİYE ETMEYİN!» BUYURMASININ SEBEB VE HİKMETİ

Bu hususta sekiz sebep ve hikmet bulunduğu söylenmektedir :

1. Allahü Teâlâ yaratıklarının, istihkak ölçüsü içinde Rablerini senâ etmek (övmek)te arzulanan mânaya erişemeyeceklerini bildiği için onlara bunu öğretmiş oldu. Şöyle ki: «Siz bana hamdetmek ve senâda bulunmak istediğiniz zaman, EL-HAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMÎN deyin.. Böylece sizden senâ (övgü), benden de gök ehline karşı bir sevgi bağışı

2. Şüphesiz ki Cenâb-ı Allah, kullarının kendisini hamd u senâ ile anmaktan korkacaklarını, hiç birinin mulk u saltanat sâhibi olan Yaradan'ı anmaya, medhetmeye cür'et edemeyeceğini bildiği için önce kendi nefsinin övmekle başlamış, ta ki bu konuda O'na uysunlar ve böylece sevâpları da o nisbette çok olsun..

3. Şüphesiz ki insanlar kusurludurlar. Diyebiliriz ki onların kusuru bozuculuğu, yapıcılıklarından daha çoktur. O halde kendilerini övmeleri ve temize çıkarmaları câiz olmaz. Allahü Teâlâ ayıp ve kusurlardan, âfet ve fesaddan çok uzaktır. Yani bu gibi şeylerden mutlak surette berîdir. O halde O'nun kendi nefesine hamdetmesi ve senâda bulunması câizdir.

4. Hiçbir kimsenin, mânasını açıklamadan kendi nefsinin övmesi ve kendini tezkiye etmesi câiz olmaz. Aynı zamanda dâva da anlamsız olmaz. Anlamı belirlendikten sonra dâvada bulunmak câiz olur. Allahü Teâlâ kendi nefsinin medhedince, bundan önce âlemlerden hiçbirinin vapamavacağı ef'ali getirmiştir. Meselâ: Gökler ve yeri, yeryüzündeki hayret uyandıran şeyleri, gece ve gündüzü ve bunların birbirini takip etmesini yaratmıştır. Ve sonra da: «Hamd O Allah'a ki, gökleri ve yeri yaratmıştır» diye buyurmuştur. Ve buna benzer şeyler.

Başkasının süsüyle, güzelliğiyle kendi nefsinin öven kimse ahmak sayılır. Cenâb-ı Allah ise bizi ahmaklık sıfatından men ederek «Kendi kendinizi tezkiye etmeyin!» buyurmuştur. Çünkü O şöyle hatırlatıyor bize: «Eğer bana itaat ediyorsanız; şüphesiz ki bu benim tevfikim (sebepleri size kolaylaştırdım)ladır. Eğer günah ve isyanları terk ediyorsanız; bu benim sizi korumamdır. Eğer bana yaklaşıyorsanız; yaklaşmaya devam edin, çünkü sizin yaratılmanız, sıfatlarınız ve size verilen nimetlerin hepsi bendendir. O halde kendi nefsinizi tezkiye etmeyin!. Çünkü size olan nimet ancak bendendir.

6. Hem sizin sıfatlarınız noksanlık içindedir. Noksan olan sıfatlar övülmeye lâyık değildir. Bu, ilim gibidir; onu ancak azar azar öğrenebiliyorsunuz. Kudret gibi, onu ancak azar azar elde edebiliyorsunuz. Yardım görme hususunda az yardım görebiliyorsunuz. Ve diğer hususlar da bunun gibi. Benim sıfatlarım ise kâmilidir; bu bakımdan övgüye lâyıktır.

7. Sizin sıfatlarınız yavaş yavaş zevâle (yok olmaya) yüz tutar ve övlece sonuçlanır. Hayatınız da ölümle nihâyet bulur. (Bu bakımdan da övülmeye pek lâyık değilsiniz)

8. EL-HAMDÜ LİLLÂH demek EL-FERHU LİLLÂHİ demektir. Bu mânayı taşır. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de HAMD emri anlamında kullanılmıştır: «Sizi çağırdığı gün, O'na hamdederek (emrine uyarak) dâvetine icâbet edersiniz. Ve kabirlerinizde pek az bir muddet kaldığınızı zannedersiniz.»⁽¹⁾

Diğer bir âyette de: «Rabbim hamdiyle (emriyle) tesbihte bulun..» buyuruluyor. Bâzi tefsircilere göre, burada da HAMD, emir anlamındadır.

Denilse ki: Her şeyden önce Allahü Teâlâ bize, kendisine hamdetmemizle emretmiş ve «EL-HAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMÎN» buyurmuştur? Bundaki hikmet ne olabilir? Buna birkaç yönlü cevap verilebilir :

a) Çünkü Cenâb-ı Hak'ın üzerimize olan ilk şey'i, O'nun vermiş olduğu nimettir. Meselâ: Bizi dimdik yaratmış, en gü-

zel gıda maddelerini lûtfetmiş, tatlı bir hayat kapısı açmış, güç ve kudret, ilim ve ma'rifet vermiş, konuşmak ve ibâdet zevkini ihsanda bulunmuş ve daha nice şeyler vermiştir. Bize HAMDETMEKLE emretmiş, tâki bu nimetleri bizde koruya ve kendi fazl u keremini üzerimize artırmış ola..

b) Hem HAMDETMEK, ibâdet ve tâatlerin en kolayıdır. Bize ilk anda ağır gelmesin diye bununla emretmiştir; tâki bundan sonra emrettiği ibâdetlere alışmış olalım.

Rivâyet edildiğine göre, sâlih kişilerden bir zat demiş ki: Ben hep EL-HAMDÜ LİLLÂH ve ESTAĞFİRULLAH ile başladım ve bundan fazlasını söylemem. Bunun üzerine kendisine sorulmuş :

— Neden hep bunları söylersin?

— Çünkü insanın hal ve durumu şu iki husustan biriyle karşı karşıyadır: Ya bol nîmet, ya da çokca günah. Allah (C.C.) bize nîmet karşılığında hamd etmemizi, günah işlediğimiz zaman istiğfarda bulunmamızı emretmiştir.

c) Allah once HAMD etmemizi bize emretmiştir. Çünkü Âdem babamız ilk aksırığında EL-HAMDÜ LİLLÂH demiş. Bunun için Allah bize de önce hamd etmemizle emretmiş; tâki Âdem babamızın bu hususta nâil olduğu sevâba biz de erişmiş olalım.. Böylece ilk babamıza da uymuş oluyoruz.

Denilse ki: Ne hikmettir ki Allah ilk söz olarak Âdem Peygamber'in diline EL-HAMDÜ LİLLÂH sözünü vermiş, başka bir söz vermemiş? Buna cevaben deniliyor ki: Allahü Teâlâ, Âdem Peygamber ve evlâdı üzerine birçok nimetlerini indireceğini, bununla beraber o'nun evlâdının bir hayli sapmaları kaymaları olacağını biliyordu. Bunun için ilk şey olarak onun diline EL-HAMDÜ LİLLÂH'ı ilham etti. Tâki bu kelime bol nimetlere denk bir karşılık olsun.. Böylece Âdem Peygamber'in diline ilk gelen söz EL-HAMDÜ LİLLÂH oldu. Buna cevapla Allah ona YERHAMUKELLAH buyurdu. Yâni Allah sana bol rahmet etsin ey Âdem! demek istedi. Tâki bu karşılık ta Âdem oğullarının sapmalarına ve kaymalarına, (bağışlayıcı)

denk bir karşılık olsun... Böylece HAMD nimetin, rahmet gazabın önüne geçmiş oldu.

Yine denilse ki: Ne hikmettir ki Allah HAMD'ı kendi nefsine izâfe etmiş; başka tâat ve ibâdetleri değil? Bütün tâat ü ibâdetler de Allah için değil midir? Büyük âlim Muhammed bin Cafer-i Sadık (rahmetullahi aleyh) diyor ki: «Hamd'ı kendi nefsine izâfe etmesinin sebebi şudur: Hamd'ın, başka taatlerde olmayan bir özelliği vardır. Şöyle ki: İnsan ancak üç şey sebebiyle cennete girebilir: Allah'ın varlığını, birliğini bilip sevmek... Bu sebeple Cenâb-ı Hak bu üç şeyi kendi nefsine izâfe ederek buyuruyor ki :

«Allah, kendisinden başka (ibâdete) lâyık başka bir ilâh olmadığına şahidlik eder.»

«el-Hamdü lillâh..»

«Onlar Allah'ı sever, Allah da onları sever.»

Diğer bir cevapla denir ki: Hamd'ı kendine izâfe etmesi en uygun veldir. Çünkü bize olan nimetlerin hepsi O'ndandır. Nîmet O'ndan olacağı için onun denk karşılığı da ancak O'ndan olabilir. Çünkü ticaret malının karşılık parası yine o malın sâhibine aittir.

Denilse ki: HAMD'ın nîmetle, nîmetin de Hamd ile eşit tutulması nasıl oluyor? Halbuki HAMD kulların fiilidir. Buna cevapla deniliyor ki: «Hamd de, nîmet de Allah'a aittir. Bu ikisi de Allah'tandır. Ancak bunların kullara ait olması da mümkün ve câizdir. Ama sadece Allah hakkında câiz olan bir şey elbette ki daha üstündür; o da HAMD'dır..

Diğer bir cevap da şöyledir. Nîmetlerin hükmü fânîdir. Hamd'ın hukmu ise bâkidir. Elbette ki bâki olan fânî olandan efdaldır.

Başka bir cevap da şöyledir. EL-HAMDÜ LİLLÂH tâatlerden bir tâattir. Ama nîmet böyle değildir. O, tâatte kullanıldığı gibi gunahda da kullanılabilir. O halde katıksız tâat sayılan bir şeyin diğerlerine karşı bir özelliği vardır. Bunun içindir ki Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Eğer dünya baştan sonuna kadar bir adama verilse, o da buna karşılık

EL-HAMDÜ LİLLÂH dese, şüphesiz ki onun bu HAMD'i kendisine verilen bütün dünyadan daha üstün ve daha iyidir.»

Eğer denilse ki Allah Kur'an'da «Şukrederseniz elbette ki artırırım...» Buyurmuştur. Kul kendindeki İMAN'a karşılık şükrediyor. Bu durumda İMAN nasıl artar?.. Buna cevapla deniliyor ki: Kişi şu dünyada imânına karşılık şükrederse, Allah o imânı hâlet-i nezi'de (ölüm anında) sâbit kılar. Kabirde de durum böyle olur. Allah buna işâretle buyuruyor ki: «Allah imân edenleri, dünya hayâtında da, âhiret hayâtında da sağlam bir söz (imân, kelime-i şehâdet) üzerinde tutar.»⁶⁶²

Denilse ki: Neden «nîmeti artırırım» denilmedi de, «size artırırım» denildi? Cevaben deniliyor ki: Başka bir nîmeti artırması da câiz ve mümkündür. İmân nîmetine karşı şükrettiğinde onun sevâbını ve kendi hoşnutluğunu arttırır.

Denilse ki: Sana olan imân tevfikına karşılık şükretmen vâcib değil midir? Çünkü iman nîmetine erişmek Allah'ın tevfikıyla gerçekleşir. O halde imân Allah'ın sana olan ihsanıdır. Buna cevapla deniliyor ki: Buna karşılık şükrettiğinde Allah bu kez şeriate karşı başarılı olman ve iyice anlayışlı bulunman için tevfik verir, dine hizmet imkânını lûtfeder, Allah'a yalvarıp yakarma ve bunun tadını alma duygusunu iç âleminde geliştirir.

FÂTİHA-İ ŞERİFE HAKKINDA BÜYÜK DİN ÂLİMLERİNİN SÖZLERİ VE BU KONUDAKİ GARİP İŞARETLER

BİRİNCİ İŞARET : Fâtiha-i Şerife yedi âyettir. Bu yedi âyet, Tevrat, İncil, Zebur, Furkan, İbrâhim'in suhufu, Âdem'in ve İdris'in suhufundan olmak üzere yedi kitaptan özetlenerek düzenlenmiştir. Yani Fâtiha-i Şerife bu yedi kitabın özeti mahiyetindedir. O halde Fâtiha-i Şerife'yi okuduğunda, bu yedi kitabı okuyanın sevâbı kadar sevâp verilir.⁶⁶³

(662) İbrâhim sûresi, âyet: 27

(663) Tefsir-i Hanefî.

el-Hasan (R.A.)'den yapılan rivâyete göre; bu zat diyor ki :

«Allahü Teâlâ yüz dört kitab indirmiştir. Tevrat, İncil, Zebur ve Furkan dördünü teşkil eder. Bu yüz dört kitabın içindeki bilgileri Kur'an'a yerleştirmiştir. Kur'an'daki ilimleri sûrelere koymuş ve sûrelerdeki bütün bilgileri (hikmet ve işâretleri) Fâtiha'ya yerleştirmiştir. O halde Fâtiha-i Şerife'nin tefsirini bilen kimse, Allah'ın indirmiş olduğu bütün kitapların tefsirini biliyor demektir. Kim de Fâtiha-i Şerife'yi okursa, Tevrat, İncil, Zebur ve Furkan'ı okumuş gibi olur.»⁶⁶⁴

İKİNCİ İŞARET : Varlık âlemindeki çoğu eşya yedi (rakamı) üzerine kurulmuştur: Yedi kat gökler, yedi kat yer, yedi büyük deniz, yedi büyük yıldız, yedi organ... Allahü Teâlâ Fâtiha-i Şerife'yi sana yedi âyet olarak vermiştir. Böylece kendi mülk ü saltanatında bulunan bütün yedilerin sevâbı sana verilmiş olsun. Bu görüş, Mukatil bin Süleyman'dan rivâyet edilen habere uygun düşmektedir. «Şüphesiz ki Cenâb-ı Hak'ın Arş'a asılı bir kandili ve bu kandilde onsekiz bin âlem vardır. Bir kul Elhamdü lillâhi Rabbil âlemin dediği zaman bu kandil harekete geçer ve Allah'a hamd ü senâda bulunur. Böylece Cenâb-ı Allah bunu söyleyene o onsekiz bin âlemin sevâbını lûtfeder.»⁶⁶⁵

ÜÇÜNCÜ İŞARET : Allah sana yedi organ vermiş, Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'e de yedi âyet vermiştir. Kim bu yedi ikili (Fâtiha-i Şerife'yi) okursa, Cenâb-ı Hak bunu kulunun yedi azasına karşılık bir şukur olarak kabul eder. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: «Ben, yedi kemik üzerine secde etmekle emrolundum: Yüz, iki el, iki diz, iki ayak » buyurmuştur.

DÖRDÜNCÜ İŞARET : Cenâb-ı Hak, «Gerçekten ben, Musa'ya çok açık ve seçik yedi âyet verdim» buyurmuş, Hazret-i

(664) Tefsir-i İbnü Adî

(665) Bunun hadîs olduğu tevrik edilememiştir. Bu bakımdan Mukatil bin Süleyman'ın kendine has bir rivâyetidir, denilebilir.

Hammed'e de hitaben: «Andolsun ki sana yedi ikili âyet verdik..» demiştir. Musâ'ya verdiğimiz onun kavmı üzerine bir mihnet oldu. Sana verdiğimiz ise senin ümmetine bir rahmet oldu. Elbette ki bu iki bağış arasında hayli fark vardır. Biri adâlet hazinesinden, diğeri fazîlet ve kerem hazinesinden çıkmıştır

BEŞİNCİ İŞARET : Musâ'ya verilen âyetler fâni idi. Ama ey Muhammed! Sana verdiğimiz âyetler bâkidir, ebediyen yok olmayacaktır. Musâ'nın âyetleri nasıl fâni ise onun şeriat ve sünnetleri de fenâ bulmuş, neshedilmiştir; ölümünden sonra hükmü kaldırılmıştır. Hazret-i Muhammed'e verilen en büyük belge Kur'an-ı Kerim'dir. Bu kitabın da en büyük belgesi Fâtiha'dır; ebediyyen fenâ bulmayacaktır. Bunun gibi Hz. Muhammed'in şeriatı da, sünnet-i seniyyesi de fenâ bulmayacak, nesholmayacak, ebediyen bâki kalacaktır.

ALTINCI İŞARET : Ey Muhammed! (S.A.V.) Kim senin gibi olabilir? Kim senin ölçünde bulunabilir? İlâhın, âlemlerin Rabbi olan Allah'tır. Senin peygamberliğin âlemlere rahmettir. Sen EL-HAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMÎN dedin. Senin peygamberliğin VE MÂ ERSELNAKE İLLÂ RAHMETEN LİL ÂLEMÎN'dir.

YEDİNCİ İŞARET : Senin ilâhın, DİN GÜNÜNÜN YE-GÂNE SAHİBİDİR. Peygamberliğin, günahkârlara şefaattir.

SEKİZİNCİ İŞARET : Senin ilâhın RAHMÂN ve RAHÎM'dir. Sen ise ya Muhammed! Çok merhametli ve çok şefkatlisin.

DOKUZUNCU İŞARET : «Andolsun ki Biz Davud'a ve Süleyman'a ilim verdik» buyurulmuştur. Bu ilim, kuşların nasıl anlaştıklarını anlamak, onların konuştuklarını bilmektir. Hazret-i Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'e ise şöyle buyurmuştur: «Andolsun ki sana ey Muhammed! Yedi ikili âyet verdik. » Şüphesiz ki bu yedi çok bağışlayıcı olan, mülk ü saltanatı devam eden Allah'ın idi. Elbette ki bu iki ilim ve vergi arasında büyük fark vardır.

İŞARET :

«Ey Davud ve ey Süleyman! Kuşların anlaşma ilmi, konuşma keyfiyeti size verildi. Ve size bütün İsrâil oğullarından üstün olma fazileti de verildi. Ey Muhammed! Çok bağışlayıcı olan, hükümdarlığı devam eden Allah'ın kelâmı sana ve ümmetinedir. Ve böylece siz bütün âlemlerden üstün tutuldunuz. Bu fazilet de size...

İSARET :

Süleyman Peygamber (A.S.) kuşların dilini, anlaşma yöntemlerini anlayınca, bunun zevk ve sohbetini dünyada bulmuştur. Mevlâ'nın sözünü bilen ve anlayan kimsenin Mevlâ ile olan sohbeti ve O'nu görmekliği âhirette olacaktır

İŞARET : «Andolsun ki ey Davud! Biz kendi katımızdan sana bir üstünlük verdik...» buyurulmuştur. Bu üstünlük bazen küçük, bazen de büyük olabilir. Ama Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemin bu üstünlüğün küçük ya da büyük olduğunu açıklamamıştır. Ama Hazret-i Muhammed'in vasfından bahsedilirken: «Şüphesiz ki Cenâb-ı Allah'ın senin üzerine olan fazl u keremi (vermiş olduğu üstünlük) büyüktür» buyurulmuştur. Onun ümmeti için ise şöyle buyurmuştur: «Ey Muhammed! Mü'minlere müjde ver ki, onlar için Allah'dan büyük bir fazl u kerem vardır.»

İSARET :

Fâtiha'nın başından sonuna kadar, kul onu okuyunca kendi kendine sorup diyor ki: Neden Cenâb-ı Hak EL-HAMDÜ LİLLÂH'ı bana vâcib kılmıştır? Allah da sanki ona şu cevabı veriyor: Çünkü ben âlemlerin Rabbim, vâni onları terbiye edip kemâle erdirenim. Onları nutfeden, kan pıhtısına ve en son durumuna devre devre getirenim. Bu bakımdan bana şükretmen vâcibdir. Kul, diyor ki: Ben hem rızka, hem de ısıtma yarayacak bir nice şeylere muhtacım. Kim bana rızık ve ısıtma verecek? Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemin de ona sanki şöyle cevap veriyor: Ben Rahmân'ım, vâni bol rızık vericivim; o halde ben se

nin rızkını veririm. Kul der ki: Ben günahkârım; kim beni bağışlar? Allah ona sanki şu cevabı verir: Ben Rahîm'im; seni ben bağışlarım; günah ve isyanlarını afvederim

Kul, benim bir hayli hasımlarım, düşmanlarım vardır; beni onlardan kim kurtaracak diyor. Cenâb-ı Hak sanki onun bu sorusunu şöyle cevaplandırıyor: Şüphesiz ki ben cezâ gününün sâhibiyim; seni o gün hasımların ve düşmanların elinden ben kurtarırım. Ve sanki kul: Ne güzel Rabsın sen! Ne emredersen onu yapacağım.. diyor. Cenâb-ı Rab da ona sanki şu cevabı veriyor: De ki, ancak sana ibâdet ederim. Yâni yalnız senin birliğine inanarak sana kulluk ederim ve sana itaate devam ederim. Kul: Ben oldukça zayıfım, diyor sanki; sana ibâdete güç getiremiyorum. Senin sevdiğin ve arzu ettiğin şekilde kulluk yapamıyorum. Bu durum karşısında ne yapmalıyım? Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemîn ona sanki şunu haber veriyor: Ey kulum! Benden yardım bekle ve de ki; ancak senden yardım beklerim. Tâki sana yardımda bulunayım. Ve kul sanki şöyle diyor: Sen kullarına ne güzel lütfedici ve ne güzel ikram da bulunucusun! Senden ayrılmamam için ne yapmam gerekiyor ve senin rahmetinden mahrum kalmamak için ne etmeliyim? Ona Rabbi'l-Âlemîn sanki şunu söylüyor: De ki, bizi doğru yola erdirdi; tâki benden kopmuş olmayasın ve rahmetimden uzak düşmeyesin. Kul sanki şöyle diyor: Yâ Rab! Doğru yol kimlerin yoludur? Rabbi'l-Âlemîn sanki ona şu cevabı veriyor: Nimetime erdirdiğim kimselerin yoludur. Onlar peygamberler, melekler, saadete erenlerdir. Yine kul şöyle soruyor sanki: Allah'ım! Neden kaçınayım, kaçılacak şeyden kaçıp senin gazabına çarpılmış olmayayım? Ve bu sayede hidâyet caddesinden sapmış bulunmayayım?.. Rabbi'l-Âlemîn sanki ona şu cevabı veriyor: De ki, gazaba uğrayanların, azıp sapıtanların yoluna değil... Tâki sana gazab etmeyeyim ve sen de hidâyet caddesinden sapmış olmayasın. Sanki kul bu kez şöyle diyor: Yâ Rab! Bu duâ ne büyük ve ne yüce duâdır! Bu duânın bereketi ne kadar gönül çekicidir!.. Ben bu duâyı okuduğum zaman kim buna AMİN diyecektir? Rabbi'l-Âlemîn san-

ki ona şunu hatırlatıyor: Sen duâ yaparsın, melekler de AMİN der. Ben ise öğreten, kabul eden, ilân eden ve karşılıksız verenimdir.. İşte bu yüzden şeytan üç defa, bu sûrenin sayılmayacak kadar faziletleri karşısında inleyip bağırır, çırpınıp durmuştur.

Rivâyete göre Mücâhid (R.A.) şöyle demiştir: «İblis (aleyhillâ'ne) üç defa inleyip bağırır, çırpınıp durmuştur: 1. Kendisine lânet edildiği, ilâhî rahmetten kovulduğu zaman. 2. Hazret-i Muhammed (S.A.V.) peygamber olarak gönderildiği zaman. 3. Fâtiha sûresi indiği zaman.»

Başka bir rivâyete göre: İblis (aleyhillâ'ne) dört defa inleyip bağırır, çırpınıp durmuştur: Üçü yukarıda belirttiğimiz zamanlarda; dördüncüsü, cuma namazı farz kılındığında.

Denildiğine göre; Hazret-i Muhammed (S.A.V.) Efendimiz peygamber olarak gönderildiğinde İblis (aleyhillâ'ne) inleyip bağırır, çırpınıp durmuştur. O kadar ki bütün iblisler onun yanında toplanmış, «ey büyüğümüz, ey sahibimiz! Sana ne dokundu da böyle inlersin? Seni rahatsız eden şey nedir ki böyle çırpınıp durursun? Eğer bu ofket, Âdemî oğullarından dolayı ise söyle, onları helak edelim. Dağlardan ise söyle onları kırıp dökelim. Denizlerden ise, ondaki her şeyi yok edelim...» İblis onların bu ısrarlı sorusu üzerine dedi ki:

Benim inlemem, çırpınıp durmam bu savdıklarınızdan hiç biri sebebiyle değildir. Fakat bilmiş olun ki Âlemlere rahmet olan bir peygamber gönderildi. İşte benim üzüntüm ve olkem hep ondandır..

Fâtiha-i Şerife indiği zaman, İblis yine inledi, çırpınıp durdu. Şeytanların hepsi toplandılar ve aynı şeyleri ondan sordular. O da onlara dedi ki. Benim bu inlemem, çırpınıp durmam sizin savdıklarınızdan ötürü değildir; ama öyle bir süre indi ki onu okuyanın mükâfatı ancak Cehennem ateşinin ona haram olmasıdır. İşte bu yüzden sizin bütün hileleriniz bâtil oldu, düşünceleriniz meyvesiz kaldı.. Bunun üzerine şeytanlar ona dediler ki:

— Ey efendimiz ve mevlâmız! Bize bu hususta ne emre dersin?

Şeytan onlara döndü ve dedi ki:

— Gidiniz, gayret sarfediniz, onların kalblerini gaflete boğunuz ki bu sûreyi okumasınlar ve bunu okumayı çoğaltmasınlar; tâki onlar için bundan dolayı bir ecir ve sevâp gerçekleşmeye Bilâkis onlara azâb ve kötü sonuçlar ola-

İkinci bir işâret: Cenâb-ı Hak sanki şöyle diyor: Fâtiha'nın okunması benden; meleklerle karşı her âyet ile cilde senden, anlamındadır. Nitekim bize kadar gelen rivâyetlerde bu husus vârid olmuştur. Şöyle ki: Ey Muhammed! Ancak senin gibi bir peygambere bu hususiyeti vermiştir. en yakın melekler üzerinde onun bu hususiyetini yansıtan cıvesini alsettirir. Bu kerâmet ve hususiyeti ne gelmiş geçmiş peygamberlere, ne de mukarrib olan meleklerle vermiştir.

Diğer bir işâret:

Cenâb-ı Hak Fâtiha-i Şerife'yi EL-MESÂNÎ sıfatıyla adlandırmıştır. Çunku onun her âyetine karşılık kuluna bir kerâmet verecektir. Kul, EL-HAMDÜ LİLLÂHİ RAEBİ'L-ÂLEMİN deyince, Allah ona olan nimetini artırır. Kul, ER-RAHMÂNİ R RAHİM deyince, Allah onun üzerine rahmetini yavar. Kul, MÂ LİKİ YEVMİ'D-DİN deyince, Allah onu kıyâmet günü korkularından güven içinde bırakır. Kul, İYYÂKE NA'BÜDÜ VE İY YÂKE NESTAİN deyince, Allah onun yapmış olduğu ibâdeti kabul buyurur ve bütün işlerinde ona yardımcı olur. Kul, İHDİNÂ'S-SIRATA'L-MÜSTAKİME deyince, Allah onu İslâmîyet üzere sâbit tutar. Kul, SIRATA'L-LEZİNE EN'AMTE ALEYHİM deyince, Allah ona peygamberlerin ve sâlih kulların durumuna uygunluk içinde bulunması için ikramda bulunur. Kul, GAYRİ'L-MAĞDÜBİ ALEYHİM VELÂ'D-DÂLLİN deyince, Allah onu kâfirlerin uğradığı ve uğrayacağı kötü âkıbetten korur.

HAMD konusunda bir işâret:

EL-HAMD kelimesinin başında bulunan (ELİF), mü'min-

lerin Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemin'le olan ülfetine işârettir (LÂM) ârif kişilerin Allah'ın yaratıklarına olan lûtfudur (HÂ) ârif kişilerin ifâhî hududa riâyet edip onu korumalarıdır. (MİM) ârif kişilerin Allah'a olan mahabbetidir. (DÂL) âriflerin Allah kapısında bulunmalarının devamıdır.

Diğer bir işâret:

(ELİF) Allah'ın lûtf ve nimetlerinin âriflere olan remzidir. (LÂM) Allah'ın âriflere olan lûtfudur. (HÂ) Allah'ın ârifler gönlünde olan marifetidir. (DÂL) Allah'ın âriflerden def ettiği belâyaya işârettir.⁶⁶

FÂTİHA-İ KİTAB HAKKINDA PEYGAMBERLERİN SÖZLERİ VE BUNUN KAPSAMI

Fâtiha-i Şerife'yi bu açıdan ele aldığımız zaman onun uç vönlü bir kapsama sahası olduğunu görürüz:

1. Denildiğine göre, Allahü Teâlâ Fâtiha'yı bize altı peygambere miras bırakmıştır. Birincisi Âdem'den (A S), Akıncı'da EL-HAMDÜ LİLLÂH demisti. Melekler buna karşılık, Allah sana merhamet etsin, dediklerinde Âdem bu sâvede Allah tarafından kendisine bir rahmet verildiğini görmüştü. İkincisi, NUH'dan (A S) O tufanı anlattıktan sonra «bizl zalim bir milletten kurtaran Allah'a hamdolsun» demisti. Allah onun bu hamdına karşılık «yâ Nuh! Bizden olan selâm ve selâmetle (gemiden) in!» buyurmuştu. Üçüncüsü, İbrâhîm'den (A.S.)... O şöyle demisti: «Yaşlılığım üzerine bana İsmâil ile İshak'ı bağışlayan Allah'a hamdolsun.» Bunun üzerine oğlu İsmâil boğazlanmaktan kurtulmuş, onun yerine bir koç gon derilmişti. Kur'an'da bundan bahsedilirken şöyle buyrulur: «Ona fidye olarak büyük bir kurbanlık verdik.» Dördüncüsü, Dâvud'dan (A.S.) Beşincisi, Süleyman'dan (A S.) Cenâb-ı Hak bu iki peygamberin hamdini şöyle ifâde buyuruyor: «An-dolsun ki, Dâvud'a ve Süleyman'a ilim verdik. İkisi, bizl mü-

min kullarının çoğundan üstün kılan Allah'a hamdolsun, dediler.»⁶⁶⁷

Boylece ikisi de hamd ile ilim ve hikmete erişmişlerdi. Cenâb-ı Hak, «biz onların her birine hikmet ve ilim verdik..» buyuruyor. Altıncısı Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'den.. Allah onun hamdini şöyle beyân ediyor: «De ki: Hamd, çocuk edinmemiş olan, hükümlerinde ortağı bulunmayan, düşkün olmayıp yardımcıya da ihtiyaç göstermeyen Allah'a mahsustur.»⁶⁶⁸

Boylece Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz MAKAM-I MAHMUD'u bulmuş oldu. Cenâb-ı Hak bu hususa işâretle buyuruyor ki: «Ey Muhammed! Gecenin bir bölümünde uyanıp, yalnız sana mahsus olarak fazladan namaz kıl! Umulur ki Rabbin MAKAM-I MAHMUD'a (övülecek bir makam) yükseltir.»⁶⁶⁹

Bunun gibi, deniliyor ki; Cennet ehlinin de vedi övülecek makamı vardır :

1) Cennet ehli, suç ve günah işlemişler ayırd edildiklerin de şöyle der: «Bizi zâlim bir topluluktan (ayırp) kurtaran Allah'a hamdolsun..»

2) Hesapları sona erince şöyle derler: «Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur..» Cenâb-ı Hak bu hususta şöyle buyurmuştur: «Aralarında hak ile hükmedilmiş; hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur, denilmiştir.»

3) SIRAT'ı geçtiklerinde şöyle derler: «Bizden üzüntü ve sıkıntıyı gideren Allah'a hamdolsun..»

4) Cenneti gördüklerinde şöyle derler: «Bizi buraya erdiren Allah'a hamdolsun. Eğer Allah bizi doğru yola iletmeseydi, biz doğru yolu bulamazdık..»

5) Cennete girdiklerinde şöyle derler: «Bize verdiği sözde duran ve bizi bu yere vâris kılan Allah'a hamdolsun..»

(667) Neml sûresi, âyet: 15

(668) İsrâ sûresi, âyet: 111

(669) İsrâ sûresi, âyet: 79

6) Cennette iyice yerleştikten sonra derler ki: «Bizi lütfuyla, temelli kalınacak cennete o yerleştirdi. Orada bize ne bir yorgunluk gelecek ve ne de usanç gelecektir.»

7) Cennette kendilerine ziyafetler çekildiğinde Allah'a hamdederler. Cenâb-ı Hak bu hususa işâretle buyuruyor ki: «Dualarının sonu da: Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd olsun'dur.»

RABBİ'L-ÂLEMÎN terkibine gelince; bunu NUH, HUD, SALİH ve ŞUAYB (hepsine salât ve selâm olsun) anmışlardır. Kur'an onların bu anışını şu cumleyle beyân etmektedir: «Kardeşleri NUH onlara: Allah'a karşı gelmekten sakınmaz mısınız? Doğrusu ben size gönderilmiş güvenilir bir Resûlüm. Allah'tan sakının ve bana itâat edin. Buna karşı sizden bir ücret istemiyorum. Benim ecrim ancak âlemlerin rabbine altıdır. Artık Allah'tan sakının ve bana itâat edin..»⁶⁷⁰

Avni terkip HÂBİL'den de naklen beyân ediliyor: «Doğrusu ben âlemlerin Rabbi Allah'tan korkarım..» Firav'n'in davet ettiği sihirbazlar da bu cumleyi kullanmışlardır: «Biz doğrusu âlemlerin rabbine imân ettik, dediler.» Sebâ melikesi Belkıs da Hazret-i Süleyman ile karşılaşınca ve harika olayları görünce bu terkiibi kullanarak dedi ki: «Ben Süleyman'la birlikte âlemlerin rabbi Allah'a teslim oluyorum.»

RAHMAN sıfatına gelince Cenab-ı Hak bunu Harun'dan (A.S.) naklederken buyuruyor ki: «Şüphesiz ki sizin rabbiniz Rahmân'dır.» İbrâhim'den (A.S.) naklederken buyuruyor ki: «Rahmân'dan sana bir azâb dokunacağından korkuyorum..» Hazret-i Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'den bu sıfat şöyle bahsedilir: «De ki O Rahmân'dır, biz ona inandık..»

RAHİM sıfatı, İbrâhim'in (A.S.) kullandığı nakledilerek buyuruluyor ki: «Bana karşı gelenler (olursa), şüphesiz ki (Rabbim) sen Gâfûr ve Rahim'sin..»

(670) Yunus sûresi, âyet: 10.

(671) Şuarâ sûresi, âyet: 110.

MÂLİKİ YEVMİ'D-DİN ise Muhammed'in (S.A.V.) kullandığı bahsedilerek buyuruluyor ki: «De ki: Ey Muhammed! Allah'ım sen Mâlike'l-Mülk'sun (mülkün hakiki sahibisin) Mülkü dilediğine verirsin..»

İYYÂKE NA'BÜDÜ cümlesini, Yakub Peygamber'in çocuklarının kullandığı beyân edilerek buyuruluyor ki: «Yakub oğullarına dedi ki: Benden sonra neye ibâdet edeceksin? Oğulları (ona cevapla): Senin ilâhına ve dede ve babalarının ilâhına... dediler.»

VE İYYÂKE NESTAİN cümlesini Musâ (A.S.) kullanmıştır: «Ey kavmim (milletim)! Allah'dan yardım dileyin ve sabredin »

IHDINA'S-SİRÂTA'L-MUSTAKİM cümlesi, Hazret-i Muhammed'den (S.A.V.) zikredilerek bevân edilmiştir: «Doğrusu bu benim dosdoğru yolumdur

EN'AMTE ALEYHİM cümlesi peygamberler için zikredilmiştir. Cenâb-ı Hak (C.C.) buyuruyor ki: «Kim Allah'a ve Peygamber'e itâat ederse, işte onlar Allah'ın nîmetine eriştiği peygamberlerle, siddiklarla, şehidler ve iyilerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaşlardır.»⁶⁷²

GAYRİ'L-MAĞDÛBİ ALEYHİM'den kasdedilenler vahucelardır. Allah onlar hakkında buyuruyor ki: «Allah'ın indirdiğini inkâr etmekle kendilerini ne kötü bir şey karşılığında satıyorlar. Bu yüzden gazab üstüne gazaba uğradılar.»⁶⁷³

VELADDÂLLİN'den hristiyanlar kasdedilmiştir. Cenâb-ı Allah onlar hakkında buyuruyor ki: «De ki, ey kitab ehli! Haksız olarak dininizde taşkınlık etmeyin. Daha önce sapıtan, çoğunu da saptıran ve doğru yoldan ayrılan bir milletin heveslerine uymayın..»⁶⁷⁴

ÂMİN, Cibril (A.S.) Fâtiha-i Şerife'yi Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e okuyunca dedi ki: «Ey Muhammed! Âmin, de..»

(672) Nisâ sûresi, âyet: 69.

(673) Bakara sûresi, âyet: 90

(674) Mâide sûresi, âyet: 77

Ebû Saîd el-Hanefî (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Bu sûrede ümmet-i Muhammed için peygamberlerin makamları derlenip toplanmıştır. Onlar bu sûreyi okudukları takdirde sevaplarını kıyâmet günü bulacaklardır. Aynı zamanda peygamberlerin sohbetine Cennette iştirak edeceklerdir. Nasıl ki Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz abdest ve namazda kendi sünnetlerinden bir çoğunu toplamıştır. Tâki ümmeti bunları işleyince kıyâmet günü kendilerine şefa'at etme imkânını bulmuş ola... Bunun gibi Cenâb-ı Allah peygamberlerin bir nice makamlarını Fâtiha'da toplamış, tâki ümmet-i Muhammed onu okuduğu zaman onları bağışlaya ve hepsini bir arada cennette toplava

Fâtiha'nın kapsamına giren ikinci hususiyet şudur :

Allahü Teâlâ bu ümmete yirmi fazileti has kılmıştır :

- 1 TEYEMMÜM.
- 2 Yervüzünün TEMİZLİĞİ.
- 3 EZAN.
- 4 İKAMET ve cemaatle NAMAZ KILMAK.
- 5 CUMA VE CUMA NAMAZI.
6. MÜBAREK VAKİTLER (GECELER VE GÜNDÜZLER).
7. GÜNAHTAN DOLAYI TEVBE ETMENİN KOLAYLI.
8. ŞERİAT AHKÂMININ GETİRDİĞİ KOLAYLIKLAR.
9. KÖTÜLÜKLERİ İYİLİKLERE ÇEVİRMEK.
- 10 GÜNAHLARI ÖRTMEK.
- 11 İYİLİKLERİ KAT KAT DEĞERLENDİRME.
12. NEFSİN (KÖTÜ İSTEKLERİNİ) İÇİN İÇİN FİSİL-DAMASI'ndan doğan günahları kaldırmak.
13. HATA VE UNUTKANLIKTAN dolayı ya da zorlanmadan dolayı işlenen günah ve kusurları kaldırmak.
14. KÜÇÜK GÜNAHLARI (afvedip) temizlemek.
15. VERİLECEK CEZAYI GECİKTİRMEK.

16. YERE BATMAYI KALDIRMAK. (Bir ülke halkının yer yarıp batması hususu kastediliyor).

17. SÛRET DEĞİŞTİRMESİNİ KALDIRMAK. (Bazı tefsirlere göre ilâhî gazaba uğradıkları için geçen milletlerden bir kısmı hayvan sûretine girmişlerdir. Buna ruh ve karakter bakımından hayvanlaşma diyenler de var)..

18. GÖKTEN TAŞ YAĞDIRIP HELÂK ETMEYİ KALDIRMAK. (Rivâyetlere göre azıp sapıtan geçmiş milletlerden bir kısmı üzerine gök taşları yağdırılmış, bugünkü ilmî deyimle meteorlara hedef olmuşlardır).

19. GAZAYA ÇIKMAYA KARŞILIK ÜSTÜN SEVAP VERMEK.

20. FÂTİHA SÛRESİNİ VERMEK.

Fâtiha'nın kapsamına giren üçüncü hususiyet :

Bilmiş ol ki, HAMD sûresi yedi âyettir. Her âyete bir sınıf insan sarılmıştır. HAMDEDENLER, el-Hamdü lillâhı Rabbi'l âlemin'e; ÜMÎT BAĞLAYANLAR, er-Rahmânî'r-Rahîm'e, mesuliyet hissi taşıyıp ALLAH'TAN KORKANLAR, Mâlikî Yevmi'd Dîn'e; İBÂDETE DEVAM EDENLER, İyyâke na'bûdu'ye İSTİKAMET ÜZERE OLANLAR, İhdinâ's-sırata'l-mustakîm'e; ALLAH'I ÇOKCA SEVENLER, Sırata'llezîne en'amte alevhim'e sarılmışlardır. Cenâb-ı Hak bu sınıflardan her birine bir kerâmet ihsanda bulunmuştur.

Hamdedenlerin kerameti: Eğer şükrederseniz elbette artırım. Ümit bağlayanların kerameti: Onlar kedad olmayan bir ticaret umarlar. Allah'tan korkanların kerameti: Ey kullarım, bugün size karşı hiç bir korku yoktur ve sizler uzulmeyeceksiniz de.. İbâdete devam edenlerin kerameti: Müjde ve ovgu olacaktır. Cenâb-ı Hak onları şöyle övüyor :

«Ey Muhammed! Allah'a tevbe eden, kullukta bulunan, O'nu öven, O'nun uğrunda gezen, rükû ve secde eden, uygun olanı emredip fenalığı yasak eden ve Allah'ın yasalarını koruyan mü'minlere de müjdele...»⁽⁶⁷⁵⁾

(675) Tevbe sûresi, âyet: 112

Allah'a tevekkül edenlerin kerâmeti: Kim Allah'a tevekkül eder (dayanırsa) Allah ona yeter.. Yâni her hususta dünyada da, âhirette de Allah ona kâfidir. İstikamet üzere olanların kerâmeti: «Rabbimiz Allah'tır, deyip sonra da doğrulukta devam edenlere, onlara, melekler, ölümleri anında: Korkmayınız, üzülmeyiniz; size söz verilen cennetle sevinin, biz dünya hayatında da, âhirette de size dostuz...»⁽⁶⁷⁶⁾ Allah'ı sevenlerin kerâmeti: Allah onları sever, onlar da Allah'ı... Siz sözünüzde durun, ben de sözümde durayım... meâlindeki âyetlerdir.

Tefsîr-i Hanefî'de de bu husus açıklanmıştır.

ANDOLSUN Kİ SANA DAİMA TEKRARLANAN YEDİ AYFTLI FÂTİHA'YI VE KUR'ÂN-I AZİM'İ VERDİK

Bu âyetten ve Fâtiha'nın faziletlerinden bahsedeceğiz. Ebû Hüreyre'nin (R.A.) yaptığı rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Ümmü'l-Kur'ân, dalma tekrarlanan yedi ikili âyetli (Fâtiha) ve Kur'ân-ı Azîm'dir.»

İbni Mes'ud'dan (R.A.) yapılan rivâyette, bu zat diyor ki: SEB'UL-MESÂNÎ (tekrarlanan yedi ikili) Fâtiha'dır. Kur'ân ise geri kalan sûre ve âyetlerdir.⁽⁶⁷⁷⁾

İNSANÜ'L-UYÛN adlı kitapta deniliyor ki :

«Andolsun ki sana daima tekrarlanan yedi âyetli (veya yedi ikili) Fâtiha'yi ve Kur'ân-ı Azîm'i verdik» meâlindeki⁽⁶⁷⁸⁾ âyetin imiş sebebi şovledir: Ebu Cehil Şam seferinden dönmüştü. Beraberinde havli eşya bulunuyordu. Rivâyete göre bu setere ıstırahat edenler yedi kafile idi. Resûlullah (S.A.V.) ile ashabı da bir bu kafilelere, bir de kendilerine baktılar; çoğu aç çıplak ve perişan idi. Resûlullah'ın (S.A.V.) hatırına ashabının bu ve benzeri ihtivaçları geldi. Derken vukarıda meâlini yazdığımız âyet indi. Her kafileye bedel bir âyet inmiş bulunuyordu. Bununla Cenâb-ı Hak şunu hatırlatmak istiyordu:

(676) Fussilet sûresi, âyet: 30

(677) Maalim-i Tenzil.

(678) Hicr sûresi, âyet: 87.

Onlara verilen o mallara bakmayın. Onların hepsi de dünyanın adı meta'larıdır. Ashabın için üzülmeye, merhamet kanatlarını onlara indirip ger. Çünkü senin onlara karşı olan merhamet ve tevazuun, onlara, dünya nimetlerine karşı zafer bulmalarından daha güzel ve daha doyurucudur.⁶⁷⁹

BİZE KADAR ULAŞAN BAZI RİVÂYETLER

Bir gün Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ashabıyla beraber oturup bazı hususları görüşüyorlardı. Bu arada Allah'ın onlara olan nimetlerini, dünyanın fânî, âhiretin ebedî olduğunu, mü'minlere verilecek sevapları, kâfirlere hazırlanan azabları tezekkür ederken uzakta bulunanlardan sevinç sesleri yükseliyor tef ve darbuka çalınıyor, bir neşe havası esiyordu. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz sordu

— Mekke halkı arasındaki bu sevinç ve bu neşe havası nedir?

— Ya Resûlallah! Ticaret kabileleri Mekke'ye girmiş bulunuyor. Mekkeliler bunun sevinci içinde oynayıp zıplıyorlar.

— Kalkınız, biz de dışarı çıkalım; onlara bakıp ibret alalım!

Bu emir üzerine ashâb-ı kiram Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'le birlikte çıktılar ve küçücük bir toprak yığını üzerine oturdular. Şehre bir bir giren kabileleri seyrettiler. Halk orada her giren kabileye dikkat ediyor ve «şu falanın kabile, şu Beni Umeyye'nin kabile, şu da Benî Hâşim'in kabile, şu Benî Adî'nin kabile» diye adlandırıyorlardı. Böylece vedi kafi le girinceye kadar bu isimlendirmeler devam etti. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz onların develerine, zîynet ve mallarına, sevinç ve neşelerine bakınca ashâbı adına üzüldü. Çünkü o günlerde ashâb-ı kiramın çoğu aç ve perişandı. Günlerce ek-mek bulamayanları vardı. Hattâ birkaç gün hiçbir yiyecek temin edemeyenleri de eksik değildi. İşte bu Resûlullah'ı üzdü

de kendi kendine «Allah şu kâfirlere birçok mal ve menal vermiştir. Ashabım ise bundan mahrum kalmıştır..» fısıldıyordu. Bunun üzerine Cebrâil (A.S.) indi ve dedi ki: «Yâ Muhammed! Allah sana şöyle buyuruyor: Andolsun ki sana ey Muhammed, tekrar edilen yedi ikillî âyet (Fâtîha) verdik.» Kim bunu okursa, Allah ona cehennemden yedi kapısını haram kılar. Bu sûre ölüm müstesna her derde şifadır. Semavî kitaplarda bu sûreden daha üstünü yoktur. Bu sûre inince İblis (Allah'ın lâneti üzerine olsun) bağırarak, çırpınarak, Bu sebeple diğer iblisler onun etrafına toplanmış ve kendisine ne olduğunu sormuşlardı. O da onlara şu cevabı vermişti: Bilmiş olun ki, bugün bu ümmet üzerine bir sûre indi ki onu okuyan cennete girer. Ne hesap görür, ne de azâb... O sûreyi okuyan kimseye güç getiremezsiniz; yâni onun hakkından gelemezsiniz. Artık hileleriniz, tuzaklarınız bozuldu. İşte ey Muhammed! Sana verilen bu ve diğer sûre, kâfirlere verilen şu yedi kâfileden çok, hem çok daha hayırlıdır. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: Elbette ki bu yedi âyetli sûre (Fâtîha) daha hayırlıdır. Cebrâil, Fâtîha'nın taşıdığı yüksek sevap ve mânavî ümmete bildirmek için dedi ki:

Ya Muhammed! Şu ana indirilen Fâtîha'yı onların yedi kabileleriyle değiştirmeyiz misin?

— Hayır, değiştiremem..

— O halde Rabbinin sana vermiş olduğu bu sûrenin hürmetini (yüceliğini, faziletlerini) bil!

Atınmış bir gönulden yükselen imanla bu sûre bir kâğıda yazılıp bir torbaya konulsa, sonra da ateşe atılsa, ateş onu yakmaz. Artık onu okuyup (amel edeni) cehennem nasıl yakabilir?

Kur'an'dan bir harf okuyana Cenâb-ı Hak yüz sevâp verir. Sadece bu sevâp mı daha hayırlıdır, yoksa kâfirlerin yedi kabile mi?

Bu sorunun da Cibrîl tarafından sorulduğu söylenir. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: Hayır, bu Kur'an şüphesiz ki daha hayırlıdır. Cebrâil, «bu bir harfı, kâfirlerin yedi kabile»

le değişmez misin?» deyince, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Hayır ya Cibril! diye cevap verdi. Bunun üzerine Cebrâil ona Öyle ise bunun kadr ü kıymetini bilin, dedi

Sonra Cebrâil'in şöyle dediği rivâyet olunur

— Rabbin diyor ki: Sana her yedi günde bir CUMA verdim. Cuma günü hem dünyadan, hem dünyada olan şeylerden hayırlıdır. Cenâbı Hak cuma gününün her saatında cehennemlik olan yüz bin kişiyi azad eder. O gecede dünyaya gelen müslümanların çocuklarına, o gecenin hürmetine Allah İslâmiyetle ıkrâmda bulunur. İki cuma arasında işlenen (küçük) günahları temizler. Mü'minlerin kabirlerinden azabı kaldırır ve o gece azab ehli olan (her inanmıştan) da azabı kaldırır. Şimdi söyle ya Muhammed! Cuma günü mu hayırlıdır, yoksa onların yedi kafilesi mi?

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz :

— Şüphesiz ki Cuma günü hayırlıdır, ya Cibril!

Dedi. Bunun üzerine Cibril tekrar sordu

— Cuma gününü o yedi kafileye değiştirir misiniz?

— Hayır...

— O halde o günün kıymetini, hürmetini bilin. Ve o günde sana verilen keramet ve faziletlerin de kıymetini bilin.

Cibril devamla dedi ki :

Ey Muhammed! Rabbin buyuruyor ki: Sana yedi savat bir tavâf (ibâdeti) verdim. Kim Kâbe'yi yedi savatla tavâf eder de Allah'ın ARŞ'ini tavâf etmiş gibi olur. Allah o kula azab etmekten utanır. Her halta mü'min o tavâfı yaparken Allah ona yedi deta (rahmet) nazarıyla bakar. Sen artık Allah'ın mü'min kuluna olan mağfiret dolu bu kerametini hatırla, bu mu daha hayırlıdır, yoksa o yedi kafile mi?

— Hayır, bu daha hayırlıdır ya Cibril!

— Bu tavâfı onların yedi kafilesiyle değiştirmek ister misiniz?

— Hayır...

— O halde bu tavâfın da kıymetini, hürmetini bilin.

Cibril devamla dedi ki :

— Şüphesiz rabbin buyuruyor ki: Biz sana yedi cemre (şeytanı taşlamak üzere yedi taş atmayı) verdik. Atılan her taş ile Allah sana mağfirette bulunur, ümmetinin de büyük günahlarını bağışlar. Atılan her taş cehennemnin bir kapısını kapatır veya tıkatır. Atanlara bu karşılıklar verilir. Bu mu daha hayırlıdır, yoksa o yedi kafile mi?

Havır, bu daha hayırlıdır ya Cibril!

O halde bunun kıymetini ve hürmetini bilin.

Sonra yine Cibril-i Emin ile Resûlullah arasında şu konuşma geçti :

Rabbin buyuruyor ki Ben yedi kat göklere ve yerlere ve bunlarda bulunanlara emrettim; her perşembe günü sana ve ümmetine beş defa dua etsinler. Bu beş vakit, namaz vakitlerini ifade eder. Bu mu daha hayırlıdır, yoksa onların kafilesi mi?

Havır, bu daha hayırlıdır

Artık sen sözlerini onlara verdiğimiz o geçici metaa hürmet etme. Rabbin sana ne gibi ikramlarda bulundu, onlara bak.

Sonra şu âyeti okudu Resûlullah (S.A.V.) :

«Kâfirler içinde bazı kimselere verdiğimiz kat kat servete gözünü dikme; onlara üzülme, inananları kanatların altına al.»

Ve sonra da şöyle buyurdu :

«Ben ne dünya adamıyım, ne de Ahiret. Ben Mevlâ'nın kulluyum. fakir ve düşkünlerin dostuyum.»

Büyük âlim Atâ hazretlerinden soruldu :

— Fâtîha-i Kitab ne vakit nâzil oldu?

— Mekke'de cuma günü indi. Bu, Allah'ın Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e olan bir kerameti idi. Fâtîha ile birlikte Cibril-i Emin inerken çevresinde yetmiş bin melek bulunuyordu.

Bu sûre, Resûlullah Efendimiz'den önce kimseye verilmemiştir, diye cevap verdi.
Allah ve Resûlü daha iyi bilirler.⁶⁸¹

FÂTİHA'NIN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER

FÜTUHÂT-İ MEKKİYYE'de Fâtiha'nın tefsiri bölümünde ŞEYH Muhyiddin ARABÎ (K.S.) diyor ki: Fâtiha-i Şerife'yi okuduğun zaman onu Bismillâhı r-Rahmânı r-Rahîm ile birleştirir ve hiç kesmeden bir nefeste okursan Allah'a Azîm ve Emin ederek derim ki: Ebu Haseb, Ebu Ali, Ebu Fihl, Fetih bana haber verdi, tarih ilâk olmuştur. Ebu İsmâil rivâyet eder. Ondört râvî babından nakledildi. Ali ve İsmâil ederler. O da Ebubekir SİDDİK Jan, Ebu Zeyd Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'den, o da Cebrâil'den, (A.S.) o da İsrâfil'den (A.S.) rivâyet etmiştir: Cenâb-ı Hak, İsrâfil'e (A.S.) hitâben şöyle buyurmuştur: «Ya İsrâfil! İzzetimize, celâlimize, cömertliğimize, keremimize andolsun ki, kim Bismillâhı r-Rahmânı r-Rahîm'i Fâtiha'ya bitştirerek bir defa okursa, şâhid olsun ki onu bağışlarım onun iyiliklerini kabul eder, kötülüklerini bağışlarım. Onun dilini cehennemde yakmam. Onu kabir azâbından kurtarırım. Kıyâmetin azâbından uzaklaştırırım. Etkorunç sayılan günün azâbından korurum. O bana peygamberlerden ve velilerden önce kavuşur.»⁶⁸²

Aynı rivâyeti İsmail Hakkı hazretleri Ruhu'l-Beyân tefsirinde nakletmiştir. Başka eserlerde de buna ver verilmiş ve çeşitli açıklamaları yapılmıştır.

Sa'lebî'nin yapmış olduğu rivâyete göre, Ebu Hureyre (R.A.) diyor ki: Ben, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'le birlikte mescidde bulunuyordum. Bir adam o sırada içeri girip na-

⁶⁸¹) Tefsir-i Hanefî.

⁶⁸²) Fâtiha ve Besmele'nin azametini, yüksek esrar ve hikmetini anlayarak, kalbi o Kelâm'ın sahibine bağlayarak tam bir itikad ve amel içinde yerine getirerek okunursa, bu mukâfata mazhar olunabilir. Ancak peygamberlerden önce Allah'a kavuşması, Allah'a olan yakınlığını ifadede mübâlağadır (Mütercim)

maz kılmaya başladı. EÜZÜ çekip ELHAMDÜ LİLLÂHİ PAZ Bİ'L ÂLEMIN dedi. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz o adamı çağırdı ve şöyle buyurdu:

«A adam! Namazı keoldi üzerinde kesip noksan bıraktın BISMILLÂHİ R-RAHMÂNİ R-RAHİM'in Fâtiha'dan olduğunu bilmiyor musun? Kim Besmele'yi terkederse, bir âyet terketmiş olur. Bu yüzden de namazını bozmuş olur.»

Ebû Ubeyd'in Muhammed bin Kâ'b el-Karazî (veya Kuzeî)'den yapmış olduğu rivâyete göre, bu zat şöyle demiştir: «Fâtiha-i Kitab Bismillâhî r-Rahmânî r-Rahîm ile birlikte yedi avettir»

Yine pılan rivâyete göre, büyük sahâbi Ebû Derdâ (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e şöyle sordum:

— Anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Ne kadar namaza kalkıp bir rek'at kılsam mutlaka onda Fâtiha'yı okurum (Buna ne buyurursunuz?)

Çok iyi, çok iyi.. Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ ve Maide surelerinin kâfi gelmediği yerde Fâtiha kâfi gelir, diye cevap verildi.

— Bazen de Bakara sûresini ve benzerlerini okurum. Ama onlarla birlikte Fâtiha'yı okumam..

Devince: Resûlullah (S.A.V.) ona:

Fâtiha-i Kitab Kur'an bedel yeterli olur. Eğer Fâtiha-i Kitab terâzinin bir kefesine, Kur'an'ın geri kalan kısmı da bir kefesine konulsa Fâtiha-i Kitab ondan çok defa ağır gelir, buyurdu.

Aynı rivâyete Rûhu'l-Beyân tefsiri ile ed-Dürri'l-Mensur kitabında yer verilmiştir. Arzu edenler bu kitaplara müracaat edebilirler.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir gün Ubey bin Kâ'b'e şöyle sordu:

— Namazda nasıl okuyorsun?

⁶⁸³) ed-Dürri'l-Mensur

⁶⁸⁴) Zevâid-i Câmi'a's-Sağır

Bunun üzerine Ubey Hazretleri Fâtîha'yı okudu Peygamber Efendimiz :

— Canımı kudret elinde tutan Allah'a andolsun ki, ne Tevrat'da, ne İncil'de, ne Zebûr'da, ne de Kur'an'da bunun bir benzeri daha indirilmemiştir. Şüphesiz ki Fâtîha tekrar eden yedi âyetli bir sûredir ve o, Kur'an-ı Azîm'dir ki bana verilmiştir.⁽⁶⁸⁵⁾

Bu konuyla ilgili diğer bazı hadis-i şerifler:

«Fâtîha-ı Şerîfe'yi okuyan kimse, TEVRAT, İNCİL, ZEBÛR ve KURÂN'ı, İdris ve İbrâhîm peygamberlere indirtlen sahifeleri yedi defa okumuş gibi olur. Ona her harf başına bir derece verilir ki her bir derece arası gökle yer arası kadardır.»⁽⁶⁸⁶⁾

«Fâtîha-ı Şerîfe'yi okuyan, Tevrat, İncil, Zebûr ve Kur'an'ı okumuş gibi olur.»⁽⁶⁸⁷⁾

«Ümmü'l-Kur'an (Fâtîha), başkasının yerine geçer; ama başkası onun yerine geçemez.»⁽⁶⁸⁸⁾

Ebû Saîd bin Mualla (R.A.) diyor ki :

— Namazı kılıyordum. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz beni çağırdı. Namazımı bitirinceye kadar cevap vermedim. Sonra Resûlullah'a gittiğimde buyurdular ki :

— Bana gelmekten seni alıkoyan nedir?

— Namaz kılıyordum, diye cevap verdim.

Bunun üzerine dediler ki :

— Allah Kur'an'da: «Ey iman edenler! Allah ve Peygamber sizi, hayat verecek şeveye çağırdığı zaman icâbet edin.» buyuruyor mu? Size Kur'an'daki en büyük sûreyi öğreteyim mi? Henüz mescidden çıkmadan..

Râvî der ki: Resûlullah böyle sövledikten sonra elimi tuttu ve mescidden çıkmak isterken dedim ki :

— Ya Resûlallah! Bize, size Kur'an'daki en büyük sûreyi (kadri yüce âyetleri) öğreteyim mi, diye buyurmuştunuz.

(685) el-Mesâib, Tirmizî; Hadîsün hasenun

(686) Ubey bin Kâ'b'dan (R.A.)

(687) Ebû Ubeyd; Featû'da, el-Hasen'den.

(688) Dâre Kutûl, Hâkim; Ubâde bin Sâmî'den (R.A.)

— O, ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMİN...⁽⁶⁸⁹⁾ devamlı tekrarlanan yedi âyetlidir; Kur'an-ı Azîm'dir ki bana verilmiştir.⁽⁶⁹⁰⁾

Diğer bir rivâyette ise şöyle naklediliyor

«Mustafa (S.A.V.) yemin ederek dedi ki: Canımı kudret elinde bulunduran Allah'a andolsun ki, ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebûr'da, ne de Kur'an'da Fâtîha'nın bir benzeri daha indirilmemiştir. Şüphesiz ki o, devamlı tekrarlanan yedi âyetli ve Kur'an-ı Azîm'dir ki bana verilmiştir.»

«Kur'an'da daha çok hayırlı olan sûre, ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMİN'dir.»⁽⁶⁹¹⁾

«Kur'an'ın en üstün sûresi, ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMİN'dir.»⁽⁶⁹²⁾

Sâib bin Yezid (R.A.) diyor ki: «Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz fazladan olarak bana Fâtîha'yı yazıp beraberimde tasımanı sövledi. (Ben de öyle yaptım).»⁽⁶⁹³⁾

Hazret-i Enes bin Mâlik (R.A.) de diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir yolculuklarında bir yere konakladı. Ashâb-ı kiramdan biri Resûlullah'ın (S.A.V.) yanında yürüyor. Resûlullah (S.A.V.) ona dönüp baktı ve «Kur'an'ın fazileti sana haber vereyim mi?» Ve sonra ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİ'L-ÂLEMİN'i okudu.⁽⁶⁹⁴⁾

«Dört şey var ki onlar ARŞ'ın altındaki hazinelerden indirilmiştir. Onlardan başka bu hazinelerden bir şey indirilmemiştir: ÜMMÜ'L-KİTAB (Fâtîha), ÂYETİ KURSİ, HAKARA SURESİNİN son kısmı ve KEVSER sûresi.»⁽⁶⁹⁵⁾

İbni Abbas'dan (R.A.) yapılan rivâyette deniliyor ki :

«Fâtîhatu'l-Kitab, Kur'an'ın üçte birine denktir.» İmam

(689) Sahîh-i Buhârî, Ahmed bin Hanbel, Dâre Kutûl, İbn-i Mâce, Nesâî, İbn-i Süfyan, İbn-i Cerîr, İbn-i Hibban, Hâkim, İbn-i Merdâvî, Featû'da, R.A.

(690) Ahmed bin Hanbel, Beyhâkî, Hâkim; Enes'den (R.A.)

(691) Ahmed bin Hanbel, Beyhâkî, Hâkim; Enes'den (R.A.)

(692) Taberânî.

(693) Hâkim, Beyhâkî, Enes'den (R.A.).

(694) Ebû Şeyh, Taberânî, İbn-i Merdâvî, Deylemî; Ebû Omâme'den

Suyûti'nin el-İtkan adlı kitabında da aynı âyete yer verilmiştir.⁶⁹⁵

«Allah şüphesiz ki üzerime öyle bir sûre indirdi ki benden önce onu hiçbir nebî ve resûle indirmemiştir. (O Fâtiha sûresidir).»

Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) devamla buyurdular ki:

«Allahü Teâlâ buyuruyor ki: Bu sûreyi kendimle kulum arasında ikiye böldüm; yarısı benim, yarısı da kulum içindir. Benimle kulum arasındaki âyete gelince: Kulum, Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim deyince, Allahü Teâlâ: Kulum beni gönül yufkalığı ifade eden iki isimle çağırdı. Biri diğerinden daha yufkadır: Rahim, Rahmân'dan daha çok yufkalık ifade eder; ama ikisi de yufkadırlar. Kul, el-hamdü lillâh, deyince Cenâb-ı Allah: Kulum bana şükretti ve bana hamdetti, buyurur. Kul, Rabbi'l-âlemin, deyince Allahü Teâlâ: Kulum, benim âlemlerin Rabbi olduğuma şahadet etti, buyurur. (Şöyle ki: Allah insanların, cinlerin, meleklerin, şeytanların, diğer yaratıkların ve her şeyin terbiye edicisi, rızkını vericisi, kemâle götürücü südür)

Kul, Er-Rahmâni'r-Rahim, deyince Allahü Teâlâ: Kulum, kuyâmet günü benden başka hükümran bulunmadığına şahadette bulundu, buyurur. Kul, Mâliki yevmi'd-Dîn, deyince, Allah: Kulum beni ovdu, buyurur. Kul, İyyâke na'budu deyince Allahü Teâlâ: Bu benimle kulum arasındadır. Kulum ancak bana ibâdet ediyor. Kul, İyyâke nestâin deyince Allahü Teâlâ: Bu kulum içindir; ona istediği verilecektir.

Fâtiha'nın geri kalan kısmının tefsiri ise şöyledir:

«Bizi doğru yola irşâd et.» Doğru yol, İSLÂM dinidir. Çünkü onlarda TEVHÎD akidesi kalmamıştır. Nimetine erdirdiğin kulların voluna. » Nimetten maksad, İslamîyet ve nubuvvettir. «Gazaba uğrayanların yoluna da değil.» Gazabına uğrattığın milletlerin dinine, yahudî ve hristiyanların yoluna koyma. «Sapıtanların yoluna da değil.» Onlardan maksad, hristiyanlar-

(695) Abd bin Humeyd; İbn Abbas'dan (R.A.)

dır. Onlar ilâhî yoldan ayrıldılar. Bu sebeple Allah onlara da gazab etti. Onlardan bir kısmını maymun ve domuz karakterli yaptı. Bir kısmı da azgınlara, Hak'tan yüz çevirenlere kulluk ettiler; onları da aynı âkıbete uğrattı. İşte bunlar dünyada da, âhirette de yeri en kötü olanlardır.

Kur'ân-ı Kerim bunlardan şu veciz cümlelerle bahsetmektedir: «Allah katında bundan daha kötü bir karşılığın bulunduğunu size haber vereyim mi? De, Allah kime lânet ve gazab ederse, kimlerden maymunlar, domuzlar ve şeytana kulluk kılarsa, işte onlar, yeri en kötü ve doğru yoldan en çok sapmış olanlardır.»⁶⁹⁶

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu konuyla ilgili olarak şöyle buyuruyor: «İmam (Fâtiha'yı okuyup sonunda (VELÂD-DÂLLÎN dediğinde siz ÂMİN deyin. Allah da sizin bu duanızı kabul buyurur.»

Kudsî bir hadîste de buyuruluyor ki:

«Cenâb-ı Hak bana, ya Muhammed! Bu (Fâtiha) senin ve ümmetinin ve sana uyanların kurtuluşudur ki siz cehennem azâbından kurtarınız.»

İmam Beyhakî, yukarıda RAHMÂN ve RAHİM isimlerinin tefsirinde «iki yufka» tabirinin değişik olduğunu söylüyor, aslında «refîkânî» tabiri kullanılmıştır, REFİK ise Allah'ın isimlerinden biridir, diyor.

Ubey bin Kâ'b (R.A.) diyor ki:

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Fâtiha'yı okuduktan sonra şöyle dedi. Rabbiniz, ey âdem oğlu! buyuruyor, senin üzerine verdi âyet indirdim: Üçü benim içindir, üçü senin içindir. Biri de benimle senin arındadır. Bana ait olan üç âyet: ELHAMDU LILLÂHİ RABBİLÂLEMÎN ERRAHMÂNİRRAHİM'dir. Sana ait olan İHDİNASSIRATAL MUSTAKİME SIRATALLEZİYNE EN'AMTE ALEYHİM GAYRİL MAĞDÜBİ ALEYHİM VELÂDALLÎN'dir. Benimle senin aranda olanı ise: İYYÂKE NA'

(696) Mâide sûresi, âyet: 60

BÜDÜ VE İYYÂKE NESTAİN'dir. Senden ibâdet, benden sana yardım.⁽⁶⁹⁷⁾

Ebû Said el-Hanefî (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Bu hadiste birkaç işaret vardır :

a) Cenâb-ı Allah: «Bu sûreyi kendimle kulum arasında yarına boldum» buyurmuş; kendimle Cebrâîl ya da Mikâîl arasında veya kendimle gökteki melekler arasında boldum buyurmamıştır. O gök melekleri ki bir an olsun günah işlemezler, Allah'a isyanda bulunmazlar «Kendimle Muhammed (S.A.V) arasında boldum» de buyurmamıştır. Ki o, önce gelenlerle sonra gelecek olanların efendisidir. Böyle buyurmuş olsaydı hem Hazret-ı Muhammed'in, hem de Cebrâîl ile Mikâîl'in kadını bir kez daha yüceltmiş olacaktı. Ama böyle buyurmamıştır. «Bu sûreyi kendimle günahkâr kulum arasında boldum» buyurmuştur. Bununla halkın, Allah'ın günahkâr olan kula karşı fazl u keremini bilmesi kastedilmiştir.

b) Allahü Teâlâ buyuruyor ki: «Bu sûreyi kendimle kulum arasında böldüm. Yarısı benim için, yarısı da onun içindir. Kulumun payı benim payım gibidir. Ona bu sûreyi verdim ve kendi payımı onunkinden artık kılmadım, tâki halk kendilerinin çok kerem sahibi bir ilâhları olduğunu bilmiş olsunlar.

c) Allahü Teâlâ buyuruyor ki: Kulum ELHAMDÜ LİLLAHİ RABBİL ÂLEMİN devince, Allah «kulum bana hamdetti» buyurur ve bu sözle kulunu bütün cefa ve ıstızanına rağmen yedi defa anar. Tâki kul O'nun lütf u keremini, ihsanını ve fazlını bilmiş ola. «Kulum bana hamdetti» devince bunu göklerde ve yeryüzünde bir cilve olarak anar. Halbuki meleklerin ve gök ehlinin hamdini böylece anlamamıştır. Melekler: «Biz sana hamdediyor, hamdınle seni tesbih ediyor ve seni takdis ediyoruz» dediklerinde Allah onlara şöyle buyurmuştur: «Sizin bilmediğinizi ben bilirim; benim bildiğimi siz bilmezsiniz.»

d) Allah abd (kul) kelimesini kendine izafe ederek «AB-

(697) ed-Dürrü'l-Menâr / İmam Süyûtî. / Taberânî

Dİ» buyurmuştur. Dünya hükümdarlarının kulları, kendilerine bu isim verildiği için iftihar ederler. Hükümdarlar hükümdarı olan Allah'a kul olanlar bununla nasıl iftihar etmezler?

Bilmiş ol ki, Allah'ın kula olan cevap türleri ikiye ayrılır. Baş eğer itaatlı için ibâdetinin kabulunu, günah işleyip işyan eden için günahlarının bağışlanmasını ifade eder.

Ebû Hüreyre'den (R.A.) yapılan sahîh rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) buyurdular ki: «Kim bir namaz kılar da onda Fâtiha'yı okumazsa, o namaz noksandır, o namaz noksandır, o namaz noksandır.»⁽⁶⁹⁸⁾

Râvî diyor ki: Ebû Hüreyre'den sordum, dedim ki:

— Bazen imamın arkasında bulunurum da...

Ebû Hüreyre sözümü yarıda kesip bileğimi sıkı ve:

— Ey Fârisî! O zaman da sen içinden oku.. dedi ve sonra sunu ilâve etti: Çünkü ben, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğuna şahid oldum. Allahü Teâlâ buyurdu ki: Ben namazı kendimle kulum arasında ikiye boldum, yarısı benim için, yarısı da kulum içindir. Hem kulum için istediği verilecektir. O halde Fâtiha'yı okuyun. Kul: ELHAMDÜ LİLLAHİ RABBİL ÂLEMİN devince, Allah: Kulum bana hamdetti, buyurur. Kul: İRRAHMÂNİRRAHİM devince, Allah: Kulum beni övdü, buyurur. Kul: MÂLİKİ YEVMİDDİN devince, Allah: Kulum benim azametimi ululadı ve bana saygı gösterdi, buyurur. Kul: İYYÂKE NA'BÜDÜ VE İYYÂKE NESTAİN devince, Allah: İşte bu âyet benimle kulum arasındadır. Kulum için istediği verilecektir. Kul: İHDİNAS SIRATAL MÜSTAKİM, SIRATAL İZZİYYE EN'AMTE ALEYHİM GAYRİL MAĞDÜBİ ALEYHİM VELADDAILİN devince, Allah: Bunlar kulum içindir ve ona istediği verilecektir.»

Hazret-i Enes bin Mâlik'den (R.A.) rivâyet edilen hadiste ise, Resûlullah (S.A.V.) buyuruyor ki: «Fâtiha'yı okumayanın namazı makbul değildir.»⁽⁶⁹⁹⁾

(698) Buhârî, Müslim, Mâlik, Ebû Dâvud, Tirmizî, Nesâî, İbnî Mâce, İbnî Cerir, İbnü'l-Endarî; sened-i muttasıl ile Ebû Hüreyre'den.
(699) Buhârî, Müslim, Ahmed bin Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî, İbnî Mâce, Nesâî Enes'den (R.A.).

İbni Abbas (R.A.) Hazretleri diyor ki :

— Bir ara, yanında Cibril-i Emin bulunduğu halde oturmakta olan Resûlullah (S.A.V.) üst tarafından kapı gıcırması gibi bir ses duydu. Cibril (S.A.V.) başını göğe doğru kaldırdı ve dedi ki «Bu, gökte açılan bir kapıdır ki daha önce hiç açılmamıştır.» O kapıdan bir melek mîp Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e geldi ve dedi ki Sana verilen fakat senden önce hiç bir nebîye verilmeyen iki nar ile seni müjdeleyorum. Fâtîhatü'l-Kitab ve Bakara sûresinin son kısmı. Bunlardan bir harf okunduğu takdirde mutlaka şu kadar karşılık verilecektir!⁷⁰⁰

ESRARU'L-FÂTİHA adlı eserde de aynı rivâyete yer verilmiştir.

Rivâyete göre, Mi'rac gecesi Allah, Peygamber Efendimiz'e şöyle buyurmuştur: «Ey Muhammed! Peygamberlere hitapta bulun, onlara Fâtîha'yı ve Bakara sûresinin son kısmını oku. Çünkü bu ikisi ARŞ hazinelerinden iki hazinedir ki senden önce hiç bir peygamber hazinelere erişememiştir.»

Hazret-i Enes'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, deniliyor ki: «Fâtîha'yı ve Kul Hüvallahü Ehad'i okuduğun zaman, ölümden başka her şeyden güven içinde olursun.»⁷⁰¹

İlim kapısı Hazret-i Ali'nin (R.A.) şöyle dediği rivâyet edilmiştir: «Fâtîha-i Şerife, ARŞ altındaki hazineden Mekke'de inmiştir.»⁷⁰²

Ebü Zeyd (R.A.) diyor ki: Peygamber (S.A.V.) Efendimizle beraber bulunuyordum. Medine'nin geniş ve açık geçitlerinden geçerken bir adamın kalkıp Kur'an okuduğunu, Fâtîha-i Şerife'yi tilâvet ettiğini işitti. Bunun üzerine buyurdu ki: «Bitirinceye kadar dinle!» Sonra şunu ilâve ettiler: «Kur'an'da bu sûrenin bir benzeri daha yoktur.»⁷⁰³

Konumuzla ilgili diğer hadisler :

«Okumaya başlanırken kim Fâtîha-i Şerife'ye hazır olur-

(700) Müslim, Nesâî; İbni Abbas'dan (R.A.)

(701) Bezzar; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(702) el-Vâhidî Fî Esbabî'n-Nüzûl, Sa'lebi Fî Tefsihi

(703) Taberânî; Ebü Zeyd'den.

sa, Allah yolunda bir ülkenin fethine hazır olan gibi sayılır. Kim de Fâtîha'nın son kısmına hazır olursa, savaşta elde edilen ganimetlerin taksimine hazır olmuş gibi olur.»⁷⁰⁴ ed Durul Mensûr'da da aynı rivâyete yer verilmiştir.

«Fâtîha-i Şerife'yi okuyan kimse, Tevrat'ı, İncil'i, Zebur'u ve Furkan'ı okumuş gibi olur. Ve her âyete karşılık yeryüzü dolusu altın Allah yolunda tasadduk etmiş gibi sayılır ve Cenâb-ı Allah onun bedenini cehennem ateşine haram kılar. Peygamberlerden sonra cennete ondan daha zengin girmiş olmaz.»

«Fâtîha'yı okuyan kimse Tevrat'ı, İncil'i, Zebur'u, İdris (A.S.) ile İbrahim'in (A.S.) sahifelerini yedişer defa okumuş gibi olur. Ben size Fâtîha'nın her harfine karşılık verilecek dereceleri vasfetmek istedim. Ama bu hususta bana müsaade edilmedi. Ancak Fâtîha'yı okuyana müjde olsun, derim.» Resûlullah (S.A.V.) bu son cümleyi üç defa tekrarladı.

«Mi'rac gecesi yolculuğumda, arşın altında bir müddet durdum. Bir ara başımı kaldırdım; üstte inci ve yakuttan asılı iki levha gördüm. Birinde Fâtîha-i Şerife, diğerinde Kur'an'ın tamamı yazılı idi. Bunun üzerine, ya Rabbi dedim, bu iki levha ile ummetime ikramda bulun. Cenâb-ı Hak bu isteğime şu cevabı verdi: «Sana ve ummetine bu iki levha ile ikramda bulundum.»⁷⁰⁵

Kur'an-ı Kerim'de: «Andolsun ki biz sana tekrarlanan yedi âyetliyi (Fâtîha) ve şu büyük Kur'an'ı verdik»⁷⁰⁶ meâlindeki âyet buna işaret etmektedir.

Yukarıdaki hadisi beyandan sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz devamla şöyle buyurdu :

— Ya Rabbî! dedim, Fâtîha'yı okuyanın sevabı nedir?
— Ya Muhammed! O yedi âyettir. Kim onu bir defa okur-

(704) Ebü Kalabe'den merfuhan rivâyet edilmiştir.

(705) Ali bin Ebi Talib'den (R.A.). (Sevapta mübalâğa vardır).

(706) Hazret-i Ali'den (R.A.) rivâyet edilmiştir.

(707) Hicir sûresi, âyet: 87.

sa, ona cehennemini yedi kapısını haram kılarım. (Nitekim Kur'ân'da cehennemini yedi kapısı vardır, buyurulmuştur.)

— Kur'ân'ın tamamını bir defa okuyana ne gibi sevap vardır?

— Her harfine karşılık cennette ona bir ağaç veririm ki cennette ne gibi bir nîmet varsa o ağaçlarda bulunur.

Bunun üzerine levhaya baktım, ne göreyim? Üzerinde üç ayrı yerde nur gördüm. Bunun üzerine Rabbime sordum

— Ya rabbî! Âyet-i Kürsî'nin sevâbı nedir?

— Onlar Âyet-i Kürsî'nin, Yâ-Sîn ve Kul Hüvallahü Ehad' in yerleridir, buyurdu.

Devamla sordum :

— Ya rabbî! Âyet-i Kürsî'nin sevâbı nedir?

— O, benim sıfatımdır. Bir defa okuyan kıyâmet günü arada perde olmaksızın bana bakar. «O gün bir kısım yüzleri rablerine bakıp parlayacaktır» meâlindeki âyet buna işaret etmektedir. YÂ-SÎN sûresine gelince; o Kur'ân'ın kalbidir. Seksen âyettir. Kim bu sûreyi günde bir defa okursa, benden ona seksen rahmet verilir. Yirmisi hayatında iken, yirmisi ölüm anında, yirmisi kabirde, yirmisi de kabrinden kalktığı anda Kabrinden kalktığı anda onun boynuna nurdan bir tasma takılır. Başına nurdan bir taç konulur. Buna «vakar tâc» denilir. Sırat üzerinden yıldırım hızıyla geçer ve o zamanın evvelinde parıldar. Cennette ise Hazret-i Muhammed'in arkadaşlarından olur. Kul Hüvallahü Ehad'e gelince, o benim nisbetimdir. Dort âyettir. Kim onu okursa kendisine cennette akan dört ırmağı veririm. Kur'ân'da bu nehirlerle işaretlenmektedir ki «Allah'a karşı gelmekten sakınanlara söz verilen cennet şöyledir: Orada tertemiz su ırmakları, tadı bozulmayan süt ırmakları, içenlere zevk veren şarap ırmakları, süzme bal ırmakları vardır. Onlara orada her türlü meyva ve rablerinden mağfiret vardır.»⁷⁰⁸

Diğer bir hadis-i şerifte de buyuruluyor ki :

«Cibril (A.S.) bana şöyle dedi: Ey Muhammed! Ben daha

(708) Muhammed sûresi, âyet: 15

önce senin ümmetine verilecek bir azâbdan korkuyordum. Fâtîha-ı Şerife'inince, artık Allah'ın onlara azâb etmeyeceğine güvenim geldi.

Bunun üzerine Cibril'e sordum :

— Neden?..

— Çünkü Cenâb-ı Hak cehennemi günahkârlar için va'detmiş, (onlara bununla azâb edeceğini hatırlatmıştır). Kur'ân'da bu husus şöyle beyân ediliyor: «Ve cehennem onların hepsinin toplanacağı yerdir. O cehennemini yedi kapısı olup her kapıdan onların girecekleri ayrılmış bir kısım vardır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise cennetlerde pınar başlarındadırlar. «Oraya güven içinde, esenlikle gidin» denilir.»⁷⁰⁹ Sonra Cibril (A.S.) devamla dedi ki :

— Fâtîha'nın yedi âyeti vardır; kim onu okursa her âyet cehennemini kapısına bir perde ya da kapak olur da böylece ümmetin cehennem üzerinden salimen geçerler.⁷¹⁰

Bize kadar gelen haberlerde, deniliyor ki: Rum meliki Kayser, Hazret-i Ömer (R.A.) Hazretleri'ne bir mektup yazarak şu hususu soruyordu: «Bize İncil'de (SE), (CÎM), (HÂ), (ZE), (ŞÎN), (ZÂ) ve (FÂ) harflerinin bulunmadığı bir sûreyi kim okursa ona cennet vardır, deniliyor. İncil'i aradık böyle bir sûre bulamadık. Siz kendi kitabınıza (Kur'ân'a) bir bakın, böyle bir sûre var mıdır?»

Mektubu okuyan Ömer (R.A.) ashâb-ı kirâmı topladı ve onlara Kur'ân'da böyle bir sûrenin bulunup bulunmadığını sordu. Ubey bin Kâ'b (R.A.) şu cevabı verdi :

«Ev mü'minlerin emîri! Fâtîha-i Şerife'de bu sayılan yedi harf yoktur.»

Hazret-i Ömer (R.A.) hemen bu hususun Rum Kayserine bir mektupla yazılmasını emretti. Kayser mektubu alınca (gizliden) müslüman oldu ve İslâmiyet üzere öldü.⁷¹¹

İlim adamlarımızdan bazıları bu hususa işaretleniyorlar

(709) Hicr sûresi, âyet: 43.

(710) Tefsir-i Hanefî.

(711) Kaadi Hâşiyesi Seyhîzâde.

ki (SE) harfinin bulunmaması, Fâtiha'ya okuyanın kıyâmet günü helâk olmayacağına, (CİM) harfinin bulunmaması cennemden necat bulacağına, (HÂ) harfinin bulunmaması okuyanın dünya ve âhirette husrana (zavana) uğrayanlardan olmayacağına, (ZE) harfinin bulunmaması kıyâmet günü cennemde ah edip inleyenlerden olmayacağına, (ŞİN) harfinin bulunmaması, okuyanın bedbaht olmayacağına, (ZÂ) harfinin bulunmaması, okuyanın kıyâmet günü can yakıcı bir azâbın dokunmayacağına; (FÂ) harfinin bulunmaması okuyanın fırak (Allahü Teâlâ'nın rahmetinden ayrı düşme) olmayacağına dair delil ve işaretler vardır.

Ebü Saîd el-Hanefî (rahmetullahi aleyh) diyor ki :

«Fâtiha'da (SE) harfinin bulunmaması, okuyana güzel bir sevabın verileceğine delildir. Nitekim Kur'an'da «Güzel sevap ise Allah katındadır» buyruluyor. İçinde (CİM) harfinin bulunmaması, okuyana cennet verileceğine delildir. Kur'an'da: «Altından ırmaklar akan cennetler...» buyruluyor. İçinde (HÂ) harfinin bulunmaması, okuyana ebediyen cennette kalma rahmeti verileceğine delildir. İçinde (ZE) harfinin bulunmaması, okuyanı için bir fazlalık (ziyade ecir ve derece) olacağına delildir. Kur'an'da: «İyi davrananlara daima daha iyisi ve fazlası verilir. Onların yüzlerine ne bir karamlık, ne de zillet bulaşır. İşte onlar cennetliklerdir» buyruluyor. İçinde (ŞİN) harfinin bulunmaması, okuyana cennet şarabı verileceğine delildir. Kur'an'da: «Rableri onlara temiz bir şarap içirdi» buyruluyor. İçinde (ZÂ) harfinin bulunmaması, okuyanın cennet gölgelerinde bulunacağına delildir. Kur'an'da: «Şüphesiz ki Allah'tan sakınanlar, haram ve şüpheli şeylerden kaçınanlar gölgeliklerde ve pınarlarda olacaklar» buyruluyor. İçinde (FÂ) harfinin bulunmaması okuyana büyük bir fazilet olacağına delildir. Kur'an'da «Mü'minlere Allah tarafından büyük bir fazl u kerem olacağını müjdele!» buyruluyor.

Merfuan rivâyet edilen hadîs-i şerifte buyruluyor ki :

(712) Yunus sûresi, âyet: 26

«Bir milletin ya da topluluğun üzerine hükmolunmuş kesinleşmiş azabı Allah gönderir. O milletin ya da topluluğun çocuklarından biri mektepte EL HAMDÜ LİLLAHİ RABBİ'L ALEMİN okumaya başlar, Allah o yavrunun bu sesini işitince, onun sebebiyle o millettten ya da topluluktan kırk yıl azabı kaldırır.»⁽⁷¹³⁾

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki

«On şey on şeyi engeller :

- 1 Fâtiha, Allah'ın gazabını,
- 2 Yâ-Sin sûresi, kıyâmet günündeki susuzluğu,
- 3 Duhân sûresi, kıyâmet korku ve dehşetini,
- 4 Vâkıa sûresi, fakirliği, miskinliği,
- 5 Mülk sûresi, kabir azabını,
- 6 Kevser sûresi, hasımların kinini,
- 7 Kâfirun sûresi, ölüm anında küfrü,
- 8 İhlâs sûresi, ikiyüzlülüğü, samimiyetsizliği,
- 9 Felâk sûresi, hased edenlerin hasedini,
10. Nâs sûresi, vesveseyi engeller.»⁽⁷¹⁴⁾

Yarıdan rivâyetine göre yine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki «Kim evine geldiğinde HAMD sûresiyle İHLÂS sûresini okursa, Allah ondan fakirliği giderir, evinin hayr u hareketini çoğaltır.»⁽⁷¹⁵⁾

Hadîs-i Ahîdî (R.A.) vapıyan rivâyetine göre Peygamber (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurmuştur «Fâtihatü'l-Kitab, Âyetü'l-Kürsî ve Âlî İmran'dan ŞEHİDALLAHÜ İNDELLAHİ İSTİAM'a kadar ve KUTİLLAHÜMME MALİKE'L-MÜLKİ Bİ GAYRİ HİSAB'a kadar olan âyetler aslı bulunuyorlar. Bunlarla Allah arasında hiç bir perde yoktur. Allah bunları yeryüzüne indirmek istediğinde onlar «Ya Rabbî! derler, bizi yeryüzüne mi, sana isyân edenlere mi indiriyorsun?» Bunun üzerine Cenâb-ı Allah buyurur ki: «Kendi şanıma yemin

(713) Huzeyfe bin Yeman ve Ebü Saîd el-Hudrî'den (R.A.) rivâyet edilmiştir. Tefsir-i İbnî Adîl, Tefsir-i Fâtîha
(714) Ravzatü'l-Müttakîn, Mişkâtü'l-Mesâbîh
(715) Tefsir-i Fâtîha.

ettim: Kullarımdan kim sizleri her namazdan sonra okursa, mutlaka cenneti ona karargâh kılarım. Mutlaka onu Hazire-tü'l-Kuds denilen yüce makama yerleştiririm. Mutlaka günde ona yetmiş kez nazar kılarım. Mutlaka her gün onun yetmiş ihtiyacını yerine getiririm. Bunun en aşağı olanı, mağfirettir. Ve mutlaka onu her türlü düşman ve hasedçiden kurtarıp korurum. Ya da mutlaka ona yardımcı bulurum.»⁷¹⁶

Hazret-i Enes (R.A.), Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor: «Yanını döşeğe bırakıp uzandığın ve Fâtîha ile İHLÂS'ı okuduğun zaman, ölümden başka her şeyden güven içinde olursun.»⁷¹⁷

Rivâyete göre: Allahü Teâlâ Arş'ın altında bir melek yaratmış, ayakta duruyor o. Başı insan başı gibi imiş. Sağında yetmiş bin kanat, solunda da yetmiş bin kanadı varmış. Her kanadının üzerinde on iki bin baş ve her saf üzerinde bir saf melek ve her meleğin alnı üzerinde Fâtîha sûresi, sağ yanağı üzerinde İhlâs sûresi, sol yanağı üzerine Şehidellâh yazılıdır. Önünde de yetmiş bin melek vardır ki hepsi de o meleğin alnına bakar dururlar ve Elhamdû lillâhi rabbil âlemin okurlar. İYYÂKE NA'BÜDÜ dediklerinde secdeye varırlar. Allah onlara, başlarını kaldırmaları için vahyeder ve buyurur ki: Ey meleklerim, başınızı kaldırın artık; çünkü ben gerçekten sizden razı oldum. Bunun üzerine melekler derler ki: Ey ilâhımız ve ey seyyidimiz! Muhammed ümmetinden Fâtîha'yı okuyandan da razı ol!.. Allah onlara şu cevabı verir: Ey meleklerim! Şahid olun ki onlardan da razı oldum..⁷¹⁸

Enes bin Mâlik'den (R.A.) yapılan rivâyete göre buyurulu yor ki: «Kul, ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİL ÂLEMİN deyince, Allahü Teâlâ: İzzet ve celâlime andolsun ki hem dünyada, hem âhirette nimetin sana verilecektir. Kul: ERRAHMÂNİ'R-RAHİM deyince, Allahü Teâlâ: Dünyada da, âhirette de rahmetim sanadır. Kul: MÂLİKİ YEVMİDDİN devince, Allahü Teâlâ:

(716) el-Maalim, Tefsirü'l-Fâtîha, Râhu'l-Beyân

(717) el-Bezzar; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(718) ed-Dürrü'l-Mensur

Dünyada da, âhirette de fazl u keremim sanadır, buyurur. Kul: İYYÂKE NA'BUDÜ VE İYYÂKE NESTAİN deyince, Allahü Teâlâ: Dünyada da, âhirette de yardımım sanadır, buyurur. Kul: İHDİNAS SIRATAL MÜSTAKİM deyince, Allahü Teâlâ: Dünyada da, âhirette de hidâyetim sanadır, buyurur. Kul: SIRATALLEZİYNE EN'AMTE ALEYHİM deyince, Allahü Teâlâ: Habibim Muhammed'in şefaati dünyada da, âhirette de sanadır. Kul: GAYRİL MAĞDÜBİ ALEYHİM deyince, Allahü Teâlâ: İzzet ve celâlime andolsun ki yakınlığım dünyada da, âhirette de sanadır, buyurur. Kul: VELADDALLİN ÂMİN deyince, Allahü Teâlâ: İzzetime, celâlime, azamet ve kibriyâma andolsun ki senin ismini bahtiyarlar divanına tesbit edeceğim, bahtsızlar divanından sileceğim..⁷¹⁹

Yine yapılan rivâyetlere göre, Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Kul ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİL ÂLEMİN deyince, kendisine birinci göğün kapısı af ve geniş rahmetle açılır. ERRAHMÂNİRRAHİM devince kendisine ikinci göğün kapısı bereket ve mağfiretle açılır. MÂLİKİ YEVMİDDİN devince kendisine üçüncü göğün kapısı izzet ve şerefle açılır. İYYÂKE NA'BUDÜ VE İYYÂKE NESTAİN deyince, kendisine dördüncü göğün kapıları tevlik ve ismetle açılır. İHDİNAS SIRATAL MÜSTAKİM devince, kendisine beşinci göğün kapıları hayır ve hidâyetle açılır. SIRATALLEZİYNE EN'AMTE ALEYHİM deyince, kendisine altıncı göğün kapıları fazilet ve keremle açılır. GAYRİL MAĞDÜBİ ALEYHİM VELADDALLİN devince, kendisine yedinci göğün kapıları İslâm dini üzere sebatla ve sapıtılmışların yolundan korunmakla açılır. ÂMİN devince, kendisine ARS'ın kapıları, BİSMİLLÂHİRRAHMÂNİRRAHİM dinin duâsının kabulüyle açılır.»

EL-HAMD: Beş harftir: NAMAZ ise beş vakittir. Kul ELHAMDÜ deyince, kendisine beş vakit namaz sevâbı yazılır. LİLLÂH üç harftir. Bunu birinci kelimeye ekleyince sekiz harf

(719) Tefsir-i Fâtîha.

eder Cennetin kapıları sekizdir. Kul: ELHAMDÜ LİLLÂH de yince Allah ona cennetin sekiz kapısını açar, dilediği kapıdan (üzerinde kul hakkı yoksa) hesapsız ve azâbsız olarak girer RABBİ'L-ÂLEMÎN on harftir. Yukarıdaki iki kelimeye eklenince on sekiz harf eder. Âlem de on sekiz bindir. Kul ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİL ÂLEMÎN deyince, Allah ona bütün âlemlerin sevabını yazar. ER-RAHMÂN altı harftir. Yukarıdaki kelimelere eklenince yirmi dört harf eder. Gece ve gündüz de yirmi dört saattir. Kul ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİL ÂLEMÎN deyince, Allah ona gece ve gündüzün sevabını yazar. ERRAHÎM de altı harftir. Yukarıdaki kelimelere eklenince otuz harf eder. Allah Ramazan ayını otuz gün olarak takdir etmiştir. Kul ELHAMDÜ LİLLÂH İRABBİL ÂLEMÎN ERRAHMÂNİR RAHÎM deyince, Allah ona Ramazan ayında oruç tutan kimsenin sevabı kadar sevap yazar. MÂLİKİ YEVMİD DÎN on iki harftir. Yukarıdakilere eklenince kırk iki harf eder. Bir günde kılınan farz ve vitir namazlarının rek'atleri yirmidir; revatib sünnetleri DUHÂ namazıyla birlikte buna eklenince kırk iki rek'at eder. Kul ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİL ÂLEMÎN ERRAHMÂNİRRAHÎM MÂLİKİ YEVMİD DÎN deyince, Allah ona bu namazların sevabını yazar. İYYÂKE NA'BÜDÜ sekiz harftir. Yukarıdakilere eklenince elli harf eder. Allah kıyâmet gününü elli bin sene olarak yaratmıştır. Kul ELHAMDÜ İYYÂKE NA'BÜDÜ deyince, kıyâmet gününün o korkunç havasından güven içinde olur. VE İYYÂKE NESTAÎN on bir harftir. Yukarıdakilere eklenince altmış bir harf eder. Allah göklerde ve yerde altmış bir deniz yaratmıştır. Kul: ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİL ÂLEMÎN ERRAHMÂNİRRAHÎM MÂLİKİ YEVMİD DÎN İYYÂKE NA'BÜDÜ VE İYYÂKE NESTAÎN deyince Allah ona denizlerdeki katreler sayısınca sevap verir. İHDİNAS SIRATAL MÜSTAKÎM on dokuz harftir. Yukarıdaki harflere eklenince seksen harf eder. Bir mü'mine (kadın olsun, erkek olsun) zinâ isnadında bulunup bunu dört şahitle isbat edemeyen kimseye veya şarap içen kimseye ceza olarak seksen değnek vurulur. Kul Elhamdü lillâhi rabbil âlemîn errahmânir rahîm mâlikî

yevmîn dîn..... İhdinas siratal müstakîm okuyunca, Allah ondan seksen değnek cezasının kötü âkıbetini uzaklaştırır. SİRATALLEZİYYE EN'AMTE ALEYHÎM on dokuz harftir. Yukarıdakilere eklenince doksan dokuz harf eder. Allah'ın Kur'ân'daki isimleri de doksan dokuzdur. Kul Fâtiha'yı buraya kadar okuyunca, Allah ona bu isimlerin sevabını yazar. GAYRİLİ MAĞDÜBİ ALEYHÎM on beş harftir. Yukarıdakilere eklenince yüz on dört sûre vardır. Kul, Fâtiha'yı buraya kadar okuyunca, Allah ona bütün bu sûrelerin sevabını yazar. VELADDÂLLÎN on harftir. Yukarıdakilere eklenince yüz yirmi dört harf eder. Kul, Fâtiha'yı buraya kadar okuyunca, Allah ona bütün peygamberlerin sevabını yazar. Çünkü peygamberlerin sayısı da yüz yirmi dört bindir. Âmin dört harftir. (Elif)i Âdem'in isminden, (Mim)i Muhammed'in isminden. (Y) harfi Yahya isminden, (NUN) harfi Nuh isminden alınmadır. (Hepsine de salât u selâm olsun).¹²⁰

Rivâvete göre, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurmuşlar ki.

«Âmin dört harftir. Kim âmin derse, Allah onu dört türlü belâdan koruyup güven içinde bırakır.

1. İmânın kalbden ayrılması.
2. Hesap gününün korkusu.
3. Sırat'ı geçememe endişesi.
4. Cehennem derekesinde (aşağıya inen basamaklarında) ebediyen kalma belâları.

Yine rivâvete göre Allahü Teâlâ, Musâ Peygamber'e şöyle buyurmuş: Ya Musâ! Ben, Muhammed ümmetine dört harf verdim. Birincisi onun Tevrat'ta, ikincisi İncil'de, üçüncüsü Zebûr'da, dördüncüsü Kur'ân'dadır.

Bunun üzerine Musâ Peygamber sordu:

«Ya Rabbî! Onlar hangi harflerdir?»

Allah cevap verdi:

(720) Tefsir-i Fâtîha. (Fâtîha hakkında bu sözler, sadece bazı yorumculara aittir. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den rivâyet edilmiş bir haber değildir.) (Mütercim)

«Âmin kelimesinin harfleridir. Bunu söyleyen kimse, dört kitabı okumuş gibi olur.»¹²¹

Bazı müfessirler demiş ki: ÂMİN kelimesinin (ELİF) ARŞ'ın köşesinde yazılıdır. (MİM) harfi, KÜRSİ'nin köşesinde yazılıdır. (Y) harfi, LEVH üzerine, (NUN) harfi KALEM üzerine yazılıdır. Kim duâsında ÂMİN derse, bütün bunlar harekete geçer de böyle diyen için istiğfarda bulunurlar. Bu sebeple Cenâb-ı Allah «Şahid olun ki ben o kulumu bağışladım» buyurmuştur.

Başka bir müfessire göre: (ELİF) harfi, Cibril'in alına, (MİM) harfi Mikâil'in alına, (Y) harfi, İsrâfil'in alına, (NUN) harfi Azrâil'in alına yazılıdır. Mü'min bir kul ÂMİN deyince, bunların hepsi Allah'ı tesbîh edip şöyle derler: «Allah'ım! Bu harfleri söyleyenlere sen rahmet eyle!» Allah kulu bağışlamadıkça başlarını kaldırmazlar.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki

«Mü'min bir kul ÂMİN deyince, Allah bu kelimenin her harfinden bir melek yaratır. Her meleğin üçyüz tüyü, bir ağız ve bir dili bulunur. Kıyâmete kadar Allah'ı tesbîh ederler. Dünyada sadakatle ÂMİN diyen kimseye müjdeler olsun!»¹²²

FÂTIHA'NIN ÖZELLİKLERİ HAKKINDA SÖYLENEN KASİDE VE ŞİİRLER, AYRICA BUNLARDAN GEÇEN HARF TAKSİMLERİ VS.

Şemsü'l-Maarif kitabından¹²³ Hazret-i Ali (R.A.) Hazretleri'nden, Fâtiha'nın faziletleri hakkında söylediği ve tertiple-diği şu kasideyi naklediyoruz :

Rızık için istekli bulunduğun
Köle ve hürden kurtulmak istediğin

(121) Bu rivayetin de senedi tesbit edilememiştir. Müellif birçok sahâh hadis toplayıp konuları işlerken, bazen bu tür rivayetlere de yer vermiştir. (Mü-tercim)

(122) Te/sir-1 Fâtiha

(123) Şemsü'l-Maarif Min Kitâbi Kenzi'l-Mukarribin adlı meşhur eser, İb-ni Seb'in'indir

Arzuladığına hemen zaferi dilediğin
Muhalefet ve haksızlıktan emin olmayı
(Gönülden umduğun) zaman,
Fâtiha'ya sarıl; çünkü onda
Arzuladığın sır, hem ne sır mevcud..
Her vakit onu kendine ders edin,
Sabahleyin, öğle üzeri ve ikindi
Böylece her gece akşamdan sonra
Doksana kadar oku, on daha ekle
Dilediğin şeref ve makama erişirsin
Büyüklik, heybet, yücelik ve kıymete
Hiç kimseye bir şey için muhtaç olmazsın
Bir hile ve zarar fecaatine uğramazsın
Gecelerin noksanlık getiren olayı
Sana sağlanan örtüyü, peşpeşe gelen
(İlâhî) tevfik ve ferahlıkları
Her şeyin hilesinden güven içinde kalmayı
Fakirlik, sıkıntı ve kopukluktan güveni
Emir ve yasak sahibinin şiddetinden
Emin olmayı hiç de değiştiremez..
Eğer böyle yaparsan gelir sana bir gelen
Zeyd'den, Âmir'den seni doymun kılacak şeyle
Her vakit kadrin yücelmiş olur
Uzun yıllar nîmet içre yaşarsın..

Hazret-i Ali efendimizin Fâtiha hakkında söylemiş oldu-ğu bu kasideyi hem İmâm-ı Gazâlî, hem de Muhyiddin Arabî Hazretleri nakletmişlerdir.

YİNE FÂTIHA HAKKINDA SÖYLENEN MISRA'LAR

Fâtiha ile erişirsin sırta
Yüce şereflere uzun geceler
İnsanların gönlünde kalan sevgiye
Büyüklik, heybet ve güzel hale

O halde her gece Fâtiha için
 Abdestli olarak gürültüden uzak
 Güzel bir ders düzenle sen şöyle
 Bu tertibin sayısı Fâtiha'dan yana
 Kemâl vechi üzere tam BİN olsun..
 Ulaşırsın dünyalıktan dilediğine kolayca
 Her pahalılığın yanında bir ucuzluğa
 Bu dediğimi yap ki doğruyu bulasın
 Zevalsız bir nimet içinde kalasın..

..

Yukarıda tercemesini sunduğumuz beyitlerin, fakih Kut
 bü's-Salih Şihâbüddin Ahmed bin Musâ el-Acbe'l'e ait olduğu
 rivâyet edilmiştir. Cenâb-ı Hak bu zatın hürmetine bizi kendi
 lütfuyla menfaatlendirsini!

Yine rivâyete göre bu zat, Resûlullah (S A V) Efendimiz
 rû'yasında görmüş, Resûlullah Efendimiz ona Fâtiha'nın sırrı
 nı anlatmış ve aşağıdaki mısra'ları yazmasına izin vermiştir

Gam ve kederlerin senden gitmesini
 Her haksızlık ve hileden güvende kalmayı
 Rızkın kolaylıkla sana yönelmesini
 Sıkıntı ve darlıktan sonra genişliği
 Yüce makamların zevkine erişmeyi
 Her hususta muradının verilmesini
 Arzu ettiğin zaman
 Fâtiha-i Şerifeye mülâzemet et,
 Çünkü onun zahiri bin sırrı vardır
 Bin de böylece batını sırrı vardır
 Onda var şifâ her hastalık ve derde
 Buna işâret etmiştir Beşir ve Nezîr
 O'na saygı ve ta'zimler olsun her yanda
 Farzlardan sonra oku onu yüz defa
 Arasını bir söz ile kesme sakın
 Bu her önemli işte bir şarttır
 Ders yapman mümkünse onu bine çıkar

Tenha bir yerde, abdest üzere bulun
 Bu senin dilediğinin en zaferlisidir
 Bu derlenip toparlanmakta, açılıp yayılmakta
 Övgü değer iki yoldur ve her kırığa alçıdır
 Kim de Allah'tan korkarsa, Allah ona
 Bütün kolaylıkların çıkışlarını verir
 Ya İlâhî! Mustafa'ya (S.A.V.) salâtın olsun
 Bulutlar yağmur ile cömertlik ettiği sürece.

..

YİNE EHL-İ HAVASS'DAN BAZISI FÂTİHA'NIN FAZİLETLERİ HAKKINDA ŞU MISRA'LARI SÖYLEMİŞLERDİR

Zengin olarak sabahlamayı
 Fakirlik ve darlığın ayrılmasını
 Arzu ettiğin zaman Fâtiha'ya dön
 Ona mülâzemet et ve sakın bırakma
 Onda hayat dolu birtakım esrar vardır,
 Geceleyin Fâtiha'yı okumayı terketme
 İşlerin sebepleri onunla voluna girer
 Onunla verilir sana her şevîn kabulü
 Günlerin getirdiği şiddetler ayrılıp gider
 Sakın bu hususta gevşeklik ve gaflet etme
 Fâtiha'dadır senin her murad u matlabın
 (Salih) gönülleri birleştirmek ve de
 (Kötü) gönülleri ayırmakta onun harflerini
 Önemli hususlarda (unutma) sen yaz
 Fâtiha'dan nûr harflerini bir araya getir
 Onunla bütün gönülleri kendine çekersin
 (Kötü gönülleri) ayırmak için başkasını yaz
 Bunların hepsi de doğru ve denenmiştir.
 Nazarın onunla uzar yer yer
 Hepsî de bunun süratle idrâkle olur
 Kesinlikle bin sayıp bu rakama ulaşır

İki binden yana say, o zaman sen üstünsün
Sevinç belirtileri sana doğru gelir
Razı olacağın ve arzu edeceğin ölçüde
Her olaydan korunursun da bu sana kâfi gelir
Korktuğun ve ürperdiğin her şeye karşı.¹²⁴

Bilmiş ol ki, sûrelerin başında telâffuz edilen harfler yirmi sekiz tanedir. Bunların yarısı NUR, yarısı da ZULMET harfleridir. NUR harfleri ELİF - HÂ - SÂD - KAF - AYN - TÂ - KÂF - RÂ - HÂ - NÛN - MÎM - LÂM - YÂ.. dir. Bunları ELİF - LÂM - RÂ / KÂF - HÂ - YÂ - AYN - SAD / TÂ - SÎN / HÂ - MÎM - KAF - NUN kendinde toplar. Bundan başkası ZULMET harfleridir ki eskiden hakimler bunları putların alın kısımlarına yazarlardı. Tâkı putperestler ibâdet kasdıyla itivad edindikleri şekilde bunların önünde eğilsinler ve kendilerinde sağlam bir inanç havası devam etsin.

FÂTIHA'YI OKUMANIN ÖZELLİKLERİ VE BUNUN SAYISI VE YARARLARI

el-Hakim diyor ki; bu sûrede bin zâhir, bin de bâtın olmak üzere iki bin hassa vardır. Âyetlerinin sayısı ise, ittifakla yedidir. Ne var ki bazısı En'amte aleyhim'i bir âyet saymaktadır; Besmele'yi değil. Bazısı da bunun aksini kabul etmektedir. Fâtiha yirmi beş kelimedir. Bazılarına göre yüz yirmi beş harfdir, bazısına göre de 123, bazısına göre de 130 harftir. Bu ihtilâf yazıya ve okumaya göre olmaktadır. Rûhu'l-Beyân ve Hanefi tefsirlerinde de bu husus belirtilmiştir.

Şeyh Temimi'nin bazı talebesinden rivâyet edildiğine göre, Miltan ulkesinde vebâ (salgın bir hastalık) baş göstermişti (Malûm o devirde salgın hastalıklara karşı ciddi bir çare bulunamamıştı). Şeyh Temîmî Hazretleri maddî imkânların

yokluğu karşısında mânevî tedaviye baş vurdu. Hastaların üzerine her defasında Besmele çekilerek 41 defa Fâtiha okunmasını emretti. Biz de öyle yaptık. Allah'ın izniyle hastalar şifâ buldu. Fetevâ-i Sofiyye'de de bu husus nakledilmiştir.

Sabah sunnetiyle farzı arasında kırk bir defa Fâtiha okumaya devam eden kimse, ne gibi bir makam ve mevki arzu ederse onu elde etmiş olur. Fakir ise zengin olur; borçlu ise borcu ödenir. Hasta ise şifâ bulur. Zayıf ise güç ve kuvvet bulur. Garip ise izzet ve şeref elde eder. Halk arasında mukayese edilemeyecek kadar itibar kazanır. Süfli ve ulvî âlemlerde sevimli olur. Sözü dinlenir, işi beğenilir. Düşmanının yanında korkunç ve heybetli görünür. Dostunun yanında da son derece sevilir. O buna devam ettikçe Allah tarafından devamlı bir emniyet içinde bulunur.

Bulunduğu makam ve mevkiden azledilen kimse sabah sunnetiyle farzı arasında kırk gün bir noksanlık yapmadan 41 defa olmak üzere her gün Fâtiha'ı Şerife'yi okuyacak olursa (Cenab-ı Hak onun makamı ve görevini veva ondan daha iyisini versin) Fâtiha'nın esrarı bereketiyle bu gerçekleşir. Allah ona salih bir evlâd da verir eğer kısır kalmış ise.

Belirtilen tertip üzere Fâtiha ağrı ve sızı hissedilen yere, özellikle göz ağrısına halis bir niyetle okunursa, Allah şifâ verir. Bu öyle bir sırdır ki bunu ancak Allah'ın tevfiğ verdiğini kimseler bilebilir. Bu sırrı gizlemek gerekir. Ancak lâayık olana, gönulden inanıp kabul edene açıklanabilir.¹²⁵

Allah bizi de, sizi de bu tertibe devam etmemizde başarılı kılsın. (Diyebiliriz ki, Fâtiha'nın böylesine şifâ olması, tıbbî bütün çarelere baş vurduktan ve gerekli bütün tedbirleri aldıktan sonra başlar. Tıbbın müdahale edemediği veva âciz kaldığı hastalıklarda elbette ki mânevî tedaviye başvurmak, Kur'an'dan şifa beklemek çok uygun olur. Bununla beraber bir taraftan maddî imkânlarla başvururken, mânevî çareleri de ihmal etmemek çok yararlı olur.)

DÜRRETÜ'L-AFÂK sahibi, ilm-i huruf ve evfak hakkında diyor ki: Her farz namazdan sonra Besmele ile birlikte yedi defa Fâtiha-i Şerife'yi okumaya devam eden kimseye Allah hayırların kapısını açar. Allah ona, din ve dünya işlerinde yeterli sebep yaratır. Fâtiha'yı bir pamuk parçası üzerine yedi defa okuyup üfleyen ve sonra onu bir yara üzerine koyan kimseye Allah Fâtiha bereketiyle şifâ verir. (Bu da gerekli tıbbî müdahale yapıldıktan sonra yapılmalıdır. Veya tıbbî müdahale imkânları bulunmayan bir ülkede, bir kabilede yapılabilir.)

Farz namazlardan sonra yirmi defa Fâtiha-i Şerife'yi okumaya devam eden kimse, her gün yüz defa bu sûreyi okumuş olur. Böylece Allah onun rızkını genişletir, durumunu iyileştirir, iç âlemini nurlandırır, işlerini kolaylaştırır, gam ve kederini giderir. Arzu ettiği izzet ve şerefi ona lütfeder. Fâtiha ile birlikte bereket iner, ihtiyaçlar karşılanır. Fâtiha'da erbabi için sırlar ve nurlar vardır. Fâtiha dine, doğruluğa, Allah'a yönelmeye, başarılı olmaya, yardım görmeye, düşmanı kahretmeye üstün gelmeye, ibâdet etmeye, tâatte bulunmaya, merhamet ve şefkatli olmaya, sevimli kalmaya, yeterli bulunmaya, kötülükten korunmaya, güven içinde kalmaya, mülk edinmeye, irâde, ilim ve best sahibi olmaya, sevinç duymaya, anlayışlı bulunmaya, malda fazlalık elde etmeye, mevki sahibi olmaya, güzel bir hayat sürmeye, evdeki hizmetçileri ve çocukları korumaya, zarar ve fesaddan uzak bulundurmaya, ilmin inceliklerini anlamaya, hikmet dolu konuları kavramaya, hakikat ifade eden ölçüde konuşmaya, mârifet sahibi olmaya delâlet eder.

Bütün bunlar Fâtiha-i Şerife'nin bereketi ve esrarı ile olur. Fâtiha'nın bir nice özellikleri vardır. Allah havır kapılarını ona devam edene açar. Malında ve canında bereket bulur. Köklü konularda sözü geçerli olur. Allah onu zamanın üzücü olaylarından kurtarıp güveni içinde bulundurur. Açlık ve fakirlik gibi üzücü ve ezici şeylerden korur. Onun sevgisini gönüllere yerleştirir. Allah'tan (meşru olarak) ne isterse mutlaka kendisine verilir.

Evet bütün bu özellikler, ancak Fâtiha'ya devanla elde edilebilir. Aynı zamanda ehil bir zattan musaade almakla gereklesir. Nasıl ki biz, Peygamber'in (S A V) mânevî huzurunda, human musaadesini meşâyih-i kirâmdan almış olduk.

Bir rivâyette ise deniliyor ki: Fâtiha-i Şerife sabah namazından sonra otuz defa, öğle namazından sonra yirmi beş defa, ikindi namazından sonra yirmi defa, akşam namazından sonra on beş defa, yatsı namazından sonra da on defa okunur. Bunun toplamı yüze ulaşır. Bu her iki yolda uygun ve güzeldir.

Her farz namazı müteakip yüz defa Fâtiha-i Şerife'yi okuyan kimse, buna devam ederse, sür'atle maksadına erişir. Kim de sabah namazından sonra Fâtiha'yı harfleri sayısınca (125) okursa, arzuladığı şeyi elde eder. Bunda şek ve şüphe yoktur. (Ancak arzulanan şey, iman gücünü artıracak, bilgiyi geliştirecek, ibâdet zevkini kökleştirecek ölçüde olmalıdır. Nefsin bitip tükenmeyen birtakım istekleri vardır ki çoğu gayr-ı meşrûdur. Onlara kavuşmak için okunursa hiçbir yarar elde edilemez ve sonuç da vermez).

Bütün bunlar tertibî birçok esrar ve özellikleri vardır. Değil ki Fâtiha'ya 125.000 defa harflerinin sayısınca okunursa, büyük faydalar vardır. Şöyle ki: Fâtiha'nın bir harfını al, bin defa söyle. Böyle onu belirtilen şekilde hatmetmiş olursun, diyenler vardır. (Daha uygun olanı, 125.000 defa tekrarlayıp okumaktır. Harflerini alıp bin defa tekrarlamak pek matlub değildir).

Kim de Fâtiha-i Şerife'yi peygamberler Bedir savaşına iştirak eden mücahidler ve Talut'un askerleri sayısınca (yani 313 defa) okursa, arzu ettiği (meşru) maksadlar ve savunmalar kendisine hâsıl olur. Bu sayıda büyük bir sır vardır. İnşallah ileride **ÂYET-İ KURSI** bahsinde buna ver vereceğiz.

Allah'a yönelip Fâtiha-i Şerife'yi okumaya devam eden kimse arzusunu kendi nefsinde orneklendirir ve okuduktan sonra (belirtilen sayı — 313 — tamamlanmış olacak) başka bir şey ummazsa, mutlaka Allah onun isteğini kabul buyurur ve bunu acele olarak lütfeder. Ben bunu birkaç defa denedim,

aynen gerçekleşti. Şüphesiz ki bu büyük bir sırdır. yuce bir kaderdir ki Allah onu sûrelerin en büyüğü olan Fâtiha'ya yerleştirmiştir. O halde Fâtiha'nın kıymetini bil, sırrını ifşâ et me..

Mârifet erbabından bazı ilim adamları, Fâtiha-i Şerife'nin bini zâhir, bini bâtın olmak üzere iki bin özelliğinin bulunduğunu söylemişlerdir. Gece ve gündüz bu sûreyi okumaya devam eden kimseden tembellik ve korku kalkar. Allah onun içini ve dışını her türlü nefsanî âfetlerden, şeytanî isteklerden temizler. Allah ona hem zâhirde, hem bâtında Ledünnî ilim ilham eder. Fâtiha'yı okuyan tam bir istikamet üzere bulunur.¹²⁶

Hâdimî merhum diyor ki: Sofî, oturarak, ayakta iken, süvari bulunurken, yaya yürürken ve bütün durumlarında Fâtiha-i Şerife'yi okumaya vaktini ayıracak ve bunda iktisar yapacaktır. (Allah bizi de, sizi de buna devam etmemiz için muvaffak etsin!.)

Şeyh el-Bevnî (rahmetullahi aleyh) Şemsü'l-Maarif adlı kitapta diyor ki: Allah bizi ve sizi muvaffak cylesin! Şüphesiz ki Fâtiha-i Şerife'nin hayret verici hassaları vardır.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki: «Kim Fâtiha'yı döşegine uzandığında okur ve beraberinde üç İHLÂS ile MUAVVAZATEYN'i de okursa, ölümünden başka her şeyden güven içinde olur.»

İbni Abbas (R.A.) diyor ki :

«Hazret-i Ali'nin (R.A.) oğlu Hz. Hasan hastalandı. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buna çok üzüldü. Cenâb-ı Hak O'na vahyederek, içinde (F) harfi bulunmayan sûreyi oku, diye buyurdu. (F) âfettendir. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz içinde su bulunan bir kaba Fâtiha'yı kırk defa okuduktan sonra Hazret-i Hasan'ın ellerini, ayaklarını, yuzünü ve başını, bedenini açık ve kapalı yerlerini o su ile yıkadı. Allah da ondan elem ve rahatsızlıkları giderdi.»

Rivâyete göre İbni Şa'bî, yan ağrısından müşteki bulun-

yordu. Ona denildi ki: Kur'an'ın esası olan sûreye mülâzemet et! O Fâtiha-i Şerife'dir. Biz İbni Abbas'dan (R.A.) duyduk ki: Her şeyin bir esası vardır; Kur'an-ı Kerim'in esası ise Fâtiha'dır. Fâtiha'nın esası da Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahim'dir.

Şeyh Muhyiddin Arabî (K.S.) Hazretlerinden yapılan rivâyete göre, demişler ki: «Kimin bir hâceti varsa, akşam namazının farzını ve sünnetini kılıp henüz yerinden kalkmadan kırk defa Fâtiha-i Şerife okusun ve sonra muradını Allah'dan istesin. Şüphesiz ki Allahü Teâlâ onun muradını mutlaka yerine getirir. Bu denendi ve fayda sağlandı. Bu sayı tamamlanınca şu duâyı okusun :

إِلٰهِيْ عَلَمِكَ كَافٍ عَنِ السُّؤَالِ أَكْفِنِيْ بِحَقِّ الْفَاتِحَةِ سُؤَالَ وَكَرَمِكَ
كَافٍ عَنِ الْمَقَالِ أَكْرِمْنِيْ بِحَقِّ الْفَاتِحَةِ مَقَالًا وَحَصِّلْ مَا فِيْ ضَمِيرِيْ

«Ya İlâhî! Senin ilmin benim isteğime yeterlidir. Fâtiha'nın hakkı için istek yönünden sen bana kâfi ol! Senin keremin benim sözüme karşı kâfidir. Fâtiha'nın hakkı için bana kâfi ol! Gönlümde olanı meydana getir!»

Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.): «Fâtiha, mü'minlerin maksadına açılan kapıdır. Kim onu yedî gün abdestli olarak günde yetmiş defa okur da tertemiz bir suya ufler ve onu içerse, Allah kendi fazl u kereminden ona ilim ve hikmet verir, kalbini fâsîd düşüncelerden temizler, onun zekâsını artırır, hafızasını güçlendirir. Artık bir daha unutmaz olur.»

Sırrî'l-Fâtiha adlı kitapta da bu rivâyetlere yer verilmiştir.

Fâtiha'nın özelliklerinden biri de şudur :

«Sabah sünnetiyle farzı arasında onu kırk defa okuyup göz ağrısı gidermeğe niyet ettiğin takdirde Allah'ın izniyle çok kısa zamanda iyileşir.»

Zamanımızda bu tertip hem göz ağrısı için, hem de başka hastalıklar için yararlıdır. Çünkü bu birçok defa denenmiş ve bilimsel sonuç alınmıştır. Hamd Allah'a olsun.. Bundaki sır ise,

ağrı duyanın ve bu işe azmedenin iyi niyeti ve hüsn-ü zannıdır. (Tekrar edelim ki tıbbın gösterdiği çarelere başvurduktan sonra bu tertibe kapı açılırsa yararlı olur. Ama mevcut tıbbi imkânları ve çareleri bir tarafa itip sadece bu yoldan tedaviye gitmek pek başarılı olmaz. Çünkü Allah'ın kanunları değişmez. O, her türlü çareye ve tedbire baş vurduktan sonra müsbet bir netice elde edemeyen, bu yüzden kendisine gönülden yüz çeviren kullarına kendi katından şifâ verir. Tedbir almadan yalnız mânevî yoldan tedaviye gitmek, TEVEKKÜL kaidesine ters düşer.)

Yukarıda belirttiğim sayıca ağrıyan diş üzerine okunursa, Allah'ın izniyle iyileşir, ağrı durur. (Bu da aynı ölçüler için de olmalıdır.)

Yine belirtilen sayıda Fâtiha'yı yolcunun kafasına okursa Allah onu korur ve sâlimen evine çevirir.

Fâtiha-i Şerife'ye bağlı bulunan bir kimse yüzyirmibir defa okuyup bitirdikten sonra on defa üflese, o kimseyi Allah o kayıttan kurtarır. Böyle olanların bunu denedikleri ve müsbet sonuç aldıkları bilinmektedir. (Eli kolu bağlı bir kimsenin Allah'tan başka yardımcısı kalmadığında, Fâtiha-i Şerife'yi okuyup onun sahibinden kurtuluş beklemek kadar tabii ne olabilir? Allah bu durumda olan ve bütün sebeplerden kopan inanmış bir kimseye şüphe yok ki Fâtiha-i Şerife bereketiyle yardımda bulunur).

Sâlihlerden bazısı şöyle demiştir: Bir kimse elini ağrı duyduğu yerine üzerine bırakır ve yedi defa Fâtiha-i Şerife okur ve «Allah'ım! Hissettiğim şu ağrının kötülüğünü benden gider. Çok mübârek, ağır başlı ve oturaklı, son derece güvenilir olan peygamberin Muhammed'in (S.A.V.) dâvetiyle beni bu acıdan kurtar» derse Allah ona şifâ verir. Bu denenmiş ve müsbet neticeler alınmıştır.⁷²⁷

Hayır kapılarının açılması, rızkın genişlemesi için Fâtiha'nın şu özelliği vardır: Yeni ay'ın pazar günü (aya) bak-sın ve BESMELE ile birlikte yetmiş defa Fâtiha-i Şerife'yi oku-

sun Pazartesi günü altmış defa, çarşamba günü kırk defa, perşembe günü otuz defa, cuma günü yirmi defa, cumartesi günü on defa olmak üzere her gün onar onar eksilterek devam etsin. Böylece Fâtiha-i Şerife'yi yedi günde bu tertip üzere her ay okusun.

Medine-i Münevvere'de Hind ulemâsından olan şeyhim bana böyle icâzet verdi ve o da kendi şeyhinden şöyle nakle-dip anlattı: «Şeyhim halkın bulunmadığı bir yerde oturuyor, etrafında da bir hayli müridi yer alıyordu. Şeyh efendi bun-ların günlük yemek ve içmesini verir ve herkesin tabiatına uy-gun bir gıda maddesi takdim ederdi. Bununla beraber şeyhi-nin ne bir kazancı, ne de bir ticareti vardı. Sadece Fâtiha ile ısrarında bulunurdu. Şeyhim bunu bana hicri 1262 yılında iletmişti.»

Yapılan sahîh rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu-vurdular ki: «Gece ya da gündüz oniki rek'at namaz kılan ve her rek'atında Fâtiha-i Şerife'yi ve bir sûreyi okuyan, her iki rek'atte teşehhüde oturan, selâm veren; son iki rek'atte teşeh-hüden sonra secdeye varıp selâm vermeden önce Fâtiha'yi yedi defa, Âyet-i Kürsî'yi yedi defa okur, sonra da şu tesbihi on defa tekrarlar: Lâ ilahe illâllahü vahdehü lâ şerike leh le-hul mulku ve lehul hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadir, ve bunu müteakip şu duâyı okur :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَمِنْ مَنِّ الرِّحْمَةِ
مِنْ كِتَابِكَ وَبِإِسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَوَجْهِكَ الْأَعْلَى وَكَلِمَاتِكَ السَّامَةِ
أَنْ تَقْضِيَ حَاجَتِي

«Allah'ım! Senden ARŞ'ın izzet dolu akıdlarıyla, kitabın dan esen rahmet müntehasiyle, senin büyük ve yüce isminle, tastamam sözlerinle (sana yönelip) hâcetimi yerine getirmeni istiyorum.»

Der ve sonra hâceti ne ise onu ister. Sonra da başını kal-

dırıp sağa sola selâm verirse, şüphesiz ki Cenâb-ı Hak onun hâcetini yerine getirir.»

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz devamla buyurdular ki:

«Bunu alçaklara, beyinsizlere, ahlâksızlara öğretmeyin. Çünkü bu kabul olunan bir duâdır.»¹²⁸

İlim adamlarından bir kısmı diyor ki: Seher vaktinde kim Fâtiha'yı kırk bir defa okumaya devam ederse, Allah ona rızık kapılarını açar, işlerini kolaylaştırır, zahmetsiz külfetsiz olarak işlerini yürütür. Allah'ın izniyle buna mazhar olur. Havassı'l-Kur'ân'da da bu husus belirtilmiştir.

FÂTİHA'NIN ÖZELLİKLERİ

Her hayrın kapısını açmak, ya da her şerri def'etmek isteyen kimse, bunu Fâtiha-i Şerife ile yapmak istiyorsa, onu harfleri sayısınca, ya da peygamberlerden resûl olanlar sayısınca (313 resûl) veya üç günde bin defa, ya da beş veya yedi günde bin defa okusun; muradı yerine gelmiş olur. Ancak bunu abdestli bir şekilde kibleye yönelik olarak okuması ve okurken de ara yere dünya sözü sokmaması, sayı bitinceye kadar böyle devam etmesi gerekir. Eğer bu vaziyette halvete çekilir üç veya beş ya da yedi gün oruçlu bir vaziyette riyazette bulunursa, halvet esnasında birtakım esrar zâhir olur. Özellikle cuma gecesi ve gündüzü... Cuma sabahı da olabilir. Ancak kendisine zâhir olan esrarı gizli tutacak, halka duyurmaya-
cak.. Bu durumda Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e çokca salât u selâm verecek, onun şefaatinin umacak, vakit namazlarını vakti girince kılacak, sünnetleri de tamamen yerine getirecek ve devamlı abdestli bulunmaya çalışacak, güzel kokular (buhur ve benzeri şeyler) kullanacak, ud ve anber gibi güzel kokulu şeyleri yakıp tütsülenecek. Yedi günde matlubu yerine gelmeyecek olursa, ikinci hafta bulunmaya sabredecek...

Susuzluktan, açlıktan korkan kimse, sabahlayınca Fâtiha'yı okuyup eline üfledikten sonra ellerini yüzüne sürer, ka-

(728) Nihaye Şerh-i Hıddâye; İbn Mes'ud'dan (R.A.)

rın nahiyesine dokundurursa, Allah o gün Fâtiha bereketiyle ona kâfi olur.¹²⁹

Susuzluktan, açlıktan korkan kimse, sabahlayınca Fâtiha'yı okuyup eline üfledikten sonra ellerini yüzüne sürer, karın nahiyesine dokundurursa, Allah o gün Fâtiha bereketiyle ona kâfi olur.¹³⁰

FÂTİHA'NIN TASARRUFU HAKKINDA BAZI ÖZELLİKLER (Kİ BUNLAR EN BÜYÜK VE EN ÜSTÜN HASSALARIDIR)

Yapılan rivâyete göre Hazret-i Ali (R.A.) buyurdu ki:

Aşağıdaki tertib üzere kim Fâtiha'yı okursa, dünya ve âhiretin bütün murad edilen şeylerine kolaylıkla kavuşur, Allah Âdem oğullarının kalblerini ona müsahhar eder, üzerinden bütün belâları kaldırır, onu dünya ve âhiretteki kaymalardan kurtarır. O bunu her gün bir defa okur

Tertip şudur:

Kimşelerin olmadığı bir yerde güzel abdest alınmış bir vaziyette, beden tertemiz, elbise öylesine temiz bulunur. Nâfile olarak iki rek'at namaz kılar, selâm verdikten sonra yetmiş defa İSTİĞFAR da bulunur. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e vetmiş defa salât u selâm getirir ve bu tertibi yetmiş kere okur sonra hâcetini dile getirir. Şüphesiz ki Allah onun hâceti o gün yerine getirir ve belki o saatte... Ona birçok kalb ve esrar kapıları açar, kendi lûtf u keremiyle onu zengin kılar.

Şerif Buhari diyor ki: Fâtiha'yı bu tertip üzere okumaya devam eden kimse dünya ihtiyaçlarında hiç kimseye muhtaç olmaz. Allah ona gayib kapılarını açar

Şeyh-i Ekber Muhyiddin Arabî diyor ki:

«Tertiplendiği şekilde kim Fâtiha'yı her gün yedi def'a okursa halktan gizli ve örtülü olan GAYIB ÂLEMİNİ temaşa eder. Melekût âleminde olan ruhanilere muttali' olur. Ceberut âlemiyle irtibat sağlar. Süfli âlemden kopar. BEKA âle-

(729) Esrar-ı Fâtiha
(730) Bahrû'l-Ma'arîf

miyle tam bir bağlantıyla bağlantı kurar. Dünyevi ve uhrevi maksatlarıyla kurtuluş ve zafer yolunu elde eder. Allah'ın minnet ve keremiyle, feyiz ve lütfuyla bu esrara vâkıf olur.

Fâtiha'nın Esrarı adlı kitapta da buna yer verilmiş ve açıklaması yapılmıştır.

Yeryüzünün en fakiri, kulların en zayıfı ben derim ki (Hamid ve Mecid olan Allah bana yardımcı olsun.) Ben bahsedilen tertiplenmiş Fâtiha'yı aşağıda belirtildiği üzere Medine-i Münevvere'de buldum ve onu kendime vird edindim, bes vakit namazdan sonra devam ettim. Ancak bunu yaparken meşavihtan izin almamıştım. Zaten izin alacak bir şeyhe de rastlamamıştım. Muvacehe-i şerifede bulunduğum sırada Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den sordum. Bunun üzerine rü'yamda İmam Ali (R.A.) Hazretleri'ni gördüm; o bana izin verdi. İmam Ali'nin sağ elini öptüm. Sonra bu rü'yamı Ebû Kubeys'te şöhret bulan Şeyh Muhammed Süsusi Hazretleri'ne sordum. Bana: «Bu sana yeter, bu sana yeter evlâdım! Bu ruhanî bir icâzedir» buyurdu.

Tertip şöyledir :

Fâtiha'nın her yedi âyetinden biri haftanın bir gününe karşılık konmuştur; o günlerde tasarruf edecek ulvî ve süflî âlemden olan ruhanîlerle beraber. Günlerin isimleri ve harfleri de yerleştirilmiştir. Bunu iyi anla, tâki Allah sana kapısını açmış ola..

BİRİNCİ GÜN, PAZAR : Bu günde Bismillâhi'r-rahmânî'rahim elhamdü lillâhi rabbil âlemin der ve ilâve edersin :

Ya Hayyü, ya Kayyûm! Ey Revkayail! Cevap ver.. İşiterek ve itaat ederek, sen ve hizmetçin Muzhib, Elhamdü lillâhi rabbi'l-âlemin hakkı için, el-Hayyül kayyûm hakkı için cevap ver. Efendimiz Muhammed (S.A.V.) hakkı için, arşın ayaklarına müvekkel olan melekler hakkı için, ebced. Er-rahmânî'r-rahim.. Ya Raûf, ya Atûf! Ey Cibril, (A.S.) sen ve ebyaz olan hizmetçin cevap verin. Er-rahmân hakkı için, Raûf ve Atûf hakkı için, Efendimiz Muhammed (S.A.V.) hakkı için, Arşın ayaklarına müvekkel olan melekler hakkı için.. Hevvez.

Malik! yevmi'd-din Ey kalbleri ve gözleri çeviren! Ey işiterek ve itaat ederek cevap ver. Sen ve Ahmed olan hizmetçin, Malik! yevmi'd-din hakkı için, kalbleri ve gözleri çeviren Allah hakkı için, Efendimiz Muhammed (S.A.V.) hakkı için, Arşın ayaklarına müvekkel olan melekler hakkı için. Tikek.

İyyâke na'budu ve iyyâke nestaim. Ya Serî, ve ev Karib olan! Ey Mikâil! Sen ve hizmetçin Berkan! itaat ederek cevap verin, İyyâke na'büdî ve iyyâke nestaim hakkı için, Serî'l Karib hakkı için, Efendimiz Muhammed (S.A.V.) ve Arşın ayaklarına müvekkel olan melekler hakkı için.

Mustakim. Ya Kaadir, ya Muktedir! Ey hizmetçin! Şemhureş işiterek ve itaat ederek arata'l-mustakim hurmetine, el Kaadir olan! Efendimiz Muhammed (S.A.V.) ve Arşın ayaklarına müvekkel olan melekler hakkı için.. Faskat.

Aleyhim Ya Alim, ya Hakim! Ey hizmetçin! Zevbeaa işiterek ve itaat ederek Hakim olan Allah hakkı için ve Efendimiz Muhammed (S.A.V.) ile Arşın ayaklarına müvekkel olan melekler hakkı için.. Şetsah.

İlmağdûbi aleyhim veladdâllin. Yâ Kahir, ya Aziz! Ey hizmetçin! Sen ve hizmetçin Meymun işiterek ve itaat ederek cevap verin. Kahir ve Aziz olan Allah hakkı için ve Efendimiz Muhammed (S.A.V.) ile Arşın ayaklarına müvekkel olan melekler hakkı için.. Zedzağ.

Ey ruhânî melekler, ev ulvî ve süflî âlemde olan melekler! Ey Fâtiha'nın hizmetçileri! Cevap ver bana gelin. Bana yardım edin ve yardımda bulunun. Bütün işlerimde benden vana olun..

el-Veha 2 — el-Acel 2 — es-Saa' 2 — Yedi âyetli Fâtiha ve Kur'an-ı Azim hakkı için, Fâtiha'da ve Kur'an'da bulunan esrar ve berekât hakkı için.. Sizin itikat ettiğiniz azamet ve bürhan hakkı için.. Efendimiz Muhammed (S.A.V.) hakkı için..

Yeşil Refef'ini benim emrime ver. Çünkü sen her şeye kaadirsın. Senin rahmetinle bunu istiyorum. Sen merhamet edenlerin en çok merhamet edicisisin⁷³¹

BİR FAYDA

Ruhanileri teshir etmek veya âdemogullarının kalbini kazanmak ya da birçok hayırları elde etmek veya bütün şerleri def'etmek için Fâtiha ile tasarrufta bulunmak isteyen kimse, sabah namazından sonra veya geceleyin aşağıdaki tertibi okusun. Ve her birine başlarken Besmele ile başlasın. Şüphesiz ki bu tertipte büyük bir sır ve üstün kerem vardır

Pazar günü El-hamdü lillâhi rabbil âlemin âyetini 616 defa, pazartesi günü Er-rahmâni'r-rahim âyetini 619; Mâlikî yevmi'd-din âyetini saltı günü 242 defa; İyyâke na'büdü ve iyyâke nestâin âyetini çarşamba günü 856 defa; İhdinâ's-sırata'l-müstakim âyetini perşembe günü 1073 defa; Sıratallezîne en'amte aleyhim âyetini cuma günü 1837 defa; Gayri'l-mağdûbi aleyhim veladdâllin âyetini cumartesi günü 4233 defa okur. Bunu belli bir isim üzerine okumaması gerekir. Aksi halde kendisine zarar verebilir. Bu hususta gözünü aç, dikkatli ol (bu esrari en iyi ve en hayırlı işlerde kullan)

FÂTIHA'NIN BİRTAKİM TECELLİLERİNİ KULLANMAK

Boyle bir şey arzu ettiğin zaman hangi ay olursa olsun, ayın ilk gecesi tenhava çekilir, Fâtiha sûresini doksan dokuz defa okursun. Esmâ-i Hüsnâ'yı (Allah'ın doksan dokuz güzel isimlerini) de bir defa okursun. İkinci gece Fâtiha'yı doksan sekiz defa, ESMÂ-İ Hüsnâ'yı iki defa okursun. Böylece her gece Fâtiha'yı bir eksik sayı ile, Esmâ-i Hüsnâ'yı bir kere fazla yapmak suretiyle okur, tâ on beşinci geceye kadar böylece devam edersin. Onaltıncı gece Fâtiha'yı bir sayı fazla yaparak, Esmâ-i Hüsnâ'yı bir eksik kılarak avın sonuna kadar bu ameliyeyi yaparak okursun. Böylece muradın tamamlanmış olur.

(731) Bu Fâtiha'nın bir sırrıdır ki ancak ehil

Ruhânilerden sana arkadaşlık edecek olanlar külfetsiz bir şekilde gelirler ve sana güzel suretlerde görünürler. Bu kardeşliğiniz yeşil bir ipek üzerinde olur. Bu hususta çok uyanık bulun. Belirtilen gecelerde Fâtiha'yı ve Esmâ-i Hüsnâ'yı okurken ve en son gece Fâtiha'yı 600 defa tîlâvet ederken müteyakkız bulun. Okuma işi bitince hiç konuşma ve sağ yan üzeri yatağına uzan, yüzünü kibleye çevir. Ru'yanda sana arzu ettiğin haberi getirirler. Allah'ın izniyle bu gerçekleşir.⁷³²

FÂTIHA İLE TASARRUFTA BULUNMAK

Büyüğümüz Abdulvehhab Şârâni Hazretleri'nden rivâyet edilmiştir: Akşam namazı müstesna olmak üzere her farz namazdan sonra Fâtiha-i Şerife on sekiz defa okunur. Bunun müddeti yirmi sekizdir. Duâ makamında yapılır. Besmele çekilmez sadece teavvüz edilir. Sonunda âmin denilmez, hafzedilir. Yüz defa tamamlanınca şu duâ yapılır :

(732) Fâtiha'nın bu tecellisi, ancak sâlih kişilerde kendini gösterir. İtikadi zayıf, ahlâkı düşük, ibâdeti zevksiz olanlar bu tecellige mazhar olamazlar. (Mü-tercim)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَيِّئِ الْإِسْمِ الْحَرَامِ نَحْمَدُكَ يَا مَعْشَرَ الْعَالَمِينَ
يَفُوقُ حَمْدَ الْحَامِدِينَ حَمْدًا يَكُونُ رِضًا وَمَرْضَى عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ
الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الدَّيُّمُ لَا رُفْدَ لِرِضَاكَ وَلَا قَائِمَ لِوَعْدِكَ وَأَخْتَصَّ مُوسَى الْكَلِمَ
وَحَبَّ الْعِظَمِ وَهُوَ رَمِيذٌ وَسَمِيَ نَفْسُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَهُمَا إِتْمَانِ
جَبِيلَانِ فِيهِمَا شِفَاءٌ لِكُلِّ سَقِيمٍ مَلِكٌ يَوْمَ الدِّينِ لَدَى لَيْسَ لَهُ
مَنَازِعٌ فِي مَلِكٍ وَلَا شَرِيكَ وَلَا قَبْرَيْنِ وَلَا أَوْزِيرَ وَلَا مُشِيرَ وَلَا مَعِينِ
بَلْ كَانَ قَبْلَ الْعَوَالِمِ كُلِّهَا خَمْعِينَ أَنْتَ الْمَحِيطُ بِكُلِّ شَيْءٍ السَّالِطِينَ
وَالشَّيَاطِينَ وَسُوءِ عَمَلٍ لَا بَعْدِينَ وَلَا قَبْرَيْنِ وَوَجْهَتِي
عَلَى الْأَجْدَاسِ الْمُخْتَلِفَةِ يَا كَرِيمُ نَعْبُدُكَ بِالْإِقْرَارِ وَنَعْتَرِفُ بِالتَّقْصِيرِ
وَسْتَغْفِرُكَ مِنْ نَذْوَبٍ وَنَتُوبٍ لَيْتَ لَيْتَ وَنَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا
أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَنُحْمَدُكَ وَرَسُولَكَ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَيَّاكَ فَسْتَعِينُ عَلَى كُلِّ حَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ
بَدَنِي وَدِينِي يَا هَادِيَ الْمَضِلِّينَ لَا هَادِيَ غَيْرَكَ أَهْدِنَا الصِّرَاطَ
الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
وَالضَّالِّينَ اللَّهُمَّ يَا مَلِكُ رُؤُوبِ الْعَوَالِمِ كُلِّهَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ
إِنْ كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْغَمِّ يَا مُنْقِیَ الْمُؤْمِنِينَ قَرِّجِ
الْكَرْبَ عَنِ الْمُفْرَحِ عَنْ مُكْرُوْبَيْنِ يَا رَبِّ يَا عَدَّتِ الْمُسْتَغِيثِينَ
كَفِّنِي وَنَجِّنِي بِمَا خَفَ وَخَذَرُ وَسَمِعَ مِنْكَ لَا حَیْضَ
يَا مُغِيثُ عَشَى يَا مُغِيثُ يَسَى وَذُلُّوْهُ ذَاهِبُ مُعَاضِبَا
فَضْلُكَ يَا قَوْلَهُ نَحْنُ مُؤْمِنِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَصَلَّى عَلَيْهِ خَمْعِينَ وَحَمْدُكَ يَا مَعْشَرَ

Duânın anlamı :

«Kovulmuş, lânetlenmiş şeytandan Allah'a sığınırım Hamd âlemlerin rabbi Allah'a mahsustur Öyle bir hamd ile O'na hamdediyorum ki hamdedenlerin hamdine uygun olur Öyle bir hamd ile ki, o ilâhî rızaya uygun düşer O öyle Rah mân ve öyle Rahîm'dir ki, yeryüzünü, iklimleri döşeyip sus- lemiştir. Musâ Peygamber'i Kelimullah olmaya has kılmış, çü- rumuş kemukleri diriltmiştir Cenâbı Hak kendini RAHMÂN ve RAHÎM olarak anmış. Bu ikisi kadri yüce isimlerdir ve her derde şifâdır. Mâlikî yevmi'd-dîn = Din gününün yegâne sâ- hibi'dir. Ona onun mülkünde hiçbir çekişen ve hiçbir ortak olan yoktur. Onun hiçbir yakını (nesep yoluyla akrabası) ve veziri ile müşiri de yoktur. Yardımcısı da olmaz. O bütün âlem- lerden önce vardı (ve hep var olacaktır).»

(Allah'ım!) Sen bütün hükümdarları ve şeytanları (kudretle, bükümranlığınla) kuşatmışsın. Uzakta-kiler ve yakında-kiler üzerine bana vardım ol ve beni muhtelif cinslere doğru yönelt. İyyâke na'budu. Ancak sana ibâdet ederim, ik-bat ile kusuruna ittâta bulunur. Zanahlarımdan dolayı sa-na tevbe ve istiğfar ederim. Senden başka ibâdete lâvık ilâh olmadığına, bir olduğuna, eşin ortağın bulunmadığına şeha-dette bulunurum. Yine şahadet ederim ki, Muhammed Senin kulun ve resûlündür. İyyâke nestain. Ancak senden yardım isterim. Ey sapıtılmışları doğru yola eristiren! Senden başka doğru yola eriştiği bulunmaz. İhdinas sıratı mustakim sı-ratalleziyne en'amte aleyhim ğayril mağdûbı aleyhim velad-dâllin = Bizi doğru yola erıştır, kendilerine nimetini sundu-ğun kimselerin yoluna. Gazaba uğrayanların azıp sapanların yoluna değil... Allah'ım, ey âlemlerin dizginini elinde tutan, her şeye sâhip bulunan! Senden başka (hakiki) ilâh yoktur. Seni tenzîh ederim. Şüphesiz ki ben zalimlerdenim. Beni gam ve kederden kurtar, ey mu'minlerin kurtarıcısı! Benden sı-kıntı ve kederleri gider, ey sıkıntıda olanları ferahlatıcı kapı-lar açan! Ey Rabb! Ey meded ve yardım umanların yardımına erişen!. Sen benim için kâfi ol, korktuğumdan beni kurtar,

beni yemyeşil bir mülke sahip kıl.. Ey yardıma erişen, beni kurtar, imdadıma yetiş!. Ey yardıma erişen, imdadıma yetiş! (Zünnün hakkında söylediğimizi de an. O, öfkelenerek giderken, kendisini sıkıntıya sokmayacağımızı sanmıştı; fakat sonunda karanlık içinde: «Senden başka ilâh yoktur. Sen münezzehsin. Doğrusu ben haksızlık edenlerdenim» diye seslenmişti. Biz de ona cevap verip, onu üzüntüden kurtarmıştık. Mü'minleri de böylece kurtarıyoruz.»¹³³

Allah'ın salât u selâmı Efendimiz Muhammed'e (S.A.V.) onun tertemiz hanedanına ve bütün ashabına olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.»¹³⁴

FÂTIHA'YI YAZMANIN ÖZELLİKLERİ VE INSANLARA BU HUSUSTA OLAN FAYDALAR

Bilmiş ol ki Fâtiha-i Şerife, dertleri ve elemeleri giderir, âfiyeti süratlendirir. Bu hususta birçok sahîh haberler ve açık eserler Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'den vârid olmuştur «Fâtihatü'l-Kıtab, her derde devâdır.»

İlim adamlarımızdan bazısı demiş ki: Fâtiha-i Şerife'yi tertemiz bir kap içine yazıp onu su ile silip (ruhî bir hastalığa tutulmuş) hastaya içirildiği takdirde Allah'ın izniyle şifâ bulur. Veva o su ile hastanın bütün bedenine meshedilir, yanı su rülür. Özellikle ağrı hissettiği nahiye üç defa sürülür ve şöyel denilir :

اللَّهُمَّ اشْفِ فَإِنَّ الشَّافِيَ اللَّهُمَّ أَكْفِ فَإِنَّ الْكَافِيَ اللَّهُمَّ
عَافِ فَإِنَّ الْمَعْفَى

«Allah'ım! Sen şifâ ver Çünkü sen şifâ vericisin Allah'ım! Sen kâfi ol buna, çünkü sen kâfisin.. Allah'ım! Sen âfiyet ver. Çünkü âfiyet vericisin.»

(733) Endiyâ sûresi, âyet: 87
(734) Fethü'l-Mecid

Böyle yapılıncaya hasta, Allah'ın izniyle hastalıktan kurtulup şifâ bulur. Meğer ki eceli gelmiş ola.. O takdirde kurtulmasına imkân yoktur

Fâtiha-i Şerife temiz bir kaba yazılıp temiz bir su ile silindikten sonra, o su ile hasta (daha çok ruhi deprasyon geçiren) yüzünü yıkarsa, Allah'ın izniyle şifâ bulur. Kalbinde bir başkalaşma duyan, ağrı, sızı hisseden veya çırpınıp ıstırap çeken kimse içecek olursa, Allah'ın izniyle sâkinleşir, elem ve acısı kalmaz.

Fâtiha-i Şerife'yi za'feran ve misk karışımı bir mürekkeple yazıp gül suyu ile silip içecek olursan, zekân açılır, hafızan kuvvetlenir. Hafızasında bir şey tutamayan kimse yedi gün bunu içecek olursa bonlüğü zail olur, işittiğini hatırlama veteneğine sahip olur.

Bunu temiz bir kaba yazıp gül yağı ile sildikten sonra ağrı çeken kulağa akıttığın takdirde iyileşir ve bir daha ağrı görmez.¹³⁵

Yine temiz bir kaba yazıp kınaçiçeği yağıyla sildikten sonra vetmiş kere Fâtiha'yi üzerine okuyup kaldırmakta fayda vardır. İhtivaç duyulduğunda kullanılırsa romatizma, felç, rahim kanaması, bel ağrısı gibi rahatsızlıklara iyi gelir. Şovle kınaçiçeği yağı ağrı duyulan nahiye sürülür.¹³⁶

Bunun gibi Fâtiha'da birçok havass vardır. Bunların hepsini burada sayıp sıralamamız mümkün değildir.

ÇOCUĞUN AÇIK-SEÇİK KONUŞABİLMESİ İÇİN

(Bilindiği gibi güzel konuşmak, iyi cümle kurmak, kelimeyi yerli yerinde kullanmak bir sanattır. Buna «fesahat-i lisan» denir. Eğitimin, aile kültürünün, cemiyet kültür seviyesinin bunda büyük te'sirleri vardır. Bütün bu vasıtalarla baş

(735-736) Gül yağı kendine özgü te'sirleri vardır. Aynı zamanda antiseptiktir. Kınaçiçeği yağı hem antiseptiktir hem de yakıcıdır. Sınırları tahrik eder ve ağrıları giderir. Böylece maddi ve mânevî tedavî bir araya gelmiş oluyor. (Mütercim)

vurulduktan sonra bir de mânevî vasıtalarla baş vurmakta yarar vardır.)

Fâtiha-i Şerife cam bardağa yazılır. Sonra temiz su ile yıkanıp elde edilen bu su çocuğa içirilir. Fâtiha ile birlikte şunları da yazmanın büyük faydası vardır: Âyet-i Kürsî, Rabbiş-rahli Sadri ve Yessirli emri vehlül ukdeten min lisanî yefka hu kavli ile ve yükellimu'n-nâse fi'l-mehdi ve kehlen âyeti ile Kaalû keyfe nukellimû men kâne fi'l-mehdi sabiyya âyeti ve Kaale innî Abdullahi atanîye'l-kitabe ve'l-hikmete ve tefehhem-nâhâ Süleyman... Şâkirin'e kadar, Kaaleta e'tinâ taaiin lillâhi rabbi'l-âlemîn âveti yazılır.⁷³⁷

el-Hakim (rahmetullahi aleyh) diyor ki :

«Cuma akşamı yatsı namazından sonra za'feran ve gül yağı karışımı mürekkeple ceylân derisine Fâtiha-i Şerife'yi ve sûrelerin başında bulunan Elif - Lâm - Mîm, - Elif - Lâm - Mîm Allahü..., Elif - Lâm - Mîm - Sât, Elif - Lâm - Râ, Elif - Lâm - Mîm - Râ, Kâf - Hâ - Yâ - Ayn - Sât, Tâ - Hâ, Tâ - Sîn, Tâ - Sîn - Mim, Yâ - Sîn, Sad, Kaf, Ha - Mîm - Ayn - Sîn - Kaf, Ha - Mîm, Nûn. Bunlar Fâtiha'dan başka yirmi dördttür. Hangi aydan olursa olsun, bunların yazılması ay'ın yirmi dördüne tesadüf eden cuma gecesine tesadüf ettirilir. Sonra bir kâğıt boşluğuna yerleştirilir ve bakire bir gelinlik kızın hazırladığı bal mumu ile sıvanır. Böylece bunu üzerinde taşıyan kimsenin kalbinde yiğitlik duygusu gelişir, güçlenir, düşmanın serrine karşı yeterli olur, herkes yanında makbul bir insan sayılır. Fakir ise zengin olur, borçlu ise, Allah onun borcunu ödeme imkânlarını doğurur. Korkak ise güven bulur, deli ise akıllanır, üzüntülü ve kederli ise Allah ondan sıkıntıyı giderir. Yolcu ise çoluk-çocuğuna döner.

«Bekâr bir kızın boynuna takılırsa, isteklisi olur, ona rağbet edenler çoğalır. Bir dükkâna asıldığı takdirde alış-veriş edenleri artar... Çocukların boynuna asıldığı takdirde korktu-

(737) ed-Dürrü'n-Nazim

ları her şeyden güven içinde olurlar, aynı zamanda korunurlar.⁷³⁸

Temimi (rahmetullahi aleyh) diyor ki :

«Sakin sakın Allah'ın kitabındaki özelliklere karşı lâkayd davranma veya gaflet içinde bulunma. Bu hususta itikadında bir gevşeme meydana gelirse hem dünyada, hem âhirette zarara uğrayanlardan olursun. Bundan da Allah'a sığınınız. Çünkü Cenâb-ı Hak Kur'an'da buyuruyor —ki o, en doğru söyleyendir—: «Kitâb'da biz hiçbir şeyi eksik bırakmadık.»⁷³⁹ «Yaş ve kuru ne varsa hepsi o apaçık Kitâb'dadır.»⁷⁴⁰

Buna işaretle Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki

«— Kur'an'dan dilediğini, istediğin kimse için al!..»

Bir rivâyette ise konumuzla ilgili olarak şöyle deniliyor: «Kur'an-ı Azîm'e karşı gevşeklik ve lâkaydlık gösteren ve bu hususta kötü zan besleyen kimseye cidden kötü bir ceza vardır.»

Allâme İbnü'l-Kayyim kendi eserinde diyor ki: «Her derdin bu devası vardır. Ben ise tedavinin Fâtiha ile yapılmasını çok güzel buldum. Amel edince de şifâ hususunda onda hayret avandıracak şekilde bir te'sir buldum. Bunu şöyle anlatabilirim: Bir müddet Mekke'de kaldım. Bu arada birtakım rahatsızlıklar bende belirdi. Bunları tedavi edecek ne bir doktor, ne de bu işten anlayan bir kimse bulabıldım. Kendi kendime dedim ki: Ey nefsi! Bırak beni, bırak beni, kendimi Fâtiha ile tedavi edeyim. Nitekim öyle yaptım ve Fâtiha'nın tedavide büyük ve hayret verici te'sirini gördüm. Ondan sonra da şiddetli elem ve ıstırap çekenlere Fâtiha'yi tavsiye ettim, böylece birçok kimse bu sayede sur'atle tedavi olup rahata kavuştular. Evet, bütün bunlar Fâtiha'nın bereketiyle oldu. Ama ne var ki bu konuda şifâ derecesi hayli farklıdır. Bu farklılık ya amel edenin himmetinin zayıflığından veya o hastanın Allah

(738) Havâss-ı Kur'an.

(739) En'âm sûresi, âyet: 39.

(740) En'âm sûresi, âyet: 59.

kitabıyla tedaviye müsait olmamasından meydana gelebileceği gibi okuyanın himmet zaifliği veya harflerin mahreçlerini değiştirilmesi ya da sıfatları yanlış telâttuz etmesi yahut hastanın böyle bir tedaviyi kabule müsait olmaması da bu sebepler arasında gösterilebilir. Yoksa, hem âyetler, hem duâlar hadd-i zatında yararlıdır, şifâ vericidir.»

«Bilmiş ol ki: İnsanlardan birçoğu bununla amel eder ama maksad ve gavesine ulaşamaz. Bu da iki sebepten biridir: Ya amel eden âsi ve günahkâr bir kimsedir, intihâlât ve mükâşetâta ehil değildir. Ya da şüphe ve deneme üzere Kitabullah ile amel etmek istivordur. O halde habis nefislerde o öldürücü zehirlerden, helâk edici o kem gözlerden birisi meydana gelir de zeki ve şerif nefisler onu Fâtîha'nın esrarı hakikatleriyle, derin mânalarıyla ve içinde taşıdığı TEVHÎD TEVEKKÜL, SENÂ ile karşılar, o şevtanî nefislerin te'siri ni derhal def'eder ve hiç şüphe götürmevecek şekilde rahatsızlığı tedavi eder.»⁽¹⁾

قوله	١٠٤٢٢٦	١٤٢١٤٠	٢٨٤١٩٥	٢٨٤٢٨	٦٦٢٢٢	قوله
ق	٣٧٩١٤	٧٥٨٠٨	١١٢٧١٢	١٥١٦١٦	٢٤٢٢٧٦	قوله
قوله	١٦١٠٢٩	٢٥٥٨٥٢	٨٥٢٨٤	١٢٢١٨٨	١٢٢١٨٨	قوله
ق	٤٧٢٨٠	١٢٢٦٦٤	١٧٠٥٦٨	٢٦٥٢٢٨	٩٤٧٦	قوله
قوله	٢٧٤٨٠٤	١٨٩٤٢	٥٦٩٥٦	٩٤٧٦٠	١١٠٠٤٤	قوله

EBCED hesabıyla elde edilen bu vefk, «330 Fâtîha'yı kapsamaktadır. Kim bunu yazar da beraberinde taşırırsa, Allah

(741) Semak'î-Maarrî, Fâtîha'nın esrarı bölümü

onu her belâdan ve âfetten muhafaza buyurur ve o kimse her yerde bûvür, halk arasında sevimli olur. Bu hasta için vazir da suyu içirilir. Yedi gün devam edilince Allah Fâtîha'nın bereketiyle o hastaya şifâ verir. (Bu daha çok ruhi hastalıklardır. İnancarak amel edenler fayda görmüşlerdir.)

KARI-KOCA ARASINI YA DA İKİ KARDEŞ ARASINI DÜZELTMEK İÇİN FÂTİHA-I ŞERİFE'Yİ YAZMAK

Salihlerden Şeyh Ahmed Razi (rahmetullahi aleyh) diyor ki:

Karı-koca ya da iki kardeş arasını düzeltmek isteyen kimse, bu konuda Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in emirlerine uyarak böyle havırlı bir mes'elele eğilirse, Allah ona bir şeyid sevabı verir. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in bu hususta hadisleri de vardır: «İki kimse arasını düzelter, bir şehid sevabı kazanmayı hak etmiştir.» O halde bu hayırlı işe girişen (önce gerekli tedbirleri aldıktan sonra) Fâtîha-i Şerife'yi gülsuyu ve misk karışımı za'feranla yazar ve bu snada ud yakarak etrafa güzel tütsüler yayar, kendisi de abdestli bulunur ve yazı bu şartlar üzere yazılır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سُبْحَانَ رَبِّ الْعَالَمِينَ يَحْمَدُ فَلَانُ بْنُ فَلَانَةَ
 نَعْدُو بْنُ فَلَانَةَ وَلِفُلَانَةَ بِنْتِ فَلَانَةَ طَاعَةَ اللَّهِ تَعَالَى وَلِفَاتِحَةِ
 الْكِتَابِ الشَّرِيفَةِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِرَحْمِ فَلَانُ بْنُ فَلَانَةَ لِفُلَانَةَ بِنْتِ فَلَانَةَ
 طَاعَةَ اللَّهِ تَعَالَى وَلِفَاتِحَةِ الشَّرِيفَةِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ امْتَلِكْ
 فَلَانُ بْنُ فَلَانَةَ لِفُلَانَةَ بِنْتِ فَلَانَةَ إِمْتِلَاكَ عِبُودِيَّةٍ وَرَأْفَةٍ
 وَرَحْمَةٍ وَشَفَقَةٍ طَاعَةَ اللَّهِ تَعَالَى وَلِسِرِّ الْفَاتِحَةِ الشَّرِيفَةِ أَيَّاكَ
 نَعْبُدُ يَعْبُدُ فَلَانُ بْنُ فَلَانَةَ لِفُلَانَةَ بِنْتِ فَلَانَةَ طَاعَةَ اللَّهِ تَعَالَى
 وَلِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ الشَّرِيفَةِ وَأَيَّاكَ نَسْتَعِينُ اسْتِعَانِ فَلَانُ
 بْنُ فَلَانَةَ بِاللَّهِ وَبِسِرِّ الْفَاتِحَةِ الشَّرِيفَةِ عَلَى فَلَانُ بْنُ فَلَانَةَ
 أَنْ يُطِيعَهُ رَغْبًا وَهَبًا وَسِرًّا وَجَهْرًا طَاعَةَ وَحُبَّةً لَهُ وَأَقْبَالَ
 فِي الْأَفْعَالِ وَالْأَقْوَالِ وَاسْتِعَانِ بِاللَّهِ عَلَيْهِ وَبِسِرِّ الْفَاتِحَةِ
 الشَّرِيفَةِ وَفِي الْإِمْتِثَالِ لَهُ تَحْتَ إِرَادَتِهِ إِهْدِنَا الصِّرَاطَ
 الْمُسْتَقِيمَ اهْتَدَى وَاسْتَقَامَ فَلَانُ بْنُ فَلَانَةَ لِفُلَانُ بْنُ فَلَانَةَ
 اسْتِقَامَةً وَحُبَّةً وَعِبُودِيَّةً وَسَمْعًا وَخُضُوعًا فِي قَوْلِهِ مِنْ غَيْرِ
 رَجُوعٍ طَاعَةَ اللَّهِ تَعَالَى وَلِسِرِّ الْفَاتِحَةِ الشَّرِيفَةِ صِرَاطَ الَّذِينَ
 نَعْتَمُ عَلَيْهِمْ أَنْعَمَ فَلَانُ بْنُ فَلَانَةَ لِفُلَانُ بْنُ فَلَانَةَ بِجَمِيعِ
 مَا يُطْلَبُ مِنْهُ وَمَا يَرْجُوهُ طَاعَةَ اللَّهِ تَعَالَى وَلِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ
 الشَّرِيفَةِ حُبَّةً وَشَفَقَةً وَرَحْمَةً غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
 وَلَا الضَّالِّينَ آمِينَ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا
 عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَيْتَ بَيْنَ
 قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Türkçe anlamı :

«Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm. El-Hamdu lillâhi Rabbil
 âlemin.. Falan oğlu falanı över veya falan kızı falanı over, Al
 lah'a ve Fâtîha-i Şerîfe'ye itaat etmek üzere, Er-Rahmâni'r-Ra-
 him: Falan oğlu falana ya da falan kızı falana merhamet
 eder. Allah'a ve Fâtîha-i Şerîfe'ye itaat etmek üzere.. Mâlikî
 Yevmi'd-Dîn: Falan oğlu falan, falan kızı falana merhamet,
 şefkat ölçülerini içinde Allah'a itaat etmek üzere Fâtîha'nın sırrı
 hakkı için sâhip bulunsun. İyyâke na'büdû: Falan oğlu fa-
 lan, falan kızı falana gönül alçaklığı içinde Allah'a kulluk et-
 mek üzere Fâtîha-i Şerîfe hakkı için bağlansın. Ve iyyâke
 nestain: Falan oğlu falan Allah ile Fâtîha-i Şerîfe ile yardım
 görsün falan oğlu falan üzere, tâki ona baş eğsin; hem
 râğbet etsin, hem korksun, hem gizli, hem aşıkâr itaat ve ma-
 habbet üzere bulunsun, söz ve davranışlarında bu ölçü içinde
 olsun Allah ile ona karşı yardım gösün, Fâtîha-i Şerîfe'nin
 sırrı hakkı için.. Meşru emirlere uymakta onun irâdesi altında
 bulunsun.. İhdinâ's-sırata'l-müstakîm: Falan oğlu Falan Allah'a
 itaat etmek üzere Fâtîha-i Şerîfe'nin sırrı hakkı için doğru yo-
 lu bulsun, dosdoğru olsun, sevgi, itaat, tevazu üzere bulunsun.
 Sordun hep bu çıkıde olsun. Bu daha doğru yoldan ayrılmâ-
 mak üzere. Sıratalleziyne en'amte aleyhim Falan oğlu falan,
 falan oğlu falana arzu ettiği ve umduğu her şeyde iyilikte bu-
 lunsun bunu sırf Allah'a kulluk olsun diye yapsın, sevgi ve
 şefkat üzere bulunsun. Fâtîha-i Şerîfe'nin sırrı hakkı için
 Gavril mağdûbı aleyhim veladdâllîn, âmin. Onların kalblerin-
 deki kin ve hasedı çekip kopardık. Onlar kardeşler olarak kar-
 sılıklı sedirler üzerindedirler. Eğer yeryüzünde olan her şeyi
 harcamış olsaydın, yine de onların kalblerini birbirine ısındı-
 ramazdın. Ama Allah onların kalblerini birbirine ısındırdı ve
 aralarındaki kin ve soğukluğu giderdi. Çünkü Allah yegâne ga-
 alib ve yegâne hikmet sahibidir.»¹⁴²

Bu yazı işi tamamlanınca bir iğne alıp o kâğıdın ortasına

(742) Duada gelen füllerin çoğu geçmiş ile ilgili olanlardır ki biz bunların
 çoğunu Türkçede daha akıcı olsun diye emr-i gâib şeklinde terceme ettik.
 Hazinetü'l-Esrar - Celiletü'l-Ezkar — P.: 28

batır ve niyet ettiğin şahsın bulunduğu tarafa gelmek üzere ruzgâra karşı as, böylece matlub hâsıl olmuş olur. Diğer bir rivâyette ise, bu ameliye yapıldıktan sonra o şahıs Allah'ın sana tınır hayret uyandıran cihetlerini görünceye kadar Fâtiha-i Şerife'yi okumaya devam etsin.. deniyor.⁷⁴³

Arası açık iki kişiyi barıştırmak, soğukluğu gidermek istediğin zaman onların elbiselerinden bir iplik koparıp al ve şu âyeti okuyarak onları birbirine sar ve sonra da aşağıdaki duâyı oku:

Âyetlerin meâli:

«Toptan Allah'ın ipine (Kur'an'a, onun dinine) sarılın, ayrılmayın. Allah'ın size olan nimetini anın: Düşmandınız, kalblerinizin arasını uzlaştırdı da onun nimeti sayesinde kardeş oldunuz.»⁷⁴⁴

«Ey iman edenler! Doğrusu biz sizleri bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi milletler ve kabileler halinde koyduk ki birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz Allah katında en değerliniz, ona karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Allah her şeyi bilen ve herşeyden haberdar olandır.»⁷⁴⁵

DUÂ

Allah'ım! Musâ ile Harun'un arasını bulup ısındırdığın gibi falan oğlu filân ile falan oğlu falanın da arasını bul ve ısındır. Cebrâil ile Mikâil'in arasını, Hadice-i Kübrâ ile Muhammed'in (S A V) arasını bulup ısındırdığın gibi bunların arasını da bulup ısındır. Fâtîme-i Zehrâ ile Ali Murtaza arasını bulup ısındırdığın gibi bunların arasını bul ve ısındır. Allah'ım bu ikisi arasını (karı-koca arasını): Allah'ın hoş bir sozu, kökü sağlam, dalları göğe doğru olan —Rabbinin izniyle her zaman meyve veren— hoş bir ağaca benzer. Nasıl misal verdiğini görüyor musun?»⁷⁴⁶

(743) Havâss-ı Kur'an. (Bu tarz yazı yazmalar hakkında Resûlullah (S A V) Efendimiz'den bize kadar gelen sahih bir rivâyet yoktur.)

(744) Âl-i İmrân sûresi, âyet: 103

(745) Hâcürat sûresi, âyet: 13.

(746) İbrâhim sûresi, âyet: 24

Bunları her okuduğunda ipleğe bir dağum vurursun. Ye di düğüm tamamlanıncaya kadar devam edersin. Ve sonra o ipleği arası açık olan iki kişi, ya da karı koca'dan birine verirsın. Onu üzerinde taşıdığı anda Allah'ın izniyle araları düzelmiş olur.⁷⁴⁷

Şeyh Muhyiddin bin Arabî (K.S.) Hazretlerinden yapılan rivâyete göre; o şöyle diyor: «Gecenin bir saatinde Besmele çekip Fâtiha-i Şerife'yi böylece okur. İyyâke nestâin cümlesine gelince şu duâ ile duâda bulunur: Allah'ım! Kendi isim ve sıfatların arasını cem'ettiğin gibi benimle hâcetimi de bir araya getirip cem'eyle! Ey celâl ve ikram sahibi!.. Sonra İhdinas sıratâ müstakîm'i okur ve sonra da her âyet başlangıcında şu duâyı okur: Allah'ım! Fâtiha'nın sırrı hakkı için, izzet ve azametini, celâl ve cemalin hakkı için, gökler ve yer ehli hakkı için, bütün nebi ve resûller hakkı için (salât u selâm onlara, ham de âlemlerin rabbi Allah'a olsun) benim arzuladığım şeyi bana müsahhar eyle.»⁷⁴⁸

YÜZ ÇEVİRENLERİN KALBİNİ YUMUŞATMAK, ŞEFKATLENDİRMEK İÇİN YAPILAN DUÂ

«Eğer yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ilâh yoktur. Yalnız ona güveniyorum. O, büyük arşın rabbidir.»⁷⁴⁹

Bu âyet-i kerîmenin özelliği: Yüz çevirenlerin kalbinde iyi tavır takınmadıkları kimseye karşı bir merhamet ve şefkat doğurur. Hile yapmak isteyenlerin hilesini boşa çıkarır. Cuma gecesi varıvı bulduğunda bu âyeti otuz defa okuyan ve her defanın sonunda şu duâyı vapan kimse kendisine karşı iyi davranmayan, yüz çeviren dost ve tanıdığın kalbine merhamet ve şefkat duygusunun yerleşmesine vol açmış olur. Al-

(747) Fâtiha'nın ve diğer âyetlerin bu tür te'sirine inanan bir kimse yazılı kâğıdı ya da düğümü ipleği üzerinde taşımaya başlayınca psikolojikman kendisinde bir yumuşama ve barışma isteği belirir.

(748) Havâss-ı Kur'an.

(749) Tevbe sûresi, âyet: 129

lah'ım! Sen bana kâfisin rabbim.. Beni falan kimseye karşı sevilen yap. Kalbini benden yana şefkatle doldur; bana baş eğsin.»

Havass-ı Kur'ân'da da belirtildiği üzere, bu âyeti ve duâyı okuyan, arzu ettiği kimsenin şefkatini kendine doğru —Allah'ın izniyle— çekmiş olur.

ÂYET-İ KÜRSİ'NİN İNMESİ VE ŞEYTANLARIN HİLELERİNİN HÜKÜMSÜZ KALMASI

Hicretten sonra bir gece ÂYET-İ KÜRSİ Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'e indi. Rivâyete göre bu âyet inerken beraberrinde kırk bin melek bulunuyordu. Başka bir rivâyette ise, seksen bin melek bulunuyordu. Bütün bunlar, inen âyetin kadrini yüceltmek içindi. O halde sen de bu âyetin kadr u kıymetini iyice bil. Bunun üzerine Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz Zeyd bin Sâbit (R.A.) Hazretleri'ni çağırdı. O da inen bu âyeti yazdı.

Rivâyetlere göre, Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in yirmiyedi kâtibi bulunuyordu: Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali, Zübeyr, Âmir bin Führeyre, Halid, Ebban, Saîd bin Âs'ın iki oğlu, Abdullah bin Erkam, Hanzele bin Rabî, Ubey bin Kâ'b, Sabit bin Kayse bin Şemmas, Şurahbil bin Hasene, Muğîre bin Şâ'be, Abdullah bin Zeyd, Cehm bin Salt, Halid bin Vehd, Alâ' bin el-Hadremî, Amr bin Âs, Abdullah bin Revaha, Muhammed bin Mesleme, Büreyde bin Hasib, Abdullah bin Ubey, Muaykib bin Ebî Fâtîme, Zeyd bin Sâbit, Muaviye bin Ebî Süfyan. Bu son ikisi ashab arasında, fetihten sonra kitâbet konusunda Resûlüllah'a en çok lâzım olan kişilerdi.

Kâtiplerin sayısının kırk iki olduğunu söyleyenler de var.

Âyet-i Kürsî inince, yeryüzünde bulunan bütün putlar yere kapandılar. Ülkelerde bulunan hükümdarların da iç âlemlerinde sarsıntılar ve kapanmalar oldu. Taçlar başlarından düştü. Şeytanlar yer yer kaçıştı, birbirini vurup geçti, hepsi İblis'in yanında toplanıp durdu. Durumu ona anlattılar. İblis

onlara, yeryüzüne yayılmalarını, doğusunu ve batısını taramalarını emretti. Onlar da dönüp dolaştılar, gelip Medine-i Mu-nevvere'ye ulaştılar. Gördüler ki Âyet-i Kürsî inmiştir.

ÂYET-İ KÜRSİ'NİN BÜYÜKLÜĞÜ VE EFDALİYETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Âyet-i Kürsî'nin azameti, daha üstünlüğü, daha yüceliği hakkında doksan beş hadis-i şerif bulunduğunu ve doksan üç de ismi olduğunu tesbit edebildim. Bunları kısaltıp kırka indirdim; gerisini uzamasın diye terkettim. Kadri yüce bu âyet-te sayılmayacak kadar esrar vardır. Bu âyete devam edene müjde ve sür'atle icabet va'dedilmiştir. (Allah beni de, sizi de bu âyete devam etmeye muvaffak eylesin!)

BİRİNCİ İSİM: Âyet-i Kürsî.

Bu âyete niçin KÜRSİ ismi verilmiştir? Rivâyete göre, Cenâb-ı Allah KÜRSİ'yi yarattığında onu yedi kat göklerle çevirdi. Hepsi de Kürsî'nin yanında, sahraya atılmış küçük bir halka kadar kaldı. Allah bu büyük Kürsî'nin sağına onbin, soluna da onbin başka kürsü yerleştirdi. Her kürsiye bir melek oturttu. Melekler hem Âyet-i Kürsî'yi okur, hem de ümmet-i Muhammed'den onu okuyanların sevaplarını defterlerine yazarlar.

Allah KALEM'e emretti, Âyet-i Kürsî'yi yazmasını. Onlar da bu emre uyarak bu Âyet-i Kürsî'nin etrafına yazdılar. Bu bakımdan kim Âyet-i Kürsî'ye devam ederse Allah ona kıyâmet günü Kürsî'nin ağırlığına sevap verir¹⁰⁰

Ebû Zer el-Ğıffarî (R.A.), Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'den sordu :

— Kürsî nedir ya Resûlallah!?

— Ya Ebâ Zer! Gökler ve yerler Kürsî'nin yanında, çöle atılmış küçük bir halka gibidir. Yedi kat göklerle yer, Kürsî ile birlikte Arş'ın yanında çöle atılmış küçük bir halkadan baş-

ka değildir. ARŞ'ın KÜRSİ üzerindeki üstünlüğü, büyük çölün o halkaya olan üstünlüğü gibidir, diye cevap verdi.⁷⁵¹

«KÜRSİ incidendir. Kalem de incidendir. Kalemın uzunluğu yediyüz senelik mesafe kadardır. Kürsi'nin uzunluğunu ise Allah'tan başka bilen yoktur. Ancak bildirdiği ilim adamları bilebilir.»⁷⁵²

Es-Süddî'den yapılan rivâyete göre: «Gökler ve yer, ARŞ'ın önünde bulunan KÜRSİ'nin içindedir.» ed-Dürrü'l-Mensur'da böyle belirtilmiştir.⁷⁵³

Haberlerde anlatıldığına göre: ARŞ'ı kaldıran meleklerle KÜRSİ'yi kaldıran melekler arasında yetmiş hicab zulmetten, yetmiş hicab nurdan bulunuyor. Her hicab arası beşyüz senelik mesafededir. Eğer bu hicablar olmamış olsaydı, KÜRSİ'yi taşıyan melekler, ARŞ'ı kaldıran meleklerin nurundan yanmış olurlardı. ARŞ'ı kaldıran meleklerle KERRUBİYUN denir. Bunlar meleklerin başları ve üstünleridirler.⁷⁵⁴

Ikrim'e'den yapılan rivâyette deniliyor ki: «Güneş, Kürsi'nin nurunun yetmiş parçasından bir parçadır. KÜRSİ ile ARŞ'ın nurunun yetmiş parçasından bir parçadır.»

İKİNCİ İSİM: Âyetlerin en büyüğüdür. Buna «A'zamü'l-âyât» denir. Bu hususla ilgili olarak Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ashab-ı kirâmdan Ebû'l-Münzir'e şöyle diyor:

«Ey Ebâ Münzir! Allah'ın senin yanında olan kitabında hangi âyetin daha büyük, kadri yüce olduğunu biliyor musun?»

Ebû Münzir şu cevabı verdiğini söylüyor:

«Allahü Lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyüm.....'dır.»

Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz mübârek elini göğsüne vurarak buyurdu ki:

«İlim seni güçlendirmiş, anlayışını artırmıştır, ey Ebâ Münzir!»⁷⁵⁵

(751) İbnî Cerir, Ebû Şeyh, İbnî Merdevveyh, Beyhakî, Ebû Zer'den

(752) Ebû Şeyh, Ebû Nuaym; Ali'den (R A)

(753) İbnî Cerir, İbnî Ebî Hâtim

(754) Revnaku'l-Tefâsîr

(755) Ebû Şeyh / ed-Dürrü'l-Mensur.

(756) Ahmed bin Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Hâkim, el Herevî

Bazı rivâyetlerde, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in bu cümleyi üç defa tekrarladığı kaydedilmektedir. Ubey bin Kâ'b teeddüben cevap vermemiştir.

Ebû Münzir», Ubey bin Kâ'b Hazretleri'nin künyesidir.

İmam Tirmizi ve başka muhaddisler şunu da ilâve etmişlerdir. «Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz devamla buyurdu ki: «Canımı kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, bu âyetin bir dili iki dudağı vardır: ARŞ'ın ayağı yanında Cenâb-ı Hakk'ı takdis ve tenzih eder.»

Konumuzla ilgili diğer hadis-i şerifler:

«Kur'an'daki hangi âyetin daha kadri yüce olduğunu biliyor musunuz?»

Ashab-ı kirâm

— Allah ve Resûlü daha iyi bilir, dediler

Buyurdular ki:

«— Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm...»⁷⁵⁷

«Kur'an'ın en üstünü, BAKARA sûresidir. Kur'an'da kadri en yüce âyet, ÂYET-İ KÜRSİ'dir.»⁷⁵⁸

Bir adam, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e sordu:

— Ey Allah'ın Resûlü! Allah kitabında hangi âyet daha büyük ve daha kadri yücedir?

— ÂYET-İ KÜRSİ, Allahü lâ ilâhe illâ hüve dir.

Diye cevap verdi. Adam yine sordu:

— Allah kitabında sana ve ümmetine hangi (büyük ecir ve fevzi)nin dokunmasını seviyorsun?

— Bakara sûresinin son kısmı. Çünkü o kısım ARŞ altındaki rahmet hazinesindendir. Dünya ve âhirette ne kadar bir hayır varsa hiç birini bırakmamış hepsini içine almıştır.

Diye cevap verdi.⁷⁵⁹

«Allah ne göğü, ne yeri, ne cenneti, ne de cehennemi Bakara sûresindeki Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm âyeti kadar büyük ve kadri yüce yaratmamıştır.»⁷⁶⁰

(757) Hatib; Enes bin Malik'den R A

(758) İtikan; Hâris bin Ebî Usame'den

(759) Daremi; Rebi' bin Abdullah dan R A

(760) Ebû Ubeyd; İbnî Mes'ud dan R A

Ebü Zer el-Gıffarî (R.A.) diyor ki; Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e sordum :

— Sana inen âyetlerin en büyüğü ve en kadri yüce olanı hangisidir?

— **ÂYET-İ KÜRSİ**: Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm'dur.. diye cevap verdiler.⁽⁷⁶¹⁾

«Şüphesiz ki Allah kitabındaki en büyük ve en kadri yüce âyet: Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm'dur.»⁽⁷⁶²⁾

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz muhacirlerin eğleştiği yer olan SUFFA'ye geldiğinde orada bulunanlardan birisi sordu :

— Kur'an'da hangi âyet daha büyük ve daha kadri yücedir?

— Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm... âyeti diye cevap verdiler.⁽⁷⁶³⁾

«Allah ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebûr'da, Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm âyetinden daha büyük ve daha kadri yüce bir âyet indirmemiştir.»⁽⁷⁶⁴⁾

İbni Abbas (R.A.) diyor ki: «Allahü Teâlâ ne gökten, ne yerden, ne ovadan, ne de dağdan hiç bir şeyi ÂYET-İ KÜRSİ kadar büyük yaratmamıştır.»

Bu rivâyeti Saîd bin Mensur, İbni Daris ve Beyhakî, İbni Abbas (R.A.) Hazretleri'nden mevkufen rivâyet etmişlerdir. (Buradaki büyüklük; mâna, kudsiyet ve değer ölçüsü bakımındandır)

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz yine bu konuyla ilgili olarak şöyle buyurmuşlardır :

«Kur'an'ın en üstün sûresi BAKARA sûresidir. Kur'an'daki en büyük ve en kadri yüce âyet, ÂYET İ KÜRSİ'dir. İçinde Bakara sûresi okunan evden şeytan sür'atle uzaklaşır.»

(761) Ahmed bin Hanbel, İbni Daris; Ebü Zer'den.

(762) Saîd bin Mansur, İbni Münzir, Taberânî, Heretî, Beyhakî; İbni Mes'ud'dan (R.A.).

(763) Buharî kendi tarihinde, Taberânî autentik ricâlin senediyle rivâyet etmişlerdir

(764) Ebü Ubeyd; Seleme bin Kays'dan (R.A.), Feyzül-Kudsî

(765) el-Vekî, Muhammed bin Nasr; el-Hasen'den

«Kur'an'da en büyük ve en kadri yüce âyet, ÂYET-İ KÜRSİ'dir. Kim bunu okursa Allah, onun o saatten itibaren tâ saalek gönderir.»⁽⁷⁶⁶⁾

Yapılan sahîh rivâyete göre, ikinci halife Hazret-i Ömer (R.A.) bir gün halk arasına çıktı ve onlara şöyle bir soru yöneltti

— Hanginiz bana Kur'an'daki en büyük, en kadri yüce; en çok daha âdil, en çok korku veren ve en çok ümit getiren âyetten haber verebilir?

Oradaki topluluk sustu; ancak İbni Mes'ud (R.A.) şöyle dedi

— Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den işittim; buyurdular ki: «Kur'an'daki en büyük ve en kadri yüce âyet, Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûmdur. En çok adaleti yansıtan âyet, İnnellahe ye'müru bil adli ve ihsan ..'dır. En çok korku veren âyet, Femen ya'mel miskale zerratin hayran yerah ve men ya'mel miskale zerratin şerran yerah'dır. En çok umit veren âyet, Kul yâ ibâdiyelleziyne esrafû alâ enfüsihim lâ taknatû min rahmetillâh..'dır.»⁽⁷⁶⁷⁾

Dürer-i Semîne'de ve Feyzül-Kudsî'de de aynı rivâyete yer verilmistir

Yapılan rivâyete göre yine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki :

«Bu âyet herhangi bir evde okunmaya görsün, mutlaka şeytanlar o evden otuz gün göç edip uzaklaşırlar. Kırk gün o eve sihirbaz ve büyücü giremez. Ya Ali! Bunu oğluna ve ev halkına öğret, komşularına hatırlat; Kur'an'da bundan daha büyük, daha kadri yüce bir âyet inmemiştir.»⁽⁷⁶⁸⁾

Ebü Zer el-Gıffarî (R.A.) diyor ki :

(766) Tenzîrül-Errad; Muhammed bin Kutbiddin

(767) İbni Merdetyh, Şirâzi, Heretî, İbni Ömer'den (R.A.).

(768) Rûhu'l Beyân; Hazret-i Ali'den (R.A.)

— Bir gün Resûlullah Efendimiz'e sordum: Ey Allah'ın Resûlü sana inen en büyük ve en kadri yüce âyet hangisidir?

— Âyet-i Kürsî'dir; Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm... diye cevap verdi.⁽⁷⁶⁹⁾

Bilmiş ol ki: Büyüklük ve saygıdeğerlik, Allah ve resûlunun ta'zime lâyık gördüğü şeydir. İki dünyada neyin kadri yüce tutulmuşsa, şüphesiz ki o saygıdeğerdir. Yoksa insanların ta'zim ettiği ve kadrini yücelttiği şeyler değil. Çünkü bazen insanlara göre çok saygıdeğer olan şey Allah katında çok hakîr olabilir. Resûlullah yanında önemsiz sayılabilir. Ama bunun aksi asla olamaz. Peygamber (S.A.V.) kendi ümmeti hakkında son derece saygıdeğerdir, büyüktür. Şeyh de kendi müridleri hakkında saygıdeğerdir. Hoca da kendi talebeleri hakkında büyüktür ve saygıdeğerdir. Çünkü onun akli şeyhinin ya da hocasının asıl mahiyetini, içyüzünü anlayıp tesbit etmekten çok uzaktır. (Ama o zat, içyüzü itibariyle Allah katında hiç de o kadar değerli ve büyük olmayabilir.) Bu tarz ölçü, yâni insanlara göre olan ölçü, nisbî ve izafidir.

ÂYET-İ KÜRSİ Kur'an'ın en büyük ve en kadri yüce âyeti olduğuna göre, mü'minlerin bunu okumaya devam etmeleri ve bu sayede büyük sevap elde etmeleri uygun olur. Çünkü bu sûreyi okumakta çok yarar vardır. Her şeyden evvel kadri yüce bir sûredir. Durak yerlerinin sayısınca (17 durak) veya kelimeleri sayısınca (50 kelime) ya da harfleri sayısınca (170 harf) veya resûller ve Talût'un ashabı sayısınca, Bedir savaşı na katılan ashab-ı kirâm sayısınca (ki bu sayı 313'dur) okuyan kimse herhangi bir makam ya da bir şey arzularsa her halde ona ulaşır. Aynı zamanda cesareti artar, hevbetli görünür ve halk arasında sevimli olur.

Bu konuda Şevh Buni diyor ki: «Âyet-i Kürsî'yi belirtilen ölçüde okuyan kimse ve varlık âlemindeki (birçok) şeyler itaat eder. Hiç kimse ona zarar vermeye güç getiremez. Yaşadığı devirde kimse ona söz ile, fiil ile tecavüzde bulunamaz. Bir

(769) İmam Ahmed bin Handel, el-Hâkim, Beyhaki; Ebû Zer'den

baş olan kimse bunu okumaya devam etsin ki, başkanlığı altındakiler kendisine itaat etsin.»⁽⁷⁷⁰⁾

ÜÇÜNCÜ İSİM: Kur'an âyetlerinin seyyidi.

Ebû Hüreyre'den (R.A.) yapılan rivâyette Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: «Her şeyin bir doruğu vardır. Kur'an'ın doruğu ise BAKARA sûresidir. Bu sûrede bir âyet var ki, o, Kur'an âyetlerinin seyyididir: ÂYET-İ KÜRSİ.»⁽⁷⁷¹⁾

Diğer hadis-i şeriflerde ise şöyle buyuruluyor.

«Kur'an âyetlerinin seyyidi (ileri geleni), Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm'dur.»⁽⁷⁷²⁾

«Bakara sûresi, onda bir âyet var ki, o, Kur'an âyetlerinin seyyididir. İçinde şeytan bulunan bir evde okunmaya görsün, mutlaka şeytan oradan çıkar. O, Âyet-i Kürsî'dir.»⁽⁷⁷³⁾

Bu hadislere ed-Dürrü'l-Mensur kitabında da yer verilmiştir.

Âyet-i Kürsî'nin bu hakka erişmesi hususunda onun «seyyid» diye adlandırılması kâfidir. Çünkü onda el-Hayyü'l-Kayyûm isimleri geçmektedir ki bunlar İsm-i A'zam'dır. Nitekim bu konuda Peygamberler Peygamberi Muhammed'den (S.A.V.) gelen haber ve ashab-ı kirâmın bu husustaki muzakeresi vardır. Ashab-ı kirâm kendi aralarında «Kur'an'da en üstün âyet hakkında konuşurken, Hazret-i Ali (R.A.) onlara şovunuyor: «Âyet-i Kürsî'den ne haber? Sonra da Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyuruyor: «Ya Ali! Beşerin seyyidi (efendisi) Âdem'dir (A.S.). Arab'ın seyyidi (efendisi) Muhammed'dir (S.A.V.); fakat gururlanacak, ıftihar edilecek bir şey yok... İranlıların seyyidi, Selmân'dır. Rumların seyyidi, Süveyb'dir. Habeşilerin seyyidi Bilâl'dir. Dağların seyyidi, Tûr-i Sinâ'dır. Ağaçların seyyidi, Sedir'dir. Ayların seyyidi Muharrem'dir. Günlerin seyyidi, cumadır. Sözlerin seyyidi Kur'an'dır. Kur'an'ın seyyidi, Âyet-i Kürsî'dir. Haberniz olsun ki bu

(770) Tejstr-i Kudsi

(771) et-Tecrir.

(772) İbnü'l-Enbarî, Beyhaki; Ali bin Ebi Talib'den (R.A.)

(773) Said bin Mensur, Hâkim, Beyhaki; Ebû Hüreyre'den (R.A.)

âyette elli kelime vardır. Her kelime elli bereket bulunur.

Âyet-i Kürsî'yi okumaya devam edenin seyyidliği (başkanlığı, efendiliği) geri gelir. Böylece o halk arasında efendi olur. Dünyada da böyle, âhirette de böyle... Bunun için havass'dan bazıları demiş ki: «Kim hem Allah katında, hem insanlar yanında seyyid (efendi) olmak istiyorsa, Âyet-i Kürsî'ye kelimeleri sayısınca devam etsin, ya da harfleri sayısınca. Ve her gün bunu kendine vird edinsin. Böylece o önce kendi nefsinde bir efendilik bulacak, o kadar ki onu vasfetmeye güç getiremeyecek.. el-Havass kitabında da bu husus belirtilmiştir.

DÖRDÜNCÜ İSİM: KUR'ÂN ÂYETLERİNİN EFDALİ (EN ÜSTÜNÜ) :

— Kur'ân âyetlerinin efdali hangisidir?

— İçinde BAKARA kelimesi anılan sûredir, diye cevap verdiler.

Yine soruldu :

— BAKARA sûresinin hangi âyeti efdaldır?

— ÂYET-İ KÜRSÎ ve BAKARA sûresinin son kısmı. Çünkü bu ARŞ'ın altından inmiştir.⁷⁷⁵

Teysîr'den yapılan rivâyete göre; bu zat diyor ki: «İbni Abbas'dan (R.A.), Kur'ân sûrelerinden hangisinin efdal (daha üstün) olduğunu sordum. BAKARA sûresidir, diye cevap verdi. Hangi âyet daha üstündür? diye sorduğumda, ÂYET-İ KÜRSÎ diye cevap verdi.»⁷⁷⁶

Rivâyete göre bir adamın kardeşi ölmüştü. Onu bir gece rü'yasında gördü; ona sordu :

— Kardeşim; hangi ameli daha üstün buluyorsunuz?

— Kur'ân'ı, diye cevap verdi. Sonra aralarındaki soru-cevap şöyle cereyan etti :

(774) Deylemi, Câmi'us-Sagîr; Ali bin Ebi Talib'den (R.A.)

(775) İmam Beğavî, Fî Mu'cem's-Sahabeti, İbni Asâkir Fî Tarihîhi, Rabia bin Hars'dan (R.A.).

(776) Vekî, Ebû Zer el-Hirevî; et-Teystîr'den

— Kur'ân'ın hangi âyeti daha üstündür?

— ÂYET-İ KÜRSÎ: Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm

— Bizim için bir şey umar mısınız?

— Evet, siz bir şeyler yaparsınız fakat bilmezsiniz, Biz ise biliriz fakat yapamayız.⁷⁷⁷

Ben fakir derim ki: Resûlullah (S.A.V.), Efendimiz'e Medine'de komşu bulunduğum yıllarda Âyet-i Kürsî'ye devam ediyordum. Ravza-i Mutahhara'da bir rü'ya gördüm: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bize şu haberi verdi: «Kur'ân'daki âyetlerin en üstünü Allahü Lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm'dur.»

Cüreşî'nin yapmış olduğu rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kur'ân sûrelerinin en üstünü BAKARA'dır. En üstün âyeti de ÂYET-İ KÜRSÎ'dir.»⁷⁷⁸

Bu hadîs, «Kur'ân'ın en üstün kısmı, Elhamdülillahi rabbil âlemin'dir» meâlindeki hadîse ters düşmez. Çünkü BAKARA, içinde hükümler açıklanan, misaller verilen, deliller getirilen en üstün sûredir. Diğer hiçbir sûre bu hususları içine almamıştır.

BEŞİNCİ İSİM: KUR'ÂN ÂYETLERİNİN EŞREFİ

İbni Abbas (R.A.) Hazretleri'nin Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den yapmış olduğu rivâyette buyruluyor ki: «Kur'ân'daki eşref-i sûre BAKARA'dır. Bakara'daki eşref-i âyet, ÂYET-İ KÜRSÎ'dir.»

Ebû Zerr el-Gıffarî (R.A.) sordu :

— Ya Resûlallah! Kur'an'ın hangi âyeti eşref'tir?

— ÂYET-İ KÜRSÎ, diye cevap verdiler. Ve devamla buyurdular ki: Gökler ve yer KÜRSÎ'ye nisbetle, yeryüzüne atılmış bir halka gibidir. Eğer gökler, yer ve bunların içinde bu-

(777) ed-Dürrü'l-Mensur.

(778) Beğavî Mu'cem'inde, Rabia bin Amr'den, o da Cüreşî'den rivayet etmiştir, Câmi'us-Sagîr.

(779) Muhammed bin Nasr; İbni Abbas'dan (R.A.), Dürr-i Mensur.

lunan eşya terazinin bir kefesine, Âyet-i Kürsi de diğer kefesine konulsa, Âyet-i Kürsi daha ağır gelirdi.⁷⁸⁰

İbni Abbas (R.A.) da diyor ki: «Kur'an'daki en şerif âyet ÂYET-İ KÜRSİ: Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm'dur.»⁷⁸¹

BU BÜYÜK ÂYETİN FAZİLETİ

Bunu akli yönden ele alacak olursak, diyebiliriz ki: Bir şeyi anmanın ve bilmenin fazileti, bilinen ve anılan şeye tabidir. Anılan şey ne kadar büyük ve kadri yüce ise, bilinen şey de ne kadar şerif ise, anmak da, bilmek de o nisbette büyük ve şerif sayılır. O halde Cenâb-ı Rabbi'l-İzzet'ten daha büyük anılan ve O'ndan daha şerif bilinen bir şey yoktur. Âyet-i Kürsi Allah'ı anmak ve O'nu bilmektir. Bu bakımdan diğer âyetlerden daha büyük, daha kadri yüce ve daha şeriftir.⁷⁸²

ÂYET-İ KÜRSİ'yi okumaya devam eden kimse bunu kelimeleri ya da harfleri sayısınca her gün okuyacak olursa, o eşrefiyet sıfatı okuyana dönüp gelir. Böylece o kimse şerefli ve kadri yüce olur. Allah ve insanlar katında aziz tutulur. Hem bu âyeti okuyan, başkasına karşı şerif ve fâzıl olarak bir üstünlük elde etmiş olur. Efendiyle ilgi kuran efendi olur.

ALTINCI İSİM: KUR'ÂN ÂYETLERİNİN ZİRVESİ

Hasais-i Kudsi'de anlatıldığına göre: Her şeyin bir zirvesi vardır; Kur'an âyetlerinin zirvesi ise Âyet-i Kürsi'dir. Bu âyet-i kelmeleri ya da harfleri sayısınca okuyana yüce rütbe-ler yönelip gelir. Böylece o adam bulunduğu topluluk içinde doruk olur.

Bu hususta Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz de buyuruyor ki:

«Bakara sûresi Kur'an'ın doruğudur ve bu doruğun zirvesi ise Âyet-i Kürsi'dir. Bu sûrenin her âyetiyle birlikte seksen bin melek inmiştir. Âyet-i Kürsi ARŞ altındaki hazineden çık-

(780) et-Teysir; Ebû Zer Gıffari'den

(781) Tefsir-i Kurtubî

(782) Tefsir-i Kudsi

ılmadır. Böylece Bakara sûresine konulmuştur.»⁷⁸³

Sehl bin Sa'd'ın hadisinde ise buyuruluyor ki:

«Her şeyin bir doruğu vardır. Kur'an'ın doruğu ise BAKARA sûresidir.»⁷⁸⁴

YEDİNCİ İSİM: ÂYET-İ FETİH

Âyet-i Kürsi'yi okumaya devam eden kimseye Allah dünya da, âhirette de her şeyin kapısını açar, fetihtir bulunur. Nasıl ki bütün zamanlarda habibi Muhammed'e (S.A.V.) fetih müvesser etmişti, özellikle BEDİR savaşında. Nitekim Hz. Ali (R.A.) diyor ki: Bedir harbinde biraz savaşıp Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e geldiğimde onu secde buldum. Secdesinde Yâ hayyü ya kayyüm! diyor ve başka bir şey söylemiyordu. Sonra tekrar savaşa döndüm ve biraz sonra tekrar Resûlullah'a uğradığımda aynı şeyi söylediğini işittim. Böylece her defasında savaşıp ona döndüğümde hep böyle söylediğini, Allah fetih müvesser edinceye kadar buna devam ettiğini gördüm.

Şüphesiz ki Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in bu iki isme devam etmesi, onların azametine delâlet eder.⁷⁸⁵

«Cenâb-ı Hak bembeyaz bir inci yarattı ve o inciden de gri renkte anber yarattı ve bu anberle ÂYET-İ KÜRSİ'yi yazdı ve sonra da izzet ve kudretine yemin ederek dedi ki: Kim Âyet-i Kürsi'yi öğrenir de onun hakkını, kıymetini bilirse, Cenâb-ı Hak ona cennetin sekiz kapısını açar; o da dilediği kapıdan içeri girer.»⁷⁸⁶

«Allahu Teâlâ beyaz bir inci yarattı ve o inciden gri renkte anber yarattı ve o anberle Âyet-i Kürsi'yi yazdı. Sonra da izzet ve celâline yemin ederek buyurdu ki: Bunu kim farz namazdan sonra okursa, kendisine cennetin sekiz kapısı açılır; dilediği kapıdan içeri girer.»⁷⁸⁷

(783) et-Teysir; Ma'kal bin Yesar'dan (R.A.)

(784) İbni Hibban, el-lıkan; Sehl bin Sa'd'dan (R.A.)

(785) Tefsir-i Kebir

(786) Tefsir-i Bahri'l-Ulûm

(787) Şemsu'l-Maarif

bunu elli harfte gerektirmiştir. Böylece az harf ile çok mana ifade etmek suretiyle i'caz kudreti meydana çıkmış oluyor.

Süyûtî de el-İtkan adlı kitabında bu nakli yapmıştır.

Yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: Lâ ilâhe illâllah ehli üzerine anında bir vahşet yoktur. Kabirden kalkıp haşır alanına gidildiğinde de onlara bir valnızlık vardır. Sanki senin sırtından çıkıp insanları kaktığında La ilahe illallah emniyetini sağlıyor gibi duyuluyor. Saçlarından toprakları silkiyorlar ve «bizden üzüntü ve kederi giden Allah'a hamdolsun» diyorlar.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in Cibril (A.S.)'dan vaptığı rivayette, Allahü Teala buyurdu ki: «La ilahe illallah kelimesi benim kalemdir. Kim benim kaleme girerse azabımdan emin olur.» (793)

Konumuzla ilgili diğer hadisler:

«Allah cennet kapılarını açar, ARŞ'in altından bir çağırıcı şöyle seslenir: Ey cennet! Sende bulunan bütün nimetler kimedir? Cennet ona şöyle cevap verir: Benim içinde olan her nimetle birlikte biz Lâ ilâhe illâllah ehliyiz. Biz Lâ ilâhe illâllah ehline müstakz ve ancak La ilahe illallah ehli arzularız ve bizim üzerimize ancak Lâ ilâhe illâllah ehli girebilir. Lâ ilahe illallah demeyenlere biz haram kıldık. Ben kelimeye iman etmeyenlere de haram kıldık. Ben arada cennet nem de şöyle der: Bize ancak La ilahe illallah inkâr edenler girer ve biz ancak La ilahe illallah'ı yalancıyan kimsevi arzularız. Lâ ilahe illallah diyen kimseve her haram kılınmış şeyden. Ben ancak Lâ ilahe illallah'ı inkâr edenlerle dâladık ve benim ot kem ancak La ilahe illallah'ı inkâr edenleredir»

«Böylece Allah'ın rahmet ve mağfireti gelip şöyle derler: Şüphesiz ki biz Lâ ilâhe illâllah ehli iciniz. Lâ ilâhe illâllah diyen kimseye yardımcıyız, böyle diyeni severiz. Lâ ilâhe illâllah diyen kimseye feyiz ve kerem oluruz. Lâ ilâhe illâllah diyen kimse rahmet ve mağfiretten avrı düşmez, mahcup kal-

(793) Nisaburi, babasından, o da dedesinden rivayet etmişlerdir

maz. Biz ancak Lâ ilâhe illâllah ehli için yaratıldık. O halde La ilahe illallah'ı okumayanı şöyle karıştırmayın.»

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Musa peygamberin Cenab-ı Hakka şöyle munacatta bulunduğunu beyan ediyor:

— Ya Rabbi! Bana bir şey öğret ki onunla seni anayım ve duada bulunayım..

Ya Musa! Lâ ilahe illâllah de

Ya Rab! Senin birçok kulların bunu söylüyor.

Ya Musa! Sen Lâ ilâhe illallah soyle

Ya Rab! Senden başka tapılmaya layık başka ilâh yoktur. Ben sadece bana özge olacak bir şey arzu ediyorum.

Ya Musa! Eğer yedi kat gokler ve benden başka mevcut olan bütün şeyler, yedi kat ver ve onda benden başka mevcut olan her şey terazinin bir kelesine, Lâ ilâhe illâllah diğer kelesine konulsa, kefe Lâ ilâhe illâllah ile dolar ve ağır gelir.»

AYET-İ KURSI'yi okumaya devam eden kimse bununla hem TEVHİD hem de tilâveti yerine getirmiş olur ki bu daha üstün bir zikir olur. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Ümmetimin en üstün ibâdeti, Kur'ân okumaktır.» Diğer hadislerinde de «Zikrin en üstünü Lâ ilâhe illâllah'dır» buyurdular.

Bunun içindir ki Kur'ân okumaya devam eden kimse kemal mertebesinin zirvesine yükselir, Cenâb-ı Mûteâl'e vâsıl olur. Allah'tan bizim ve sizin için, ecelimiz gelinceye kadar buna devam etmemizi istiyoruz.

Bilmiş ol ki TEVHİD faziletlerin en üstünüdür. Nasıl ki Allah'a eş koşmak büyük günahların en büyüğüse.. Tevhid'in nuru, şirkin nârı (ateşi) vardır. Şüphesiz ki TEVHİD nuru, Allah'ı bir bilenlerin günahlarını yakar. Şirkin ateşi de müşriklerin iyiliklerini yakar. Ama TEVHİD ibâdetlerin en üstünüdür. Allah'ı zikretmek de ona yakın olmanın en yakın

(794) Tefsir-i Esrarî't Tenzil, İbnî Abbas (R.A.)'den

(795) Nesâî, Ebû Saîd el-Hudrî (R.A.)'den

(ve en işlek) yoludur; zaman ile kayıtlı değildir. Diğer ameller böyle değildir. Oruç, namaz zamanla kayıtlıdır. Hac ve zekât da böyledir. Sapıklıktan kurtulmak ancak TEVHÎD yolunu bulmakla mümkündür

İmam-ı A'zam Ebû Hanîfe Hazretleri İmam Ebu Yusuf'a vapmış olduğu vasiyetinde diyor ki: «Beş vakit namazı müteakip Kur'ân okumayı kendine vâd edin. Âyet-i Kursî ve İhlâs gibi sûre ve âyetleri örnek gösterebilirim. Çünkü bu ikisi de hem zikri hem tevhidi içine alıp kapsamaktadırlar. Aynı zamanda Kur'ân okumak sayılırlar

ON İKİNCİ İSİM: YARDIM DİLEYENLERİN ÂYETİ

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hususta buyurdular ki
«Sıkıntı anlarında ÂYET-İ KURSI'yi okuyan kimsenin yardımına Allah koşar.» (796)

Nakledildiğine göre, yolculukta bulunan bir adama acı kurt saldırmış. O da Âyet-i Kursi'yi okumuş. Kurt o an dokunmadan geri donup savuşmuş. (797)

ON ÜÇÜNCÜSÜ: YARDIM İSTEYENİFR ÂYETİ

On ikinci isimle bunun arasında Türkçe ifade olarak pek fark yoksa da Arapça'da on ikinci isim Âyetü'l-Müstegîsin olarak ifade edilmiş, on üçüncü isme de Âyetü'l-Müstemin denilmiştir. Birincisi meded ummak, yardım dilemek anlamına, ikincisi yardım dilemek anlamına gelir.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki:

«Kim Âyet-i Kursi'yi ve Bakara sûresinin son kısmını sıkıntılı anlarında okursa Allah ona yardım eder.» (798)

Şeyh Buni (veya Bevnî ve Bevenî) diyor ki:

«Kim ÂYET-İ KURSI'yi harfleri sayısınca (170 harf) okursa, Allah bütün işlerinde ona yardımcı olur, arzusunu

(796) el-Firdavs Ebû Katâde'den el-İtkân

(797) Havass-ı Kur'ân

(798) İbni Sînnî; Ebû Katâde'den Durr-ı Mensûr

verine getirir. Üzüntü ve kederini giderir, rızkını genişletir (O kimse) arzularına nâil olur.» (799)

ON DÖRDÜNCÜ İSİM: ALLAH'A SIGINANLARIN ÂYETİ

Arapçadâ buna Âyet-i Müsteizin adı verilmiştir. Çünkü bu âyetle her hususta teavvüz yapılır, Allah'a sığınılır; özellikle elem, keder, ağrı ve musibet anlarında... Abdullah bin Ahmed'in Ubey bin Kâ'b'den vaptığı rivâyete göre, Hz. Ubey diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in yanında bulunuyordum. Bir bedevî çıkageldi ve dedi ki: Ey Allah'ın Resûlü! Benim bir kardeşim var, ağrı ve sızı içinde kıvranıyor. Resûlullah (S.A.V.)

Senin kardeşinde lemem (vâni bir nev'i cinnet veya ruhî den-
onu bana getir» buyurdu. Bedevî kardeşini alıp
Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in önüne oturttu.
Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Fâtîha-i Şerîfe, Bakara sûresi-
nin ilk dört âyeti ve şu iki âyeti (Ve ilâhüküm ilâhün vâhid)
ve Âyet-i Kürsi'yi, Bakara sûresinin son üç âyetini, Âl-i İmrân
sûresindeki Şhidellahü lâ ilâhe illâ hüve âyetini, A'raf sûresin-
deki İnne rabbeküm... âyetini, Mü'minûn sûresindeki Feteal-
lahül melikül Hakk âyetini, Cin sûresindeki Ve innchû teâlâ
ceddû rabbînâ âyetini, Saffât sûresindeki ilk on âyeti, Haşr
sûresinin sonundaki üç âyeti, Kul hüvallahü ehad ile muavvaza-
teyn'i okuyup teavvüzde bulundu. Adam sanki hiçbir rahatsız-
lık, ruhî dengesizlik görmemiş gibi sapaşğlam ayağa kalktı.

Hazret-i Fâtîma (R. Arhâ) Vâlidemiz'den yapılan rivâyete göre: Doğum günleri yaklaşıncâ Resûlullah (S.A.V.) Efendi-
miz Ümmü Seleme ile Zevneb binti Cahş'e (R. Anhümâ) Fâtî-
ma'ya yardımcı olmalarını emretti. Bu iki hanım Hazret-i Fâ-
tîma'ya geldiklerinde İnne rabbekümüllahü âyeti ile Muav-
vazateyn'i okudular. (800)

İbni Mes'ud (R.A.)'den mevkufen yapılan rivâyette denili-
yor ki: «Bakara sûresinin başından dört âyeti, Âyet-i Kürsi'yi

(799) Tefsir-i Kudsi

(800) İbni Sînnî, Hz. Fâtîma (R. Anhâ)'dan

ve Âyet-i Kürsî'den sonraki iki âyeti, Bakara sûresinin sonundaki iki âyeti, Bakara sûresinin sonundaki üç âyeti okuyan kimseye ve çoluk çocuğuna ne şeytan, ne de kötü bir şey yaklaşabilir. Bunları bir deli üzerine okunaya görsünler, mutlaka iyileşir.»⁽⁸⁰¹⁾

el-İtkan kitabında da bu hadis nakledilir.

Büyük sahabi Zeyd bin Sabit (R.A.) diyor ki: Bir harabe ye uğramıştım. Ansızın cinlerden biri seslendi: «Bize kıtlık isabet etti; sizin ürünlerinize dokunmak istiyoruz; onları bize hoş görür müsünüz?» Bunun üzerine ben ona «evet» dedim ve sonra sordum:

— Bizi sizden koruyan şeyin ne olduğunu haber verir misin?

— Âyet-i Kürsî... diye cevap verdi.

ONBEŞİNCİ KISIM: AYET-İ MUSTERCİİN

MÜSTERCİ': Musibet anlarında Innâ lillâhi ve innâ ilevhi râciûn deyip teslimiyet gösteren kimse demektir. Çünkü şehvet ve maâsî ehlinde olan kötü insanlar, nefsine uyan şaşkınlık, her gün Âyet-i Kürsî'yi durak yerleri veya kelime ya da harfleri savısınca okumaya devam ederlerse eski temiz hallerine dönmüş olurlar, durumları en iyi hale yönelmiş bulunur.

Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Bakara sûresinin son kısmını ve bir de Âyet-i Kürsî'yi okuduğu zaman tebesüm etti ve dedi ki: «Suphesiz ki bu iki âyet ARS altındaki hazinedendir.» Yine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Men va'mel süen yüce bihi âyetini okuyunca istediği şeyler meydana gelir. Durrü'l Mensûr da da bu husus belirtilmiştir.

ON ALTINCI İSİM: ÂYET-İ MÜSTECİRİN

MÜSTECİR, kendini güven içine alan kimse demektir. Nitekim Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimsevi Allahü Teâlâ her şeyden, bilhassa cinlerden koruyup güven içine alır.

(801) Daremi; İbnü Mes'ud (R.A.)'den

(802) Ebû Şeyh, Feyzû'l-Kudsî

Muhammed bin Ubey bin Kâ'b'in babasından yapmış olduğu rivâyete göre, Hz. Ubey (R.A.) diyor ki: Hurmalarımın haram edilip konulduğu yere her uğradığımda eksildiğini gördüm. Bir gece gözetlediğimde varı hayvan yarı insana benzeyen, daha çok genç ve taze bir delikanlıyı andıran kimseyle karşılaştım. Selâm verdim, selâmımı aldı. Kendisine sordum:

Kimsin sen, cinlerden mısın, insanlardan mısın?

— Cinlerdenim, dedi.

Elini uzat bana dediğimde, uzattı. Bir de ne göreyim, eli ve tüvleri köpek eline benziyor. Kendisine sordum:

Cinler böyle mi yaratılmıştır?

— Cinlerin içinde bulunduğu hal, benim bu durumumdan daha kötüdür, dedi.

Siz cinler vaptığına iten şey nedir?

— Sadaka vermedi çok sevdiğini öğrendik, bu sebeple senin yiyeceğinden yararlanmak istedik.

— Kötülüğünüzden koruyup emniete alan şey nedir?

— Sûresindeki şu âyettir: Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayvul kayyum. (Yâni Âyet-i Kürsî'dir) Kim bunu sabah-levin okursa akşama kadar bizden korunup güven içinde kalır. Akşamlevin okuyan kimse sabaha kadar korunup güven içinde kalır.

Râvî Muhammed diyor ki: Sabah olunca babam kalkıp Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e gitti ve durumu ona arzetti. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz: «O habis doğru söylemiştir» buyurdu. (803)

Yine rivâyete göre bir adam dolaşırken bir ağacın yanında durmuş, ağacın içinden bir ses geldiğini ve ağacın hareket ettiğini görmüş. Konuşup sormuşsa da cevap alamamış. Bunun üzerine Âyet-i Kürsî'yi okumuş. Bir şeytan (cin) inerek ona görünmüş. Adam ona sormuş:

— Bizim bir hastamız var, onu ne ile tedavi edelim?

(803) Ebû Ya'lâ, Hâkım, Ebû Nuaym, Beyhâkî

Cin cevap vermiş
Beni ağaçtan indirdiği

(804)

ON YEDİNCİ İSİM: GÜVEN AYETİ

Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu duydum: «Kim akşamleyin yatağına uzanırken Âyet-i Kürsi'yi okursa, Allah onun da, komşularının da evini güven altına alır»

Diğer bir hadis-i şerif

«Kim Âyet-i Kürsi'yi yatağına girerken okursa Allah onu da komşusunu da, komşusunun komşusunu da koruyup güven altına alır»

İlmis ve aynı rivâyetle

ON SEKİZİNCİ İSİM: AYET-İ KÜRSİ

Âyet-i Kürsi kendisini okuyan kimseyi
sağlayacağı için bu
dururken bunu okumakta büyük yarar vardır. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurmuş ki: «Kim kan ve okun (hacamat yaptırırken) Âyet-i Kürsi'yi okursa, onun iki hacamat yararı olur.» (805)

Hacamat konusunda Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: «Salı ve cuma günleri hacamat yaptırmayın. Çünkü bu günlerde bir saat var ki hacamat veya benzeri bir şey kullandığı takdirde kan kesilebilir. Bazen insanı helâk edebilir. Meğer ki salı günü avın on yedisine tesaduf etmiş olsun. O takdirde bir mahzur yoktur.» (806)

Ma'kal bin Yesar'ın rivâyetinde ise şöyle deniliyor:

(804) Tefsir-i Ruhu'l Beyan

(805) Beyhaki - Hz. Ali (R.A.)

(806) Nesai

(807) Deylemi, İb

bit edenler de olmuş

(808) Deylemi

«Avin on yedisine tesaduf eden salı günü hacamat yaptırmak bir senelik hastalığın devâsıdır.» (809) Câmî's-Sagîr de bit etmiştir.

(S.A.V.) Efendimiz'in salı günü tınak kesmesi, çünkü böyle yapmanın alaca tenlik hasretini önleyeceği söylenmiştir. (810)

ON DOKUZUNCU İSİM: AYET-İ HAFIZI

Her zaman hal ve zamanlarda okuyanını korur. «Âyet-i Kur'an koruyucu âyet» denilmiştir. Bununla ilgili bir hadis-i şerif: Bir adam Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e

«Ya Resûlellah! dedi, bana bir şey öğret ki Allah onunla bana fayda versin..»

Peygamber (S.A.V.) ona

«Âyet-i Kürsi'yi oku; çünkü o seni de, çoluk çocuğunu da evini de evinin çevresindeki evleri de korur» buyurdu. (811)

Dürer-i Semine adlı kitapta da yer verilmiş. Diğer hadislerden sahih olanlarını mütalâa etmek fayda vardır.

Her farz namazı müteakip Âyet-i Kürsi'yi okuyan kimse, ikinci bir namaza kadar korunmuş olur. Âyet-i Kürsi'ye ancak bir peygamber veya bir siddik ya da bir şehid devam eder.»

Kim Âyet-i Kürsi'yi yatağına uzanırken okursa kendisini salı ve cuma günleri koruyacak iki melek müvakkel edilir (görevlendirilir)

«Kim Mü'min sûresinin baştan üç âyetini ve bir de âyet-i Kürsi'yi sabahladığında okursa akşama kadar bu iki âyetle korunmuş olur. Akşamleyin okuyan kimse sabahlayıncaya kadar korunmuş olur.» (812)

(809) Ma'kal bin Yesar (R.A.)'den
Ruhu'l Beyan sahibi nakletmişse de rivâyet sahih görülme-

(810) di Fervâide İbn Me'âd (R.A.)'den
İbn Mâlik (R.A.)'den

(811) Tefsir-i Kudsi - Ebû Daris

(812) Tirmizi - Daremi - Ebû Hurayra (R.A.)'den

Avnı hadis-i Feyz-i Kudsi sahibi adı geçen eserinde nakletmiştir.

Ebû Hüreyre (R.A.) diyor ki

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Ramazan ayında toplanan zekâtı korumakla beni görevlendirdi. Bir ara birisi gelip zekât olarak getirilen yiyecek maddelerini avuçladı. Yakalayıp Resûlullah Efendimiz'e götürmek istedim. Yalvardı; muhtaç olduğunu, çoluk çocuğunun perişan olduğunu ve buna çok ihtiyacı olduğunu söyledi. Bunun üzerine salverdim. Sabahleyin Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'le karşılaştığımda bana: «Ya Ebâ Hüreyre! Dun akşam yakaladığın esir ne yaptı? diye sorunca dedim ki: Çok ihtiyacı olduğunu, çoluk çocuğunun perişanlığını anlattı, merhamet edip salverdim. Bunun üzerine Fahr-i Âlem Efendimiz buyurdu ki: «Ama o sana valan söylemiştir. İleride yine donup gelecek ve zekâttan almaya çalışacaktır.» Anladım ki o kimse yine donup gelecek. Çünkü Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz öyle buyurdu. Bunun üzerine pusu ya girip bekledim. Yine gelip zekât olarak toplanan gıda maddelerini avuçladı. Yakaladım ve «seni herhalde bu defa Resûlullah'ın huzuruna çıkaracağım» dedim. Bunun üzerine yalvararak dedi ki: «Aman ne olursun beni bırak, çünkü çok muhtaç durumdayım; çoluk çocuğum var, bir daha dönmiyeceğim.» Acıdım ve salverdim. Sabah olunca Resûlullah Efendimiz «Ya Ebâ Hüreyre! Esirin ne yaptı?» Diye sorunca, dedim ki Ya Resûlellah! Çok ihtiyacı olduğunu çoluk çocuk sahibi bulunduğunu söyledi. Bunun üzerine acıdım ve salverdim. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz yine: «O sana valan söylemiştir. İleride yine gelecek ve avuçlayacaktır» buyurdu. Bunun üzerine yine onu gözetlemeye koyuldum. Tam gelip oradaki gıda maddelerini avuçlarken yakaladım ve dedim ki: «Artık bu üçüncü deladır seni yakalıyorum, mutlaka seni Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in huzuruna çıkaracağım. Bir daha dönüp gelmiyeceğini söylediğin halde tekrar donup geldin.» Bunun üzerine o bana şöyle dedi: «Beni bırak ta sana övle bir söz öğreteyim ki Allah o söz ile sana menfaat verir..» Soyliyeceğim söz

nedir? dediğimde, şu cevabı verdi: «Yatağına girdiğinde Âyet-i Kürsi'yi (Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm'u) oku. O takdirde Allah tarafından bir koruyucu (melek) seni devamlı korur, sabahlayıncaya kadar şeytan sana yaklaşılamaz olur»

Ebû Hüreyre (R.A.) devamla diyor ki

Onu salverdim. Sabah olunca Resulullah (S.A.V.) Efendimiz

— Akşamki esirin ne yaptı? diye sorunca, dedim ki:

Ya Resûlellah! Allah'ın bana menfaat vereceği birkaç söz öğreteceğini söyledi. Bunun üzerine onu salverdim.

O sözler ne idi?

Bana, yatağına uzanacağın zaman **ÂYET-İ KURSI'**yi oku, sonuna kadar tamamla ve böylece sabahlayıncaya kadar Allah tarafından bir koruyucu (melek) seni korur ve şeytan da sana yaklaşılamaz, dedi.

— O çok yalancı olduğu halde yine de sana doğruyu söylemiştir. Bu üç gecedir sana hitap eden o kimsenin kim olduğunu biliyor musun?

Havır bilmiorum

O şevtandır. ()

Konumuzla ilgili bir hadis-i şerifte ise şöyle buyuruluyor: «Cebrâil (A.S.) bana gelerek dedi ki: Cinlerden bir İfrit sana hile etmek, düzenbazlık yapmak istiyor. Yatağına uzandığın zaman **Âyet-i Kürsi'**yi oku. (Başka bir rivâyette ise: Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm...u oku, denilmiştir.) **Bütün gece kadar devam et.**» (")

YİRMİNCİ İSİM: ÂYET-İ HARİSE

HÂRİSE, saklayıp koruyucu anlamında kullanılır. Ayet-i Kürsi, okuyanını daima saklayıp koruduğu için ona bu isim de verilmiştir. İmam Tirmizi diyor ki: «Bu bir âyettir ki Allah

(15) Buhâri, Nesâi, Ebû Nuaym, İbnü Merdâveh, Ebû Hüreyre'den
(816) Dînu'rî Mucâlese'de el-Hasen'den mürşelen rivâyet etmiştir. el-İtikan adlı kitapta da bu rivâyete yer verilmiştir

(C.C.) onu indirdi ve sevabını bu dünyada da, âhirette de okuyucusuna lütfetti.» Dünyada koruması: Butün vakitlerde okuyucusunu (tehlikelerden) korur. Âhiretteki sevabını sövlen ve lüzum yok; bu erbabının malumudur.

Buvuk sahâbi, cennet ile müjdelenen on zattan biri olan Abdurrahman bin Avf (R.A.) evine girince evin dört köşesini dolaşarak Âyet-i Kürsî'yi dört defa okur ve bununla âvetin kendisi için koruyucu olmasını arzu eder ve şeytanın evinin dört köşesinden de kovulmasını dilerdi.

Şevh Büni (va da Beveni) (K.S.) diyo:

«Kim evinden çıkarken Âyet-i Kürsî'yi okursa intivacı verine gelmiş olur. Günahları bağışlanır, şeytanları avrılıp uzaklaşır. Allah onu her âfetten koruyacak şekilde melekleri görevlendirir; cin, insan ve korkulan her şeyden muhafaza ettirir.» (187)

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki:

«Kim evinden çıkarken Âyet-i Kürsî'yi okursa, Allah onun için istiğfar edecek ve duâda bulunacak yetmiş bin melek gönderir. Evine donerken de Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimsenin iki gözünü arasından fakirliği koparıp alır (açgözlülüğünü giderir). Âyet-i Kürsî'ye devam eden kimse Allah dostluğunu kazanır. Cenab-ı Hak, habibi Muhammed'i hıfz u hilmâye ettiği gibi onu da korur.»

Hazret-i Kâ'b (R.A.) diyor ki:

«Her bir sabah vaktinde Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Kabr-i Şerif'te inince kanatlarını cırpıp akşam oluncaya kadar Resûl-i Kibriyâ Efendimiz'e salat u selâm getirirler. Akşam olunca onlar melekût âlemine doğru yükselirken başka yetmiş bin melek iner, ötekilerin yaptıkları gibi yaparlar. Bu, kıyâmet kopup yer yarılarak Resûlullah (S.A.V.) kabrinden kalkıncaya kadar devam eder.» (188)

(187) Tefsir-i Kudrî

(188) Şemsü'l-Maârif

(189) Şerh-i Şifâ-ı Aliyyü'l-Kaafi

YIRMI BİRİNCİ İSİM: ÂYET-İ VÂKİYE

VÂKİYE, bir takım tehlike ve musibetlerden koruyucu anlamına gelir. Çünkü Âyet-i Kürsî, her zaman ve her yerde okuyucusunu korur. Nitekim yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

«Ümmetimden herhangi bir kimse cuma günü sabahladığında on iki defa Âyet-i Kürsî okur, sonra kalkıp iki rek'at namaz kılacak olursa, mutlaka Cenab-ı Hak onu şeytanların, hükümdarların şerrinden korur. Ve bu, Kur'ân'ı üç defa bastan sonuna kadar okumaya denktir. Kıyâmet günü o kimseye nurdan bir tac giydirilir ki bu tac ARASAT (mahşer alanı) ehlini aydınlatır. Gecenin başlangıcında okuyan kimse ve şeytan ulaşmaya yol bulamaz. Gündüzün başlangıcında okuyan kimse ye meleklerin önde geleni iner, Âyet-i Kürsî'nin esrarının açıklanmasını anlayabilmek için taatkar bir tavır takınır.» (189)

YIRMI İKİNCİ İSİM: ÂYET-İ MAHİYE

MÂHİYE, günah ve kusurların silinmesine vesile olan âyet anlamına gelir. Çünkü kim bu buvuk ve kadri yüce âyeti okursa Allah onun kötülüklerini siler ve bunu okuduğu müddetce (kuşun millet hakkı, büyük günahlar hariç olmak üzere) günah yazmaz. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki:

«Kur'ân'daki en büyük ve en kadri yüce âyet, Âyet-i Kürsî'dir. Kim bu âyeti okursa Allah bir melek gönderir de onun iyiliklerini yazar, kötülüklerini siler. O saatten ta ertesi günü sabah oluncaya kadar bu yazma ve silme işi devam eder.» (190)

YIRMI ÜÇÜNCÜ İSİM: ÂYET-İ DÂFİÂ

DÂFİÂ, belâ ve illetleri def'edici âyet anlamına gelir. Çünkü Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimseden Allahü Teâlâ belaları, hastalıkları, elemeleri ve kötü huyları def'eder. Böylece o kimse Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'in ahlâkıyla ahlâklanır. Şey-

(190) Şemsü'l-Maârif. Enes bin Mâlik (R.A.)'den
Esrâd Muhammed bin Kuthuddin

tan onun evinden çık-
lar defedilir. Niteki
susta buyurdular ki:

«BAKARA sûresinde bir âyet var ki o Kur'an âyetlerinin
başı ve önde gelenidir. Hangi evde okunursa mutlaka oradan
şeytan çıkıp uzaklaşır.»

Yapılan işi âyetle oku

«Kim gece ve gündüz on defa Kul hüvellahu ehad sûresi
ile Âyet-i Kürsi'yi okursa Allah'ın en büyük rızasına hak ka-
zanmış olur. Mahşerde peygamberlerle birlikte bulunur. Şey-
tandan da korunmuş olur»

Konumunda diğer âyetler

luyor: «Bu âyet bir evde okunmayagorsün mutlaka o evden
şeytanları otuz gün kovmuş olur. Ve kırk gün o eve ne bir si-
hirbaz, ne de bir büyücü girebilir»

YIRMI DÖRDÜNCÜ İSİM

İSN

okuyan kimse
endişe duymaz

Havass ehlin

si okumakla hissi güçlerini artırır. Nitekim

«Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz her gün yedi defa Âyet-i Kür-
si'yi okur ve böylece zât-ı Muhammediyesini manevi hisar içi-
ne almış olurdu.»

Bazısı da şöyle

alıp korunmak ister

altı vonüne üfler ve yedinci

Bu tertibi bizzat Resûlulla
soylenir

Rivâyetlere göre tüccardan biri Mısır'dan havli mal ve bir
nice ticari eşya aldıktan sonra başka bir ülkeye gitmek üzere
yola çıktı. Maksudı iyi bir kâr

(822) Sold bin Mensur, Hâkim, Beyhaki, E

(823) Hafız Ebu Muhammed Semerkandi Di

(824) Ruhu'l-Beyân Tefsiri: Hz Ali (R.A.)'den

ir onu takibe koyuldu. Tucca-
arasını ele geçirmek istiyorlardı. Tuc-
kondu. Yedi defa Âyet-i Kürsi'yi ok-
onra kendini manevî bir kale içine almış oldu
a başladı. Zaten öteden beri de bu tük-
rdi. Hırsızlar, vol kesiciler gece
geldiler. Bir d- ne gorsunlet
imkun olmayan bir h-
utamayınca onu terkedin

am et

istiklarında,

rmenin mümkün olma

lanan birkaç yerde aynı durum olunca hırsız-
u gordukleri harikulade bir olaydır. Bunda
vardır. Sonra davanamadılar. tuccara g-

ak istediklerini söylediler. Bun-

igtenmek istediler. Tuccar on-

musibetlerden korunmak için yedi defa

nyup altı cihetine utledğini ve böylece Al-

hırsarla korunduğunu

diyor ki

e düşman gibi bir kötülüğün gelmesin

imse bunların geleceği tarafa yonelsin ve Âyet-i

leri savısınca, ya da harfleri savısınca okusun,

disine ne düşman, ne de musibet zarar verebi-

lu
e bir yerde bulunuyorsan daire şeklinde bir
çizgi çek. Ancak bu çizgiyi Âyet-i Kürsi'yi okuyarak başlavıp
tamamla. Sen ve yanındakiler bu dairenin içine girsin. Ancak
arkadaşların arkanda yer alsın ve sonra düşmana doğru vone-
lip Âyet-i Kürsi'yi oku. Bu takdirde düşman ne sizi gorur, ne
de zarar verebilir.» (*)

YIRMİ BEŞİNCİ İSİM: ÂYET-İ VLLAYET

Velâyet, dostluk, sahip

Âyet-i Kürsî'ye devam

remiyle, merhamet ve şefkatıyla muamele eder. Nitekim kendi veli kullarına ve peygamberlere aynı şekilde muamelede bulunmuştur. Nitekin

«Farz namazları müteakip Âyet-i Kürsî'yi okuyan kim senin ecell gelince Allah bizzat kendi kudret eliyle onun ruhunu alır ve böylece o kimse peygamberlerden yana savaşıp şehidlik sevabına erişmiş gibi olur»

Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimsenin ruhunu Allah bizzat kendisi alır, bunu baskasına bırakmaz

Baskasına bırakmayıp bizzat kendisinin ruhu tutup almasının mânası, bazısına göre şöyledir: Cenâb-ı Hak onun meleğini o kim senin ruhunu merhamet ve şefkatle almasını emreder. Çünkü bütün insanların ruhunu almaya onun meleği de onun yardımcısı melekleri görevlidirler. İki melekten biri «Allah bizzat kendi eliyle alır» tabiri buna terkiptir. İkinci melek kudreti sembolize eder. Yine Cenâb-ı Hak çok münezzeh'tir. Bazı cahiller bu âyeti yanlış anlar. Çok yanlışdır. Burada el'in anılması şefkati ifade içindir, hepsi o kadar. Allah bizzat okumak hususunda Cenâb-ı Hak bana ve size tevfiğ versin!

YIRMİ ALTINCI İSİM: ÂYET-İ MUZİHRİ

Âyet-i Kürsî, ilâhi tecellilere, ruhani letafetlere, rabbani inkişafatlara okuyucusunu mazhar kıldığı için bu ismi almıştır. Evet bu âyeti okuyan kimse vahdaniyet ahlâkıyla ahlâklanır, kuvvetli cezbeleriyle Hazret-i Muhammed'in yoluna yönelmiş olur. Kendi akran ve arkadaşları arasında seçkin bir yeri olur. İşte ey kardeşlerim! Bu büyük ve kadri vüce âyet sayesinde

(827) İbn-i Sînnî ve Drilemi; Ebü Ümâme (R.A.)'den

(828) el-Hâlib, Abdullah bin Omer (R.A.)'den

Allah ile beraber olun ve Allah'tan bu âyet hurmetine dilekte bulunun ki size bunun esrarını öğretmiş ola Şüphesiz ki Allah her seye kaadirdir, kullarının duâ ve isteklerini kabule çok daha layıktır. Kotu ahlak dalgalarından kendini kurtarıp tam bir gönül safasıyla bu âyeti okuyana müjde olsun! Ve bunu sırları bilen, nasîpleri belirleyen Allah'a yönelip azmederek okuyana da cennetteki TUBÂ olsun! Bu âyetle bütün ahvalde Allah ile güzel muamelede bulunma hususları doğar. İnsanı yüce derecelere ulaştırır. Hasais-i Kudsi'de de bu husus belirtilmiştir

YIRMİ YEDİNCİ İSİM: ÂYET-İ MUHDİRE

Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimseyi dinlemek üzere melekler gelip o mecliste hazır olurlar. Özellikle okuyucuyu ziyaret etmek, ona savgı ve tekrim olsun diye orada bulunmak isterler. Selmân-ı Farisî'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hususta buyurdular ki:

«Hastalığında Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimsenin ölüm sekeratını Allah kolaylaştırır. İçinde Âyet-i Kürsî okunan bir eve melekler uğradıklarında mutlaka saf olup dururlar. Kul Hüvâllahu l'had okunan bir eve uğradıklarında mutlaka secdeye kapanırlar. İçinde Haşır sûresinin son kısmı okunan bir eve uğradıklarında mutlaka diz üzeri çöküp dururlar.»⁽⁸²⁹⁾

Büyük şeyh Muhyiddin bin Arabî (K.S.) diyor ki:

«Kim gece ve gündüzde bin defa Âyet-i Kürsî'yi okur ve buna kırk gün devam ederse, Allah'a andolsun, Allah'a andolsun, Allah'a andolsun, Kur'an-ı Azim ve Resûl-ı Kerim hakkı için ona ruhani âlem kapısı açılır. Melekler kendisini ziyârete gelir. Butun arzu ve muradı gerçekleşir. Hükümdar ve ekâbirin onun hakkındaki (kötü) düşünceleri zâil olur.»⁽⁸³⁰⁾

YIRMİ SEKİZİNCİ İSİM: ÂYET-İ MUHTEVİYYE

Âyet-i Kürsî başka âyetlerin kapsamadığı ilâhi isimleri kapsamaktadır. Çünkü Kur'an'da en çok ilâhi isimlerin anıldığı

(829) Şemsü'l-Ma'arif; Selmân-ı Fârisî'den (R.A.)

(830) Havâss-ı Kur'an

ğı âyetle altı defa zikredilmiştir. Âyet-i Kürsî ise; onda on yedi defa açık ve kapalı olarak zikredilmiştir. Diğer bütün kısımlar Âyet-i Kürsî için irade edilmiştir. O ise bizzat kendisi için muraddır; başkası için değil. Âyet-i Kürsî metbu'dür başkasına, fakat tabi' değildir. Şüphesiz ki kıymet bakımından ilimlerin en şerefli ve azık olarak en yeterlisi, Allah'ın zatından ve sıfatlarından bahseden ilâhî ilimlerdir. Âyet-i Kürsî bu iki hususu da kapsamına almaktadır ve bundan başka da onun kapsamında bir şey yoktur. Yâni sadece ilâhî zat ve sıfatları ihtiva etmektedir. Bu da Usûl-i Dîn yâni kelâm ilminin ne kadar kadri yüce olduğuna delâlet etmektedir.⁽⁸³¹⁾

Âyet-i Kürsî'de Allah'ın en büyük ismi geçer. Tamamı elli kelimedir. İçinde on yedi açık olarak, on yedi de kapalı olarak 34 ilâhî isim vardır. Aynı zamanda bu âyetin tamamında on-yedi (MİM) harfi, on yedi (VAV) harfi vardır.

Bu hususu Abdullah Kurtubî (K.S.) nakletmiştir. İbni Münîr diyor ki :

«Âyet-i Kürsî, başka âyetlerin kapsamadığı ilâhî isimleri kapsamaktadır ve isimler on yedi yerine konulmuştur. Bu yerlerde bazen İsmullah açıktan ifade edilmiş, bazen de kapalı olarak ifade edilmiştir. Lâ te'büzh, ve lehû, indehû, biiznihi, ve ya'lemü, ilmühü şaac, kürsiyühû, yeûdühû'da geçen zamirler hep zımnen ilâhî ismi ifade etmektedir. Hıfzühüm'daki zamir-i müstatirise; bu masdarın faailidir, yine Allah ismine raci'dir. Ve hüvel-Alıyyül azim de buna ilâve edilince ve bütün bunlardaki zamirler sayılınca yirmi ikiyi bulur.»⁽⁸³²⁾

YİRMİ DOKUZUNCU İSİM : ÂYET-İ İSMİLLÂHİL A'ZAM

Allah'ın en büyük ismini taşıyan âyet, Nitekim Esmâ binti Yezîd'den yapılan rivâyette, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: «Şu iki âyetle Allah'ın en büyük ismi vardır.» Diğer bir rivâyette ise: «Şu iki âyet. Ve ilâhüküm ilâhün vâhid lâ ilâhe illâ hüver rahmânür rahîm ve Allahü

(831) Tefsir-i Kudat

(832) el-İtkan: İmam-ı Sâyeti.

lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm... 'da Allah'ın en büyük ismi mevcuttur» buyurulmuştur.⁽⁸³³⁾

Konumuzla ilgili diğer hadîsler :

«İsm-i A'zam (Allah'ın en büyük ismi) şu üç sürededir: Bakara sûresindeki Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm âyeti, Âl-i İmrân sûresindeki Elif lâm mîm Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm âyeti ve Tâ-Hâ sûresindeki Ve anetil vücühü lil hayyil kayyûmi âyeti...»⁽⁸³⁴⁾

«Allah'ın en büyük ismi —ki onunla duâ yapılacak olursa kabul görür, bir dilekte bulunulursa verilir— şu üç sürededir: Bakara sûresindeki Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm âyeti, Âl-i İmrân sûresindeki Elif lâm mîm Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyüm âyeti ve Tâ-Hâ sûresindeki Ve anetil vücühü lil hayyil kayyûmi âyeti...» (Yâni ism-i A'zam bu âyetlerdedir.)⁽⁸³⁵⁾

Âyet-i Kürsî'yi kelimeleri ya da harfleri sayısınca okuduktan sonra duâ eden kimsenin Allah duâsını kabul eder, dileğini yerine getirir.

«Şüphesiz ki Allah kendisinden bir dilekte bulunmayan kimseye gazab eder. Ondan başka hiçbir kimse böyle yapmaz.»

«Allah kendisinden duâ edip dilekte bulunmayan kimseye gazab eder.»

Yukarıdaki âyetlerde geçen el-Hayyül kayyüm Allah'ın en büyük ismidir, denilmiştir. İsa Peygamber (A.S.) bir ölüyü diriltmek istediğinde bu duâ ile duâda bulunurdu: Yâ Hayyü Yâ Kayyüm!. Denizde boğulmaktan korkanların da duâsı Yâ Hayyü Yâ Kayyüm'dur, denilmiştir.

OTUZUNCU İSİM : HÂCETLERİ YERİNE GETİREN ÂYET

Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, Ali'ye (R.A.) yapmış olduğu vasiyetinde şöyle buyurmuştu: «Bir hâcetin yerine

(833) el-Maalim.

(834) Tefsir-i Rûhu'l-Beyân.

(835) Ebû Ümâme merfuun rivâyet etmiştir. Havâss-ı Kur'an.

getirilmesini arzu ettiğinde Âyet-i Kürsî'yi oku ve sonra da hacet için sağ ayağını at!..»

İmam Kefevî (rahmetullahi aleyh) diyor ki: «Bu çok zaman denenmiştir, hiç şüphe edilmemelidir. İşlerin kolay gitmesi için henüz o işe başlamadan önce Âyet-i Kürsî'yi okursa Allah onun işini kolaylaştırır.

Bilmiş ol ki: Âyet-i Kürsî'yi okumakta bir nice özellikler var ki onları saymam mümkün değildir. Ancak diyebilirim ki kim bu âyeti okumaya devam ederse, devamı nisbetinde fayda görür.»

OTUZ BİRİNCİ İSİM : SAADET ÂYETİ

Şu dünyada Âyet-i Kürsî'yi okumaya devam etmek saadetin alâmeti olduğu gibi âhirette de saadete yol açacaktır. Bunun için münafik ile fâsık (açıktan günah işleyen) bu kötü sıfatları kendilerinde taşıdıkları müddetçe bu âyeti okumaya devam edemezler. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buna işaretlerle buyurdular ki :

«Bu Âyeti okumaya ancak peygamber veya siddik ya da şehid devam eder.»

Bundan da anlaşılıyor ki münafik ya da fâsık bu sıfat üzere bulundukları halde Âyet-i Kürsî'ye devam edemezler. Meğer ki Allah onların durumunu, siddik ve şehidlerin ahlâkına çevirmiş ola. O takdirde Âyet-i Kürsî'nin bereketiyle sâlih kişilerden olurlar. Böylece Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimse üzerine o kaahir kudretin ve parlak sıfatların, manevî güneş ışınlarının nurları aksetmeye başlar ve bu sayede şeytanın hile karanlığı ve onun âfetleri yok olup gider. Bütün hal ve durumlarda selâmet lâmbaları ışığını ona çevirip aydınlatır.

Rivâyete göre deniliyor ki: Eğer hükümdar Âyet-i Kürsî'de kendisi için ne yararlar bulunduğunu bilmiş olsaydı hükümdarlığı bırakırdı. Tüccar bu âyette kendisi için ne saadetsizlikler bulunduğunu bilmiş olsaydı ticareti terkederdi. Eğer Âyet-i Kürsî'nin sevâbı yeryüzündeki insanlara bölünmüş olsaydı her birine şu dünyanın on katı isabet ederdi.

OTUZ İKİNCİ İSİM : KUR'ÂN'IN EN SEVAPLI ÂYETİ

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in Ebû Hüreyre'ye (R.A.) olan vasiyetinde şu cümleye yer verilmiştir: «Âyet-i Kürsî'yi çok oku. Çünkü sana bu sayede onun her harfine karşılık kırk bin sevâb yazılır.»

Bunun gibi sevgili Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in Hazret-i Ali'ye olan vasiyetinde buyuruluyor ki: «Âyet-i Kürsî'yi okumaya gerekli ol. Çünkü onun her harfinde bin bereket vardır.»

Bu hususta rivâyet edilen diğer bazı hadisler

«Kim KADIR gecesi Âyet-i Kürsî'yi okursa, başka gecelerde Kur'ân'ı hatmetmesinden Allah katında daha sevimsidir.»⁽¹³⁶⁾

Bunun içindir ki, her yerde ve her zaman Âyet-i Kürsî'yi çok okumak müstehabdır, denilmiştir.⁽¹³⁷⁾

Kim farz namazları müteakip Âyet-i Kürsî'yi okursa, onu cennete girmekten hiç bir şey alıkoyamaz, ölünceye kadar bu böyle sürüp gider.»⁽¹³⁸⁾ Ravî Hz. Enes (R.A.) diyor ki: «Ona bir peygamber sevâbı gibi sevap verilir.»

Yine Hz. Enes bin Mâlik (R.A.) Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den şöyle duyduğunu rivâyet etmiştir: «Mü'min olan kimse Âyet-i Kürsî'yi okur da onun sevâbını kabir ehline bağlarsa Allah doğudan batıya ne kadar (inanmış kişiye ait) kabir varsa her birine kırk nur verleştirir. Her olunun bir derecesini yükseltir. Okuyana da altmış peygamber sevâbı verir ve bu âyetin her harfine karşılık bir melek yaratır da o melek o kimse için kıyâmete kadar Allah'a tesbih eder.»

Herhangi bir mü'min (erkek olsun, kadın olsun) Âyet-i Kürsî'yi okuyup onun sevâbını kabir ehline bağlarsa, yeryüzünde hiç bir (mü'minin) kabri kalmaz, mutlaka Allah onu nur ile doldurur ve o kabirleri doğu ile batı arası kadar geniş-

(136) Ravza'tü'l-Mâlikîn

(137) Allâme Echurî

(138) İmam Nevevî

(139) Firdavsî şâhid; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

İtir. Ayrıca Allah ona göklerdeki her melek sayısınca on sevâp verir; okuyucusuna da yetmiş şehid sevâbı lûtfeder. Allah yolunda harcanmış yüzbin altın sevâbını ona yazar.»⁽⁸⁴⁰⁾

Hazret-i Ali (R.A.) bu sebeple diyor ki: Oluların kabirleri, Allah yolunda nöbet bekleyenlerin durumuna benzer. Bu bakımdan kabir ehlini kabirlerinde unutmayınız. Çünkü onları sizden bir şeyler umarlar; nasıl ki nöbetçiler de bulundukları yerde unutulmamalarını arzu ederler. Hayatta olan kimse imkân nisbetinde ölümü anacak olursa, değeri bin altın olan bir atı Allah yoluna göndermiş gibi olur. Artık Allah'ın yardımını la her gün böyle bir (hayır) işlemek uygun olmaz mı?⁽⁸⁴¹⁾

OTUZ ÜÇÜNCÜ İSİM : ÂYETÜ'L-MUHTAR

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hususta şöyle buyurmuşlardır «Cenâb-ı Hak şüphesiz sözlerden Kur'an'ı, Kur'an'dan Bakara sûresini, Bakara sûresinden Âyet-i Kürsî'yi seçmiştir.»⁽⁸⁴²⁾

Aynı konuya Feyz-i Kudsi'de de yer verilmiştir

O halde kim bu kadri yüce âyeti okumaya devam ederse insanlar yanında ve özellikle Allah katında hem dünyada, hem âhirette seçkin bir kimse olur.

OTUZ DÖRDÜNCÜ İSİM : ÂYET-İ MUHRİCE

Yapılan sahih rivâyete göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Bakara sûresinde bir âyet vardır ki o Kur'an âyetlerinin önde gelenidir. İçinde şeytan bulunan bir evde okunmaya görsün, mutlaka şeytan o evden çıkıp uzaklaşır.»⁽⁸⁴³⁾

Yine Ebû Ubeyd'in Fazail'inde, Daremi, Beyhaki ve Ebû Nuaym'in rivâyet ve delâilinde İbni Mes'ud (R.A.) Hazretleri'nin şöyle dediği belirtilmiştir: İnsanlardan biri dışarı çıkınca cinlerden biriyle karşılaşır. Cin ona diyor ki :

(840) Hazret-i Ali'den (R.A.) (Kaynağı tesbit edilemedi)

(841) Tefsir-i Kudsi

(842) Hafız Abdürrezaq; Abdullah bin Ömer'den (R.A.)

(843) Said bin Mansur, Hâkim, Beyhaki; Ebû Hüreyre'den (R.A.)

Benimle gürşebilir misin? Şayet gürşir de beni yenecek olursan sana öyle bir âyet öğretirim ki onu evine girdiğinde okuyacak olursan artık şeytan oraya giremez

Adam bu teklifi kabul edip cinni olanla gürşetti ve cinni olanı yendi. Bunun üzerine cinni ona dedi ki :

Âyet-i Kürsî'yi okursun. Çünkü kim evine girerken bu âyeti okursa şeytan mutlaka o evden çıkar.

İbni Mes'ud'a denildi ki: O adam Ömer miydi? İbni Mes'ud (R.A.) «Ömer (R.A.) olması umulur» diye cevap verdi.

Muaz bin Cebel'den (R.A.) yapılan rivâyette, şöyle diyor :

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir miktar zekât hurmasını muhafaza etmem üzere bana teslim etti. Onu evimin tarasasında bir köşeye yerleştirdim. Fakat her gün hurmanın biraz azaldığını gördüm. Sebebini bir türlü anlayamadığım için durumu Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e arzettim. Buyurdu ki: «Bu şeytanın işidir. Onu gözetle!»

Bu tavsiye üzerine şeytanı gözetlemeve başladım. Gecenin bir bölümü geçtikten sonra fil suretinde bir karartının bana doğru ilerlediğini gördüm. Derken kapıya vaklaştı ve kapı aralığında başka bir surete girip içeri daldı ve hurmaya yaklaştı ve vemeğe başladı. Elbisemi iyice toplayıp karşısına dikildim ve Fşhedu en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûluhu dedim ve «Ey Allah'ın düşmanı!» diye seslenerek zekât hurmalarının yanına sıçradım ve onu yakaladım. «Müslüman fakirleri senden daha haklıdır! bu hurmayı, seni elbette Resûlullah'ın huzuruna çıkarıp rezil ve rüsvey ettireceğim» dedim. Bana bir daha bu hurmalara donmeyeceğine dair söz verdi. Bunun üzerine salıverdim. Sabahleyin Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in huzuruna varınca bana dedi ki :

— Yakaladığın esiri ne yaptın?

— Bir daha dönmeyeceğine söz verdi, bunun üzerine onu salıverdim, diye cevap verdim.

— O yine dönüp gelir, gözetle, diye buyurdu.

Bu emir üzerine ikinci gece yine onu gözetlemeye koyuldum. Derken bir evvelki gecede olduğu gibi geldi, yine yakaladım. Ama o yine bana kesin söz verdi, bir daha dönmeye ceğine yemin etti. Tekrar onu salıverdim. Sabahleyin durumu Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e arz edince buyurdu ki

— O yine dönüp gelir, gözetle!

Üçüncü gece yine onu gözetlemeye başladım. Önceki gecelerde olduğu gibi o yine geldi, yakaladım. Bir daha gelmeye ceğine söz verdiyse de hayır dedim, iki defa senin sözüne inanıp salıverdim. Bu üçüncü defadır, artık sana inanmam. Bunun üzerine bana dedi ki :

— Ben çoluk-çocuk sahibiyim. Buraya ancak bir şey elde etmek için Nusaybin'den geldim. Başka bir şey bulabilseydim elbette ki buraya gelmezdim. Biz sizin şu beldenizde, peygamberiniz gönderilinceye kadar bulunduk. O iki âyet inince o iki âyetten kaçıp Nusaybin'e yerleştik. O iki âyet hangi evde okunursa herhalde şeytan o eve giremez. Eğer beni salıverirsen o iki âyeti sana öğretirim.

— Kabul ediyorum, öğret, dedim.

— Âyet-i Kürsî ve bir de Bakara sûresinin son kısmı

Bunun üzerine onu salıverdim. Sabahleyin Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in huzuruna çıkınca durumu olduğu gibi arz ettim. Resûlullah Efendimiz: «O habîs çok yalancı olmakla beraber bunu doğru söylemiştir» buyurdu.

Muaz bin Cebel (R.A.) devamla diyor ki :

«O günden itibaren bu iki âyeti okumaya başladım. Bir daha da hurmalar eksilmedi.»⁽⁸⁴⁴⁾

Yine rivâyete göre Ebû Esîd el-Saidî (R.A.) Hazretleri etrafı çevrili bahçesinin hurmasını toplayıp çardağına yerleştirdi. Ona musallat olan cinlerden bir ğavl bu hurmayı çalıp ifsad etmeye başladı. Ebû Esîd Hazretleri bu durumu gelip Resûlullah Efendimiz'e arzetti. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki :

— Ya Ebâ Esîd! Hurmana musallat olan cinlerden bir

(844) Taberânî, Hâkim, Ebû Nuaym, Beyhâkî; Muaz bin Cebel'den (R.A.)

ğavldır. Kulağını iyice ver, onun çardağına girdiğini duyunca de ki «Bismillâhi, gel Allah'ın Resûlüne cevap ver!»

Bu tavsiye üzerine Hazret-i Ebû Esîd bekledi; ğavl gelince yukarıdaki sözleri söyledi. Ğavl çaresiz kalıp dedi ki: «Yâ Ebâ Esîd! Beni afveyle, beni Resûlullah'ın huzuruna çıkarmaya zorlama. Sana Allah adına söz veriyorum ki bir daha evine girip hurmalarını çalmayacağım ve sana bir âyet öğreteceğim; onu bir kap üzerine okuduğunda senin örttüğün kapağı hiç bir cin açamaz.»

Onun bu teklifini kabul ettim. Bana dedi ki: Sana öğretmek istediğim âyet, Âyet-i Kürsî'dir.

Durumu gelip Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e arz edince, buyurdu ki: «O ğavl çok yalancı olmakla beraber doğru söylemiştir»⁽⁸⁴⁵⁾

İbni Abbas (R.A.) Hazretleri'nin rivâyetine göre: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Medine'de Ebû Eyyub Hazretleri'ne ait bir çardağına inip konaklamıştı. Ebû Eyyub'un yiyecek maddesi bir sele içinde تنها bir köşede muhafaza ediliyordu. Cinlerden biri kedi şekline girip o seledeki yiyeceği çalıp goturdu. Ebû Eyyub Hazretleri durumu Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e arzetti. Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki :

— O bir ğavl'dır. Gözetle, tekrar geldiğinde de ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz sana karşı azmetti, yerinden ayrılmayacaksın!

Ebû Eyyub aynı sözü söyleyince ğavl, ona :

— Yâ Ebâ Eyyub! Bu kez beni bırak, Allah'a yemin ederim ki bir daha buraya dönmem.

Bunun üzerine Ebû Eyyub Hazretleri onu serbest bıraktı. Ğavl ona :

— Arzu edersen sana birkaç kelime öğreteyim ki onları okuduğunda o gece hiçbir şeytan senin evine giremez ve yaklaşamaz. Gündüz de aynı şey devam eder.

— Öğretmeni arzu ediyorum, deyince,

— Âyet-i Kürsî'yi oku, diye cevap verdi.

(845) Taberânî, Ebû Nuaym; Ebû Esîd'den (R.A.)

Ebû Eyyub Hazretleri durumu gelip Resûlullah Efendimize arzedince, Resûlullah (S.A.V.): «O çok yalancı olmakla beraber bu hususta doğru söylemiştir» buyurdu.³⁴⁶

Yapılan diğer bir rivâyete göre, Ebû Eyyub (R.A.) Hazretleri'nin kendine ait bir selesi bulunuyordu. Hurmalarını o seledede muhafaza ederdi. Cinlerden bir ğavl gelip bu hurmaları çalıp götürdü. Ebû Eyyub (R.A.) Hazretleri durumu Resûlullah Efendimiz'e arzedince Resûlullah (S.A.V.) ona şöyle buyurdu :

— O ğavl'i gördüğünde de ki: «Bismillâhi, Allah'ın Resûlüne gel cevap ver!»

Bu tavsiye üzerine Ebû Eyyub (R.A.) o ğavli yakaladı. Ğavl Resûlullah'ın huzuruna çıkmamak için bir daha dönmeceğini söyledi. Ebû Eyyub Hazretleri onu bırakıverdi. Durumu Resûlullah Efendimiz'e arzedince, «O yine dönüp gelir» diye buyurdu. İkinci gece yine geldi. Ebû Eyyub Hazretleri onu yakaladı. Ğavl, beni bırakacak olursan sana öyle bir şey öğretirim ki onu okuduğunda hiçbir şey sana yaklaşamaz. O şey Âyet-i Kürsî'dir. Ebû Eyyub onu yine serbest bıraktı ve durumu gelip Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e arzetti. «Sen doğru söylüyorsun. O ğavl ise çok yalancıdır, ama bu sözü doğrudur» buyurdu.³⁴⁷

Ashab-ı kirâmdan Hazret-i Büreyde (R.A.) diyor ki :

— Biraz yiyecek maddem bulunuyordu. Her gün biraz daha azaldığını tesbit ettim. Bir gece gizlenip kimin çaldığını görmek istedim. Derken bir ğavl'in gelip o yiyecek üzerine eğildiğini gördüm. Yakaladım ve «Seni Resûlullah'ın huzuruna götürünceye kadar bırakmayacağım» dedim. Bunun üzerine bavnunu bükerek dedi ki :

— Ben çocukları kalabalık olan bir kadınıym. Söz veriyorum bir daha gelmiyeceğim.

(346) Hâkim; İbnî Abbas'dan (R.A.)

(347) İmam Ahmed, İbnî Edî Seybe, Tirmizî, Hâkim, Beyhâkî, Edü Nu'aym, Ebû Eyyub el-Ensârî'den

Bunun üzerine onu salıverdim. İkinci gece yine gözetledim. Geldi, yakaladım. Bu defa bana dedi ki

— Beni bırak da sana öyle bir şey öğreteyim ki onu okuduğunda bizden hiçbirisi senin yiyeceğine ve öte-berine yaklaşamaz. Yatağına uzanacağın zaman hem kendi üzerine, hem öte-berin üzerine Âyet-i Kürsî'yi oku!

Durumu Resûlullah Efendimiz'e arzedince: «O çok yalancı olmakla beraber doğru söylemiştir» buyurdu.³⁴⁸

Mahamilî'nin rivâyetine göre, Ebû Eyyub (R.A.) Hazretleri şöyle anlatmıştır: Küçük bir mahzende hurmalarımı muhafaza ediyordum. Bir ara hurmaların azaldığını gördüm. Halbuki kendimiz hiçbir şey oradan almıyorduk. Durumu Resûlullah Efendimiz'e arzedince buyurdu ki :

«O bir ğavl'dir ki senin yiyeceğinden alıp yiyor. Onu bundan böyle bir kedi şeklinde göreceksin. Gördüğün zaman şöyle seslen Bismillâhi, Allah'ın Resûlüne gelip cevap ver!»

Bu tavsiye üzerine gidip bekledim, derken geldi ve hurmaya yaklaştı. Bir de ne göreyim? Yaşlı bir kadın kılığına girip oturuyor. Ey Allah'ın düşmanı, kalk, Resûlullah'ın huzuruna seni götüreceğim, diye seslendim. «Allah için ya Ebâ Eyyub! Beni bırak; bir daha buraya gelmeyeceğime söz veriyorum» diye cevap vermeye başladı. Sabah olunca durumu henüz arzetmeden Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz sordu :

— Esiri ne yaptın?

Yakaladım. Fakat Allah için kendisini bırakmamı söyledi, bıraktım. Bir daha dönmeceğine yemin etti

— Yalan söylemiş, o yine doner.

Eve donduğumda içeride bir kedi ile karşılaştım. Hemen anladım ve «Bismillâhi, kalk Resûlullah'ın huzuruna çık, ona cevap ver!» diye seslendim. Bana yine yalvardı: «Allah için beni bırak ya Ebâ Eyyub! Bir daha dönmeceğime söz veriyorum» dedi. Bunun üzerine yine onu salıverdim. Sabahleyin Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in huzuruna çıktığımda :

— Esiri ne yaptın? diye sordu :

(348) Beyhâkî; Hz. Büreyde'den (R.A.)

Durumu anlattım.

— Yalan söylemiş, o yine dönecektir, buyurdular

Üçüncü gece yine geldi, yakaladım ve dedim ki

— Ey Allah'ın düşmanı! Bir daha buraya dönmeyeceğine söz vermiştin!?. Bana şöyle cevap verdi :

— Ya Ebâ Eyyub! Beni bırak, Allah'a andolsun ki sana bir şey öğreteceğim; onu sabahleyin okuyacak olursan akşama kadar hiçbir şeytan senin evine girmez.

— Nedir o şey? dedim.

— Âyet-i Kürsî'dir, diye cevap verdi.

Bunun üzerine onu serbest bıraktım. Sabahleyin durumu Resûlullah'a arz edince buyurdu ki: «O çok yalancı olmakla beraber bunu doğru söylemiştir.»

Bütün bu rivâyetler cinlerden gâvl'in bulunduğu delâlet etmektedir. Kamus'ta bu kelime GUL şeklinde tesbit edilmiştir. Helâk eden, inen belâ, yılan-akrep gibi tehlikeli şeylerde kullanıldığı gibi sihirbaz cinlere ve şeytanlara da denir. Çeşitli renklere ve biçimlere girerler.⁽⁸⁴⁹⁾

Aynı husus Feyz-i Kudsi'de de belirtilmiştir.

OTUZ BEŞİNCİ İSİM : EFHEM

Kur'an âyetleri içinde insanın anlayışını en çok açan Âyet-i Kürsî'dir. Bu bakımdan ona Efhemu Âyâtü'l Kur'an denilmiştir. Nitekim büyük sahabî Ebû Zer (R.A.) Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in huzurunda oturarak şöyle sordu :

— Sana indirilen âyetlerden hangisi daha çok anlayışı açıp geliştiriyor?

— Allahü lâ ilâhe illâ hüvel havvîl kavvîm 'dur buyurdu ve sonuna kadar okudu.⁽⁸⁵⁰⁾

Feyz-i Kudsi kitabında da aynı husus belirtilmiştir

(849) Bu kelime sahih lügat olarak GUL şeklinde okunur. Bu bakarıya gâvl : meşhur meşhûr GAVL şeklinde okunur. Bu bakarıya gâvl : meşhûr meşhûr yazdır.
(850) İbnü Mâce. Arif bin Mâlik den R.A.

OTUZ ALTINCI İSİM : ÂYET-İ TARİDE

Cin ve şeytanları kovup uzaklaştırdığı için Âyet-i Kürsî'ye bu isim verilmiştir. Rivâyete göre Cebrâil (A.S.), Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e gelerek şöyle demiştir: «Yâ Muhammed! Cinlerden bir ifrit sana tuzak kuruyor, birtakım hileler yapmaya çalışıyor. Onu kendinden Âyet-i Kürsî ile kovup uzaklaştır.»⁽⁸⁵¹⁾

Bir hadiste ise şöyle buyuruluyor :

«Kim yatarken Âyet-i Kürsî'yi okursa, Allah onu sabaha kadar koruyacak bir melek gönderir.»

Yine Ebû Hüreyre'den (R.A.) yapılan rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim şu iki âyeti sabahleyin okursa akşama kadar onlarla korunmuş olur: Âyet-i Kürsî ve bir de HÂ MİM (el-Mu'min) sûresinin başlangıcından tâ İleyhi'l-Masir'e kadar...»

Ma'kal bin Yesar'dan (R.A.) yapılan rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim Bakara sûresinden on âyet, dört âyet evvelinden, Âyet-i Kürsî, iki âyet Âyet-i Kürsî'den sonra ve üç âyet sürenin sonundan geceleyin okursa ona, çoluk çocuğuna ne bir şeytan, ne de onun tiksindiği bir şey yaklaşır. Sar'ali üzerine okunacak olursa derhal kendine gelir.»⁽⁸⁵²⁾

Hazret-i Âişe validemizin (R. Anhâ) yapmış olduğu rivâyette buyuruluyor ki: «Kim Bakara sûresinin başından dört âyeti, Âyet-i Kürsî'yi, Âyet-i Kürsî'den sonraki iki âyeti ve sürenin sonundan üç âyeti geceleyin okursa, Allah onu da, çoluk çocuğunu da, mal ve mülkünü de, dünya ve Ahiretini de korur.»⁽⁸⁵³⁾

Hazret-i Enes'den (R.A.) yapılan rivâyette ise şöyle buyurulmuştur :

(851) Ömer Nevefi; Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(852) Tefsir-i Teyssir.

(853) Deylemi Firdavsi Hz. Âişe'den (R. Anhâ)

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir adama sordu

— Evlendin mi?

— Hayır, diye cevap verdi

— Niçin?

— Evlenecek kadar malî gücüm yoktur.

— Yanında Kul Hüvallahü Ehad yok mu? (Yâni bu sûreyi bilmiyor musun)?

— Evet biliyorum.

— Bu, Kur'ân'ın dörtte biridir. Kul Yâ Eyyühe'l Kâfirün sûresi yanında yok mu?

— Var, (yâni bu sûreyi biliyorum).

— Bu da Kur'ân'ın dörtte biridir. İzâ-Zülziletül Ardu sûresi yanında yok mu?

— Var..

— Bu da Kur'ân'ın dörtte biridir. İzâ Cae Nasrullahi sûresi yanında yok mu?

— Var..

— Bu da Kur'ân'ın dörtte biridir. Yanında Âyet-i Kürsi yok mu?

— Var..

— Bu da Kur'ân'ın dörtte biridir. O halde evlen!..⁸⁵⁴

Bu rivâyet, «İhlâs sûresi Kur'ân'ın üçte birine denktir» meâlindeki rivâyete ters düşmez. Çünkü bunu diğer beyânından sonra söylemiş olabilir. Diğer bir ihtimal de bunu öğretmenin (mihir) olabileceği veya bu sûreyi ezbere bilmenin aileye genişlik ve bereket getireceği hususu anlatılmak istenmiştir. O halde İhlâs sûresi ile evlenen kimsenin geçim sıkıntısından endişe etmemesine işâret vardır. Allah daha iyisini bilir Feyz-i Kudsi kitabında da bu husus belirtilmiştir.

OTUZ YEDİNCİ İSİM : ÂYET-İ NUSRET

Bu âyeti okuyan kimse savaşta ise ilâhî nusrete mazhar olur Bu bakımdan Âyet-i Nusret denilmiştir. Düşman ile karşı

(854) İmam Ahmed, Taberânî; Enes bin Malik'den (R.A.)

karşıya bulunuyorsa, yine Âyet-i Kürsi'yi okuyacak olursa yardım görür, onun şerrinden kurtulur. (Mütercim)

OTUZ SEKİZİNCİ İSİM : ŞÜKREDENLERİN ÂYETİ

Âyet-i Kürsi'nin te'sirini, şümûlünü, İsm-i A'zam'ı içinde taşıdığını idrak eden mu'minler, Allah'ın kullarına böyle bir âyet lütfunda bulunduğunu düşünerek şükrederler. Bu bakımdan ona Âyet-i Şâkirin denilmiştir. (Mütercim)

OTUZ DOKUZUNCU İSİM : ZİKREDENLERİN ÂYETİ

Allah'ı büyük isimleriyle anmak isteyenler daha çok Âyet-i Kürsi'yi okurlar. Çünkü onda Allah'ın isim ve sıfatları geçmektedir. Bu bakımdan ona Âyet-i Zâkirin denilmiştir. (Mütercim)

KIRKINCI İSİM : ÂYET-İ SİDDİKÎN

Allah ve Resûlüne gönülden bağlılık gösterip tam bir sadakat içinde bulunan mü'minler, zaman zaman bağlılıklarının doğruluğunu Âyet-i Kürsi'yi okuyup mânasını düşünmekle izhar etmek isterler Bu bakımdan buna Âyet-i Siddikîn denilmiştir. (Mütercim)

KIRK BİRİNCİ İSİM : PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN ÂYETİ

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz müşriklerin ve ifritlerin şerrinden bu âyetle korunmuştur. Birçok hadîsleriyle bu âyetin yüksek te'sirini anlatıp ümmetine ilâhî rahmet ve nusret kapılarını açmaya çalışmıştır. Bu bakımdan ona Âyet-i Nebi denilmiştir.

FARZ NAMAZLARDAN HEMEN SONRA ÂYET-İ KÜRSİ OKUMAK HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BUNUN FAZİLETİ HAKKINDA İMAMLARIN GÖRÜŞLERİ

Fıkıh kitaplarının tesbitine göre farz namazlardan sonra Âyet-i Kürsi okumak her namaz kılana müstehabdır. Nitekim

yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu hususta buyurdular ki :

«Cenâb-ı Hak beyaz bir inci yarattı. Onun içinde gri renkte amber meydana getirdi. Âyet-i Kürsî'yi o amber ile yazdı ve izzet ü celâline yemin ederek buyurdu ki: Kim bu âyetli farz namazdan sonra okursa kendisine cennetin sekiz kapısı birden açılır, dilediği kapıdan içeri girer (kıyâmet günü girebilir).»⁽⁸⁵⁵⁾

Hazret-i Ali'den (R.A.) rivâyet edilen bir kudsi hadiste ise şöyle buyuruluyor: «Muhakkak Fâtıha-i Şerife, Âyet-i Kürsî, Âl-i İmrân sûresinden Şehidallah... İnne'd-Dîne indellahi'l-İslâm'a kadar olan iki âyet, Kul'llâhümme mâlikel-mülk... bi-ğayri hisab'a kadar olan kısım asılı olarak duruyorlar; bunlarla Allah arasında hiçbir perde yoktur. Allahü Teâlâ bunları indirmek istediğinde Arş'a asılıp durdular ve dediler ki: Bizi yeryüzüne mi indiriyorsun yoksa sana isyan edenlere mi? Cenâb-ı Allah buyurdu ki: Şanıma yemin ettim: Kullarından kim sizli her farz namazdan sonra okursa, mutlaka cenneti onlara karargâh kılarım ve onları mutlaka Hazretü'l-Kuds'e yerleştiririm Kendi meknun olan gözümlle günde yetmiş defa onlara nazar kılarım. Günde yetmiş hacetlerini yerine getirir, en aşağı hacet mağflretimin kapısını açarım. Okuyanı her düşmandan korurum ve her hasedçiden sakınırım ve ona yardımında bulunurum bu gibi şeylere karşı.»⁽⁸⁵⁶⁾

Kudsi hadisleri toplayan kitaplardan bir kısmında ise bu husus şöyle tesbit edilmiştir :

«Allahü Teâlâ buyurur ki: Ben Allah'ım, mülkün yegâne sahibiyim, hükümdarların hükümdarıyım. Bütün hükümdarların dizgini benim elimdedir. Kullarım bana itaat ederlerse onlara rahmet veririm. İsyân ederlerse bunun cezasını hazırlarım. Hükümdarlara sövmekle meşgul olmayın. Fakat ancak

(855) Şemsü'l-Ma'rif

(856) Maalim-i Tenzil, Hz. Ali'den (R.A.)

bana yönelip tevbe edin ki onların kalbinde size karşı merhamet ve şefkat doğurayım.»⁽⁸⁵⁷⁾

Bu konuda diğer hadisler

«Kim her farz namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa, Allah ona şükredenlerin kalblerini, siddiklerin amellerini, Allah'a dosdoğru yönelenlerin sevâbını verir, kendi minnet ve keremiyle onun üzerine rahmetini yayar. Cennete girmekten hiçbir şey onu alıkoymaz. Ölünce doğruca cennete girer.»⁽⁸⁵⁸⁾

«Her namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimsenin cennete girmesinde onunla Allah arasında hiçbir engel kalmaz. Ölünce (doğruca) cennete girer.»⁽⁸⁵⁹⁾

ed-Dürrü'l-Mensur kitabında da bu hadis rivâyet edilmiştir.

«Allahü Teâlâ, Mûsâ Peygamber'e, her farz namazdan sonra Âyet-i Kürsî okumasını vahyetti. Çünkü kim bu âyetli farz namazlardan sonra okursa ona şükredenlerin kalbi, zikredenlerin dili, Hakk'a yönelenlerin sevâbı, siddikların ameli vardır. Bu âyete ancak bir peygamber ya da bir siddik veya kaibi iman ile dolup taşan bir kul veya Allah yolunda öldürülmesi irâde edilen bir kimse devam eder.»⁽⁸⁶⁰⁾

Diğer bir rivâyette ise şöyle tesbit edilmiştir

«Allahü Teâlâ, Mûsâ Peygamber'e şöyle vahyetti: Kim her farz namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa mutlaka ona mutakillerin elde edeceği mükâfatı ve siddikların ameli verir.»⁽⁸⁶¹⁾

Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki :

— Peygamber Efendimiz'den işittim, minberin basamağında bulunuyordu: «Kim her farz namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa olumden başka hiçbir şey onu cennete girmekten alıkoymaz. Ölünce de cennete girer. Buna ancak bir siddik ya da bir âbid devam eder. Kim de döşegine uzanırken bunu

(857) Rûhu'l-Beyân Tefsiri.

(858) İbnü Neccar Bağdad Tarhunde; İbnü Abbas'dan (R.A.)

(859) Beyhaki.

(860) Bahru'l-Ulûm' Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (R.A.)

(861) Sa'lebi kendi tefsirinde; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

okursa Allah onu da, komşusunu da, komşusunun komşusunu da güven içine alır, etrafındaki evleri de...»⁸⁶²

«Kim her farz namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa, onunla cennet arasında ölümden başka bir engel kalmaz. (Ölünce de cennete girer).»⁸⁶³

«Kim farz namazlardan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa, Cenâb-ı Rabb onun ruhunu bizzat kendi eliyle almayı taahhüd eder. O kimse Peygamberlerle birlikte Allah yolunda savaşmış şehid düşenler gibi olur. (Çünkü onların da ruhunu bizzat Cenâb-ı Hak kendi kudret eliyle alır).»⁸⁶⁴

«Kim her namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa yedi kat gök delinip açılır; Allah, Âyet-i Kürsî'yi okuyana (rahmet nazariyle) bakmadıkça o delikler kapanmaz. Kulunu böylece bağışlar ve ona bir melek gönderir, ikinci güne kadar o melek onun sevâbını, iyiliklerini yazar.»⁸⁶⁵

Nesâî ile Taberânî birkaç isnadla rivâyet ediyorlar. Onlardan birinde şöyle buyuruluyor: «Kim her namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa, ölümden başka hiçbir şey onun cennete girmesine engel olmaz (ölünce de cennete girer).» Taberânî aynı hadisi şu ilâveyle rivâyet etmiştir: «Âyet-i Kürsî ve Kul-Hüvallahü Ehad...»⁸⁶⁶

«Kim her farz namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa, Allah onu ikinci bir namaza kadar muhafaza eder. Buna ancak bir peygamber veya bir siddik ya da bir şehid devam eder.»⁸⁶⁷

«Kim farz namazlardan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa ikinci bir namaza kadar Allah'ın himayesinde bulunur.»⁸⁶⁸

«Kim her farz namazı müteakip Âyet-i Kürsî'yi okursa,

(862) Rûhu'l-Beyân Tefsiri; Hz. Ali'den (R.A.)

(863) Tefsir-i Teysir

(864) Deylemi; Ebû Ümâme'den (R.A.)

(865) Tefsir-i Âyet-i Kürsî

(866) Nesâî, Taberânî

(867) Beyhaki; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(868) Taberânî; Hasan bin Ali'den (R.A.)

ölümden başka hiçbir şey onun cennete girmesine engel olmaz. (Ölünce de cennete girer).»⁸⁶⁹

«Kim farz namazdan sonra Âyet-i Kürsî'yi okursa ölümden başka hiçbir şey onun cennete girmesine engel olmaz. (Ölünce de cennete girer).»⁸⁷⁰

Hazret-i Enes (R.A.) diyor ki: Ona bir peygamber sevâbı gibi ecir verilir. Tefsir-i Kudsi'de de aynı husus belirtilmiştir.

Hadiste, «Onu ölümden başka cennete girmekten alıkoyan hiçbir şey yoktur» meâlindeki cümle birkaç türlü yorumlanmıştır.

a) Bedbaht olarak olması

b) Ölüm onunla cennet arasında bir engeldir. Ölüm gerçekleşince, cennete girmesi de gerçekleşir. Bu mânâyla Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz «Allah'a kavuşmadan önce ölüm, vâni kavuşabilmek için ölümün tahakkuk etmesi gerektir» buyurmuşlardır.

c) Sa'düddin Taftazani (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Hadisin mânası şöyle olsa gerek: Cennete girmenin şartlarından, ölümden başka hiçbirini kalmamıştır. Sanki ölüm onun cennete girmesine engel teşkil ediyor, «ben hazır olmadıkça cennete giremezsin» diyor.⁸⁷¹

Malûm olduğu üzere cennete girmek haşirden sonradır. Yukarıdaki hadisin zâhırına bakılacak olursa, ruhunun daha önce cennete girme lûtfuna mazhar olmasıdır veya iman üzere son nefesini vermesidir. Bence hadisi böylece zâhır üzere hamletmeye hiçbir engel yoktur. Nitekim bu mânâyı destekleyici mahiyette Allah dostlarından birçok haberler nakledilmiştir. Şüphesiz ki Allah'ın fazl u keremi çok geniştir.⁸⁷²

(869) Nesâî, İbnî Hibban, Dâre Kutai; Ebû Ümâme'den (R.A.)

(870) Sahib-i Firdavs; Enes bin Mâlik'den

(871) Alıyyü'l-Karî/Serhü'l-Mecâz

(872) Feyzü'l-Kudsi/İmam-Seyyid

HER FARZ NAMAZDAN SONRA AYET İ KÜRSİ OKUMAK

Bu, hem imama, hem de ona uyanlara mustehabdır. Çünkü bu konuda birçok sahîh hadisler vârid olmuştur. Tâki namazdan sonra Ayet-i Kürsî'yi okuyan o eşref-i vakitte büyük beşarete ve cennetin yüksek derecelerine erişmiş ola... el-Burhan adlı kitapta da bu husus belirtilmiştir.

Meşâyihdan bir kısmı Ayet-i Kürsî'yi namazı muteakip aşikâr okumayı mekrûh, gizli okumayı vâcib saymışlardır. Aynı zamanda her feridin okumasını da gerekli görmüşlerdir.

Fukahadan bazısı da bu yerde aşikâr okumanın daha iyi ve daha faziletli olduğunu, müezzin okuyunca cemaatin dinlemesinin daha sevaplı bulunduğunu söylemişlerdir. Çünkü Kur'ân'ı dinlemek onu okumaktan daha sevaplıdır. Cenâb-ı Hak: «Kur'ân okununca onu dinleyin!» buyuruyor.

Namazda imam Kur'ân okurken onu susup dinlemek farz, namaz dışında müstehabdır.^m

Ben kulların en zayıfı (iyilik ve ihsan sahibi olan Allah ona geniş yardımda bulunsun) diyorum ki:

— Farz namazlardan sonra Ayet-i Kursi okumak şu zamanımızda hem imama, hem de ona uyanlara gereklidir. Buna vâcib de diyebiliriz. Çünkü müezzinlerin çoğu bilgisizlikten sebebiyle kırâati lâıkiyle yerine getiremiyorlar. Okudukları zaman hayli hata, yanlış yapıyorlar. Makam bilmedikleri için gelişigüzel bir âhenk vermeye çalışmakta ve bazı yerlerde harf ziyadeliğine bile yol açmaktadırlar. Bazı yerlerde ise harfleri noksan bırakmaktadırlar. Kur'ân'ı tecvîd bilmeven kimseden dinlemek, işitme âfetlerinden biridir.

Müezzinlerin çok defa harf fazla ettiklerine bir misal verecek olursak, Rabbenâ ve lekel hamd cümlesini gösterebiliriz. Çoğu Hamd kelimesini bu makamda telâffuz ederken (H) ile (MİM) arasına bir elif sokar, Hamd yerine Haamd der. Namazda da, tediyede de böyle bir fazlalık yaparlar. Bir örnek

daha verelim: Sallû alâ Muhammed diyecekleri yerde Sallâ alâ Muhammed diyerek (H) ile (MİM) arasında bir elif sokarlar. Bazısı hem böyle yapar, hem de (MİM) ile (DAL) arasına da bir elif ilâve ederek Muhammad der. Cuma günleri ise Vel-hamdü lillâhi Rabbil âlemin derken birçok harfler ilâve edip kelimelerin şeklini değiştirirler. Zikir ehlinde de bir kısmı Kelime-i Tevhîd'i zikir yollu telâffuz ederken bazı harfler ilâve ederler. Lâ ilâhe'nin hemzesinden sonra bir (Y) harfi, İlâh kelimesinden sonra bir elif ziyade ederler. İllâ hemzesinden sonra bir (Y) ilâvesinde bulunurlar. Bunların hepsi de haramdır. İcmâ ziyâde ve noksanı haram kılmıştır. Bu bütün vakitlerde böyledir. Görülüyor ki bahsettiklerimiz Allah'ı günah işlemekle zikreder ve ona bu ölçü içinde ibâdet ederler. Dünya havatında çalışmaları boşa gitmiştir. Oysa onlar güzel iş yaptıklarını sanıyorlardı.

İşte zamanımızın müezzinleri (mevlidhanları) çeşitli makamlarda ve beldelerin ileri gelenlerinin bulunduğu topluluklarda boylesine yanlış makamlar tutturup ya fazla ya da noksan harf ve kelime ara yere sokarlar.

İsmâîl Şatır Rahmetullahi aleyhi diyor ki:

Çağın kaadıları gerçekten sapıttılar.
Noksanlık içinde oldukları pek aşikâr
Dini dünya karşılığında sattılar onlar
Ticaretleri hiç de onlara sağlamadı kâr..

Yine ben fakir diyorum ki Arap divarında bazı beldeler de Kadim şevhlerinden ve ilim adamlarından öylelerini gördüm ki onları belli zikir ve duâlarda harf fazla yaparak ve noksan bırakarak Allah'ı anarlar. Onlara niçin böyle yaptıklarını sorduğumda bana şu cevabı verdiler:

Biz zikir ve duâları meşavîhimizden bu şekil alıp öğrendik.

Ve sonra da onların ahvalini vasfedip anlattılar. Onlara dedim ki:

— İyi ama bizim kırâatimizi mütevatir derecede olan kırâat-i seb'a veya aşereden almamız gerekmiyor mu? Bu kırâ-

atlerin hiçbirinde sizin yapmış olduğunuz fazlalık ya da noksanlık yoktur.

Bu sözümü uygun bulup kabul ettiler. Bunun üzerine Allah'a hamedip şükürde bulundum.

Allah bizim de, sizin de durumunuzu düzeltsin!

Efendimiz Ebûbekir Sıddîk (R.A.) diyor ki:

«Bizim dinimiz nakiller üzerine kuruludur, akıllar münasebeti üzerine değil...»⁸⁷⁴

Dinî usûl kaidesince Allah'ın isimleri tevkîfî'dir. (Belli ve belirli isim ve sayıda tutulmuştur) Fazlalık ve noksanlık kabul etmezler. (O halde esmâ-i ilâhiye ile yapılan zikirlerde bir harf fazla ya da noksan etmek doğru olmaz).

BEŞ VAKİT NAMAZDAN SONRA YAPILACAK OLAN TESBÎH, TAHMÎD VE TEKBİRLER HAKKINDA VÂRID OLAN SAHÎH HADİSLER

Bilinmiş olsun ki, beş vakit namazı müteakip yapılan tesbih tahmîd ve tekbîrden her biri otuz üç defa tekrarlanır. Lâ ilâhe illâllahu vahdehû lâ şerike leh, lehül mülkü ve lehül hamdu ve hüve alâ külli şey'in kadir ile yüz tamamlanmış olur. Bu tesbihleri yapmak hem imâma, hem de ona uyanlara mustehabdır. Aynı zamanda hataların bağışlanmasına vesiledir. İşte bu hatalar deniz köpüğü kadar olsun. (Yeter ki ara yerde kul hakkı, millet hakkı bulunmasın).⁸⁷⁵

Rivâyet edilen sahîh hadisler:

«Kim her (farz) namazdan sonra Allah'a otuz üç defa tesbih, otuz üç defa tahmîd ve otuz üç defa da tekbir getirirse bu doksan dokuz eder. Yüzün tamamı ise, Lâ ilâhe illâllahu vahdehû lâ şerike leh, lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ küll-

(874) Dini esaslar nakle dayanır akla değil demektir. Çünkü namaz oruç hac zekat gibi esasları akıl ta'yin edemez. Ama her esas ve prensipte akla geniş yer verilmiştir. Dinde akıl dışı bir esas düşünülemez. Bazı esaslarda akıl acze düşse bile, bu feridin akıldır, cumhurun değil.
(875) el-Burhan

li şey'in kadir'dir. Hataları deniz köpüğü kadar bile olsa bağışlanır.»⁸⁷⁶

«Yâ Ebâ Zer! (Sevapta) senin önüne geçenlere seni ulaştıracak olan kelimeleri sana öğreteyim mi? Bu hususta sana ancak senin bu bilgini alan kimse yetiştirebilir. Her namazdan sonra otuz üç defa tekbir, otuz üç defa tesbih ve otuz üç defa da tahmîd getirir ve bunları Lâ ilâhe illâllahu vahdehû lâ şerike leh, lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadir ile hatmedip bağlar. İşte bunları söyleyenin günahları (kul hakkı, millet hakkı müstesnâ olmak üzere) deniz köpüğü kadar bile olsa bağışlanır.»⁸⁷⁷

Hazret-i Fâtîma (R. Anhâ) muhterem babası Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den bir hizmetçi talebinde bulunduğunda, Fahr-i Âlem Efendimiz ona: «Sana hizmetçiden daha hayırlı olan bir şeyden haber vereyim mi? Yatağına uzanacağın zaman Allah'a otuz üç defa tesbihte, otuz üç defa tahmîdde ve otuz dört defa da tekbîrde bulun...»⁸⁷⁸

Yine Ebu Hüreyre (R.A.) Hazretleri'nin rivâyetine göre, fakirler toplanıp Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e geldiler ve dediler ki:

«Çok mal ve servet sahipleri mallarıyla yüksek derecelere ve sonu gelmeyen nimetlere (doğru yol alıp) gittiler. Onlar da bizim kıldığımız namaz gibi namaz kılıyor, bizim tuttuğumuz oruç gibi oruç tutuyorlar. Ayrıca onların mal ile üstünlükleri vardır. Onunla haccedip umre yapıyorlar, Allah yolunda cihadda bulunuyorlar ve bir taraftan da sadaka dağıtıyorlar!

Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz onlara buyurdu ki:

— Size bir şeyden haber vereyim mi, eğer onu tutup yapacak olursanız (sevap ve fazilette) sizden geçenlere ulaşsınız ve sizden sonrakilerden hiç kimse size erişemez olur ve yine siz içinde bulunduğunuz topluluğun havırlıları olursunuz. An-

(876) Sahih-i Müslim. Ebu Hüreyre'den (R.A.)
(877) Ebû Davud; Ebû Zer el Gıfârî'den (R.A.)

(878) Sahih-i Müslim; Ebu Hüreyre'den (R.A.)

cak belirteceğim amelin bir benzerini yapan kimse müstesna (yâni o da sizin derecenize yükselmiş olur). Her (farz) namazı müteakıp otuz üç defa tesbîh, tahmîd ve tekbir getirin..

Râvi diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) böyle buyurunca biz kendi aramızda görüş ayrılığına düştük: Bir kısmımız tesbîh, tahmîd ve tekbirden her biri otuz üç defa getirilecek, dedi. Bir kısmımız ise hepsi birden otuz üç defa getirilecek, dedi. Durumu Resûlullah Efendimiz'e arzettiğimizde şöyle buyurdu: «Otuz üç defa Sübhânallah, otuz üç defa Elhamdü lillâh, otuz üç defa da Allahü ekber diyeceksiniz..»⁽⁸⁷⁹⁾

«İki haslet var ki müslüman bir adam onları sayacak olursa mutlaka cennete girecektir. O iki haslet çok kolaydır, fakat onlarla amel edenler pek azdır: Her namazdan sonra Allah'a otuz üç defa tesbîh, otuz üç defa tahmîd ve otuz üç defa da tekbir getirilir ve sonra da Lâ ilâhe illâllahü vahdehü lâ şerîke leh, lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadir denilir. Yatağına gelp uzanacağı zaman da otuz üç defa tesbîh, tahmîd ve tekbir getirir ve sonra Lâ ilâhe illâllahü vahdehü lâ şerîke leh, lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadir denilir. Böylece bu dilde yüz olur, terazide bin olur. Her iyilik on mislindedir..»⁽⁸⁸⁰⁾

eş-Şihâb kitabında da aynı rivâyetlere yer verilmiştir

«Kim bir günde yüz defa Lâ ilâhe illâllahü vahdehü lâ şerîke leh lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadir derse, on köle azâd etmişcesine (veya ona denk) sevap kazanmış olur. Kendisine yüz iyilik yazılır, yüz kötülüğü silinir ve bu onun için o gün akşama kadar şeytandan koruyucu olur. Hiç kimse ondan daha üstün bir amel yapmış olmaz; ancak ondan daha çok amel eden bir adam müstesna... Ve kim de bir günde yüz defa Sübhânallah ve bi hamdihî derse, hataları deniz köpüğü kadar bile olsa dökülüp gider..»⁽⁸⁸¹⁾

(879) Sahih-i Buhârî; Ebû Hureyre'den (R.A.)

(880) Ebû Dâvud, İbnî Mâce; Abdullah bin Amr bin As'dan (R.A.)

(881) Sahih-i Müslim, el-Mejârik; Ebû Hureyre'den (R.A.)

DUANIN ÖZELLİKLERİ VE FAZİLETLERİ HAKKINDA NÂZİL OLAN ÂYETLER VE RİVÂYET OLUNAN SAHİH HADİSLER

«Rabbimiz: Bana dua edip kullukta bulunun ki size karşılığını vereyim..»⁽⁸⁸²⁾

«Allah'a korkarak ve umut bağlayarak duâ edin (yalvarın) Doğrusu Allah'ın rahmeti iyi davrananlara yakındır..»⁽⁸⁸³⁾

«Rabbimize gonulden ve gizlice duâ edip (yalvarın). Doğrusu O aşırı gidenleri sevmez..»⁽⁸⁸⁴⁾

«Ey Muhammed! Kullarım sana beni sorarlarsa, bilsinler ki Ben. şüphesiz onlara yakınum. Benden isteyenin, duâ ettiğinde duâsını kabul ederim. Artık onlar da dâvetimi kabul edip bana inansınlar ki doğru yolda yürütenlerden olsunlar..»

Konumuzla İlgili Hadis-i Şerifler :

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz «duâ ibâdetin kendisidir» buyurdu ve sonra şu âyeti okudu: «Rabbimiz; bana kullukta bulunun ki size karşılığını vereyim..»

«Sizden kime duâ etme kapısı açılırsa, kabul olunma kapısı da açılır.» Diğer bir rivâyette: «Cennet kapıları açılır» buyurulmuştur.⁽⁸⁸⁵⁾

«Kaderden sakınmak fayda vermez; duâ ise inen (dert, belâ ve musibete) karşı fayda verir. Belâ şüphesiz ki inen ama duâ onu karşılar da kıyâmete kadar biri diğerinin sırtını yerine getirmeye çalışır..»

«Allah katında duâdan daha kıymetli bir şey yoktur..»⁽⁸⁸⁶⁾

«Allah'a duâ etmeyene Allah kızar..»

(882) Mu'mın sûresi, âyet: 60

(883) A'râf sûresi, âyet: 56

(884) A'râf sûresi, âyet: 55.

(885) Bakara sûresi, âyet: 186

(886) Ebû Nuaym.

(887) Ahmed bin Hanbel

«Duâ etmek hususunda âcizlik (ve tembellik) göstermeyin. Çünkü duâ ile birlikte hiç kimse helâk olmaz.»

«Kim şiddet ve sıkıntılı anlarda Allah tarafından yapacağı duânın kabulünü severek istiyorsa, rahat ve huzur içinde bulunduğu zamanlar çokca duâ etsin!»⁽⁸⁸⁸⁾

«Duâ, mü'minin silâhı, dinin direği, göklerin ve yeryüzünün nûrudur.»⁽⁸⁸⁹⁾

«Duâ, müslümanların toplanıp bir araya geldiğinde kabul olunur.»⁽⁸⁹⁰⁾

Diğer bir rivâyette ise: «Duâ, zikir meclisinde, Kur'ân hatmedildiğinde makbuldür.»⁽⁸⁹¹⁾ buyurulmuştur

«Duâ, ibâdetin ilîgidir. Hem şüphesiz ki her şeyin ilîgi o şeyin katıksız kısmıdır, (yâni özüdür).»⁽⁸⁹²⁾

«Kabul olunacağına şüphesiz bir şekilde inandığınız halde Allah'a duâ ediniz. Çünkü duâ, ibâdettir. İbâdetin fâilî sevaptan mahrum olmaz.»⁽⁸⁹³⁾

«Duâ, ibâdetin kendisidir.»⁽⁸⁹⁴⁾

«Eğer süt emen çocuklar, otlayan hayvanlar ve rûkû eden kullar olmamış olsaydı üzerinize azâb dökülür de dökülürdü.»⁽⁸⁹⁵⁾

«Size bir şeyden haber vereyim mi? Sizden birinizin üzerine bir sıkıntı, bir belâ indiğinde onu okuyacak olursa Allah o sıkıntı ve o belâyı onun üzerinden kaldırır.»

Bunun üzerine ashâb-ı kirâm:

— Evet, ya Resûlallah! dediler.

Buyurdu ki:

— O, Zinnûn'un Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke inni kuntu minez zâlimin diyerek yaptığı duâdır. Çünkü Cenâb-ı Hak (C.C.) Zinnûn hakkında buyuruyor ki: «Zinnûn hakkında söy-

(888) İhyâü Ulûmü'd-Dîn

(889) Tirmizî

(890) Buhârî, Müslim, Tirmizî, Nesâî

(891) Hısnü'l-Hasin

(892) Tirmizî, Câmî's-Sağır, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(893) İmam Ahmed bin Hanbel.

(894) Sahih-i Buhârî, Ahmed bin Hanbel

(895) Taberânî, Beyhâkî

lediğimizi de an. O, öfkelenerek giderken, kendisini sıkıntıya sokmayacağımızı sanmıştı. Fakat sonunda karanlıklar içinde Senden başka ilâh yoktur. Sen münezzehsin. Doğrusu ben hak sızlık edenlerdenim, diye seslenmişti. Biz de ona cevap verip onu üzüntüden kurtarmıştık. İşte inananları böyle kurtarıyoruz.»⁽⁸⁹⁶⁾

Diğer bir rivâyette ise «sıkıntıda olan herhangi bir kimse bu duâ ile duâ edecek olursa, herhangi duâsı kabul olunur» buyurulmuştur.

Bu duâdan maksad, Zinnûn Hazretleri'nin yapmış olduğu duâdır. Enbiyâ sûresinin 8. âyeti bu duâdan söz eder.

«Duâların en sür'atlı kabul olunanı, gâibin gâibe olan duâsıdır.»⁽⁸⁹⁷⁾

«Müslümanın kendi (dîn) kardeşinin gıyabında yapacağı duâ kabul olunur. Duâ edenin yanbaşıda görevli bir melek bulunur, o ne kadar kendi kardeşi için hayır duâ ederse, melek âmin! der ve bunun bir misli de sana olsun, diye ilâve eder.»⁽⁸⁹⁸⁾

Bu mânâyla Resûlullah (S.A.V.) buyurdular ki:

«Şüphesiz ki Allah istekte direnip duranları, isteğini tekrarlayanları sever.»

«Kim Allah'ın fazl u kereminden istemezse Allah ona gazab eder.»⁽⁸⁹⁹⁾

DUÂNIN ÂDABI VE ŞARTLARI HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BU HUSUSTA İMAMLARIN SÖZLERİ

Bilmiş ol ki: Duânın birtakım âdâb ve şeraiti vardır ki duâ ancak onlarla makbul olur. Tıpkı namaz gibi; o da ancak birtakım şartlarla gerçekleşip kabul olunur.

(896) Meccîs-i Rumi.

(897) Tirmizî, Ebû Dâvud İbnî Omer'den (R.A.)

(898) Sahih-i Müslim; Ebu Derâ'dan (R.A.)

(899) el-Vasâya'l-Kudsiyye/Şeyh Hera'î (K.S.)

Duânın şartları :

1) İç âlemimizi helâl lokma ile düzeltmek.

Bunun için denilmiş ki: Duâ göklerin anahtarıdır. O anahtarın dişleri (şifreleri) helâl lokmadır.

2) Duânın en son şartı İhlâs'tır. Yâni duânın gösterişten uzak sırf ilâhî rızayı gözeterek tevazu içinde yapılmasıdır.

Bu husus Kur'ân-ı Kerim'de şöyle beyân ediliyor: «Ey inanlar! Kâfirler istemese de, dinî yalnız Allah'a has kılarak O'na yalvarın.»⁹⁰⁰

3) Kalb huzuru.

(Gönül huzuru duâyı hedefine kavuşturur). İnsanın bu husustaki hareketi dil ile olur. Kalb ile irtibat kurmamış bu tür hareket kapının önünde durup şamata yapanın gürültüsüne, bekçinin dam üstünde durup bağırmasına benzer. Ama kalb huzuru sağlanırsa, huzura erişen kalb şefaathî olur dilin bu hareketine. Nitekim Tefsîr-i Rûhu'l-Beyân'da da bu husus aynen açıklanmıştır. Bak Fâtîha tefsirine!..

Hadis-i şerifte buyruluyor ki :

«Allah şüphesiz yanılma ve gaflet içinde ve başka şeyle meşgûl olup huzura erişmeyen bir kalb sahibinin duâsını kabul buyurmaz.»

Duâ için gönül ürpertisi ve alçalması, huzurda mekân tutması, yukarıdan aşağıya inmesi gerekir. Bununla ilgili olarak Allah'ın Resûlü (S.A.V.) Efendimiz «Bilmiş ol ki, Allahü Teâlâ gafîl bir kalbin duâsını kabul buyurmaz.»⁹⁰¹ demiştir.

4) Duâ, gunahı ısrar edildiği halde yapılmamalı.

Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bu hususu açıkla-
ken buyuruyor ki: «İnsanların en ahmakı, günah üzerinde ısrar ettiği halde Allah'a tevbe eden kimsedir.»

Büyük velî Yahyâ bin Muâz Hazretleri'ne soruldu :

— Bizim için duâ etmez misiniz?

(900) Mû'min sûresi, âyet: 14

(901) el-Mevâhib-i Ledünniye

Cevap verdi :

— Nasıl duâ edeyim? İsyan içinde bulunuyorum ve O'nun rahmetini nasıl ummayayım ki O çok kerem sâhibidir.

5) Duâ eden kalbinde Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şu sözlerinin doğruluğunu taşımalıdır: «Şüphesiz ki Rabbiniz hep diri ve çok kerem sâhibidir. Kulu elini O'na doğru kaldırdığında onu boş çevirmekten utanır.»

Ancak duâ eden kimsenin burada şu hususu hatırdan çıkarmaması gerekir: Hadis-i şerifte böyle yapılan bir duânın kesin olarak kabul olunacağı belirtilmemiş, duâ edenin ellerinin boş çevrilmeyeceği, hacetinin bir kısmının yerine getirileceği ifâde edilmiştir. Diğer bir tefsirle, ellerin sevâpsız geri çevrilmeyeceğine işâret edilmiştir.

6) Duâyâ başlarken önce Allah'a Hamd ve Senâ etmek.

7) Hamd ve Senâ'dan sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e salât u selâm getirmek.

8) Kendi nefesine haksızlık ettiğini itiraf etmek. Bu haksızlıktan dolayı tevbe ve istiğfarda bulunmak.

9) Duâyı bütün İslâm ehline umumileştirmek, isteklerin de bütün (meşru) arzu ve emellerini dile getirmek, hacetinin yerine gelmesi konusunda râğbetinin büyük olduğunu ifâde etmek.

Çünkü Cenâb-ı Hak hacetin büyüklük ve küçüklüğüne bakmadan kendi lûtf u kereminden ona verir.

10) Allah'ın ona ilham ettiği hayır ne ise onunla duâ edip isteği dile getirmek. Duâyı cümle ve kelime şeklinde bırakmak içinde ve dışında bir mahvîyet hissederek yapmaya çalışmak.

11) Duâda temennâ yapmamak (elleri kaldırıp baş üstüne koymamak.) Bu tarz hareketlerden kaçınmak.

Duânın âdabı :

Yukarıda şart olarak sıraladıklarımızın bir kısmı duânın âdabına girmektedir. Bunlardan başka birtakım daha âdâb ve usûlü vardır :

a) Duâyı iyi amelle birleştirmek.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: «Amelsiz duâ eden, oksuz vay kullanan kimse gibidir» buyurmuştur.

b) Önemli gördüğü hususlarda duâ etmeden önce abdesi almak ya da gusletmek.

c) Kibleye yönelmek.

d) Önce kendi nefsine duâ etmek. (Sonra da ana babasına, sonra da bütün mü'minlere...)

e) Ellerini omuz seviyesine kadar kaldırmak

Saîd bin Müseyyeb (R.A.) Hazretleri'nin rivâyetine göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Medine'ye şeref verdikleri zaman duâ ettiğinde ellerini koltuklarının beyazlığı görünecek kadar kaldırmıştı.

Ebû Hüreyre (R.A.) diyor ki Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Medine'nin bir nahiyesine doğru yola çıktı. Ben de beraberinde bulunuyordum. Bir ara kibleye yönelip koltuklarının beyazı görülecek şekilde ellerini kaldırıp duâ etti. Duâsının bir bölümünde şöyle diyordu :

«Allah'ım! Şüphesiz ki İbrâhîm senin peygamberin ve halilindir. O, Mekke ehline duâ etti. Ben de, senin peygamberin ve Resûlünüm. Medine ehli için duâ ediyorum: Allah'ım! Medine'lileri mübarek kıl, onların avuçlarında ve ölçeklerinde bulunan nesneleri bereketlendir; az şeylerini de çok şeylerini de mübarek eyle!. Mekke'lilere verdiğin bereketin kat'katını bunlara ver. Allah'ım! Şuradan şuraya kadar (derken Medine çevresine işaret etti) her tarafı mübarek eyle.. Allah'ım! Kim Medine ehline kötülük yapmak isterse, onu erit, te'sirsiz hale getirme, tuzun suda eridiği gibi onu yok eyle...»⁹⁰²

f) Ellerinin içini yüzüne doğru gelecek şekilde tutmak

g) Diz üzeri oturmak, (namazda olduğu gibi)

h) Dilek ve arzusunu üç defa tekrarlamak.

Yapılan sahîh rivâyetlere göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz duâ ettiği zaman üç defa tekrarlardı. Bir dilekte bulun-

(902) İbnî Zebâle

duğu zaman yine üç defa ve bazen yedi defa tekrarlardı ve bunu yedi vakit devam ettirirdi.

i) Elleri göğüs (hizasına) doğru birleştirmek.

Bu tıpkı bir miskinın kendini küçültüp dileğini büyütmesi gibi bir harekettir.

j) Cenâb-ı Hak'a peygamberlerle ve salih kullarla tevesül etmek. (Duâda bunların hürmetine dilekte bulunmak da keza duânın âdâbındandır.)

k) Sesi alçaltmak, edep, terbiye, tevazu ve gönül ürper-tisi, kalb huzuru ve temekkünü içinde dilekte bulunmak.

l) Gözleri göğe doğru kaldırmamak.

m) Duâ bitince elleri yüze sürmek.

Nitekim Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz: «Duâyı bitirdiğinizde ellerinizi yüzünüze sürünüz» buyurmuştur. Çünkü böyle yapmakta uğur ve bereket vardır. Elleri yüzüne sürerken ellerinin gok bereketleriyle dolu bulunduğu işaret eder gibi bir anlam gösterir ve organları içinde en hürmete şâyan olan yuzune bu bereketi akıtıp serptiğini için için düşünür.⁹⁰³

n) Duâyı gizli, içten yapmak, munacaat ettiği Cenâb-ı Kibriyâ'dan başkasının duymasına lüzum görmemek.

Çünkü Cenâb-ı Hak Kur'an'da: «Rabbimize gönülden ve gizlice (duâ edip) yalvarın. Doğrusu O, açrı gidenleri sevmez» buyurmuştur. Yine bu hususta Cenâb-ı Hak, Zekeriya Peygamber'den bahsederken buyuruyor ki: «Zekeriya, Rabbine içinden yalvarmıştı...»⁹⁰⁴

Zekeriya Peygamber'in bu içten yapmış olduğu duâ kabul olunmuş, Cenâb-ı Hak ona Yahya Peygamber'i ihsan etmişti.

«İçinden yalvarmıştı» şeklinde tercemesini yaptığımız «Nidâen Hafiyâ» hakkındaki görüşler farklıdır: Bazı ilim adamlarına göre, duâların en gizlisi, gece ortası yapılındır. Hafiy tabiri buna işârettir. Bazısına göre ise içinden yalvarmaktır.

(903) el-Hisnâ'l-Hasin, Seyyid Ali.

(904) Meryem sûresi, âyet: 3.

Yapılan sahîh rivâyete göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki :

«Cenâb-ı Hak her gece, gecenin üçte biri kalınca dünya semâsına (rahmet ve ihsanıyla) iner ve şöyle buyurur: Ben yegâne hükümdarım, ben yegâne hükümdarım; kimdir, bana duâ etsin, kabul edeyim. Kimdir, benden bir dilekte bulunsun, vereyim.. Kimdir, benden bağışlanmasını istesin, onu bağışlayayım..»⁹⁰⁵

Hazret-i Câbir (R.A.), Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu işittiğini naklederek diyor ki :

«Şüphesiz gecede öyle bir saat var ki herhangi müslüman bir kimse o saate rastlar da dünya ya da âhiret işlerinden bir hayır isterse Cenâb-ı Allah mutlaka ona verir.»⁹⁰⁶

Bu saat (ki eşref-i saattir) hemen her gecede vardır. Bu saati bilmek istersen uyuyacağın zaman Kehf sûresinin 107-108-109 ve 110. âyetlerini oku. Mutlaka geceleyin o saatte uyanırsın. Âyetin meâli şöyledir :

«Ama inanıp yararlı iş işleyenlerin konakları Firdevs cennetleridir. Orada temelli kalırlar, başka yere gitmek istemezler. De ki: Rabbinin sözlerini yazmak için denizler mürekkep olsa ve bir kadarını da katsak, Rabbinin sözleri tükenmeden denizler tükenirdi. De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım; ancak bana ilâhınızın tek bir ilâh olduğu vahyolunuyor. Rabbine kavuşmayı uman kimse yararlı iş işlesin ve Rabbine kullukta hiç ortak koşmasın..»

İbni Melek diyor ki: Rivâyete göre Cibrîl (A.S.) şöyle demiştir: «Doğrusu ben Arş'ın seher (vaktin)den titrediğini görüyorum.»

(Cibrîl'in bu sözü, seher vaktinde içinden yalvarıp Cenâb-ı Hakk'a arz-ı niyaz eden salih kulların o vakitteki amellerinin ne kadar çok makbul tutulduğunu gösterir.) (Mütercim)

(905) el-Maâlim, Zârîyât sûresi tefsiri bölümünde .

(906) Sahîh-i Müslim; Câbir'den (R.A.)

Sahîh hadîste buyuruluyor ki :

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz müslümanlardan bir cemaatin yüksek sesle duâ yaptıklarını işittiğinde onlara dedi ki: «Kendinize karşı şefkatli ve anlayışlı olunuz. Çünkü siz ne sağıra, ne de gâlbe münâcât ediyorsunuz! Çağırıp duâ ettiğiniz zat size binitinizin boynundan daha yakındır.»

Bunun için selef-i sâlihinden bazısı demiştir ki: Gizli, içten duâ etmek, aşıkâr, sesli duâdan yetmiş defa daha üstündür.

Duânın şartlarından biri de: Cidden nâçar durumda olmaktır. Âlimler demişler ki: Kabul cihetiyle duâların en yakın olanı, duâ yapanın başına gelen şeyden dolayı nâçar durumda bulunması anındaki duâdır. İbni Ata' (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Nâçar olmanın sıfatı, kulun o durumda suda boğulur gibi olmasıdır; ya da yolu-izi belli olmayan uçsuz bir çöle atılmasıdır ki helâk olmaya yüz tutmuştur. Allah'a olan ilticâ ve vardım dileminin hemen kabul olunacağına kulun sadakatle gönül vermesi, ekseriya hemen duâsının kabul olunmasını sağlar. Cenâb-ı Hak bu hususa işâretle Kur'ân-ı Kerim'de buyuruyor ki :

«Yoksa, darda kalana, kendisine yakardığı zaman karşılık veren, başındaki sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün sâhipleri yapan mı? Allah'ın yanında başka bir ilâh mı? Pek kıt düşünüyorsunuz.»⁹⁰⁷

ed-Dürri'n-Nazîm adlı kitapta da bu husus açıklanmış ve yukarıdaki âyete yer verilmiştir.

KUR'ÂN-I HATMETTİKTEN SONRA DUÂ OKUMAK SÜNNETTİR

Kur'ân-ı Kerim'i hatmedince hemen arkasından duâ etmek sünnettir. Yapılan sahîh rivâyette Peygamber (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kur'ân'ı hatmeden kimsenin kabul olunan bir duâsı vardır.»⁹⁰⁸

(907) Neml sûresi, âyet: 62.

(908) Taberânî; İrâd bin Sâriye'den (R.A.)

eş-Şa'b'de Enes bin Mâlik (R.A.) Hazretleri'nin rivâyet ettiği hadîste buyruluyor ki: «Her hatîmle birlikte kabul olunan bir duâ vardır.»

Diğer bir hadîste ise şöyle deniliyor :

«Kim Kur'ân okur, Allah'a hamdeder, Peygamber'e (S.A.V.) salâvat getirir ve Rabbinde istîğfarda bulunursa, şüphesiz o hayrı tam yerinde arzulamış olur.»⁽⁹⁰⁹⁾

Yine sahîh rivâyete göre, Ebûbekir Sıddîk (R.A.) Hazretleri bir gün Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e diyor ki

— Bana bir duâ öğret ki onu namazımda okuyayım

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz ona şu duâyı tavsiye ediyor :

اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ
وَنَفْسِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَأَرْحَمَنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Duânın meâli :

«Allah'ım! Doğrusu ben kendime çok hem çok haksızlık ettim. Günahları ise senden başka bağışlayan yoktur. Kendi katından bir mağfiretle beni bağışla ve bana merhamet et.. Şüphesiz ki sen hem çok bağışlayan ve hem çok merhamet edensin..»⁽⁹¹⁰⁾

el-Fetevâ kitabında bu hususta şöyle kaydedilmiştir :

«Duâların sonunda şöyle denilir: Sübhâne rabbînâ rabbil izzeti ammâ yesîfûn.. Veya şöyle denilir: Sübhâne rabbike rabbil izzeti ammâ yesîfûn.. Bu ikisinden daha çok beğenilip seçilen birinci metindir. Çünkü maksad övmektir, kırâat değildir. Birinci şekil ise övmeğe daha lâyıktır.»⁽⁹¹¹⁾

(909) el-İtkan/İmam Süyutî

(910) Sahîh-i Buhârî ve Sahîh-i Müslim; Abdullah bin Amr bin As'dan (R.A.)

(911) Seyyid Ali

Bu hususta zâhir olan ise, Kur'ân'a muvafakattir ve bu nu sağlamak daha faziletlidir.

Hazret-i Ali (R.A.) Efendimiz'den yapılan rivâyette deniyor ki: «Kim kıvâmet öünü noksansız bir ölçekte mukalat eder, etmek istiyorsa, bulundagu mecliste sözünün sonu Sübhâne rabbike rabbil izzeti ammâ yesîfûn ve selâmün alel mur selin vel hamdü lillâhi rabbil âlemin olsun..»⁽⁹¹²⁾

Hazret-i Omer (R.A.) Efendimiz de diyor ki

«Duâ durup kalır, yukarı yükselmez; Peygamberimiz Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat getirilmedikçe...»

Büyük velî Ebû Süleyman-i Darânî (rahmetullahi aleyhi) diyor ki: «Allah'tan bir şey istediğin zaman önce Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salât u selâm getirir; sonra hacetin ne ise onu Cenâb-ı Hak'tan dile ve sonra da duânı yine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e salât u selâm getirmekle bağlayıp bitir. Çünkü Cenâb-ı Allah peygamberinin keremine iki salâvatı da kabul buyurur. İkisi arasındakini kabulsüz bırakmasından çok daha kerimdir

Hazret-i Ümmü Seleme'den (R. Anhâ) yapılan rivâyete göre, Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.): «Kendiniz için ancak hayır ile duâ edîn. Çünkü melekler sizin yaptığınız duâlara âmin diyorlar» buyurmuştur. Duânız hayır ise hayra, şer ise şerre âmin denilmiş olur. Hafaza meleklerinden tutun da başlarının üstünde bulunan gök ehline kadar bütün melekler, duâ Mele-i A'lâ'ya ulaşınca kadar hazır bulunuyorlar.»⁽⁹¹³⁾

ÂYET-İ KÜRSİNİN TEFSİRİNDE VÂRIDOLAN SAHİH HADİSLER VE BU HUSUSTA İMAMLARIN SOZLERİ

Bilmiş ol ki, ilim biri zahiri, diğeri batını olmak üzere iki kısma ayrılır. Bunlardan her biri bütün dallarıyla birlikte Kur'ân ve Hadîs'ten alınmadır. Böylece Kur'ân ile Hadîs ilm-

(912) Tefsîr-i Rûhu'l-Beyân.

(913) ed-Dürrü'n-Nazîm, eş-Şifâ.

(914) Aynî, Şerh-i Buhârî./Sahîh-i Müslim

leri sanki Havz-ı Kevser'den dökülüp gelen iki ırmak gibidir. Bu ırmaklardan birçok kanallar ayrılır. Bir taraftan çalışmak. la elde edilen ilimler, bir taraftan da Allah tarafından kalbde doğan vehbî ilimler meydana gelir. Vehbî ilmin cennetteki me zahiri dört nehir ile tabir edilmiştir. Nitekim Resûlullah (S A.V.) Efendimiz bir hadislerinde buna işâretle buyurdular ki:

«Şüphesiz Kur'an'ın zâhiri, bâtını, haddi ve geleceği vardır.» Diğer bir rivâyette ise şu ilâve yer almıştır: «Onun içinin de bir içi vardır; yedi içe kadar devam eder.» Başka bir rivâyette «Yetmiş içe kadar devam eder» buyurulmuştur.

Şeyh el-Fükûk da bu hususu kendi eserinde belirtmiştir. Yapılan rivâyete göre, İbni Abbas (R.A.) şöyle demiştir: Allahü lâ ilâhe illâ hüve:

Bununla Allah ortağı olmadığını, kendisinden başka bütün ma'budların birer yaratık olduklarını, zarar ve yarar vermeyeceklerini, ne rızka, ne hayat vermeye, ne de yeniden kaldırma ya mâlik bulunmadıklarını irâde etmiştir.

El-Hayyü :

Hiç ölmeyen ve ölmeyecek olan..

El-Kayyûm :

Hiç çürümeyen, eskimeyen...

Lâ Te'huzühû sinetün ve lâ nevmün :

Bundan uyuklamayı kasdetmiştir.

Lehü mâ fis semâvâtı vemâ fil erdı :

Bununla gökleri ve yeri, içlerinde bulunan her şeyi ile kendi mülkü altında bulundurduğunu, bütün bunlara sâhip olduğunu irâde etmiştir.

Men zellezî yeşfeu indehü illâ bi-iznihî :

Bundan meleklerini kasdetmiştir. «Onlar Allah'ın hoşnud olduğu kimseden başkasına şefa'at edemezler, O'nun korkusundan titrerler»⁹¹⁸ meâlindeki âyette olduğu gibi

Ya'lemü mâ beyne eydiyhm :

Gokten yere kadar ne varsa...

Vemâ Halfehüm :

Göklerde bulunanları irâde etmiştir.

Velâ yühıytune bi-şey'in min ilmihi illâ bilmâ şâae :

Onları kendi ilmüne muttali' kılmadığını irâde ediyor

Vesla kürsiyyühüs semâvâtı vemâ fil ardı :

Kürsi'nin yedi kat goklerden ve yerlerden daha büyük olduğunu irâde ediyor.

Velâ yeudühû hıfzuhümâ :

Göklerde ve yerde bulunan hiçbir şeyin muhafaza kaydının dışında kalamayacağını irâde ediyor.

Ve hüvel alıyyül azım :

O'ndan daha yüce, O'ndan daha güçlü, daha üstün, daha efdal ve daha saygıdeğer hiçbir şey olmadığı belirtiliyor

Ed-Dürri'l-Mensûr kitabında da bu husus belirtilmiştir

BAŞKA BİR YORUM :

Allahü : Bu müptedâdır; haberi ise, Lâ ilâhe'dir. Bunun anlamı, Allah'tan başka (hakiki) hiçbir mâbud yoktur. İllâ hüve zatını isbat içindir. **Lâ ilâhe illâ hüve** sözü, başkasından ulûhiyeti nefyetmek içindir.⁹¹⁹

Bunun kısaca anlamı şudur: İbâdete ancak Allah hak sâhibidir başkası değil. Aynı mâna ve yorumu Kaadi Beyzavî de yapmıştır. O halde kim sadece O'nun ibâdete lâvık ve müstahik olduğunu bilirse dostluğunu katıksız sürdürür, taatinde sadakat üzere bulunur, amellerini gosterişten uzak tutup sadeliğine erişir, kendi durumunu beğenmekten kaçınır. Nitekim hakikat ehli şöyle söylemiştir:

«Kim kendini beğenirse, Rabbinden mahcup olur. Yâni ara yere hicab girer.»

El-Hayyü : Ezeli ve ebedî hayat ile vasıflanmıştır. Ebed üzere bâki kalan O'dur. O'nun için zevâl yoktur. el-Uyûn ve el-Lübâb kitaplarında da bu sıfat böyle mânalandırılmıştır.

Cenâb-ı Hakk'ın hayatı kendi zatındandır. Hayat ise ezeli bir sıfattır; zatın ne aynı, ne de gayridir. Ölümün ilâhî zata girmesi mümkün değildir. Çünkü ölüm hayatın zıddıdır. Ezeli olana ise zevâl gelmesi gayr-i mümkündür.

el-Hayy sıfatı burada ism-i Celâl'e ikinci haber olabilir. Bununla beraber mahzûf bir mübtedâya da haber olabilir. İsm-i Celâl'e bedel olması da câizdir. Aynı zamanda ona sıfat olması da mümkündür ki bunun bu husustaki vechelerin en belirginini olduğu söylenmiştir.

Aynı tahlili İbni Şeyh de belirtmiştir.

El-Kayyûm : Yaratıklarının işlerini, rızıklarını tedbirde dâimdir ve her zaman zatıyla kaaimdir.

Bu âyet, müşrikler «Putlarımız Allah'ın ortaklarıdır ve bu putlar Allah katında bize şefaathane olacaklardır» diye iddia ettiklerinde inmişti. Böylece Cenâb-ı Hak birliğini nefy ü isbat ile beyân buyurmuştu. Çünkü böyle bir üslûb Tevhîd'in sübutunda daha belîğ bir seviyededir. el-Uyûn kitabında da aynı husus belirtilmiştir.

Bazısına göre El-Hayyül kayyûm, Allah'ın en büyük ismidir ki buna ıstılahta İsmü'llahî'l-a'zam denilir. Bu görüşü kuvvetlendiren, Ebû Ümâme'den (R.A.) rivâyet edilen şu hadis-i şeriftir :

«Allah'ın en büyük ismi öyle bir isimdir ki Allah o isimle çağrıldığında kabul cevabı verir. O isimle bir şey istenildiğinde verir. Bu isim üç sûrede yer almıştır. Bakara, Âl-i İmrân ve Tâ-Hâ...»

Ebû Ümâme devamla diyor ki: «Ben bu ismi aradım, onu Bakara sûresinde Âyet-i Kürsî'de buldum: Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm. Âl-i İmrân sûresinde buldum: Elif lām mīm Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm ve bir de Tâ-Hâ

sûresinde rastladım: Ve aneti'l-vücühü lil-hayyi'l-kayyûm...

Cenâb-ı Allah kendinin Hayy ü Kayyûm olduğunu açıkladıktan sonra bunu **Lâ Te'huzühü sinetün ve lâ nevmün** cümlesinde te'kid eyledi. Çünkü kendi zatıyla kaim olan ve bütün mümkünatı belli ölçü ve kanunlarla ayakta tutan zatın gaflet etmemesi ve bir an gevşeklik göstermemesi lâzımdır. İşlerini düzenlerken ve mümkünatı muhafaza ederken kendisine ne uyuklama, ne de uyku gibi beşerî sıfatların ârız olmaması gerekir. Lâzımın isbatı, melzûmun isbatını kuvvetlendirmektedir."

Âyette geçen SİNİT hafif uyuklama demektir. NEVM ise aklı ve kuvveti gideren mahiyette uyku demektir. Böylece SİNİT uykunun başlangıcı, NEVM tam ve ağır uyku anlamını taşıyor. Öyle ki kalb üzerine vaki olup eşyayı anlama ve bilme yeteneğini durduruyor.

el-Lübâb adlı kitapta da bu tariflere yer verilmiştir.

Aşağı derecede bir uyuklamanın nefyedilmesi ve buna öncelik getirilmesi daha yüksek derecede olan uyumayı nefyetmeyi gerektirmek içindir. el-Uyûn kitabında da bu husus belirtilmiştir. Özetleyecek olursak mâna şöyle verilir: Uyuklama O'nu tutmaz, nerede kaldı uyku. Çünkü uyumak unutmak ve gaflet etmek Allah hakkında muhal olan sıfatlardır. Çünkü bu gibi haller bilgisizlikten ibârettir. Bilgisizlik ise Allah hakkında bir noksanlık olduğu için düşünülemez. Allah hem noksanlıktan, hem âfetten munezzehdir. Hem bu haller bir nev'i değişmedir. Allah ise değişmeden munezzehdir.

el-Lübâb kitabında bu husus açıkça belirtilmiştir..

Yapılan sahîh rivâyetlere göre, Rasûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki «İsrâîl oğulları Hazret-i Musâ'ya gelerek şöyle bir soru sordular :

— Ya Musâ! Rabbimiz hiç uyur mu?

(1917) ed-Dürrü'l-Mensûr. Beyhakî; Ebû Ümâme'den (R.A.)
(1918) İbnü Şeyh.

Musâ Peygamber onlara :

— Allah'tan korkun, bu nasıl bir soru?

Bunun üzerine Cenâb-ı Hak, Musâ Peygamber'e seslendi :

— Ya Musâ! Senden, Rabbin hiç uyur mu? diye sordular. İki şişe al ve onları elinde tutarak geceleyin uyumadan ayakta bekle.

Bu emir üzerine Musâ Peygamber iki şişe eline alıp geceleyin ayakta durup beklemeye koyuldu. Gecenin üçte biri geçince Musâ Peygamber bir ara uyuklar gibi oldu. Derken şişeler elinden düşüp kırıldı. Bunun üzerine Allah ona: «Ya Musâ! Eğer ben uyumuş olsaydım, gökler ve yer düşer, param parça olurdu; tıpkı senin elinden düşen iki şişe gibi

Cenâb-ı Hak böylece Kayyûmiyyet sıfatını kuvvetlendirdikten sonra kendi tedbiriyle belli denge ve ölçülerle ayakta duran masnuatının çokluğunu açıkladı: **Lehû mâ fîs semâvâtî ve mâ fîl erdî** buyurdu. Yâni mülkün hepsi, göklerde ve yerde ne varsa, evet hepsi O'nundur. Kendi mülkünde hiç bir ortağı yoktur. Çünkü gökleri de, yeri de ve bu ikisinde bulunan her şey'i de o yaratmıştır. Bunları belli kanunlarla idare etmekten gallet etmez. Ne uyuklar, ne de uyur. Böyle bir hal olmuş olsaydı düzen bozulur, ortalık karışırdı.

Men zellezî yeşfeu indehû cümlesindeki Men istifham için olsa da buradaki mânası olumsuz yapmak içindir. Bunun için **İllâ bi-iznihî**'de illâ konulmuştur. Kısaca mânası şöyle oluyor: Hiçbir kimse hiçbir kimse için O'nun katında şefaât edemez.⁽¹⁹⁾

İllâ bi-iznihî: Ancak O'nun emriyle ve irâdesiyle

Müşrikler, putların kendileri için şefaâtçı olacağını iddia ettiklerinde Cenâb-ı Hak «kendi katımda bir kimsenin şefaât etme yetkisi yoktur; ancak istisnâ ettiklerime bu yetki verilir» buyurarak bu iddianın yersiz olduğunu açıkladı. Şefaât yetkisi Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e verileceği gibi, diğer peygam-

(19) İbnü Şeyh, Tefsir-i Medârik

berlere, meleklerle de verilebilir. Ayrıca mü'minlerin birbirine şefaât etmesi de bu emir ve iradeyle mümkün olabilir.⁽²⁰⁾

Bu aynı zamanda Mu'tezile'yi reddetmek içindir de. Çünkü onlar bu tür şefaati uygun görmüyorlar. Allah ise bunun bazı kimseler için kendi emir ve irâdesiyle mümkün olacağını isbât etmiş oluyor.⁽²¹⁾

Ozetleyecek olursak: Kıyâmet günü Allahü Teâlâ izin vermedikçe hiçbir kimse hiçbir kimseye şefaât etmeğe güç getiremez. Allah izin verince peygamberler, melekler, âlimler, şehidler salihler, müezzinler ve küçük yaşta ölen çocuklar şefaât ederler.

Ama o gün ilk şefaât edecek olan, bizim Peygamberimiz Muhammed'dir (S.A.V.). Nitekim sahih rivâvette buyuruluyor ki

«O gün ben ilk şefaât eden ve ilk şefaati umulan olacağım.»⁽²²⁾

«Şefaâtım, ümmetimden büyük günah sâhibi olanlar içindir»

«Ümmetimin salihleri şefaâtıma muhtaç değildirler. Ancak şefaâtım onlardan günahkâr olanlar içindir.»

Biz bu hadîsi elimize geçen birkaç sahifede bulduk.⁽²³⁾

İbni Abbas (R.A.) diyor ki :

Havâ hasusunda öne geçenler hesabı görmeden cennete girerler. Muktesid (ortaya giden)ler cennete Allah'ın rahmesiyle girerler. Kendine yazık edenler ile A'raf (Cennet ile Cehennem arasındaki mevki) ehli Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in şefaatiyle cennete girerler.⁽²⁴⁾

O halde aklını kullanan kimseve gereken şudur ki Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in şefaâtçı olacağını kabul edip itikâd etmelidir. Çünkü şefaati inkâr eden kimse Resûlullah (S

(190) el-Lubâb

(191) Tefsir-i Tefsir.

(192) Sahih-i Müslim; Ebû Hureyre'den (R.A.)

(193) Taberânî; İbni Abbasdan (R.A.)

(194) Muellif bu hadîsin senedini tesbitt edemediğini hatırlatmak istiyor. (Mütercim)

A V.) Efendimiz'in şefaatine nâil olamaz. Nitekim yapılan sahih rivâyette bu hususa temas edilerek buyuruluyor ki :

«Şefaati yalanlayan kimseye (kıyâmet günü) hiç bir nasîb yoktur. Havz-ı Kevser'i yalanlayan kimseye onda hiç bir nasîb yoktur.»⁹²⁵

Aynı rivâyetlere el-Budur'u's-Safire'de de yer verilmiştir.

Bundan sonra Cenâb-ı Hak hiç bir şeyin kendisine gizli kapalı kalmadığını açıklayarak buyuruyor ki: Ya'lemü mâ beyne eydiyhim ve mâ halfehüm. Şöyle ki; Cenâb-ı Allah, dünyada onların önünde bulunan şeyler, âhirette ise geriye bıraktıkları şeylerin hepsini bilir. Bunun aksi bir yorumda bulunan da olmuştur. Çünkü insanlar yaptıklarını âhirete takdim ederler, dünyayı da arkaya bırakırlar. Diğer bir yorumla: Allah onlardan önce olanları da, sonra olanları da gereği gibi bilir. Başka bir tefsir ile şöyle denilmiştir: İnsanların önlerine takdim ettikleri havır ve şerri ve yapıp geriye bıraktıklarını Allah bilir.

Bütün bu yorumlardan maksad; Allah bütün malûmatı bilir, varattıklarının hal ve durumlarından hiç bir şey O'na gizli ve kapalı kalmaz.⁹²⁶

Ve lâ yühıytüne bişey'in mîn ilmihi: Melekler, peygamberler ve başkaları, O'nun malûmatının hepsini bilemezler; bilgileri bütün bunları kapsavamaz. Ancak İllâ bi mâ şââe: Allah'ın onlara kendi meşiet-i ilâhiyesiyle haber verdikleri müstesnâ. Meselâ, peygamberlere bildirdikleri.⁹²⁷

Tâki Allah'ın peygamberleri kendi gayıp ilminden bildirdikleri onların peygamberliğine delil olsun.

Vesla kürsiyyühüs semâvâtî vel erda: Kürsi'den maksadın ne olduğu üzerinde görüş farkı doğmuştur. Burada dört görüş tesbit edebildik :

1 — Kürsi'den maksad ARŞ'in kendisidir.

Bu el-Hasan'a göredir.

(925) Said bin Mansur, Beyhaki, Enes bin Mâlik'den (R A)

(926) el-Lübâb

(927) el-Uyun

2 — Kürsi, ARŞ'tan başka bir varlıktır. Kürsi, Arş'in önündedir ve yedi kat göklerin üstünde, Arş'in ise altındadır. Bu, müfessir Süddî'ye göredir. el-Lübâb tefsirinde de bu husus belirtilmiştir.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: «Arş, kırmızı yâkuttandır. Kürsi ise incidendir. Kalem de incidendir. Kalem'in uzunluğu yediyüz senelik mesafededir. Kürsi'nin uzunluğu, ilim adamlarının bilemeyeceği ölçüdedir.»⁹²⁸

İmam Menâvî diyor ki: Cumhura göre, KÜRSİ büyük bir varattıktır, kendi zatıyla müstakildir.⁹²⁹

el-Lübâb tefsirinde deniliyor ki: «Yedi gök Kürsi'nin içindedir. Bu bir kalkana atılan yedi dirheme benzer.»

Bazısına göre, Kürsi'nin her bir ayağının uzunluğu, gökler ve yer kadardır. Kürsi, Arş'in önündedir; onu dört melek taşır. Her meleğin dört yüzü vardır. Bunlar seneden seneye insanlar için rızık ve yağmur talebinde bulunurlar. Bunlardan biri bunu isterken, diğeri hayvanlar için rızık talebinde bulunur. Biri de diğeri vahşi hayvanlar için rızık talebinde bulunur. Biri de kuşlar için rızık talebinde bulunur.

Kürsi'nin İsm-i A'zam olduğunu söyleyenler de var. Çünkü ilim Kürsi'ye dayanır. İbn-i Abbas (R A) diyor ki: «Kürsi, Allah'ın ilmidir.» Diğer bir tefsirde Kürsi mülktür, hükümleri, kudrettir.⁹³⁰

Ve lâ yeûdühû : Kendisine (bunları belli kanunlarla belli bir zamanda tutarak) ağır gelmez ve hiçbir meşakkat de O'na gelmez.

Ve hüvel alıyyul azam . Yücedir uluhiyetinde buyuktur mülk ve kudretinde. O'nun hiçbir dengi ve benzeri yoktur. el-Uvûn kitabında da böyle bir tefsir yapılmıştır.

(928) Ebû Şeyh, eş-Şa'bi'den mürşelen rivâyet etmiştir. el-Hasan: İbn Süf-yân'dan, Ebû Nuaym: Muhammed bin Hanefiye'den .. Câmî's-Sağır da aynı rivâyetleri nakletmiştir.

(929) el-Lübâb

(930) el-Uyun

(931) Tefsir-i Medârik

El-Alıyyül azim : Zatiyla her türlü benzerlik ve ortaklıktan yücedir. Ondan başka her şey O'nun yanında çok küçük ve önemsiz kalır. Buradaki yücelikten maksad, kadr u kıymet yüceliğidir, mekân yüceliği değildir. Çünkü Cenâb-ı Hak yer kaplamaktan, bir yere tutunmaktan münezzehtir. O'nun azamet-i de böyledir. Yâni büyüklüğü, heybet, kahır, kibriya ile dir... Miyar ve hacim itibariyle değil... O, miktar ve hacim gibi ârızî ve eşyayla ilgili sıfatlardan çok yücedir. Kullardan büyük olanlar: Peygamberler, veliler ve âlimlerdir. Bunlar da Allah'ın kudret ve azametini aklıyla idrak edip anladıkça gönülleri heybetle dolar ve heybetin şevki içinde kalırlar. Öyle ki kalblerinde bu heybetin şevk ve heyecanından başka bir şey kalmaz.⁸³²

ÂYET-İ KÜRSİ'NİN OKUNMASIYLA İLGİLİ KUDSİ ÖZELLİKLER HAKKINDA İMAMLARIN SÖZ VE GÖRÜŞLERİ

Şeyh Muhakkik Celâl Devanî (K.S.) Hazretleri diyor ki

«Kim Âyet-i Kürsî'yi harfleri sayısınca (107 harf) okursa, ne gibi bir merteye taleb ederse herhalde onu bulur. Rızık isterse geniş bir nimete erişir. Borcundan kurtulmak isterse, ödeme imkânı bulur. Zindanda olup da oradan kurtulmak için okursa Allah kurtuluş sebeplerini yaratır. Şiddet ve helâktan uzak kalmak isterse, düşmanın şerrinden yaka kurtarmayı düşünüp okursa arzusuna erişir. Bu sayıyı bilhassa farz namazdan sonra okursa sür'atle talebi yerine gelir. Gece ortası abdestli bir vaziyette kibleye yönelerek okursa, kabul olunmaya pek yaklaşmış olur. Bir hükümdarın yanında belirtilen sayı kadar okuyacak olur ve bununla şefaât dilerse kabul görür. Âyet-i Kürsî'yi kelimeleri sayısınca (50 kelime) yavaş yavaş okuyacak olursa, mübarek kılınır ve şeytanın nez'inden (çekip çevirmelerinden) korunur.»

(932) Rûhu'l-Beyân Tefsiri

MES'ELE :

Bir âyeti tekrar tekrar okumakta sakınca yoktur. Ebû Zerr-i Gıffarî'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, buyuruluyor ki: Resûlullah (S.A.V) Efendimiz gece kalkıp bir âyeti tekrar tekrar okudu ve buna sabaha kadar devam etti. Resûlullah'ın tekrar tekrar okuduğu âyet «İn tüazzibhüm feinnehüm ibâdüke ve in tağfir lehüm feinneke entel aziyzül hakim» âyetidir. Meâli: «Onlara azâb edersen, doğrusu onlar senin kullarıdır; onları bağışlarsan, Azîb olan, Hakîm olan şüphesiz ancak sensin.»⁸³³

Aynı rivâyete el-İtkan kitabında yer verilmiş ve gerekli açıklama yapılmıştır

Şeyh İmam el-Bunî (Bevni), Âyet-i Kürsî'nin faziletleri hakkında diyor ki: Âyet-i Kürsî birtakım harf, kelime ve bölümleri kapsamaktadır. 170 harf bulunmaktadır. Onu bu sayıda okuyan, ömrü boyunca kötü hiçbir şeyden korkmaz ve hiç kimse ona karşı (bir kötülük yapmak için) güç bulamaz. Ne söz ile, ne hareket ile, ne de dininde ve dünyasında nâhoş bir şey bir şey ile dokunamaz. Şeytanın çekip çevirmelerinden korunmuş olur. Hükümdarların şiddet ve hiddetinden ve korkutmasından uzakta kalır. Kim de belirtilen sayıca Âyet-i Kürsî'yi okur ve buna devam ederse, varlık âleminde bulunan şeyler ona itaat eder ve hiçbir şey ona zarar veremez. Kim de onu bu sayıca geceleyin insanlardan uzak, kimselerin bulunmadığı, seslerin duyulmadığı temiz bir yerde okur, sonra da Allah'a duâ ederse, Cenâb-ı Hak onun ihtiyaclarını sür'atle yerine getirir.

Kim de farz namazların arkasından bu sayıyı muhafaza ederek Âyet-i Kürsî'yi okursa, (revâtib sünnetlerden sonra da olabilir) halk yanında, ruhanî varlıklar katında çok sevimli ve sevgili olur. Bütün işlerinde, durumlarında söz ve fiillerinde tasvip görür.

Kimin de bir ihtiyacı ya da dileği olur da ona ulaşmaya bir sebep bulamazsa, 170 defa Âyet-i Kürsî'yi okuduktan sonra üç

(933) Mâide sûresi, Âyet: 118.

bin defa Yâ kâfi, yâ ğaniy, yâ fettah, yâ rezzak desin; Allah'ın izniyle müstağni olur ve arzu ettiği sebep kapıları kendisine açılır

Harfleri sayısınca okuyan kimse arzu ettiğinin sevgisine lâyık olur. Rızık ona doğru gelir. Sevdiği bir kadın varsa (meşru) yoldan onunla evlenir. Bununla düşmanını kahredebilir. İnatçı ve hasedçiyi def'edebilir. Hile yapanın düzenini bozabilir. Borcunu ödeme imkânını elde eder. Bir esirin kurtulmasına kapı açar ve böylece Allah onun bir nice istek ve arzusunu yerine getirir. Bu birçok defalar tecrübe edilmiştir; artık te'sirinde hiç şüphe kalmamıştır.

Âyet-i Kürsî ile zenginlik arzu eder veya sevdiği bir şeye erişmek isterse Cenâb-ı Hak onun bu isteklerini ve ihtiyaçlarını sür'atle yerine getirir.

Şeyh el-Bunî (Bevnî), Âyet-i Kürsî'nin fazîleti hakkında diyor ki: «Kim bu âyeti Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in isimleri sayısınca (201 defa) okur ve dünya ve âhiret işleriyle ilgili herhangi bir hacetini Allah'tan isterse, onun bu ihtiyacı karşılanır. Kim de bunu (Âyet-i Kürsî'yi) üçyüz onüç defa okursa, kendisine ölçülmeyecek kadar hayır hâsıl olur; Allah onun din ve dünya işlerinde ona yeterli olur, kendisine hayır kapılarını açar. O bunu okumaya devam ettikçe bu kapılar kapanmaz.»

Yine aynı zat diyor ki: «Bu sayıda (313) bir mücahid gurbu savaşıyor olursa mağlûb olmaz.»

Tefsîr-i Teysîr sâhibi diyor ki :

«Bilmiş ol ki, bu sayının büyük bir sır ve hikmeti ve garip özellikleri vardır. Bu sayı, peygamberlerden Resûl olanların sayısıdır. (Salât u selâm hepsine olsun.) Tâlût'un yâranlarının sayısı da üçyüz onüç idi ki Kur'ân-ı Kerîm'de onlardan şöyle bahsedilmektedir :

«Tâlût orduyla birlikte ayrıldıktan sonra, «Doğrusu Allah sizi bir ırmakla deneyecektir. Ondan içen benden değildir. Onu tatmayan —eliyle sadece bir avuç avuçlayan müstesnâ— şüphesiz bendendir» dedi.. Onlardan pek azı hâriç, sudan içti-

ler. Kendisi ve kendisiyle olan insanlar ırmağı geçince, «Bugün Câlût ve ordusuna karşı koyacak gücümüz yok» dediler. Kendilerinin Allah'a kavuşacağını bilenler ise «Nice az topluluk çok topluluğa —Allah'ın izniyle— üstün gelmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir» dediler...»⁽⁹³⁴⁾

Bedir savaşında Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'le bulunan ashâb-ı kirâmın sayısı da üçyüz onüç idi. (Allah hepsinden razı olsun). Bu Allah yolunda cihâda gelenler kendilerinden kat kat fazla olan kâfirleri mağlûb etmişti.

Yapılan rivâyete göre Hazret-i Katâde diyor ki: Bize kadar gelen haberlerde Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz Bedir günü ashabına şöyle seslenmişti: «Sizler bugün Tâlût'un ashâbı sayısında bulunuyorsunuz. O, etrafındaki 313 kişilik inanmış bir orduyla Câlût'a karşı savaşa çıkmıştı.»⁽⁹³⁵⁾

Nitekim Bedir savaşına iştirak eden ashâb-ı kirâm da üçyüz on küsur idi. (Çoğu kitaplar onların 313 olduğunu kaydediyor.)⁽⁹³⁶⁾

Kim bu kadri yüce âyeti veya bundan başka diğer esma ve âyetleri, meselâ Fâtîha-i Şerife'yi, İhlâs'ı, diğer âyet ve sûreleri üçyüz onüç defa okursa, kendisine hâsıl olan hayırları, sırları ve yararları hiçbir kimse belirleyip tesbit edemez. Evet bu sayı ıksın gibidir, maksad ve matlubun meydana gelmesinde sür'atli te'siri vardır. Nitekim Âyet-i Kürsî'nin tefsirinde de bu husus açıklanmıştır.

ÂYET-İ KÜRSİ İLE İLGİLİ KUDSİ ÖZELLİKLER VE BUNLARIN SAYISI, SAATI VE MÜNASİB OLAN İSİMLER

Bu konuda Âyet-i Kürsî'nin kudsî özellikleri yanında ona münasip olan isimlerden, onunla amel etmenin faziletlerinden, yararlarından, içine konulan esrarından ve benzeri büyük sır

(934) Bakara sûresi, âyet: 249.

(935) Cerir; Katâde'den (R.A.)

(936) ed-Dürrü'l-Mensûr.

larından bahsedilecektir. Bu hususta daha çok Şeyh el-Bunî (Bevnî) el-Mağribî Hazretleri'nin tesbitine yer verilecektir

Şeyh el-Bunî (K.S.) diyor ki :

«Dost ve kardeşlerim bu âyetin faziletinden sordular. Daha çok bununla ilgili ism-i şeriflerden, zikir ve duâlardan, vakitli virdlerden ve benzeri hususlardan bilgi almak istiyorlardı. Onlara cevaben dedim ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Âyet-i Kürsî ile ilgili olarak buyurdular ki: «Kur'ân-ı Azîm'de en üstün âyet, Âyet-i Kürsî'dir.» «Âyet-i Kürsî Allah'ın en büyük ismidir.» «Allah'ın İsm-i A'zam'ı Âyet-i Kürsî'dir.»

Bu rivâyetler bizim şeyhlerimizden sıhhatli olarak nakle edilmiştir. (Allah bizleri onların kudsî nefhalarıyla menfaatlendirsinsin!)

Ey kardeşim! Bilmiş ol ki Âyet-i Kürsî, kadri yüce, son derece yararlı, sırrı çok açık beş şerefli ismi içinde taşımaktadır. Bu isimlerden her biri büyük bir sırda doğru insanı çekip götürmekte ve o sırrın altında da bir nice sırlar bulunmaktadır ki onların faydalarını devam ettigin takdirde bulabilirsin

Cenâb-ı Hak bu âyetin başında Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm buyuruyor. Kim bu üç ismi anıp devam ederse sür'atle menfaatini görür. Arzu ve istekleri yerine gelir. Dünya ile ilgili makam ve dereceler gerçekleşir. Halkın kalbi sevgiyle, rağbet ve yönelmekle kazanılır. Dinî hususlarda ise bu üç ismin fazileti çok daha büyük ve daha yücedir.

Arzu ve isteklerinden birinin gerçekleşmesini dilediğinde Kelime-i Tevhîd'e senin muradına uygun ilâhî isimlerden birini ekle ve buna kalb huzuruyla devam et. (İnşâallah) arzun yerine gelir. Meselâ rızık taleb ettiğinde şöyle zikret: Lâ ilâhe illâllahül rezzak. İzzet ve şeref arzu ettiğinde Lâ ilâhe illâllahül muizz söyle ve devam et. İlim taleb ettiğinde Lâ ilâhe illâllahül alîm de.. Sevgi ve muhabbet elde etmek istediğinde, Lâ ilâhe illâllahül vedûd zikrine devam eyle... Bir zalimden intikam almak istediğinde Lâ ilâhe illâllahül müntekım zikrine devam et...

Cenâb-ı Hak bu âyette el-Aliyyül azîm buyurmuştur. Bu iki isim yücelik ve azamete nisbet edilirler. Kim bunlara zikir yollu devam ederse yüce mertebelere yüksek makamlara nâil olur. Allah'ın ism-i a'zamına (en büyük ismine) gelince, o her inatçı zalim hakkında çok daha maessirdir. Bir hükümdarın ya da başka bir zalimin şiddet ve şerrinden korkulduğunda veya bir düşmanın şerrinden endişe duyulduğunda İsm-i A'zam'a devam edilir. Ve bütün bu ism-i şeriflere (Yâni Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm, el-Aliyyül azîm)e kibleye yönelerek mendup olan vakitlerden birinde devam edilirse yapılan duâ kabul olunur. İleride bundan daha da bahsedilecektir.

Bu beş ismi üçyüz onüç defa zikrettiğinde —fazla, noksan yapmadan— bu artık kibrî-i ahmer (kırmızı kükürt) mesabesinde olur. Yüce sırrın tecellisi için bu konuda bu meşhur olan bir sayıdır. Bunda noksansız bir hassa (özellik) vardır. Buna devam eden kendini Cenâb-ı Rabbe vermiş olur, ona RABBA-NÎ denilir. Bu sıfat onun faziletine delâlet eder. Sebebine gelince şöyle ifâde edebiliriz:

Cenâb-ı Hak yüz yirmi dört bin peygamber yaratmıştır. Bunlardan üçyüz onüç tanesi Resûl'dür. Her Resûl yeni bir vahve mazhar olmuştur. İşte Resûller sayısına yapılan işareti akıllar gereği gibi kavrayamaz.

Bilmiş ol ki, Âyet-i Kürsî'nin şanı çok büyüktür, faydası umumîdir. Kim onunla duâ yaparsa Cenâb-ı Hak kabul buyurur. Bunun vufku (ebced hesabına göre çıkan sayısı) her hayır için açık bir kapıdır.

Bu âyetin özelliklerinden biri de: her farz namazdan sonra okunursa, Allah okuyanın (kul hakkı, millet hakkı hâriş) ikinci farz namazı kılınca kadar günahlarını ve bütün kusurlarını bağışlar. Uyumken okuyan kimse için kovulan, lânetlerin şeytana karşı koruyucu olur. Kim de onu ofkelendiği zaman okuyup sol tarafına üflerse şeytanını hapsetmiş olur, öfkesi de yatışır.

İlim adamlarından bir kısmı Âyet-i Kürsî'nin fazileti ve esrarı hakkında Resûlullah'a isnad etmek suretiyle kırk ha-

dîs rivâyet etmişlerdir. Arzu eden bu hadîsle ilgili kitaplar-
dan öğrenebilir.

Şeyh İmam Ebül Ferec (rahmetullahi aleyh) diyor ki :

«Bilmiş ol ki, Âyet-i Kürsî'nin harf sayısı yüz yetmiştir ki
bu, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den rivâyet edilegelmiştir.
Harflerden her biri büyük bir sırta, kadri yüce bir hikmete gö-
türmektedir ki bunun yararı çok açık ve belirgindir. Kim bu
sayı kadar okusa dünyevî ve uhrevî şeref ve itibara nâil olur.
Bütün hal ve durumunda sevimli ve makbul bir kimse sayılır.
Herkesin gönlünde sevgi tahtı kurmuş olur. Her türlü günah
ve belâdan korunmuş olur. Tabii bunu MERİH saatinde oku-
malıdır. Kim de onu (yine belirtilen sayıda) ZUHAL saatinde
okursa hükümdarlar yanında büyük bir kıymete ve yüksek bir
makama erişir. Herkesin kalbinde onun bir heybet ve ihtişa-
mı yer alır. İnsanlar ona merhamet, şefkat ve nezaketle hare-
ket eder. Onu MÜŞTERÎ (Mars) saatinde belirtilen sayı kadar
okursa, bu gam ve kederleri dağıtır, zindandan kurtulmaya se-
bep olur. Allah o kimseyi hem dünyada, hem âhirette her tür-
lü kötülükten korur. Kim de onu Saat-i Şems (güneş saati)
vaktinde okursa, hükümdar hizmetinde bulunmayı, yüce mer-
tebeye, yüksek derecelere erişmeyi ve halkın derdini dinleme-
ye uygun bir mevki'e yükselmeyi gerçekleştirir. Kim de onu
ZÜHRE (Venüs) saatinde okursa arkadaşlarının ve aile için-
deki kadınların yanında çok sevimli olur, kıymeti çok artar.
Bu, büyük bir sırdır ve son derece yararlıdır. Dünya işlerin-
den birinin tastamam olmasını arzu ediyorsa ona vesiledir.
Kim de onu UTARİD (Merkür) saatinde okursa, bu kin ve düş-
manlığı, düşman şerrini def'edici olur. Düşmanın helâk olma-
sı isteniyorsa ona kapı açabilir. Şüphesiz ki bu büyük bir sır-
dır. Ama unutulmamalıdır ki onun daha çok faydası belirtti-
len sayı ve saatte okunmasındadır.»

«Âyet-i Kürsî'yi resûller sayısınca (313) (Salât ü selâm
hepsine olsun) bir defa okursa, faydası hemen yakında ken-
dini gösterir, belirgin hale gelir.»

«Kim de onu KAMER (Ay) saatinde okursa, —bu daha

çok dünya işlerinden rızık ve benzeri şeylerle ilgilidir— ye-
rinde olsun olmasın rızık talebi olumlu bir safhaya girer. Ne
var ki rızık meçhuldür, Allah onu kendi meşietine bağlayıp
takdir etmiştir.»

Şeyh Ebül Ferec (rahmetullahi aleyh) devamla diyor ki

«Şeyhlerimiz bu âyet-i kerîmenin yararlarının, okunması-
na ve devam edilmesine bağlı bulunduğunu vukarıda belirtti-
len saatlerle ilgili olmadığını söylemişlerdir. Bence en doğru
olanı da budur=

«O halde ey sâlih kardeşim! (Allah bizi de, sizi de sâlih-
lerden eylesin!) Bu dediklerimi yerine getir, sakın Âyet-i Kür-
sî'yi günah sayılan bir husus için okuma ve beni de her fır-
satta duâdan unutma.. Âyet-i Kürsî ile birtakım arzularını ye-
rine getirmek isteyen kimseye onu gezegenler saatine raslatıp
okumak gerekmez. Böyle yapmakta isâbet yoktur. Çünkü
Âyet-i Kürsî Allah'ın kitabından bir bölümdür. Onda bulunan
bütün sırlar, hayret uvandırıcı haller, kitabullahın esrarıdır.
Sakin «ben yaptım, ben ettim ama arzum yerine gelmedi» de-
me. «Okurken benden birtakım kusurlar meydana geldi ve
okuma şartlarına dosdoğru riâyet edemedim de bu bakımdan
hacetim oluvermedi» diyerek kusuru kendinde ara.. Çünkü
her şeyin birtakım şartları ve belli sınırları vardır. Ya da şöy-
le düşünüp için için de ki «Benim günahlarım bu isteklerime
engel oldu.» Nitekim hadîs-i şerifte buyruluyor ki: «Doğrusu
günahlar rızık engeller ve iyi amell hapseder..»

Şeyh-i Ekber Muhyiddin el-Arabî (K.S.) diyor ki :

«Kim Âyet-i Kürsî'yi harfleri sayısınca (ki bu 10 harftir)
okursa halk arasında buvuk bir dereceye nâil olur. Hüküm-
darlar katında vezirler yanında, kadılar meclisinde sevilir,
savılan şerefli bir kimse olarak tanınır. Cenâb-ı Hak onun uze-
rine havvılar, faydalar kapılarını açar. İlim hazinelerinin, gizli
bilgilerin pencerelerini aralar. Tedavi etme vollarını ona öğ-
retir. Böylece Cenâb-ı Hak ona hem zahiri, hem bâtinî ilim ve
hikmet verir. Âdem oğullarını, Havva kızlarını, cüm ve şevtan-
ları ona musahhar eder. Arzu ettiğinin üstünde hükümdarlar,

ileri gelenler gibi tasarrufa sâhip olur. Bir âlim ondan bin mesele sormak üzere gelse, derhal hepsini unuttur da hiçbirini soramayacak duruma düşer, şaşkın bir vaziyette onun huzurunda donup kalır.»

«Kim gece ve gündüzde Âyet-i Kürsî'yi bin defa okur ve buna kırk gün devam ederse; vallahi, vallahi, vallahi'l-azîm, Kur'ân-ı Azîm hakkı için, Resûl-i Ekrem hakkı için ruhanî âlemin kapısı ona açılır, melekler onu ziyâret için gelir ve (o kişinin) bütün muradları yerine gelir.»

Kim de her gün Âyet-i Kürsî'yi bin defa okur ve bunu vird haline getirirse maksadına erişir, dünyevî arzusuna kavuşur, uhrevî isteğine erişir. Bunda hiçbir şüphe ve tereddüt yoktur. Bu sayının okunup devam edilmesinden gelen ilmî inkişâflar, gaib sırlarına muttali' olmalar ve hayret uyandıran haller vasfedilemez. Aynı zamanda rû'yada Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'i görme şerefine erişmek mümkün olur. Ondan birtakım teveccühât ve ta'limatlar alınır. Peygamberlik sırlarından bazısına kapı açılır.

ÂYET-İ KÜRSİ'Yİ KELİMELERİ VE BÖLÜMLERİ SAYISINCA OKUMANIN KUDSÎ ÖZELLİKLERİ

Şeyh Ebül Abbas el-Bunî (K.S.) Hazretleri diyor ki

«Kim Âyet-i Kürsî'yi kelimeleri sayısınca (ki bu elli kelimedir) yağmur suyu üzerine akıl ve anlayışın artması niyetiyle okur ve sonra içerse, Allah onun aklını ve anlayışını artırır. Kim de her gün olmak üzere bunu yine kelimeleri sayısınca okursa, maksadına erişir, arzusuna kavuşur. Bunda hiç şüphe yoktur. Bir nice defalar tecrübe edilmiştir. Ve bunda büyük bir sır vardır ki Allah tarafından konulmuştur. O okumuş olduğu sırrı muhafaza eder ve koymuş olduğu kanunu kusursuz yürütür. Özellikle çok şiddetli anlarda büyük musibetlerde —ki Allah'tan başkası bunları karşılayıp önleyemez— Âyet-i Kürsî'nin içindeki sır kendini gösterir.»

Şeyh Ebül Abbas (K.S.) devamla diyor ki :

«Bu büyük bir sırdır ki hükmü dinî hususlarla da ilgilidir. Kim dinî bir hususa Allah ve Resûlünün razı olacağı ölçüde erişmek istiyorsa, Âyet-i Kürsî'yi belirtilen şekilde okumaya devam etsin.»

Âyet-i Kürsî'deki sırta binaen herhangi bir rahmet âyeti elli defa okuyacak olursa, bu okuyan için diğer yaratıklardan yana bir rahmet olur. Kur'ân'dan rahmet değil bir azâb ve gazab âyetini bu sayı nisbetinde okur ve bununla düşmanın helâkini arzu ederse, bu arzusuna kavuşur. Bu harflere münasip düşürülen meşhur duâ —ki onu fazîleti müsellem olan zatlar hazırlamıştır— okunursa bir nice arzular yerine gelmiş olur. Biz bu duâyı bu bölümden sonraki bölümde belirteceğiz.

LETÂİF-İ FERİDE kitabının sâhibi avnı eserinde diyor ki :

Kim Âyet-i Kürsî'yi onsekiz defa okursa, Allah onu TEV HİD ruhuvla diriltir, kalbini buna açar, göğsünü hikmet letâifiyle süsler, rızkını genişletir, kıymetini yüceltir. Onu gören herkes ondan heybet kapar. Bunu bir şey üzerine yazıp beraberinde taşıyan kimse, Allah'ın izniyle musibet, âfet ve belâlardan korunmuş olur.»

ÂYET-İ KÜRSİ'NİN BÖLÜMLERİ

İlim adamları Âyet-i Kürsî'nin fasılları hakkında görüş farkı izhar etmişlerdir :

- a) On vedi fasıldır
- b) On beş fasıldır.
- c) Beş fasıldır.

Şeyh (rahmetullahi aleyh) diyor ki :

«Fasıllarla ilgili olan sır, dünya ve âhiret bağlantı yapar. Bu bakımdan kıssı ve gerçik ki evinden çıkınca Âyet-i Kürsî'yi fasılları sayısınca okusun. Yukarıda da belirtildiği gibi böyle yapmak onu tekrar evine dönunceye kadar korur. Diyebilirsiniz ki bu ovulmaya lâvîk bir sırdır ki bunda beş fayda vardır; bu faydalar dünya ve âhiret işlerinden arzu edilen ve umulan hususlarda kendini gösterir. Bu bakımdan kim Âyet-i Kürsî'yi

fasılları sayısınca (17 fasıl) her farz namazdan sonra okur ve buna devam ederse yukarı ve aşağı âlemlerde sevilen bir şahıs olur, sözü dinlenir, iş ve davranışı uygun kabul edilir; düşmanlarının yanında heybetli, dostlarının yanında sevimli olur. Ve buna devam ettiği müddetçe Allah tarafından bir güven içinde kalır.»

Aynı hususlar, Âyet-i Kürsî'nin Özellikleri adlı kitapta da belirtilmiştir.

Kim farz namazlardan sonra Âyet-i Kürsî'yi okur, sabah akşam, evine girerken, yatağına uzanırken, evinden sokağa çıkarken, yolculuğa başlarken buna devam ederse, Allah onu şeytanların vesvesesinden, hükümdarların şerrinden, insanların kötülüğünden, hayvanların ve haşaratın eziyetinden koruyup güven altına alır. Onu da, çoluk çocuğunu da, mal ve servetini de her türlü hırsızlık, su baskını, yangın ve benzeri âfetlerden korur. Bedeninde hastalık ve acılardan bir şey kalmaz, sıhhat ve selâmete kavuşur. Bu, hiç ölmeyen, HAYY sıfatıyla tecelli eden Allah'ın izniyle gerçekleşir.

el-Havassü'l-Kur'ân adlı eserde de buna geniş yer verilmiş, gerekli nakiller yapılmıştır.

Ben hakir kul diyorum ki :

«Yedi sayısında büyük özellikler ,çokca faydalar ve yüksek yararlar vardır. Çünkü Cenâb-ı Hak birçok ibâdetleri yedi sayısı üzerine koymuştur. Böylece O'nun zatına yaklaşabilenler bununla yaklaşmış olurlar: Secdeler, tavâf, cemreleri taşlama, Fâtiha-i Şerife'nin âyetleri hep yedi sayısı üzerine kurulmuştur. Fâtiha-i Şerife'de yedi harf yoktur. Gökler yedi, yer tabakaları yedi, HÂ-MİM ile başlayan sûreler yedidir. Buna daha başka örnekler de vermek mümkün.»

Resulullah (S.A.V.) Efendimiz de: «Yedi kemik üzerine secde etmekle emrolundum.»⁹⁹ buyurmuştur. Bunlar: Alın, iki el, iki diz, iki ayağın etrafıdır.

Kim her gün Âyet-i Kürsî'yi yedi defa okursa, Allah onu

(937) Buhari, Müslim, Ebû Dâvud, Nesâî, İbnî Mâce; İbnî Abbas'dan (R.A.)

kendi muhafazası altına alır. Hindistan âhmlerinden sâlih bir zat her gün yedi defa Âyet-i Kürsî'yi okumam için bana icâzet verdi. Bu zat belirtilen hususu meşâyih-ı kirâmdan, onlar da Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den nakletmişlerdir. Devamla bana dedi ki: «Bu, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in kalesidir.» Bana bunu anlatıp icâzet verirken Ravza-i Mutahhara'da Ebû Lubâbe'nin üstüvanesi yanında bulunuvorduk.

Başka bir zat ayrı bir yolla Âyet-i Kürsî'yi okumam için bana icâzet verdi ki bu zat da kâmil ilim adamlarından biri idi. O da zamanın mümtaz ve biricik ilim adamlarından Alaşehir'li Hacı İbrahim Efendi'den icâzet almıştır. Cenâb-ı Hak bizi onun kudsî nefeslerinden yararlandırırsın, âmin!. İşte bu büyük zat şöyle anlatmıştır: «Bir yolculukta Hacı İbrahim Efendi'yle beraber bulunuvorduk. Mevsim olarak kıştı. Üzerimize kar ve yağmur durmadan iniyordu. Şiddetli rüzgâr da vardı. Hava son derece sisli ve kapalı bulunuyordu. O durumda ki, yürüvemez hale geldik ve yolumuzu kaybettik. Şeyh Efendi bize, Âyet-i Kürsî'yi okumamızı emretti. Ve lâ yeûdühû hıfzühümâ ve hüvel aliyyül azim cümlesine gelince bunu yetmiş defa tekrarladık. Sonra da âyeti baştan sonuna kadar okuduk ve yine Ve lâ yeûdühû hıfzühümâ ve hüvel aliyyül azim cümlesini yetmiş defa tekrarladık. Bu böyle devam ederken Şeyhimiz (K.S.): «Allah güneşin yazını bize gösterdi» diye seslendi. Halbuki o sırada kar ve yağmur devamlı yağıyordu. Ama bizim üzerimize değil çevremize yağıyordu. Böylece yolumuza devam edip bir beldeye geldiğimizde halk bizim bu durumumuza hayret etti. Çünkü her taraf kar ve yağmur içinde yüzerken bizim üzerimiz ıslak değildi.»

Sonra Şeyhimiz (K.S.) dedi ki

«Bir şey elde edemediğinizde veya bir şer ve kötülüğü def'edemediğinizde Âyet-i Kürsî'yi bu tertip üzere okuyun. O zaman Allah arzunuzun gerçekleşmesini kolaylaştırır, mahzurları giderir. Sair günlerde de hiç olmasa bir defa buna devam edin ve aynı kısmı yetmiş defa tekrarlayın. Ama bundan fazla okunursa o nur üstüne nur olur.»

İbn-i Kuteybe'den yapılan rivâyete göre, bu zat diyor ki: Benî Kâ'b kabilesinden bir adam bana şöyle anlattı: «Basra şehrine girdim; maksadım hurma satmaktı. Hiçbir ev bulamadım. Örümcek ağlarıyla kaplı bir eve rastladım.. Bu eve ne olmuş böyle? diye sorduğumda kullanılır durumda olduğunu söylediler. Sahibini buldum ve evini kiralamak istediğimi söyledim. Adam dik dik yüzüme baktı ve dedi ki: Kendini kurtarmaya bak; çünkü bu evde cinlerden bir ifrit vardır, o bu evi kendine mesken seçmiştir. Bugüne kadar kim bu eve girdiyse ifrit onu helâk etmiştir.» Bunun üzerine adama dedim ki: Canım sen evini bana kirayla ver. Benî o ifritle başbaşa bırak Elbette ki Allah ona karşı bana yardım eder. Adam, «İşte sen, işte o! Ne yaparsanız yapın..» dedi ve evi bana teslim etti. Eve yerleştim. Gece karanlığı ortalığı kaplayınca ansızın üzerime doğru simsiyah bir şahıs gelmeye başladı. Gözleri yalın ateş gibi parlıyordu. Kendine has bir karaltısı vardı. Devamlı bana yaklaşıyordu. Bunun üzerine hemen Âyet-i Kürsî'yi okuma ya başladım. Ne kadar bir kelimesini okudumsa o «benim gibi» diyordu. Ve lâ yeûdühû hıfzühümâ ve hüvel aliyyül azîm cümlesini okuduğumda hiçbir şey demedi. Ben bu cümleyi tekrar tekrar okudum; derken o karartının gittiğini gördüm. Tamamen ayrılınca evin bir köşesine çekilip uykuya daldım. Sabah olunca o karartının yerine baktım; ne göreyim? Orada sadece yangın eseri ve bir de kül var!.. Bana o sırada bir ses geldi: «Büyük bir ifriti yaktın!..» Sordum: «Onu ne ile yaktın?» Cevap verildi: «Ve lâ yeûdühû hıfzühümâ ve hüvel aliyyül azîm cümlesiyle.»⁹³⁸

Ebû Abdillâh bin Yahyâ el-Misabî'den yapılan rivâyette (ki bu zat bizim ashabımızdandır) deniliyor ki: Yemen halkından Sahibü'l-Beyân'ın akranından sâlih bir imam varmış. Bir meseleden dolayı halk onu kılıçla parçalamak istemiş ama hiçbir kılıç ona te'sir etmemiş. Bunun sebebi sorulduğunda imam şu cevabı vermiş: Onlar beni kılıçla öldürmek istediklerinde ben Ve lâ yeûdühû hıfzühümâ ve hüvel aliyyül azîm'i,

(938) Havass-ı Kur'ân/İmam Gazâlî

fallahü hayrûn hafızan ve hüve erhamu'r-râhimîn'i, lehü mu akkibatun min beyni yedeyhi ve min halfihî yahfezunehü min emrillâh, innâ nahnü nezzelne zikra ve innâ lehü lehâfizûn'u, ve hafeznâhâ min külli şeytanin racîm'i, ve hıfzan min külli şeytanin mârid'i, zâlike takdiyrül aziyzil alim'i, in kullu netsin Lemmâ aleyhâ hâfiz'ı, inne batşe rabbike leşediyd, innehü yubdiu ve yuîd ve hüvel ğafurul vedûd zül arşil mecîd fa'alün limâ yürîd hel etâke hadîsül cünüdi fir'avne ve semûd belilleziyne keferû fi tekzibin vallahü min veraihim muhîr bel hüve Kur'ânün mecîd fi levhin mahfûz'u okurdum.⁹³⁹

Sonra devamla şunu söyledi:

«Bir toplulukla yola çıkmıştık. Bir kurdun sıska bir koyunla oynadığını gördüm. Fakat nedense kurt hiç de koyuna zarar vermek istemiyordu. Onlara doğru yaklaştığımızda kurt kaçtı. Koyuna dikkat ettiğimiz zaman boynuna asılı bir yazı bulduk. Yukarıda geçen âyetlerin hepsi o kâğıda yazılmıştı.»⁹⁴⁰

Yine Âyet-i Kürsî'nin özellikleri hakkında yapılan rivâyete göre deniliyor ki: Bir zalimin ya da adaletle iş görmeyen bir hâkîmin huzuruna girmek isteyen kimse girmeden önce Âyet-i Kürsî'yi okusun ve sonra da Yâ Hayyu yâ Kayyûm! Yâ Bedîas semâvâti vel ardı! Yâ zelcelâli vel ıkrâm! Bu âyet-i kerîminin hakkı ve hürmeti için ve bunda bulunan büyük isimler hakkı için bu zalimin ağzını gemle, dilini konuşamaz hale getir. Tâki hayır ile konuşabilsin ya da hayır için susmuş olsun Ey filân! Hayrın iki gözün arasında, serrin iki avâğın altındadır. Sonra o zalimin yanına girsin. Cenâb-ı Hak onun dilini bağlar ve ondan bir zarar gelmez artık. (Allah'ın izniyle)

(939) Bakara: 255, Yâsuf: 64, Ra'd: 11, Hicr: 9, Hicr: 17, Yâsin: 38, Tarık 4, Burûc: 11-22.
(940) Hayâtü'l-Hayvan.

BALGAMI GİDERMEK HUSUSUNDA ÂYET-İ KÜRSİ'NİN ÖZELLİĞİ

Kim bunu yapmak isterse beyaz tuzdan yedi küçük parça alsın ve her parça üzerine şifâ niyetiyle yedi defa Âyet-i Kürsi okusun ve yedi gün buna devam ederek o tuzu ağzında eritmek suretiyle yesin. Şüphesiz ki Cenâb-ı Hak onun duyduğu o sıkıntıyı giderir.

DIŞ AĞRISINI GİDERMEK İÇİN

Elini dışı ağrıyanın yanağı üzerine sür ve şunu oku: Bis millâhırrahmânırrahim evelen yeral insanü ennâ halâknahü min nutfetin feizâ hüve hasımün mübin ve âyeti sonuna kadar okuduktan sonra Âyet-i Kürsi'yi okursun ve Ve lehû mâ seken fil leyli ven nehâr ve hüves semîul alim'i, sümme sevvâhü ve nefaha fiyhi min ruhihî ve ceale lekümüs sem'a vel ebsâra vel ef'idete kaliylen mâ teşkürün'u, ve nünezzilü minel-Kur'âni mâ hüve şifâün ve rahmetün lil mü'minin âyetlerini ilâve edersin.⁽⁹⁴¹⁾

İmam Gazâlî (rahmetullahi aleyh) anlatıyor

— Basra'da bir adam vardı. Dış ağrılarını durduruyor, bir nevi efsun yapıyor, fakat bunu hiç kimseye öğretmiyor, bu konuda cimrilikte bulunuyordu. Ölüm gelip çatinca yanında bulunan adama dedi ki: Benim dış ağrılarını efsun yapıp durdurmanıda neler okuduğumu yaz ki onunla faydalanasın ve ben de onu gizlemekten kurtulmuş olayım. Ona şu harfleri yazdırdı: (Elif-Lâm-Mim-Sâd), (Kâf-Hâ-Yâ-Ayn-Sâd), (Hâ-Mîm-Ayn-Sîn-Kaf), (Lâ ilâhe illâ hüvel rabbül arşil azîm. Üskün eyyül vecceu billezi in yeşe' yüsünü'r-riyha fe-yezlele revâkide alâ zahrihi.⁽⁹⁴²⁾ İnne fi zâlike le-âyâtün li külli sebbârin şekûr. Ve

(941) YÂ-SİN: 77, Bakara: 255, En'âm: 13, Secde: 9, İsrâ: 82

Not: Bu tarz bir tedavi şüphesiz ki mânevî bir tedavidir. İttikad edenler için yararlı sayılır. Yalnız şunu ilâve edelim ki İslâm maddî ve mânevî tedaviyi beraber yürütür. Bugün mânevî tedavinin ne kadar te'sirli olduğu tesbîh edilmis ve ilim adamlarınca kabul edilmiştir. (Mütercim)

(942) Şurâ sûresi, âyet: 33

lehû mâ sekene filleyli ven nehâr ve hüves semîul alim.⁽⁹⁴³⁾

Duânın anlamı:

«Sakinleş ey ağırlı! Şu kudretle ki, eğer O dilerse rüzgârı durdurur; yelkenle giden gemiler o zaman denizin yüzünde duraklar. Bunlarda, sabırlı olan ve çok şükreden kimseler için deliller vardır.»

«Gecenin ve gündüzün içinde barınıp sakinleşen her şey O'nundur. O, gereği gibi işiten ve bilendir.»

HATİFLERİN GÖNDERİLMESİNDE ÂYET-İ KÜRSİ'NİN ÖZELLİĞİ

İmam Gazâlî'den (rahmetullahi aleyh) yapılan rivâyete ve nakle göre, diyor ki:

Âyet-i Kürsi'yi ikiyüz defa okur ve bu âyette geçen şu beş ismi: Yâ Allah! Yâ Hayyü! Yâ Kayyüm! Yâ Aliy! Yâ Azîm. her vüz defanın başında bin üçyüz yetmiş defa okuyup ilâve eder ve sonra da şunu söylersin:

أَسْأَلُكَ بِوَرَعِشِكَ وَرُوحِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَرْسُلَ
خَادِمَ هَذِهِ الْآيَةِ لِشَرِيفَةِ أَفْلَاحِ بْنِ قَلَانَةَ فِي صِفَتِي وَحَلِيَّتِي بِشَهَابٍ
مِنْ سَمِّ وَجَرٍ مِنْ نَارٍ

«Allah'ım! Arş'in nuru, Muhammed (S.A.V.) ruhu için senden istiyorum. Bu âyet-i kerimenin hâdimini filân oğlu falana benim sıfat ve şeklimde zehirden bir kıvılcımla, ateşten bir dağarcıkla gönder.»

Bunu derken ona doğru bir mızrakla veya herhangi bir maksadla işâret eder, namaz kılar ve uyursun. Butün bu amelive cuma gecesi yapılır. Murad hâsıl oluncaya kadar buna de-

(943) En'âm sûresi, âyet: 13

vam edilir. Birinci cumada icâbet hâsıl olursa mesele yok.. Olmazsa ikinci cuma tekrar yapılır. Ve yedinci cumaya kadar devam edilir. O zaman Allah'ın izniyle icâbet hâsıl olur

Feth-i Meliki'l-Mecid adlı kitapta da bu husus belirtilmiş

III

ÂYET-İ KÜRSİ'YLE İLGİLİ RİYÂZAT VE DUÂLAR

Âyet-i Kürsi ile ilgili Riyâzat sahîh ve mücerrebdir. Çünkü bu âyetle yapılan duâ karşılıksız bırakılmamıştır. Ne var ki bu hususta bir fazlalık yapmaya ancak sahîh bir görüşle ulaşılmalıdır. Şeyh el-Bunî (K.S.) Hazretleri diyor ki :

— Belirtilen hususta Âyet-i Kürsî ile amel etmek istediğinde önce Allah'a tevekkül et. Kalbini, bulunduğun yeri ve el biseni tertemiz yap. Niyetini sadeleştir. Salı günü sabah namazından sonra تنها bir yere çekil. Yanında bolca buhur bulunsun. Böylece her farz namazı müteakip dâveti yetmiş iki defa okursun. Buhur bir konuda bir nevi işi kolaylaştırır

Oğulcağızım! Bilmiş ol ki: (Allah beni de, seni de başarılı kılsın) bu dâvete başladığının birinci gecesinde bulunduğun تنها yerin ya da odanın köşesinden sana eşek sesine benzer şekilde nâhoş bir ses gelir; sakın bu sesden korkup ürkme endişelenme. Çünkü onlar sana güç getiremezler. İkinci gece olunca tam gece yarısı bulunduğun yerin üst tarafında nal sesi gibi bir ses duyarsın. Sakın bu sestten de korkma ve endişe etme. Üçüncü gece yine tam gece yarısı kırmızı, beyaz ve siyah olmak üzere üç tane erkek kedi içeri girer. Bunlar kapı tarafından gelirler, odanın baş kısmından çıkıp giderler. Yine korkma ve endişelenme; çünkü sana güç getiremezler. Zira yapmakta olduğun dâvet mânevî bir perdedir, ara yerde bulunuyor. Dördüncü gece yine tam gece yarısı buhuru bırakıver ve kibleye yönelerek dâvetini yap. Duvar bir anda yarılr, nurdan bir hâdim içeri girer, ondan da korkma ve endişelenme. Buhurun tütmesini devam ettir. Sana o gelen hâdim selâm verinceye kadar aynı ameliyeyi sürdür. O şöyle söyler: «Es selâm

mü aleyke ya veliyallah = Selâm sana ey Allah dostu! Sen de buna karşılık «Ve aleykes selâm ve rahmetullahı ve berekatuhü = Selâm sana ve Allah'ın rahmet ve bereketi de sana...» söyle. O zaman o hâdim şöyle sorar :

Ey Allah'ın dostu! Benden ne istiyorsun?

Cevapla de ki :

Kalan ömrümde bana hizmet edecek bir hâdim istiyorum

Üzerinde İsmullahi A'zam = Allah'ın en büyük ismi yazılı bulunan bir altın yüzük uzatarak der ki :

Bu benimle senin aranda sağlama bağlı bir andlaşmadır. Benim hazır olmamı arzu ettiğinde bu yüzüğü sağ eline tak ve dâveti üç kere oku ve sonra de ki: Yâ Melik Kindiyas! Bana cevap verip gel.. Artık bununla tayy-i mekân, su üstünde yürüme ve benzeri kerâmetlerden ne istiyorsan gerçekleşir. Ancak bu tam bir tevekkül ile mümkündür.

Ben fakir diyorum ki :

— Bu, ancak meşâyih-i kirâmın ismiyle gerçekleşebilir. Oyle sanıyorum ki ilimde, irfanda gelişmiş meşâyih izin vermezler. Çünkü bu kerâmetler, mümkün değildir. Çünkü birçok esrar ve hasas, mesela insan salâlesi, bunların hepsi izin vermede yetkili meşâyihdan meydana gelir. Biz bu hususu birçok def'alar denedik.

İşte bu, Âyet-i Kürsî'nin dâvetidir, onun azimetidir. Bu dâvet kabul olunan bir dâvettir. Te'siri pek açıktır.

İb. Hamid Gazâlî (K.S.) Hazretleri diyor ki :

Bu çok mübarek bir dâvettir. Varlık âleminde bundan daha cabuk kabul olunan gam ve kederleri gideren, en şiddetli ve sıkıntılı anları ferahlığa çeviren ikinci bir dâvet yoktur. Yâni bütün dâvetlerden daha çok sür'atli te'siri vardır.

Duâ ya da dâvet şudur :

Âyet-i Kürsî'yi üçyüz onüç defa okursun. Sonra da bu dâveti yedi defa okursun. Butün bu okumaları son işadan sonra tertemiz ve insanlardan boş bir yerde uygularsın..»

Rabbah! Ya Rabbah! Ya Rabbah! Ya Sevvîdâ! Ya Sevvîdâ! Ya Sevvîdâ! Ya Huve! Ya Huve! Ya Huve! Ey şiddet ve şakıtlı anlarımda imdadına yetişen Ey yalnız kaldığımda teskonul dostum olan! Ey duâ ettiğimde bana müsbet cevap veren! Allah! Ya Allah! Ya Allah!

Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm: Ey hep diri olan! Ey kendi zatıyla kaim olup varlık âlemini ayakta ve düzende tutan! Ey gökleri ve yeryüzünü ilâhî emriyle belli kanunlar ölçüsünde ayakta tutan! Ey bütün yaratıkları kendi lûtuft ve kahrı altında toplayan! Allah'ım! Bu âyet-i şerîfenin ruhaniyetini bana musahhar etmeni diliyorum ki o hacetlerimi yerine getirmemde bana yardımcı olsun. Ey kendisini hiç uyuklama ve uyku tutmayan! Beni hakka erıştır ve dosdoğru yola kavuştur; tâki kınanmak ve ayıplanmaktan kurtulup rahata erişeyim.. Senden başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur Seni tenzih ederim. Doğrusu ben kendine yazık edenlerdenim Ey göklerde ne varsa, yerde ne varsa kendisine ait olan (Rabbim)! O'nun izni olmadan kim O'nun katında şefâat edebilir? Allah'ım! Bana şefaat edilmem imkânını sağla; hacetimden yerine getirilmesini dilediğim, sözümün (isâbetini) isbât için, amelimin (doğruluğunu) meydana koyabilmem için beni irşad eyle (doğru yolu bana ilhâmda bulun)! Çoluk çocuğumu bana mübarek kıl! Ey onların önünde ve arkasında olan şeyleri bilen! Onların işlediklerini ve işleyeceklerini de bilen! Ey dilediğinden başka ilminden hiçbir şey kavrayamaz (beyânın sâhibi!) Ey kullarının iç âlemini, dış âlemini olduğu gibi bilen! Allah'ım! Bu büyük âyetin ve ulu duânın huddamını bana musahhar etmeni diliyorum. Hacetimi yerine getirmemde bana yardımcı olmasını arzuluyorum.. (Heylâ! Heylâ! Cevlâ! Cevlâ! Melikâ! Melikâ!) Ey dilediğinden başkasının mülkünde tasarruf edemeyeceğini açıklayan! Hükümrânlığı (Kürsî'si) gökleri ve yeri kaplamıştır, O'nun. Kulun Kindiyas'ı bana musahhar eyle; tâki uyanık halimde benimle konuşsun ve bütün hacetlerimi yerine getirmemde bana yardımcı olsun.. Ey göklerin ve yerin gözetilmesi kendine ağır gelmeyen Allah'ım! Ya

Hamid! Ya Mecid! Ya Bâis! Ya Şehid! Ya Hakk! Ya Vekil! Ya Kaviy! Ya Metin. Bin kere Iâ havle velâ kuvvete illâ billâhil aliyyl azim ile hâcetlerimi yerine getirmemde bana yardımcı ol! Sana yemin veririm ev Kindiyas. Sen ve hizmetçilerin bana müsbet cevap verin. Haklı olan batun işlerinde bana yardımcı olun. Azamet ve kibriyadan itikad ettiğimiz husus hakkı için ve bu büyük âyetin hakkı için ve Efendimiz Muhammed (S.A.V.) hakkı için.

Diğer bazı rivâyette şu cümleler yer almıştır:

«Ey Seyyid Kindiyas! Çağırma cevap ver! Cevabın şimşekten daha sür'atli olsun. Bizim emrimiz birdir; o da göz açıp kapama gibi veya daha yakın!..»

«Allah'ın şüphesiz ki her şeye gücü yetor. Allah'ın salât u selâmı Efendimiz Muhammed'e, O'nun hânedân, dost ve yârâna olsun!.. Çokeca olsun, ebediven olsun!..»

Şeyh Muhyiddin bin el-Arabi (K.S.) Hazretleri diyor ki

Kim Ayet-i Kursi'yi kelimeleri ve da harfleri, ya da Rivâsınca (313) okursa, şu duâı da okusun

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي زُكُورًا مَرْضِيًّا بِمَا رَزَقْتَنِي مِنْكَ وَأَصْحَابِي بِعَوْنِ عِنَايَتِكَ فِي تِلْكَ كُلِّ مَرْغُوبٍ بِأَقْدَرِ مَا حَقَّقْتَ بِنَافَقَاتِهِ بِعَظَمَتِكَ وَبِصَرْفِكَ لِي مَا لَمْ يَكُنْ لِي بِغَيْرِكَ

Duânın Türkçe anlamı

«Allah'ım! Bana öyle bir burhan ver ki bana güven bırakmış olsun ve seninle gönül huzuru bulmamı sağlasın, başka sevle değil. Rağbet olunan her şeye erişmekte inayetin yardımını bana arkadaş kıl! Ya Kaadir! Ya Celil! Ya Kahir! Ya Kahir! Ya Azim! Ya Nasir! Allah, And olsun ki ben ve peygamberlerim üstün geleceğiz» diye yazmıştır. Doğrusu Allah kuvvetlidir, güçlüdür.»

Bilmiş ol ki, Cuma günü kimselerin bulunmadığı bir yerde

kalbinde hiç daha önce duymadığı bir haleti hissettiğinde ikinci namazını müteakip Âyet-i Kürsî'yi on yedi defa okuyan kimse, o saatte bir duâ yapacak olursa kabul olunur. Yine cuma günü ikindi namazıyla akşam namazı arasında bunu okuyan kimseye hayır ve sırlardan kıyas edilmeyecek kadar hasıl olur. Bunu anla, oku, devam et ki Rabbin keremine nâil olasın.

Ehl-i havass'dan bazısı demiştir ki :

«Tecellilerin, esrar ve hasaisin zuhuru (meydana çıkma-
sı) Âyet-i Kürsî'yi kırk bin defa okuduktan sonradır.» Bazısı na göre yetmiş binden sonradır. Bazısına göre de harfleri sayısınca okuduktan sonradır. Nitekim havass ehlinde bir kısmı demiştir ki: Âyet-i Kürsî'den bir harf al, bin defa söyle. Yani virdlerin harflerinden bir tane al, bin defa oku!..»

Mescid-i Haram'da Yemen meşâyihından bazısı bana de diler ki :

«Her gün Âyet-i Kürsî'yi bin defa oku ve devam et. Ayrıca bir riyâzatta bulunmana ihtiyaç kalmaz. Çünkü o, âyetlerin en büyüğüdür, virdlerin de kutbudur. Onun tastamam bir kuvveti vardır ki eşyada hiç bir şey onu perdeleyemez. Ruhaniler süratle sana zahir olurlar.»

ÂYET-İ KÜRSİ'Yİ YAZMAKTAKİ KUDSİ ÖZELLİKLER

Şeyh el-Bunî (K.S.) Hazretleri diyorlar ki :

«Kim Âyet-i Kürsî'yi harfleri sayısınca (170 harftir) mu terrik bir şekilde herhangi bir hacetinin yerine gelmesi için yazarsa, Cenâb-ı Hak o hacetin sür'atle yerine gelmesini sağlar. Bu, bir çok defalar tecrübe edilmiş, müsbet sonuç alınmıştır.

«Kim bu Âyet-i Kürsî'yi kelimeleri sayısınca (50 kelimedir) yazarsa, düşmanına ve kendisine hased edenlere karşı dilediği sonucu elde edebilir. Kim de bunu muhabbet ve ülfet, şefkat ve merhamet için yazarsa, maksadına erişir. Bunda hiç şüphe yoktur.»

«Âyet-i Kürsî'yi kelimeleri sayısınca gülsuyu, misk ve za-

feran karışımı ile bir cam üzerine yazar da yine kelimeleri sayısınca günlerce o camdan su içersen, oruçlu bulunduğun takdirde ancak onunla iftarını açarsan Allah seni hikmetin bir nice fenleriyle konuşmaya muvaffak eyler. Ancak bu ameliyeye ay başında başlanır. Bu belirtilen karışıma yağmur suyu da ilâve edilirse daha iyi olur. Yukarıda belirttiğimiz şekilde âyet üzerine orucunu açmak istediğinde, Âyet-i Kürsî'yi yedi defa okur ve sonra şu duâyı yaparsın: Allah'ım! Bu âyet-i kerimenin hakkı için bana ledünnî ilim ilham etmeni diliyorum.» Bu sırada hangi ilmi yâni ilmin hangi dalını dilediğini kafandan geçirirsin.. Bu takdirde Allah dilediğini yerine getirir. Bazı kardeşlerimiz bu hususta şüphe izhar etmişlerdir. Halbuki henüz belirtilen sayıyı tamamlamadan Allah onların kalbine ilimden her şeylerin kapısını açmıştı. Dilediklerinin çok üstünde bir ilhama nâil olmuşlardı. Allah dilediğini doğru yola eristirir.

Selmân-ı Fârisî (R.A.)'den yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurmuştur ki :

«Kim Âyet-i Kürsî'yi za'feran ile sağ avucuna yedi defa yazarsa ve her defasında avucunu valarsa, işittiği hiçbir şeyi artık unutmaz olur. Melekler onun için istigfarda bulunur.»⁹⁴⁴

ÂYET-İ KÜRSİ'NİN BİR BAŞKA ÖZELLİĞİ

Âyet-i Kürsî'yi yazıp ölüyle birlikte kabre koyacak olursan, ölüye kabrinde azâb edilmez. Melekler ona şefkatle muamele eder sual anında.⁹⁴⁵

Sonra bilmiş ol ki, Kur'an'dan herhangi bir âyet ya da sûrevi ölünün alını veya sarığı ya da kefeni üzerine yazmak ke-

(944) Havass-ı Kur'an.

(945) Semsu'l-Ma'rif kitabından alınan bu özellik üzerinde durmak gerek. Âyet-i kerimeyi kısa zamanda sısıp kokacak bir cesedin içine koymak doğru değildir. Ancak kabrin ayrı bir köşesine yerleştirilirse o takdirde belki cevap verilebilir. (Mütercim)

rahatsız câizdir. Âlimler ölünün necis olma durumuna itibar etmemişlerdir.⁹⁴⁶

Allah beni de, sizi de kendi tâat ve ibâdetine muvaffak eylesin. Kendi isimlerinin esrarını anlamakta bizi başarılı kılsın. Şüphesiz ki bu şifâ verici ve yeterli bir inci olan âyette hayret uyandıran mâna ve garip sır vardır. Özellikle mal ve çocukları korumada, aile efradını muhafaza etmede, hayır ve iyilikleri dükkâna celbetmede... Şöyle ki :

Kim Âyet-i Kürsî'yi fırında pişmiş bir çamur parçası üzerine yazıp onu buğday ambarına ya da eşyası arasına yerleştirecek olursa o mal çalınmaz, güvelenmez ve bereketli olur.

Kim de onu kapısının üst kısmına (ister ev, ister dükkân kapısı olsun, isterse bahçe kapısı olsun fark etmez) yazarsa, rızık çoğalır, sıkıntı çekmez, hırsız içeri girmez.

Rivâyete göre bir adam İbni Abbas (R.A.) Hazretleri'ne gelerek dedi ki :

— Ey Resûlullah'ın amcasının oğlu! Benim bir çocuğum vardır; midesinde sarı su (safra) eksik olmuyor ve bundan dolayı çocuk devamlı rahatsızdır. Bunun şifâsı ne olabilir?

İbni Abbas (R.A.) ona şu cevabı verdi :

— Misk ve za'feran karışımı sıvıyla çocuğun karnı üzerine Âyet-i Kürsî'yi yaz. Sonra da tertemiz bir kap içine yazıp içine su okuyarak ona içir. Muhakkak bunda şifâ vardır. Allah'ın izniyle.. Çünkü Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den işittim; buyurdu ki: «Muhakkak Âyet-i Kürsî'nin bir dili iki dudağı vardır ki bunlar Allahü Teâlâ'ya tesbihte bulunurlar.»

Âyet-i Kürsî'nin özelliklerinden biri de şudur :

Kalb rahatsızlığı, nefes darlığı, ciğer rahatsızlığı, bağırsak ağrısı için iyi gelir. Âyet temiz bir kab içine üç defa yazılır ve hastaya içirilir. İçerken de şöyle der: «Falan illetten kurtulup şifâ bulmaya niyet ettim.» Allah bu âyet bereketiyle ona şifâ verir.

(946) Dürri'l-Muhtar. (Diğer fıkıh kitaplarında bu konu üzerinde hayli durulmuş, bunu mekruh sayanlar olmuştur. Bu hususta çok dikkatli olmak gerekir. (Mütercim)

Kim de her türlü dert ve hastalıktan elem ve acıdan kurtulup şifâ bulmak istiyorsa Âyet-i Kürsî'yi misk, za'feran ve gulsuyu karışımı ile bir cam bardağa üç defa yazsın ve bir de şu âyeti yazmayı unutmasın: Lev enzelâ hâzel Kur'âne... Bunu da sonuna kadar tamamlasın. Sonra da şu âyeti ilâve etsin: Velew enne Kur'ânen süyyiret bihil cibâlû... Bu da sonuna kadar yazılır. Sonra da Âyet-i Kürsî'yi yedi defa okusun. Bu arada buhur ve benzeri güzel kokulu şeyleri yakıp tütsülemeyi ihmal etmesin. Sonra da o cam bardaktaki suyu üç gün üstüste sabah ve akşam içsin. İnşâallah Cenâb-ı Hak onu her hastalıktan kurtarıp şifâ verir.⁹⁴⁷

١٥٦٦٠	٢١٣٥١	٤٣١١٤	٤٣١١٤	٩٩٦٦٦	وَبَلَّغْ
٥٦٩٥٢	١١٣٩٠٤	١٧٠٨٥٦	٢٢٧٨٠٨	٣٧٠١٨٨	وَبَلَّغْ
٢٤٢٠٥٦	٢١٤٤٢٦	٢٠٦٢٨٤	٢٩٨٦٦٤	١٤٢٣٨	وَبَلَّغْ
١١١٩٠	١٩٩٣٣٢	٢٥٦٢٨٤	٢٩٨٦٦٤	١٤٢٣٨	وَبَلَّغْ
٤١٢٩٠٢	٢٨٤٧٦	٨٥٤٢٨	١٤٢٣٨	٢٧٠٥٢٢	وَبَلَّغْ

Şifâ verici bu şekil, yeterli olan bu vufk ve tastamam olan bu muharun herkes için birçok yararları vardır. İster vazılıp taşınsın, ister bir kaba işlenip içine su konularak içilsin fark etmez.

Ben bu büyük âyetin faziletlerini ve diğer âyetlere olan

(947) Havass-ı Kur'an.

Not. Bütün bu tarz mânevî tedaviler ve şifâ arama yolları, maddî tedavi yollarına bağırulduktan sonra ancak yararlı olabilir. Bülhasse bu hususu dikkatten uzak bulundurmamak gerekir. Çünkü İslâm bu iki türlü tedaviyi birbirine paralel yürürtür. (Mütercim)

üstünlüğünü birçok hadislerden, imamların sözlerinden anlamış bulunuyorum. Bu âyetle ilgili olan bu tabloda birçok yarar taşımaktadır. O kadar ki bunların sayısını ancak Allah ve ilimde derinleşen kişiler bilir. Âyet-i Kürsî'nin sayısını 330 de fa kapsamaktadır. Fâtiha'nın özelliklerinde belirtildiği gibi

İHLÂS SÜRESİNİN İNMESİNİN SEBEPLERİ HAKKINDA MÜFESSİRLERİN TESBİTLERİ VE BU SÜRENİN İNMESİNDE BİRÇOK VECHELERİN BULUNMASI

1. Bu sûre müşriklerin (Allah'a ortak koşanların, O'nu inkâr edenlerin) bir sorusu sebebiyle inmiştir. Hazret-i Dahhak diyor ki: Müşrikler, Âmir bin Tufayl'i Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e göndererek «bizim asâmızı yardım, ilâhlarımıza dil uzattın, böylece baba ve dedelerinin dinine muhalefette bulundun. Eğer fakir isen seni zengin kılalım. Deli isen seni tedavi edelim. Bir kadını seviyorsan seni onunla evlendirelim» dediler.

Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz onlara şu cevabı verdi :

«Ben ne deliyim, ne de bir kadını seviyorum. Ben ancak Allah'ın Resûlüyüm. Sizi putlara tapmaktan kurtarıp Allah'a ibâdet etmeğe çağırıyorum.»

Müşrikler ikinci kez adam gönderip dediler ki :

— İnandığın ilâhın cinsini bize açıkla. O altından mıdır yoksa gümüşten midir?

Bu sebeple Cenâb-ı Hak İhlâs sûresini indirdi. Müşrikler bu kez dediler ki: Bizim ihtiyacımızı karşılayan 360 putumuz vardır. Şu bütün mahlûkatın ihtiyacını nasıl bir ilâh karşılayabilir? Bunun üzerine Cenâb-ı Allah Ve's-saffâtı saffen..... İnne ilâhekküm levâhid âyetini indirdi. Müşrikler bir kez daha adam gönderip :

— Senin bir dediğin ilâhın fiillerini bize açıkla. Ne yapmıştır ve ne yapar?

Cenâb-ı Allah şu âyeti indirdi: İnne Rabbekümullahül-

lezî halâka's-semâvâti ve'l-arza... «Şüphesiz ki sizin rabbiniz öyle bir Rabb'dir ki gökleri ve yeri yaratmıştır.»

2 Bu sûre yahudilerin bir sorusu sebebiyle inmiştir.

İkrime'nin İbni Abbas (R.A.)'den yapmış olduğu rivâyete göre, yahudiler Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e geldiler. Beraberinde Kâ'b bin Eşref de bulunuyordu.

— Ya Muhammed! dediler, şu halkı yaradanı kim yaratmıştır? diye bir soru tevcih ettiler. Bu soruya Peygamber (S.A.V.) hem öfkelen-di, hem çok üzüldü. Bu sırada Cibril indi, Resûlullah (S.A.V.) sakinleşti. Cibril (A.S.), Peygamber Efendimiz'e hitapla: «Kanatlarını indir, yâni tevazu kaftanına bürün» dedi. Ve sonra Allah İHLÂS sûresini indirdi. Peygamber (S.A.V.) bu sûreyi müşriklere karşı okudu. Onlar bu defa dediler ki :

— Rabbini bize anlat. Bilekleri, pazusu nasıldır?

Peygamber (S.A.V.) onların bu ölçsüz sorularına daha çok üzüldü ve kızdı. Yine Cibril (S.A.V.) gelerek şu âyeti onlara ilk etti: Vemâ kaderullahe hakka kadrihi.. «Allah hiçbir insana bir şey indirmemiştir, demekle Allah'ı gereği gibi değerlendiremediler. De ki: Mûsâ'nın insanlara nûr ve yol gösterici olarak getirdiği Kitab'ı kim indirdi?»⁹⁴

3. Bu âyet, hristiyanların bir sorusu neticesi nâzil olmuştur. Atan İbni Abbas (R.A.)'den yapmış olduğu rivâyete göre, Necran kabilesinden bir heyet Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e gelerek dediler ki :

— Rabbini bize vasfet. O zümrüitten midir yoksa yakuttan mıdır veya altından mıdır? Madeni nedir?

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz onlara şu cevabı verdi :

— Şüphesiz ki benim Rabbim sizin ' saydığınız eşyaların hiçbirinden değildir. Çünkü eşyayı ancak O yaratmıştır. Bunun üzerine İHLÂS sûresi indi.

Bunun üzerine gelen hristiyanlar :

— Senin Rabbini bir'dir, sen de bu'nun öyle mi?

(948) En'âm sûresi, âyet. 91.

Diye bir soru yönelttiklerinde, Resûlullah (S.A.V.)

— O'nun dengi ve benzeri hiçbir şey yoktur, buyurdu

— O halde O'nun sıfatlarından biraz daha bize anlatmıy mısın? dediklerinde Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz

— Allah SAMED'dir, buyurdu

— SAMED nedir?

— Yaratıkların hepsi de ihtiyaçlarında O'na muhtaçtır.

O ise hiçbir şeye ve hiçbir kınseye muhtaç değildir.

— Biraz daha anlatır mısın?

— O doğurmamış ve doğmamıştır. Halbuki Meryem doğurmuştur. İsa (A.S.) doğmuştur. Hiç bir şey O'na denk de olamaz.⁹⁴⁹

İlim adamları İhlâs sûresinin nerede indiğinde görüş ayrılığına düşmüşlerdir :

a) Mekke'de inmiştir.

Bu, Küreyb ve Nâfi' bin Ebî Nuaym'in görüşüdür. Osman bin Atâ' babasından, o da İbni Abbas (R.A.)'den rivâyet etmiştir.

b) Medine'de inmiştir.

Bu, Mücâhid bin Kâ'b ve Ebû Aliye'nin görüşüdür.

c) Bu sûre Fâtiha gibi iki defa inmiştir. Bir defa Mekke'de, bir defa da Medine'de... Mekke'de müşriklere, Medine'de ise kitab ehline cevap olarak inmiştir.⁹⁵⁰

d) Bazı tefsirciler şöyle demişlerdir: Kureyş müşrikleriyle yahudilerden bazıları Peygamber'e gelerek dediler ki

— Rabbini, bizi ibâdet etmeye çağırdığın ve bir olduğunu iddia ettiğin Rabbini bize anlat: O kurşundan mıdır, bakırdan mıdır, tunçtan mıdır? Yiyip içer mi? O nasıldır ve nice dir?

Bilindiği gibi Kureyş müşrikleri putlara tapar ve onların şefâatçi olduğunu, kendilerini Allah'a yaklaştıracı bulunduğunu iddia ederlerdi. Bunun üzerine Allahü Teâlâ İhlâs sûresini indirdi Böylece onların sorusu cevaplandırıldı.

(949) Tefsir-i Kebir

(950) el-İtkan/İmam Suyutî

e) İbni Abbas (R.A.)'den yapılan rivâyete göre İHLÂS sûresinin Erbed bin Kays ve Âmir bin Tufayl hakkında rivâyet edilmiş ve bu iki kişi bir gün Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e, mescid-i sadette bulunduğu bir sırada birkaç as habiri kirâmla otururken gelerek içeri girdiler. Oradaki insanlar onları bekliyorlardı. Çünkü Âmir bin Tufayl son derece ya kışıklı bir adamdı. Ancak ne var ki bir gözü kördü. İçeri girdiklerinde Peygamber Efendimiz'i hemen tanıyamadılar ve sordular :

Muhammed (S.A.V.) nerede?

Ona Peygamber Efendimiz gösterildikten sonra ashâbdan biri içeri girip Peygamber Efendimiz'e, görüşmek isteyen adamın Amir bin Tufayl olduğunu söyledi

Peygamber (S.A.V.), ashâbına

— Ona dokunmayın, gelsin. Eğer Allah onun hakkında havır irâde ediyorsa mutlaka doğru yolu bulur

Âmir bin Tufayl yavaş yavaş yaklaşıp Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in başucunda durdu ve :

— Sen Muhammed (S.A.V.) mısın?

Diye sordu. Peygamber (S.A.V.) :

— Evet, ben Muhammed'im, diye cevap verdi ve aralarında şöyle bir konuşma geçti :

— Bizi ne gibi bir şeye dâvet ediyorsunuz?

— Benim ve her şeyin Rabbine dâvet ediyorum.

— O halde Rabbini bize anlat: O altından mıdır, gümüşten midir, demirden midir, ağaçtan mıdır; nedendir?

Bunun üzerine Cenab-ı Hak, Âmir'e cevap olmak üzere İhlâs sûresini indirdi. Sûreyi dinleyen Âmir'in kafasında yeni bir ufuk açıldı ve sordu :

— Müslüman olursam benim için ne var?

— Müslümanların lehine olan senin lehine, senin aleyhine olan müslümanların aleyhine sayılır.

— Kendinden sonra emirliği (baş olmayı) bana bırakır mısın?

— Bu ne sana, ne de kavmine bırakılabilir. Bu sadece Allah'ın bir emanetidir, onu dilediğine verir.

— Görüyorum ki bizi deve kılları ve hayvan tüyleri ile baş başa bırakıp kendin kerpiç binalar üzerinde kalmak istiyor sun!

— Hayır, öyle değildir..

- Peki ama bana ne vereceksin, nasıl bir itibar sağlaya caksın?

— Sana üzerinde savaşa çıkacağın at ve onun dizginini ve receğim..

- Bugün ben bu imkâna sâhip değil miyim?

— Hayır

— O halde ayağa kalkar mısın? Seninle biraz daha konuş mak istiyorum.

Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ayağa kalk tı. Âmir bin Tufayl daha önce yanındaki arkadaşı Erbed bin Kays'a düşündüğü ve plânladığı tuzağı söylemişti: Muhammed ayağa kalkıp benimle konuşurken sen arka tarafına geç ve kılıcını kullan.. demişti.

Boylece plânı gerçekleştirmek için Âmir elini Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in omuzuna attı ve yürümeye başladılar. Bu sırada Âmir konuşmaya başladı ve sordu: (Maksadı oya lamak ve gaflete düşürmektir.)

— Bizi kendisine dâvet ettiğin Rabbini anlatır mısın? O nasıldır ve nicedir? Ne yapar, ne işle meşgul olur?

Ve buna benzer birtakım sorular tevcih etti. Bu arada Er bed bin Kays'a işaret ederek Peygamber'i öldürmesini anlat mak istedi. Bu işaret üzerine Erbed bin Kays kılıcını kınından sıyırmak istedi, ama nâfile, kılıç ancak bir karış kadar çıktı ve kaldı. Allah kılıcı o vaziyette kınında tuttu. Erbed bütün gücünü sarfettiyse de sonuç alamadı. Resûlullah (S.A.V.) onun neyi yaptığını görüyordu. Çünkü Peygamber (S.A.V.) Efendi miz ondan gördüğü gibi arkadan da oylece görüldü. Ve sa de avı yaptı :

— Allah'ım, bu ikisine dilediğini yapmakta sen yeterlisin. Onlara umutsuzluk takdir eyle!

Bu duâ (bedduâ) üzerine ikisi de arkalarını donup kaçma ya başladılar. Kaçarlarken açık bir havada Allah, Erbed bin Kays üzerine bir yıldırım indirip yaktı. Âmir bin Tufayl ise meçhul bir kişi tarafından vuruldu, boyun guddesi dışarı çık tı ve o vaziyette Selûliye kabilesinden bir kadının yanına ken disini attı. Deve gibi inliyor ve kendi kendine diyordu ki: «De venin guddesi çıkar gibi benim de guddem çıktı..» Ölüm belin tileri görölünce atını istedi. Bindikten sonra duyduğu acının te'siriyle olsa gerek atı kamçıladi, üzerinde ölünceye kadar onu sürdü

Buna işâretle Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki

«O'nu, gok gürlemesi hamd ile, melekler de korkularından tesbih ederler. Onlar pek kuvvetli olan Allah hakkında çeki şirken, O, yıldırımları gönderir de onlarla dilediğini çarpar. Gerçekten duâ ve ibâdet ancak O'nadır. O'ndan başka çağır dıkları putlar kendilerine hiçbir cevap vermezler. Durumları suyun ağzına gelmiş avuçlarını ona açmış bekleyen adamın durumu gibidir. Hiçbir zaman suya kavuşamaz. İşte kâfirle rin yalvarışı da böyle boşunadır.»

Bu iki müşrikin ölümleleriyle ilgili bâzı rivâyetler daha var ır. Onlara bu aya nakletmeye lüzum görmedik. Çünkü önem i olan, bu kâfirlerin helak olmasının tesbitidir. Bu konu hak kında Tefsir-i Hanefi ile Tefsir-i Uyûn'da gerekli nakiller va pılmıştır.

Bir başka tesbitle İHLÂS sûresinin iniş sebebi şöyle an latılıyor

— Mekke müşriklerinden Âmir bin Tufayl, Erbed bin Kays ve benzeri kimselerden bir grup toplanarak Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e geldiler ve dediler ki :

— Ya Muhammed! Rabbini bize vasfedip anlat. O neden-

nkü bizim ilâhlarımız bu gibi madd

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz onlara

— Rabbim bunlardan hiç bir şeye benzemez. O'nun benzeri yoktur, buyurdu

Bunun üzerine İhlas suresi indi. Meân

ordu: «Ya Muhammed! De ki: O Allah birdir. Allah her şeyden mustağni ve her şey O'na muhtaçtır. O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir ve olamaz.»

Kırk Hadis kitabı

Diğer

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Mekke

(A.V.) başını onune eğip Cibril-i Emin'i beklerken üzerine Cibril-i Emin İhlâs sûresiyle indi. Ayrıca Suresinin 46., Şûrâ sûresinin 11. âyetleri de indi. «De ki: Ey göklerin ve yerin yaratana! Görülmeyeni ve görüleni bilen Allah! Kullarının ayrılığa düştükleri şeyler hakkında emallerinde sen hükmedeceksin.» «Göklerin ve yerin yaratana size içinizden esler çift çift hayvanlar var etmiştir. Bu suretle çoğaltmanızı sağlamıştır. O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, İstendir, görendir.» İlahî beyânın yüksek anlamı ve gonullere neşter vurucu ifadesi karşısında Suraka kendinden geçti ve: «Ya Resûlallah! İslâmiyeti bana arzeye, dedi. Allah'ın Resûlü İslâmiyeti ona arzetti. Böylece kötü niyet

«Ey Allah'ın Resûlü! Cenâb-ı Hak yeryüzünü sana musahhar eyledi. (Emrine verdi.)»

Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.):

— Ey yeryüzü! Suraka'yı yakala.. buyurdu

Bu emir üzerine Sûraka'nın atı dizlerine kadar toprağa gömülüp kaldı. Sûraka başka çare bulamayınca, «Bir daha

(1952) Ubey bin Ka'b-Câbir bin Abdullah, Ebû Aliye, Şa'bi, İkrime (R.A.)

Fakat o te

Resûlullah (S.A.V.) Efen

icini çekerek vurdu Resûlullah (S.A.V.)

kadar atın gömülmesini diledi

mayacağını görünce vine

hiçbir kötü harekette bulunmayacağım

Resûlullah (S.A.V.) Efen

atı batmış olduğu topraktan kurtuldu. Sur

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in binmiş olduğu de

rehip diz çıktı. Yerden toprak alıp yüzünü

«Allah! Sen kendi ilâhından bana haber ver
vuk ve vuksek kudreti nereden? O, altından n
aten midir?»

(S.A.V.) başını onune eğip Cibril-i Emin'i bek
n üzerine Cibril-i Emin İhlâs sûresiyle indi. Ayrıca
Suresinin 46., Şûrâ sûresinin 11. âyetleri de indi

«De ki: Ey göklerin ve yerin yaratana! Görülmeyeni ve
görüleni bilen Allah! Kullarının ayrılığa düştükleri şeyler hak
kadar emallerinde sen hükmedeceksin.»

«Göklerin ve yerin yaratana size içinizden esler çift çift
hayvanlar var etmiştir. Bu suretle çoğaltmanızı sağlamıştır.
O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, İstendir, görendir.»

İlahî beyânın yüksek anlamı ve gonullere neşter vurucu
ifadesi karşısında Suraka kendinden geçti ve:

«Ya Resûlallah! İslâmiyeti bana arzeye, dedi.

Allah'ın Resûlü İslâmiyeti ona arzetti. Böylece kötü niyet
Uyru de Kırk Hadis kitabında da bu husus belirtilmiştir.

Rivâyetine göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Mekke'den
haceret çıkarken yüksek bir tepenin üstüne çıkıp Mekke'ye ve
neldi ve şöyle seslendi: «Ben biliyorum ki Allah katında en
sevinli belde sensin. Yine Allah katında en sevgili toprak da
sensin. Senin sâkinlerin beni çıkarmamış olsalardı, elbette ki
seni hırakıp gitmezdim.»

İHLÂS SÜRESİNİN İSİMLERİ

İhlâs sûresinin yirmi kadar ismi olduğu tesbit edilmistir

1 — İHLÂS sûresi.

Katâde'nin yapmış olduğu rivâyette deniliyor ki Bu sûreye İhlâs denilmesi, Cenâb-ı Allah'ın varlığını, birliğini yansıtan özel bir sûre olduğu içindir. Dikkat edilecek olursa bu sûrede dînî ve âhîret işlerinden bir şey yoktur

Ebû Saîd el-Hanefî (rahmetullahi aleyh) diyor ki

«Bu sûreye İhlâs denilmesinin sebebi okuyanını dînî ve âhîretten, ölüm sekrelerinden, kabir karanlıklarından ve kıyâmet korkularından kurtarmasına mebnîdir

2 — TEFRİD sûresi.

Allah'ın birliğini beyân ettiği, ortağı bulunmadığını yansıttığı içindir.

3 — TECRİD sûresi.

4 — TEVHİD sûresi.

Çünkü bu sûrede Celâl sıfatları olan Sıfat-ı Selbiyye'den başka sıfatlar anılmamıştır. Hem bu sûreye itikad eden kimse Allah dininde ihlâs sâhibi olur. Bu itikad üzre ölürse Cehennem ateşinden kurtulmuş sayılır. Hem bundan bir önceki sûre sırf Ebu Leheb'i yermektedir. Bu sûreyi okuyan kimse bu mânâyla Ebu Leheb ile bir araya gelmez (kıyâmet günü o zümre ve dâhil olmaz).

5 — NECÂT sûresi.

Kulun iki dünyada da belâlardan kurtulması Kelime-i Tevhîd ile mümkündür. Dünyada kılıçtan ve cizye vermekten, âhirette Cehennem azâbından kurtulur.

6 — VELÂYET sûresi.

Bize kadar gelen haberden anlaşıldığına göre, bir adam sabahın iki rek'atını kılmak istemiş, bu sebeple tekbir alıp Fâtiha-i Şerife'yi okumuştur. İkinci rek'atı Peygamber (S.A.V.) ona «Onu takiben oku, kendini beri kıl» buyurmuştu. O da Kâfirin sûresini okumuştur. İkinci rek'atte yine Fâtiha-i Şerife'yi

okumuştur. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: «Onu takiben oku!» buyurmuştu. Bu kez o adam İHLÂS sûresini okumuştur.

Hem bu sûreyi okuyan kimse Allah dostlarından olur. Allah'ı bu anlamda bilen kimse, O'nu kendine yegâne sâhip olarak seçmiş olur.

7 — NİSBET sûresi.

Müşrikler Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e «rabbini bize göster, O'nun nesebini, neye mensup olduğunu bildir» demişlerdi. Bunun üzerine İHLÂS sûresi inmiştir.

Rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurmuşlar ki: «Her şeyin bir nisbeti (mensub olduğu durum) vardır. Allah'ın nisbeti Kul hüvallahü ehad Allahü's-samed'dir.»

Yine rivâyete göre: Kureyş müşrikleri Resûlullah Efendimiz'i ayıplamışlar, yakışksız sözler sarfedip demişlerdi ki: «Muhakkak Ebû Kebşe (koç babası) mevlâsını seviyor da onun nisbetini Kul hüvallahü ehad ile okuyor.»

Baska bir rivâyette ise şöyle deniliyor: İhlâs sûresi inerken, Mekke'de bir melek belanıyordu. Böylece bu melek ne kadar da sıkışıyor, melekler ne kadar bir sıkıntıya uğradılarsa, o sâmanın ehli onlardan beraberlerinde ne olduğunu soruyor, onlar da Rabbimizin nisbeti diyorlardı.

8 — MA'RİFET sûresi.

Abdullah el-Ansari (R.A.)'den yapılan rivâyete göre, bir adam gelip iki rek'at namaz kıldı; Kul hüvallahü ehad'ı okudu. Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) Efendimiz «Bu, Rabbinin bilen bir kuldur» buyurdu.

9 — CEMAL sûresi.

Yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Allah şübhesiz cemîl (çok güzel) dir, cemâli (güzelliği) sever.» Bunun üzerine soruldu:

— Yâ Resûlallah! Cemâlin mânâsı nedir?

— O'nun cemâli; O bir'dir, Samed'dir (hiçbir şeye muhtaç değildir, her şey ona muhtaçtır.) Doğmamıştır, doğurmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir. Kulun cemâli, Allah'ın bu sıfatlarıyla bilmesidir.

10 — MUKAŞKIŞA sûresi.

Çünkü bu sûre, okuyanını şirk hastalığından kurtarıp iman sağlığına eriştirir. Kâfirûn sûresine de aynı isim verilmiştir. Çünkü o sûre de insanı şirk (Allah'a ortak koşmak) hastalığından kurtarıp iyileştirir.

11 — MUAVVEZE sûresi.

Rivâyet edildigine göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz kızı Hz. Fâtıma'yı Ebû Tâlib'in oğlu Hz. Ali'ye verdiğinde ona dedi ki: «Ya Ali! Kul hüvallahü ehad, kul eûzü birabbil felâkı ve kul eûzü birabbil-nâsi sûreleriyle teavvüzde bulun, bunlarla Allah'a sığın! Çünkü Allah'a sığınanlar bunlardan daha hayırlı bir şeyle sığınmamışlardır.

ed-Dürrü'n-Nazîm adlı kitapta Hazret-i Osman bin Affân (R.A.)'den yapılan rivâyete göre, Hz. Osman şöyle söylemiştir: «Hastalandım. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz beni sormaya geldi ve şöyle buyurdu:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَعِذُكَ بِاللَّهِ الْوَاحِدِ الصَّمَدِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ مِنْ شَرِّ مَا تَجِدُ مِنْ أَدَى .

«Rahmân ve Rahîm olan Allah adıyla: Seni, bir olan, hiçbir şeye muhtaç olmayan, doğurmayan, doğmayan ve hiçbir şey kendisine denk olmayan Allah'a sığındırırım, hissettiğin eziyet ve elemin şerrinden.»

Sonra da Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz: «Ya Osman! İşte bunlarla Allah'a sığın. Çünkü sığınmakta bunların bir benzeri yoktur» buyurdu.

Yine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir adama buyurdu ki: «Sabahladığın ve akşamladığında İhlâs ve Muavvezeteyn'i oku. Çünkü bunlar dünya ve âhiret işlerinden her şey için sana yeter.»

12 — SAMED sûresi.

Çünkü bu sûrede SAMED sıfatı geçmektedir. İbrâhîm sû-

resi, Muhammed sûresi denildiği gibi buna da Samed sûresi denilmiştir.

13 — ESAS sûresi.

Katâde'nin Enes bin Mâlik (R.A.)'den yapmış olduğu rivâyete göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir hadislerinde buyurmuşlar ki: «Yedi kat gökler ve yerler Kul hüvallahü ehad üzerinde kurulmuştur.»⁽⁹⁵³⁾

Bu hadisin yorumuna gelince: Çünkü ilâhın iki veya üç olduğunu iddia etmek ya da böyle itikadda bulunmak dünyanın yıkılmasına sebep olur. Veya cidden varlık âlemini yaradanın bir değil iki ya da üç olması yerlerin ve göklerin bu düzen üzere kalmasına imkân vermezdi; her şey altüst olur, nizam-ı âlem bozulurdu. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de buna işaretle buyuruluyor ki:

«Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilahlar olsaydı, onların ikisi de muhakkak ki yıkılıp giderdi.»⁽⁹⁵⁴⁾

Diğer bir âyetle de bu konuya şöyle temas edilmektedir:

«Rahmân'a çocuk isnad etmelerinden ötürü, neredeyse gökler parçalanacak, yer yarılacak, dağlar çökecekti. Oysa Rahmân'a çocuk edünmek yaraşmaz. Çünkü göklerde ve yerde olan her şey Rahmân'a baş eğmiş kul olarak gelecektir.»⁽⁹⁵⁵⁾

Bu bakımdan TEVHÎD'in varlık âleminin bayındır ve belli düzende kalmasına sebep olduğu ortaya çıkmaktadır.

14 — MÂNİ'A sûresi.

Rivâyete göre, Cenâb-ı Allah mi'rac gecesi Resûl-i Ekrem'i ine şöyle buyurmuştur: «Sana İhlâs sûresini verdim ki bu sûre Arş'ımızın hazinelerinin zâhirindendir. Hem kabir azâbına mâni'a (engel) dir, Cehennemden kurtulmaya vesiledir.»⁽⁹⁵⁶⁾

15 — MUHZARA sûresi.

Okunduğunda melekler bu sûreyi dinlemek için orda hazır bulunurlar. Bu sebeple ona MUHZARA sûresi de denilmiştir.

(953) Katâde; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(954) Enbiyâ sûresi, âyet: 22.

(955) Meryem sûresi, âyet: 90-91.

(956) Dahhak bin Mezahim; İbn-i Abbas'dan (R.A.)

16 — MÜNFERE sûresi.

Bu sûre okunduğu zaman şeytanlar uzaklaşıp kaçarlar. MÜNFERE, şeytanları kaçırmaya vasıta olan sûre demektir.

17 — BERAET sûresi.

Çünkü bu sûre şirk'ten (Allah'a ortak koşmak)tan insanı kurtarıp bu konuda berat olur. Nitekim Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular ki: «Kim namazda veya başka bir konuda Kul hüvallahü ehad sûresini okursa, Allah ona cehennemden kurtulma beratı yazar.»

18 — MÜZEKKİRE sûresi.

Çünkü insana katıksız bir TEVHİD'i ve bu anlamda Allah'ın başka varlıklardan ayrıldığını hatırlatır. Hem bu sûre insanın daha çok muhtaç bulunduğu ve fakat çoğu zaman gaflet ettiği Cenâb-ı Zülcelâl'i hatırlatır.

19 — NÛR sûresi.

Buna işâretle Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki

«Her şeyin bir nûru var. Kur'ân'ın nûru ise Kul hüvallahü ehad'dır.»

Buna bir örnek verecek olursak, gözbebeğini gösterebiliriz: İnsanın nûru, en küçük organına yerleştirilmiştir (gözbebeğine) Bu sûre de Kur'ân'ın gözbebeği mesabesindedir.

20 — EMÂN sûresi.

Bu konuda Peygamber (S.A.V.) Efendimiz kudsî hadislerinde buyuruyorlar ki: «Lâ ilâhe illâllah benim kalemdir. Kim bu kaleye girerse azâbından emîn olur.»

Kelime-i Tevhid'in mânası ise bu sûrede toplanmıştır. Tefsîr-i Kebîr'de de bu hususa temas edilmiştir. Tefsîr-i Hanefî'de ise buna yakın bir yorum yapılmıştır.

21 — KUL HÜVALLAHÜ EHAD 'sûresi.

Bu onun açık ismidir.

Bu sûrenin Mukarrıbe adını taşıdığı bir söylevde de var. Çünkü okuyucusunu Allah'a yaklaştırır. Nitekim rivayete göre, bir adam Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e gelerek dedi ki:

«Ya Resûlâllah! Ben günahı çok olan bir adamım. Beni Allah'a yaklaştıran bir amele irşad eder misin?»

Kul hüvallahü ehad sûresini çokca okumaya gerekli ol. Çünkü bu sûre seni Allah'a yaklaştırır,⁹⁵⁷ diye cevap verdi.

İHLAS SÜRESİNİN TEFSİRİ HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER VE BU HUSUSTA İMAMLARIN GÖRÜŞLERİ

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.. Kul hüvallahü ehad; Zamir burada şe'n içindir. Hüve zeydün denildiğinde olduğu gibi. Merfu' olması mübtedâ olduğu içindir. Haber ise ondan sonra gelen cümledir. Cümlede bir aidin bulunmasına hücum yoktur. Çünkü Hüve'nin kendisi aiddir. Veya Allah hakkında Peygamber'den sorulduğunda ona cevapla Hüvallahü denildi. Hüve, vâni sizin sorduğunuz ilâh, Allah'dır.

Çünkü rivâyete göre, Kureyş müşrikleri Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e gelerek sordular

Ya Muhammed! Bizi kendisine dâvet ettiğin Rabbini anlat. vasıfları nedir?

Bunun üzerine Allah cevap olarak bu sûreyi indirdi.

KUL: Yâ Muhammed! Kâfirlere de ki: Benim şubhesiz ibâdet ettiğim Rabbim, bir olan, eşi, dengi bulunmayan, benzeri ve ortağı olmayan, yardımcıya ihtiyaç duymayan Allah'dır.

Aynı voruma Tefsîr-i Kaadî ve Ebû Leys Tefsiri'nde yer verilmiştir.

ALLAHUS SAMİD: Butun ihtivaçlarda kendisine bas vurulan ve fakat kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan tek büyük. Samede İleyhi'den alınmadır. Samede İleyhi: Onu kasdetti, ona voneldi, demektir. Allah mutlak surette bu sıfatla mevsuttur. Çünkü O, başkasından mustagnidir mutlak surette. Ondan başkası ise muhtaç oldukları her şeye butun vonleriyle O'na muhtaçtırlar. Samed kelimesinin belirli gelmesi vâni Elif lâm ile muarref olması, O'nun samediyetini bildikleri içindir. Ama

Ehadiyeti böyle değildir. Çünkü müşriklerin çoğu onun ehadiyetini bilmiyordu. Allah lâfzının tekrarı, bu sıfatlarla mevsuf olmayan bir varlık ilâh olmaya müstehik değildir. Cümlelerin atıftan boş tutulması, birinci cümleye netice mahiyetinde olduğundandır. Ya da birinci cümleye delil sayıldığındandır. Kaa di Bezzavî Tefsiri'nde de bu husus belirtilmiştir

ALLAHÜ'S-SAMED : Yemez, içmez.. Müfessir Süddî diyor ki: **SAMED**: İçi ,karnı, midesi olmayan varlık demektir. İkrime ve Mücâhid de aynı görüştedirler.

İmam Katâde (R.A.)'den yapılan rivâyete göre: İblis Âdem'e (A.S.) bakıyor ve ağzından içeri girerek arkasından dışarı çıkıyor. Âdem bu sırada henüz kuru balçık halinde idi İblis sonra meleklerle dönüp dedi ki: Bundan korkmayın; çünkü Rabbiniz Samed'dir; bu ise Ecvef (içi boş) dir

Ibni Abbas (R.A.)'den yapılan rivâyette deniliyor ki

Samed yaratıkların ihtiyaç ânında kendisini kastedip ihtiyaçlarını gidermek için gözyaşı döktükleri, eğilip yüz sürdükleri zattu

Ebû Vâil diyor ki: Samed öyle bir baştır ki, büyüklükte ve baş olmakta doruğa yükselmiştir.

Hasan el-Basrî (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Samed daim olan, varlığı sürüp gidendir.

Katâde (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Samed bâki olan- dır. Bâzısına göre kâfi olanıdır. Muhammed bin Kâ'b el-Kurezi diyor ki: Samed doğurmayan ve doğurulmayan ve hiç bir dengi bulunmayan zâttır.

Resûlullah Efendimiz'in damadı Hz. Ali (R.A.) diyor ki:

Samed üst kademede olandan korkmayan, alt kademede olandan bir şey ummayan ve bütün ihtiyaçların karşılanmasında kendisine yönelilen zattır. Ebû Leys kendi eserinde bu hususu açıklamış ve belirtilen rivâyetlere yer vermiştir.

LEM YELİD : Doğurmamıştır. Çünkü O, cinsiyet mefhumundan çok yücedir. Kendisine yardımcı olacak hiçbir varlık

ğa muhtaç da değildir. Hiçbir varlık da O'nun yerine halef olamaz. Çünkü hep öyledir ve hep öyle kalacaktır. İhtiyaç ve son bulma O'nun hakkında muhaldır. Fiilin geçmiş zamanla ilgili olarak gelmesi, putperestlerin ve Kitab ehlinin «melekler Allah'ın kızları, İsa da onun oğludur» demelerini reddetme sadedinde geldiği içindir. Veya **Ve lem yûled** cümlesine uygunluk kursun diye getirilmiştir. (Doğurulmamıştır) şeklinde terceme ettiğimiz **Ve lem yûled** cümlesinin başında geçmiş zamanda fiili olumsuz yapan **Lem** harfi vardır. Hem Allah hiçbir şeye ihtiyaç duymaz, yâni hiçbir şeye muhtaç değildir ve yokluk da O'nun önüne geçemez. O halde O'nun çocuğu yoktur ki O'na vâris olsun, O'nun mülkine O'ndan sonra sâhip çıksın

Aynı mâna ve vorumu Ebû Leys Hazretleri kendi eserinde belirtmiştir

VE LEM YEKÛN LEHÛ KUFÛVEN EHAD : Hiçbir şey O'nun dengi ve benzeri de değildir. Ne eş olarak, ne de başka bir isim altında hiçbir şey O'nun dengi ve benzeri olamaz.

Bu cümlede kaide olarak zarfın sonra getirilmesi gerekir. Çünkü zarf bu mükâmda Kufuv kelimesinin sılasıdır. Aynı zamanda denklik ve benzerliğin O'nun zatından nehyedilmesinde de bir amaç ve binaen takdim edilmiştir. Bununla beraber KUFUV de mastekîn olana hal olması ya da haber olup katavereninde Ehad'a hal kalınması caizdir. Bu cümlelerin atıfta birbirine bağlanmasından murad, denk ve benzerlerin bütün kısımlarını olumsuz yapmak içindir. Böylece bu cümle bir tek cümle gibi olmuş oluyor. Beyzavî tefsirinde de bu husus açıklanmıştır.

O'nun hiçbir denk ve benzeri yoktur ki O'nun mülkünde O'nun azamet ve kudretine muadil olabılsın.

Hz. Mukatil diyor ki. Arap müşrikleri melekler Allah'ın kızlarıdır, dediler. Yahudi ve Nasrânîler de Üzevir ve Mesih'in Allah'ın oğlu olduğunu iddia ettiler. Bunun üzerine Cenâbı Hak onların yalan söylediğini beyân ederken kendi zâtını tenzih etti ve bu gibi beşerî sıfatlardan berî kıldı.

Âsım, Ca'fer'in rivâyetiyle Küfüv kelimesini hemzesiz okumuştur. Hamza ise bu kelimeyi (F) harfinin sükûniyle, Bakuun ise zammesiyle okumuştur. Ama hepsi de aynı mânaya rücu eder Ebû Leys de aynı hususu belirtmişti

İHLÂS SÜRESİNİ OKUMANIN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Sahih rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur :

«Bir gecede Kur'an'ın üçte birini okumaktan herhangi biriniz âcizlik getirir mi?»

Bunun üzerine soruldu :

— Bu nasıl olur? Ey Allah'ın Resûlü!

— Kul Hüvallahü Ehad'ı okuyun. Çünkü bu Kur'an'ın üçte birine denk gelir.

Diye cevap verdiler.⁹⁵⁹

Yine yapılan rivâyete göre bir adam Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e dedi ki :

— Yâ Resûlallah! Ben, Kul Hüvallahü Ehad sûresini seviyorum..

Peygamber (S.A.V.) ona :

— Kul Hüvallahü Ehad sûresini sevmen seni cennete sokacaktır!⁹⁶⁰ buyurdu.

el-Meâlim adlı kitapta da bu rivâyetlere yer verilmiştir

Bu konuda vârid olan diğer hadisler :

Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan kimseye Cenâb-ı Hak mukâfat ve sevab olarak, Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine imân eden kimsenin sevab ve mukâfatını verir; yine buna karşılık olarak yüz şehîd sevabı lûtfeder.⁹⁶⁰

İmam Zühri'den yapılan rivâyette, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurmuştur :

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan kimse Kur'an'ın üçte birini okumuş gibidir.»⁹⁶¹

«Kul Hüvallahü Ehad sûresi Kur'an'ın üçte birine denk gelir.»⁹⁶²

«Kim İhlâs sûresini gösterişten uzak bir şekilde okursa, Allah onun cesedini Cehenneme haram kılar.»⁹⁶³

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan kimse, Kur'an'ın üçte birini okumuş gibi olur.»⁹⁶⁴

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini üç defa okuyan kimse, Kur'an'ın tamamını okumuş gibi olur.»⁹⁶⁵

«All'yi kalbiyle seven kimseye bu ümmetin üçte birinin sevâbı verilir. Onu hem kalbiyle, hem de lisaniyle seven kimseye bu ümmetin üçte ikisinin sevâbı verilir. Onu kalbiyle, diliyle ve bedeniyle seven kimseye ise bütün bu ümmetin sevâbı verilir. Kim de Kul Hüvallahü Ehad sûresini bir defa okursa, ona Kur'an'ın üçte biri sevâbı verilir. İki defa okursa, ona Kur'an'ın üçte iki sevâbı verilir. Üç defa okursa Kur'an'ın tamamının sevâbı verilir.»⁹⁶⁶

Hiyet-i Arabî'nin yapmış olduğu rivâyete göre, Hazret-i Ali (R.A.) Efendimiz bir gün minbere çıkarak dedi ki: «Şu anda ben size Kur'an'ın tamamını okuyacağım». Cemâat havret etti. Ve sonra Hazret-i Ali (R.A.) İhlâs sûresini üç defa ustas te okudu. Tefsîr-i Hanefî'de de bu rivâyet nakledilmiştir

Rivâyete göre :

Bir adam diğer bir adamın Kul Hüvallahü Ehad sûresini sabah oluncaya kadar bütün gece okuyup tekrarladığını duydı. Sabahleyin Resulullah (S.A.V.) Efendimiz'e gelerek o adamın bu amelinin haber verdi. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki :

«Canımı kudret elinde bulunduran Zât-ı Eccl-ü A'lâ'ya

(961) İbnî Şihab: Zuhri'den Ebû Leys.

(962) Müslim; Ebû Hüreyre'den (R.A.) / el-Lübâb, sahâbeden bir cemâatten. / el-İtkan.

(963) Taberânî.

(964) Ahmed bin Hanbel, Ebû Dâvud; Ebû Hüreyre'den (R.A.)

(965) Câmi'us-Sağır; Akil'den (R.A.)

(966) Kaynağı tesbiğ edilememiştir.

(958) Sened-i muftasıl ile Ebû Derdâ'dan (R.A.)

(959) Sened-i muftasıl ile Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(960) Tefsîr-i Kebir; Ubey bin Kâ'b'dan (R.A.)

yemin ederim ki, İhlâs sûresi Kur'ân'ın üçte birine denktir.»⁹⁶⁷

el-Meâlim adlı kitapta da bu rivâyete yer verilmiş ve konu açıklanmıştır.

«Kim Kul Hüvallahü Ehad sûresini on defa okursa, Allah onun için cennette bir ev yapar.»⁹⁶⁸

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini on bir defa okuyan kimseye cennette bir saray yapılır. Yirmi defa okuyana iki saray yapılır. Otuz defa okuyana üç saray yapılır.»

Bunun üzerine Hazret-i Ömer (R.A.) dedi ki: «Ya Resûlallah, o takdirde biz saraylarımızı çoğaltmaya çalışacağız..»

Peygamber (S.A.V.) onun bu sözü üzerine buyurdu ki «Allah'ın rahmeti bütün bunlardan çok daha geniştir.»⁹⁶⁹

Bu rivâyete Tefsîr-i Hanefî ve el-Mişkât kitaplarında da yer verilmiştir.

Rivâyete göre :

«Kim sabah namazından sonra Kul Hüvallahü Ehad sûresini on bir defa okursa, o gün kendisine bir günah gelip bulaşmaz. Şeytan gayret de sarfetse yine de korunmuş olur.»⁹⁷⁰

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini on iki defa okuyan kimse, Kur'ân'ı dört defa okumuş gibi olur. Aynı zamanda o gün için yeryüzünün en üstün adamı o olur, eğer takvâ üzere bulunursa..»⁹⁷¹

«Üç şey var ki onların hepsi ya da biri kimde bulunursa, Hûru'l-ıyn'den dilediği kadarıyla evlensin: Kendisine bırakılan emaneti Allah'tan korktuğu için sâhibine teslim eden, kaatlini afveden, her farz namazdan sonra on bir defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan.»⁹⁷²

(967) Sened-i muttasil ile; Ebû Sâid el-Hudrî'den (R.A.)
(968) Sahih i Muslim, Muaz bin Cebel'den (R.A.)
(969) Taberânî, Dâremî; Ebû Hüreyre'den (R.A.)
(970) Rûhu'l-Beyân; Hz. Ali'den (R.A.)
(971) Taberânî; Ebû Hüreyre'den (R.A.) / el-İtkan.
(972) İbnî Asâkir; İbnî Abbas'dan (R.A.)

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini yirmi defa okuyan kimse için Allah cennette bir saray yapar.»⁹⁷³

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini elli defa okuyan kimsenin Cenâb-ı Allah (kul hakkı, millet hakkı, büyük günahlar müstesnâ) elli senelik günâhını bağışlar.»⁹⁷⁴

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini her gün elli defa okuyan kimse kıyâmet günü kabrinden şöyle çağrılır: Ey Allah'ı öven kimse, kalk cennete gir!..»⁹⁷⁵

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini yüz defa okuyan kimsenin —kan dökmekten, başkasının malını yağma etmekten, zinâ ve içkiden sakındığı takdirde— elli yıllık günahı bağışlanır.» (Tabîî kul ve millet hakkı müstesnâ..)⁹⁷⁶

Aynı hadîsi Süyutî Câmi'us-Sağîr'de rivâyet etmiştir.

«Kim namazda ya da namaz dışında yüz defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa, Allah ona cehennemden kurtulma berati yazar.»⁹⁷⁷

«Kim her gün ikiyüz defa kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa Allah ona binbeşyüz sevab yazar, (kul hakkı, millet hakkı müstesnâ) elli yıllık günahlarını bağışlar. Meğer ki üzerinde borç (kul hakkı) bulunsun. (O takdirde bu günah ödenmediği afvedilmez.)»

«Döşegine uzanıp uyumak isteyen kimse sağ yanı üzerine uzansın ve sonra üç defa İhlâs sûresini okusun. Kıyâmet günü olunca Cenâb-ı Rab buyurur ki: Ey kulum! Sağ yandan cennete gir..»⁹⁷⁸

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini ikiyüz defa okuyan kimsenin, (kul ve millet hakkı müstesnâ) ikiyüz yıllık günahı bağışlanır.»⁹⁷⁹

«Kim bir gün içinde Kul Hüvallahü Ehad sûresini ikiyüz defa okursa, Allah onun için bin beş yüz sevab yazar. Meğer ki

(973) İbnî Mâce; Halid bin Zeyd'den (R.A.)
(974) İbnî Nasr; Enes bin Mâlik'den (R.A.)
(975) Taberânî; Câbir bin Abdullah'dan (R.A.)
(976) Beyhâkî, İbnî Adî; Enes bin Mâlik'den (R.A.)
(977) Taberânî, Deylemî.
(978) Tirmizî; Enes bin Mâlik'den (R.A.) / el-İtkan.
(979) Beyhâkî; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

üzerinde borç (kul ve millet hakkı) bulunmuş ola. O takdirde bu haklar ödenmedikçe afvolunması mümkün değildir.»⁹⁸⁰

«Kim Kul Hüvallahü Ehad sûresini bin defa okursa, bununla cidden o kendi nefsinin Allah'tan satın almış olur.»⁹⁸¹

Câmiu's-Sağir'de de İmam Süyutî aynı hadisi nakletmiştir. Konumuzla ilgili hadisleri nakletmeye devam ediyoruz :

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini yüz bin defa okuyan kimse, şübhesiz ki kendini Allah'tan satın almış olur. Allah tarafından bir çağrıcı göklerde ve yeryüzünde şöyle seslenir: Haberiniz olsun ki, falan kimse Allah'ın azâdlısıdır...»⁹⁸²

Fethü'l-Mecid adlı kitapta da bu rivâyete yer verilmiştir.

Ben fakir (Allah beni cehennemden çok yakıcı ateşinden kurtarıp azâd eylesin!) Mescid-i Haram'da bulunuyordum. Aylardan Ramazan-ı Şerif idi. Hicr takvim 1262'yi gösteriyordu. Şeyhlerden birini gördüm. Geceleyin Davudiye kapısında durup İhlâs sûresini okumaya başladı ve bütün bir Ramazan gece gündüz buna devam etti. Bir ara kendisine yaklaşıp ellerini optim ve dedim ki :

— Seni her gün burada İhlâs sûresini okur görüyorum. Bunun faydalarını bana anlatır mısın?

Eliyle boynunu göstererek dedi ki :

— Evlâdım, boynumu cehennem ateşinden azâd ettirdim.

Bunun üzerine kendisinden bu hususta bana icâzet vermesini rica ettim. İcâzet verdi ve bana bereketle duâda bulundu. «Allah beni de, seni de bu sûreyi bin defa okumaya muvafak eylesin!» diyerek ilâvede bulundu. Aynı icâzet bunu hat ve kitâbet ile okuyan kimse için geçerlidir. Allah bizi de, sizi de mübârek eylesin; bize de, size de fetih kapılarını açsın. İhlâs sûresinin hürmetine bizi de, sizi de ihlâs üzere bulunan kullarından eylesin!.

«Kim cuma namazından sonra yedi defa İhlâs sûresini,

(980) Beyhaki, İbn-i Adî; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(981) el-Hâricî kendi Fevâid'inde; Huzeyfe'den (R.A.)

(982) Bezzar; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

yedi defa da Muavvezeteyn sûrelerini okursa, Allah onu ikinci cumaya kadar kötülükten koruyup himâyesine almış olur.»⁹⁸³

«Kim cuma günü İmam selâm verdikten sonra henüz ayaklarının bulunduğu vaziyeti bozmadan Fâtîha-ı Şerife'yi, Kul hüvallahü ehad sûresini ve Muavvezeteyn (kul eûzü birabbil felâk ile kul eûzü birabbîn-nâs) sûrelerini yedişer defa okursa, geçmiş ve gelecek günahları (ancak kul ve millet hakkı müstesnâ) bağışlanır.»⁹⁸⁴

Câmiu's-Sağir'de de bu hadis nakledilmiştir.

«Ben bir ara gece ve gündüz ümmetim üzerine azâb incecek diye endişe edip duruyordum. Tâ ki Cibrîl (A.S.) İhlâs sûresiyle bana geldi ve işte o zaman anladım ki Allahü Teâlâ bu sûrenin inmesinden sonra ümmetime azâb etmeyecektir.»

Cünkü bu sûre Allah'ın nisbetidir. Kim bunu okumaya kalksa ve bir sebat gösterirse gökkubbesinden onun tepesine hayırlar ve bereketler dokulmaya başlar. Ayrıca üzerine sekinet merkezi olur. Kendi vandan onu kuşatır. Onun Arş etrafında bir uğultu olur. Allahü Teâlâ okuyucusuna rahmet ve mağfiret nazariyle bakıncaya kadar bu uğultu devam eder. Allah okuyanın bir kere mağfiret etti mi, bir daha da ona azâb etmez. Sık sık kendisinden ne isterse ona verir. Onu kendi himâyesine alır. Cennetinde alır. Okuduğu günden tâ kıyamet kopuncaya kadar Allah'ın kendi dostları için hazırladığı bütün hayırlar, dünya ve ahiret iyilikleri ona verilir. Bu çokça bir nasıbdır. Allah onun rızkını genişletir, ömrünü uzatır, bütün önemli işlerinde ona yeterli olur.

O kimse ölüm sekeratını tatmaz, kabir azâbından kurtulur. İnsanlar korktuğu zaman o korkmaz. Kıyamet günü toplanır yerine gideceği zaman beyaz inciden kendisine bir binit getirilir; ona biner de Allah'ın huzurunda yerini alıncaya kadar hiçbir yerde durmayıp geçer. Allah ona rahmet nazariyle

(983) İbn-i Sînnî; Aîşe (R. Anhâ) Validemiz'den.

(984) Ebû Saîd el-Kuşeyri; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

bakar cennet ile ikramda bulunur. Cennette istediği yerde kendine hazırlık yapar.

İhlâs sûresini okuyana müjde olsun!.. Çünkü her kim bu sûreyi bin defa okursa Allah ona meleklerini müvekkel kılar. Onu önünden ve arkasından muhafaza ederler. Onun için iştiğlarda bulunurlar. Öleceği anı kadar onun için saray yaparlar. Ona İhlâs sûresinin her harfine karşılık bir hurma ağacı dikerler ki birinin uzunluğu bin fersah kadar olur. Her hurma ağacının üzerinde bin salkım bulunur ve her salkımında Altı çölündeki kumlar kadar hurma koruğu bulunur. Her koruk dağın tepesi gibidir. Onlar salgılarıyla dallara öylesine aydınlık verirler ki yerle gök arasındaki aydınlık gibidir. Hurma, altındandır. Koruk, beyaz incidendir ve renk renk aksettirmektedir, bambaşka bir süs arz etmektedir.

Kim de Kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa, ona bin melek müvekkel kılınır. O melekler onun için bir nice saraylar yapar ve nice şehirler meydana getirirler. Saray ve şehirlerin çevresinde bir nice meyve ağaçları ve kokulu bitkiler dikerler. O yeryüzünde yürürken yeryüzü onun yürümesinden ferahlık duyar. Günahları bağışlanmış bir halde ölür. Allah'ın huzuruna çıkarılınca Cenâb-ı Hak ona: «Sana müjdeler olsun, gözlerin aydın olsun. Senin için katımda bir nice kerametler hazırladım!» buyurur. Melekler onun Allah'a şükranını bildirir ve hayret ederler. Allah katındaki keramet ve meleklerin kahrı Allah TEVHİ MAHFUZ'a en güzel şekilde bildirir. Kim bu sûreyi okumasını söyler. Gök ehli bunu Ehad sûresini okuyanlara bildirir. Allah Rabbiniz! Cennette bunları okuyanlara Allah onlara cevap verip buyurur ki: «Ben kuluma bunları hazırladım. Artık sizler de Kul Hüvallah sûresini okumaya râğbet edin. Çünkü bu sûreyi okumak berattır. Atesten kurtulmaktır.»

Kim Kul Hüvallahü Ehad sûresini bin defa okursa, onun cennetlik olduğuna yetmiş bin melek şهادette bulunur ve kendisine yetmiş bin melek sevâbı verir. Cenâb-ı Hak meleklerine şöyle emreder: «Meleklerimi! Kuluma bakın; ne istiyorsa

kendisine verin.» Tabii Allah o kulun ne istediğini çok daha iyi bilir.

Kim de Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyup muhafaza ederse, Allah katında kurtuluş yolu bulan, Hakk'a kulluk görevini yerine getiren ve oruç tutan zatlardan yazılır. Kıyâmet günü olunca melekler derler ki: «Yâ Rab! Bu senin sıfatlarını çok severdi.» Bunun üzerine Cenâb-ı Allah onlara şöyle emreder: «Sizden hiçbir tane kalmasın, mutlaka onu Cennete taşıyın!» Melekler de, gelinin süslenip damat evine gönderildiği gibi onu süsleyip Cennete götürürler. Cennete girince melekler onun derecelerine ve kendisi için hazırlanmış saraylara bakıp derler ki: «Yâ Rab! Bu kulun ne ile bu kadar yüksek derecelere erişti? Halbuki onunla beraber senin kitabını okuyanlar bu kadar yükselemediler!» Cenâb-ı Hak buyurur ki: «Peygamberlerimi gönderdim. Kitaplarımı onlarla beraber indirdim. Bana iman edenlere fazl u keremimden neler vereceğimi onlara aydınlatırdım. Bu aydınlatılanlara nasıl bir azâb edeceğimi bildirirdim. Herkesi kendi ameline göre mükâfatlandırıp kâşîngünü verirdim. Çünkü İhlâs sûresine sahip olanlara büyük ecir veririm. Çünkü onlar bu sûreyi gece ve gündüz okumayı çok severlerdi. İşte onların sair Cennet ehli üzerine olan üstünlüğü bundandır.»

Kim Kul Hüvallahü Ehad sûresini sevdiği halde olursa, Allah ona büyük bir kerem eder. «Benden başka kim bu kuluma bu kadar yakın olursa, ben onun için büyük bir kerem ederim. Çünkü ben onun için büyük bir kerem ederim.» Allah TEVHİ MAHFUZ'a en güzel şekilde bildirir. Kim bu sûreyi okumasını söyler. Gök ehli bunu Ehad sûresini okuyanlara bildirir. Allah Rabbiniz! Cennette bunları okuyanlara Allah onlara cevap verip buyurur ki: «Ben kuluma bunları hazırladım. Artık sizler de Kul Hüvallah sûresini okumaya râğbet edin. Çünkü bu sûreyi okumak berattır. Atesten kurtulmaktır.»

«Bize verdiği sözde duran ve bizi bu vere varis kılan Allah'a hamdolsun. Cennette istediğimiz yerde oturabiliriz. Yararlı iş işleyenlerin ecir ne güzelmiş!»

«Artık Kul Hüvallahü Ehad sûresini okumayı sevenlere müjdeler olsun!.. Şüphesiz ki bu sûreyi günde üç defa okuyan kimse Allah şöyle buyurur: «Kulum, arzu ettiğin hususta ba-

şarılı oldun. İşte bu benim Cennetimdir. Oraya gir de senin için fazl u keremimden ve nîmetlerimden, Kul Hüvallahü Ehad sûresini okumana karşılık neler hazırladığımı bir gör!..»

O kul Cennete girince binlerce kahramanın binlerce şehir de bulunduğunu ve aralarında bir nice saray ve bahçelerin sergilendiğini görür.

O halde İhlâs sûresini fazlasıyla okumaya rağbet edin. Çünkü herhangi bir mü'min Allah'ın en büyük rızasına mazhar olur. Artık o kimse şu zümreye girme bahtiyarlığına erişir: «Kim Allah'a ve Peygamber'e itâat ederse, işte onlar Allah'ın nîmetine eriştiği peygamberlerle, dosdoğru olanlarla, şehidlerle ve sâlihlerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaşları! Bu nîmet Allah'tandır. Bilen olarak Allah yeter.»⁹⁸⁶

Kim de bu sûreyi yirmi defa okursa, Allah yolunda kanı dökülen yetmiş bin kişinin sevabı ona verilir. Kendisi, çocuk çocuğu ve malı mübarek kılınır. Otuz defa okuyan kimse Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e komşu olur. Elli defa okuyan kim senin elli yıllık günahları (kul ve millet hakkı hariç olmak üzere) bağışlanır. Yüz defa okuyan kimseye Allah yüz senelik ibadet sevabı yazar. İki yüz defa okuyan kimseye yüz köle azad etmiş gibi olur. Dört yüz defa okuyan kimseye dört yüz şehid sevabı verilir. Beş yüz defa okuyan kimseyi ve çocuk çocuğunu Allah mağfiretine eriştirir. Bin defa okuyan kimse ise cidden Allah'a olan borcunu ödemiş ve Cehennemden azad edilmiş olur.

Bilmiş olun ki dünya ve âhiret hayrı Kul Hüvallahü Ehad sûresini okumaktır. Onu ancak bahtiyar kimseler okur ve okumaya devam eder. Onu okumaktan ancak bedbaht olan kimseler âcizlik getirir.»⁹⁸⁷

(986) Nisâ sûresi, âyet 69-70
(987) Tefsir-i Haneî (İHLÂS sûresini okumanın fazileti anlatılırken bu çok rakamlar verilmiştir. Tabii bunca mukâfat, İHLÂSı anlayarak ve melhu munca amel ederek okumağa bağlıdır.) (Mütercim)

İHLÂS SÜRESİYLE İLGİLİ DİĞER BELGELER, HADİSLER VE RİVÂYETLER

«Kim sabah namazını kılar ve seccadesi üzerinde oturup yüz defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa, kendisiyle Allah arasındaki günahları (ki bu günahlardan dolayı ancak Allah hak sahibidir) bağışlanır.»⁹⁸⁸

«İhlâs sûresini bin defa okuyan kimse Cennet ile müjdenir.»⁹⁸⁹

İlim adamlarından bâzısı demiş ki: «Kim uykusunda İhlâs sûresini okursa, kendisine Tevhîd (sancağı) verilir. Çoluk çocuğu fazla kalabalık olmaz. Çokca zikir yapma hevesi içinde uyanır. Duâları da makbul tutulur.

«Kim Kul Hüvallahü Ehad sûresini bir defa okursa, mübarek kılınır. İki defa okursa hem kendisi, hem çocuğu mübarek kılınır. Üç defa okursa hem kendisi, hem çocuk çocuğu, hem de komşuları mübarek kılınır. On iki defa okursa Cenâb-ı Allah Cennette onun için on iki saray yapar. Yirmi defa okursa Peygamberlerle beraber gelir.»

Resulullah (S.A.V.) bunu buyururken iki parmağını birleştirdi. Sonra devamla buyurdu ki: «Yüz defa okuyan kimse'nin yirmi beş senelik günahları (kul ve millet hakkı, kan hakkı müstesnâ olmak üzere) bağışlanır. İki yüz defa okuyan kim senin elli yıllık günahları bağışlanır. Dört yüz defa okuyana dört yüz şehid sevabı verilir. O şehidler ki atlarını Allah yolunda ayakları kesilinceye kadar ve kendi kanları dökülünceye kadar savaşmışlardır. Bin defa okuyan kimse, Cennetteki yerini görmedikçe ölmez.»⁹⁹⁰

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini bir defa okuyan kimse Kur'ân'ın üçte birini okumuş gibi olur. İki defa okuyan kim

(988) Deylemi; Merfuan rivâyet etmiştir.

(989) Ebû Ubeyd rivâyet etmiştir.

(990) Hafız Ebû Muhammed bin Hasan bin Ahmed es-Semerikandi.

se Kur'ân'ın üçte ikisini okumuş gibi olur. Üç defa okuyan kimse Kur'ân'ın tamamını hâfızasından okumuş gibi olur.»⁹⁹¹

«Kim Kul Hüvallahü Ehad sûresini bin defa okursa onun bu ameli Allah katında yine Allah yolunda gemi ve eğeri üzerinde bulunan bin attan daha sevimlidir.»⁹⁹²

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan kimsenin cesedini Allah Cehennemden haram kılar.»⁹⁹³

«Üç kimse var ki onlar Cennette istedikleri yere inip konaklayabilirler: Şehid, her gün iki yüz defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan kimse...»⁹⁹⁴

«Kim de Kul Hüvallahü Ehad ve Âyet-i Kürsî'yi okumaya devam ederse (her gün ve gece bunları onar defa okursa) Allah'ın en büyük rızasına hak kazanmış olur. Aynı zamanda peygamberlerle beraber bulunur. Şeytandan da korunmuş olur.»⁹⁹⁵

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini bin defa okuyan kimse kendi nefsinin Allah'tan satın almış olur. Aynı zamanda o kimse Allah'ın has kulları arasına girer.»⁹⁹⁶

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini otuz defa okuyan kimse Cehennemden berat alma mazhariyetine erişir. Azâbdan güven içinde kalır ve en korkunç günde güvene kavuşur.»⁹⁹⁷

«Kim evine gelince Fâtîha-i şerife'yi ve İhlâs sûresini okursa Allah ondan fakırlığı giderir, evinde hayır ve bereketi artırır. O kadar ki komşularına o hayır ve bereketten verip akıtmaya başlar.»⁹⁹⁸

«Çan çalındığı zaman Rahmân'ın gazabı şiddetlenir. Bu sebeble melekler yeryüzünün bucaklarına inip dağılır; Allah'

(991) Nu'mân bîn Beşîr'den (R.A.) aynı zat rivâyet etmiştir

(992) Aynı zat; Enes bîn Mâlik'den (R.A.)

(993) Kâ'bü'l-Ahbar'dan (R.A.)

(994) Yine Kâ'bü'l-Ahbar'dan (R.A.)

(995) Yine Kâ'bü'l-Ahbar'dan (R.A.)

(996) Enes bîn Mâlik'den (R.A.)

(997) Enes bîn Mâlik'den (R.A.)

(998) Enes bîn Mâlik'den (R.A.)

ın gazabı sâkinleşinceye kadar Kul Hüvallahü Ehad sûresini okurlar.»⁹⁹⁹

Büyük âlim Rabi' bin Haysem diyor ki :

«Allah kitabında bir sûre vardır. Halk onu çok kısa görür. Ama ben onu çok büyük ve çok uzun bir sûre olarak görüyorum. O sadece Allah'a aittir. O'nun içindir. Başka bir şey ona karışmamış, başka bir konu araya girmemiştir. Sizden kim onu okursa onu başka bir şey ile birleştirmesin, müstakil olarak okusun. Çünkü o sûrenin mükâfatı da başlıbaşına bir mükâfattır.»

«Sabah namazından sonra kim Kul Hüvallahü Ehad sûresini yüz defa okursa (ancak bu arada kimseyle konuşmazsa) o gün ona elli siddik sevabı verilip defterine doğru yükseltilir.

«Kim sabah namazından sonra on iki defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa, Kur'ân-ı Kerim'i dört defa okumuş gibi olur ve o kimse takvâ üzere bulunuyorsa zamanın en üstün insanı sayılır.»¹⁰⁰⁰

«Kul Hüvallahü Ehad sûresini iki yüz defa okuyan kimsenin Cenâb-ı Allah ikiyüz senelik günâhını (kul ve millet hak-nüstesnâ olmak üzere) bağışlar.»¹⁰⁰¹

«Kim İhlâs sûresini arefe günü akşamleyin bin defa okursa Allah ona arzu ettiğini verir.»¹⁰⁰²

Enes bin Mâlik (R.A.)'in rivâyetine göre Resûlullah (S.A. V.) Efendimiz şöyle buyurmuştur: «Cebrâil en güzel sûrette bana geldi. Yüzünde beşaret ve neş'e vardı. Ya Muhammed, dedi, Aliyyü'l-A'lâ olan Allah sana selâm ediyor ve buyuruyor ki: Her şeyin bir nisbeti vardır. Benim nisbetim Kul Hüvallahü Ehad sûresidir.. Senin ümmetinden kim ömrü boyunca bin defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyarak bana gelirse, benim (rahmet) sancağıma lâayık olur, arşımda ikamet etmeğe

(999) Enes bîn Mâlik'den (R.A.)

(1000) Deylemî; Berâ' bîn Âzîd'den (R.A.)

(1001) Taberânî; Beyhakî; Ebû Hureyre'den (R.A.)

(1002) Bezzâr; Enes bîn Mâlik'den (R.A.)

(1003) Ebû Şeyh; İbnü'l Ömer'den (R.A.)

mazhar olur. Azâbına hak kazanmış yetmiş kişiye şefa'at etme imkânını ona veririm. Eğer ben «her can mutlaka ölümü tadıcıdır» kanununu gerekli kılmıyaydım o kulumun ruhunu almazdım.»¹⁰⁰⁴

«Bir yolculuğa çıkmak isteyen kimse evinin kapısını çekip ayrılınca on bir defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa, o dönünceye kadar Allah onu koruyucu olur.»¹⁰⁰⁵

«Kim abdestli bulunduğu halde (namâzda abdestli olup Fâtiha'ya başladığı gibi) yüz defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa Allah ona her harf başına on sevab yazar ve onun on kötülük ve günahını siler, on derecesini artırır ve cennette onun için yüz saray yapar. O kimse Kur'ân'ı otuz üç defa okumuş gibi olur. Bu onun için şirkten bir berat olur. Meleklerin hazır olmasını sağlar, şeytanları kaçıtır. Onun Arş etrafında kendine has bir uğultusu olur, sahibini anar, Allah ona nazar edinceye kadar bu anmaya devam eder. Allah artık ona bir kez bakınca bir daha ona azâb etmez.»¹⁰⁰⁶

«Üç şey var ki kim onları imanlı olarak yerine getirirse cennete hangi kapısından dilerse girebilir; hür-i ayn'den de dilediği kadarıyla evlenebilir: Kaatili'ni afveden, gizli tutulan borcunu ödeyen ve her farz namazı müteâkib on defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan.»

Bunun üzerine Hazret-i Ebûbekir Sıddîk (R.A.):

— Yâ Resûlallah; bunlardan birini yerine getirene de aynı mükâfat var mıdır?

— Evet, birini olsun yerine getirene de aynı mükâfat vardır,¹⁰⁰⁷ diye cevap verdiler.

Hazret-i Enes (R.A.) diyor ki:

Hayber yahudileri Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e geldiler, dediler ki:

— Ey Kasım! Allahü Teâlâ melekleri HİCAB nûrundan,

(1004) İbnü Neccâr, Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(1005) İbnü Neccâr, Ali'den (R.A.)

(1006) İbnü Adîy, Beyhakî; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(1007) Ebû Ya'îd, Ebû Nuaym; Câbir bin Abdullah'dan (R.A.)

Âdem'i de kuru balçıktan, işlenebilen kara topraktan yaratmıştır. Şeytanı ise yalın bir ateşten... Gökleri dumandan, yer-yüzünü su köpüğünden yaratmıştır. Şimdi bize rabbinden haber ver. (O neden yaratılmıştır?)

Yahudilerin Resûlullah ile konuşmalarından bir müddet sonra Cibrîl-i Emin, İhlâs sûresiyle ona geldi. Allah birdir. Onun kökü yoktur ki şubelere ayrılsın. Samed'dir; ne yer ne içer. Doğurmadı, doğurulmadı. Hiç bir şey de ona denk olamaz. Hal-kından hiç kimse ona denk olup gökleri ve yeri tutamaz, belli kanunlarla yürütemez. Bu suretle ne cennetten ne de cehennemden söz edilir. Ne dünyadan, ne âhiretten bahsedilir. Ne helâl ne de haram konularına yer verilmiştir. Allah onu sadece kendine nisbet etmiştir. Bu sûre ona hastır. Onu üç defa okuyan levh-i mahfuzu okumuş gibi olur. Onu otuz defa okuyana o gün için yeryüzünde —daha fazla okuyan hariç— üstün gelen hiç kimse bulunmaz. Bu sûreyi iki yüz defa okuyan kimseye, cennet-i firdevste hoşnud olacağı bir mesken verilir. Kim de bunu evine girerken üç defa okursa evinden fakirliği uzaklaştırmış olur. Komşuları bile ondan fayda görür.¹⁰⁰⁸

«Kim akşam namazından sonra iki rek'at namaz kılar, (tabii bu arada hiç kimseyle konuşmaz) birinci rek'atında Fâtiha ile Kâfirûn, ikinci rek'atında Fâtiha ile İhlâs sûrelerini okursa yılan derisinden sıyrılıp çıktığı gibi o da günahlarından öylece sıyrılıp çıkar.»¹⁰⁰⁹

Bu konudaki diğer rivâyetleri sıralıyoruz:

«Kim iki rek'at namaz kılar da bunda otuz defa İhlâs sûresini okursa Cenâb-ı Allah onun için cennette altından bin saray yapar. Bunu namaz dışında okursa cennette onun için yüz saray yapar. Kim de bu sûreyi çoluk çocuğunun yanına girdiğinde okursa çoluk çocuğuna ve komşularına ondan hayır ve iyilik dokunur.»¹⁰¹⁰

(1008) Ebû Şeyh, Ebû Muhammed Semerkandî; Enes'den (R.A.)

(1009) İbnü Neccâr; Enes bin Mâlik'den (R.A.)

(1010) Beyhakî; İbnü Abdâs'dan (R.A.)

«Son yatsıdan sonra kim iki rek'at namaz kılar da her rek'atında Fâtiha-ı şerife ile yirmi defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa, Cenâb-ı Hak cennette onun için iki saray yapar ki cennet ehli o iki saraya bakışıp kalırlar.»¹⁰¹¹

«Kim Kul Hüvallahü Ehad sûresini dört rek'atte iki yüz kere okursa (her rek'atte elli defa olmak üzere) Allah onun elli geçmişte, elli de gelecekte olmak üzere yüz senelik günahını (kul ve millet hakkı hariç) bağışlar.»¹⁰¹²

Aynı rivâyeti İmam Süyûtî ed-Dürrü'l-Mensûr adlı kitabında nakletmiştir.

«Kimin Allah katında (yerine getirilmesi arzu edilen) bir hâceti varsa kalkıp abdest alsın, sonra hiç kimsenin göremeyeceği bir yerde dört rek'at namaz kılsın. (Bunu bir selâmla yerine getirsin.) Birinci rek'atında bir defa Fâtiha'yı, yirmi defa İhlâs sûresini; ikinci rek'atında bir defa Fâtiha'yı, yirmi defa İhlâs sûresini; üçüncü rek'atında yine bir defa Fâtiha'yı, otuz defa İhlâs sûresini; dördüncü rek'atında yine bir defa Fâtiha'yı, kırk defa İhlâs sûresini okusun. Namaz bitince henüz konuşmadan, dünya kelâmı sarfetmeden elli defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okusun, elli defa Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e salât ü selâm getirsin, elli defa istiğfarda bulunsun, ve elli defa da Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhıl ahıyyıl azîm desin ve sonra Allah'tan hâceti ne ise onu istesin. Eğer üzerinde borç varsa Allah ödeme imkânını lûtfeder. Fakir ise Allah onu zengin kılar. Garip ise Allah onu gurbetten kurtarır. Üzerinde göklere ulaşacak kadar günah varsa (kul ve millet hakkı hariç) Allah onları bağışlar. Çocuğu yoksa bir evlât verilmesini Allah'tan dileyip duâ ettiği takdirde kabul olunur.»¹⁰¹³

«Her şeyin bir nûru vardır. Kur'ân'ın nûru ise Kul Hüvallahü Ehad'dır.»¹⁰¹⁴

«Âyet-i Kürsî'yi okuyan kimseye Allah ölüm sekerâtını ko-

(1011) İbnî Darîs; Enes bîn Mâlik'den (R.A.)

(1012) Sa'd bîn Mensur; İbnî Abbas'dan (R.A.)

(1013) Menâkıb-ı Neseft / Sa'd bîn Mensur; İbnî Abbas'dan (R.A.)

(1014) Şeyhade Alâ'l-Kaadi.

laylaştırır. İçinde Âyet-i Kürsî bulunan hangi eve melekler uğrarsa mutlaka orada saf bağlarlar. İçinde Kul Hüvallahü Ehad bulunan hangi bir eve uğrarlarsa mutlaka orada (Allah'a) secde ederler. Haşır sûresinin son bölümü bulunan hangi bir eve uğrarlarsa mutlaka diz üstüne çökerler.»¹⁰¹⁵

İHLÂS SÜRESİNİN FAZİLETLERİ ÇOK YÖNLÜDÜR

1 Hadis-i şeriflerde belirgin hale gelmiştir ki bu sûrenin okunması Kur'ân'ın üçte birine denk gelir. Bundan maksad şu olabilir. Bütün şariat ve ibadetlerde en şerefli nokta Allah'ın zatını ve sıfatını bilmek, ef'alini anlamaktır. İşte bu sûre zatullahı bilmeyi, ona marifet kesbetmeyi kapsamaktadır. Bu sebeble Kur'ân'ın üçte birine denk tutulmuştur. Kul yâ eyyühel kâfirûn sûresi ise Kur'ân'ın dörtte birine denk tutulmuştur. Çünkü Kur'ân'dan maksad ya meşru olan şeyleri işlemektir ya da yasak ve zararlı olan şeyleri terk etmektir. Bunlardan her biri de kalbî fiillerdedir ya da organlarla ilgili fiillerdedir. Böylece konu dört kısım olmuş oluyor. Kul yâ eyyühel kâfirûn sûresi kalbî fiillerde terkedilmesi gerekeni beyan içindir. Bu bakımdan Kur'ân'ın dörtte birine denk tutulmuş ve bazı isimlerde bu sûreyle İhlâs sûresi müşterek olma durumuna getirilmiştir. Böylece bu iki sûre insanı küfürden kurtarıp imân kaftanına sokar ve cehennemden kurtulma beratına eriştirir. Hem lâfzıyla Allah'tan başkasından uzakta kalmayı ve anlamıyla sadece Allah ile meşgul olmayı ifade eder. İhlâs sûresi ise, lâfzıyla Allahü Teâlâ'ya yönelip meşgul olmayı, anlamının gereğiyle Allah'tan başkasından yîz çevirmeyi ifade eder.

2 Veya Kul yâ Eyyühel kâfirûn sûresi kalbin Allah'tan başka mabudlardan beri olduğunu ifade ettiği, Kul Hüvallahü Ehad sûresi ise mabud-i hakikinin kendine lâayık olmayan her şeyden munezzeh bulunduğunu beyân ettiği için biri Kur'ân'ın dörtte birine, diğeri üçte birine denk sayılmıştır.

(1015) Selmân-ı Fârist'den (R.A.) Şemsü'l-Ma'rif.

3 Kadir gecesi Kur'ân'a sedef mahiyetinde olduğu için bin aydan hayırlı sayılmıştır. Kur'ân ise tümüyle bir sedeftir. Bunun delili Kul Hüvallahü Ehad'dır. Bu bakımdan da İhlâs sûresinde bu fazilet hâsıl olmuştur.

4 Akli deliller kulun en yüce ve en büyük derecesinin, kalbinin Allah'ın celâl ve kibriyâ nuruyla aydınlanması olduğunu gösterir. Bu sûre de kendisinde celâl ve kibriyâ sıfatlarının nuru tezahür ettiği için en büyük sûre sayılmıştır.

Eğer Allah'ın sıfatları başka sûrelerde de anılmıştır diyecek olursan sana cevap olarak deriz ki: Bu sûrenin bambaşka bir özelliği vardır. En kısa bir sûredir. Hafızalarda kalması her zaman mümkündür. Mânası akılda her vakit kalabilir. Böylece celâlullahın zikri her zaman gönüllerde ve hafızalarda hazır bulunur. İşte bu ve benzeri sebeplerle bu sûrenin diğer sûrelere nisbetle bir imtiyazı vardır.¹⁰¹⁶

İHLÂS SÜRESİNİ GECE VE GÜNDÜZ OKUMAYA DEVAM ETMENİN FAZİLETİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Bir adam Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e gelerek dedi ki:

— Ya Resûlâllah! Ben çok günahı olan bir kimseyim. Bana Allah'a yaklaştıran bir amelden haber veriniz ve beni bu hususta irşad buyurunuz..

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ona :

— Kul Hüvallahü Ehad sûresini çokca okumaya bak. Çünkü bu sûre seni Allah'a yaklaştırır, buyurdu.

Hazret-i Âişe vâlidemiz (R. Anhâ) diyor ki :

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir bölük askeri bir tarafa gönderdi. Gülsüm bin Hind adında bir zâtı onlara baş seçti. Gülsüm o bölüğe namaz kıldırırken Fâtiha'dan sonra hep Kul Hüvallahü Ehad sûresini okurdu. Başka bir sûre ya da âyet okumazdı. Bunlar işlerini bitirip geri döndüklerinde durumu

(1016) Tefsir-i Kebir / Fahrüddin Râzi

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e anlattılar. Peygamber Efendimiz :

— Ona niçin böyle yaptığını sorunuz, buyurdu.

Sorduklarında o zat şu cevabı verdi: «Çünkü bu sûre Rahmân'ın sıfatıdır. Bu bakımdan hep onu okumayı arzuluyorum!»

Onun bu sözlerini gelip Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e anlattıklarında buyurdular ki: «Ona haber veriniz ki Allah da onu seviyor.»¹⁰¹⁷

İşte bunun içindir ki o adam «bu sûre bana çok sevdirmiştir» diyor. Peygamber (S.A.V.) de ona: «Sen Kul Hüvallahü Ehad sûresini sevdiğin için Allah da seni seviyor» buyurmuştur.

Muttasıl bir senedle Hazret-i Enes bin Mâlik'den (R.A.) yapılan rivâyette deniliyor ki: Bir adam, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e :

— Ya Resûlâllah! Ben Kul Hüvallahü Ehad sûresini seviyorum, deyince Resûlullah (S.A.V.) ona :

— Onu sevmen seni cennete sokacaktır,¹⁰¹⁸ buyurmuştur.

Yine Hazret-i Enes'den (R.A.) yapılan rivâyette deniliyor ki: Bir adam vardı, bütün namazlarında zamm-ı sûre olarak Kul Hüvallahü Ehad sûresini okurdu. Resûlullah Efendimiz'e bu husus nakledilince Peygamber (S.A.V.) ona sordu :

— Niçin hep bu sûreyi okuyorsun?

— Onu çok seviyorum, diye cevap verdi.

Bunun üzerine Resûlullah Efendimiz ona :

— Onu sevmen seni cennete sokacaktır.. buyurdu.

Yine yapılan rivâyete göre, Hazret-i Enes diyor ki :

— Biz TEBÜK'te bulunuyorduk. Güneş doğduğunda ayrı bir ziyâ ve aydınlık meydana geliverdi. Daha önce hiç de güneşin böyle bir ziyâ ve aydınlık verdiğini görmemiştik. Hepimiz bu duruma hayret ettik. Derken Cibril-i Emin indi ve

(1017) Tefsir-i Hanefî.

(1018) el-Maalim; sened-i muttasıl ile Enes'den (R.A.)

şöyle haber verdi: «Yetmiş bin melek inip Muaviye bin Muaviye'nin cenaze namazını kılmakla emrolundum.¹⁰¹⁹ Sen de onun namazını kılmaz mısın?» diyerek Resûlullah'a hitabda bulundu. Sonra da Cibril Emin kanadını yere vurarak dağları yerinden oynattı ve Resûlullah Efendimiz bir anda Muaviye'nin cenazesine yakın bir yer aldı. Böylece o ve ashabı Muaviye'nin namazını kıldılar. Sonra da Resûlullah (S.A.V.) Cibril'e sordu:

— Muaviye bu dereceye ne ile erişebildi?

— İhlâs sûresini çok severdi de

Diye cevap verdi

Sahih rivâyete göre: Cibril (A.S.), Resûlullah'ın (S.A.V.) yanında bulunduğu bir sırada karşı tarafa, Ebu Zerr'e el Gıfari çıkageldi. Cibril (A.S.) «Bu Ebu Zerr'den kim soruyor dedi Peygamber (S.A.V.) «Onu tanıyor musunuz?» dedi. Sonra Cibril (A.S.) «O bizim yanımızda daha çok meşhurdur» diye cevap verdi. Bunun üzerine Efendimiz (S.A.V.) «Peki bu dereceye ne ile erişebildi?» Cibril şu cevabı verdi: «Kendi nefesine karşı ağır gelir ve güçlüdür. Aynı zamanda Kul Hüvallahü Ehad sûresini çok sever.»

Rivâyete göre Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz mescid-i sadete girdiğinde bir adamın duâ ettiğini ve duâsında şöyle dediğini duydu: «Ey bir olan, hiçbir şeye muhtaç olmayan ve her şeyin kendisine daima muhtaç bulunduğu ve ev doğurmayan ve doğurulmayan ve hiçbir şeyin kendisine derk olamayacağı yüce Allah'ım!» Bunun üzerine Efendimiz (S.A.V.) ona üç defa: «Bağışlandın» buyurdu.

Yapılan rivâyette Sehl bin Sa'd (R.A.) şöyle anlatmıştır:

— Bir adam Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e gelecekte kirlilikten şikâyetçi oldu. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz ona «Evine girdiğinde, içeride biri varsa selâm ver. Kimse yoksa kendine selâm ver ve sonra bir defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini oku.» buyurdu.

(1019) Bu, Ebu Süfyan'ın Ebu Muaviye'den başka bir sahibidir. Mu (tercim)

Adam bu tavsiye üzerine evine girdiğinde avnı şeyleri yapıyor ve her gün biraz daha rızık artıp çoğalıyor. O kadar ki komşularına kadar bu genişleyip gidiyor.¹⁰²⁰

İbni Abbas'dan (R.A.) yapılan rivâyette, Resûlullah Efendimiz'in şöyle buyurduğu tesbit edilmiştir: «Mî'rac gecesi yolculuğum esnasında göklere çıkarken Arş'ın üçyüz altmış bin temel direk üzerinde bulunduğunu gördüm. Bir temel direkten diğerine üçyüz bin yıllık mesafe bulunuyordu. Her temel direk altında on iki bin sahra vardı. Her sahra doğudan batıya kadar uzanan bir genişlikte idi. Ve her sahrada seksen bin melek Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyor, sûreyi bitirince şöyle diyorlardı: «Ey rabbimiz! Ey büyüğümüz! Biz bu sûreden hâsıl olan sevabı insanlardan kadın olsun erkek olsun, İhlâs sûresini okuyan kimseye bağışlıyoruz!»

Ashâb-ı kirâmın çoğu buna hayret edince, Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.): «Niçin hayret ediyorsunuz? Canımı kudret elinde tutan Allah'a andolsun ki Kul Hüvallahü Ehad cümlesi Cibril'in (A.S.) kanadı üzerine, Allahus-samed Mikail'in (A.S.) kanadı üzerine, Lem yelid ve lem yuled cümlesi İsrâfil'in (A.S.) kanadı üzerine ve Lem yekun lehu küfüven ehad cümlesi de Azrâil'in (A.S.) kanadı üzerine yazılı bulunuyor. Kim bu sureyi okursa Cenâb-ı Allah ona Cibril, Mikail, İsrâfil ve Azrâil'in (A.S.) sevabını yazar.»

Ve sonra yine Resûlullah (S.A.V.) ashâbına sordu:

— Ey ashabım! Buna hayret mi ediyorsunuz?

— Evet, ya Resûlallah! dediler.

— Canımı kudret elinde tutan Zat-ı Ecclî A'la'ya yemin ederim ki Kul Hüvallahü Ehad Tevrat'da da yazılıdır. Allahus-samed Zebur'da, Lem yelid ve lem yuled İncil'de yazılıdır. Ve lem yekun lehu küfüven ehad ise (diğer cümlelerle birlikte) Furkan'da yazılıdır. Kim bu sûreyi okursa Cenâb-ı Hak ona Tevrat'ı, Zebur'u, İncil'i ve Kur'an'ı okuyan kimsenin sevabını verir.

Bunun üzerine ashâb-ı kirâm yine hayret ettiler. Resûl-

(1020) Tefsir-i Kedir

lah (S.A.V.) onlara sordu :

— Ashabım! Buna da hayret ettiniz değil mi?

— Evet, dediler.

— Canımı kudret elinde tutan Zât-ı Kibriyâ'ya yemin ederim ki Kul Hüvallahü Ehad cümlesi Ebûbekir Sıddık'ın alnında yazılıdır. Allahüs samed Ömerü'l-Faruk'un alnında, Lem yelid velem yüled Osman'ın alnında, Ve lem yekün lehü küfüven ehad Ali Murtaza'nın alnında yazılıdır. Kim bu sûreyi okursa Allah ona bu dört zâtın sevabı (gibi sevap) verir.»¹⁰²¹

«Şüphesiz ki Allahü Teâlâ Kur'an'ı üç kısma ayırmıştır. Kul Hüvallahü Ehad'ı o üç kısımdan biri kılmıştır.»¹⁰²²

İhlâs sûresinin Kur'an'ın üç kısmından biri olduğunun anlamı şudur: a) Sevap bakımından böyledir. Yâni bu sûreyi okuyan kimseye Cenâb-ı Hak, Kur'an'ın üçte birini okumuşca sına sevap bahşeder. b) Kur'an üç bölümden ibârettir: Kıssa, ahkâm ve sıfatullah... Kul Hüvallahü Ehad bu bölümlerden birini teşkil ediyor. Çünkü sıfatullahı yansıtıyor.¹⁰²³

Yapılan rivâyete göre, Enes bin Mâlik şöyle anlatmıştır :

— Biz Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'le beraber TEBÜK'te bulunuyorduk. Sabahleyin güneş doğduğunda beyaz bir ışık ve apayrı bir aydınlık neşrediyordu ki daha önce onu böylece görmemiştik. Bulunduğum yerle Medine arası hayli uzaktı. Yine bir gün güneş değişik bir şekilde doğdu, her günkü gibi değildi. Az sonra Cibril-i Emin indi. Peygamber Efendimiz ona dedi ki :

— Ya Cibril! Bugün güneşi değişik bir aydınlıkta görüyorum. Acaba nedendir?

— Ya Resûlallah! Yeryüzüne inen meleklerin kanatlarının çokluğundan dolayıdır bu. Çünkü Muaviye bin Muaviye el-Leysi Hazretleri Medine'de bugün vefat etti. Cenâb-ı Hak na-

(1021) Alınlarında yazılı olmasından maksad ve merad bu zatların TEFVİD akidesiyle şekillendiklerini kâmil bir imanın onların alınlarına nakşedildiğini ifade etmek içindir. (Mütercim)

(1022) Sahih-i Müslim. Ebu Dâvud. R. 4

(1023) İbn-i Melek. Serh-i Meğârik'de

mazını kılmak üzere ona yetmiş bin melek gönderdi, diye cevap verdi Cibril.

Sonra kendisine tekrar soruldu :

— Neden Muaviye bin Muaviye'ye bu kadar fazilet ve derece verilmiştir?

— Kul Hüvallahü Ehad sûresini çokça okuduğu için. Çünkü o gece ve gündüz, otururken ve yürürken, gelirken ve giderken her hal ü kârda buna devam ederdi.

Ve sonra Cibril devamla dedi ki :

— Ya Resûlallah! Eğer Muaviye bin Muaviye'nin namazını kılmak istiyorsan yeryüzünü katliyorum..

Peygamber Efendimiz memnun kalarak :

— Evet, dedi.

Bunun üzerine Cibril (A.S.) kanadını yere vurdu. Bu arada ne kadar ağaç, dağ ve tepe varsa baş eğdi. Muaviye'nin musalladaki namazı bir taht üzerine vukseıldı. Peygamber (S.A.V.) omu ve arkasında iki saf halinde duran melekleri gördü. Her safın yetmiş bin melek bulunuyordu. Resulullah Efendimiz de onun namazını kılıp bize döndü.¹⁰²⁴

Aynı konuya İmam Beyhaki Hazretleri büyük sahabe Ebu Umare el-Bahili den (R.A.) naklen rivâyet edip şu değişik şekilde bize kadar ulaştırmıştır :

Resulullah Efendimiz TEBÜK'te bulunduğu bir sırada Cibril (A.S.) ona gelerek şu haberi vermiştir. Ya Resûlallah! Muaviye bin Muaviye el-Müzenî'nin cenaze namazına halâz ol! Bunun üzerine Resûlullah Efendimiz dışarı çıktı ve Cibril (A.S.) da yetmiş bin melek ile indi. Bir kanadını (sağ kanadı deniliyor) dağların üstüne, sol kanadını da yeryüzünün o bölümü üzerine koydu. Dağlar eğildi, yeryüzünün o bölümü vukseıldı, o kadar ki Resûlullah (S.A.V.) Mekke ve Medine'ye bakıp görebildi. Hem Peygamber (S.A.V.), hem Cibril, Muaviye'nin namazını kıldılar. Namazdan sonra Resûlullah Efendimiz sordu :

— Ya Cibril! Muaviye ne ile bu derecelere erişti?

(1024) Tefsir-i Kedir. Fahrüddin Râzi. Enes bin Mâlik'den.

— Kul Hüvallahü Ehad sûresini okumakla.. O ayakta, otururken, yürürken, binli üzerinde seyrederken hep bu sûreyi okurdu.

Diye cevap verdi.¹⁰²⁵

Aynı konuyu Taberâni naklen rivâyet ederek kendi eserinde şöyle diyor :

— Cebrâil (A.S.) TEBÜK'e indi ve Resûlullah Efendimiz'e dedi ki: Yâ Resûlâllah! Muaviye bin Muaviye el-Müzenî (R.A.) Medine'de vefat etti. Yeryüzünü katlamamı ve böylece onun namazını kılmanı arzu eder mısın?

Bunun üzerine Peygamber (S.A.V.) ona :

— Evet, arzu ederim, dedi.

Cibril, Muaviye'nin musalla tahtını yükseltti. Her safta yetmiş bin melek olmak üzere arkasında iki saf melek bulunuyordu. Cibril ile birlikte onun namazını kıldılar. Namazda sonra Efendimiz sordu :

— Ya Cibril! Muaviye ne gibi bir amelle bu dereceye erişti?

— Kul Hüvallahü Ehad sûresini çok sevmekle... buyurdu. Çünkü o otururken de, yürürken de, gidip gelirken de her hal ü kârda bu sûreyi okurdu.

Rûhu'l-Beyân tefsirinde de bu rivâyet nakledilmiştir.

Başka bir rivâyetle, Resûlullah'ın (S.A.V.) şöyle buyurduğu tesbit edilmiştir :

«Ölüm hastalığı içinde iken Kul Hüvallahü Ehad sûresini okuyan kimse kabrinde fitneye uğramaz. Kabir dağdağasından kurtulup güven içinde olur. Melekler onu kanatları üzerine alıp SIRAT'ı geçinceye kadar ve cennete girinceye dek taşırlar.»¹⁰²⁶

el-İtkan'da Süyûtî de aynı rivâyeti nakletmiştir.

Diğer bir rivâyetle Resûlullah Efendimiz buyuruyor ki :

«Ölüm hastalığı için Kul Hüvallahü Ehad sûresini okursa güven içinde kalır. Kıyâmet günü melekler onu Sırat'tan ge-

çirip cennete koyuncaya kadar kanatları üzerinde taşırlar.»¹⁰²⁷

İlim adamları da bu hadise dayanarak bunları şehidler arasında saymışlardır. Böylece şehidler kabirlerinde sorguya çekilmezler. İsterse hastalığı epey uzadıktan sonra ölmüş olsun, değil mi ki o hastalık içinde İhlâs sûresini okumuştur.

Hazret-i Câbir (R.A.)'den yapılan rivâyetle, Resûlullah Efendimiz'in şöyle buyurduğu tesbit edilmiştir :

«Yemeğe başlarken unutup Besmele çekmeyen kimse yemeği bitirince Kul Hüvallahü Ehad sûresini okusun.»

Nitekim Resûlullah Efendimiz bir adamın böyle yaptığını, yâni yemekten sonra İhlâs sûresinin tamamını okuduğunu işittiğinde, «Allah bu adamı bağışladı»¹⁰²⁸ buyurmuştur.

«Kim borcunu ödemeyi ve kendini cehennemden kurtarıp satın almayı arzu ediyorsa on iki bin dirhem (Allah için sadaka) versin.»

Bunun üzerine ashâb-ı kirâmdan bâzısı sordu :

— Ya Resûlâllah! Dirhemi olmayan kimse ne yapmalıdır?

— Oniki bin defa Kul Hüvallahü Ehad sûresini okusun,¹⁰²⁹ diye cevap vermiştir.

«Kim de Kul Hüvallahü Ehad sûresini Besmele ile okursa, Allah onun elli yıllık günahını (küçük günahlarını, kul ve millet hakkı dışında olanlarını) bağışlar.»¹⁰³⁰

Başka bir rivâyetle, böyle vapanın İHLÂS sûresindeki her âyet karşılığında elli senelik günâhı bağışlanır, denilmektedir.

(1027) Tezkire-i Kurlubî ve el-Fevâid.

(1028) Câbir bin Abdullah'dan (R.A.)

(1029) Tefsir-i Haneff.

(1030) Tefsir-i Haneff.

(1025) Beyhaki Delâil'inde rivâyet etmiştir.

(1026) Taberâni, Ebû Nuaym.

İHLÂS SÜRESİNİN OKUNMASIYLA MEYDANA GELEN TECELLİ VE ESRAR HAKKINDA SEÇKİN KİŞİLERİN SÖZLERİ

Sahih rivâyetlere göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ya-
tağına uyumak üzere girdiğinde İhlâs ve Muavvezeteyn sûre-
lerini okuyup ellerine üfler ve sonra ellerini bedenine (ulaşa-
bildiği kadar) her tarafına sürerdi. Birinin bir ağrı ya da sı-
kıntısı olunca (başka çare de bulunmayınca) bunları okuma-
sını emrederdi.

Bir tek mecliste olmak üzere bir tek Besmele ile binbir
defa İhlâs sûresini okumak ve fakat ara yerde dünya sözü ko-
nuşmamakta büyük faydalar, hayret verici özellikler ve çok
garip sırlar vardır. Çünkü bu, İsm-i A'zam'dır.

Zamanımızın ilim adamlarından Nusret Efendi de bu hu-
susu bilhassa belirtmiştir.

İlim adamlarımızdan bir kısmı şöyle demiştir: İhlâs sûre-
sini okumaya devam eden kimse her türlü hayra nâil olur ve
her türlü şerden de emin kalır. Dünyada da, âhirette de bu
böyledir. Aç olan kimse bu sûreyi okursa doyar, susamış kimse
okursa susuzluğu giderilir.

İhlâs sûresini devamlı okuyan kimseye tecelli kapıları açıl-
ır. Bunun alâmeti: Bütün mevcudatta hak ona tecelli eder.
İcad' ibdâ' ve ihtirâ' tecellisiyle tezahür eder. Varlık âleminin
dilleri onda tamamlanır. Onun hareketiyle, Allah'ın birliğini
dile getirenlerin sayısınca Tevhîd'de bulunurlar. Onun durma-
sıyla, Allah'ın birliğini dile getirmeyenlerin sayısınca Tevhîd'de
bulunurlar. Her ne kadar bütün hakikatler Allah'a aitse de
yine her şey O'nu hamdiyle tesbih etmektedir. Böylece o, Hakk'ı
açıktan tevhîd edenle gizliden tevhîd edenlerin tevhîdiyle tev-
hîd etmektedir. Bu bakımdan bu tevhîd Tevhîd Kutbu, Tefrîd'in
bâtını ve Tecrîd'in inceliği olmuş oluyor. Ve varlık âlemi de
Hakk'ın her dil ve her lûgat ile Tevhîd'inin izharında tecelli
etmesine şahid oluyorlar.

Bâzısına göre, İhlâs sûresinin anılmasının hakikati, kur-
uluşu bulmak, misilleme ânında sebat etmektir. Cenâb-ı Hak
Kur'ân'da buyuruyor ki: «Allah, melekler ve adaletli yerine ge-
tiren ilim sâhipleri O'ndan başka ilâh olmadığına şahidlik et-
mişlerdir. O'ndan başka ilâh yoktur. O Aziz'dir.»¹⁰³¹ İşte bu İh-
lâs'ta tecellinin hakikatıdır.

Şeyh Bunî (veya Bevnî) Hazretleri'nin Hidâyetü'l-Vâsılın
adlı eserinde de aynı husus belirtilmiştir. Aynı zât diyor ki:
«Bu durumda ruhaniler uyku halinde veya uyanık iken ona ge-
lirler. Ancak uyanık iken kendisine gelen ruhaniler, müridin
istidadına göre olur: Bâzısı sırf nur olarak, bâzısı şimşek gibi
gelip geçer. Bâzısı aynanın aksettirdiği ışık gibi gelir. Bâzısı
da yine bu ölçüler içinde bazı şekillere girerek gelir: Ay'ın ışık-
ğı gibi ve daha başka şekillerde. Meselâ, yeşil bir kuş, ya da
beyaz bir kuş olarak gelir; yüzleri insan yüzüne benzer. Bun-
lar çok çeşitli lûgatlarla hitap ederler. Bâzısı da muride şarap
ile (manevi şarap) gelir. Murid bu şaraptan içince üzerinden
hicap kalkar ve tam bir inkişafa mazhar olur, olağanüstü şey-
ler görür. Ancak ne var ki bu şarap müridi yakar. O takdirde
onun hararetini gidermek için Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e
çokca salât ü selâm getirmesi gerekir. İhlâs sûresini devamlı
okuyan kimseye de bu şarap sunulur. Şöyle ki, en az günde bin
defa ya da daha fazla okuması lazımdır.¹⁰³²

Buna işâretle Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdular
ki:

«Cenâb-ı Allah has kullarına özel bir şarap ayırmıştır. On-
lar o şaraptan içince sarhoş olurlar, sarhoş olunca da gönül
rahatlığına kavuşurlar, gönül rahatlığına kavuşunca kendile-
rinden geçerler. Kendilerinden geçince de uçmaya başlarlar.
Uçunca da muradlarına erişirler. Muradlarına erişince Hakk'a
vâsıl olurlar. Vâsıl olunca da huzura nâil olup Hak ile birle-
şirler. Birleşince de ayrılırlar. Ayrılınca fenâ bulmuş olurlar.
Fenâ bulunca da bekaya ermiş olurlar. Bekaya erince mânevî

(1031) Al-i İmrân: 18.

(1032) Esrar-ı Rûzat.

hükümlerine nâil olurlar. Onlar artık güçlü hükümdarın katında yüksek bir derecede ferahlık ve aydınlık içindedirler.¹⁰³³

Diğer bir hadîste ise buyuruluyor ki :

«Cenâb-ı Hakk'ın şüphesiz ki bir şarabı vardır. Onu mârifet ehli için hazırlamıştır. Onlar bu şaraptan içince hafiflerler. Hafifleyince kalkarlar. Ayağa kalkınca kendilerinden geçerler. Kendilerinden geçince yalpalamaya başlarlar. Yalpalamaya başlayınca uçarlar. Uçunca da taleb ederler veya taleb olunurlar. Taleb edince bulurlar. Bulunca inerler. İnince kurtulurlar. Kurtulunca vâsıl olurlar. Vâsıl olunca da ittisal sağlarlar. Ittisal sağlayınca da kaybolurlar. Kaybolunca kendilerini yitirmiş olurlar. Kendilerini yitirince fenâ bulmuş olurlar. Fenâ bulunca bekaya erişmiş olurlar. Bekaya erişince artık onlarla benim aramda bir fark kalmaz.»¹⁰³⁴

Rivâyete göre Basra valisi bir gece rü'yâsında meşhur ve ilâhîlerden Sâbit bin el-Benânî Hazretleri'ni gökte meleklerle birlikte uçar vaziyette görmüş. Merak edip sormuş :

— Efendi Hazretleri! Ne ile bu makam ve mertebeye eriştiniz?

Sâbit bin el-Benânî Hazretleri şu cevabı vermiş :

— Sabır, şükür ve bir de Kul Hüvallahü Ehad sûresini okumakla...

İHLÂS SÜRESİNİ YAZMAKTA TECELLİ EDEN HASSALAR

Önemli bir işi olup meydana gelmesinde hayli zorluk çeken veya kendisini rencide eden bir kötülüğü def'etmek isteyen kimse, Besmele ile birlikte bin defa İhlâs sûresini yazarsa Cenâb-ı Allah onun arzu ve ihtiyacının yerine gelmesini çabuklaştırır. Bu birçok defalar denenmiştir.

(1033) Sened ve kaynağını tesbit mümkün olmamıştır (Mütercim)

(1034) Hadis olarak sened ve kaynağının tesbiti mümkün olmamıştır. Ancak bunu İshak el-Kirmani VESİLETÜ'L-İCABE adlı eserinde nakletmiştir. (Mütercim)

Kim de İhlâs sûresini Besmele ile birlikte Resûller sayısınca (313) yazarsa, maksad ve muradına nâil olur. Düşmanlarından korunmuş, hased edenlerden esirgenmiş olur. Sevdiği meşru bir şey varsa ona kavuşur. Bunda hiç şüphe yoktur. Çünkü denenmiştir.

Besmele ile birlikte İHLAS sûresini toprak bir kap üzerine yedi defa yazıp o kap ile hastaya su içirirse, ne gibi bir hastalık olursa olsun (tıbbın mudahale edemediği bir tedavîsinden âciz kaldığı bir hastalıksa) şifâ bulur. Yeter ki o hastanın eceli gelmemiş olsun.. Bunu vazan kâtip iyi ahlaklı biri daha uygun olur. (")

besli cetvelde görüldüğü gibi lafza-i celâl yok. Biliriz ki bu besli velk'in bulunması Kibrit-i Ahmer lidir. Her kenardan altı savı meydana gelir. Ve bu 330 defa kapsamaktadır. Kim bunu yazar da beslerse Allah ona bir hevbet, kuvvet, nusret ve ga... verilir. Halkın bilmediği bir nice şeylerden ve esrardan bahseder. İhlâs üzere sebat eder. Ve daha nice faydaları vardır. Her zaman güven içinde kalır, fitne ve belâdan kurtulur. Bunu yazıp suyunu yedi defa hastaya içirirse Allah'ın izniyle şifâ bulur. Şayet o hastanın eceli gelmemişse

(1035) Havass-ı Kur'an.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1060	1061	1062	1063	1064	1065	1066	1067	1068	1069	1070	1071	1072	1073	1074	1075	1076	1077	1078	1079	1080	1081	1082	1083	1084	1085	1086	1087	1088	1089	1090	1091	1092	1093	1094	1095	1096	1097	1098	1099	1100	1101	1102	1103	1104	1105	1106	1107	1108	1109	1110	1111	1112	1113	1114	1115	1116	1117	1118	1119	1120	1121	1122	1123	1124	1125	1126	1127	1128	1129	1130	1131	1132	1133	1134	1135	1136	1137	1138	1139	1140	1141	1142	1143	1144	1145	1146	1147	1148	1149	1150	1151	1152	1153	1154	1155	1156	1157	1158	1159	1160	1161	1162	1163	1164	1165	1166	1167	1168	1169	1170	1171	1172	1173	1174	1175	1176	1177	1178	1179	1180	1181	1182	1183	1184	1185	1186	1187	1188	1189	1190	1191	1192	1193	1194	1195	1196	1197	1198	1199	1200	1201	1202	1203	1204	1205	1206	1207	1208	1209	1210	1211	1212	1213	1214	1215	1216	1217	1218	1219	1220	1221	1222	1223	1224	1225	1226	1227	1228	1229	1230	1231	1232	1233	1234	1235	1236	1237	1238	1239	1240	1241	1242	1243	1244	1245	1246	1247	1248	1249	1250	1251	1252	1253	1254	1255	1256	1257	1258	1259	1260	1261	1262	1263	1264	1265	1266	1267	1268	1269	1270	1271	1272	1273	1274	1275	1276	1277	1278	1279	1280	1281	1282	1283	1284	1285	1286	1287	1288	1289	1290	1291	1292	1293	1294	1295	1296	1297	1298	1299	1300	1301	1302	1303	1304	1305	1306	1307	1308	1309	1310	1311	1312	1313	1314	1315	1316	1317	1318	1319	1320	1321	1322	1323	1324	1325	1326	1327	1328	1329	1330	1331	1332	1333	1334	1335	1336	1337	1338	1339	1340	1341	1342	1343	1344	1345	1346	1347	1348	1349	1350	1351	1352	1353	1354	1355	1356	1357	1358	1359	1360	1361	1362	1363	1364	1365	1366	1367	1368	1369	1370	1371	1372	1373	1374	1375	1376	1377	1378	1379	1380	1381	1382	1383	1384	1385	1386	1387	1388	1389	1390	1391	1392	1393	1394	1395	1396	1397	1398	1399	1400	1401	1402	1403	1404	1405	1406	1407	1408	1409	1410	1411	1412	1413	1414	1415	1416	1417	1418	1419	1420	1421	1422	1423	1424	1425	1426	1427	1428	1429	1430	1431	1432	1433	1434	1435	1436	1437	1438	1439	1440	1441	1442	1443	1444	1445	1446	1447	1448	1449	1450	1451	1452	1453	1454	1455	1456	1457	1458	1459	1460	1461	1462	1463	1464	1465	1466	1467	1468	1469	1470	1471	1472	1473	1474	1475	1476	1477	1478	1479	1480	1481
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Bunun sebebi sorulunca Peygamber (A.S)

«Sahibinden her türlü kötülüğü def'eder ve onun bütün ihtiyaclarını karşılar.»

«Yâ-Sin sûresini okuyan kimseye bu yirmi hac sevâbına denk gelir. Onu dinleyene, Allah yolunda bin dinar sadaka vermişcesine sevâp vardır. Bu sûreyi yazıp sonra yazılı bulunduğu kap içinden su içenin karnına bin devâ ve bin nur, bin de bereket ve rahmet iner. Kendisinden her türlü hastalık ve hıyanet ve kötülüp çekip alınır.»

«Geceleyin Yâ-Sin sûresini okuyan kimse bağışlanmış olarak sabahlar.»

Büyük velilerden Yahya bin Kesir'in edilmistir: «Bize kadar gelen haberlere göre, kim Yâ-Sin sûresini okursa akşama kadar gönül huzurluk içinde vakit geçirir. Akşamleyin okursa, sabah nül huzuru ve ferahlık içinde bulunur

«Yâ-Sin sûresini okuyunuz; çünkü onda yirmi bereket vardır. Aç olan okuyacak olursa doyar, çıplak olan okursa giyecek bir şey bulur. Bekâr kimse okursa evlenir. Korku içinde bulunan okursa güvene kavuşur. Hapiste olan okursa kurtulma çareleri bulur. Yolcu olan okursa yardım görür. Bir şey yitiren kimse okursa yitirdiği şeyi bulur. Bir ölü üzerine okunursa mutlaka hafifler. Susamış kimse okursa mutlaka suya kanmış olur. Hasta bir kimse okursa şifâ bulur.»

Diğer bir hadiste de: «Yâ-Sin ne için okunursa o sonucu verir» buyurulmuştur.

«Kabristana girip Yâ-Sin sûresini kim okursa, mutlaka o gün için o kabirdekiler hafiflemiş olurlar. Okuyana da oradaki ölüler sayısınca sevap ve iyilik verilir.» (1044)

«Yâ-Sin sûresini İzzâcâhel murselun'a kadar okuyup ardından duâ eden kimsenin duâsı kabul olunur.» Bu bir çok defa denenmiştir. (1045)

(1044) Ruhu'l-Beyân Tefsiri.

(1045) Ebûbekir Sıddık ve İbnî Abbas (R.A.)'den sahih isnadla

«Gece ve gündüz Yâ-Sin sûresini okuyan kimseye o gün için bir günah dokunmaz.» (1046)

Şüphesiz ki Kur'ân'da bir sûre vardır ki Allah katında o Azîze olarak anılır, sâhibi de (onu okuyup devam eden de) şerefli olarak anılır. İşte o sûre kıyâmet günü okuyucusuna şefa'at edecektir; Rabi'a ve Mudar kabilelerinden daha çok (kimselere bu şefa'at erişecektir.) O sûre, Yâ-Sin'dir.» (1047)

«İlâhî rahmetten kovulmuş sevtanlar Yâ-Sin sûresinden ve bir de Hasır sûresinin son kısmı ile Muavvazateyn sûrelerinden kacaklar.

Kur'ân'da bir sûre vardır, okuyucusuna şefa'at eder. Dinlevicisi de mağfirete mazhar olur. Haberinizi olsun ki o sûre Yâ-Sin'dir.»

Kim Yâ-Sin, Hâ Mîm, Duhân sûrelerini bir arada okur ve bunun sevâbını gönülden inanarak sadece Allah'tan beklerse (kul hakkı hariç) geçmiş günahları bağışlanır.

Yâ-Sin ile Hâ-Mîm, Duhân sûrelerini bir gece ve gündüzde okuyan kimseye o gün bir günah dokunmaz.»

«Hamd olsun o Allah'a ki bana ve ümmetime Yâ-Sin sûresi ve Âyetü'l Kürsî ile İkrâmda bulunmuştur.» Diğer bir rivâyette İhlâs sûresi de zikredilmiştir

Konumuzla ilgili hadisleri nakletmeye devam ediyoruz:

«Kim cuma gecesi iki rek'at namaz kılıp birinci rek'atte Yâ-Sin sûresini ikinci rek'atte Mulk sûresini okursa, kendisine her harf basına bir nur verilir ki bu nur (kıyâmet günü) onun önünde yurar. Amel defteri de sağ eline verilir. Ve kendisine cehennemden kurtulduğuna dair bir de berat verilir. Kendi hanedanından yetmiş kişiye şefa'at etme müsaadesine de mazhar olur. Kim bu hususta şüphe ederse münafık olur!» (1048)

İbni Darîs Hazretleri'nin yapmış olduğu rivâyete göre, taâün-i kirâmdan büyük âlim ve büyük veli Said bin Cubeyr

(1046) Şemsü'l Ma'ârif

(1047) İbni Habîb nakletmiştir

(1048) ed-Durrü'n-Nazim

Hazretleri bir delinin üzerine Yâ-Sîn sûresini şifâ niyetiyle okumuş ve deli derhal şifâ bulup kendine gelmiştir

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir hadislerinde ise şöyle buyuruyor:

«Kim Yâ-Sîn sûresini bir ihtiyacının önüne alıp okursa, ihtiyacı yerine getirilmiş olur»

Diyebiliriz ki: Yâ-Sîn sûresi yedi defa veya yirmi bir defa ya da kırk bir defa okunursa bunun te'sirinde hiçbir şek ve şüphe kalmaz, mutlaka arzulanan meşru husus gerçekleşir. Allah onun hacetini yerine getirir, kendi lûtf u keremiyle bunu karşılar.

Bazı ilim adamlarına göre:

Yâ-Sîn sûresini okumaya başlarken önce Yâsin kelimesini yedi defa tekrarlar. Zâlike takdivrül aziyzil alim cümlesine gelince bunu da on dört defa tekrarlar. Selâmün Kavlen min rabbir rahim'i on altı defa, evelevsellezi halakas semâvâti vel arda bi-kaadirin alâ en vahlüka mislehüm belâ cümlesini on dört defa tekrarlar. Sonra da sûrevi sonuna kadar okuyup tamamlar. Böylece bu tekrarlar kırk bir defa olmuş olur

İşte Yâ-Sîn sûresini bu tertip üzerine yedi defa okuyan kimsenin muradı ve maksadı yerine gelir. Ben bu yolda bu tertip üzere meşavihdan icâzet aldım.

Yapılan rivâvette Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

«Kim Yâ Sin sûresini vazıp vazılı kaptan su içerse içine bin türlü devâ, bin kesin inanç, bin şefkat ve bin rahmet girer. İçindeki her türlü hastalık, kin ve benzeri şeyler koparılıp atılır.» (1050)

Yapılan rivâyete göre, Ebû Cafer Muhammed bin Ali (R. A.) şöyle söylemiştir: «Kalbinde bir katılık hisseden kimse

(1049) Mehamill kendi Emali'sinde Abdullah bin Zubeir (R.A.)'den rivâyet etmiştir. Daremi'nin yanında ise bunun mürsel bir şahidi mevcuttur. el-İtkan'da da bu aynen nakledilmiştir

(1050) İmam Sa'lebi Kendi tefsirinde

Yâ-Sîn sûresini za'feran ile cam bir bardağa yazsın, sonra içine su doldurup içsin.» (1051)

İmam Suvûti el-İtkan kitabında divor ki

Kim Yâ-Sîn sûresini gul suyu ve za'feran karışımı bir sıvıyla yedi defa yazıp o kaptan su içerse ve bu içime yedi gün devam ederse duyduğu şeyleri hafızasında tutabilir, kendisiyle tartışan kimseleri alt edebilir ve halkın gözünde büyük ve haşmetlü görünmeye başlar.

Yâ-Sîn sûresini hafıza için vazmak isteyen kimse onu misk ve za'feran karışımı ile yazsın, bunu suya koyup silik hale gelinceye kadar bekletsin. Ve sonra artık işittiği şeyleri hafızasında tutabilir. Süt emziren bir kadına bu içirilirse, çocuk için mânevi bir gıda ve Allah'ın izniyle güzel bir şifâ olur

stahkları, illetleri, ağrı ve sızıları def'etmek için yazan kimse onunla birlikte Fâtiha sûresiyle Muavvaze-leri ve Âvet-i Kürsî'yi de misk ve za'feran karışımı bir bardağa ya da cam bir kaba yazsın, içine yağmur suyu koyarak yazı silik hale gelinceye kadar bekletsin ve sonra da o suyu hastalıklı olan kimseye içirsin. Ancak bu suyu içen hasta içmeye başlarken şöyle desin: Allah'ın kadri yüce âyetleriyle ve saygıdeğer isimleriyle şifâ bulmak niyetiyle bu suyu içiyorum. Allahü Teâlâ ona şifâ verip âfivet bahşeder, kalbin anormal atışlarına karşı yarar sağlar

Rızkın bereketlenmesi, hayır kapılarının açılması için Yâ-Sîn sûresi yazılıp bereketlenmesi arzu edilen şeyin içine konulur, böylece o şeyde bereket görülür. (1052)

FETİH SÜRESİNİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER VE BU SÜRENİN ÖZELLİKLERİ

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir. «Bu gece bana öyle bir sûre indirildi ki, o sûre benim için hem dünyadan hem de dünyada bulunan her

(1051) el-Müstedrek

(1052) Şemsü'l-Maârif Butün bu tavsiyeler sağlam bir itikadla birleşirse mânevi yarar sağlar. (Mutercim)

şeyden daha hayırlıdır.» Diğer bir rivâyette ise: «Uzerine güneş doğan her şeyden benim için daha hayırlıdır» buyuruluyor. Sonra Resûlüllah Efendimiz İnnâ Fetahnâ leke fethan mübiynâ sûresini okudu. (1054)

Konuyla ilgili diğer hadisler:

«Bedir savaşıma ya da Hudeybiye musalahasına hazır olan bir adam elbette ki cehenneme girmeyecektir.» (1055)

«Fetih sûresini okuyan kimse, Muhammed Resûlüllah ile birlikte Mekke fethine hazır olan kimse gibidir.» (1056)

«Fetih sûresini okuyan kimseye, Hudeybiye ağacının altında Muhammed (S.A.V.)'e biat eden kimse gibi sevap vardır.» (1057)

Ibn Mes'ud (R.A.) diyor ki: Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğu bana kadar ulaştı: «Ramazan'ın birinci gecesinde kim nafle namaz kılıp namaz içinde Fetih sûresini okursa Allahü Teâlâ o kimseyi bütün sene korur.» Yardım Allah'tandır. (1058)

Ebû Saïd el-Hudrî (R.A.) ile Ebû Hürevre (R.A.)'den yapılan rivâyete göre ise Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in şöyle buyurduğu tesbit edilmiştir:

«Ramazan'ın birinci gecesi iki rek'at namaz kılınır. Her rek'atında Fâtîha ve İnnâ Fetahnâ sûreleri okunur. Selâm verildikten ve İnnâ Enzelnâ sûresi on defa okunduktan sonra da Peygamber (S.A.V.)'e on defa salât ü selâm getirilir.» (1059)

Ariflerden bazıları şöyle demiştir: «Ramazan hilâli görüldüğünde (Ramazanın birinci gecesi kastediliyor) Fetih sûresini okuyan kimseye Cenâb-ı Allah o sene rızık kapılarını genişletir. Bu sûreyi her gece okumaya devam eden kimse, rü'yasında Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'e biat etme mazhariyetine erişir ve böylece Bey'atü'r-Ridvan sevâbına nâil olur. Allah onu

(1053) Sahih-i Buhârî

(1054) Sahih-i Muslim, Ahmed bin Handel; Câbir (R.A.)'den

(1055) Sa'lebi.

(1056) Ubey bin Kâ'b, el-Teyssir

(1057) Rûhu'l-Beyân Tefsiri; İbn Mes'ud (R.A.)'den.

(1058) İhyâü Ulûm'id-Dîn.

Bey'atü'r-Ridvan ashabıyla haşreder ve kendisine dînî ve âhîret hayırlarından bir nice kapıları açar.»

Zayıf kimse bu sûreyi çokça okursa güçlenir. Zillete düşmüş kimse okursa izzet ve şeref bulur. Mağlûb olmuş kimse okursa yardım görür. Sıkıntıda olan okursa Allah onun işleri no kolaylaştırır. Borçlu olan okursa borcu ödeme imkânına kavuşur. Zindanda olan okursa kurtulur. Gam ve kedere boğulmuş kimse okursa, Allahü Teâlâ lûtf ve keremiyle onun gam ve kederini kaldırır. (1060)

Meşavîhdan bir kısmının şöyle dediği rivâyet olunmuş tır:

Fetih sûresi, arzulanan herhangi bir şeye kavuşmak için okunur. Korkulan herhangi bir şeyi def'etmek için de okunur. Ancak su tertibe riayet edilmesi gerekir: Üç gün içinde virmi bir defa veva kırk bir defa okunur. Bu sayının üç, beş ya da yedi gün içinde tamamlanması da tavsiye edilmiştir.

Fetih sûresinin özelliklerinden biri de şudur:

İmam Fahrüddin Râzî (R.A.) diyor ki: Cuma namazından sonra sünnetler de tamamen kılıp tamamlanınca Fetih sûresi yedi defa okunur. Sonra da Fettah ismi-i şerîli bu sûrenin Ebced hesabıyla harfleri sayısınca (ki bu 483 sayısını göstermektedir) söyler ve bu tertibe sair günlerde öğle namazından sonra kinci cuma gelinceye kadar devam eder. Bunu yaparken de ara yerde dünya sözü söylemez ve dünya işleriyle meşgul olmaz. Yedi gün böylece tamamlanınca maksad yerine gelmiş olur. O kimse arzusuna erişir. Arzu ettiği şeyler Allah'ın lûtf u keremiyle ona baş eğmiş olur. (1061)

VAKIA SÜRESİNİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BU SÜRENİN ÖZELLİKLERİ

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in bu konuda şöyle buyurduğu rivâyet olunmaktadır: «Vâkıa sûresini her gece okuyan kimseye fakirlik ebediyen dokunmaz.» (1062)

(1059) Havass-ı Kur'ân

(1060) Havass-ı Kur'ân

(1061) Müftî Sa'dî Hazretleri diyor ki, bu hadis sahtir.

Diğer bir hadiste ise şöyle buyuruluyor:

«Vâkıa sûresini okumaya devam eden kimse ebediyen fakir olmaz.»

«Hadid, Vâkıa ve Rahmân sûrelerini okuyan kimse melekût âleminde ve yeryüzünde «Fırdevs sâkini» diye çağrılır.»

«Her gece Vâkıa sûresini okuyan kimseye fakirlik dokunmaz. Vâkıa sûresi zenginlik sûresidir. Onu okuyun ve çocuklarınıza öğretin». (1062)

Burada hatıra şu gelebilir

Dünyalığı âhiret ameliyle elde etmeğe çalışmak (1063) de ğildir. Böyle olmakla beraber aksine bazı tavsiyeleri (1064) Bu nu nasıl yorumlamak gerekiyor?

Diyebiliriz ki: Bundan maksad, Allah'ın ya bir kanaat vermesi ya da ibâdet etmeye güç bulabilmek için azık lütfetmesidir. İlim tahsilini yapabilmek içinde buna ihtiyaç vardır. Bütün bunlar dünüvâvî, dünüvâğî değil hayırları dilemekten ibaret. O halde bu konuda bir gösteriş olmasa gerek

İmam Şatıbî (R.A.) diyor ki:

«İlim adamı için hem mal hem de makam ve mertebe gerekli. Tâki kimseye karşı küçük düşmesin ve hiç bir zengine muhtaç olmasın.

Hilâl bin Yesaf'ın Mesruk Hazretleri'nden yapmış olduğu rivâvette deniliver ki:

«Kim gelmiş geçmiş kimselerin ve gelecek olanların haberini, cennet ve cehennem ehlinin durumunu, dünüvâ ve âhiret konularını öğrenmek istivorsa Vâkıa sûresini okusun!» (1061)

BU SÜRENİN ÖZELLİĞİ :

Her gün kırk defa olmak üzere kim Vâkıa sûresini kırk gün üstüste ara vermeden okursa, muhakkak ki Allah ona ge-

(1062) Fırdevs, Hz. Fatıma (R. Anhâ)'dan Câmîu's-Sagır

(1063) Ebû Ubeyd, el-Hâris, Ebû Ya'îs, İbnî Merdevayh (Merdevaye), Beyhakî; İbnî Mes'ud (R.A.)'den.

(1064) Ruhu'l-Beyân Tefsiri

niş bir rızık verir de hiç bir meşakkat ve sıkıntı hissetmeden o buna kavuşturulur

O halde ey faziletli kardeşim! Sen bu hususu öğrendikten sonra onu ancak lâayık olan kimselere öğret. Çünkü bu sûrede Allah'ın en büyük isimleri ver almaktadır.

Ve yine bu sûrevi ikindi namazından sonra on dört defa okumak birçok defalar denenmiştir, çok müsbet sonuçlar verir

Bilmis ol ki: Bu sûrenin büyük bir sırrı ve havret verecek ölçüde özelliği vardır. Bilhassa zenginlik talebinde... Fakirliği def'etmekte... Bu cümleden olmak üzere üçüncü halife Osman bin Afvan (R.A.) Hazretleri Abdullah bin Mes'ud Hazretleri'ne bir miktar mal arzetti. Hz. Abdullah bin Mes'ud bunu almavı pek hoş karşılamadı ve reddetmek istedi. Hazret-i Osman (R.A.) ona:

— Canım sen al da kendine değil kızlarına harca, dedi.

Sen onların fakirlik içinde kalmalarından endişe mi ediyorsun? Halbuki ben onlara Vâkıa sûresini okumalarını emrettim, diye cevap verdi. Sonra şunu ilâve etti

— Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'den duydum; buyurdu ki: «Kim Vâkıa sûresini her gün okursa, kendisine ebediyen fakirlik dokunmaz.»

İlim adamlarımızdan bazısı şöyle demiştir:

— Vâkıa sûresini bir tek mecliste kırk bir defa okuyan kimsenin haceti yerine getirilir. Özellikle rızık konusunda... (1065)

MULK SÜRESİNİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER VE BU SÜRENİN ÖZELLİKLERİ

Allah Resûlü (S.A.V.) bu konuda şöyle buyurmuştur:

«Kur'an'da bir sûre vardır; o otuz âyettir. Bir adama, başışlanıncaya kadar şefa'at etmiştir. O, Tebareke'llezi bi-yedihi'l mülk'dür.» (1066)

Habîs, Kâfî, İbnî Hibban, Hâkim; Ebû Hüreyre (R.A.)'den

«Mülk sûresi (kötülükleri) engelleyicidir ve o sûre kurtarıcıdır; kabir azabından kurtarır.» (1067)

«Çok arzu ettim ki Tebareke'llezi bi'yedihi'l-mülk sûresi her mü'minin gönlünde bulunsun...» (1068)

«Tebâreke'llezi bi-yedihi'l-mülk sûresini her gece okuyan kimseden Cenâb-ı Allah kabir azabını men'eder.» (1069)

«Her gece Tebareke'llezi bi-yedihi'l-mülk sûresini okuyan kimseye, bu sûre kabrinde gelip azâbı ondan defetmeye çalışır ve bunun mücadelesini yapar.» (1070)

Tezkiretül-Kurtubi'de de aynı rivâyetler nakledilmiştir.

«Kur'ân'da bir sûre vardır, o sadece otuz âyettir. Sahibinden yana çetin bir mücadele verir, sahibi cennete girinceye kadar o bu mücadeleye devam eder. O sûre, Mülk sûresidir.»

«Mülk sûresi kurtarıcıdır ve mücadelecidir; kıyâmet günü okuyucusundan yana Rabbinin katında çetin bir mücadele verir.» (1071)

Yapılan rivâyete göre, İbni Abbas (R.A.) bir adama diyor ki:

Sana öyle bir hadisten haber vereceğim ki gunda sevineceksin.

Adam da memnun kaldığını sövlevince, İbni Abbas dedi ki:

Tebareke'llezi bi-yedihi'l-mülk sûresini okuyan onu ezberle ve onu bütün çoluk-çocuğa öğret. Çünkü bu sûre kurtarıcıdır, mücadelecidir; kıyâmet günü Rabbinin katında okuyucusundan yana mücadele eder. Kabir azabından kurtulmasını sağlamak için de Rabbinden dilekte bulunur. Olen kimsenin içinde (hafızasında) bu sûre varsa o takdirde onu kabir azabından kurtarır. Bunun için Cenâb-ı Peygamber

(1067) Tirmizi; İbni Abbâs (R.A.)'den.

(1068) Hâkim, Elâ-Hâkim.

(1069) Nesâî, İbni Mes'ûd.

(1070) Nesâî, Ebû Derdâ (R.A.)

(1071) Taberânî, Enes (R.A.)

(1072) Musned-i Abd

Efendimiz (S.A.V.) buyurdu ki: «Bu sûrenin ümmetimden her ferдин kalbinde olmasını çok arzu ederim..» (1073)

Abdullah bin Mes'ud (R.A.)'den yapılan rivayette deniliyor ki: «Kabrinde adamın baş ucundan gelinir, ona denilir ki Sana bu vonden vol vaktın çünkü benim üzerime Mülk sûresi okundu.. Avak tarafından gelinmek istenilir, ona yine denilir ki: Sana bu cihetten de vol yoktur. Çünkü bu adam Mülk sûresini okudu..» (1074) (1075) (1076) (1077) (1078) (1079) (1080) (1081) (1082) (1083) (1084) (1085) (1086) (1087) (1088) (1089) (1090) (1091) (1092) (1093) (1094) (1095) (1096) (1097) (1098) (1099) (1100) (1101) (1102) (1103) (1104) (1105) (1106) (1107) (1108) (1109) (1110) (1111) (1112) (1113) (1114) (1115) (1116) (1117) (1118) (1119) (1120) (1121) (1122) (1123) (1124) (1125) (1126) (1127) (1128) (1129) (1130) (1131) (1132) (1133) (1134) (1135) (1136) (1137) (1138) (1139) (1140) (1141) (1142) (1143) (1144) (1145) (1146) (1147) (1148) (1149) (1150) (1151) (1152) (1153) (1154) (1155) (1156) (1157) (1158) (1159) (1160) (1161) (1162) (1163) (1164) (1165) (1166) (1167) (1168) (1169) (1170) (1171) (1172) (1173) (1174) (1175) (1176) (1177) (1178) (1179) (1180) (1181) (1182) (1183) (1184) (1185) (1186) (1187) (1188) (1189) (1190) (1191) (1192) (1193) (1194) (1195) (1196) (1197) (1198) (1199) (1200) (1201) (1202) (1203) (1204) (1205) (1206) (1207) (1208) (1209) (1210) (1211) (1212) (1213) (1214) (1215) (1216) (1217) (1218) (1219) (1220) (1221) (1222) (1223) (1224) (1225) (1226) (1227) (1228) (1229) (1230) (1231) (1232) (1233) (1234) (1235) (1236) (1237) (1238) (1239) (1240) (1241) (1242) (1243) (1244) (1245) (1246) (1247) (1248) (1249) (1250) (1251) (1252) (1253) (1254) (1255) (1256) (1257) (1258) (1259) (1260) (1261) (1262) (1263) (1264) (1265) (1266) (1267) (1268) (1269) (1270) (1271) (1272) (1273) (1274) (1275) (1276) (1277) (1278) (1279) (1280) (1281) (1282) (1283) (1284) (1285) (1286) (1287) (1288) (1289) (1290) (1291) (1292) (1293) (1294) (1295) (1296) (1297) (1298) (1299) (1300) (1301) (1302) (1303) (1304) (1305) (1306) (1307) (1308) (1309) (1310) (1311) (1312) (1313) (1314) (1315) (1316) (1317) (1318) (1319) (1320) (1321) (1322) (1323) (1324) (1325) (1326) (1327) (1328) (1329) (1330) (1331) (1332) (1333) (1334) (1335) (1336) (1337) (1338) (1339) (1340) (1341) (1342) (1343) (1344) (1345) (1346) (1347) (1348) (1349) (1350) (1351) (1352) (1353) (1354) (1355) (1356) (1357) (1358) (1359) (1360) (1361) (1362) (1363) (1364) (1365) (1366) (1367) (1368) (1369) (1370) (1371) (1372) (1373) (1374) (1375) (1376) (1377) (1378) (1379) (1380) (1381) (1382) (1383) (1384) (1385) (1386) (1387) (1388) (1389) (1390) (1391) (1392) (1393) (1394) (1395) (1396) (1397) (1398) (1399) (1400) (1401) (1402) (1403) (1404) (1405) (1406) (1407) (1408) (1409) (1410) (1411) (1412) (1413) (1414) (1415) (1416) (1417) (1418) (1419) (1420) (1421) (1422) (1423) (1424) (1425) (1426) (1427) (1428) (1429) (1430) (1431) (1432) (1433) (1434) (1435) (1436) (1437) (1438) (1439) (1440) (1441) (1442) (1443) (1444) (1445) (1446) (1447) (1448) (1449) (1450) (1451) (1452) (1453) (1454) (1455) (1456) (1457) (1458) (1459) (1460) (1461) (1462) (1463) (1464) (1465) (1466) (1467) (1468) (1469) (1470) (1471) (1472) (1473) (1474) (1475) (1476) (1477) (1478) (1479) (1480) (1481) (1482) (1483) (1484) (1485) (1486) (1487) (1488) (1489) (1490) (1491) (1492) (1493) (1494) (1495) (1496) (1497) (1498) (1499) (1500) (1501) (1502) (1503) (1504) (1505) (1506) (1507) (1508) (1509) (1510) (1511) (1512) (1513) (1514) (1515) (1516) (1517) (1518) (1519) (1520) (1521) (1522) (1523) (1524) (1525) (1526) (1527) (1528) (1529) (1530) (1531) (1532) (1533) (1534) (1535) (1536) (1537) (1538) (1539) (1540) (1541) (1542) (1543) (1544) (1545) (1546) (1547) (1548) (1549) (1550) (1551) (1552) (1553) (1554) (1555) (1556) (1557) (1558) (1559) (1560) (1561) (1562) (1563) (1564) (1565) (1566) (1567) (1568) (1569) (1570) (1571) (1572) (1573) (1574) (1575) (1576) (1577) (1578) (1579) (1580) (1581) (1582) (1583) (1584) (1585) (1586) (1587) (1588) (1589) (1590) (1591) (1592) (1593) (1594) (1595) (1596) (1597) (1598) (1599) (1600) (1601) (1602) (1603) (1604) (1605) (1606) (1607) (1608) (1609) (1610) (1611) (1612) (1613) (1614) (1615) (1616) (1617) (1618) (1619) (1620) (1621) (1622) (1623) (1624) (1625) (1626) (1627) (1628) (1629) (1630) (1631) (1632) (1633) (1634) (1635) (1636) (1637) (1638) (1639) (1640) (1641) (1642) (1643) (1644) (1645) (1646) (1647) (1648) (1649) (1650) (1651) (1652) (1653) (1654) (1655) (1656) (1657) (1658) (1659) (1660) (1661) (1662) (1663) (1664) (1665) (1666) (1667) (1668) (1669) (1670) (1671) (1672) (1673) (1674) (1675) (1676) (1677) (1678) (1679) (1680) (1681) (1682) (1683) (1684) (1685) (1686) (1687) (1688) (1689) (1690) (1691) (1692) (1693) (1694) (1695) (1696) (1697) (1698) (1699) (1700) (1701) (1702) (1703) (1704) (1705) (1706) (1707) (1708) (1709) (1710) (1711) (1712) (1713) (1714) (1715) (1716) (1717) (1718) (1719) (1720) (1721) (1722) (1723) (1724) (1725) (1726) (1727) (1728) (1729) (1730) (1731) (1732) (1733) (1734) (1735) (1736) (1737) (1738) (1739) (1740) (1741) (1742) (1743) (1744) (1745) (1746) (1747) (1748) (1749) (1750) (1751) (1752) (1753) (1754) (1755) (1756) (1757) (1758) (1759) (1760) (1761) (1762) (1763) (1764) (1765) (1766) (1767) (1768) (1769) (1770) (1771) (1772) (1773) (1774) (1775) (1776) (1777) (1778) (1779) (1780) (1781) (1782) (1783) (1784) (1785) (1786) (1787) (1788) (1789) (1790) (1791) (1792) (1793) (1794) (1795) (1796) (1797) (1798) (1799) (1800) (1801) (1802) (1803) (1804) (1805) (1806) (1807) (1808) (1809) (1810) (1811) (1812) (1813) (1814) (1815) (1816) (1817) (1818) (1819) (1820) (1821) (1822) (1823) (1824) (1825) (1826) (1827) (1828) (1829) (1830) (1831) (1832) (1833) (1834) (1835) (1836) (1837) (1838) (1839) (1840) (1841) (1842) (1843) (1844) (1845) (1846) (1847) (1848) (1849) (1850) (1851) (1852) (1853) (1854) (1855) (1856) (1857) (1858) (1859) (1860) (1861) (1862) (1863) (1864) (1865) (1866) (1867) (1868) (1869) (1870) (1871) (1872) (1873) (1874) (1875) (1876) (1877) (1878) (1879) (1880) (1881) (1882) (1883) (1884) (1885) (1886) (1887) (1888) (1889) (1890) (1891) (1892) (1893) (1894) (1895) (1896) (1897) (1898) (1899) (1900) (1901) (1902) (1903) (1904) (1905) (1906) (1907) (1908) (1909) (1910) (1911) (1912) (1913) (1914) (1915) (1916) (1917) (1918) (1919) (1920) (1921) (1922) (1923) (1924) (1925) (1926) (1927) (1928) (1929) (1930) (1931) (1932) (1933) (1934) (1935) (1936) (1937) (1938) (1939) (1940) (1941) (1942) (1943) (1944) (1945) (1946) (1947) (1948) (1949) (1950) (1951) (1952) (1953) (1954) (1955) (1956) (1957) (1958) (1959) (1960) (1961) (1962) (1963) (1964) (1965) (1966) (1967) (1968) (1969) (1970) (1971) (1972) (1973) (1974) (1975) (1976) (1977) (1978) (1979) (1980) (1981) (1982) (1983) (1984) (1985) (1986) (1987) (1988) (1989) (1990) (1991) (1992) (1993) (1994) (1995) (1996) (1997) (1998) (1999) (2000) (2001) (2002) (2003) (2004) (2005) (2006) (2007) (2008) (2009) (2010) (2011) (2012) (2013) (2014) (2015) (2016) (2017) (2018) (2019) (2020) (2021) (2022) (2023) (2024) (2025) (2026) (2027) (2028) (2029) (2030) (2031) (2032) (2033) (2034) (2035) (2036) (2037) (2038) (2039) (2040) (2041) (2042) (2043) (2044) (2045) (2046) (2047) (2048) (2049) (2050) (2051) (2052) (2053) (2054) (2055) (2056) (2057) (2058) (2059) (2060) (2061) (2062) (2063) (2064) (2065) (2066) (2067) (2068) (2069) (2070) (2071) (2072) (2073) (2074) (2075) (2076) (2077) (2078) (2079) (2080) (2081) (2082) (2083) (2084) (2085) (2086) (2087) (2088) (2089) (2090) (2091) (2092) (2093) (2094) (2095) (2096) (2097) (2098) (2099) (2100) (2101) (2102) (2103) (2104) (2105) (2106) (2107) (2108) (2109) (2110) (2111) (2112) (2113) (2114) (2115) (2116) (2117) (2118) (2119) (2120) (2121) (2122) (2123) (2124) (2125) (2126) (2127) (2128) (2129) (2130) (2131) (2132) (2133) (2134) (2135) (2136) (2137) (2138) (2139) (2140) (2141) (2142) (2143) (2144) (2145) (2146) (2147) (2148) (2149) (2150) (2151) (2152) (2153) (2154) (2155) (2156) (2157) (2158) (2159) (2160) (2161) (2162) (2163) (2164) (2165) (2166) (2167) (2168) (2169) (2170) (2171) (2172) (2173) (2174) (2175) (2176) (2177) (2178) (2179) (2180) (2181) (2182) (2183) (2184) (2185) (2186) (2187) (2188) (2189) (2190) (2191) (2192) (2193) (2194) (2195) (2196) (2197) (2198) (2199) (2200) (2201) (2202) (2203) (2204) (2205) (2206) (2207) (2208) (2209) (2210) (2211) (2212) (2213) (2214) (2215) (2216) (2217) (2218) (2219) (2220) (2221) (2222) (2223) (2224) (2225) (2226) (2227) (2228) (2229) (2230) (2231) (2232) (2233) (2234) (2235) (2236) (2237) (2238) (2239) (2240) (2241) (2242) (2243) (2244) (2245) (2246) (2247) (2248) (2249) (2250) (2251) (2252) (2253) (2254) (2255) (2256) (2257) (2258) (2259) (2260) (2261) (2262) (2263) (2264) (2265) (2266) (2267) (2268) (2269) (2270) (2271) (2272) (2273) (2274) (2275) (2276) (2277) (2278) (2279) (2280) (2281) (2282) (2283) (2284) (2285) (2286) (2287) (2288) (2289) (2290) (2291) (2292) (2293) (2294) (2295) (2296) (2297) (2298) (2299) (2300) (2301) (2302) (2303) (2304) (2305) (2306) (2307) (2308) (2309) (2310) (2311) (2312) (2313) (2314) (2315) (2316) (2317) (2318) (2319) (2320) (2321) (2322) (2323) (2324) (2325) (2326) (2327) (2328) (2329) (2330) (2331) (2332) (2333) (2334) (2335) (2336) (2337) (2338) (2339) (2340) (2341) (2342) (2343) (2344) (2345) (2346) (2347) (2348) (2349) (2350) (2351) (2352) (2353) (2354) (2355) (2356) (2357) (2358) (2359) (2360) (2361) (2362) (2363) (2364) (2365) (2366) (2367) (2368) (2369) (2370) (2371) (2372) (2373) (2374) (2375) (2376) (2377) (2378) (2379) (2380) (2381) (2382) (2383) (2384) (2385) (2386) (2387) (2388) (2389) (2390) (2391) (2392) (2393) (2394) (2395) (2396) (2397) (2398) (2399) (2400) (2401) (2402) (2403) (2404) (2405) (2406) (2407) (2408) (2409) (2410) (2411) (2412) (2413) (2414) (2415) (2416) (2417) (2418) (2419) (2420) (2421) (2422) (2423) (2424) (2425) (2426) (2427) (2428) (2429) (2430) (2431) (2432) (2433) (2434) (2435) (2436) (2437) (2438) (2439) (2440) (2441) (2442) (2443) (2444) (2445) (2446) (2447) (2448) (2449) (2450) (2451) (2452) (2453) (2454) (2455) (2456) (2457) (2458) (2459) (2460) (2461) (2462) (2463) (2464) (2465) (2466) (2467) (2468) (2469) (2470) (2471) (2472) (2473) (2474) (2475) (2476) (2477) (2478) (2479) (2480) (2481) (2482) (2483) (2484) (2485) (2486) (2487) (2488) (2489) (2490) (2491) (2492) (2493) (2494) (2495) (2496) (2497) (2498) (2499) (2500) (2501) (2502) (2503) (2504) (2505) (2506) (2507) (2508) (2509) (2510) (2511) (2512) (2513) (2514) (2515) (2516) (2517) (2518) (2519) (2520) (2521) (2522) (2523) (2524) (2525) (2526) (2527) (2528) (2529) (2530) (2531) (2532) (2533) (2534) (2535) (2536) (2537) (2538) (2539) (2540) (2541) (2542) (2543) (2544) (2545) (2546) (2547) (2548) (2549) (2550) (2551) (2552) (2553) (2554) (2555) (2556) (2557) (2558) (2559) (2560) (2561) (2562) (2563) (2564) (2565) (2566) (2567) (2568) (2569) (2570) (2571) (2572) (2573) (2574) (2575) (2576) (2577) (2578) (2579) (2580) (2581) (2582) (2583) (2584) (2585) (2586) (2587) (2588) (2589) (2590) (2591) (2592) (2593) (2594) (2595) (2596) (2597) (2598) (2599) (2600) (2601) (2602) (2603) (2604) (2605) (2606) (2607) (2608) (2609) (2610) (2611) (2612) (2613) (2614) (2615) (2616) (2617) (2618) (2619) (2620) (2621) (2622) (2623) (2624) (2625) (2626) (2627) (2628) (2629) (2630) (2631) (2632) (2633) (2634) (2635) (2636) (2637) (2638) (2639) (2640) (2641) (2642) (2643) (2644) (2645) (2646) (2647) (2648) (2649) (2650) (2651) (2652) (2653) (2654) (2655) (2656) (2657) (2658) (2659) (2660) (2661) (2662) (2663) (2664) (2665) (2666) (2667) (2668) (2669) (2670) (2671) (2672) (2673) (2674) (2675) (2676) (2677) (2678) (2679) (2680) (2681) (2682) (2683) (2684) (2685) (2686) (2687) (2688) (2689) (2690) (2691) (2692) (2693) (2694) (2695) (2696) (2697) (2698) (2699) (2700) (2701) (2702) (2703) (2704) (2705) (2706) (2707) (2708) (2709) (2710) (2711) (2712) (2713) (2714) (2715) (2716) (2717) (2718) (2719) (2720) (2721) (2722) (2723) (2724) (2725) (2726) (2727) (2728) (2729) (2730) (2731) (2732) (2733) (2734) (2735) (2736) (2737) (2738) (2739) (2740) (2741) (2742) (2743) (2744) (2745) (2746) (2747) (2748) (2749) (2750) (2751) (2752) (2753) (2754) (2755) (2756) (2757) (2758) (2759) (2760) (2761) (2762) (2763) (2764) (2765) (2766) (2767) (2768) (2769) (2770) (2771) (2772) (2773) (2774) (2775) (2776) (2777) (2778) (2779) (2780) (2781) (2782) (2783) (2784) (2785) (2786) (2787) (2788) (2789) (2790) (2791) (2792) (2793) (2794) (2795) (2796) (2797) (2798) (2799) (2800) (2801) (2802) (2803) (2804) (2805) (2806) (2807) (2808) (2809) (2810) (2811) (2812) (2813) (2814) (2815) (2816) (2817) (2818) (2819) (2820) (2821) (2822) (2823) (2824) (2825) (2826) (2827) (2828) (2829) (2830) (2831) (2832) (2833) (2834) (2835) (2836) (2837) (2838) (2839) (2840) (2841) (2842) (2843) (2844) (2845) (2846) (2847) (2848) (2849) (2850) (2851) (2852) (2853) (2854) (2855) (2856) (2857) (2858) (2859) (2860) (2861) (2862) (2863) (2864) (2865) (2866) (2867) (2868) (2869) (2870) (2871) (2872) (2873) (2874) (2875) (2876) (2877) (2878) (2879) (2880) (2881) (2882) (2883) (2884) (2885) (28

natları üzerinde gelir. Yüzünün güzelliği H. Y. P. ...
ber'in güzelliğine benzer.»

İbni Abbas (R.A.) Hazretleri naklediyor ki

«Ashab-ı kirâmdan bazı zevat bilmeden çadırlarını bu ...
rin üstüne kurmuşlardı. Bir ara kabirde bir adamın MÜLK sū-
resi okuduğu işitildi. Ürpeldiler ve durumu gelip Resûlullah
Efendimiz'e anlattılar. Bunun üzerine Efendimiz (A.S.) şoyk
buyurdu: «Mülk sūresi kabir azabını engelleyicidir, azabdan
kurtarıcıdır.»

Nitekim Resulul

YE diye adl.

KIA denliirdi

İbni Mes'ud (R.A.)

Kabirde ölen kimsenin baş ucundan gelinmel
(Melek) buradan size vol vaktur, çünkü bu adamın
MÜLK sūresi okunurdu. Avak tarafından gelinmel
bura dan da size vol vaktur; çünkü bu adam kalkıp MÜL
resini okurdu. İç kısmı tarafından gelinmek istenili
da size vol vaktur, çünkü bu adam MÜLK sūresini ez
içinde taşırdı

Evet, gece ve gündüz birer defa bu sūreyi okuyan kimse
cidden çok güzel bir amelde bulunmuş olur. Rûhu'l-Bevân Tef-
sirinde de bu husus etraflıca açıklanmıştır

Bilmiş ol ki: YÂ-SİN sūresinin esrarı sonunda, MÜLK sū-
resinin esrarı başındadır. Mülk sūresini okumaya devam eden
kimseye bu sūrenin sıfatı yüksek bir mertebe ve büyük bir ma-
kam ile donüp gelir. Böylece o kimse bir nice mal ve mülkte
tasarruf etme imkânına erişmiş olur. Aynı zamanda hem er-
kekler, hem kadınlar arasında sevilen ve sayılan bir kimse olur.
Hükümdar ve devlet büyükleri yanında gayet heybetli tanınır.

Havass ehlinden bazısı şöyle demiştir:

— Mülk sūresini okumaya devam eden kimse define ve ha-
zinelere rastlar. Bu sūrede bir nice esrar vardır. Cahiller elin-
de ovuncak olmasın diye bu esrar anlatılmayıp terkedilmiştir.

MÜLK sūresinde ELÂ YA'LEMÜ MEN HALEKA VE
VE'L-LÂTÎFÜ'L-HABÎR cümlesindeki özellik hastaya yarar. Sa-
lar, belâyı def'eder, musibetleri geri çevirir, fakirliği önler. Ki-
si bununla makam ve mertebelere nâil olur. Gaibden bununla
haber alabilir. Define ve hazineleri, çeşitli menfaatleri öğren-
me imkânına erişebilir. Ancak bunların gerçekleşebilmesi için
belirtülen âyeti iki bin on iki defa okuması tavsiye edilmiştir
İbni Mubârek (R.A.) de bu hususu bilhassa belirtmişti

AMME YETESÂELÛN SÛRESİNİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER

Resulüallah Efendimiz bu konuda şöyle buyurdu:

AMME YETFSÂELÛN sūresini okuyan kimseye Cenâb-ı
Allah kıyâmet günü soğuk bir şarapla ikramda bulunur.»

Amme yetesâelûn sūresini öğrenin. Kaaf ve'l-Kur'ânî'l-
mecid, ve'n-necmî izâ hevâ, ve'semâi ve't-tarik sūrelerini de öğ-
renin. Eğer bu sūrelerde neler bulunduğunu bilmiş olsaydı-
nız meşgul olduğunuz işleri bırakırdınız, sadece bunları öğ-
renmeye çalışırdınız. Bunlarla Allah'a yaklaşırdınız. Allah da
şirk (kendisine ortak koşmak) hariç diğer günahlarınızı (kul
hakkı müstesna olmak üzere) bağışlardı.» (104)

Yapılan rivâyete göre, Hazret-i Ebubekir Sıddık (R.A.)
Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e şöyle demişti

Ya Resûlellah! Yaşlılık pek erken size geldi!

Resûlullah ona şu cevabı vermiştir:

— Beni yaşlandıran, saç ve sakalımı ağartan Hûd sūresi
olmuştur.

Diger bir rivayette ise şöyle buyurmuştur: «Benim saç ve
sakalımı ağartan, Hûd, Vâkıa, Mürselât, Amme yetesâelûn ve
Ize's Şemsü Kuvviret sūreleri olmuştur.»

Bunların hepsinde de esrarın keşfi özelliği mevcuttur. Ay-
nı zamanda hadis-i şerifte, bu sūreleri öğrenen kimsenin ma-
nalarını da öğrenmesine isaret vardır. Çünkü maksad ancak

bunların manasını bilmekle elde edilir. Ayrıca bu sûrelerde şu hususların da açıklandığına dikkatler çekiliyor: Kıyamet uzun tûsü yapılan vâidler ve bunları anlayıp gözönünde bulundurmamak insanı vaslandırdı. Bu nedenle şişman ilim sahipleri, muleh-ham kurra'lar verilmiştir. Çünkü bunların şişmanlaması bu sûrelerdeki zuhûllerindendir. Zuhûl etmemiş olsalardı, okuduklarının derin anlamını, esrar ve hikmetini kalblerinde tamamiyle bulunsalardı, üzüntüden erirlerdi. Çünkü yağlanmak şişmanlamak üzüntüyle bulikte bağdasamaz. İmam Şâfiî (rahmetullahi aleyh) diyor ki: «Şişman, yağlı kimse bağdasamaz. Ancak Muhammed bin Hasan müstesna.» İmam Şâfiî'ne kendisine soruldu.

Neden ya İmam?

Çünkü insan şu dünyada eğer aklını kullanmazsa iki halden biriyle karşı karşıyadır: Ya âhireti için üzülp duracak, ya da dünyası için.. Şişmanlık ve yağlanmak bu iki üzüntüyle de bağdasamaz. Bu iki manadan yoksun olan kimse dört ayaklılar seviyesine düşmüş olur.

Diyer cevap vermiştir. Aynı rivâyeti Ruhu'l-Bevân sahibi kendi tefsirinde nakletmiştir.

Bu sûrenin özelliklerinden biri de şudur: Gecelevin uy kusu gelmeyen kimse Ve cealnâ neymekum subatâ âvetini okuyup tekiatladığında arzusu yerine gelir. Çünkü bu birçok defalar tecrübe edilmiştir.

BAZI SÜRELERİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRID OLAN SAHİH HADİSLER VE ONLARIN ÖZELLİKLERİ

Resulullah (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor:

«Tesbîhlerin en üstününü unuttum..»

Bunun üzerine Ubey bin Kâ'b (R.A.) dedi ki:

«Sebbih isme rabbike'l-a'lâ olabilir»

«Evet, öyledir buyurdular. (1077)»

Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki: Resulullah (S.A.V.) Efendimiz Sebbih isme rabbike'l-a'lâ sûresini çok severdi. (1078)

(1077) Ebu Ubeyd, Ebu Tamim (R.A.)'den.
(1078) Ahmed bin Hanbel, Mijâzu'l-Mesâ.

Anhâ) diyor ki: Resulullah Efendimiz vitirden önce kıldığı iki rek'atte Sebbih isme rabbike'l-a'lâ ile Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûrelerini okurdu. Vitirde ise Kul Hüvallahü Ehad, kul eûzü bi'Rabbi'l-Felâki ve kul eûzü bi'Rabbi'n-Nâsi sûrelerini okurdu.

el-Maalim kitabında da bu rivâyetler nakledilmiştir. İmam Şâfiî ile İmam Mâlik bu rivâyetle amel etmişlerdir. İmam Ebû Hanîfe ile İmam Ahmed bin Hanbel'e göre ise müstehab olan, üçüncü rek'atte İhlâs sûresini okumaktır. Ruhu'l-Bevân Tefsiri'nde de bu husus açıklanmıştır.

Resulullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyuruyor:

«Allah şüphesiz Lem yekün'l-lezlyne keferû sûresini okununca onu işittir de şöyle buyurur: Okuyan kuluma müjde verin; izzetime andolsun ki seni dünya ve âhîret hallerinden hiçbir hal ve durumunda unutmayacağım. (Yâni rahmet ve inâvetimi senden eksik kılmayacağım) ve her halde cennette sana bir imkân verip seni oraya yerleştireceğim; öyle ki çok hoşnud olacaksın.»¹⁰⁷⁹

«Şüphesiz ki Allahü Teâlâ Lem yekün'l-lezlyne keferû sûresinin okunmasını işittir de şöyle buyurur: Kuluma müjde verin: izzetime andolsun ki sen hoşnud oluncaya kadar cennette sana bir mekân verip seni oraya yerleştireceğim.»¹⁰⁸⁰

«Şüphesiz mukarrib olan melekler Lem yekün'l-lezlyne keferû sûresini Allah gökleri ve yerl yarattığından beri okumakta ve bir an olsun buna ara vermemektedirler.»¹⁰⁸¹

«İzâ zülzilet sûresini okuyan kimseye bu, Kur'ân'ın yarısını okumuşcasına denk gelir.»¹⁰⁸²

«İzâ zülzilet sûresi Kur'ân'ın yarısına, Ve'lâdlyât sûresi de diğer yarısına denk gelir.»¹⁰⁸³

(1079) Ebu Müsâ el-Müzenî.

(1080) Ebu Nuaym; İsmâil bin Ebu Hakem el-Müzenî'den.

(1081) Kastalânî.

(1082) Tirmizî; Enes bin Mâlik (R.A.)'den.

(1083) Ebu Ubeyd, Mürsel-i Hasan'dan çıkarmıştır.

İmam Süyutî el-İtikan adlı eserinde bu rivâyetleri nakletmiş ve gerekli açıklamayı yapmıştır.

«İzâ zülzilet sûresi Kur'ân'ın yarısına; Kul hüvallahü ehad üçte birine, Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresi dörtte birine denktir.»¹⁰⁸⁴

Mişkâtü'l-Mesâbih'de de bu hadisler nakledilmiştir:

«Sizden biriniz her gün bin âyet okumaya güç getiremez mi?» diye sorup da ashâb-ı kirâm: «Kim güç getirebilir?» diye cevap verdiklerinde Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: «Elhâkü-mü't-tekâsür sûresini okumaya güç getiremez mi?»¹⁰⁸⁵

«Elhâkü-mü't-tekâsür sûresini okuyan kimse melekût âleminde şükrünü ödeyen kimse olarak çağrılır.»¹⁰⁸⁶

Süyutî aynı hadisi Câmiu's-Sağir'de nakletmiştir.

«Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresi Kur'ân'ın dörtte birine denktir.»¹⁰⁸⁷

«Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresini okuyan kimseye, Kur'ân'ın dörtte birini okumuşcasına sevâp verilir. İlâhî dergâhtan kovulmuş şeytanlar ondan uzaklaşır. Şirk (Allah'a ortak koşmak)tan kurtulur; en büyük korku (kıyâmet günündeki dehşet)den âfiyet içinde kahr.»¹⁰⁸⁸

«Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresini oku ve sonra da bunu okuyup bitirme üzerine uyu. Çünkü bu sûre şirkten kurtulmanın beratıdır.»¹⁰⁸⁹

«Sizi Allah'a ortak koşmaktan kurtaran bir kelimeye ırşad edeyim mi? Uyuyacağınız zaman Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresini okuyun.»¹⁰⁹⁰

«Münâfık, kuşluk (duhâ) namazını kılmaz ve Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresini okumaz.»¹⁰⁹¹

(1084) Tirmizî; İbnî Abbas (R.A.)'den.

(1085) Hâkim; İbnî Ömer (R.A.)'den.

(1086) Fırdevs; Esmâ Binti Amîr (R. Anhâ)'dan.

(1087) Ebû Ubeyd; İbnî Abbas (R.A.)'den.

(1088) et-Teysir.

(1089) Ahmed bin Handel, Hâkim; Nevfel bin Muaviye (R.A.)'den.

(1090) Ebû Ya'îd; İbnî Abbas (R.A.)'den.

(1091) Fırdevs; Abdullah bin Cerad (R.A.)'den.

«İzâ câe nasrullah sûresi Kur'ân'ın dörtte birine denktir.»

İmam Suyûtî bu rivâyeti el-İtikan adlı kitabında nakletmiş ve lüzumlu açıklamayı yapmıştır.¹⁰⁹²

Urve bin Nevfel'in (R.A.) babası, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e dedi ki:

— Yatağıma uyumak üzere girdiğimde o sırada okumam için bana bir şey öğret.

— Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresini oku. Çünkü bu sûre şirkten kurtulmanın beratıdır, buyurdu.

el-Mişkât kitabında da bu hadis nakledilmiştir.

Yapılan rivâyete göre, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

«On şey var ki diğer on şeyi engeller: Fâtîha sûresi Rabbin gazabını; Yâ-Sîn sûresi kıyâmet susuzluğunu; Duhân sûresi kıyâmet korku ve dehşetini; Vâkıa sûresi fakirliği, sıkıntıyı; Mülk sûresi kabir azabını; Kevser sûresi hasımların kin ve intikamlarını; Kâfirûn sûresi küfrü, ölüm anında imansız gitmeyi; İhlâs sûresi iktiyüzlülük, bozgunculuk ve fitneyi; Felâk sûresi hasedçilerin hasedini ve Nas sûresi vesveseyi engelleyip önler.»¹⁰⁹³

O halde kim Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresini okursa şirkten berî kahr. Kovulmuş şeytanlar kendisinden uzaklaşır ve o kimse kıyâmetin en büyük korku ve dehşetinden emin olur. Bu sûre Kur'ân'ın dörtte birine denktir.

Nitekim hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

«Çocuklarınıza emredin; uyurken Kul yâ Eyyühe'l-kâfirûn sûresini okusunlar. Böylece gece onlara hiçbir şey âriz olmaz.»

Bir yolculuğa çıkan kimse şu beş sûreyi okusun:

1. Kul yâ Eyyühe'l-kâfirûn.
2. İzâ câe nasrullah.
3. Kul hüvallahü ehad.
4. Kul Eûzü bi-rabbi'l-felâk.

(1092) Tirmizî; Enes (R.A.)'den.

(1093) Mişkât-ı Mesâbih.

5 Kul Eûzü bi-rabbi'n-nâs.

Aynı husus Rûhu'l-Beyân Tefsiri'nde de belirtilmiştir

DUHÂ VE ELEM NEŞRAH LEKE SÜRELERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN HADİSLER VE BU SÜRELERİN ÖZELLİĞİ

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu :

«Kim güneş doğarken ve batarken Duhâ sûresini yedi defa okursa, hiçbir şeyi zay'olmaz, hiçbir şeyi kaçıp gitmez, hiçbir şeyi çalınmaz. Evine fesad girmez. Veba ve kolera gibi bulaşıcı hastalıklar evinden içeri girmez. (Bu gibi mikroplardan sakınma fikri kafasında doğar). Ne kadar bir hırsız ya da kötü niyetle kapıya gelen kimse onun evine geceleyin yaklaşmak isterse, evin çevresinde demirden bir hisar bulunduğunu ve içeriye girilecek bir yol bulunmadığını görür.»¹⁰⁹⁴

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz konumuzla ilgili olarak şöyle buyuruyor :

«Kim bir yardım ve yardımcı, iane ve imdadına yetiştirici istiyorsa üç defa şöyle söylesin: Ya İbâdellâh einunî.»

Bu tecrübe edilmiştir.¹⁰⁹⁶ Aliyü'l-Kaari'de de aynı husus belirtilmiştir. Aliyü'l-Kaari bunu el-Hısn şerhinde nakledip gerekli açıklamayı yapmıştır. İmam Gazâlî (rahmetullahi aleyh) diyor ki: Selef-i salihinden bir cemaatin şöyle yaptığı rivâyet ediliyor: Onlar bir şey kaybettiklerinde Duhâ sûresini okurlar ve böylece o şeyi bulmuş olurlardı.

Kimin bir şeyi kaybolur veya zay'olur, ya da bir köle ve cariyesi kaçıp giderse, cuma günü sekiz rek'at kuşluk namazı kılsın. Namaz bitince yedi defa Duhâ sûresini okuyup şu duâyı yapsın :

(1094) Ubey bin Kâ'b, Havass-ı Kur'an.

(1095) Taberânî; Utbe bin Gazevan (R.A.)'den

يَجْمَعُ نَجَائِبَ يَارَادُ كُلَّ غَائِبٍ يَأْجُمِعُ الشَّاتَاتِ يَأْمَنُ مَقَالِيدَ الْأُمُورِ
بِيَدِهِ أَجْمَعُ عَنِّي ضَائِعِي أَوْ أَجْمَعُ ضَائِعِ فَلَانَ بْنِ فَلَانَ عَلَيْهِ لِأَجَامِعُ
لَهُ إِلَّا أَنْتَ

Duânın Türkçe anlamı :

«Ey acâib şeyleri toplayıp bir araya getiren!. Ey kaybolan her şeyi geri çeviren! Ey dağınık şeyleri bir araya getiren.. Ey her şeyin anahtarı elinde bulunan!. Kaybettiğim şeyi benimle bir araya getir. (Ya da) falan oğlu filânın kaybettiğini onunla bir araya getir. Bunu bir araya getirip toplayan ancak sensin sen...¹⁰⁹⁶»

Zeynüddin el-Bekri'den yapılan rivâyette deniliyor ki :

«Kim her gün kırk defa okumak üzere kırk gün Duhâ sûresine devam eder ve her gün bu sûreyi belirtilen sayıda okuduktan sonra şu duâyı okur :

لِلّٰهِ مَا عَنِّيْ يٰمُعْنِيْ اُعْنِنِيْ عَنِّيْ لَا اَخَافُ بَعْدَهُ فَقْرًا وَ هَدًى وَ نَصْرًا
ضَالٌّ وَ عَمِيٌّ قَاتِيْ جَاهِلٍ

Türkçe anlamı :

«Allah'ım!. Ya Ganiy! (Ey zengin olan!) Ey zenginleştiren!. Beni oyle bir zenginlikle zenginleştire ki ondan sonra bir daha fakirlikten korkmayayım.. Beni doğru yola erdirt, çünkü ben sapıtmışım.. Bana öğret, çünkü ben cahilim..»

Bu sebeple Allah onu uykusunda ya da uyanık bulunduğu halde, gayret ve yeteneğine göre kendisine hikmet öğretecek birini gönderir.¹⁰⁹⁷

(1096) ed-Dürrü'n-Nazim.

(1097) Havass-ı Kur'an, Şemsü'l-Maârif.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki :

«Elem neşrah leke sûresini okuyan kimse, sanki ben kederli bulunduğumda bana gelmiş ve beni o kederden alkoymuş olur.»¹⁰⁹⁸

Kim de farz namazları muteakip Elem neşrah leke sûresine devam ederse Allah onun işini kolaylaştırır, üzüntü ve kederini giderir ve ummadığı yerden onu rızıklandırır. Nitekim ilim adamlarından bazıları, bu sûrenin okunması rızkı kolaylaştırır, demişlerdir. Aynı zamanda kalbi ferahlatır, sıkıntıyı giderir, üzerine tembellik çöken kimseyi harekete geçirip durumunu düzeltir. İbâdetteki gevşekliği, günlük hayatı kazanma çabalarındaki duraklamayı önler. Yeter ki okumasına devam etmiş olsun.

Her farz namazdan sonra bu sûreyi dokuz defa okuyan kimsenin Cenâb-ı Allah sıkıntı bağlarını çözer, rızkını kolaylaştırır.

Kırk gün üst üste hiç ara vermeden farz namazları muteakip kırk defa bu sûreyi okuyan kimseyi hiç şüphe yoktur ki zengin kılar.

Elem neşrah leke sûresinin özelliklerinden bazıları :

Dünya ya da âhiret işlerinden bir işi zorlaşan kimse abdest alıp iki rek'at namaz kılar; Fâtiha'dan sonra kendisine kolay gelen sûreyi okur, sonra da kıbleye yönelip bu sûreyi harfleri sayısınca okur ve hacetini dile getirir. Allah'ın izniyle arzu ve ihtiyacı karşılanır.

Kim de bu sûreyi kuşluk vakti ikiyüz defa okursa kendisi buna benzer birtakım özelliklere mazhar olur.

Bu sûreyi arzuladığı her şey için veya korktuğu şeylerden korunmak ve onları def'etmek için her gün 100 kere okuyan ve her başlayışta Besmele çeken kimse, arzusu yerine gelinceye kadar buna devam etsin. Sonra da dikkat etsin. durum ne oluyor?!

Bu sûreyi cam bir kavanoz içine yazıp onu gül suyu ile

(1098) Râhu'l-Beyân Tefsiri

çalkaladıktan sonra içecek olursa kendisinde bulunan üzüntü ve keder, korku ve endişe zâil olur.

Âriflerden bazıları demiş ki: Hafızası zayıflayan kimse bu sûrenin tamamını yazıp su ile yıkadıktan sonra onu ya oruçlu olmadığı bir vakitte ya da iftar vaktinde yedi gün üstüste içecek olursa, hafızası kuvvetlenir ve işittiği meseleleri kafasında tutmak artık zor bir keyfiyet olmaz.¹⁰⁹⁹

Bu sûrenin özelliklerinden biri de şudur: Sıtma ve benzeri ateşli hastalıkları gidermek için keten iplik alınır, sûre okunmaya başlanır. Her Kâf telâffuz edilince o ipliğe bir düğüm vurulur ve sıtmalı olan kimse o ipliği sol koluna bağlar Allah'ın izniyle hastalıktan kurtulur.¹¹⁰⁰

Bu birçok defalar denenmiştir. Havass-ı Kur'an'da bundan bahsedilmiş ve gerekli açıklama yapılmıştır.

KADİR VE KEVSER SÜRELERİNİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BU İKİ SÜRENİN ÖZELLİKLERİ

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki

«Kadir sûresini okuyan kimseye Ramazan orucu ve Kadir Gecesinde ihyâ etme sevâbı verilir.»¹¹⁰¹

«Cenâb-ı Hak Kadir sûresini yüz defa okuyan kimsenin kalbine İsm-i A'zam'ını sokar. O kul dilediği kadar duâ eder ve hacetleri karşılanır.»

Kim de cuma günü KADİR sûresini bin defa okursa, ölmeden önce Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yasında gö-

1099

Resûlullah Efendimiz bir hadislerin¹ ile buyurdular
«Sizinle İblis arasında, Ye'cüc-Me'cüc seddi gibi bir sed-

(1099) Havass-ı Kur'an

(1100) Bu ilâç ve doktor bulunmadığı yerlerde mânevî bir tedavi yolu olarak geçerli olabilir. Ama, ilâç ve doktorun bulunduğu yerlerde bu tür yollara baş vurmak İslâm'ın hayat nizamına uymaz. (Mütercim)

(1101) Râhu'l-Beyân Tefsiri.

din Allah tarafından konulmasını arzu ediyorsanız sabah ve akşam namazlarından sonra üçer defa İnnâ Enzelnâ sûresini yerinizden henüz kalkmadan okuyunuz ve sonra şöyle duâ ediniz: Ya Allah!. Ey Kudret sahibi!. Benim üzüntü ve kederimi gider..»¹¹⁰²

Hazret-i Ali'den (R.A.) yapılan rivâyete göre, Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurmuştur

«Kim İnnâ Enzelnâ sûresini Kadir Gecesi okursa, Allah ona bu sûrenin her âyetine karşılık İncil'i okuyan kimsenin sevabını verir.»

«Kim Kadir Gecesi farzlarından bir farzda İnnâ Enzelnâ sûresini okursa, bir çağrıcı şöyle seslenir: Ey Allah'ın kulu! (Kul hakkı hariç) geçmiş günahların bağışlandı. Sen artık bu amelini yenile..»¹¹⁰³

«İnnâ enzelnâhü fi leyletil kadri sûresini okuyan kimse nin sesi okurken kelimelerin çıkmasıyla cereyan ettikçe, sanki kılıcını sıyırması da Allah yolunda savaşıyormuş gibi (sevap kazanılır). Bu sûreyi gizli okuyan kimse Allah yolunda kana boyanmış gibi olur. Bu sûreyi on defa okuyan kimsenin bin tane (küçük) günahı bağışlanır. Sefere çıktığında okuyan kimse salimen evine dönme imkânını bulmuş olur. Dağa çıkarken okuyan kimseyle şeytanlar arasına bu sûre girmiş olur. Yâni şeytanlar ona zarar veremez. Hayvanına binince bu sûreyi okuyan kimse selâmet içinde ve bağışlanmış olarak hayvanından iner. Bu sûreyi yazıp içen kimse hayat suyunu içmiş olur. Bu sûreyi büyük bir kaba yazdıktan sonra elbisesini o kaba daldıran kimse ebediyen zinâ etmez. Bu sûreyi yazıp namazgâhına su ile serpen kimsenin o yerde kıldığı namaz kabul olunur. Yine bu sûreyi yazıp suyunu bir hastanın ya da definin üzerine okursa Allah'ın izniyle iyileşir. Kim de çocuğunun alnından tutup bu sûreyi üzerine okursa, çocuğunda arzu ettiği hu-

(1102) ed-Dürrü'n-Nazim.

(1103) Hüseyin bin Ali (R.A.)

susları görmeyi Allah ona nasib eder.¹¹⁰⁴

Bilmiş ol ki: İNNÂ ENZELNÂHÜ sûresi fakirler için zenginliktir, zayıflar için izzet ve şereftir, belâyı, hastalığı daha çok def'edicidir. Azâbdan kurtarıp güven sağlayıcıdır. Dünya ve âhiret mihnetinden kurtarıcıdır. Okuyucusu sıhhat üzere olur, âfiyet bulur. Üzerine ruhaniler iner, kendisine hemen cevap verirler.

İmam Temimi de aynı hususları belirtmiştir.

KADİR sûresinin özelliklerinden biri de şudur

Bu sûreyi okumaya devam eden kimseye yüce makamlardaki ruhaniler hazır olurlar. Bunu arzuladığın zaman kalbin bütün himmetiyle bu sûreyi okumaya devam et, niyetini hâlis kıl

Ârif olan bazı ilim adamları kendi dostlarından birine demisler ki

Sana İSM-İ A'ZAM'ı öğretelim mi?

O da :

Evet, demiş.

O halde Elhamdu lillâhi rabbi'l-âlemin, Kul hüvallahü l-hadîd okuyun. Âyet-i Kürsî'yi ve bir de İnnâ enzelnâhü fi leyletil kadri sûresini oku, sonra kibleye yönelerek arzu ettiğin şekilde duâ et, Allah şüphesiz senin duânı kabul buyurur, demisler

Kim de sevdiği kimsenin alına el koyup İnnâ enzelnâhü sûresini okursa, şüphesiz ki Allah ona sevdiği şey'i gösterir. Kim de bu sûreyi abdest aldıktan sonra okursa, ayağa kalkınca günahsız olarak kalkmış olur. Anasından doğduğu gündeki gibi temiz olur. (Yâni küçük günahları bağışlanır.)

ŞEYH EBÛ HASEN ŞAZELÎ (Rahmetullahi aleyh) diyor ki :

«Sözünde doğru olmanı arzu ediyorsan, İnnâ Enzelnâhü Fi Leyletil-Kadri sûresini okumak suretiyle bu hususta kendine yardımcı ol!...»¹¹⁰⁵

(1104) Tefstr-ı Haneft.

(1105) ed-Dürrü'n-Nazim.

Meşayih'tan bazısı demiştir ki :

«Her kim Kadir, Kâfirûn ve İhlâs sûrelerini temiz bir su üzerine on defa okuduktan sonra onu yeni elbisesinin üzerine serpecek olursa, o elbise üzerinde bulunduğu müddetçe mübarek bir hayat geçirir.»

Diğer bir rivâyette ise şöyle deniliyor :

Kim bu sûreyi tertemiz bir su üzerine otuzaltı defa okuduktan sonra onu yeni elbisesinin üzerine dökecek olursa, o elbise onun üzerinde durduğu müddetçe Cenâb-ı Hak tarafından o geniş bir rızık içinde bulunur.

Havass-ı Kur'ân'da da aynı rivâyetlere yer verilmiştir

BU MÜBAREK SÜRENİN DİĞER ÖZELLİKLERİ

Zenginliği celbetmede bu sûre pek meşhurdur. Kimin Cenâb-ı Hakk'a bir hâceti varsa bu sûreyi kırk bir defa okuduktan sonra şu duâyı okusun :

اللَّهُمَّ يَا مَنْ يَكْتَفِي عَنْ خَلْقِهِ جَمِيعًا وَلَا يَكْتَفِي عَنْهُ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعًا يَا أَحَدٌ يَا مَنْ لَا أَحَدَ لَهُ انْقَطَعَ الرَّجَاءُ إِلَّا مِلَكَ وَخَبَّتِ الْأَمْالُ الْإِفْيَاكُ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ اغْنِنِي هـ

Türkçe anlamı :

«Allah'ım!. Ey bütün yaratıklarına yeterli olan! Ey yaratıklarından hiçbirisi O'na yeterli olmayan!. Ey bir olan!. Ey kendisine başka bir olmayan!. Umutlar ancak senden yana kopmaz.. Emeller ancak seninle yok olmaz.. Ey yardım ve imdad isteyenlerin imdadına yetişen!. Bana imdad eyle!..» (Bu son cümleyi yedi defa tekrarlar.) Allah'ın izniyle hâceti yerine getirilir. Bu duâ ve havass denenmiştir..

Kim de bu sûreyi okur da öylece hâcetini yerine getirmek için gayret sarfederse, herhalde sevinçli bir gönül ile döner ve hâceti yerine getirilmiş olur.

Bu sûreyi yazıp suda erittikten sonra içen kimse, bedninde tiksindirici bir şey görmez.

Bu sûreyi elbiseden bir parça üzerine, o elbise sahibinin ismiyle anasının ismini yazar ve sonra o parçayı katlayıp o adam uyurken onun göğsünün üzerine korsa, böylece o adam ömründe neler yapmışsa onlardan haber vermeye başlar. Ancak bunu o tam derin bir uykuya dalmış iken yapmalı. Havass-ı Kur'ân'da da bu husus belirtilmiştir.¹¹⁰⁶

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki :

«Kim Innâ a'taynâke el-kevser sûresini okursa, Cenâb-ı Hak ona cennet nehirlerinden su içirir.» ed-Dürri'n-Nazîm kitabında da bu hadîs nakledilmiştir.

İmam el-Temîmî (R.A.) diyor ki :

Bu sûreyi okumaya devam eden kimsenin kalbi incelir, Rabbinden korku üzere olur, tâat u ibâdet üzere sebat gösterir. Yağmur yağarken yüz defa okunacak olur ve okuyan dünyaya ve âhiret işlerinden neyi sevip istiyorsa onun için duâda bulunursa, duâsı kabul olunur; kısa zamanda isteği yerine gelir. Bu birçok defalar denenmiştir.

Kim de bu sûreyi (tam bir itikad ile) kurumuş bir pınar üzerine vedi defa her gün okursa, suyu akmaya başlar ve artar.

Bu sûreyi gülsuyu üzerine okuduktan sonra her gün o suyu gözlerine sürecektir olursa, gözünün feri artar ve ağrısı zâil olur.

Neresine sihir yapıp konulduğu bilinmeyen bir evde kim bu sûreyi okursa, Cenâb-ı Hak o sihrin nerede bulunduğunu ona ilham eder de sihir kendisine hiçbir zarar vermez.

Havir işlerinde, sadaka, oruç, yardım ve benzeri konularda harekete geçemeyen, hep duraklayıp kalan kimse hayır yapmaya gücü yetiyorsa bu sûreyi tertemiz bir kap içine ateşte

(1106) Bu sûrenin birtakım özellikleri varsa da yukarıda geçen şekilde bir özelliğini tecrübe dahi etmek doğru olmasa gerek Çünkü âyet-i kerimeleri ancak Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in sünnetine uygun olan hâl ve durumlarda kullanabiliriz. (Mütercim)

eritilmemiş bal ile yazar ve o balı yediği yemeğin içine karıştırırsa, hayır duygusu kalbinde doğar ve içindeki her türlü kötülük ayrılıp gider. Artık ona gereken iyi işlerde bulunmak, hayır ve hasenat peşinde koşmak, sadaka vermek ve tek kelimeyle Allah'a dönmektir. Bu sûrenin bereketiyle bu hususlarda başarılı olmaya yüz tutar. Cenâb-ı Hak bizi de, sizi de hayır işlemeye sevketsin!.

(Haksız yere) hapis haneye düşmüş bir kimseyi oradan kurtarmak için yetmiş bir defa KEVSER sûresi okunur. Bu birçok defalar denenmiştir. Havass-ı Kur'ân'da da bu hususa yer verilmiştir.

Şeyh Ahmed bin Muhammed el-Mağribî (ki bu zat Hatâb nâmıyla ma'ruftur) diyor ki :

«Kim bu sûreyi yazıp boynuna asarsa onun için koruyucu ve düşmanlardan muhafaza edici olur, onlara karşı kendisine nusret verir. Üzerinde taşıdığı müddetçe böyle devam eder.» Havass-ı Kur'ân'da da bu husus belirtilmiştir.

Kim de bu sûreyi تنها bir yerde düşmana karşı üstün gelme niyetiyle üçvüz defa okursa, Allah ona düşmanlarına karşı nusret verir ve zafer elde eder. Haksız yere hapis hanelere düşmüş kimseler için, mahkemelerde haklı dâvaların neticeselenebilmesi için bin defa okunursa sür'atle arzulanan durum meydana gelir.¹¹⁰⁷

Ben fakir diyorum ki :

Şeyh Muhammed el-Musîlî ve Şeyh Yakub Efendi Mekke de bana şunu söylediler: KEVSER sûresi her arzulanan şeyin gerçekleşmesi için bin defa okunursa müsbet netice alınır. Özellikle rızık, mal celbetmek ve yüksek bir makama erişmek hususunda... Hayır kapılarının açılması için de aynı savıda okumakta büyük yarar vardır. Birtakım tecellilerin meydana gelmesi için de aynı şeyi tavsiye etmişlerdir.

(1107) Bahrü'l-Maârif

PEYGAMBER EFENDİMİZ'İ (S.A.V.) RÜ'YADA GÖRMENİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER. Kİ BU ÜMMET-İ MUHAMMED İÇİN FAZİLETLERİN EN ÜSTÜNÜDÜR VE MENFAATLERİN EN BÜYÜĞÜDÜR

Bu konuda rivâyet edilen sahîh hadisler :

«Mü'minin rü'yası, kulun uykuda Allah ile konuştuğu bir soz"dür.»¹¹⁰⁸

«Peygamberlik bittî, artık benden sonra peygamberlik yoktur; ancak mübeşşirat (kişinin gördüğü sâlih rü'ya) vardır veya kişiye gösterilen bu tür rü'ya (devam edecektir).»¹¹⁰⁹

«Peygamberlikten kala kala mübeşşirat kaldı.» Bunun üzerine soruldu :

— Mübeşşirat nedir? Ya Resûlallah!

— Sâlih rü'yadır, buyurdu.

Mâlik, Atâ' bin Yesar'ın rivâyetinde şu fazlalığı nakletmiştir: «Müslüman kişinin gördüğü veya ona gösterilen rü'yadır.»¹¹¹⁰

«Sâlih bir kişinin gördüğü sâlih bir rü'ya, peygamberliğin kırk altı bölümünden bir bölümdür.»¹¹¹¹

«Beni rü'yasında gören, şüphesiz ki benim misâlimi görmüştür. Çünkü şeytan benim misâlim olamaz.»¹¹¹²

Bu, sadece Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e has olmayıp bütün peygamberler için böyledir. Çünkü bütün peygamberler, uykuda şeytanın onların suretine girmesinden korunmuşlardır. Uyanık olma halinde de ovledir. Tâ ki hak bâtila benzemiş olmasın.

«Beni rü'yasında gören, cidden o hakk'ı görmüştür, yâni rü'yası doğrudur.»¹¹¹³

(1108) Taberânî, el-Zıyd; Ubâde bin Sâmî (R.A.)'den.

(1109) Taberânî, Câmiu's-Sağîr; Ebû Huzeyfe bin Esîd (R.A.)'den.

(1110) Buhârî; Ebû Hüreyre (R.A.)'den.

(1111) Sahih-i Buhârî, Sahih-i Müslîm; Enes (R.A.)'den.

(1112) Ebû Hüreyre (R.A.)'den.

(1113) Ebû Katâde.

«Beni rü'yasında gören, ileride beni uyanık halde de göre-
cektir.»¹¹¹⁴ Bu uyanık halden maksad, âhiretteki uyanıklıktır.
Rü'yâdan maksad, peygambere yakınlık ifâde eden bir haldir.

«Sâlih rü'ya Allah tarafındandır. Düş azması şeytandan-
dır.»¹¹¹⁵

«Kim cuma gecesi iki rek'at namaz kılar, her rek'atında
Fâtiha-i Şerife ile Âyet-i Kürsî'yi onbeş defa okur; namazı bitir-
ince de Peygamber'e (S.A.V.) bin defa salâvat-ı şerife getirir-
se, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yasında görür. Onun için
hüsni-ü hâtime vardır. Kendisine Peygamber'in (S.A.V.) şefaati
ve cennet vardır. Allah hem onu, hem ana-babasını bağışlar.
Yeter ki ana-babası müslüman bulunsun. Aynı zamanda Kur'-
ân'ı on iki defa hatmetmiş gibi olur. Ölüm sekeratı ona kolay-
laşır Kendisinden kabir azâbı kaldırılır; kıyâmet gününün deh-
şet ve korkusundan güven içinde kalır. Dünya ve âhirette Al-
lah'ın lûtuf ve keremiyle ihtiyaçları karşılanır.»¹¹¹⁶

«Her kim cuma gecesi iki rek'at namaz kılıp her rek'atin-
de bir defa Fâtiha, onbeş defa Kul hüvallahü ehad okur, selâm
verdikten sonra Peygamber'e (S.A.V.) bin defa salâvat-ı şerife
getirirse, şüphesiz ki o beni o gece rü'yasında görür ve ikinci
cuma gelmeden herhalde bu görme nîmetine mazhar olur.»
(Hadâiku'l-Ahbar)

«Kim cuma gecesi boy abdesti alır ve sonra iki rek'at na-
maz kılar da her iki rek'atte bin defa Kul hüvallahü ehad sû-
resini okursa, Peygamber'i (S.A.V.) rü'yasında görür.»¹¹¹⁷

İmam Süyutî bunu HASAİS adlı kitabında belirtmiştir.

«Beni rü'yasında görmek isteyen kimse cuma gecesi dört
rek'at namaz kılıp bunu iki selâmla bitirsin ve her rek'atında
Fâtiha-i Şerife, Ve'd-Duhâ, Elem Neşrah, Innâ Enzelnâhü ve
İzâ Zülzileti'l-Ardü sûrelerini okuduktan sonra namazını bitir-
sin ve sonra da bana yetmiş defa salâvat-ı şerife getirsin, yet-

(1114) Ebû Hüreyre (R.A.)'den.

(1115) el-Mesâbil.

(1116) Ezkâr-ı Kutbu'l-Aktâb.

(1117) İbnü'l-Asâkir, Muhammed bin Ükkâşe tarihıyla Zühri'den.

miş defa istiğfarda bulunsun. Sonra uysun; beni rü'yasında
görür.»¹¹¹⁸

İlim adamlarımızdan bir kısmı demiştir ki :

«Kim KADİR sûresini cuma gecesi bin defa okursa, Pey-
gamber (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yasında görmeden ölmez.»

KEVSER SÜRESİNİN ÖZELLİKLERİNDEN BİRİ DE ŞUDUR

Kim cuma gecesi bu sûreyi bin defa okur, Peygamber
(S.A.V.) Efendimiz'e de bin defa salâvat-ı şerife getirir ve öy-
lece uyursa, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yasında görür.
Havass-ı Kur'ân'da bu husus belirtilmiştir. Ben şu sıfat üzere
bunu dedim: Allahümme salli ve sellim alâ seyyidînâ Muham-
medin ve alâ âli seyyidînâ Muhammedin biadedi külli ma'lû-
min leke. Bazı kardeşlerimiz de KEVSER sûresini bu sıfat üze-
re denemiş ve aynı salâvatı getirmişlerdi. Peygamber (S.A.V.)
Efendimiz'i ben de, onlar da rü'yamızda gördük. Böylece ar-
zulanan her şey bizim için gerçekleşmiş oldu.

Bazı ilim adamları bu hususta büyük bir tecrübe yapıla-
geldiğini ve iyi sonuç elde edildiğini söylemiştir. Allah daha iy-
sini bilir. Nitekim Seyyid Ali adlı kitapta da bu konu aynen
belirtilmiştir.

Diğer bazı ilim adamlarına göre, rü'yasında Peygamber
(S.A.V.) Efendimiz'i görmek isteyen kimse nâfile olarak iki
rek'at namaz kılar ve sonra yüz defa şunu söyler :

يَا نُورَ النُّورِ يَا مَدِيرَ الْأُمُورِ بَلِّغْ عَنِّي رُوحَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِ آلِ
مُحَمَّدٍ بِحَيَّةٍ وَسَلَامٍ

Türkçe anlamı :

«Ey nûrun nûru! Ey işleri düzenleyip yürüten! Benden

(1118) Mecmau'l-Hadîs.

taraf Efendimiz Muhammed'in (S.A.V.) ruhuna, O'nun hane-dan ve dostlarının ruhuna saygı ve selâmlarımı tebliğ et..»

Allah'ın izniyle Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yasın-da görür.

İmam Süheylî RAVZU'L-UNUF adlı kitabında diyor ki :

«Resûlüllah Efendimiz'i rü'yasında nâhoş sayılmayan bir durum içinde gören kimsenin durumu devamlı hafifler. Onu kurak ve verimsiz bir arazide gören genişlik ve ucuzluğa kavuşur. Zulme uğramış bir bölgenin topraklarında görürse nusret görmüş olurlar. Evet, Resûlüllah Efendimiz'i üzüntülü bir kimse rü'yasında görürse üzüntüsü kalkar, borçlu kimse görürse Allah onun borcunu ödeme imkânları bahşeder. Mağlûp olmuş bir kimse görürse yardıma mazhar olur. Hapse düşmüş bir kimse görürse kurtulur. Kölelik kaydı altında bulunan görürse hürriyetine kavuşur ,uzaklara gitmiş bir kimse görürse çoluk-çocuğuna döner, selâmet içinde evine kavuşur. Sıkıntıda olan kimse görürse zengin olur, Allah ona geniş rızık kapısı açar. Hasta olan kimse görürse Cenâb-ı Hak ona şifâ verir.»

Rûhu'l-Beyân tefsirinde de NECİM sûresinin açıklaması bölümünde bu hususa yer verilmiştir.

Bazı dostlarımdan duydum; Resûlüllah Efendimiz'i rü'ya-larında görmüşler de şemâilî kitaplarda anlatılandan farklı bir durumda imiş. Bu, görenin istikametteki ahvaline râcî'dir. Çün-kü Resûlüllah Efendimiz ayna gibidir. Tam istikamet üzere ol-mayan kimseler Resûlüllah'ı görünce kendilerini o aynada gör-müş olurlar.

İmam Gazâlî (R.A.) diyor ki :

«Bundan maksad onun cism-i şeriflerini görmek değil, bel-ki O'na izâfetle bir anlam taşıyacak misalini görmektir. Misal O'nun zâtına bir âlet olmuş oluyor. Bu âlet bazen hakikî olur, zâta uygunluk içinde bulunur. Bazen de hayalî olur, zat misalin gayri sayılır. Görülen şekil ne Mustafa'nın (S.A.V.) ruhu, ne de şahsıdır; ancak O'nun misalidir. Buna bir örnek verecek olursak diyebiliriz ki: Allah'ı rü'yada görmek gibi. O'nu rü'ya-da görenler oluyor. Halbuki Cenâb-ı Allah şekil ve suretten

münezzehtir. Ancak ne var ki görülen bütün belirtileri kula yöneliktir. Bu da duyabilen bir misal vasıtasıyla olabiliyor.. Ya nur olarak ya da başka bir şey olarak... Ve işte o misal tarif-te gerçekten vasıta oluyor. Böylece rü'ya sahibi «Allahü Teâlâ'yı rü'yamda gördüm» diyor. Bundan maksad O'nun zâtını gör-düm demek değildir, başkası hakkında denildiği gibi.

Bu mâna ve yorumu İmam Zührî'nin tesbit ettiği hadis-i şerîf kuvvetlendirmektedir. Resûlüllah Efendimiz buyurdu ki :

«Rabbim bana en güzel surette geldi, ya Muhammed! de-di, Mele-i A'lâ'nın ne hakkında söz edip sürtüştüğünü biliyor musun?»¹¹¹⁹

Ben fakir derim ki: Cenâb-ı Resûlüllah Efendimiz'in hu-kukunu tarif bölümünü Şifâ-i Şerîf kitabında m'italâa ettim. Gördüm ki musannif Resûlüllah Efendimiz'in vasfını gereği gi-bi açıklamaktan âciz kalmıştır. Bu yüzden Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yamda görmeyi çok arzu ettim; ama mü'minle-rin annelerinin gördüğü vasıf üzere. Ashabının gördüğü şenâil üzere. Böylece arzuma erişebilmek için İhlâs sûresini bin defa okuyup sevâbını Hazret-i Hatice (R. Anhâ) vâlidemizin ruhuna bağışladım. İkinci kez bin defa okuyup onun sevâbını Hz. Âişe (R. Anhâ) vâlidemizin ruhuna, üçüncü kez okuyup Hz. Fâtıma'nın (R. Anhâ) ruhuna bağışladım ve Resûlüllah (S.A.V.) Efen-dimiz katında bana şefaati olmalarını, tâ ki Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in de Allah katında bana şefaati etmesini dile-dim. Sonra cuma gecesi bin defa **Estağfirullah ve etübü ileyl** söyledim ve sonra Cenâb-ı Allah'a yönelerek ruhumu Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in ruhuna ulaştırmasını diledim. Sonra da şöyle dedim: Salât u selâm sana olsun ey efendim ve ey Re-sûlâllah! Benim elimden tut. Bu konuda düzenim azaldı. Ba-na bin defa eriş, elimden tut.. Böylece O'nu görebilmem için Allah katında şefaati umdum. Hayatında görüldüğü sıfat üze-re rü'vamda o resûlü görmek istedim. Cenâb-ı Allah o gece ha-bîb i ekremini görmeme beni muvaffak eyledi. Allah'a andolsun

(1119) Şerh-i Câmî's-Sağır.

ki onu dolunay gibi gördüm. Dil ile onun vasfını anlamak mümkün değildir. Aynı zamanda kalem ile yazmaya sığmaz. Güzelliğinin kemâli, ölçü kabul etmeyen endamı bambaşka idi. Suret yapanların en güzeli olan Allah'ın şânı ne yücedir! Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bana birtakım sırlardan haber verdi. Hamd Allah'a mahsustur.

Başka bir defa yine rü'yamda Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i gördüm. Kendisini tâkip ettim. Bana lûtufla davrandı. Bir ara şunu sordum:

— Ya Resûlallah! Sana selâm geldiğinde onu nasıl alıyorsun?

— Ve aleykesselâm diyorum, diye cevap verdi.

— Namazda bulunduğun bir halde selâm gelirse nasıl alırsın? diye sordum. Buyurdu ki:

— Sen güçlü bir sorucusun!..

Bir gece de Cenâb-ı Rabbi'l-İzzeti rü'yamda gördüm. O sırada Medine-i Münevvere'de bulunuyordum. Rabbimi rü'yamda görünce şu âyeti okudum: **Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti haseneten vekınâ azâbe'n-nâr** ve sonra Rabbime secde ettim. Az sonra da Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i gördüm; bana dedi ki: «Cenâb-ı Hakk'ı gördün..»

Başka bir defa daha Fahr-i Âlem Efendimiz'i gördüm. Mübarek ağzını benim ağzıma dayadı. Ağzından hayli su akıp mideme doldu. O kadar ki zikirlerin te'sirlerini bütün organlarımda müşahade ettim. Bir ara aklî dengemi kaybedeceğimden bile endişe ettim. Sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz göbeğime dokundu ve öylece sükûnet buldum.

Yine bir gece Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yamda gördüm. Kendisine su takdim etmeğe çalıştım, almadı. «Sen iç, ben içmeyeceğim» buyurdu. Bu sırada mübarek ellerine dikkat ettim. Bir de ne göreyim? Parmaklarının arasından su kaynayıp akıyor. Serçe parmağını ağzıma dayadı. Su kaynayıp akmaya başladı. Kanasiya su içtim. Sonra elini alnımın üzerine koyarken serçe parmağını ağzımdan uzaklaştırdı.

Başka bir gece rü'yamda, kendimi Ravza-i Mutahhara'nın

önünde gördüm. Orada çok cemaat bulunuyordu. Hepsi de bana uydu (namazda onlara imam oldum). Aralarında Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz de vardı. Bu sırada Resûlullah (S.A.V.) alnımı öptü.

Yine bir gece rü'yamda Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i gördüm. Beni kucakladı, boynumun sol tarafını öptü. Başka bir rü'yamda da Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i evimde (odamda) çocuklar gibi gördüm. Kendimi hayretten alamayarak dedim ki:

— Lâ ilâhe illâllah.. Sen habîbullahsın..

— Şefaat sana, ana-babana, dostlarına...

Diye cevap verdi.

Bir başka rü'yamda yine Fahr-i Âlem Efendimiz'i gördüm. İki elini ve iki ayağının altını öptüm. Bunun üzerine buyurdu ki: «Allah senin îmânını sâbit kılsın!..»

Bir gece yine rü'yamda o rahmet peygamberini gördüm. Yanında Âyet-i Kürsî'yi iki defa okudum. Başka bir rü'yamda da onun namaz kıldığını, benim de ona yakın bir yerde oturduğumu ve oğlu İbrâhîm'in de benim odamda oynadığını gördüm. Bir gece yine o gönüller sultânını gördüm; BABÜSSE-LÂM'ın bir tarafına uzanmıştı. Kalkıp yürüyünce kendisini tâkip etmeğe başladım. Beraberce hucre-i saadete girdik. Başındaki sarık bembeyaz idi. İki omuzu arasında çok parlak bir nûr gorulüyordu. Benimle hayli konuştu. Başka bir rü'yamda da — ki o sıra ben 1261 tarihinde Mahmudiye medresesinde bulunuyordum — bir arzuhal vazıp hucre-i şerifin hizmetçisi bulunan zâtın eline verdim. O da bu arzuhalimi alıp Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in elbisesi altına koydu. Bunun neticesi olsa gerek, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i gördüm. Beni tutup denize attı. Deniz hem çok derin, hem çok geniş idi. Denize daldığımda «ya Resûlallah! Bana su içir» dedim.

Bundan başka bir nice defalar o Resûl-i Rabbi'l-Âlemin'i rü'yamda gördüm. Allah'a hamdolsun, bu nimete beni muvafak eyledi. Nasıl ki bazı âlimleri ve şeyhleri bu nimete muvafak kılmıştır.

Başka bir ru'yada ise Hacı Muhammed Efendi (Akhisarlı) —ki bu zat ehl-i keşiften ve esrar erbabından idi. Aynı zaman da en yakın dostlarım arasında yer alıyordu— bana dedi ki

«Seni Mekke-i Mükerrreme'de Makam-ı Hanefiyye'de imam olarak gördüm. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz senin solunda, Ebûbekir Sıddîk (R.A.) senin sağında bulunuyorlardı. Ben ve birçok melekler de sana ıymuş vaziyette idik. Namazdan sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bana üç hurma ve içi zezem suyu dolu bir bardak verdi. «Birini sen ye, diğer iki hurmayı Hacı Muhammed Efendi'ye ver..» buyurdu.

Bu rü'ya Receb ayının yirmi sekizinci günü Ödemiş'li Hazret-i Şeyh Halil Hilmi Efendi'nin yanında kırka girdiğimiz bir zamanda gecenin beşinde vuku' bulmuştu. Takvim 1283 tarihini gösteriyordu.

MUAVVEZETEYN'İN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BUNLARIN ÖZELLİKLERİ

«Bu gece bana öyle âyetler indi ki onların bir benzeri daha görülmemiştir: Kul Eûzü Birabbî'l-Felâk ve Kul Eûzü Birabbî'n-Nâs..»¹¹²⁰

«Sana, Allah'a sığınanların ne ile suğndıklarının en üstününden haber vereyim mi?»

— Evet, dedim. Buyurdu ki:

— De ki: Kul Eûzü Birabbî'l-Felâk ve Kul Eûzü Birabbî'n-nâs..»¹¹²¹

Hazret-i Âişe vâlidemiz (R. Anhâ) anlatıyor:

— Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz her gece gelip yatağına uzanacağı sırada iki avucunu birleştirip üfler ve Kul Hüvallahü Ehad, Kul Eûzü Birabbî'l-Felâk ve Kul Eûzü Birabbî'n-Nâs sûrelerini okur ve öylece yetişebildiği kadarıyla ellerini bedeninin her tarafına sürerdi. Ancak önce baş kısmından başlardı, yüzüne ve sonra bedeninin diğer kısımlarına... Bunu üç defa tekrarlardı.

(1120) Akabe bin Amir el-Cüheyri'den.

(1121) Akabe bin Amir el-Cüheyri'den.

Yine Hazret-i Âişe vâlidemiz (R. Anhâ) anlatıyor:

— Bir ağrısı ya da bir şikâyeti olduğu zaman kendi üzerine MUAVVEZETEYN'i okuyup uflardı. Ağrısı şiddetlenince ben aynı şey'i onun üzerine okur ve onun elini tutup bedenine sürerdim. Böylece mübarek elinin bereketine erişmeyi umardım.¹¹²²

Fahr-i Âlem Efendimiz (S.A.V.) bir gün Hazret-i Akabe'ye dedi ki:

— Ya Akabe! Ne Tevrat'da, ne Zebur'da, ne İncil'de, ne de Kur'an'da bir benzeri daha indirilmeyen bir sûreyi sana öğreteyim mi?

O da

Evet, vâ Resûlallah! dedi

Buyurdular ki

— Kul Hüvallahü Ehad, Kul Eûzü Birabbî'l-Felâk ve Kul Eûzü Birabbî'n-Nâs sûreleridir.¹¹²³

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bir gün İbni Abbas'a (R.A.)

— Sığınanların sığındığı şeyin en üstününden sana haber vereyim mi? diye sordu. O da:

— Evet, yâ Resûlallah! diye cevap verdi. Buyurdu ki:

— Kul Eûzü Birabbî'l-Felâk ve Kul Eûzü Birabbî'n-Nâs

Büyük sahabî Abdullah bin Habib (R.A.) diyor ki:

— Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bana dedi ki: «Sabahladığın ve akşamladığın zaman üçer defa Kul Hüvallahü Ehad sûresiyle MUAVVEZETEYN sûrelerini oku. Bunlar her şey'e bedel sana yeter.»¹¹²⁴

«Kim cuma namazından sonra yedişer defa Kul Hüvallahü Ehad, Kul Eûzü Birabbî'l-Felâk ve Kul Eûzü Birabbî'n-Nâs sûrelerini okursa, gelecek cumaya kadar Allahü Teâlâ onu kötülükten korur.»¹¹²⁵

(1122) Maâlimü't-Tenzil

(1123) Ahmed bin Hanbel.

(1124) Ahmed bin Hanbel; İbni Abbas (R.A.)'den.

(1125) Ebû Dâvud, Tirmizî, Abdullah bin Habib (R.A.)'den.

(1126) İbn-i Sînnî; Hz. Âişe (R. Anhâ)'dan.

Hazret-i Ali (R.A.) diyor ki :

— Bir akrep Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i soktu. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz biraz su, biraz da tuz istedi. Bunları sokulan yere sürerken Kul Yâ Eyyühe'l-Kâfirûn Kul Eûzü Birabbî'l-Felâkı ve Kul Eûzü Birabbî'n-Nâsi sûrelerini okuyordu.¹¹²⁷

İbni Mes'ud (R.A.) diyor ki :

— Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz üfürükçülüğü, efsun yapmayı sevmezdi. Ancak MUAVVEZETeyn sûrelerini okuyup üfürmeği hoş karşılardı.¹¹²⁸

Yine aynı râvi diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz cinlerden ve insanların kötü nazarından sık sık Allah'a sığınır. Vaktâ ki MUAVVEZÂT sûreleri indi, artık o sûreleri okumaya başladı ve diğer sığınma şeklini terketti.¹¹²⁹

Akabe bin Âmir (R.A.) diyor ki :

— Bir arı Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'le birlikte Cuhfe ile Ebvâ' arasında yol alırken ansızın bir rüzgâr ve şiddetli bir karanlık bizi bastı. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz Kul Eûzü Birabbî'l-Felâk ile Kul Eûzü Birabbî'n-Nâsi sûrelerini okudu ve bana dönerek buyurdu ki: «Ya Akabe! Bu iki sûreyle Allah'a sığın. Çünkü bunların artık bir benzeri yoktur sığınma konusunda...»¹¹³⁰

Abdullah bin Habib (R.A.) diyor ki :

— Çok şiddetli yağmurlu ve karanlık bir gecede Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i arıyorduk. Kendisine yetiştik. Bana dönerek buyurdu ki :

— Söyle!.

— Ne söyleyeyim?

— Kul Hüvallahü Ehad ve Muavvezeteyn sûrelerini sabahladığın ve akşamladığında üçer defa oku; bunlar her şey'e bedel sana yeter.¹¹³¹

(1127) Taberânî; Ali (R.A.)'den

(1128) Ebû Dâvud, Nesâî; Ebû Said (R.A.)'den

(1129) el-İtkan.

(1130) Ebû Dâvud; Akabe bin Âmir (R.A.)'den

(1131) Tirmizî, Ebû Dâvud, Nesâî; Abdullah b. Habib (R.A.)'den

Miskâtü'l-Mesâbih kitabında da aynı hadisler nakledilm.

III

Hasta olan ya da büyülenmiş bulunan kimse MUAVVEZE TEYN sûrelerini kendisi ya da başka biri kırk bir defa okuyup üflerse, Allah şifâ lûtfeder. Ancak buna üç ya da beş ve ya yedi gün devam edilmelidir.

Bir kimse üzerine nefsanî helecanlar, kara evhamlar ve ruhanî ya da cismanîlerden gelen şeytanî karanlıklar galib gelirse veya zamanın olaylarından birtakım musibetler çökerse ya da devrin hükümdarlarından bir şiddet ve zulüm inerse yüz defa, gerekirse bin defa MUAVVEZETeyn sûrelerini okusun da durumun ne olduğuna dikkat etsin.

Havass-ı Kur'ân'da da bu husus belirtilmiştir

RESÛLÜLLAH (S.A.V.) EFENDİMİZ'E SALÂT U SELÂM GETİRMENİN FAZİLETLERİ HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BUNUN YARARLARI

Bir gün Hazret-i Ömer (R.A.), Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e dedi ki :

— Ya Resûlâllah! Duâmın üçte birini sana salât u selâm getirmeye tahsis edeyim mi?

Peygamber (S.A.V.) ona :

— Bu nisbeti artırırsan daha iyi olur, buyurdu.

O bu defa :

— Üçte ikisini buna tahsis edeyim.

— Artırırsan daha iyi olur.

O halde anam-babam sana feda olsun. Duâmın tamamını buna tahsis edeyim. Bütün duâm size salât u selâm olsun.

— O takdirde Allah sana dünya ve âhîret işlerinde kâfi olur, buyurdu.¹¹³²

(1132) İmam Ahmed bin Hanbel, Hâkim, Beyhâkî; Ömer bin Hattâb (R.A.)'den. Bahrü'l-Envâr kitabı da aynı hadisi nakletmiştir.

KONUMUZLA İLGİLİ DİĞER HADİSLER

Kim bana salâvat getirirse, melekler de ona salât u selâm getirir. Melekler kime salât u selâm getirirse, Allah onu rahmet ile anar. Allah kimi bu yüzden rahmet ile anarsa varlık âleminde yedi kat göklerden yedi kat yerlere, denizlerden ağaçlara, bitkilerden kuşlara, canavarlardan ehli olan hayvanlara kadar ne varsa her şey ona salât getirir (onun için istiğfarda bulunur).»¹¹³³

«Her gün bana yüz, (başka bir rivâyette) bir gün içinde bana yüz salâvat getiren kimsenin Cenâb-ı Allah yetmişî âhirete, otuzu dünyaya alt olmak üzere yüz hacetini yerine getirir.»¹¹³⁴

«Kim bana çokca salâvat getirirse, Allah onu bir daha fakir olmamasıya zengin kılar.»¹¹³⁵

«Kim her gün bana beşyüz defa salâvat getirirse ebediyen fakir olmaz.»

«Bana çokca salâvat getirin; çünkü salâvat bir nice düğünleri çözer ve bir nice üzüntü ve kederleri kaldırır.»¹¹³⁶

«Ben habibullah'ım. (Allah'ın yakın dostuyum ve sevgili sıyım) Bana salâvat getiren kimse de benim dost ve sevgilimdir. Artık kim dostu dost, sevgiliye sevgili olmak istiyorsa, sevgili ve dost üzerine salâvatı çokca getirsin.»

«Kımin hâceti güçleşir de gerçekleşmesi zor bir durum alırsa, salâvat-ı şerîfeyi çokca getirsin.»

Diğer bir rivâyette ise şöyle buyruluyor «Bana çokca salâvat getirin. Çünkü salâvat gam ve üzüntüleri giderir, sıkıntı ve kederi kaldırır, rızıkları çoğaltır, hacetlerin yerine gelmesini sağlar.»¹¹³⁷

İmam Süyutî Hazretleri bu hadîslerin sahîh olduğunu ifâ-

(1133) İbnî Mülেকkan/el-Hakâik.

(1134) İbnî Mende; Cûbîr (R.A.)'den

(1135) Hâkim, Ahmed bin Hanbel.

(1136) Nâzhetü'l-Mecâlis.

(1137) İmam Süyutî diyor ki: Bütün bu hadîsler sahihtir

de ettikten sonra diyor ki: Çünkü Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salât u selâmı çokca getirmek rızıkları ve bereketleri artırır, hacetlerin yerine gelmesini sağlar, gam-keder, sıkıntı ve elemeleri giderir. Bütün bu hususlar denenmiş ve muşahede edilmiştir. Bizden önce gelip geçen sâlih kişilerin bu konuda hem tavsiyeleri, hem de tecrübeleri vardır. Diyebiliriz ki salâvat-ı şerîfe ile Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e tevessül de bulunmak insanlar, cinler ve melekler arasında bütün hal ve durumlarda vaki'dir. Nitekim bu hususa hem âyet, hem de yukarıda geçen hadisler delâlet etmektedir

Resûlullah (S.A.V.) bu hususa işâretle buyuruyor ki:

«Mi'rac gecesi bir meleğin yüzükoyun düştüğünü, kanatlarının koparılmış bulunduğunu, şeklinin değişik olduğunu gördüm. Cibril'e (A.S.) sordum

— Bu melek kimdir? Bu vaziyeti nedir?

Bu, Mukarrebîn meleklerden biridir. Cenâb-ı Hak onu bir kavmi helâk etmek üzere göndermişti. Onlara şefkat ettiği için bu görevi biraz geciktirmişti. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah dört bin yıldan beridir ona gazab etmiş bulunuyor. Göğünüz şekilde bekliyor

Peki ama bunun için tevbe etme imkânı yok mudur?

Allah şu anda bana emir verdi. Bu meleğin tevbesi, Peygamberim Hazret-i Muhammed'e on defa salâvat getirmesidir.

Bunun üzerine o melek, Peygamber Efendimiz'e on defa salâvat getirince eski hâline ve makamına dönmüş oldu. O meleğin yetmiş bin yüzü ve her yüzünde yetmiş bin ağzı, her ağzında da yetmiş bin dili bulunuyordu. Her dili Cenâb-ı Hakk'ı yetmiş bin tesbîhle tesbîh ediyordu Allah o meleğin her tesbîhinden bir melek yaratıyor ve yaratılan her melek de sana salâvat getiren kimseye istiğfarda bulunuyor.¹¹³⁸

(1138) Bahru'l-Envâr adlı kitaptan nakledilen bu hadis hem sahih değildir, hem de Kur'an-ı Kerim'in sarih beyânına uymamaktadır. Tahrîm sûresinde «Melekler Allah'ın onlara emrettiği şeylerde ona asla isyan etmezler» buyrulurken aynı cümleden sonra «melekler emrolundukları şey'i yaparlar» cümlesi ilâve ediliyor. (Mütercim)

Resûlullah Efendimiz buyuruyor :

— Cebrâil (A.S.) güler yüz ve parlak bir çehreyle bana geldi Kendisine dedim ki: Sizi şu anda gördüğüm gibi hiçbir zaman görmemiştim. Bana dedi ki: Sana birtakım acaiblerden haber vereyim mi? Evet, dedim. Dedi ki: KAF dağına ulaştığımda dağın arkasından bir inilti ve ağlama sesi işittim. O sese doğru gittiğimde mukarreb bir melek olduğunu, iki kanadının kırık bulunduğunu ve gözyaşlarından yüzünün çamura bulaştığını, gözlerinden artık yaş yerine kan aktığını gördüm. O melek beni, ben de onu tanıdım. Çünkü o yükseklerde mukarreb bir melek olarak bulunuyordu. Çevresinde ve tahtının etrafında yetmiş bin melek saf bağlayıp kendisine hizmet ederlerdi. Aldığı her nefes karşılığında Allah bir melek yaratırdı Kendisine sordum :

— Suçun ve günahın nedir?

Şu cevabı verdi :

— Muhammed (S.A.V.) Mi'rac gecesi yükseldiğinde gok ehli saygı ve ikram olsun diye onu karşılayıp ayakta beklediler. Ben ise müvekkel kılındığım işle meşgul bulunuyordum. Bu yüzden ona gösterdiğim ikram tam bir ikram olmadı.

Diğer bir rivâyette ise şöyle deniliyor :

— Ben tahtım üzerinde oturuyordum. Muhammed (S.A.V.) benim yanımdan geçerken önünden kalkmadım. Bu yüzden Cenâb-ı Hak beni gördüğünüz ceza ile cezalandırdı ve bu yere attı.

Cebrâil (A.S.). devamla diyor ki: Onun için Cenâb-ı Hak'a yalvardım ve şefâatçi olmak istedim. Fakat Allahü Teâlâ: O benim habibime on defa salâvat getirmediği senin şefâatini kabul etmem, buyurdu. Melek de bunun üzerine sana on defa salâvat getirdi ve böylece uğradığı belâdan şimdi kurtuldu, kanatları yeniden yerine geldi ve senin bereketinle ilk makamına tekrar erişmiş oldu ¹¹³⁹

(1139) Bu rivâyet de gayr-ı sahihtir. Mevzuat kitapları bunu mevzu' hadîsleri arasında saymışlardır. Müellif nedense bâzen böyle uydurma rivâyetlere de yer vermekten kendini alamamıştır. (Mütercim)

Bunun gibi mü'min bir musîbet ya da hastalık, üzüntü ve kederlerle mübtelâ olursa veya bir makam taleb eder ya da fakirlikle yüzyüze gelir, zillet ve hakarete uğrarsa, bunları kendinden def'etmek istiyorsa Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e salât u selâm vermeyi çoğaltsın. Gece gündüz buna devam etsin İnşâallah bu sayede arzularına kavuşur ve uğradığı dert ve sıkıntıdan kurtulur.

İmam Dinurî bu hususları el-Mücâlese adlı kitabında nakletmiştir. Aynı zamanda Hayatü'l-Kulûb ve el-Mir'ât, Dürretü'l-Vâizin gibi kitaplarda da buna yer verilmiştir. ¹¹⁴⁰

Bilmiş ol ki: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'e getirilen salâvat dört bin, başka bir rivâyette on iki bin nev'a ayrılmıştır. Bunlardan her biri ayrı bir cemaatin seçip. beğendiği nev'idir. Doğuda ve batıda yaşayan müslümanlar kendileriyle Resûlullah Efendimiz arasında rabîta olarak buldukları nev'i almışlar ve bundan anlayabildikleri özelliği ve buldukları esrar ve yararları o nev'i salâvatla sağlayıp devam etmişlerdir. Kimi tecrübeyle sabit olmuş, kimi müşahede ile.. Sıkıntı ve üzüntüleri gidermekte, arzulananı elde etmekte birtakım denemeler yapmışlar ve müsbet sonuç aldıklarında o nev'i salâvat-ı şerifeye gönül vermişlerdir. Salâvat-ı Münciye bunlardan biridir.

Salâvat-ı Münciye :

بِهَمِّ صَلَاتِي عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةٌ تُجِيبُ مِنْ جَمِيعِ الْأَهْوَاءِ وَالْأَفَاتِ وَتَقْضِي لَهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَتُطَهِّرُ نَفْسًا مِنْ جَمِيعِ لِسَانِيَّاتٍ وَتَرْفَعُنَا بِهَا عَنِ الدَّرَجَاتِ وَتُبَلِّغُنَا بِهَا قُصَى الْغَايَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيَاةِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ ۝

(1140) Kaynak mahiyetinde vermiş olduğu bu kitapların hiçbiri bizim için ciddi kaynaklar değildir. Adı geçen kitaplarda hayli mevzu' hadîslere yer verilmiştir. (Mütercim)

Türkçe anlamı :

«Allah'ım, Efendimiz Muhammed (S.A.V.) üzerine öyle bir salât u selâmın olsun ki o salât ile bizi bütün endişe ve korkulardan, felâket ve âfetlerden koru.. O salât ile bizim bütün hacetlerimizi yerine getir.. Bizi bütün kötülüklerden o salât vasıtasıyla temizle.. En yüksek derecelere bizi o salât ile yükselt Gayelerin doruğuna bizi onunla eriştir. Hayatta da, öldükten sonra da o salât ile bizi bütün hayırlara kavuştur..»

Burada daha iyi olan şekil şudur :

«Allahümme salli alâ seyyidînâ Muhammedin ve alâ âli seyyidînâ Muhammed, salâten tüncinâ.....» sonuna kadar devam edilir.

Çünkü Cenâb-ı Peygamber Efendimiz bu hususta şöyle buyurmuştur: «Bana salâvat getirmek istediğinizde onu umumileştirin.» Âl kelimesini anmak hem salâvatın daha tam olmasını hem de daha umumî ve daha çok sür'atli semere vermesini sağlar.

Nitekim bu hususta bana meşayih'tan bir kısmı böyle tavsiyede bulunup icâzet verdi. Şeyhü'l-Ekber Muhyiddin Arabî de ÂL (hanedan ve yâran) kelimesinin anılmasını tavsiye etmiş ve «bu ölçüde olan bir salâvat, ARŞ'ın hazinelerinden bir hazinedir» demiştir. Çünkü bu tarz bir salâvat ile gece kalkıp bin defa duâ eden kimse hangi haceti için yaparsa, ister dünyevî, ister uhrevî olsun, Allah onun bu hacetini yerine getirir. Zira bu salâvatın böyle bir zamanda ve belirtilen sayıdan okunmasının te'siri şimşekten daha hızlıdır. Aynı zamanda büyük bir iksir ve muazzam bir tiryaktır. Bunu ehli olmayan kimseyle söylememek ve öğretmemek gerekir. Sırrü'l-Esrar adlı kitapta da aynı husus belirtilmiştir.

Şeyh el-Bunî (Bevnî) ile İmam Cezûlî Hazretleri salât-ı münciye'nin özelliklerini, esrar ve hikmetini yeteri kadar anlatmışlardır. Ama biz cahillerin eline düşmesin diye onları bu raya almadık. Zannedersen bu kadar işâret sana yeter..

MÜCERREB SALÂVATTAN BİRİ DE SALÂT-I TEFRİCİYEDİR

Buna SALÂT-I TEFRİCİYE-İ KURTUBİYYE denilir. Mağrib ehli buna SALÂT-I NARİYYE derler. Çünkü onlar arzuları bir hususun gerçekleşmesini veya korktukları bir şeyin def'edilmesini diledikleri zaman bir yerde toplanırlar ve salâvatı 4444 defa okurlar ve arzularına ateş gibi sür'atle erişirlerdi.

Ehl-i esrar yanında ise buna MİFTÂHU'L-KÜNÜZ = Hazineseler anahtarı denilir. Çünkü bununla kul muradına nâil olur, salâvat o muradın kapısını açan bir anahtar sayılır. Bu hususu biraz sonra gelecek olan babda açıklayacağız, inşaallah

SALÂT-I TEFRİCİYE şudur :

(Allahümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmen) tâ sonuna kadar meşhur olan salâvattır.

Bu hususta bana Şeyh Muhammed Tunusî sonra Şeyh Mağribî ve sonra da Şeyh Zeynüddin el-Mekkî, Şeyh Seyyid Muhammed el-Sünûsî'den icâzetle Ebû Kubeys dağında icâzet verdiler. Ancak şu kelimelerin de salâtta yer almasını söylediler: **Fî külli lemhatin ve nefesin biadedi külli ma'lûmin leke.**

Allah hepsinden râzı olsun. Ben de bu mübarek ve uğurlu salâvata devam edenlere yazı ve kalem ile icâzet veriyorum ki bu tam bir icâzet sayılır. Nasıl ki ismi geçen zevât-ı kîrâm bana tam icâzet vermişlerdi. Allah hepsinin sırrını takdîs eylesin! Ve bizleri onlardan yararlandırınsın!. Âmin!. Cenâb-ı Allah bu salâtın esrar kapısını bize ve size açsın, buna devam etmede Allah bize ve size muvaffakiyet lütfeyesin!. Çünkü bu salât, gam ve kederleri gidermekte, arzulanan şey'i sağlamakta hem toplayıcı, hem kapsayıcıdır. Salât âdâbının elfâzıyla kâmilidir.

Şeyh Muhammed Tunusî dedi ki :

«Kim bu salât-ı nariyyeye her gün on bir defa devam

ederse, onun için sanki rızık gökten yağıyor ve yer onu ye şertip bitiriyor gibi olur.»

İmam Dînurî de dedi ki :

«Kim bu salâvatı her farz namazı müteâkip onbir defa okur da bunu kendine devamlı bir vird hâline getirirse, şüphe yok ki o bir nice yüksek mertebelere ve geniş servetlere nâil olur.»

Evet, bu salâvata sabah namazından sonra her gün kırk bir defa okumak suretiyle devam eden kimse muradına nâil olur. Yine bunu her gün yüz defa okuyan kimsenin arzusu gerçekleşir, maksadına erişmiş olur.

Her gün esrarı keşfetme niyetiyle bu salâvatı resûller sayısınca (313) defa okuyan kimse arzu ettiği birçok şeyleri görmeye başlar. Her gün buna bin defa okumak suretiyle devam eden kimse, ona öyle şeyler lûtfedilir ki onları vâsfedicileri vâsfedemez. Diyebiliriz ki o şeyleri gözler görmemiş, kulakları işitmemiş ve hiçbir beşerin aklına gelmemiştir.

İmam Kurtubî diyor ki :

«Kim çok önemli bir işinin oluvermesini veya devam edip duran bir belânın def'edilmesini arzu ediyorsa, bu salât-ı tefriciye'i dörtbin dört yüz kırkdört defa okuyup çok yüksek ah-lâkta ve yaradılıştaki olan Nebiyy-i Zîşân Efendimiz'e bununla tevessül etsin. Şüphe yok ki Allah onun muradının gerçekleşmesi için ona başarılı bir kapı açar ve niyetine göre arzusunu verir.»

Nitekim büyük ilim adamlarımızdan İbni Hacer el Aska-lânî Hazretleri de Salât-ı Tefriciye'nin belirtilen sayı kadar okunması üzerinde durmuştur. Çünkü bu, sebebin müessir hale gelmesinde iksir gibidir. Aynı husus Esrâr-ı Salât adlı kitapta da belirtilmiştir.

SALÂVAT LÂFZININ KÂMİL DERECEDE YAPILMASI — MÜ'MİNLERİN BU HUSUSTAKİ MAKAMININ SINIRI VE DENENMİŞ BAZI SALÂVATIN BEYÂNI HAK- KINDA VÂRİD OLAN ÂYETLER VE HADİSLER VE DELÂİL-İ HAYRAT'DA OLMAYAN BAZI SALÂVATLAR

Tefsir ve hadis ilimleriyle meşgul olan ilim adamlarımız diyorlar ki: Yaratılmışların efendisi Muhammed'e (S.A.V.) salât u selâm getirmek ibâdetlerin en üstünü (farz ve vâcib ibâdetler hâric), hallerin en güzeli, Allah ve Resûlüne yakın olmanın en yüksek kapısı ve makamların en şereflisidir. Çünkü Ce-nâb-ı Hak (C.C.) buyuruyor ki :

«Şüphesiz ki Allah ve melekleri, Peygamber Muhammed'e çokca salât ederler. Ey imân edenler, siz de ona salât u selâm getirin.»

Bilmiş ol ki; Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e salât u selâmı vermenin âdâbı, onda Allah'ın isimlerinden birinin ya hakikaten ya da hükmen anılmasıdır. Allah'a isnad ettirilmeyen bir salât, salât sayılmaz. «Salât u selâm Efendimiz Muhammed'e olsun» demek câizdir; şu mânayla: Allah bu salâtı Muhammed'e (S.A.V.) ulaştırsın. Veya Allah'ın salâtı Muhammed'e olsun

Selâm lâfzına gelince: Bu, Allah'ın isimlerinden bir isimdir Ama Allah'ın en üstün ve en yüce ismi ALLAH'dır' ALLA-HUMME lâfzının aslı «Yâ Allah!»dır. Ünlem harfi hafifedilmiş sonuna buna karşılık bir mim konulmuştur.

Üçlerden biri ve Kur'an'ı her gün yetmiş bin defa (kalbîyle) hatmeden EVTAD'ın başı Şeyh Ebû Medyen el-Mağribî (K.S) diyor ki :

«ALLAH ismi, bütün isimlerin başı olan İSM-İ A'ZAM'dır. Bütün mânalar bu isme döner. Bu isim her şeyden münezzeh-tir ve öyle bir metbu'dur ki bütün mahlûkat onunla zuhur etmiştir. Yerler, gökler bu isim üzerine kurulmuş ve bütün isim

ve sıfatlar, varlık âlemindeki vucud bulan şeyler Arş'tan vere kadar her şey bu isminden mevdana gelmiştir, her şey kendisi ni icad edenin Allah olduğuna şehadet etmektedir. Yeryüzün de ne kadar bir zerre varsa, göklerde ne kadar bir parça mevcutsa yaş ve kuru her şeyin beraberinde ALLAH vardır.

Salât u selâmın âdâbından biri de, MUHAMMED isminin onda anılmasıdır. Çünkü Muhammed, Resûlüllah Efendimiz'in en üstün ismidir. Bununla beraber O'nun sıfatlarından birini anmakla, meselâ NEBİY ve RESÛL sıfatını getirmekle de câiz olur. Ancak ne var ki MUHAMMED ismiyle teabbüd vâki' olmuştur, diğerleriyle değil.

Bu bakımdan salât u selâm anında MUHAMMED isminin anılmasında bir nice faydalar vardır :

a) Melekler, salât u selâm getirene salât u selâm verirler.

Nitekim İbnü Ebî Dünya'nın çıkardığı bir hadiste deniliyor ki: Kim **sallâllahu aleyke ya Muhammed!** cümlesini yetmiş defa söylerse, melek ona şöyle seslenir: Ey filân! Allah'ın rahmeti sana olsun. Senin ne gibi bir hacetin varsa herhalde verine getirilecektir.

b) Bu ismi söylemekte fazlasiyle bir saygı ifâde edilir. Söyle ki, bu isim O'nun en büyük ismidir ki bu din onun üzerine kurulmuştur. Allah'ın şu buyruğu **«Onun bir adaşı olduğunu bilir mısın?»** Muhammed ismiyle yorumlanmıştır.

c) Zât-ı Muhammediye teberrük, teşerrüf ve tevessül olsun diye bu isim anılır.

Salât u selâmın âdâbından biri de, esna-i salâtda O'nun âl ve ashâbının anılmasıdır. Çünkü salât u selâmın umumileştirilmesi emrolunmuştur. Ebû Saîd'in (R.A.) yapmış olduğu rivâ yette Resûlüllah (S.A.V.) buyuruyor ki: **«Bana salât-ı betrâ ile salâvat getirmeyin!»** Bunun üzerine ashâb-ı kirâmdan bazısı sordu: **«Ya Resûlâllah! Salât-ı betrâ nedir?»** Buyurdu ki: **«Siz Allahümme salî alâ Muhammedin deyip susuyorsunuz. Ama siz şöyle söyleyin: Allahümme salî alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed.»**

Tâki âl kelimesinin anılmasıyla ümmetin tamamı bu duânın kapsamına girmiş olsun. Çünkü salât u selâm getirmek, Allah'ın bir emridir ki ona uyuluyor; aynı zamanda meleklerle bu hususta tâbi' olmaktır. Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'e de ta'zîm, tekrîmdir. Ümmetine de bir duâdır. Salât u selâm getirenin kendisi de bu duânın kapsamına girmektedir.

Ayrıca âl kelimesinin anılmasında başka bir fayda da, duânın sür'atle kabul olunması, arzulanan hacetin gerçekleşmesidir. Nitekim Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bu hususta buyurdular ki: **«Duânın en çabuk kabul olunanı, gâibin gâibe yapmış olduğu duâdır.»**

Âdâbın biri de: Salât u selâm getiren kimse bu esnada arzu ve isteğini dile getirir; Salât-ı Münciye'de ve Salât-ı Tefriciye'de olduğu gibi. Çünkü arzu ve maksadı bu esnada anmak, Allah'a durumu arzettir. Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'den bu hususta yardım beklemektir. O'nun Allah katında bu arzusunun gerçekleşmesi için şefâatçi olmasını dilemektir. Aynı zamanda zararlı olan şeyleri def'etmeğe, kendi aczini itirafta bulunmaya mâtufdur. Buna işâretle Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki: **«Göktekilerle yerdekiler O'ndan (hâcetlerini) isterler.»** Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz de bu hususta buyuruyor ki: **«Allah'tan dilekte bulunmayan kimseye Allah gazab eder.»**

Bununla beraber bir salât ya da bir selâm lâfzını alıp bunu tekrar etmek de câizdir. Hattâ bunun efdal olduğunu söyleyenler de var. Yâni müteaddit salâvatları getirip söylemekten ise bir salât'ı tekrar etmek daha iyidir. Nitekim havass ehlin-den bazısı demiştir ki: Bir harf al, bin kere söyle. Çünkü esrarın anahtarı virdi tekrarlayarak zikre devam etmektir. Tâ ki böylece Ruhânî askerlere sâhib olunmuş ola. Onlar da onun hacetlerinin yerine getirilmesinde kendisine yardımcı olalar. Tekrarlanan bu vird, söyleyen kimse hakkında İSM-i A'ZAM olur. Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) bu mânâya işâretle buyurdu ki: **«Allah şüphesiz dileğinde ısrar edenleri sever.»**

Salâvat getirilirken Salât ve Selâm lâfızları beraber söylenir. Çünkü Kur'an'da yapılan emir ve hitab bu yoldadır: **«Ona**

salât u selâm getirin!..» O halde bu emre uymak için ve seva bına erişmek için bu iki lâfzı beraber getirmek daha uygun olur.

Salât u selâm getirilirken, daha çok sevâba ve ihâtalı ece re erişmek, Allah'ın rahmet hazinesinden O'nun rahmet ve ih sanına nâil olmak için belli bir sayı ismini anmak, keza salâtın âdâbındandır. Meselâ: «Bin defa salât u selâm olsun Efendimiz Muhammed'e» demek gibi.

Bir de salât u selâm getirirken, tevhîd ve tehlilde, tesbîh ve zikirde bulunurken Allah'ın fazl u keremine, mü'minlere olan ihsanına yeteri kadar erişebilmek için sayıyı belirtmekte musallı cimrılık yapmamalıdır. Nitekim yapılan sahîh rivâyete göre: Bir gün Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz, Ebû Ümâme'nin yanından geçerken onun dudaklarının kıpırdadığını gördü :

— Yâ Ebâ Ümâme! Neler söylüyorsun? diye sorduğunda,

— Rabbimi anıyorum, dedi.

— Ben sana geceyle beraber gündüzde, gündüzle beraber gecede yapacağın daha üstün ve daha çok bir zikirden haber vereyim mi?

— Evet, yâ Resûlâllah!

سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ سُبْحَانَ اللَّهِ مِثْلَ عَمَلِ خَلْقِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ مَا
فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ مِثْلَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ
عَدَدَ مَا أَخَصَّنِي كِتَابَهُ وَسُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ وَسُبْحَانَ اللَّهِ
مِثْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِثْلَ ذَلِكَ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِثْلَ ذَلِكَ وَلَا حَوْلَ وَلَا
قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مِثْلَ ذَلِكَ وَغَيْرَ مَا مِثْلَ ذَلِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ
اللَّهِ فِي كُلِّ لَحْظَةٍ وَنَفْسٍ بِعَدَدِ كُلِّ مَعْلُومٍ لِلَّهِ

Türkçe anlamı :

«Yarattıkları sayısınca Allah'ı tesbîh ederim. Yarattıklarının dolusunca Allah'ı tesbîh ederim. Göklerde ve yerde bulu-

nan varlıklar sayısınca Allah'ı tesbîh ederim. Göklerin ve yer yüzünün dolusunca Allah'ı tesbîh ederim O'nun kitabında yazdığı şeyler sayısınca Allah'ı tesbîh ederim. Her şey'in sayısınca Allah'ı tesbîh ederim. Her şey'in dolusunca Allah'ı tesbîh ederim el-Hamdü lillâh da bunun gibi.. Lâ ilâhe illâllah da bunun gibi.. Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh da bunun gibi.. Başka zikir ve duâlar da bunun gibi.. Her an ve nefeste **Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah..** Allah'a ma'lûm olan her şey'in sayısınca **Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah..»**

Bu tesbîhi günde üçyüz otuzüç defa söyler ve sonra şu duâyı yapar :

«Allah'ın hoş görmediği her şeyden O'na istiğfar ederim, her an ve her nefeste ve Allah'a ma'lûm olan şeyler sayısınca ..»

Bu duâyı da günde yüz defa devam edilir. Nitekim bu hususta Şevh Muhammed el-Sünusi Hazretleri bana icâzet verdiler. O sırada Ebû Kubeys dağında bulunuyorduk

Mü'minlerin annesi Hz. Safiyye'den (R. Anhâ) yapılan rivâyete göre, kendisi tesbihlerini yaparken sayıda bir yanlışlık yapmamak için dört bin hurma çekirdeği toplayıp hazırlamıştı. Bir gün Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz içeri girip Hz. Safiyye'nin başucunda durdu ve şöyle buyurdu :

— Ben senin başucunda durduğum andan itibaren bu zaman içinde bunlardan daha çok tesbihte bulundum..

Yâni tayy-i lisan ve best-i zaman olmadan bunu gerçekleştirdim, buyurmak istedi. Bunun üzerine Hazret-i Safiyye (R. Anhâ) :

— Yâ Resûlâllah! O halde az zamanda çok tesbihte bulunmam için bana ta'limde bulun, dedi.

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ona şöyle söylemesini emretti :

— Sübhânallahî adede halkihî = Yarattıkları sayısınca Allah'a tesbîh ederim..¹¹⁴¹

(1141) Taberânî, Tirmizî, Bezzar; Hz. Safiyye (R. Anhâ)'dan.

Buna dayanılarak âlimler ve meşâyih-i kirâm tehlillerde, tesbîhlerde ve salâvatlarda daha çok sevab ve mükâfat elde etmek için sayı durumunu icra etmişlerdir.

Ben fakir diyorum ki :

Salâvatlar arasında bütün bu âdâbı içine alan ve bunlara uygun düşen salâvatı, **Salât-ı Nariyye - Tefriciyye** olarak gör-
düm. Bu salâvat hem bütün âdâbı kapsamakta, hem de bir-
çok sevâbı içine almaktadır. İleride bundan bahsedeceğiz, in-
şâallah..

Bilmiş ol ki: Erkek-kadın her mü'min için Efendimiz üze-
rine salât u selâm getirirken iki makam vardır; tabii her ma-
kamın bir makali ve her nimetin bir suâli vardır

BİRİNCİ MAKAM: Salât u selâm getiren kimse bu esnada
kendini Cenâb-ı Peygamber'in (S.A.V.) huzurunda düşünüp ka-
bul edecek, böylece salât u selâmını ikinci şahsa hitap şeklinde
kullanacaktır. Tabii bu arada tam bir edep ve saygı üzerinde
bulunacak, Resûlullah'tan şefaât isteyip O'ndan yardım bekle-
yecek ve karşılıksız veren Cenâb-ı Hakk'a Peygamber Efendi-
miz'le tevessülde bulunacaktır. Ve işte bu makamda onun için
münasib olan şunu söylemektir: «Selâm sana olsun ey pey-
gamber! Allah'ın rahmet ve berekâtı da sana olsun!» Bunu
yüz defa tekrarlar.

Bu salâvatın özellikleri ve esrarı, **MİFTÂHU'L-VÜSÛL Bİ
SALÂTİ'R-RESÛL** adlı kitapta yeteri kadar açıklanmıştır. Ar-
zu edenler bu kitaba müracaat etsinler.

Veya şöyle de diyebilir :

«Salât u selâm sana olsun ey efendim, ey Resûlallah! Elim-
den tut. Artık oyun ve düzenim azaldı. Yetiş bana!»

Bu salâvatı tam bir gönül alçaklığı ve ürpertisi içinde ağ-
layarak yapar, arzusunu dile getirip Allah katında Resûlullah'-
ın (S.A.V.) şefâatini diler ve bu esnada şunu hâtırına getirir.
Ey Allah'ın Resûlü! Sen Allah'ın rahmet kapısıdır. Senden baş-
ka O'nun kapısı yoktur. Birçok günahımla birlikte sana geldim.
İsyânımla huzuruna çıktım. Günahlarımdan kaçarak, nefsimin

karanlıklarından endişe duyarak kapına geldim. B... Allah
lah'ın şu buyruğunu okur. «Biz her peygamberi ancak, Allah
ın izniyle, itâat olunması için gönderdik. Onlar, kendilerine ya-
zık ettiklerinde, sana gelip Allah'tan mağfiret dileseler ve pey-
gamber de onlara mağfiret dileseydi, Allah'ın tevbeleri dâima
kabul ve merhamet eden olduğunu görürlerdi.»¹¹⁴²

Bu hal üzere buna devam eder ve gönül huzuru içinde bu
salâvata her zaman ve her yerde de devam edebilir

Şeyh İbn Seyf el-Cibavî (K.S.) diyor ki

Kim bu salât u selâmı cuma gecesi bin defa okur ve ikin-
ci bir cumaya kadar her gece bin defa okumak üzere devam
ederse muradına nâil olur, arzusuna kavuşur. Şüphesiz ki bu
sırlardan bir sırdır ki hacetlerin yerine getirilmesini çabuk-
laştırır. Aynı zamanda rü'yasında Resûlullah Efendimiz'i gö-
rür.

Şeyh İsâ el-Beravî (K.S.) diyor ki :

Kim cuma gecesi salât u selâm sana olsun ey efendim ve
ey Resûlallah! Elimden tut, artık oyun ve düzenim azaldı, ye-
tiş bana!. Salâvatını bin defa söylerse, haceti sür'atle yerine
getirilir. Arzusu gerçekleşir. Dünya ve âhirete ait olan isteği-
ne erişir. Bu birçok defalar denenmiştir; hiç şüphe yoktur. Di-
lersen sen de tecrübe et ki kalbin yatışıp bu husustaki inan-
cın tam olsun.»¹¹⁴³

İKİNCİ MAKAM :

Salât u selâm getiren kimsenin kemâl-i teveccühle Zatul-
lah'a yönelmesi ve şöyle duâ etmesidir :

(1142) Nisâ sûresi, âyet: 64

(1143) Sırrü'l-Esrâr.

يَرْبُّنِي أَمَّتْ بِكَ وَبِرَّسُوكَ وَعَمَلْنَا بِكَ بِكَ وَسُنَّةَ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرْنَا بِالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَيْهِ فَلَمْ نَقْدِرْ عَلَى
نَسْبِ الْإِلَهِ وَالسَّلَامِ كَمَا يَلِيقُ عَلَى ذَاتِهِ الْمُحَمَّدِيَّةَ مَعَ عَجْرِ وَفُضُورِ
بَارَتْ فَعَلَّ وَسَلَّمَ أَنْتَ وَكَأَلَدَ عَدَا صِلَاةَ كَامِلَةٍ وَسَلَامًا مَرَدًا لَا نَفَا
عَلَى حَقَّقَهُ دَائِمًا مُحَمَّدِيَّةً ۞

Türkçe anlamı

«Yâ Rabbî! Doğrusu ben sana inandım ve Resûlüne de inandım. Senin kitabınla amel ettik. Peygamberin sünnetiyle de amel ettik. O peygamber senin habibîn Muhammed'dir (S.A.V.). O'na salât u selâm getirmemizi emrettin; ama onun zât-ı Muhammediyyesine lâayık olacak bir salât u selâm getirmeğ gücümüz yetmiyor. Bununla beraber bu hususta da acimiz kusurumuz vardır. Yâ Rabbî! Sen bizden taraf vekâleten o peygamber Hz. Muhammed'in zâtının hakikatına lâayık olan kâmil bir salât ve tastamam bir selâm ile ona salât u selâm eyle!

Bu duâyı yaparken Allah'ın emrine uyduğunu, peygamberinin hakkına saygı duyduğunu ve onun şanını ağırladığını, şefâatini arzuladığını, isteğinin meydana gelmesini, maksadının gerçekleşmesini, dünya ve âhiret işlerinin kolaylaştırılmasını hâtırından geçirecek ve şu âyet-i kerîmeyi okuyacak

رَبِّهِمْ وَمَا لَكُمْ أَنْ تَقُولُوا عَلَى سَيِّئَاتِهِمْ أَنْ يَقُولُوا قُلْ صَلُّوا عَلَيْهِ
وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۞

Meâl-i şerifi :

«Şüphesiz ki Allah ve melekleri o peygambere salât edip

onu överler. Ey mü'minler! Siz de ona salât u selâm verin.»

Evet işte böyle bir makamda münâsib olan da bu tarz bir salâvattır.

Yine bu makama münâsib olan salâvattan biri de Miftâhu'l-Künûzi'l-Muhîr salâtıdır :

بِهَيْهَ صَلَاةٍ كَامِلَةٍ وَسَلَامٍ سَلَامًا مَعَالَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
تَحْرِيرَهُ نَقْدًا وَتَفْرِيجَهُ نَكْرًا وَتَقْضِيَهُ خَوَائِجَ وَتَشَابِهَهُ
رَبِّكَ وَحُسْنِ خَوَائِجِمْ وَيُسْتَسْقَى غَمَامُ بَوَاجِهِ نَكْرًا
عَلَى وَصَحْبِهِ فِي كُلِّ لَحْزَةٍ وَنَفْسٍ بَعْدَ كُلِّ مَعْلُومٍ لَكَ ۞

Türkçe anlamı :

«Allah'ım! Kâmil bir salât ve tastamam bir selâm ile Efendimiz Muhammed'e salât eyle. Öyle bir salât ki, düğümler onun ile çözülür, sıkıntı ve kederler onunla giderilir. Hâcetler onunla yerine getirilir. Gönülden arzulanan şeylere onunla erişilir. Güzel bir sonuç onunla elde edilir ve onun vech-i kerîmiyle bulutlardan yağmur beklenir. Aynı salât u selâmı onun âl ve ashâbına da eyle. Her ân ve her nefeste.. Sana malûm olan şeylerin sayısınca...»

Az yukarıda bu salât-ı nariyyenin esrarı ve özelliği hakkında tafsilâtı bilgi verildi.

İmam Kurtubî diyor ki :

«Kim bu salâvata her gün kırk bir ya da yüz defa veya daha fazla devam ederse, Allah onun gâmi ve üzüntülerini, sıkıntı ve kederlerini açıp giderir, işini kolaylaştırır, iç âlemini nurlandırır. Tabii onun durumu nisbetinde ve hal ve tavrının güzelliği ölçüsünde bu kapı açılır. Bununla beraber ona bir nice hayır kapıları açılır. Sözü geçerli olur. Zamanın olayların-

dan güven içinde tutulur. Açlık ve fakirlik illetinden ve şerrinden kurtulur. Gönüllere onun sevgisi atılır. Allah (meşru olarak) ne isterse mutlaka kendisine verir. Ancak ne var ki bu faydaların gerçekleşmesi, bu salâvata devam etme şartına bağlanmıştır.»¹¹⁴⁵

Bilmiş ol ki: Bu salâvatta, zât-ı Muhammediyye ile Allah'a teveşşül vardır. Nitekim Kur'ân'da buyuruluyor ki: «Ey îmân edenler! Allah'tan korkun, ona (yaklaşıp rahmetine bolca erişmeye) vesile arayın.»¹¹⁴⁶

Görülüyor ki bu salâvatta Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e yedi kez zamîr ircâ' edilmiştir. Muhammed isminin anılmasıyla bu sekize yükselmiştir. Diğer salâvatlar ise böyle değildir. Bu salâvat aynı zamanda Allah'ın hazinelerinden bir hazinedir. Bu bakımdan buna «Miftâhu Hazâinillâh = Allah'ın hazinelerinin anahtarı» adı verilmiştir. Allah kullarından buna devam edene bu hazinelerin kapısını açar. Allah onu dilediği derecelere eriştirir.

Yine ikinci makamda şu salâta da devam olunur:

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ فِي كُلِّ
لَحْظَةٍ وَنَفْسٍ بَعْدَ كُلِّ مَعْلُومٍ لَكَ ھـ

Türkçe meâli :

«Allah'ım! Her an ve her nefeste sana ma'lûm olan şeylerin sayısınca Efendimiz Muhammed'e ve O'nun âl ve ashâbına salât u selâm eyle.»

Bu hususta Şeyh Mustafa Hindî bana icâzet verdi ki bu zat aynı zamanda hem şeyhim, hem de birçok konularda baş vurduğum bir ârif idi. Onunla birlikte 1261 senesinde Medine-i Münevvere'de Mahmudiyye Medresesi'nde bulunurken hem icâzet almış, hem de kendisinden bazı havass ve zikirleri, ilmin

(1145) Sırrü'l-Esrâr

(1146) Mâide sûresi, âyet: 35

inkışafı ve Allah'a yakınlık elde etmek için öğrenmişim. Peşulullah (S.A.V.) Efendimiz'e kavuşmak için de bazı işaretleri olmuştu. Bu arada bana yukarıda belirtilen faydaların gerçekleşmesi için Âyet-i Kürsî ile bu salâvatı öğretmişti. «Eğer buna devam edecek olursan bir nice ilim ve esrarı Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'den alırsın, o kadar ki terbiye-i Muhammediyye'ye girmiş olursun. Tabii bazı ruhanilerle.. Bu çok defa tecrübe edilmiştir. Falan ve filân zatlar da tecrübe etmişler» sözünü ilâve ettiler ve birçok zatın ismini saydılar.

Ve sonra şeyhim olan zat bana dedi ki :

«Oğulcağızım! Doğuya git, batıya git.. Kubbe-i Hadrâ senin gözünden kaybolacak olursa ben meydanda bulunuyorum.»

Bunun üzerine elini öptüm. O da tekrar bana bereket ile duâ etti

Şeyhimden ayrıldıktan sonra ilk gece bu salâvatı yüz defa okudum. Aynı gece Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'i rü'yamda gördüm. Bana şöyle iltifatta bulunup dedi ki: «Şefâat sana, ana-babana ve din kardeşlerine olsun!»

Cenâb-ı Hak bizi de, sizi de tekrar Resûlullah'ın bu beşaretine erişmeye muvaffak eylesin! Sonra da Allah'ın güç ve kuvvetiyle şeyhimin buyurduğu gibi birçok şeyler hissettim ve buldum. Bu sebeble bu salâvatı birçok din kardeşlerime anlattım. Gördüm ki buna devam edenler birçok esrara nâil olmuşlar ki ben çoğuna nâil olmamıştım. Evet bunda birçok esrar mevcuttur. Ama sana anlattığım bu işaret herhalde yeter. Böylece Allah beni büyük bir belgesine muvaffak eyledi. Rü'yamda Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bana icâzet verdi. Biz de artık bu salâvata gece gündüz hep devam edip duruyoruz.

Sen de ey kardeşim! Eğer Allah'ın habîbi Resûl'e kavuşmak istiyor ve vuslat yoluna sür'atle girmeyi arzu ediyorsan ona salât getirmeğe devam et.

İMANIN HAKİKATI HAKKINDA ÂYETLER VE VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

İmânın hakikati, İmam Ebû Hanîfe'ye göre ikili, İmam Şâfiî ve tasavvuf erbabına göre üçlüdür.

Yapılan sahîh rivâyette Hazret-i Ömer (R.A.) diyor ki :

— Bir ara Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in yanında bulunduğum bir sırada ansızın bir adam çıkageldi: Elbisesi son derece beyaz, saçları da oldukça siyah idi. Üzerinde bir yolculuk eseri görülüyordu. Bizden onu tanıyan da yoktu. Gelip Resûlullah'ın (S.A.V.) önünde oturdu, dizlerini onun dizine dayadı ve sordu :

— Ya Muhammed! İmândan bana haber ver

Peygamber (S.A.V.) ona şu cevabı verdi :

— İmân: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhlîret gününe inanmandır ve aynı zamanda, kadere, hayrına ve şerrine inanmandır.

O adam :

— Doğru söyledin, dedi ve aralarındaki soru-cevap şöyle devam etti :

— İslâm'dan bana haber ver. (İslâm nedir?)

— İslâm: Allah'tan başka hakikî ilâh olmadığına, Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet etmen, namaz kılman, zekât vermen, ramazan orucunu tutman, gıtmeye güç getirdiğinde Beytullah'a haccetmendir.

— Doğru söyledin.

— İhsandan bana haber ver. (O nedir?)

— İHSAN: Allah'ı görür gibi O'na ibâdet etmendir. Eğer sen O'nu görmüyorsan, O mutlaka seni görüyordur.

— Doğru söyledin.

— Kıyâmetin ne zaman kopacağından bana haber ver

— Bu hususta sorulan sorandan daha bilgili değildir.

— O hâlde kıyâmetin alâmetlerinden bana haber ver.

— Cârîyenin kendi efendisini doğurması, baş açık, yalın

ayak koyun çobanlarının bina (apartman) yapmakta birbirleriyle yarışması (bu cümledendir).

Hazret-i Ömer (R.A.) olayı buraya kadar naklettikten sonra devamla dedi ki :

O adam kalkıp ayrıldı. Uzun bir müddet bekledik. Dönmedi. Peygamber Efendimiz bana sordu :

— Ya Ömer! Soruları soranın kim olduğunu biliyor musun?

— Allah ve Resûlü daha iyi bilir, dedim.

Buyurdu ki :

— O Cibril (A.S.) idi; gelip size dininizi öğretti.⁽¹¹⁴⁷⁾

Sonra bilmiş ol ki: İman ikilidir. Bu Ebû Hanîfe'ye göre: Kalb ile tasdik, dil ile ikrar. Bu ikincisi imâna delil olarak büyük bir rükün sayılır. Amel ise imândan bir parça değildir; ne mutlak imândan, ne de imân-ı kâmil olan mukayyed imândan... İmân bu sebeple fazlalık ve noksanlık kabûl etmez. Ameli terkeden mü'mindir, fakat fâsık (günahkâr) sayılır.

İmam Şâfiî'ye göre: İmân üçlüdür. Aynı görüşe hadis âlimleriyle tasavvuf ehli de katılmışlardır. Kalbi ile tasdik, dil ile ikrar, erkân ile ameldir. Nitekim bu hususa işâretle Resûlullah Efendimiz (S.A.V.) buyurdu ki :

«Allah'a imân: Dil ile ikrar, kalb ile tasdik, erkân ile ameldir.»⁽¹¹⁴⁸⁾

Mu'tezile yanında amel imânın hakikatından bir cüz'dür. Haniciler de aynı görüştedirler. Böylece büyük günah işleyen kimse imândan çıkmış oluyor, bu iki zümreye göre. Küfre girmiş oluyor, Haricilere göre. Küfre girmemiş oluyor, Mu'tezile'ye göre. Böylece Mu'tezile imânla küfür arasında ayrı bir menzîl isbat etmiş oluyorlar.

Şâfiî ile hadis ehli ve tasavvuf erbabına göre: Ameller, kâmil imândan bir cüz'dür.

(1147) Sahih-i Müslim, el-Mesâbilh; Ömer (R.A.)'den.

(1148) Şîrâzi: Hazret-i Âişe (R. Anhâ)'dan. Câmiu's-Sağır.

Nitekim yapılan sahîh rivâyette buyuruluyor ki :

«İmân amelsiz kabul olunmaz, amel de imânsız kabul olunmaz. (Bunlar birbirinin tamamlayıcısıdır.)»¹¹⁴⁹

Ama amel imânın hakikatından bir parça değildir. Amelin yerine getirilmemesiyle imân noksan kalır, kâmil bir imân olmaz. Böylece Şâfiî'ye göre imân bu mânayla fazlalık ve noksanlık kabul eder. Yâni amelin artmasıyla ve eksilmesiyle kemâl mertebesinde değişiklik olur.

Desen ki: İmânın fazlalık ve noksanlık kabul etmesi hem naklen, hem de aklen kesinlik kazanmıştır. Naklen diyoruz, çünkü Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: «Allah'ın âyetleri okunduğu zaman bu onların imânını artırır.»¹¹⁵⁰

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz de bu hususta buyuruyor ki :

«Ebû Bekir'in imânı bütün insanların imânıyla teraziye konulup tartılsa, elbette ki ağır gelir.»¹¹⁵¹

Aklen kesinlik kazanmasına gelince: Eğer imân fazlalık ve noksanlık kabul etmemiş olsaydı, o zaman Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in imânıyla ümmetinden herhangi birinin imânı eşit seviyede olması gerekirdi. Akıl ise bunu kabul etmez, aksini savunur.

Buna cevapla deriz ki :

İmân tasdikten ibârettir. İnsanlar bu tasdik konusunda aynı seviyede bulunur. Fazlalık ve noksanlık imânın semerelerinde kendini gösterir, hakikatinde değil. Çünkü imânın hakikatı yukarıda da belirttiğimiz gibi kalben tasdiktir.

Burada denilse ki :

Kim şehâdette bulunup amel ve itikad ederse o muhlistir. Kim de şehadette bulunur, amel eder, fakat itikad etmezse, o münafıktır. Kim şehâdette bulunur, itikad eder, fakat amel

(1149) İbnî Hibban: İbnî Ömer (R.A.)'den/Câmiu's-Sağır

(1150) Enfal sûresi, âyet: 2

(1151) Nûru'l-Edsâr.

etmezse o fâsıktır. İki şehâdeti ihlâl eden (bozan, yerine getirmeyen) kimse ise kâfirdir.

Sonra da İKRAR, yâni dil ile ikrar, imândan bir cüz değildir ve aynı zamanda onun şartı da değildir, bazı ilim adamlarımıza göre. Sadece müslümanların ahkâmını icra için şarttır. Çünkü imân kalbî ameldendir. Bu bakımdan ikrara muhtaç değildir. İlim adamlarımızdan bazısı da demiştir ki: İkrar imândan bir cüz'dür. Çünkü nüfusun zevâhiri buna delâlet etmektedir. Ancak ne var ki ikrar ondan bir cüz olunca ister istemez onda bir araziyyet ve tebaiyyet şaibesi vardır. Bu bakımdan ihtiyarî haller'de cüz'iyet cihetini itibar etmişlerdir. Tâ ki onu terk eden —ondan yana bir temekkünü olmakla beraber— mü'min sayılmasın. Her ne kadar onun tasdik edici olduğu farzedilse bile. İztırar halinde ise araziyyet ciheti itibar olunmuştur. Böylece ıztırar halinde bu cüz sâkıt olabilir. «İkrar zâid bir rükündür» diyenlerin kastedtiği mâna işte budur. Çünkü onun ziyadeliğine hiçbir mâna yoktur. Ancak ikrah (zorlama) anında düşme ihtimali başgösterir. Yâni küfre zorlandığı zaman.

Bilmiş ol ki: Bu mes'ele hakkında âlimlerimizden nakle edilen iki görüş vardır :

1. İman sadece tasdiktir. İkrar ise ahkâmı icra babında şarttır. Yâni dünyevî hükümleri icrada ikrar şarttır.

2. İman tasdik ve ıktardan ibarettir. Kim kalbiyle tasdik edip ozursuz olarak ıkrarı terkederse mü'min olmaz. Bu, ihtiyarî halde rukniyyet ciheti itibar edilerek söylenmiştir. Ama tasdik eder de bu ıkrar ettiği vakte tesaduf etmezse, mü'min sayılır. İztırar halinde tebaiyyet ciheti itibar edilerek. Et-Tevhid kitabında da bu husus böyle belirtilmiştir.

Denilse ki: Hâricte olan ameli imândan bir cüz saymakta ne gibi bir hikmet vardır? Lisan ameli bununla belirlenmiş olsaydı da diğer rükünlerin amelleri değil, olmaz mıydı?

Buna cevap olarak deriz ki: İnsan iman ile vasıflanınca tasdik bâtinî bir amel olmuş oluyor. Böylece zâhîrî amel de tahkik yollu ona dahil sayılıyor. Çünkü onunla kemâli ittisaf hâlinedir. Böylece fiil-i lisan ona taayyün etmiş oluyor. Çün-

kü dil beyâna elverişli yaratılmıştır, onun görevi budur. Öyle değil midir? Bir kâfirin cemaatle namaz kılması üzerine onun müslüman olduğuna hükmedilir. Her ne kadar ikrar ettiği müşahede edilmese bile.. İbni Melek'in Meşârik-ı Şerif'inde de bu hususa yer verilmiş ve gerekli açıklama yapılmıştır. Arzu edenler o esere müracaat edebilirler.

Bilmiş ol ki: İmanla İslâm birdir. Bu Allah'ın şu buyruğu ile istidlâl edilerek denilmiştir: «Kim İslâmiyetten başka bir dine yönelirse, onunki elbette kabul edilmeyecektir. O, âhi rette de kaybedenlerdendir.»¹¹⁵²

Diğer bir âyette ise şöyle buyuruluyor: «Bunun üzerine suçlu milletin arasında bulunan mü'minleri çıkardık. Zaten orada, kendini Allah'a vermiş sadece bir tek ev halkı bulduk.»¹¹⁵³

Bu âyette geçen mü'min ve müslimlerden maksad Harret-i Lût ile onun etbaidir.

Şâfiî'ye göre: İmanla İslâm arasında umum-hususî mutlak vardır; her mü'min aynı zamanda müslimdir. Ama her müslim mü'min olmayabilir. Şâfiî buna hüccet olarak Allah'ın şu buyruğunu getirmiştir: «Bedeviler inandık, dediler. De ki, inanmadınız; bârl İslâm olduk deyin. Çünkü iman henüz kalblerinize yerleşmedi...»¹¹⁵⁴

Ve yukarıda geçen Cibrîl hadisindeki soruya Peygamber (S.A.V.) Efendimiz'in vermiş olduğu cevabı da hüccet olarak Şâfiî ele alıp göstermiştir. el-Mesâbîh'te de bu husus belirtilmiştir.

Biz kendi tezimizi savunacak olursak deriz ki: «İmanla İslâm aynı şeydir» sözümüzden maksad, şeriatte muteber olan İslâm'dır. O da imansız mevcut olamaz. Âyette geçen İslâm kelimesi, zâhiri baş eğip kabullenmeyi ifade ediyor. İçten bağlanması değil. Şöyle ki sadece şehadet kelimesini telâffuz edip tasdikten uzak kalmak gibi,

(1152) Al-İmrân sûresi, âyet: 85.

(1153) Zâriyât sûresi, âyet: 36

(1154) Hucurât sûresi, âyet: 14

Delil olarak getirilen hadis-i şerifte geçen İSLÂM kelimesinden maksad, İslâm'ın meyveleri ve belirtileridir; yoksa İslâm'ın hakikatı değildir. Ed-Dürr kitabında da aynı yorum yapılmıştır.

Bilmiş ol ki: İMAN beş vecih üzeredir :

1. Metbu' olan iman.
2. Makbûl olan iman.
3. Ma'sûm olan iman.
4. Merdûd olan iman.
5. Mevkuf olan iman.

Metbu' iman: Meleklerin imanıdır. Makbûl iman: Peygamberlerin imanıdır. Ma'sûm iman: Mü'minlerin imanıdır. Mevkuf iman: Bid'atçıların imanıdır. Merdûd iman: Münafıkların imanıdır.

Kelâm ehline göre iman: Dil ile ikrar, kalb ile itikaddır. Şöyle ki: Kulun, Allah'ın birliğini, sıfatlarını ve Allah'tan gelen kitapları, peygamberleri, melekleri ve diğer bütün şeyleri kabûl edip ikrar etmesi demektir. Ta'rifât-ı Cücânî'de de aynı anlamda iman izah edilmiştir.

İMANIN TAHKİKİ, TAKLİDİ VE İSTİDLÂLİ OLMAK ÜZERE ÜÇ KISMA AYRILDIĞI HAKKINDAKİ ÂYETLER VE VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER

Tahkiki iman: Kalbin Allah'ın birliğini kabul edip bunun üzerine katlanıp bağlanmasıdır. Allah'ın birliğini tasdik, şer'an iman edilmesi gerekli olan şevleri de tasdik aynı tarifi kapsama dahildir. Nitekim Cibrîl'in sorusuyla ilgili hadiste bu husus belirlenmişti. Şöyle ki: Kalbin artık Allah'ın varlığı ve birliği üzerinde tam bir bağlantı yaptığında, artık bütün âlem sana bu konuda muhalefet de etse yine de kalbinde bu hususta en küçük bir tereddüt ve sarsıntı veya inandığın şeye zıd bir düşünce eseri meydana gelmez. Bu da ancak rububiyet envârının kullukla ilgili sıfatların safhaları üzerinde zuhur etmesi hâlinde gerçekleşebilir.

Taklîdî İman : Allah'ın varlığına, birliğine ve iman konusunda vâcib olan diğer hususlara baba ve dedelerini taklid ederek ve kendi çağındaki ilim adamlarının bu mevzuda söyledikleri sözleri aynen alıp kabullenerek inanmak ve başka hiç bir hüccet taşımamaktır. Bu imana pek güvenilmez. Bir şüphecinin meydana koyacağı şüpheyile sarsılabilir; az bir şüpheyile değişebilir. Şeytanî vesvese rüzgârının esmesiyle yerinden oynayabilir. Ölüm sekeratında akli dengenin kısmen olsun za'fa uğramasıyla böyle bir imanın gönülden çıkarılmasından korkulur. Aynı zamanda belirtilen anlarda böyle bir imanın eseri dil üzerine cereyan etmeyebilir; özellikle o imanı takvâ hisarı içine almamışsa... Semereleri tamamlanmamış ve belirtilen şubeleri gerçekleşmemişse çok daha endişe edilir. Ömrümüzün sonunun böylesine kötüye gitmesinden Allah'a sığınırız.

İstidlâlî İman : Sanattan sanatkâra, eserden müessire istidlâl etmektir. Çünkü müessirsiz hiçbir eser meydana gelemez. Bunu hem akıl, hem nakil gayr-i mümkün görmüştür. Çünkü fışkı devenin varlığına iz, bir canlının dolaştığına delâlet eder. Şu muazzam gökler ve yeryüzü bir sanatkârın, kudretli bir mimarın bulunduğu delâlet etmiyor mu? İşte kim bu yoldan hareket edip istidlâl yapacak olursa, kendinde kesin delillerin ve nakli delillerle te'yid edilen kuvvetli hüccetlerin oluşup gerçekleştiğini görür. Böylece onun istidlâl yoluyla elde ettiği kesin sonuçlar şer'î delillerle birleşip Allah'ın birliğini isbat eder. Böylesine bir itikad artık onun hayatında da, ölümünde de hiç ayrılmadan devam edip gider. Meğer ki itikadını kökünden sarsacak bir şey vâki ola ve imanını bir anda sarsıp götüre... O zaman cidden korkulur.

Diyebiliriz ki, iman lâmbaya, emirlerle nehiyler onun mahfazasına benzer. Şeytanın vesveseleri de rüzgâra benzer. O halde kim iman lâmbasını kalbinde yakar da onu emirler ve nehiylerle süsleyip muhafaza altına alırsa, o takdirde o lâmbanın sönme endişesi çok daha azalmış olur.

Peygamberlerin gönderilmesinde en yüksek maksad, bu çirayı kulların onlardan aldığı bilgiyle gönüllerinin penceresin-

de yakması ve böylece hakkı bâtıldan bu nur ile ayırt etmesidir. Ve ölüm ânına kadar o çirayı büyük günahların şiddetli rüzgârından, küfrün şimşeklerinden korumasını sağlamasıdır. Kur'ân'da buyuruluyor ki: «Ancak müslüman olarak ruhunuzu teslim edin!»

Diğer bir âyette de buyuruluyor ki :

«Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Kâfirler istemese de Allah nûrunu mutlaka tamamlayacaktır.»¹¹⁵⁵

Bu açıklamadan sonra diyebiliriz ki insanlar iman konusunda dört kısma ayrılmışlardır: Bir kısmı bu çirayı kalbinde yakmış, ona sâhip çıkıp emirler ve nehiyler dizisini muhafaza etmiştir. Bir kısmı bu çirayı kalbinde yakmışsa da onu gerektiği ölçüde koruyamamış ve böylece durumlarını büyük bir tehlikenin eşiğine itmişlerdir. Bir kısmı da bu çirayı kalbinde tutuşturduktan sonra onu hemen söndürüp gerisin geriye dönmüş (dinden çıkmış)tır. Diğer bir kısmı da bu çiraya iltifat etmeyerek ona arka çevirmiş ve böylece kufür karanlığına girip kalmıştır. Gayet tabii olarak bu durumda şeytan onlara üstün gelmiş, onlar da ister istemez mahrumiyet çölünde şaşırıp kalmıştır. Çünkü onların imanı kabul edecek bir yetenekleri olmamıştır.

Bilmiş ol ki; iman, Hazret-i Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'in Allah'tan getirdiği şevlerin tümüne inanıp tasdik etmektir. O halde Peygamber Efendimiz'i, Allah tarafından getirmiş olduğu ve bilinmesi zarurî olan hususların tümüne cemâlen inanıp tasdik etmek bu anlamdadır. Ve bu tarz iman, imanın aslıyla ittisaf hususunda kâfidir. Böyle bir imanın derecesi tafsili imanın derecesinden aşağı düşmez. Büyük bir sanatkârın mevcudiyetini tasdik eden müşrik, o sanatkârın sıfatlarını da tasdik etse yine de mü'min olmaz, ancak lugat itibariyle mü'min olabilir, şariat yönünden değil.. Çünkü tevhidi bozmuş, Allah'a eş-ortak koşturmuştur. Allah kelâmında buna işâret edilerek buyuruluyor ki :

(1155) Tevbe sûresi, âyet: 32.

«Onların çoğu Allah'a eş-ortak koşmadan inanmazlar.»¹¹⁵⁷

Dil ile ikrara gelince.. Bu tasdik gibi değildir. Çünkü tasdik bir rükündür ki aslâ düşmeyi ihtimal tutmaz. İkrar ise düşmeyi ihtimal tutar. Nitekim zorlanma zamanında ikrar düşebilir.

Eğer denilse ki, bazen uyku halinde ya da gaflet zamanında tasdik olduğu gibi kalmaz. Buna ne dersiniz? Biz cevap olarak deriz ki: Tasdik kalbde bâkîdir, zuhul ancak onun husûlündedir. Sizin dediğiniz gibi kabul edilse bile bir an, şâri' üzerine zıddı gelip vâki olmamış muhakkak bir şey'i bâkî hükmünde tutmuştur. O kadar ki Mü'min sıfatı, Allah ve resûlüne şimdiki zamanda, ya da geçmiş zamanda iman eden kimseye isim olarak verilir. Üzerine bu hususu yalanlayan bir şey gelmedikçe böyle kabul edilir.

Burada «imân tasdik ve ikrardır» târifi âlimlerden bir kısmına aittir. İmam Şemsü'l-Eimme Hazretleri de bunu ihtiyar etmiştir. Fahrü'l-İslâm da aynı görüştedir. (Allah her ikisine de rahmet eylesin.)

Cumhur-i Muhakkikîn ise imân'ı kalb ile tasdikden ibâret saymıştır. İkrar ise dünyevî ahkâmı icrâ etme bakımından şart kılınmıştır. Çünkü tasdik derunî bir husustur ki mutlaka bir alâmet ister. O halde kim kalb ile tasdik eder de diliyle ikrar etmezse o yine mü'mindir, ama Allah katında. Dünyevî ahkâma göre ise mü'min değildir. Kim de diliyle ikrar eder de kalbiyle tasdik etmezse —münafık gibi— dünyevî ahkâma göre o mü'mindir, fakat Allah katında mü'min değildir.

Bu, Şeyh İmam Ebû Mansûr Hazretleri'nin itibar ettiği bir tariftir.

Kur'ân'da bu husustaki naslar şöyledir:

«Allah'a ve âhlîret gününe inanan bir millettir. —Babalari veya oğulları veya kardeşleri ya da akrabaları olsa bile— Allah'a ve peygamberine karşı gelenlere sevgi beslediklerini gör-

(1156) Yûsuf sûresi, âyet: 106.

mezsin. İşte Allah, imanı bunların kalblerine yazmış, katından bir nûr ile onları desteklemiştir.»¹¹⁵⁷

«Gönlü imanla yatışıp dolu olduğu halde, zor altında olan kimse müstesna, inandıktan sonra Allah'ı inkâr edip gönlünü kâfirliğe açanlara Allah katından bir azâb vardır. Büyük azâb da onlar içindir.»¹¹⁵⁸

Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz bu konuda şöyle duâ etmiştir :

«Allah'ım! Kalbimi kendi dinin üzerinde sabit kıl!..»

Şerhü'l-Akaid kitabında da aynı hususlar ele alınıp gerekli açıklama yapılmıştır.

Kasdedilen şudur: İKRAR (ki dilin amelidir) imana dahil edilmiştir, diğer rükünler ise değil... Çünkü iman ruhtan ve ceseden meydana gelen insanın vasfıdır. TASDİK ruhun amelidir. Cesedin bir amelî de buna dahil edilmiştir. Böylece insanın kemâli iman ile tahakkuk eder. Dilin fiili burada ta'yyun etmişse de. Çünkü bu beyân (açıklama) için belirlenmiş ve içtekini dışa çıkarıp izhâr etmeye matuf bulunmuştur. Bunun içindir ki dilin fiili olan Elhamdü lillâh şükürün başı sayılmıştır. Mir'at üzerine şerh olarak yazılan Azmi adlı eserde de bu husus belirtilmiştir.

İmanın şartı ve vücûbunun sebebine gelince: İyiyi kötüden ayırt edebilen akıldır. Akıl burada tek sebep kabul edince o takdirde bulûğa medhal yoktur. Bu, Şeyh Ebû Mansur Ma'ûridî Hazretleri'ne göredir. Eş'arî Hazretleri'ne göre ise iyiyi kötüden ayırt edebilen akıl bulûğla beraber sebeptir.

İmam-ı A'zam Ebû Hanîfe Hazretleri diyor ki: «Allah'ı bilmek akıllı çocuğa da farzdır.» İlim adamları da bu görüşü kabul etmişlerdir. Irak meşâyihinin çoğu da bu görüştedir. Çünkü imanın baliğ olan kimse üzerine vücûbu ancak akıl itibariyedir. Akıl bir çocukta mevcut olunca o halde Allah'ı bilmek de ona vâcib olmuş oluyor. Ferâid kitabında da bu husus açıklanmıştır.

(1157) Mûcâdele sûresi, âyet: 23.

(1158) Nahî sûresi, âyet: 106.

mı yâni ümmet-i dâvet kasdolunur, bazen de ümmet-i icâbet kasdolunur ki bunlar mü'minlerdir. Ama ikinci mâna burada muraddır.

Bu hadiste, büyük günah sâhibinin mü'min sayılacağına dair delil vardır. Ehl-i sünnetin de mezhebi bu yoldadır. Aynı zamanda bu, Mu'tezile aleyhine bir delil olarak gösterilir. Çünkü Mu'tezile büyük günahı, îmanla küfür arasında bir menzil olarak görmektedir. Onlara göre büyük günah sâhibi cennete girmez. Meğer ki o gûnahtan tevbe etmiş olsun; o takdirde girer. Bu hadis aynı zamanda Hâriciler aleyhine de bir delil taşımaktadır. Çünkü onlara göre büyük günah sâhibi kâfirdir ve ebediyyen cehennemde kalacaktır.

ASHAB-I KİRAMDAN DİHYETÜ'L-KELBİ HAZRETLERİ'NİN HİKÂYESİ

Ebûbekir Sıddık (R.A.) Hazretleri bu konuda şu nefis hâkâyeyi anlatıyor :

— Dihye el-Kelbî, Arap krallarından biri idi. Aynı zamanda küfür üzere bulunuyordu. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz bu kralın müslüman olmasını çok arzu ediyordu. Çünkü Dihye'nin eli altında kendi hanedanından yediyüz kişi bulunuyordu. Bunların hepsi de Dihye'ye bağlı idi. O müslüman olursa, onlar da derhal daire-i İslâm'a gireceklerdi. Gün geldi, Dihye müslüman olmak istedi. Cenâb-ı Allah sabah namazından sonra Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e şöyle vahiyde bulundu: «Ya Muhammed! Dihye'nin kalbine imanın nurunu attım. Biraz sonra o sana gelecek.» Cidden öyle oldu. Resûlullah (S.A.V.) henüz mescidde iken DİHYE içeri girdi. Resûlullah (S.A.V.) üzerindeki hırkasını çıkarıp yere serdi ve Dihye'ye «buyrun üzerinde oturun» dedi. Dihye, Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in bu nezaket ve iltifatını görünce duygulandı ve eğilip hırka-i saâdeti yerden alarak gözlerinin ve başının üstüne koydu. Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah diyerek kelime-i şeha-

det getirdi. Sonra gözyaşları dökerek arz-ı hâl eyledi. Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz ona :

— Bu ne ağlamaktır ya Dihye?!

Diye sorunca o şu cevabı verdi :

— Ya Resûlâllah! Ben birçok büyük günahlar işledim. Rabbine sor, bunların keffareti nedir? Eğer kendimi öldürmemi emredersen derhal intihar edeyim. Malımdan bir sadaka çıkarıp vermemi emredersen derhal çıkarıp vereyim..

Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) ona :

— Senin ne gibi günahların var?

Diye sordu. O da şöyle cevap verdi :

— Ben bildiğiniz gibi Arap krallarından biri idim. Kız çocuğumun olmasını hiçbir zaman arzu etmedim, bilâkis tiksindim. Onların başkasına zevce olması ağırıma gidiyordu. Böylece doğan kızlarımdan yetmiş tanesini öldürdüm. Evet bütün bu cinayetleri kendi elimle yaptım.

Onun bu açıklamasına Peygamber (S.A.V.) Efendimiz hayret etti ve donakaldı. Az sonra Cibrîl-i Emîn inerek dedi ki: «Ya Muhammed! Dihye'ye de ki: Rabbin buyuruyor: İzzet ve celâlime andolsun ki sen Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah dediğin zaman senin altmış senelik günahlarını bağışladım. Nasıl olur da kızlarını öldürmeden mütevellid yüklendiğin günahları bağışlamayayım?..»

Evet, Cenâb-ı Allah «Beni anın ki ben de sizi anayım» buyuruyor. Yâni siz beni tâat u ibâdet ile anın, ben de sizi sevab ile anayım. Allah'ın sizi anması elbette ki sizin onu anmanızdan çok daha büyük ve yücedir.

Âyeti biraz daha açıklayacak olursak .

— Siz tevbe ile beni anarsanız, ben de sizi mağfiretle anarım. Siz beni duâ ile anarsanız, ben de sizi duânızı kabul etmekle anarım. Siz ihlâs ile beni anarsanız, ben de sizi kurtuluş ile anarım. Siz beni evinizde anarsanız, ben sizi kabirlerinizde de anarım. Siz beni تنها yerlerde anarsanız, ben sizi beldelelerde anarım. Siz beni halvetlerde anarsanız, ben sizi sahralarda anarım.

Aynı yorumu İmam Gazâlî Hazretleri el-Mişkât adlı eserinde yapmıştır.

Yapılan rivâyete göre Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki :

«Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah cennetin pa-hasıdır.» Diğer bir rivâyette ise: «Cennetin anahtarı, lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah'dır»¹¹⁶⁶ buyuruluyor.

Deniliyor ki :

Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah kelimesi cennetin anahtarıdır. Ama anahtar için mutlaka dişlere, şifrelere ihtiyaç vardır. Bu anahtarın dişleri şunlardır :

- a) Yalandan tertemiz, zikreden bir dil
 - b) Hased ve hıyanetten arınmış, korkan bir kalb
 - c) Haram ve şüpheden boş, tertemiz bir karın.
 - d) Günahlardan temizlenmiş, hizmet ile meşgul el avak
- Bir hadîste şöyle buyuruluyor :

«Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah'ı hiç bir amel geçemez ve bu kelime hiç bir günah bırakmaz temizler.»¹¹⁶⁷

«Bir kul, gönülden, katıksız ve gösterişsiz olarak Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah demeyegörsün, mutlaka kendisine göklerin kapıları Arş'a uzanıp gidecek şekilde açılır. Tabii büyük günahlardan uzaklaştığı müddetçe...»¹¹⁶⁸

TEVHİD-İ HAKİKÎ'NİN AÇIKLANMASI HAKKINDA VÂRİD OLAN SAHİH HADİSLER VE BU HUSUSTA İMAMLARIN GÖRÜŞLERİ

Bilmiş ol ki TEVHİD iki kısma ayrılır: Tevhid-i hakikî ve tevhid-i resmî. Tevhid-i resmî'ye itibar edilmez. Münafıkların ve fâsıkların tevhidi bu cümledendir. Tevhid-i hakikî ise, hiçbir şey ne ona denk gelebilir, ne de benzeyebilir. Bu, Allah'ın kendi zâtını tevhid etmesidir. Meleklerin tevhidi ve adalet-

(1166) Fakih Ebû Leys; Enes bin Mâlik (R.A.)'den

(1167) İbnî Mâce; Ümmü Hânî (R.A.)'den

(1168) Tirmizî; Ebû Hureyre (R.A.)'den Câmîu's-Sağır

le kaaim olan ilim ehlinin tevhididir. Böyle olmamış olsaydı, TEVHİD bir değil, iki ya da daha fazla olması gerekirdi. Bu kelime ile Tevhid-i hakikî kastedildiğinde o artık teraziye konulmaz. Çünkü onun benzeri ve dengi yoktur. Evet, nasıl teraziye konulabilir ki Cenâb-ı Allah onun denginin olmadığına işaretle kudsi hadîsde buyuruyor ki :

«Eğer yedi gök ve benden başka onları ma'mur edenler ve yedi kat yer ve benden başka onları ma'mur edenler terazinin bir kefesine konulsa, Lâ ilâhe illâllah da diğer kefesine konulsa, Lâ ilâhe illâllah ağır gelir...»

Bu işareten anlaşılıyor ki: Teraziye konulmasına engel olan şey, onun benzerinin ve denginin bulunmamasıdır. Nitekim Cenâb-ı Allah buyuruyor ki: «Onun benzeri hiçbir şey yoktur. O ıstendır, görendir.»¹¹⁶⁹

Tevhid'den Tevhid-i Resmî kastedilecek olunursa, o zaman teraziye girer. Çünkü onun karşıtı ve belki birçok karşıtı bulunur. Nitekim «doksan dokuz sicil...» hadîsinde buna işâret edilmişti

O halde bu işareten anlaşıldığına göre tevhidin şariat mizanına konulmasının sebebi, karşıtının mevcut olmasıdır ki bu sicillere yazılı olan günah ve isyanlardır. Bunların teraziye konulması sadece hesap alanında bekleyen halkın, sicil sahiplerinin fazilet ve üstünlüğünü görmeleri içindir. Ama bu ancak Tevhid ehlinden Allah'ın dilediği kadarının cehenneme girmesinden ve hesap alanında ancak cennete gireceklerin kalmasından sonradır. Çünkü cehenneme gireceği hükmedilen ve sonra da şafaat ya da inâyet-i ilâhiyye ile çıkacak olanların tevhidi mizana konulmaz. Çünkü konulacak olsa, artık onların da cehenneme girmemesi gerekirdi. Bu da ilâhi kaza ve hükmün hilâfına bir durum meydana getirirdi ki bu mümkün değildir. Sicil sahiplerinin tevhidi'nin teraziye konulması ise, Allah'ın özel bir teveccühüdür ki dilediği kimseleri rahmetine has kılar.

(1169) Şûrâ sûresi, âyet: 11

Seyh Ebü'l-Kasım diyor ki :

«Kelime-i tevhîd'in her ne kadar başlangıcı olumsuzsa da maksad isbattır ve neticesi tahkiktir. Çünkü birinin «Senden başka benim hiç bir kardeşim yoktur», «Senden başka bana yardımcı olan hiç bir kimse yoktur» demesi, «Sen benim kardeşimsin ve benim yardımcımsın» demesinden daha kuvvetli ve daha anlamlıdır. Lâ ilâhe illâllah ve Lâ ilâhe illâ hüve cümlelerinden her biri kelime-i tevhîd'dir. Çünkü bunların hepsi de Kur'ân'da geçmektedir. Ama Lâ ilâhe illâ'r-Rahmân bu ölçüde değildir. Çünkü bu tevhîd değildir. Bununla beraber Rahmân ismi'nin Allah'tan başkasına verilmesi câiz değildir. Ama daha uygun olanı, bunun da tevhîd kapsamına girmesidir. Ne var ki bu cümleyle tevhîd pek meşhûr olmamıştır.»

Bilmiş ol ki: Cenâb-ı Allah umum için ancak en üstün şeyi ve en yararlısını koymuştur. Çünkü bıraktığı o şey'in hayli karşıtları vardır. O halde konulan yerin bütün karşıtlara mukabele edecek kuvvette olması gerekir. İşte o şey Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah kelimesidir. Bu bakımdan bu kelime zikirlerin en üstünü olarak kabul edilmiştir. Bu kelimeyle zikretmek, Allah Allah Allah deyip zikretmekten daha üstündür. Bunun gibi Hüve Hüve Hüve demekten de yine üstündür. Tabii bu âriflere göre böyledir. Çünkü kelime-i tevhîd nefiy ile isbatı kapsayan bir kelimedir. Aynı zamanda fazla ilim ve marifeti de kapsamaktadır. O halde umum için sabit olan bu zikre gerekli ol. Çünkü bu en kuvvetli bir zikirdir ve bunun çok daha parlak bir nûru ve yaklaşırtıcı bir mekânı vardır. Dünya ve âhirette bununla kurtuluş imkânı mevcuttur. Zaten herkes de kurtuluş ister.

Hazret-i Ali (R.A.), Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz'in söyle buyurduğunu naklediyor: «Meleklerin büyüğü Cibrîl dedi ki: Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah kelimesinden daha yüce ve daha büyük bir kelimeyle inmedim yeryüzüne. Gökler ve yerler bu kelimeyle ayakta durur. Ağaç, taş, toprak, deniz her şey bu kelimenin tecellisiyle (gerektirdiği ilâhî kanunla) düzenini sürdürür. Haberinizi olsun ki bu İhlâs kelimesidir.

Dikkat edin, bu İslâm kelimesidir. Yine haberinizi olsun ki bu vakınlık kelimesidir. Haberinizi olsun, bu en yüce kelimedir. Bu kelime terazinin bir kefesine, gökler ve yerler de diğer kefesine konulsa, muhakkak bu kelime ağır gelir.»

Sonra bilmiş ol ki: **Tevhîd**, Peygamber (S.A.V.) Efendimizin risâletine şهادetsiz olmaz. Çünkü bu iki kelime arasında fazlasıyla bir uyum vardır. İkisi birleştirilip söylenince tam ittihad hâsıl olmuş olur.

Ne zaman ve hangi yerde **Lâ ilâhe illâllah** olan **Tevhîd** yazılır ya da söylenirse, mutlaka onda **Muhammedün Resûlüllah** takdir edilir. Bu iki şهادetin beraberlik göstermesi şöhret derecesinde olduğu için birincisini söylemekle de bu bakımdan yetiniliyor. Aksi halde bizim **Tevhîd** ile yahudi ve hristiyanların tevhîdi arasında ne fark kalırdı? Bu bakımdan Muhammed Resûlüllah bu farkı bâriz hâle getirmektedir. Nitekim Şerh-i Meşârik'te İbni Melek de aynı hususu belirtmiştir.

Diyebiliriz ki **Lâ ilâhe illâllah** ve de **Muhammedün Resûlüllah**, zikr-i cüz, irade-i küll kaidesine girer. Yâni **Lâ ilâhe illâllah** denilince, bundan iki şهادet birden kasdedilmiş oluyor. Böyle olmamış olsaydı, yahudiler de, hattâ hristiyanlardan bir kısmı da **Lâ ilâhe illâllah** diyor; ama bundan Muhammedün Resûlüllah'ı hiçbir kasetmiyor. O halde **Lâ ilâhe illâllah** İslâm dininde iki şهادetin âlemi olmuş oluyor. Kur'ân-ı Kerîm'de bu hususa işâretle buyuruluyor ki :

«Bütün dinlerden üstün kılmak üzere, peygamberini, doğruluk rehberi Kur'ân ve hak din ile gönderen odur. Şâhid olarak Allah yeter. Muhammed Allah'ın Resûlüdür. Onun beraberinde bulunanlar, inkârcılara karşı sert, birbirlerine karşı o nisbette merhametlidirler.»⁽¹¹⁷⁰⁾

Alıyü'l Kaarî aynı hususu Şitâ-ı Şerîf şerhinde işlemiş ve gerekli açıklamayı yapmıştır.

O halde aklını kullanan herkese gerekir ki bu kelimeyle gece ve gündüz meşgul olsun. Kim **Lâ ilâhe** sözüyle halkın ken-disini nefyederse ve bunu sadece hükmen nefyeder, ilmen nefy

etmezse, şüphesiz ki o Hakk'ın varlığını hem hükmen, hem d ilmen isbat etmiş olur. İllâllah'dan diğer bütün isimleri nef eder, ancak bir tek isim isbat etmiş olur ki o da elinde varlık âleminin terazisi bulunan Cenâb-ı Allah'dır

Rûhu'l-Beyân tefsirinde de bu husus böyle açıklanmıştır

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz buyuruyor ki

«Allah şüphesiz ki LÂ ilâhe illâllah Muhammedi'n Resûlullah diyen kimseyi cehennem ateşine haram kılmıştır.»

«Kim gönlünden gelen bir doğruluk içinde Allah'tan başka hakiki ilâh bulunmadığına, Muhammed'in de Allah'ın kulu ve resûlü olduğuna şahadet ederse, Allah mutlaka onu cehennem ateşine haram kılar.»⁽¹¹⁷¹⁾

«Kim yetmiş bin defa LÂ ilâhe illâllah derse, ölmeden önce cennet ile müjdelenir.»

«LÂ ilâhe illâllah kelimesini yetmiş bir bin defa sövleyen kimse kendi nefsinin Allah'tan satın almış olur.»

Aynı sayıda kelime-i tevhidi başkası adına sövlemek böyledir

Tahmin ediyorum ki bu hadis-i şerif sofilerden ileri gelenlerin kelime-i tevhidi bu savı üzerinde annmalarının dayanağın teşkil etmektedir. Nitekim bu konuda Şeyh-i Ekber'den nakle edilen bir hikâye de vardır ki Şeyh-i Ekber onu Kutb-i Askalânî İmam Ebû'l-Abbâs'tan, o da Şeyh Ebû Rebî' el-Mâlikî'den naklettiğinden, bu hadisin keşif yoluyla sahih olduğu tesbit edilmiştir. Nitekim bu rivâyeti Ebû Said el-Hâdimî Hazretleri Târîkat-ı Muhammediyye'nin şerhinde ve başka güvenilir kişiler de başka eserlerde nakletmişlerdir. Şöyle ki: Amellerin faziletleri konusunda ve bilhassa kıyasa aykırı olmayan mes'elelerde zayıf hadislerle amel olunabilir.

(1171) Sahih-i Buhârî, Müslim; Uthman bin Mâlik (R.A.)'den

(1172) Sahih-i Buhârî ve Müslim; Enes bin Mâlik (R.A.)'den

(1173) Bu iki hadis Ebû Said, Hazret-i Âlî (R. Anhd) 'den rivâyet etmiştir

HACEGÂNDAN İMAM CA'FER SADİK, EBÛ YEZİD BESTÂMÎ, EBÛ HASAN HARKANÎ VE ŞÂH-İ NAKŞİBEND'E UZANAN DİĞER MEŞAYİH-İ KİRÂMIN HATİMLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Bilmiş ol ki, tefsir ve hadis ilimlerinde geniş bir bilgiye sahip olan kadri yüce İmam Câfer Sadık, Ebû Yezid Bestamî, Ebû Hasan Harkanî ve bunlardan sonra gelen saygıdeğer imamlar tâ Şah-ı Nakşibendî'ye kadar, (Allah hepsinin sırrını takdis eden) bunların hepsi de hacetlerinin yerine gelmesinde, bir işin gerçekleşmesinde, belâların def'edilmesinde, bir hastalığın a uğratılmasında, hasedçilerin perişan olmasında, bir kimsenin yükselmesinde, Allah'a yakınlığın zevkine erilemesinde, ortakım tecellilerin zuhur etmesinde şu yüksek ve garip esrarı kullanmışlardır,

İstighâra

1. Fâtiha-i Şerife

2. Yedi defa Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e salâvat

3. Dokuz defa Elâm Neşrah leke sûresi,

4. Yedi defa İhlâs sûresi,

Yedi defa Fâtiha-i Şerife okunur. Bunlar tamamlandıktan sonra tekrar Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e yüz defa salâvat okunur. Bu salâvatın her birinde bir istikharat ve murad ne ise o istikharat edilir. Allah'ın izniyle arzu ve istek yerine getirilir ve de murad olur. Böylece bu faydalı virdiye bir istikharat edilir. Büyük kimseler bunu tecrübe edip ıvınlara erişmişlerdir. Ancak şunu tavsiye etmişlerdir ki, bu vird ile muradlara erişen kimse bu sırrı alâken düşük kimselere açıklamamalıdır. Tâ ki bu kudsî zikir ve tesbihler gavr-i meşrû bir konuda kullanılmasın.

Yukarıda da belirttiğimiz tertip, onların devam edebilecekleri bir âdettir ki her gün bununla amel etmişler veya her sabah ve akşam bunu sürdürmüşlerdir.

Özellikle farz namazlardan sonra devam edenler eksik olmamıştır. Böylece bu tertip sâdât-ı kiramın âdeti haline gelmiş ve bu konuda o sâdât-ı kırâma katılanlar sâadeti bulmuşlardır. Şüphesiz ki sâadet en büyük rûkündür. Nakşibendî taîikatında en ustun bir virdtir. Tabii ism-i zât olan Allah'dan sonra en ustunu sayılmıştır. Çünkü meşâyih-i kiramın ruhları bu virdin bereketiyle yardım isteyenlere ulaşmakta, meded umanlara kapı açmaktadır. Bu vird sayesinde çeşitli belalardan kurtulmak için o ruhlara yardıma koşmaktadır.

Ebû Saîd-ı Hadîmî Hazretleri diyor ki:

Zikir muridlere telkin edilirken ve zikre başlanırken Hâcegân Hazretleri'nin belirtilen bu hatminden sonra meşâyih-i kiramın silsilesi okunur ve böylece tamamlanan virdle bir nice terakkiler elde edilir ve nice keşif kapıları açılır.

Bu vird ya da tertip sıkıntı ve kederleri atmak için, murad ve maksadın kolay yoldan elde edilmesi için, hacetlerin yerine getirilmesi için ve hastaya şifâ gelmesi için okunur. Aynı zamanda hem okunur, hem de yazılıp beraberinde taşınır. Bilhas- sa vird sahibi bunu, ruhaniler onun meşrebine uygun bir şekilde ona galebe çaldıklarında okur ve devam eder. Aynı zamanda aşağıdaki silsileyi de her gün sabah ve akşam olmak üzere iki defa ya da bunu çoğaltıp yirmi bir defa okur. Sonra da durumun ne olacağına bakar. Çünkü bu silsile, meşâyih-i rabbaniyenin himmetlerinin nüfuzu, sâdikilerin feyiz pınarının oluşu, Muhammedi denizlerin hikmet mecrası, kudsi meleklerin bekledikleri esrar havası, ilâhî tecellilerin mazharı, müridlerin hazret-i rabbânîye yükselen merdiveni, melekût, ceberût ve lâhût âlemlerine doğru yükselen sâliklerin mi'racıdır. Bu vird devam edene, diri olan şeyhten yana meşâyih-i kiramın erva-hi cevap verir. Bu cevap da tâ Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e ve ondan da azîz ve celîl olan Allah'a kadar yükselir. Böylece onun üzerine çeşitli esrar, tecelliler ve bereketler akıtırlar. Niyetine göre ona teveccühde bulunurlar, muradına uygun ona yönelirler. Kimin bu konudaki silsilesi Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e ulaşmıyorsa, onunla ittisal etmiyorsa, onun feyzi ke-

silmiş olur ve böylece Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e varmış olmamış sayılır. Bu durumda olandan mubayaa ve kaza alır- maz. Nitekim hadis-i şerifte buyurulmuştur. «Âlimler peygamberlerin vârisleridir.» Bu hadis uygun bir isnadla nakledilmiştir. Taberânî'nin yapmış olduğu tesbitte ise Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: «Beni görüp de bana îmân edene müjde olsun. Beni göreni görene ve beni göreni gören kimseyi görene ve bana îmân edene de müjde olsun! Evet, müjde onlara ve güzel bir dönülecek yer de onlara!..»

Şeyh Ebû Abdillâh Sulemî (K.S.) diyor ki:

— Beni görüp de îmân edene ve beni gören kimseyi görüp de bana îmân eden kimseye müjde olsun sözünün anlamı şudur. Müjde o kimseye ki benim nazarımın bereketi kendisine te'sir edip iz bırakmıştır ve beni görüp de nazar ve müşahade- demin te'sir ettiği ahabımı görene de müjde olsun.

Bu böylece halbehal devam eder ummetin hakimlerine ve Allah dostlarına ulaşınca kadar sürüp gider. Artık kimde bir hakim'in nazarının eseri veya bir velî'nin müşahadesinin izi bulunursa, müşkülhe yok ki o eser ve iz Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'in nazarının te'sirindendir ki ondan ahabına intikal etmiştir. Tabii bu te'sir ahabın ve sonra gelenlerin hal ve durumuna goredir. Böylece te'sirler bir su akıntısı gibi meşayikten muridlere akmakta ve dünyanın sonuna kadar devam etmektedir. Çünkü halın isnadı, ahkâmın isnadı gibidir.

Şeyh Ebû Ali Dakkak (K.S.) diyor ki:

«Bu adama vahiy bile gelse (bununla ilhamı kastediyor), eger onun şeyhi yoksa ondan hiçbir esrar havası gelmez.»

Şeyh Ebû Yezid Bestâmî (K.S.) Hazretleri diyor ki:

«Kimin şeyhi yoksa, onun şeyhi ancak şeytandır.»

Ebû Saîd Muhammed Hadîmî (K.S.) diyor ki:

«Kimin şeyhi yoksa, o kimse şeytanın maskarası olur.»

Bizim şeyhlerimize gelince, onlar hayli çoktur. Bu husustaki silsile çok çeşitlidir ki hepsinden de icâzet aldım. Aşağıdaki tertibe göre amel etmem hususunda da bana izin verdiler.

Çünkü bu birçok tarıkları içinde toplamaktadır. Meselâ, başta İmam Rabbânî müceddid-i elf-ı sâni Ahmed Fârûkî Hazretleri olmak üzere Nakşibendiyye, Cestiyye, Kubreviyye, Suhreverdiyye, Kadiriyye'yi sayabiliriz Allah hepsinin de sırlarını takdis eylesin. Nakşibendiyye dışında geriye kalan dört silsilesinin ahvâli Ebû Saîd Hazretleri'ne ait El-Enhârü'l-Erbâa adlı kitapta zikredilmiş ve bunlar zincirleme götürülerek Ali bin Ebî Tâlib'e (R.A.) ulaştırılmış ve onda son bulmuştur. İmam Rabbânî Hazretleri bu silsilenin dokuzuncu halkası olarak belirtilmiştir. Hıziriyye tariki ise bu silsilenin on üçüncü halkası olarak anılmıştır. Sonra bu iki tariki Hazret-i Câfer Sadık kendinde toplayıp birleştirmiş ve o da bu silsilenin yirmi sekizinci halkasını teşkil etmiştir. Meşâyih bu silsileye SİLSİLE İ ZEHEBİYYE (altın silsile) adını vermiştir

İşte bu silsileyi vird yollu okuyan kimse, okuma anında kendini mânevî oluğun, esrar ve tecellilerin, füyuzatın altında durmuş savacak, başının tam ortasına dokulduğunu farzedecek ve bu silsilenin Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e uzanan, ondan da Allah'a yükselen mânevî bir basamak olduğunu hatırında tutacak. Bu zikre dalarken isimleri bir bir murakabe edecek ve böylece derece derece yükseldiğini düşünecektir. Bu derecelerin Resûlullah'a, ondan Cibril-i Emîn'e, ondan da Cenâb-ı Rabbi'l-âlemin'e yükselip ulaştığını bilecektir

İşte mânevî aianda terakki etmenin üçüncü makamı budur. Nitekim meşâyih-i kirâm bu hususu kendi kitaplarında belirtmişlerdir.

Murid bu isimlerin sonuna varınca bu makamda munasip olanı şudur ki secde âyetlerinden birini okur ve Allah'a secde götürür. Secdede iken geriye kalan duâyı okuyup tamamlar. Şa şartla ki kendi nefsinde huzur duyuyor, yer ve zaman da müsait olup kimseler orada bulunmuyorsa. Ben şahsen her sabah ve akşam okurum. Bunda sayılmayacak kadar faydalar ve bir nice menfaatler gordum. Allah'ın güç ve kuvvetiyle bunlara mazhar oldum. Benim bu kitabımı kimin eline ulaşırsa

veya buna devam eden olursa bir işaret kâfı gelir Allah onu bütün arzu ve isteklerine muvaffak eyler Dünya ve âhiret işleri en uygun şekilde düzene girer.

Sonra da bu kitap kimin eline geçiyorsa, ona tavsiye ederim ki: Bu zikir ve virdin faziletlerinden haber verme hususunda hiç kimse hakkında bahillik etmesin. Nitekim Cenâb-ı Peygamber (S.A.V.) rü'yamda bana «ben âlemlere rahmet olarak gönderildim» buyurmuştu. Bunu bazı dostlarıma anlatmış, bazısına anlatmamıştım. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz beni kınadı. Benim zikir silsilemin tertibi otuz birinci halkada Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz'e ulaşmaktadır. Bununla beraber ben fakir, aşağıdaki virdi **İnne'l-Hamde Lil-lâhi'den ta Emmâ Ba'dü've** kadar geldikten sonra Dimar el-Sa'lebi hakkında vârid olan olavı tákıp ettim. Gordum ki ondan birçok esrar zâhir olmuştur. Bu bakımdan onu sırf uğur ve hareket getirisin diye vazıyorum

فَسِرْنَا أَنْوَاعَ تَجَلِّيَاتِكَ الْإِلَهِيَّةَ وَأَسْرَارَ مَلَائِكَتِكَ الْقُدْسِيَّةَ وَ
هَمَمَ أَوْلِيَاءِكَ الرِّبَانِيَّةَ وَفُيُوضَاتِ حَبِيبِكَ الْمُحَمَّدِيَّةَ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَذْطَلُّوا
أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَحَّدُوا
لَهُ تَوَابًا رَحِيمًا رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ
يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ
وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ سُحَّرَ
رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

Türkçe meâlî

Rahmân ve rahim olan Allah adıyla. Hamd Allah'a mahsustur. Ona hamdeder ve ondan yardım bekleriz. Allah kimi doğru yola eriştirirse, onu sapıttıran bulunmaz. Kimi de sapıklık içinde bırakırsa onu doğru yola eriştiren olmaz. Ben, Allah'tan başka hakikî ilâh olmadığına, onun bir olduğuna, eşi-ortağı bulunmadığına ve Muhammed'in de onun kulu ve resûlü olduğuna şehâdet ederim.»

«Ve sonra Allah'ım, senden ister ve sana tevbe eder, sana bağlanır, sana tevessül ederiz. Sana yönelir, senin huzurunda bas eğip goz yaşı dokeriz. Senin esrarın ve konulan tecellilerin nurlarıyla, yaklaşırcı olan maârifin ve bu yüce tarîka bizi sana yaklaştıran feyizleriyle sana yönelir korunur, kendimizi mânevî hisar içine alır, şifâ bekler, şefâat umar, bilgi edinir, anlayışımızın gelişmesini diler, zikre gönül verir, düşünceye

جَنَرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبِسَيِّدِنَا مِيكَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
وَبِسَيِّدِنَا إِسْرَافِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَهِي أَنْتَ مَقْصُودِي وَرِضَاكَ
مَطْلُوبِي أَغْطِنَا بِمَحَبَّتِكَ وَمَعْرِفَتِكَ فَسَنَأَلُكَ اللَّهُمَّ بِعِزِّكَ وَ
جَلَالِكَ وَجَمَالِكَ وَقُدْرَتِكَ وَكِبَرِيَّاتِكَ وَعَظَمَتِكَ وَبِحَقِّ سِرِّ سِرِّ
تَسْرِ اسْرَارِ اسْمَائِكَ الْعِظَامِ وَأَنْبِيَائِكَ الْكِرَامِ وَأَوْلِيَاءِكَ الْفَخَامِ
وَمَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَبِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدُ
رَسُولُ اللَّهِ وَبِحَقِّ هَذَا الْإِسْمِ الْعَظِيمِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ بِالْأَلْفِ الْقَائِمِ
الَّذِي لَيْسَ قَبْلَهُ سَابِقٌ وَلَا بَعْدَهُ لَاحِقٌ وَبِالْأَمِينِ الَّذِي لَمْ يَنْتَ
بِهِمَا الْأَسْرَارُ وَأَخَذَتْ بِهِمَا الْعَهْدَ الْوَاقِعُ وَبِالْهَاءِ الْمُحِيطَةِ الْمُحَرَّرِ
كَفَّ لِلْسَّوَاكِينَ وَالْجَوَامِيدِ وَالنَّوَاطِقِ أَنْ تَوْفِقْنَا لِلنَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ
الْكَرِيمِ وَتَقْضِي حَوَائِجَنَا وَتَفْتَحَ لَنَا أَبْوَابَ الْعُلُومِ وَالْكَشُوفِ
وَتَقْضِي عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِ الْعَرْشِ وَالْكَرْسِيِّ وَاللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ
وَتَحْلِيَ فِي قُلُوبِنَا بِأَنْوَاعِ التَّجَلِّيَّاتِ وَالْأَسْرَارِ كَمَا أَفَضْتَ وَتَجَلَّيْتَ
عَلَى قُلُوبِ أَنْبِيَائِكَ وَأَصْفِيَائِكَ لَجْمَعِينَ بِطُفُفِكَ وَكَرَمِكَ بِكَ
إِزْهَامِ الرَّاحِمِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ
فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَنَجِّنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَقْفْتُ
نَفْسِي تَحْتَ هَذَا الْمِيزَانِ الْحَمْدُ لِي حَقِيرًا ذَلِيلًا مُذْنِبًا مُسْتَشْفَعًا

dalar, hakikat nurlarını gözetir, yükselmek ister, sana erişmeye gönül veririz. Bütün bunları efendimiz, senedimiz, feyizlerimizin oluşu, hikmetin mecrası, esrarın kanalı Nazillili Seyyid Muhammed Hakkı (K.S.) Hazretlerine, Ödemişli efendimiz Seyyid Hilmi Hazretlerine, efendimiz Muhammed Can Mekki (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Abdullah Dehlevî (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Habibullah (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Nuri Muhammed (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Seyfüddin (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Muhammed Ma'sum (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Ahmed Farukî Serhendî (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Muhammed Bakî (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Muhammed Zâhid (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Ubeydullah (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Yakup Çerhî (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Muhammed Bahâüddin el-Üveysî (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Emir Kelâl (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Muhammed Baba (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Ali (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Mahmud (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Hoca Ârif (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Abdülhalik Gecdevanî (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Hızır (A.S.) Hazretlerine, Efendimiz Muhammed Mustafa (S.A.V.) Hazretlerine, efendimiz Yusuf Hemedanî (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Ebû Ali (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Ebû'l-Hasen Harkanî (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Ebû Yezîd (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Câfer Sadık (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Muhammed Bâkır (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Ali Zeyne'l-Âbidîn (K.S.) Hazretlerine, efendimiz Hüseyin (R.A.) Hazretlerine, efendimiz Ali bin Ebî Tâlib (R.A.) Hazretlerine, Efendimiz Resûlullah (S.A.V.) Hazretlerine ve efendimiz Kaasım bin Muhammed bin Ebûbekir (R.A.) Hazretlerine, efendimiz Selâmî Fârisî (R.A.) Hazretlerine, efendimiz Ebûbekir Sıddık (R.A.) Hazretlerine ve ilim ve sırlar menbaı, feyiz ve nurlar mahzeni, ümmetin ve ivilerin sığınağı, gece gündüz Cibril'in misli merkezi, kusur ve günahları örtücü Allah'ın habibi —o habib ki üzerine kitapların en üstünü inmiştir— efendimiz, mevlâmız, şefaatçimiz Muhammed Muhtar'a (S.A.V.), efendimiz Cebriâl'e (A.S.), efendimiz

Mikâil'e (A.S.) ve efendimiz İsrâfil'e (A.S.) kadar silsilesi devam eden meşâyihimiz bereketiyle istiyoruz.»

«Yâ ilâhî! Sen benim tek maksûdumsun. Hoşnudluğun ise tek arzumdur. Muhabbetini bize lûtfet, marifetinden bize bir kapı aç.. Allah'ım, senden yine senin izzetinle, celâlinle, cemâlinle, kudretinle, kibriyânla, azametinle ve sırların sırrının sırrı olan yüce isimlerinle, saygıdeğer peygamberinle kadı yüce velî kullarınla, sana çok mukarrib meleklerinle istiyoruz. Ve yine Allah'ım! Senden, Lâ ilâhe illâllah Muhammedun Resûlullah hakkı için, ism-i a'zam'ın olan ALLAH ALLAH ALLAH hakkı için —ki bunun ELİF'inin ne öncesinde başka bir şey vardı, ne de sonradan ona lâhik olacak bir şey.— kendileriyle esrarını topladığın iki LÂM hakkı için —ki bu ikisiyle ahd-i vâsik aldın— kapsayıcı olan, sâkinleri harekete geçiren, cansızlara ve konuşanlara yön veren (H) harfi hakkı için, senin vechi kerîminine nazar etmemiz için, bize tevfikini refik eyle. Hacetlerimizi yerine getir. İlimlerin ve keşiflerin kapısını bize aç. Arş, Kürsî ve levh-i mahfuz'un bereketlerini üzerimize boşalt. Kalblerimizi tecelli ve sırların çeşitleriyle süsle. Nasıl ki peygamberlerin, velilerin, asfiyanın kalbleri üzerine akıtıp tecelli ettinse... Bütün bunları lûtfunla, kereminle bize bahşeyle, ey merhamet edenlerin en çok merhamet edeni!. Senden başka hakikî ilâh yoktur. Seni tenzih ederiz. Doğrusu ben kendine vezir kederlerdemin Yanus Peygamber'in duâsını kabul buyurup kendisini üzüntü ve kederden kurtardığın gibi, «mü'minleri de övlece kurtarırım» buyurdun. Bizi de kurtar, duâmızı kabul buyur

Allah'ım! Zelil, hakir ve günahkâr olarak Hazret-i Muhammed'in mânevî savakı altında tutuyorum, ...Jan şefaati diliyorum. İlâhî tecellilerin envainı, kudsi meleklerin esrarını, rabbanî dostların himmetini, Habîbin Muhammed Mustafa'nın füyûzâtını bana kolaylaştır, nasib evle. Çünkü sen Kur'ân'da buyuruyorsun «Onlar kendilerine yazık ettiklerinde, sana gelip Allah'tan mağfiret dileseler ve peygamber de onlara mağfiret dileseydi, Allah'ın tevbeleri dâima kabul ve merhamet eden ol-

duğunu görürlerdi. Allah'ımı Dünyada da bize iyilik ver, âhırette de bize iyilik ver ve bizi cehennem azâbından koru. Rab bimiz! Bizi doğru yola erdirdikten sonra kalbimizi o yoldan kaydırıp saptırma. Kendi katından bize bir rahmet bağışla. Doğrusu, sen çok, hem çok bağışlayan ve karşılıksız verensin. Rabbimi! Beni, anamı, babamı ve bütün mu'minleri kıvâmü günû bağışla. Hesap görüleceği gün bizi mağlûbet eyle. Rab bimiz! Bizi, bizden önce îmân eden kardeşlerimizi bağışla. İmân edenlere karşı içimizde kin ve kötülük bırakma. Rabbimiz! Şüphesiz ki sen hem çok şefkatlisin, hem de çok merhametlisin.

Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti annâ yesifun ve selamun aley mürcelîn velhamdû lillâhi rabbi'l-âlemin

İNSANİ MEMLEKETİ DÜZELTMEKİ- İLAHİ TEDBİRİ ER

İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...

Medhab Muharrir
H. 1328

İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...

İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...

İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...

İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...

İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...
İnsanî memleketi düzeltmek için ilahî tedbirler...

vecheleri sâliklerin ahvaline, ruhaniyetinin kuvvet ve zayıflığına göre değişir. Onlardan bir kısmının bu vasıflardan birkaçı vardır. Bu bakımdan ruhanî çok şerîf olur da onunla imtizaç etmek pek müsait olmaz.. Bizim üzerimizde ilk taayyun eden, sana kademeli vatanları açıklamaktır. Bunlar bir hayli fazlaysa da hepsini yedi kademe olarak gösterebiliriz. Çünkü hepsi de bu yediye rücu' eder :

- 1 ELESTU BIRABBIKUM vatanı
Biz bu vatandan kopup ayrıldık
- 2 Anne rahimleri.
- 3 Şu anda içinde bulunduğumuz dünya vatanı
- 4 Küçük ve büyük ölümden sonra gideceğimiz BERZAH vatanı
- 5 Kıyâmet alanında haşır olduğumuz vatan
- 6 Cennet ve cehennem vatanı.
- 7 Kesib (ayrı bir kısım tepe biçiminde) vatan

Bu, cennetin dışındadır. Bu vatan da Hakk'ın rû'yetinden başka hiç bir nimet yoktur. Nitekim hadis-i şerifte bu husus şöyle belirtilmiştir: «Allah'ın şüphesiz öyle bir cenneti de var ki onda ne nimet, ne hûr ve ne de saray var. Sadece Allah'ın orada güler yüzle tecellileri var.»

Bu vatanlardan her birinin bir nice yerleri var ki bunlar vatan için de vatandır. Kuvay-i beşeriyede bunlara karşı vefâ yoktur. Çünkü bu oldukça çoktur

Bilmiş ol ki: İnsanları Allahü Teâlâ yarattığından ve onları yokluktan vucuda getirdiğinden beri onlar durmadan yolculuk halinde bulunuyorlar. Evet onlar için binittlerinden inmek, ya da yüklerini indirmek diye bir durum yoktur. Bu cennete girinceye kadar sürüp gider. Ya da cehenneme... Her cennet ve cehennem de kendi ehline göre durum alır. O halde akli başında olan herkese vâcib olan şudur ki, her yolculuğun bir mesakkat arzettiğini bilmeli, hayat sıkıntısı arzedeceğini, mihnet ve beşarlarla yüklü bulunduğunu, tehlikeli gecelerle, korkunç tehlikelerle karşı karşıya geleceğini anmalıdır. Mümkün değildir ki bu yolculuklarda sıhhatli bir nimet, bir güven ve tad bulunsun. Çünkü suar çok çeşitlidir. Yolcu bütün bu yolculuğu esnasında her aleme konak adığında kendisi için elverişli olan şeylere ilgilenmeli, gerisini terketmelidir. Durumu böyle olan kimse için artık bir rahatlık ve huzur düşünebilir misin? Nerede rahatlık ve huzur? Bz bunu anlatmakla sadece henüz vatan na gelmeden müşahede tezzerin. Tatma hususunda acele eden kimseyi uyarmak istedik. Sana gereken bu müşahedeyi asıl yerine tahyî etmeysin. Onun vatan na gelmeden istememesin. Bu vatan da AH RET YURDU'dur. Artık bu yurda amel yoktur. Çünkü orası senin müşahede zamanına ayrılmıştır. Eğer orada amel sahbi olmuş olsan Allah katında birtakım bilgilere teâkki etmiş olursun ki bu senin için daha uygun olur. Çünkü sen Rabbine tâib bulunan ruhanî yetende ıyık ve quze'lik artmış olursun. Cennete istekli bulunan nefsanî yetende de bunu fazılaştırırsın. Çünkü

insanın insani lâtifesi (insani ruhu ve varlığı) amelinin suretinde haşrolunur. Cısımlar da amelinin suretinde haşrolunur. Bu iyi ya da kötü olabilir. Ve böylece son nefese kadar surup gider. İnsan yükselme vatanı olan teklîf âleminden ayrıldığında orada dıktığı ağaçların meyvesini toplamaya başlar. Bunu, bu inceliği anladıktan sonra bilmiş ol ki

Hakk'ın hizmetinde bulunmayı ve onunla dostluk ve ünsiyet kurmayı orzu ettiğinde, eğer kalbinde başkasının rabbaniyeti varsa bu senin için hiç de doğru ve sıhhatli olmaz. Çünkü sen, senin üzerine saltanatıyla hukmeden kimseye aitsin. Bunda hiç şüphe yoktur. O halde sana gereken insanlar arasından çekilip uzlete mâil olmak ve halveti tercih etmektir. Zira sen halktan ne kadar uzak isen Hakk'a o nisbette yakınsın. Zâhiri ve bâtinî durumların ikisinde de böyledir. Bu bakımdan sana vâcib olan ilk husus, tâat ve ibâdetini uygun ölçüde ayakta tutacak kadar ilim elde etmeğe çalışmandır. Takvâ babındaki durumun da böyledir. Senin üzerine özellikle farz kılınan şeyler bundan fazla yâni bu nisbetin üstüne çıkmaz. Sulûkun ilk kapısı, farzlarla amel etmektir. Sonra da haram ve şüheli şeylerden kaçınıp doğruluk üzere bulunmaktır. Sonra zühd, sonra da tevekkuldur. Tevekkulun ilk ahvalinde sana dört keramet hâsıl olur ki bunlar senin tevekkulunun tevekkulun ilk derecesinde gerçekleştiğinin alâmet ve delili sayılır

- 1 — Yeryüzünün katlanması, mesafenin kalkması
- 2 — Su üzerinde batmadan yürümek
- 3 — Fezayı delip geçmek
- 4 — Kevniyetten yemek

İşte bu belirttiğimiz bu babda hakikatın kendisidir. Bundan sonra makamlar ve durumlar, kerametler ve tenazzülâtlar tâ olunceye kadar peşpeşe gelir. Havvete girmeden önce makamın ve kıtan vebim sulattan dan ayrı nerede olduğunu bilersin. Ama vehmin sana hüküm ise o takdirde havvete çekilmeden hiçbir yol yoktur. Ancak hakk bütülden, iyi kötüden ayrıt edebilen orf bir şeyin eyleyebilirsin. Eğer vehmin senin hükümlerinin altında bulunuyorsa o zaman havvete çekil başka şey ve aldırış etme. Bu durumda havvatten önce sana riyazat gerekir. Riyazat ise ohlâkı tehzibden, ezâ ve cefayı yüklenmek ve bunlara katlanmaktan ibarettir. Çünkü insanın fethi tekaddüm eder de riyazattan önce gelirse, artık ondan ebediyen bir adam demez. Ancak nadir hukmünde olabilir. O takdirde onlara ihtıâtın sakın. Çünkü uzletten maksad, insanları terketmektir. Onlara munasebette bulunmamaktır. Yoksa onların şekillerini terketmek değildir. Asıl maksad onlardan yana kabinde bir şey bulunmamaktır. Çünkü kim insanlardan çekilip kendini sadece evin de tutar da kabinde halka açık bulunan kapıyı kapamazsa, aslında o, insanlardan ayrıp uzlete çekilmemiş sayılır. O halde evin kapısını kapadığında kalbin kapısını da kapar. Ve artık rabbî zikirle meşgul olmaya koyul. Bu herhangi zikirlerden biri olabilir. Ancak zikirlerin en yucesi

ALLAH ALLAH ALLAH demendir. Bunun üzerine bir şey ilâve etme ve kendini fâsıt hayallerin akımından koru. Sonra seni gerçek fikirden meşgul edip uzaklaştırır. Gıdanı tahaffuz et. Bunun hayvanî yağdan başka bir yağ (zeytinyağı) olması için gayret sarfet. Çünkü hayvanî yağdan başkası daha güzeldir. Fazla tokluktan ve aşırı açlıktan da sakın. Mizacın mutedil olduğunda ortalama bir yol tut. Çünkü fazla bir kuruluk birtakım hayallere yol açar. Melekî varıdatla, şeytanî varıdat arasını farketmeye çalış. Varıdatlar kesilince nefsinde ne duyuyorsan ona dikkat et. Eğer gelen varıdat melekî ise onun arkasından hemen bir serinlik ve lezzet gelir. Bu durumda hiçbir elem duymazsın. Senin için hiçbir suret değişmez. Ve bu sana bir bilgi bırakmış olur. Eğer varıdat şeytanî ise, ondan hemen sonra özünde bir dalaşma ve anormal bir meydana gelir. elem ve sıkıntı hissetmeğe başarsın. Hayret uyandıran birtakım fâsıt düşünceler hasgosterir. Bu durumda hiç durmadan zikirle meşgul ol. Ta ki Cenâb-ı Allah kalbini bu qıbrı şeylerden temizleyip boşaltsın. İşte matlub o rın da budur. Sakın bu neden, niçin böyle? deme. Halvette girdiğinde akıldan şu olacak. Allah'ın hiçbir benzeri ve deni yoktur. Halvetinde sana tecelliden her suret sana «BEN ALLAH MI» der. Sen ona «Allah'ı tenzih ederim» diye cevap ver ve zikirle devam et. İşte bu bir tek akıldır. İkinci akıld halvette Allah'tan başkasını arzu etmemen ve ondan başkasına himmetin yoneltmemendir. Varlık âleminde her şey sana arz etmemektedir. onu edeple al ve fakat onda duraklayıp kama. Taabinde samim ol, çünkü sana arz etmemek eden şey seni imtihana ve denemeye matuf buluyor. Gelen bir şeye takılıp kaldığında imtihanı kaçırmış olursun. Ama asıl matlub olan elde ettiğinde hiçbir şeyi kaçırmış olmazsın.

Anattığımız bu husus arı bıldıktan sonra yine bilmiş ol ki:

Cenâb-ı Allah sana arzettiği şeylerle seni imtihan ediyor. Sana ilk açacağı şey -onu ben sana haber vereyim- sende garb olan hissâminin keşfidir. Artık ne duvarlar ve ne de karanlıklar bu hususta sana engel bir perde olamaz. Hak'ın kendî evlerinde ne yaptıklarını keşfe dehlirsın. Ama sana gereken hiçbir kimsenin sırrını açığa vurmamaktır. Bunu keşfetmede Allah sana kapı açınca son derece dikkatli ve koruyucu ol. Eğer şu adam zina ediyor, bu adam sarap içiyor dersen unutma şeytan senin yanına girmiştir. Bu durumda SEFTİAR'ını gerçekleştire. O şahıs sana gelecek olursa onu o kâfirden men etmeğe çalış ve ona tavsiyede bulun. Bu tür keşften kendini alıkoyman için bütün gücünü kullan ve zikirle meşgul ol.

Hissi keşifle hayali keşif arasında fark ve bu ikisini birbirinden ayırma hususuna gelince, bunu da açıklayalım: Bir şahsın suretini veya halk davranışlarından bir davranış gördüğün zaman gözlerini yum, eğer o keşif devam ederse o senin hayalindedir demektir. Devam etmeyip kaybolursa, onu gördüğün yerde idrakler ondan ve yine onunla bir bağlantı kurar. Sonra da ondan vazgeçip zikir ile meşgul olursan hissi keşiften hayali

keşfe intikal etmiş olur. Böylece senin üzerine akli mânalar hissâ surette inmeye başlar.

Bilmiş ol ki: Bunu ancak bir peygamber veya siddiklerden Allah'ın dilediği bir kul bilip anlayabilir. O halde bu durumla pek meşgul olma. Ancak sana bir şarap sunulacak olursa, o suyu ya da sütü iç; şaraptan keskinlikle sakın. Ve sonra da zikirle meşgul olmaya koyul. Meşgul ol ki hayal âlemi senden ayrılmış olsun, maddeden tecerrüd etmiş, mânî âlemi sana tecellide bulunsun. Evet zikirle uğraş ki belirtilen husus sana tecelli etmiş olsun. Seni zikirden, yâni onu anmaktan doygun kıldığında, işte bu müşahede ya da uyuklamadır ki ikisi arasındaki ayırma vesile teşkil eder ve akabinde bir lezzet kalır.

Ve bundan sonra Cenâb-ı Hak sana memleketin (insanî memleket) mertebelerini arzeder. Bu bir imtihandır. Önce madenî taşların esrarını münkeşif olur ve buna benzer bazı şeylerin keşfi yüzgosterir. Böylece her taşın sırrını özeliğini zarar ve yararını bilmiş olursun. Eğer buna aşırı bir bağlılık gösterir, bu bağlılık aşk derecesine çıkarırsan onu kovmuş ve kendinden uzaklaştırmış olursun. Böylece onu muhafaza senden alırsın da zarara uğramış olursun. Eğer ondan doygun kalır, zikirle meşgul olur ve zikrolunana doğru iltica edecek olursan bu yol senden defiledir. Bu kez bitkiler sana keşfolunur. Her bitki ne gibi özellik taşıdığına sana seslenerek bildirir. Yarar ve zararlarını anlatır. Bitkilerle olan durum ve hükman taşlarla olan tutum ve hükman gibi olsun. Birinci durumda gıdanı sıcaklığı ve rutubeti fazla olan bir şey olsun. Bitkilerle fazla oyalanmadığın takdirde, bu kez hayvanların durumu sana yükseltilmiş olur. Onlar sana selâm verirler. taş dıkları yarar ve zararları sana bildirirler ve böylece her âlem seni kendî tesbîh ve tahmîdiyle tanır.

İşte burada önemli bir nokta vardır.

Zikirlerden ne ile meşgul olduğuna bakacaksın. Belirtilen bu âlemlerin senin meşgul olduğunun zikirle meşgul olduğunla ilgili olacak olur. senin keşfin hayalidir. hakikî değildir. Bu ancak mevcudat arasında ikame edilen senin hal ve durumunu yansıtır. Ama bu âlemlerin zikirlerinden çok çeşitli olduğuna şahid olursan bu sahîh bir keşiftir.

Bundan sonra dünyerde (cânlarda) hayat sebebi olan ve bir akım halinde canlılara giren bu sebebin her kışide istidada göre bir te'sir meydana getirir. İbâdetler bu akıma nasıl girip onunla bir eser meydana getiriyor? Bunun keşif kısmı sana açıktır. Eğer bununla oyalanmayıp zikirle geçip devam edecek olursan Levh ile ilgili levhalar senin için kaldırılır. Bazı korkutucu şeylerle hitab olunmaya başlar. Birtakım haller senin üzerinde çeşitlendikçe çeşitlenir ve senin üzerine bir dolap tutulur da ondo istihlâtin şekilleri muayene edilir. Saydam olmayan şeylerin nasıl saydamlığa düştüğü, saydam olanların nasıl saydam olmayan şeylere dönüştüğü ve buna benzer birtakım hallerin nasıl cereyan ettiği durumu karşına çıkar. Eğer bunun üzerinde durmayacak olursan, senin için

na uygun bir yol tutar ve ona riâyet edersin. Onlardan kimi kendi dilinden başka bir dille munacat eder. Kim herhangi bir lûgat ile munacat ederse, o, dilin peygamberine vâris sayılır. İşte bu tarikatın dilleri üzere işittiğin hususlardır ki talan adam musevidir, isevidir, ibrahîmidir idrisidir... Kimi de iki dille munacat eder. Kimi üç, kimi dört ve daha fazla.. Ama kâmil insan bütün lûgatlarla munacat eder ve özellikle Muhammedi'dir, Ebû İkal ve başkaları gibi. Ne kadar bir gayede devam ederse, donmediği muddetçe orada duraklamış sayılır. Çunku onlardan kimi o makamda helâk olup gider. Çunku o makam, geriye çevrilenin makamından daha yucedir. O halde onlar iki kişidir: Biri kendi nefsi hakkında geri çevrilir, biri de irşad diliyle halka dondurulur, doğru yol gösterici olur. Bu, vâris olan âlimdir

Bilmiş ol ki: Peygamberlik ve velilik üç şeyde tezahur eder. Biri ilimde kesbi yolda elde edilen bilgide.. İkincisi himmet ile gerçekleşen fılde.. Bu hususta câri olan âdet onu ancak cisimle yapmasıdır. Ama bunun üzerinde cismin bir kudreti yoktur. Üçuncüsü hisde hayal âlemini gormaktır. Bu ikisi mucerred hitapla ayırt edilir. Çunku veliye yapılan hitap peygambere yapılan hitaptan başkasıdır. Sakın evliyânın mânevî basamaklarının peygamberlerin mânevî basamaklarının üstünde olduğunu vehmetme. Durum hiç de öyle değildir. Çunku peygamberlerin mânevî basamakları, dereceleri aslî olan nûr iledir. Evliyânın mânevî basamak ve dereceleri o asıl nûrdan akıp gelenidir

Bilmiş ol ki, Allah'a dost olan her velî olmuş olduğu mânevî feyizleri ve dereceleri ancak şeriatî üzerinde bulunduğu peygamber vasıtasıyla alır. İşte burada çok ince ve hassas sırlar vardır ki bizim bu birkaç yapraklık risâlemiz ona dar gelir. Ancak ne var ki ummet-i Muhammed'den olan velilerden biri Musâ'ya (A.S.) vâris olmuştur. Ama Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'in nûrundan ıktibas ederek ona vâris olabilmıştır. Musâ'nın (A.S.) nûrundan ıktibas ederek değil. Çunku Muhammed (S.A.V.) bütün peygamberlerin makamlarını kendinde toplamıştır. O halde o velinin hali Muhammed'den (S.A.V.) vucud bulmuştur. Musâ'nın (A.S.) hali de ondan. Bazen bir veliden ölümü anında Musâ'nın (A.S.) mulâhazası zâhır olur, bazen de İsâ'nın (A.S.)... Halktan herhangi biri onu yahudileşti, ya da nasranileşti zanneder. Çunku ölüm anında onları anıyor. Ama bu sadece marifetin kuvvetindendir. Çunku KUTB Hazret-i Muhammed'in kalbi üzeredir. Biz öyle kişilere rastladık ki onlar İsâ'nın (A.S.) kalbi üzere bulunuyorlardı. Bu da ilk rastladığım bir şeyh idi. Birinin de Musâ'nın (A.S.) kalbi üzere olduğuna rastladım. Daha başkalarının da İbrahim'in (A.S.) kalbi üzere bulunduklarına rastladım. Benim bu anlattıklarımı ancak bizim yakın arkadaşlarımız anlayabilir.

Bilmiş ol ki: Muhammed (S.A.V.) Efendimiz bütün peygamberlere ve resûllere ruhlar âleminde makamlarını vermiş, cismen gönderilince-

ye kadar bu böyle devam etmiştir. Biz ona tâbî olduk. Onu müşâhede eden veya ondan sonra nüzûl eden peygamberler hukumde ona ıttihak etmişlerdir. Peygamberlerden velî olanlar —ki bunlar gelip geçmişlerdir— nûru kendi peygamberlerinden alırlar. Kendi peygamberleri de Muhammed (S.A.V.) Efendimiz'den alırlar. Böylece velâyet-i Muhammediye'ye kendisinden ahzetme hususunda peygamberler iştirak etmişlerdir. Bu mânâyı hadiste vârid olmuştur ki: «Bu ümmetin âlimleri Benî İsrail'in peygamberleri gibidir.» Cenâb-ı Hak bizim hakkımızda ise şöyle buyurmuştur: «Tâ ki sizler de diğer insanlara şahid olasınız..» Resûller hakkında ise şöyle buyurmuştur: «Kiyâmet günü her ümmetten bir şahid getiririz. İnkâr edenlere itiraz için izin de verilmez; onların özürleri de dinlenmez.»

O halde biz de, peygamberler de onların etbâına karşı şahidleriz. O halde himmetini, Muhammed'e (S.A.V.) vâris olan kimse halvette toplansın ve sarfetmeye çalışsın. Ve hiç durmadan her nefis hakkında desin ki: Rabbim, bilgimi artırı.

Evet, amel edenler bunun gibi amel etsin ve nefaset arayanlar böyle bir nefasete doğru yonelsin!

Muhyiddin Arabî

(Hierî 602'de Konya'da bulunduğu sırada bu risâleyi yazmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Eser ve müellif hakkında BİRKAÇ SÖZ	9
Ayetü'l-Kürsî'nin Fazileti	13
Kur'an-ı Kerim'in Fazileti	16
NIYETLERİ TASHİH ETMENİN FAZİLETLERİ	21
ALLAH'İ ZİKRETMENİN SÜNNETLERİ	25
Kalbi Zikir	26
PEYGAMBER (S.A.V.) EFENDİMİZ'in «Din Nasihattır» SÖZLERİNİN	
AÇIKLANMASI	28
Allah'a Nasihat	28
Allah'ın Kitabına Nasihat	92
Allah'ın Peygamberine Nasihat	29
Müslüman İmamlarına Nasihat	30
Umum Müslümanlara Nasihat	31
KUR'ÂN'IN ŞEREFİ	32
Allah ile peygamber arasındaki vahyin keyfiyeti, Kur'an'ın inmesi ve es-	
rarının hakikati	33
İttikadi bir mes'ele	34
Mes'elenin tahkiki	35
Vahyin iniş türleri hakkında vârid olan hadisler ..	38
KUR'ÂN SÜRELERİNİN İNİŞ TERTİBİ	43
Peygamber (S.A.V.) devrinde Kur'an'ın te'vîl, Ebû Bekir Sıddık zamanın-	
da bir araya getirilmesi ve Hz. Osman devrinde tertiplenmesi	45
Kadri yüce mushafa ilk noktalama işareti ve f'rab koyanlar	53
Arapça hattı ilk yazarlar, kâfi hattını ilk icad edenler	55
Harf ve kelime şekillerinin tahriri, harflerin mahreçlerinin tarifi, sûre ve	
âyetlerin tertibi ve mütevâtir olan kırdetler hakkında vârid olan hadisler	56
ile İslâm büyüklerinin görüşleri	58
Özetleyecek olursak	
Kur'an öğrenmek konusunda Peygamber'in (S.A.V.) her müslümana olan	
emirleri hakkındaki hadisler	60
Kur'an öğretene ve öğrenenin fazileti	66
Çocuğuna Kur'an öğretene kimsenin fazileti	70
Kur'an'ı ahenkle ve kaldeye uygun olarak okumak	72
Mes'ele	73
Mes'ele	77
Mes'ele	77

Kur'an'ı hafife alan veya ona dâ uzaftan ya da ondan bir şey inkâr eden dâ'icmâ kâfir olur. Hakkındaki âyet ve hadisler	77
Kur'an ehline ikramda bulunmak	82
NÂFİLE NAMAZLAR, KUR'ÂN OKUMAK, DİL, KALB VE MURAKABE YO- LUYLA ZİKİRLERDE BULUNMAK GİBİ İBÂDETLERİN TERTİBİ VE İS- TİKAMETİN ANLAMI	84
İbâdetin tertibi	85
Farz namazların esrarı ve Mîrac'dan önce namazın keyfiyeti	88
Beş vakitte tertiplenen müekked ve gayri müekked nâfile namazlar hakkın- da vârid olan sahih hadisler	93
İfrâk ve duhâ namazlarının fazileti	98
Duhâ namazı ile ilgili hadisler	103
Evdâbin namazı ve akşamla yatma arasını ihyâ etmek	105
Teheccüd namazı ve teheccüdde bulunan kimseye vâki olan kudsi tecelliler	106
Şeytanların uyuyan kimsenin kulağını üç bağla bağlaması ve gecenin sekiz merteye üzerine taksimi	118
Haftanın gün ve gecelerinde yapılan nâfile namazların fazileti ve bunların sayısı	121
Ayların mukaddes gün ve gecelerinde kılınan nâfile namazların faziletleri ve bunlarda okunan âyetler	126
Nâfile namazların cemaatle kılınması	132
Arız olan sebepler meydana geldiğinde kılınan nâfile namazlar	135
Kusluk ve teheccüd namazı, Kur'an okumak ve benzeri itiyad edinilen virdler	143
Sıvâk'ın fazileti	148
Namazın daha önce Mekke'de farz kılınması ile abdestin daha sonra Me- dine'de farz kılınması	152
Abdestin sünnet namazı ve abdest ile gusûlde kullanılacak su miktarı	156
Namazda ayakta durmayı uzatmak, kırdetle çok rükû ve secde yapmak	161
Secdenin fazileti ve secdedeki tesbihin faydaları	164
Secdede yapılan tesbihin fazileti	167
Namaz rükû ve secdelerinde hırsızlık yapan kimse	169
Amellerin yedi merteye üzere olduğu	172
İki namaz bir arada kılınmak	177
Tilâvetin âdâbı ve en faziletli vakti ve bu konudaki mes'eleler	181
Temiz bir yerde Kur'an okumak	184
Kur'an'ı geçim vantanı yapmak	185
Birisiyle konuşmak için Kur'an okumayı kesmek	185
Mushaftan okumak	186
Kur'an-ı Kerim'i dane dane ve dhenkil okumak	186
Kur'an'ın sevabının ölçülerine ulaşması	189

Kur'an okurken nasıl dir. vaziyet alınır	189
«Üç gecedan az bir zamanda Kur'an'ı hatmeden, ondan tastamam anlaya- mamıştır» medîindeki hadisile ilgili görüşler ve mes'eleler	190
Kırdetin haddi hakkında imamların görüşü ve kırdetin nisbeti	193
Başkasının okuduğu kırdeti dinlemek ve namazda dinlemenin farziyetini açıklamak	194
Allah kelâmının insan kelâmı üzerindeki üstünlüğü	196
Kur'an-ı Kerim'e gece ve gündüz devam etmek ile bir gece ile bir gündüzde ikiyüz âyet okumayandan Allah'ın dâvacı olacağı hakkındaki haberler	203
«Henüz kalkmadan önce Kur'an'ı okuyunuz» hadisi ve Kur'an kalktıktan sonra iman ehlinin durumu	207
Kur'an okuyan ve onu hafızasında taşıyan kimsenin fazileti	211
Kur'an okumak sebebiyle cennet derecelerini, huri ve vildânları elde et- mek ve Rahmân olan Allah'ın cemâlini görmek	218
KUR'ÂNDAN ŞİPA BEKLEMEK, FÂTİHA-I ŞERİFE'DEN ÜCRET TALEP ETMEK, HATİM KARŞILIĞI ÜCRET ALMAK	226
Kur'an ile ya da Allah'ın isimlerinden birisiyle rîfâ niyetiyle duâ etmek veya rıbdyet edilen duâlarla duâ etmek	232
YAĞMUR SUYU ÜZERİNE OKUNAN SÖRENİN HASSASI	237
AKLIN, ZEKÂNIN, ANLAYIŞIN ARTMASI VE HAFIZANIN KUVVETLEN- MESİYLE İLGİLİ HASSALAR	238
GÖZÜN İYİ AÇILMASI, GÖRME YETENEĞİNİN ARTMASI VE KUVVET- LENMESİ	241
TAŞLAR ÜZERİNE OKUMAKLA YAĞMUR TALEP ETMEK ve efendiler efendisi Muhammed'e (S.A.V.) istiğfar ya da salâvat getirme	244
TAŞLAR ÜZERİNE KUR'ÂN OKUMAK	245
Bazı sürelerdeki âyetlerin havası ve İSTİHÂRE	247
UYKU İLE İLGİLİ OLAN İSTİHÂRE	250
ÇOK SIKINTILI DOĞUM YAPAN KADIN HAKKINDADIR	252
ASHAB-I KEHF'İN İSİMLERİNİN HASSALARI	254
Başında (kâf-hâ-yâ-ayn-sâd) ve (hâ-mim-ayn-sîn-kâf) bulunan beş âye- tin hassaları	255
Kur'an'ın beş âyetinin hassaları hakkında imam ve meşâyihân görüşü	258
Zind eden erkek ve kadını ıslâh etmek	264
Ağaç kavunun hassası	266
Tecrübe edilen hassalardan biri	267
AYET-I KÜRSİ'NİN HASSALARI	268
ŞEHVETİ TESKİN ETMEK KONUSUNDA BAZI HASSALAR	269
SAR'A'YA YAKALANMIS KİMSEDEN RUHANİLERİ DEF'ETMEK VE HASTAYI ŞİFAYA KAVUŞTURMAK	271
Fâtıha Şifadır	271

Tecrübe edilmiş hassalardan biri de salât-ı nâriyyedir ...	274
GARİP SİRLAR VE BİRÇOK FAYDALAR HAKKINDA BİR AYET-İ KERİME	275
KAYBOLAN, YITIRILAN, ÇALINAN VE ELDEN ÇIKAN BİR ŞEYİ GERİ	
ÇEVİRMEK HAKKINDA AYETLER VE SÜRELER ...	276
BAKARA SÜRESİNİN SON KISMI'nın faziletleri ...	278
En'am süresinin başındaki üç ayetle Beraat süresinin sonundaki iki ayetin	
faziletleri ...	282
«LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNİ KÜNTÜ MİNE'Z-ZALİMİN» tes-	
bîhinin fazileti ve hassaları ...	286
HAŞİR SÜRESİNİN SON KISMI ...	290
İstiğfara devam etmek hakkındaki emirler ...	291
Şeytandan ve kötü şeylerden Allah'a sığınma ...	296
BESMELE-İ ŞERİFE'NİN FAZİLETİ ...	300
Besmele'nin «Bahru'l-Ulûm» kitabındaki tefsiri ...	307
Besmele-i Şerife ile ilgili bazı mes'eleler ...	310
Besmele'yi okumanın özellikleri ve bu okumanın sayısı ...	316
Cendb-ı Hakk'ın üç bin ismi ...	318
BESMELE'NİN ÖZELLİKLERİ VE ESERİ ...	318
Besmele'nin bazı özellikleri daha ...	391
BESMELE'Yİ YAZIP TAŞIMANIN ÖZELLİKLERİ ...	322
BESMELE'NİN BAZI FAZİLETLERİ ...	323
Kur'an'ın bir kısmının diğer bir kısmından üstün olduğu hakkında ilimde	
derinleşmiş âlimlerin ihtilâfı ...	336
Peygamber Efendimiz'e Kur'an'dan ilk inen Fâtihatü'l-Kitab'dır ...	335
Fâtîha'nın isimleri ...	338
Fâtîha'nın tefsiri ...	352
Allah'ın kendine hamdettiği ve kendini ödüllüğü halde bizlere «kendinizi	
tezkiye etmeyin» buyurmasının sebep ve hikmeti ...	336
Fâtîha-i Şerife hakkında büyük din âlimlerinin sözleri ve bu konudaki ga-	
rip işaretler ...	370
Fâtîha-i Kitâb hakkında peygamberlerin sözleri ve bunun kapsamı ...	377
«Andolsun ki sana daima tekrarlanan yedi ayetli Fâtîha'yi ve Kur'an-ı	
Azim'i verdik» ayeti ...	383
Bize kadar ulaşan bazı rivâyetler ...	384
FÂTİHA'NIN FAZİLETİ ...	388
Fâtîha'nın özellikleri hakkında söylenen kasıde ve şiirler. Ayrıca bunlarda	
geçen harf takvimleri ...	406
Fâtîha hakkında söylenen mısralar ...	407
Ehl-i havassdan bazısının Fâtîha'nın faziletleri hakkındaki mısraları ...	409
Fâtîha'yi okumanın özellikleri ve bunun sayısı ve yararları ...	410

FÂTİHA'NIN ÖZELLİKLERİ ...	418
FÂTİHA'NIN TASARRUFU HAKKINDA BAZI ÖZELLİKLER ...	419
FÂTİHA'NIN BİRTAKIM TECELLİLERİNİ KULLANMAK ...	422
FÂTİHA İLE TASARRUPTA BULUNMAK ...	423
FÂTİHA'YI YAZMANIN ÖZELLİKLERİ ve insanlara bu hususta olan fay-	
dalar ...	426
ÇOCUĞUN AÇIK - SEÇİK KONUŞABİLMESİ İÇİN ...	427
KARI-KOCA ARASINI YA DA İKİ KARDEŞ ARASINI DÜZELTMEK İÇİN	
FÂTİHA-İ ŞERİFE'Yİ YAZMAK ...	431
Yüz çevirenlerin kalbini yumuşatmak, sefkatlendirmek için yapılan duâ	435
AYET-İ KÜRSİ'NİN İNMESİ VE ŞEYTANLARIN HİLELERİNİN HÜKÜM-	
SÖZ KALMASI ...	436
Ayet-i Kürsî'nin büyüklük ve esdalliyeti ...	437
Bu büyük ayetin fazileti ...	446
Farz namazlardan hemen sonra Ayet-i Kürsî'yi okumak ve bunun fazileti	479
Her farz namazdan sonra Ayet-i Kürsî okumak ...	484
Beş vakit namazdan sonra yapılacak olan tesbîh, tahmîd ve tekbîrler ...	486
Duânın özellikleri ve faziletleri ...	489
Duânın âdâbı ve şartları ...	491
Kur'an'ı hatmettikten sonra duâ okumak sünnettir ...	497
AYET-İ KÜRSİ'NİN TEFSİRİ ...	499
Ayet-i Kürsî'nin okunmasıyla ilgili kudsî özellikler ...	508
Ayet-i Kürsî ile ilgili kudsî özellikler ve bunların sayısı, saati ve münasib	
olan isimler ...	511
Ayet-i Kürsî'yi kelimeleri ve bölümleri sayınca okumanın özellikleri ...	516
Ayet-i Kürsî'nin bölümleri ...	517
BALGAMI GİDERMEK hususunda Ayet-i Kürsî'nin özelliği ...	522
DİŞ AĞRISINI GİDERMEK İÇİN ...	522
Hâtîflerin gönderilmesinde Ayet-i Kürsî'nin özelliği ...	523
Ayet-i Kürsî ile ilgili riyâzat ve duâlar ...	524
DÂVET ...	526
Ayet-i Kürsî'yi yazmaktaki kudsî özellikler ...	530
Ayet-i Kürsî'nin bir başka özelliği ...	531
İhlâs süresinin inmesinin sebepleri hakkında müfessirlerin tesbitleri ve bu	
sürenin inmesinde birçok pechelerin bulunması ...	534
İhlâs süresinin isimleri ...	542
İhlâs süresinin tefsiri hakkında ...	547
İhlâs süresini okumanın fazileti ...	550
İhlâs süresiyle ilgili diğer belgeler ...	559
İhlâs süresinin faziletleri çok yönlüdür ...	565

İhlâs sûresini gece ve gündüz okumaya devam etmenin fazileti ...	566
İhlâs sûresinin okunmasıyla meydana gelen tecelli ve esrar hakkında seç- kin kişilerin sözleri ...	574
İHLÂS SÜRESİNİ YAZMAKTA TECELLİ EDEN HASSALAR ...	576
YÂ-SİN SÜRESİNİN FAZİLET VE ÖZELLİKLERİ ...	578
FETİH sûresinin fazilet ve özellikleri ...	583
VAKİA sûresinin fazilet ve özellikleri ...	585
MÜLK sûresinin fazilet ve özellikleri ...	587
AMME sûresinin fazilet ve özellikleri ...	591
Bazı sûrelerin fazilet ve özellikleri ...	592
DUHÂ ve ELEM NESRÂH LEKE sûreleri ...	596
KADİR ve KEVSER sûrelerinin fazilet ve özellikleri ...	599
PEYGAMBER EFENDİMİZ'İ RÜ'YADA GÖRMENİN FAZİLETLERİ ...	605
Kevser sûresinin özelliklerinden biri de şudur ...	607
MUAVVEZETEYN'in fazilet ve özellikleri ...	612
Resûlûlîh Efendimiz'e salât u selâm getirmenin fazilet ve yararları ...	615
Mücerreb salâvattan biri de salât-ı tefriciyedir ...	621
SALÂVATIN KEMALİ, BEYANI ve DELÂİL-İ HAYRAT'ta OLMAYAN BAZI SALÂVATLAR ...	623
İmanın hakikati hakkında âyet ve hadisler ...	634
İmanın tahkiki, taklidi ve istidlâli olmak üzere üç kısma ayrıldığı ...	639
Tahkiki iman ...	639
Taklidi iman ...	640
Istidlâli iman ...	640
Kelime-i Tevhid hakkında vârid olan sahih hadisler ve bu konuda imam- ların görüşleri ...	644
Ashab-ı Kirâm'dan Dihyetü'l-Kelbi Hazretleri'nin hikâyesi ...	646
TEVHİD-İ HAKİKİ'NİN AÇIKLANMASI ...	648
Hâcegândan İmam Câfer Sadık, Ebû Yezid Bestâmi, Ebû Hasan Harkani ve Şah Nakşibend'e uzanan diğer meşâyih-i kirâmın hatimlerinin özel- likleri ...	653
İNSANİ MEMLEKETİ DÜZELTMENDE İLÂHİ TEDBİRLER ...	665
İÇİNDEKİLER ...	674



حزینہ
الاکبر
احمد

الکتاب
الکبر

SİRLAR
HAZİNESİ

الکتاب
الکبر



SİRLAR HAZİNESİ

SEYYİD MUHAMMED
HAKKI HAZRETLERİ

MÜTERCİM : CELÂL YILDIRIM

DEMİR
KİTÂBEVİ